

**Itumọ
Idamewaa Ikeyin
Ninu
Al-Quraan
Alapọnle**

Pelu

AWỌN IDAJỌ ẸSIN TI O SE PATAKI FUN
MUSULUMI LATI MỌ.

Ni oruko Olọhun Ajọke Aye, Aşake Orun.

Ope ni fun Olọhun (Ọba mimọ, Ọba ti O ga). Ike ati igẹ Olọhun ki o maa ba aşıwaju wa, anabi wa, lolufẹẹ wa, Ojişẹ Olọhun. Leyin naa, eyin omọ iyaa mi lọkunrin lobinrin ninu eşin Islam (ki Olọhun ba mi ke yin), e je ki o di mimọ fun yin pe oranyan ni fun wa lati mo awon nkan merin kan:

1 (Ikini) Wiwa Imọ Eşin : Ohun ni pe, ki a ni imọ nipa Olọhun (Ọba mimọ, Ọba ti O ga), ki a ni imọ nipa Anọbii Re (Ki ike ati ọla Olọhun maa ba a) ati ki a ni imọ nipa eşin Islam. Idi ni pe, ko leto lati fi aimọkan sin Olọhun. Enikeni ti o ba fi aimọkan sin Olọhun, iru eni beẹ yoo şinà ni. Atipe iru eni beẹ ti jo awon nasaara; awon ti won n fi aimọkan sin Olọhun.

2 (Ikeji) Lilo Imọ Eşin Naa : Eni ti o ba ni imọ eşin ti ko mu un lo, o ti jo awon yehuudi. Nitoripe awon ni won ni imọ nipa eşin, şugbon ti won ko lo o.

Bakannaa, lara ete eşu ni lile awon eđa kuro nibi wiwa imọ eşin, ti eşu yoo si maa fi sinu okan eni ti o ba takete si imọ eşin pe, Olọhun yoo yaafi oun lori bi oun se je alaimọkan nipa eşin Olọhun. O ti gbagbe pe, eni ti o ba rorun fun lati ni imọ nipa eşin sugbon ti ko wa a, ibalejo buruku ni yoo je fun onitoun. Ete aife ni imọ eşin ni ete ti ijo Anabi Nuuh (Ki ọla Olọhun maa ba a) da nigba ti "*won fi owọ di etii won, ti won si yi aşọ bori ...*" (Suuratu Nuuh 71: 7). Nitori ki gbigbo orọ naa maa ba di ibalejo aburu fun won.

3 (Iketa) Ipepe si inu Eşin Naa : Dajudaju awon onimimọ eşin ati awon olupepe si eşin ni won jogun awon Anabi Olọhun. Olọhun si ti se ibi le awon omọ Isreli nitori pe:

﴿ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ قَعُولِهِ ﴾ "*Won ki i ko işe buburu ti won ba se fun ara won, dajudaju ohun ti won n se buru pupọ*" (Suuratu-l-Maa'idah: 5:79). O je dandan fun apa kan ninu awon eşin Islam lati maa pepe si eşin ati lati maa koni ni ekọ eşin. Ti onka eniyan ti o to lati se işe naa ba ti dide si i, ko si enikan ti o tun ni eşe lorun mo lori re, sugbon ti gbogbo won ba pa işe naa ti, won ti di eşeşe.

4 (Ikerin) Ifarada : Eniyan gbodo se ifarada lori inira ti o ba ri nibi wiwa imọ eşin, lilo imọ eşin ati ipepe si inu eşin naa.

Nitori ki a le dara po mo awon ti won n se akitiyan lati mu aimọkan kuro nilẹ ati lati je ki enikokan ni imọ nipa ojulowo oranyan re ni ona irorun, ni o mu wa kojọ sinu iwe kekere yii odiwon imọ eşin ti o le to ni.

Bakannaa, a ko eesu mefa ti o pari Al-Quraan ati itumọ re sinu iwe yii. A se beẹ nitori pe, a maa n ka awon eesu wonyii loşoşo igba. Awon ekọ si ti so pe: "Ohun ti ko ba rorun lati ri gbogbo re mu, a ko si ni fi ohun ti o poju ninu re sile."

A si ti se akolekan lati mu orọ wa ni şoki ati lati lo ohun ti o fi eşe rinle lati odo Anabi (Ike ati ọla Olọhun ki o maa ba a). Awa ko ni i lukan pe, a ti kogoja lori eyi ti a se yii. Olọhun (Ọba mimọ Ọba ti O ga) nikan soşo ni O pe tan. şugbon işe yii kan je igbiyanju onimọ biştin. Ti ohun ti a so si inu iwe yii ba ba a mu, konge Olọhun ni, sugbon ti o ba ku die kaato, odo wa ati odo aşetaani (eşu) ni o ti wa. Olọhun ati Ojişẹ Re ko lowo si aşise naa. Ki Olọhun ba ni ke eni ti o ri aşise wa, ti o si fi ranşe si wa. Gbogbo eni ti o kopa nibi şişa awon orọ inu iwe yii jo, eni ti o te e ati eni ti o ha a, ki Olọhun ba ni san won ni eşan rere. Ki Olọhun tewo gba işe naa lowo won, ki O si se adipele eşan fun won. Olọhun ni olumo julo.

Ki Olọhun ba ni ke aşıwaju wa, anabii wa, Anabi Muhammad. Ki Olọhun tun ba ni ke awon ara ilee re ati awon omoleyin re (saħaba) lapapo.

ESAN TI O N BÈ FUN KIKÀ AL-QUR'AAN

Orọ Ọlọhun (Ọba mimọ Ọba ti O ga) ni Al-Quraan. Ajulọ ti o n bẹ fun Al-Quraan lori orọ miran ti o yatọ si i da gẹgẹ bi ajulọ ti o n bẹ fun Ọlọhun lori gbogbo ẹda.

☀ **Kika al-Quraan ni orọ ti o lore julọ ti ahon le sọ. Awon ọla ti o wa fun kikọ Al-qur'aan, kikọ ni ni Al-qur'aan ati kika Al-qur'aan pọ pupọ. Diẹ ninu rẹ niyi:**

☛ **Esan ti o wa fun Ẹni ti n kọ ni ni Al-quraan** Ojìṣẹ Ọlọhun (Ikẹ ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) sọ pe: « *خيركم من تعلم القرآن وعلمه* » “*Ẹni ti o loore julọ ninu yin ni ẹni ti o kọ ẹkọ Al-qur'aan, ti o si fi n kọ ni.*” (Bukḥaarii lo gba a wa.)

☛ **Esan ti o wa fun Ẹni ti o n ka Al-qur'aan** Ojìṣẹ Ọlọhun (Ikẹ ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) sọ pe: « *من قرأ حرفاً من كتاب الله فله به حسنة والحسنة بعشر أمثالها* » “*Ẹnikeni ti o ba ka harafi kan ninu Al-qur'aan, ẹsan daadaa kan ni yoo maa bẹ fun un, ilopo ona mewaa si ni Ọlọhun yoo fi san an fun un.*” (Tirmidhii lo gba a wa.)

☛ **Esan ti o wa fun ẹni ti n kọ ẹkọ Al-qur'aan, ẹni ti o n ha a Sori ati ẹni ti o n kọ nipa bi yoo se ri Al-qur'aan ka gaaraga** Ojìṣẹ Ọlọhun (Ikẹ ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) sọ pe: « *مثل الذي يقرأ القرآن وهو حافظ له مع السفرة الكرام البررة ومثل الذي يقرأ القرآن وهو يتعاهدوه وهو عليه شديد فله أجران* » “*Ẹni ti o n ka Al-qur'aan ti o si ti ha a sori daadaa, apejuwe rẹ da gẹgẹ bi ẹni ti o n bẹ pẹlu awon molaaike alaponle ẹni rere. Ẹni ti o si n ka Al-qur'aan lai ri i ka gaaraga sugbon ti o tepẹlẹ mọ ọn, yoo gba ẹsan meji.*” (Bukḥaarii ati Muslim lo gba a wa.)

Anabi (Ikẹ ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) tun sọ pe:

« *يُنَالِ لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ: اقْرَأْ وَارْتَقِ وَرَتَلَ كَمَا كُنْتَ تُرْتَلُ فِي الدُّنْيَا فَإِنَّ مَنْزِلَتَكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةِ تَقْرَأُ بِهَا* » “*Won yoo sọ fun oluka Al-qur'aan (lojọ ajinde) pe: maa ka Al-qur'aan, ki o si maa gun oke lo. Maa ka a pẹlẹlẹ gẹgẹ bi o ẹ maa n ka a nile aye. Nitori pe, ibi ti o ba ka a de ni aaye rẹ yoo ga de ninu ogba idera.*” (Tirmidhii lo gba a wa.)

Al-khattobii sọ pe: “Egbawa kan sọ pe: àjà oke ti o wa ninu ogba idera ẹ deede awon onka aayah ti o wa ninu Al-qur'aan, won yoo si sọ fun oluka Al-qur'aan pe: maa gun àjà oke lo lori odiwon ohun ti o maa n ka ninu Al-qur'aan. Ẹni ti o ba ka gbogbo Al-qur'aan tan ni yoo wa ni àjà oke ti o ga julọ ninu ogba idera lojọ ikẹyin. Ẹni ti o ba ka abala kan ninu rẹ, yoo wa ni àjà oke ogba idera ti o ẹ deede si ohun ti ó kà. Ẹsan yoo si pin si ibi ti kika Al-qur'aan ba pin si.”

☛ **Esan ti o wa fun Ẹni ti Ọmọ rẹ ba kọ Ẹkọ Al-qur'aan.** Ojìṣẹ Ọlọhun (Ikẹ ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) sọ pe: « *من قرأ القرآن وتعلمه وعمل به أبس والداه يوم القيامة تاجاً من نور ضوء مثل ضوء الشمس، ويكسى والداه حلتي لا يقوم لهما الدنيا، فيقولان: بم كسينا هذه؟ فيقال: بأخذ ولدكما القرآن* » “*Ẹni ti o ba ka Al-qur'aan, ti o si tun nimọ nipa rẹ, ti o tun mu un lo, ni ojọ igbende won yoo de awon obii rẹ mejeeji ni ade imọlẹ, ti imọlẹ rẹ yoo da bi imọlẹ oorun, won yoo si wọ awon obii rẹ mejeeji ni aṣọ oṣọ meji, ti won kò wọ iruu rẹ ri nile aye. Awon obi mejeeji yoo si sọ pe: Nitori ki ni won fi wọ aṣọ oṣọ yii fun wa? Won yoo si fun won lesi pe: Nitori ẹkọ Al-qur'aan ti ọmọ yin kọ ni.*” (Al-Haakim lo gba a wa.)

☛ **Bi Al-qur'aan yoo ẹ ṣipẹ fun ẹni ti o ka a ti o si mu un lo** Ojìṣẹ Ọlọhun (Ikẹ ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) sọ pe: « *اقرأوا القرآن فإنه يأتي يوم القيامة شفيعاً لأصحابه* » “*E maa ka Al-qur'aan, nitori pe dajudaju Al-qur'aan yoo wa ni oluṣipẹ ni ojọ ajinde fun awon ẹni rẹ (awon ti won n ka a ti won si n mu un lo).*” (Muslim lo gba a wa.)

Ojìṣẹ Ọlọhun (Ikẹ ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) tun sọ pe: « *الصيام والقرآن يشفعان للعبد يوم القيامة* » “*Aawẹ ati Al-quraan yoo ṣipẹ fun ẹrusin Ọlọhun ni ojọ ajinde.*” (Ahmad ati al-Haakim lo gba a wa.)

☛ **Esan ti o wa fun awon ti won ba Joko papọ lati tọ Al-Quraan fun kika ati kiko nipaa rẹ** Ojìṣẹ Ọlọhun (Ikẹ ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) sọ pe: « *ما اجتمع قوم في بيت من بيوت الله يتلون كتابه ويتدارسونه بينهم إلا نزلت عليهم السكينة، وعشيتهم الرحمة وحفتهم الملائكة وذكرهم الله فيمن عنده* » “*Awon kan ko nii kojọ sinu ile kan ninu ile Ọlọhun, ti won n ka al-*

quraan, ti wɔn si tun fi n kɔ ara wɔn ni ɛkɔ, ayaafi ki ifɔkanbale Ɔlɔhun sɔkalɛ le wɔn lori, ki ikɛ Ɔlɔhun si bo wɔn dɔru, ki awɔn mɔlaaika si rokirikaa wɔn, Ɔlɔhun yoo si maa sɔ nipaa wɔn ni daradara fun awɔn mɔlaaika ti n bɛ ni ɔdɔɔ Rɛ.” (‘Abuu Daa’uud lo gba a wa)

❖ **Ɛkɔ nipa kika Al-Quraan** Ibnu Khatheer (Ki Ɔlɔhun kɛ ɛ) sɔ diɛ lara awɔn ɛkɔ nipa bi a ɛ le ka Al-quraan. Lara awɔn ɛkɔ naa ni yii: ❖ Ko gbɔdɔ si ɛgbɔn lara ɛni ti o fɛ gbá tákandá Al-quraan mú. ❖ Ɛni ti o fɛ ka Al-quraan ko gbɔdɔ jɛ gbese iwɛ ɔranyan. ❖ O tɔ suna ki ɛni ti o fɛ ka Al-Quraan fɔ ɛnu ɕiwaju ki o to bɛrɛ kikaa rɛ. ❖ O tɔ fun ɛni ti o fɛ ka Al-qur’aan lati wɔ eyi ti o dara julo ninu aɕɔɔ rɛ. ❖ Ki o kɔju si Qiblah (ti o ba rɔrun bɛɛ). ❖ Ti eniyan ba n ka Al-qur’aan lɔwɔ, ki o danu duro ni asiko ti o ba fɛɛ yan. ❖ Ki eniyan ma ɛ fi ɔrɔ kankan da kika Al-qur’aan duro ayaafi nitori nkan pataki. ❖ Ki eniyan fi ɔkán si Al-qur’aan ti o n ka lɔwɔ. ❖ Eniyan le danu duro lati tɔrɔ ikɛ Ɔlɔhun nigba ti o ba ka aayah ti Ɔlɔhun ti ɛ adehun ikɛ (fun awɔn ɛrusin-in Rɛ). Eniyan si le danu duro lati tɔrɔ iɕɔ Ɔlɔhun kuro nibi iya, nigba ti o ba ka aayah ti Ɔlɔhun ti n ɛ ileri iya (fun awɔn ɔtaa Rɛ). ❖ Eniyan ko gbɔdɔ jɛ ki tákandá Al-qur’aan fɔnka silɛ, ko si gbɔdɔ gbe ohunkohun le tákandá Al-qur’aan lori. ❖ Ijoko ti awɔn eniyan ba ti pejɔ lati ka Al-qur’aan, ko gbɔdɔ di ariwo, ɛnikan ko si gbɔdɔ fi tirɛ di ɛlomiran lɔwɔ. ❖ Eniyan ko si gbɔdɔ ka Al-qur’aan ninu ɔja ati awɔn aaye alariwo.

❖ **Bawo ni a se n ka Al-Quraan? Wɔn beere lɔwɔ Anas (Ki Ɔlɔhun yɔnu si i) nipa bi Anabi (Ikɛ ati ɔla Ɔlɔhun ki ɔ maa ba a) ɛ maa n ka Al-qur’aan. O si dahun pe:** *إِذَا قَرَأَ: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ؛ يَمْدُ بِسْمِ اللَّهِ، وَيَمْدُ الرَّحْمَنِ، وَيَمْدُ الرَّحِيمِ. “O maa n fa a gun. Ti o ba ka: Bismi-llaahi-r-Rahmaani-r-Rohiim. Yoo fa Bismi-llaah gun, yoo fa ar-Rahmaan gun, yoo si fa ar-Rohiim gun.”* (Bukhaarri lo gba a wa.)

❖ **Riri Adipele Ɛsan Nibi Kika Al-qur’aan** Gbogbo ɛni ti o ba n ka Al-qur’aan nitori Ɔlɔhun nikan ɕoɕo ni yoo gba ɛsan. Sugbɔn ɛsan yii yoo maa pɔ si i, ti yoo si maa tobi si i, nigbati ɛni ti o n ka a ba n fi ɔkan ba ohun ti o n ka lɔ, ti o n ronun si i, ti o si tun n gbɔ agbɔyee rɛ. Bayi ni Ɔlɔhun yoo ɛ maa fi laada mɛwa titi de ilɔpo lɔna ɔgɔrun-un meje (ɛɛdɛgbɛrin) ɛ ɛsan ɛyɔ harafi kan ɕoɕo fun un.

❖ **Odiwɔn ti Eniyan le ka ninu Al-qur’aan lojumɔ** Awɔn sɔhaaba, ɔmɔleyin Anabi Muhammad, (Ki Ɔlɔhun yɔnu si wɔn) ni odiwɔn ti ɛnikɔkɔkan wɔn maa n ka lojoojumɔ. Ko si si ɛnikan ninu wɔn ti o tɛpɛlɛ mɔ kika odidi Al-qur’aan fun onka ɔjɔ ti o kere si ɔjɔ meje. Koda a tun ri ɛri ti o kɔ fun wa lati pari odidi Al-qur’aan fun onka ɔjɔ ti o kere si ɔjɔ mɛta. Nitorinaa, iwɔ ɔmɔ iyaa mi alaponle, maa ɕɔju kokoro lati fi asikoo rɛ ka Al-qur’aan. Ki o maa ka odiwɔn ti o rɔrun fun ɔ lati maa ka lojoojumɔ, ti irɛ ko ni pa a ti, bi o tilɛ wu ki o ri. Nitori pe, nkan kekere ti n lɔ deede loore ju nkan ti o pɔ ti o n ɛ segesege lɔ.

Ti iyee rɛ ba wa fo o tabi ti o sun gbagbera lojɔ kan, irɛ yoo ka eyi ti o gbagbe yii ni ɔjɔ keji. Ojɔ Ɔlɔhun (Ikɛ ati ɔla Ɔlɔhun ki ɔ maa ba a) sɔ pe:

« *مَنْ نَامَ عَنْ حَرْبِهِ أَوْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ فَقَرَأَهُ فِيمَا بَيْنَ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَصَلَاةِ الظُّهْرِ كَتَبَ لَهُ كَأَنَّمَا قَرَأَهُ مِنَ اللَّيْلِ* “Eni ti o ba sun gbagbe ohun ti o maa n ka tabi ti o sun gbagbe nkankan lara ohun ti o maa n ka ni oru, ti o wa pada ka a ni ɔjɔ keji laarin irun Subh ati irun Zuhr, wɔn yoo kɔ ɛsan fun un geɛ bi ɛni pe oru ni o fi ka a.” (Muslim lo gba a wa.)

Ni eyikeyii ɔna, ma ɛ maa bɛ ninu awɔn ti wɔn n yan Al-qur’aan lodi, ti wɔn si n gbagbee rɛ. Ninu awɔn ɔna ti a le gba yan Al-qur’aan lodi ni apejuwe ni dida agunla si kikaa rɛ, sisare ka a, kikuna lati ronun si i, kikuna lati mu un lo tabi ki a fi wa iwosan lɔna odi.

Suratul - Fatihah

Ni Oruko Olohun Ajoke Aye, Aşake Orun

- 1 Ni oruko Olohun Ajoke aye, Aşake orun.
- 2 Ope fun Olohun, Olutoju gbogbo eda.
- 3 Oba Ajoke aye, Aşake orun.
- 4 Olukapa ojo idajo.
- 5 Iwo nikan ni a o maa josin fun, odo Re nikan ni a o si maa toro iranlowo.
- 6 Fi wa mo oju ona ti o to.
- 7 Ona awon eni ti O se idera Re fun, ti kii se ona awon ti o binu si, ati awon ti won ti sonu.

(58) Suratul – Mujadalah

Ni oruko Olorun Ajọke Aye, Aşake Orun.

1 Dajudaju Olorun ti gbọ ọrọ (obinrin) eyiti on ba ẹ ẹ ariyanjiyan nipa ọkọ rẹ o si nke ibosi lọ si ọdọ Olorun; atipe Olorun si ngbọ tamioromi ẹyin mejèèji. Dajudaju Olorun ni Olugboro, Ariran.

2 Awon ẹniti nwon fi ẹhin (iyawo won) we ti iya won, kò si ẹniti o jẹ iya won ju eyiti o bi won lọ, dajudaju nwon sọ ohun ti okan kọ ninu ọrọ ati irọ atipe dajudaju Olorun jẹ Alamojukuro, Alaforiji.

3 Atipe awon ẹniti nwon fi ẹhin awon iyawo won we ti iya won, lehinna ti won wa nfe şeri nipa ohun ti won ti sọ, nigbana won yio sọ ẹru kan di ominira şiwaju ki won to le fowokan ara won. Awonyi ni a şe kilokilo nipa rẹ fun yin, Olorun jẹ Ẹniti O mọ nipa ohun ti ẹnyin nse nişẹ.

4 Nigbana ẹniti ko ba ri (ẹru) ki o gba awẹ oşu meji ni tele-tele ara won şiwaju ki nwon to le fowokan ara won. Nigbana ẹniti ko ba ni agbara (awẹ) ki o bọ ọgọta talaka. Eyi jẹ bẹ ki ẹle ni igbagbo ododo si Olorun ati Ojişẹ Rẹ. Eyi ni awon ẹnu ala ti Olorun. Iyà ẹlẹta-elero n bẹ fun awon alaigbagbo.

5 dajudaju awon ẹniti nwon tako

سُورَةُ الْمُجَادَلَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۝١

الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا الَّتِي وَلَدْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ۝٢

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِّن قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا ذَلِكَ تُوعِظُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝٣

فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِن قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا فَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ فَاِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝٤

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنُوا كَمَا كَانُوا يُحَادِّثُونَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَقَدْ أُنزِلْنَا آيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝٥

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا أَحْصَاهُ اللَّهُ وَسُوهُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝٦

ọrọ Olorun ati Ojişẹ Rẹ a o yepere won gegebi a ti yepere awon ẹniti o ti şiwaju won; dajudaju A sọ awon ami ti o han kale. Iyà teniteni n bẹ fun awon alaigbagbo.

6 Ni ojo ti Olorun yio gbe gbogbo won dide, nigbana yio fun won niro nipa ohun ti won ti şe nişẹ. Olorun ti kọ ọ silẹ awon si ti gbagbe. Olorun ni Olujeri lori gbogbo nkan.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ
 مِنْ شَيْءٍ ثَلَاثَةٌ إِلَّا هُوَ رَاعِيَهُمْ وَلَا حَسَّةٌ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ
 وَلَا آدَانِي مِنْ ذَلِكَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ
 بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ
 نُهُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يُعَادُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَجَّوْنَ بِالْإِنْمِرِ
 وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ
 بِهِ اللَّهُ وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبِهِمْ
 جَهَنَّمُ يَصَلُّونَهَا فَيَنْسِفُهَا إِلَى الْيَمِّ وَمَا يُبْقِيهَا ﴿٨﴾ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا
 تَنَجَّيْتُمْ فَلَا تَتَنَجَّوْا بِالْإِنْمِرِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَجَّوْا
 بِالْبِرِّ وَالنَّقْوَى وَأَنْقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾ إِنَّمَا النَّجْوَى
 مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُونَ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِهِمْ شَيْئًا
 إِلَّا بِالْإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ
 اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا
 مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾

7 Irẹ ko ha mọ ni pe dajudaju Olorun lo mọ ohun ti o wa ninu awọn sanma ati ile? Kosi Oṣo ikọko kan ti wọn yoo jẹ meta (sọ) ayafi ki On (Ọlọhun) ẹ ikerin wọn, nwọn ko si ni jẹ marun bikoşe pe ki On (Ọlọhun) ẹ ikefa wọn, nwọn ko si ni kere ju eyi lọ, wọn ko si ni pọ ju bẹ lọ ayafi ki On wa pelu wọn nibi yiowu ti nwọn le ma bẹ; lehinna On yoo fun wọn niro nipa ohun ti nwọn ẹ nişe ni ojo ajinde. Dajudaju Ọlọhun ni Onimimọ nipa gbogbo nkan.

8 Irẹ kò wòye si awọn ẹniti a kọ fun nibi oṣo ikọko lehinna ti nwọn

tun pada si ohun ti a kọ fun wọn, atipe wọn ba ara wọn sọ oṣo ikọko pelu eṣe ati idite siraeni ati lati ẹ Ojişe. Atipe nigbati wọn ba de oṣo re nwọn o ki o ni kiki ti Ọlọhun ko fi ki o, wọn si nsọ ninu emi wọn pe: Kini o ẹ ti Ọlọhun kò jẹ wa niya nitori ohun ti a nsọ? Jahannama yio to wọn; nwọn o jo ninu re o si buru ni ipadasi.

9 Eyin ẹniti ẹ gbagbo ni ododo, nigbati ẹ o ba ba ara yin sọ o ikọko, nigbana ki ẹ ma ẹ sọ oṣo ikọko nipa eṣe ati idite siraeni ati lati yapa si Ojişe na ki ẹ si ba ara yin sọ oṣo ikọko pelu niti rere, ati ki ẹ paiya. Ki ẹ beru Ọlọhun Ẹniti a o ko yin jo si oṣo Re.

10 Oṣo ikọko ki işe nkankan ju oṣo eṣu lo ki o le fi ba awọn ẹniti o gbagbo lododo ninu jẹ, atipe ko le ẹ ipalara kankan fun wọn ayafi bi Ọlọhun ba fẹ. Ki awọn onigbagbo ododo gbe okan le Ọlọhun.

11 Enyin ẹniti ẹ gbagbo lododo, nigbati wọn ba sọ fun yin pe ki ẹ gba ara yin laye ninu ibujoko, nigbana ki ẹ gba ara yin laye. Ọlọhun yio fi aye gba eyin na. Atipe nigbati wọn ba sọ pe: E dide, ki eyin na si dide. Ọlọhun yio si ẹ agbega ati iyi fun awọn ẹniti wọn gbagbo lododo ninu yin, ati awọn ẹniti a fun ni mimọ, atipe Ọlọhun lo mọ ju nipa ohun ti ẹ nşe.

12 Eyin ẹniti ẹ gbagbo lododo, nigbati ẹ ba fẹ ba Ojiṣe na soro aṣiri po, ki eyin fi oṣe tita ṣiwaju oṣe aṣiri yin. Iyẹn jẹ oore fun yin ati afomọ. ṣugbon ti eyin ko ba ri, nigbana dajudaju Olohun ni Alaforijin, Onike.

13 Eyin ha le ma beru lati ta oṣe ṣiwaju wiwa amoran yin bi? Nigbati eyin ko ba sile se be, ti Olohun si gba ironupiwada (ti o mojukuro fun) yin nigbana ki ẹ ma kirun ki ẹ si ma yan saka ki ẹ si tele Olohun ati Ojiṣe Re. Atipe Olohun ni Oni-mimọ.nipa ohun ti ẹ nse.

14 Ire ko wo awon ẹniti won mu awon ẹniti Olohun binu si loṣe? won ko si ninu yin, won ko si si ninu awon tohun, won a si ma bura eke, won si mo (pe awon npuro).

15 Olohun ti pa lese de won iya ti o le koko. Dajudaju nkan buru ni won se niṣe.

16 Won fi ara bibu won se abo, won si nse awon eniyan lori kuro loju ona Olohun; nitorina iya teni-teni n be fun won.

17 Oro (owó) won omọ won ko le ro won loro kan loṣe Olohun. Awon elewonyi ero ina ni won; won yio se gbera sinu re.

18 Ni ojo ti Olohun yio gbe won dide patapata, won yio si ma bura fun U gegebi won ti m bura fun

يَتَأْتِيهِ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نَجَّيْتُمُ الرُّسُولَ فَقَدِمُوا بَيْنَ يَدَيْ جُنُودِكُمْ
صَدَقَةٌ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرٌ فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ
12 ءَأَسْفَقْتُمْ أَن تَقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيْ جُنُودِكُمْ صَدَقَتٌ فَإِذْ لَمْ تَقْعَلُوا
وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَءَاتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ
وَرَسُولَهُ ۗ وَاللَّهُ خَيْرٌ يُمَاتَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾ ۞ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا
غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَّا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الكَذِبِ
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾ اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ
عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٦﴾ لَنْ نَغْفِيَ عَنْهُمْ أَسْوَأَ مَا هُمْ وَلَا نَرْكَبُهم مِّنَ اللَّهِ
شَيْئًا ۗ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٧﴾ يَوْمَ يَبْعَهُمُ
اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ ۗ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ ۗ أَلَا
إِنَّهُمْ هُمُ الكَاذِبُونَ ﴿١٨﴾ اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَهُمْ ذِكْرَ
اللَّهِ ۗ أُولَٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ ۗ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الخٰسِرُونَ ﴿١٩﴾
إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۗ أُولَٰئِكَ فِي الءَذَلِينَ ﴿٢٠﴾
كَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي ۗ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢١﴾

yin, won o ro pe awon nse nkan kan pataki ni. Teti ki o gbo, dajudaju opuro ni won.

19 Eṣu joba le won lori o mu won gbagbe iranti Olohun. Awon wonni ni ijo esu. Beni ijo esu ni awon ti o sofo.

20 dajudaju awon ti won yapa Olohun ati Ojiṣe re, awon elewoni mbe ninu awon eniyan yepere.

21 Olohun ti ko o si le pe: dajudaju emi ati awon ojiṣe Mi ni yio bori. Dajudaju Olohun alagbara ni olubori.

(59) Suratul – Hasri

Ni oruko Olorun Ajoke Aye, Aşake Orun.

1 Gbogbo nkan ti o wa ni sanma ati ile nşe afomọ fun Olorun ni, atipe On ni Alagbara, Ologbon.

2 On ni Eniti O mu awon alaigbagbo ti o wa larin awon onitira kuro ni awon ile won ni lile jade (Haşri) akoko. E ko ro pe won yio jade atipe won nrope awon ile olodi won yio daabo bo won lodọ Olorun. şugbon Olorun wa ba won lati ibi ti won ko ro, O si ju iberu sinu okan won, won n fi owo won wo awon ile won ati owo awon olugbagbo ododo. Nitorina e woye, eyin ti e ni iriran.

3 Atipe ti ko ba şe pe Olorun paşe lile jade lori won ni, dajudaju On iba je won niya ni aye ati pe ni orun iya ina wa fun won.

لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ
حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ
أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ
الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيَدْخُلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا
عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

آياتها ٤

سُورَةُ الْحَشْرِ

آياتها ٥٩

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾
هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِنَبِ مِنْ دِيَارِهِمْ
لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ
حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَنزَلَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَدَفَ
فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بِيُوتِهِمْ وَأَيْدِيهِمُ الْمُؤْمِنِينَ
فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ ﴿٢﴾ وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ
الْجَلَائِلَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿٣﴾

22 Ire ko ni ri awon eniyan kan ti won gba Olorun gbọ lododo ati ojo Igbehin ti won yio ni ife si eniti o ta ko Olorun ati Ojise Re bi o fe bi awon je awon baba won tabi awon omọ won tabi awon arakunrin won tabi awon ibatan won. Awon wonni ni Olorun ti fi igbagbo rinle si okan won, awon na ni Olorun fi emi-iye kan lati odo Re ranlowo, yio mu won wo inu ogba idera ti awon odo yio ma san labẹ won. Ibe ni won yio şe gberesi. Olorun yonu si won, awon na dunnu si Olorun. Awonyi ni ijo ti Olorun. Dajudaju ijo ti Olorun ni yio jere.

4 Eyi jẹ bẹ nitoripe wọn kọ ti Olohun ati Ojiṣe Rẹ, ẹnikan ti o ba tako Olohun, dajudaju Olohun le lati fi iyà jẹ ni.

5 Igi dabinu yio wu ti ẹ ba ge tabi ti ẹ fi silẹ ki o duro lori egbo rẹ, nipa aṣẹ Olohun ni ati ki O le dojuti awọn obilejẹ.

6 Atipe ohunkohun ti Olohun ba dapada fun Ojiṣe rẹ lati ọdọ wọn, ti ẹ ko ṣe wahala kan pẹlu ẹṣin tabi rakunmi lọ sibẹ, ṣugbọn Olohun maa nfun awọn Ojiṣe Rẹ ni agbara lori ẹni ti O fẹ. Atipe Olohun lo ni agbara lori gbogbo nkan.

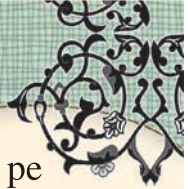
7 Ohun ti Olohun dapada fun Ojiṣe Rẹ lati ọdọ awọn ara ilu jẹ ti Olohun ati ti Ojiṣe (Rẹ) ati ti awọn ibatan ati awọn ọmọ orukan ati awọn talaka ati ọmọju-ona, ki o ma ba jẹ adapin laarin awọn olowo ninu yin. Atipe ohunkohun ti Ojiṣe na ba fun yin ẹ gba a, ohunkohun ti o ba si kọ fun yin ki ẹ kọ ọ, ki ẹ si paya Olohun. Dajudaju Olohun le koko lati fi iyà jẹ ni.

8 (Ikogun na) o wa fun awọn alaini ti o ṣi kuro ni ilu, awọn ti a le jade kuro ni ile wọn ati ohun ini wọn, ti wọn nwa oore-ajulo ti Olohun ati iyọnu (Rẹ), ti wọn nran Olohun lẹwọ ati Ojiṣe Rẹ. Awọn elewonyi ni olododo.

9 Atipe awọn ti wọn fi (Ilu

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ. وَمَنْ يُشَاقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۖ (4) مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْنَةٍ أَوْ تَرَكْتُمْ هَا فَاقْبَعْتُمْ عَلَىٰ صُورِهَا فَإِنَّ اللَّهَ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ۗ وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَا كُنَّ اللَّهُ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۖ (6) مَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ ۚ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَكُمُ عَنْهُ فَأَنْهَوْهُ ۗ وَأَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۗ (7) لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَضْرِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أَوْ لِيَأْكُلُوا مِنْهُمُ الصَّدَقَاتِ ۗ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُوا إِلَى الدَّارِ وَالْإِيمَانِ مِنْ قَبْلِهِمْ يُجْرُونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْتُونَكَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ۗ وَمَنْ يُوقِ شَحْنًا نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۗ (9)

madina) ṣe ile, ti wọn ni igbagbo teṣe ni ife si awọn ti wọn ṣi kuro ni ilu wa ba wọn, wọn ko ni kẹta kankan si ohun ti a fun wọn ninu igbaiya wọn, wọn fẹ wọn ju ara wọn lọ, biotilejẹpe awọn na ni bukata si (nkan ti wọn fi n ta ọrẹ). Ẹnikẹni ti a ba ṣe pe ko le ṣọra nibi ahun ti ẹmi rẹ (yio ma kọ) awọn elewonnini ni olujere.

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا
وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا
غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى
الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ
الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نَطُوعُ فِيكُمْ
أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ شَهِدٌ لِمَن كَذَبُوا
﴿١١﴾ لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُوهُمْ
وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ ﴿١٢﴾
لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ
لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٣﴾ لَا يَقْنَلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرَى
مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسَبُهُمْ
جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٤﴾
كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاتُ أُولِي أَلْمَامٍ وَهُمْ عِدَابٌ
أَلِيمٌ ﴿١٥﴾ كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ
قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

lọwọ, atipe Olohun ti jeri pe dajudaju awon je opuro.

﴿12﴾ Atipe bi a ba yọ wọn jade (kuro ni ilu), wọn ko ni ba wọn jade, bi wọn ba si ba wọn ja wọn ko ni ran wọn lọwọ; bi wọn ba si ran wọn lọwọ dajudaju wọn yio pẹhinda lehinna a ko ni ran wọn lọwọ.

﴿13﴾ Dajudaju iberu yin le ninu igbaaya wọn ju (iberu) ti Olohun lo. Eyi ri be nitoripe awon naa je eniyan kan ti ko gbọ agboye.

﴿14﴾ Wọn ko le ba gbogbo yin ja ti e ba wa po ayafi ninu ilu olodi abi lehin ogiri. Ija wọn le laarin ara wọn. ire yio ma ro pe wọn wa ni irepo, be si ni awon okan wọn ya si otooto, eyi ri be, nitoripe awon na je eniyan kan ti ko ni lakaye.

﴿10﴾ Atipe awon ti o de lehin wọn nsope: Oluwa wa, foriji wa ati awon omọ iya wa ti wọn gba iwaju wa ninu igbagbo ododo, ki O ma se je ki adisokan buburu wa ninu okan wa si awon olugbagbo ododo. Dajudaju Oluwa wa, ire ni Alanu, Onike.

﴿11﴾ Nje ire ko ri awon eniti wọn se-aju-meji? Ti wọn nsọ fun awon omọ iya wọn ti wọn se aigbagbo ninu awon onitira pe: ti a ba le yin jade (kuro ni ilu), dajudaju awa o jade pelu yin, atipe a ko ni tele enikan nipa yin lailai; atipe ti wọn ba si ba yin ja, dajudaju ao ran yin

﴿15﴾ Wọn da gege bi awon ti o siwaju wọn laipe yi; wọn to wo ibi oro wọn atipe iya eleta elero mbe fun wọn.

﴿16﴾ O da gege bi esu nigbati o ba so fun eniyan pe: se aigbagbo. Nigbati o ba se aigbagbo, (esu) a sọpe: Dajudaju emi ti moribo kuro ni odo re: Dajudaju emi nberu Olohun, Oluwa gbogbo eda.

17 Nitorina atubotan awon mejeeji ni pe won wa ninu ina gbere. Atipe eyi ni esan fun awon alabosi.

18 Eyin eniti e gbagbo lododo, e paya Olohun ati ki emi kookan maa woye ohun ti o n ti siwaju fun oia, atipe ki e beru Olohun. Dajudaju Olohun na ni Alamotan ohun ti e nse nise.

19 Atipe ki e mase da gegebi awon eniti won gbagbe Olohun ti Olohun si mu won gbagbe ori ara won. Awon elewonni ni obileje.

20 Awon ero ina ati awon ogba idera ko le ba ara won dogba. Awon ero ogba idera awon ni olujere.

21 Ti o ba se pe Awa so Al-Kurani yi kale le oke kan lori ni, o ba ri ni (ohun) ti o nteriba ti o nfo perepere fun iberu Olohun. Atipe eyi ni awon apejuwe ti A nfilele fun awon eniyan ki won le ba ronun jinle.

22 On ni Olohun Eniti ko si olohun miran ayafi On: Eniti O mo ohun ti o pamo ati ohun ti o han; On ni Alanu julọ, Onike.

23 On ni Olohun Eniti ko si olohun miran ayafi On, Oba (eda) Eni mimo, Eniti o la nibi gbogbo abuku (ara) Oluse ifokanbale, Oluri gbogbo nkan, Alagbara, Eniti

فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَنفُوا اللَّهَ وَتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَأَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾ لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾ لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَلُ لِقَابِهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عِلْمُهُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾ هُوَ اللَّهُ الْخَلَّاقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

O le tulasi awon edare, Eniti o tobi julọ (ti O ni motomoto), Mimọ fun Olohun, O mo ju ohun ti won fi nse orogun Re.

24 On ni Olohun Oluda eda, Olukan eda, Oluya aworan eda: awon oruko ti o dara ni ti Re; ohun ti o mbe ninu sanmo ati ile nse afomo fun U; atipe On ni Alagbara, Ologbon.

(60) Surat-ul-Muntahinah

Ni oruko Olorun Ajoke Aye, Aşake Orun.

1 Eyin ti ẹ gba Olohun gbọ ni ododo, ẹ maşe mu awon ota Mi ti işe ota eyin na ni ore (imule). Ti ẹ o ma wa lo ife si won, be si ni won ti şe aigbagbo si ohun to de wa ba yin ni ododo, won yio fe lati yo Ojise na jade (ku ro ninu ilu) ati eyin na pelu nitoripe eyin gba Olohun Oluwa yin gbọ! Bi eyin ba jade lo si ogun loju ona ti Emi ati lati wa iyonu Mi ẹ o ha ma ni ife won ni ikoko bi? Atipe Emi lo mo julon ti ẹ fi npamo ati ohun ti ẹ nşe afihan re (sita). Atipe .eniti o ba şe be ninu yin nitorina dajudaju o ti si na oju o na ti oto.

2 Bi won ba bori yin, won yio je ota fun yin, won yo si na owo ija won si yin ati ahon won pelu aidara, atipe won fe pe ki eyin şe aigbagbo.

3 Awon ebi yin ati awon omo yinko ni le şe yin ni ore kan ni ojo inaro (ajinde), on yio si şe ipinya larin yin. Atipe Olohun ni Oluri ohun ti ẹ şe ni şe.

4 Dajudaju ikose rere ti wa fun yin ni ara ibrahim ati awon eni ti o pelu re, nigbati won wi fun awon eniyan won pe dajudaju awa moribọ kuro ni odo yin ati kuro ninu on ti ẹ nsin lehin Olorun. Ati

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ
إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ
وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ حَرَضْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي
وَأَبْغَاةَ مَرْضَاتِي تُشِرُّونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ
وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ **1** إِنْ
يَشْفِقُوكُمْ يُكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَسْطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُمْ
بِالسُّوءِ وَوَدُّوا أَنْ تُكْفَرُوا **2** إِنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصَلْ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ **3** قَدْ
كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ
إِنَّا بَرَاءٌ وَأَنْتُمْ كُفْرًا كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدَهُ إِلَّا
قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَا تُشْفِقْ لِكَ وَاللَّهُ مَلِكٌ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ
رَبَّنَا عَلَيْنَا نُوَلِّئْهُ وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ **4** رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا
فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَآغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ **5**

ko ti yin, ota ati ibinu ti han ni ari wa ati ni arin eyin titi lailai ayafi ti ẹ ba gba Olohun kanşoso gbọ, ayafi oro ti ibrahim so fun baba re pe: Dajudaju emi yio toro idariji fun o, be si ni emi ko ni ikapa kinikan fun o lodu Olohun Oluwa wa, Ire ni agbara le ati pe odo Re ni anronupiwada si, odo Re ni a o si pada si.

5 Oluwa wa, (jowo) maşe wa ni eniti awon alaigbagbo yio ko iyonu ba, ki O si foriji wa, Oluwa wa. Dajudaju ire ni alagbara, Ologbon.

6 Dajudaju ikoşę rere ti wa fun yin ni ara wõn fun ẹniti o nni ireti si Olohun ati ojo ikehin. Atipe ẹniken ti o ba şeri pada, dajudaju Olohun na On ni oluroro, Ẹniti ope to si.

7 O le je pe Olohun yio fi iferan si arin nyin ati awõn ẹniti ẹnyin mu ni ota ninu wõn. Olohun ni Aleşe, Olohun ni Alaforiji, Onike.

8 ko ko fun yin nipa awõn ẹniti wõn ko ba yin jagun nipa ęsin ti wõn ko si le yin jade kuro ninu ile yin, pe ki e maşe ore fun wõn ati işe dede si wõn. Dajudaju Olohun feran awõn oluşe dede.

9 Ohun ti Olohun ko fun yin ni pe ki e ma mu wõn ni ore imule awõn ẹniti wõn ba yin jagun nipa ęsin, ti wõn si le yin jade lati inu ile yin ti wõn nşe iranlowo (fun awõn ota yin) lati le yin jade; ẹniti o ba nba wõn şe ore, awõn wõnni ni alabosi.

10 Eyin onigbagbo ododo, nigbati awõn onigbagbo ododo obinrin ba wa ba yin ti wõn nşi kuro (loḍo awõn alaigbagbo) ni ilu wõn, nigbana ki e wadi oro lenu wõn wo. Olohun lo mo ju nipa igbagbo wõn. Nigbana ti ęyin ba mo wõn pe onigbagbo ododo obinrin ni wõn nigbana ki ęyin maşe da wõn pada si oḍo awõn alaigbagbo. Awõn obinrin yi koje eto fun wõn, beę si ni awõn okunrin (keferi) yi ko je eto fun awõn (obinrin musulumi)) yi naa. Ki ęyin fun wõn ni ohun ti wõn na ni owo (lori awõn obinrin na); ko si eşe

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ
وَمَن يَتَّبِعِ الْآسَافَةَ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦﴾ عَسَى اللَّهُ أَن يَجْعَلَ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُم مِّنْهُم مَّوَدَّةً وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ
﴿٧﴾ لَا يَتَّبِعْكُمْ اللَّهُ عَنَ الَّذِينَ لَمْ يُقِنُوا كُفْرَهُم فِي الدِّينِ وَلَمْ يَخْرُجُوا
مِن دِينِكُمْ أَن يَبْرُوهُمْ وَتَقَسَّبُوا إِلَيْهِمْ إِنَّا اللَّهُ بِحَيْثُ الْمَقْصُوبِينَ
﴿٨﴾ إِنَّمَا يَتَّبِعْكُمْ اللَّهُ عَنَ الَّذِينَ قَتَلُوا كُفْرَهُم فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوا
مِن دِينِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَن تَوَلَّوْهُمْ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ
هُم الظَّالِمُونَ ﴿٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ
مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَعْنِينَ فَإِن عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ
فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَهُنَّ لِحُلْمِهِمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَءَاتُوهُم
مَا أَنفَقُوا وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَن تَنكِحُوهُنَّ إِذَا ءَاتَيْتُمُوهُنَّ أَجْرَهُنَّ
وَلَا تُمْسِكُوا بِعَصَمِ الْكُفَّارِ وَسَأَلُوا مَا أَنفَقْتُمْ وَلَيْسَ لَكُم مَّا أَنفَقُوا
ذَلِكَ حُكْمُ اللَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾ وَإِن فَاتَكُمْ
شَيْءٌ مِّنْ أَرْوَاحِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَاقَبْتُمْ فَاتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ
أَرْوَاحُهُمْ مِّثْلَ مَا أَنفَقُوا وَآتَقُوا اللَّهَ الَّذِي ءَاتَىٰكُمْ بِهِ ءَ مُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

fun yin pe ki ęyin fe wõn, nigbati ęyin ba ti fun wõn ni owo ife wõn. Ki e maşe fi wõn şe aya ti nwon ba ši wa ni alaigbagbo obinrin, e bere ohun ti e na ni owo (fun wõn), atipe ki awõn na bere ohun ti wõn na. Eleyiun ni idajo Olohun; n şe idajo ni arin yin, atipe Olohun ni Onimimo, Ojogbon.

11 Ti nkankan ba bo fun yin ninu awõn iyawo yin si oḍo awõn alaigbagbo, ti e ba jagun ti e si ri oro ko ki ęyin fun awõn ẹniti iyawo wõn lo ni irufe ohun ti wõn na ni owo, ki e si beru Olohun Ẹniti ęyin ni igbagbo ododo si.

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُمَاجِعُنَّكَ عَلَى أَنْ لَا يُشْرِكَنَّ
بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَشْرَفَنَّ وَلَا يَزِينَنَّ وَلَا يَقْنُلَنَّ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ
بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِيَنَّكَ
فِي مَعْرُوفٍ فَيَأْبِيَهُنَّ وَأَسْتَغْفِرُ لهنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ
يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَانْتَوَلَوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
قَدِيسُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا بَيَسَ الْكُفَّارُ مِنَ أَصْحَابِ الْقُبُورِ

سُورَةُ الصَّفَاتِ
آيَاتُهَا ١٤
رُتَبُهَا ١١

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَمْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ
كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ
إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقْتَلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًا كَانَهُمْ
بُنِينَ مَرْصُوصٌ وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ
تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ قُلْ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا
زَاعُوا أَرْوَاحَهُمْ فُلِقُوا هَمِّ اللَّهِ فَلَوْ دُهِمَّ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِينَ

13 Eyin onigbagbo ododo, ki eyin maşe ba awon eniyan kan ti Olohun ti binu si şe ore imule, dajudaju won ti so ireti nu nipa orun, gegebi awon alaigbagbo ti so ireti nu nipa ero sare.

(61) Suratul - Soffi

Ni oruko Olohun Ajoke Aye, Asake Orun

1 Awon ohun ti o wa ninu sanmon ati ohun ti o wa ni ori ile won nfi ogo fun Olohun; atipe On ni Alagbara, Ologbon.

2 Eyin eniti e gbagbo lododo, kiloşe ti eyin fi nso ohun ti ohun ti eyin ko ni şe nişe.

3 O je ohun ibinu ti o tobi ni odo Olohun pe ki eyin ma so ohun ti eyin ko ni şe nişe.

4 Dajudaju Olohun feran awon eniti won njagun si oju ona Re leto-leto, won da gegebi (odi) ti a mo ti o le po mo ara won.

5 Atipe (ki o şe iranti) nigbati Musa so fun awon eniyan re pe: Eyin eniyan mi, kiloşe ti eyin fi nni mi lara, beni dajudaju eyin mo pe ojişe Olohun ni emi je si yin? Nigbati won şeri, Olohun na şeri okan won. Olohun ko ni fi ona mo awon obileje eniyan.

6 Atipe (şe iranti) nigbati Isa omo Mariyamo sope: Eyin omo Israila, dajudaju emi je ojişe Olohun si yin ti

12 Ire Annabi, nigbati awon onigbagbo ododo obinrin ba wa ba o ti won wa ba o şe majemu lori pe awon ko ni da nkan po mo Olohun mo atipe awon ko ni jale atipe awon ko ni şe agbere atipe awon ko ni pa awon omo won atipe awon ko ni da adapa iro eyiti won fi owo won ati ese won şe (nipa gbigbe omo ti kiişe ti oko fun u) ti won ko si ni yapa re nibi daradara, nigbana ba won şe majemu, ki o si toro aforiji lodo Olohun fun won, Dajudaju Olohun ni Alaforiji, Onike.

o jeri ododo si ohun ti o ti şiwaju ninu At-Taorata mo si je olufun (nyin) niro idunnu nipa Ojise kan ti yio de lehin mi ti oruko re yio ma je Ahmadu. şugbon nigbati o de wa ba won pelu alaye ti o yanju, won sope: Idan kan ti o han gbangba nu eyi.

7 Tani je alabosi ju eniti o nda adapa iro mo Olohun lo nigbati a npe e sibi Esin Alafia (Islam). Atipe Olohun na ko ni fi ona han awon alabosi eniyan.

8 Won fe lati pe ki won pa imole Olohun nipa (oro) enu won, Olohun yio si pe imole Re, biofe bi awon alaigbagbo ko.

9 On (Olohun) ni Eniti O ran Ojise re pelu itonisona ati esin ododo, ki O le fi bori gbogbo esin miran, biofe bi awon ti o nda nkan po mo Olohun ko.

10 Eyin eniti e gbagbo lododo, nje emi ko ni toka fun yin sibi owo kan ti yio gba yin la ninu iya eleta-elero.

11 (On ni pe) ki eyin gba Olohun gbogbo ni ododo ati Ojise Re, ki eyin si gbiyanju si oju ona Olohun pelu owo yin ati emi yin. Awonyi dara ju fun yin ti eyin ba je eniti o mo be.

12 On yio si fi ori ese yin ji yin, yio si fi yin wo ogba-idera ti awon odo nshan ni isale won, ati awon ibugbe ti o dara ninu awon ogba-idera ibugbe ti yio ma wa titi, eyi je enjete ti o tobi.

13 Ati awon miran ti eyin feran re: On ni aranşe lati odo Olohun ati isegun ti o sunmo; ki o si fun awon

وَاذَقَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ بَيْتِي إِسْرَائِيلَ إِلَيَّكُمْ مُصَدِّقًا
لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدٌ فَلَمَّا
جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٦﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى
عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ
﴿٧﴾ يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ ﴿٨﴾ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ
عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا هَلْ أَذْكَرُمْ
عَلَى تَحْرِيفِ سُجْحِكُمْ مِنْ عَذَابِ آلِيمٍ ﴿١٠﴾ تَوَسُّونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ مُجْتَهِدِينَ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَأْتُواكُم بَأْمُولِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾
يَعْرِفُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلُكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنٍ
طَيِّبَةٍ فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَلِكَ الْجَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾ وَأُخْرَى يُحِبُّونَهَا نَصْرٌ
مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَيُنَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُونُوا
أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ
قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّا مَنْ تَلَّافِقَهُ مِنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ
وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ ءَامَنُوا عَلَى عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ ﴿١٤﴾

onigbagbo ododo niro idunu.

14 Eyin eniti e gbagbo lododo, e je eniti yio ran esin Olohun lowo, gege bi Isa Omọ Mariyamọ ti so fun awon omọ lehin re pe: Tani yio se iranlowo fun mi si oju ona ti Olohun? Awon omọ lehin re sope: Awa yio ran esin Olohun lowo. Awon apa kan gbagbo ninu awon omọ Israila awon apakan si se aigbagbo (Keferi); nigba na A fun awon eniti won gbagbo lododo ni agbara bori awon ota won ti won wa je eniti o bori.

(62) Suratul – Jumu'ah

Ni oruko Olohun Ajoke Aye, Aşake Orun

1 (Gbogbo) ohun ti o wa ni sanmon ati ohun ti o wa ni ile nşe afomọ fun Olohun, Oba ti o mo, Alagbara, Oloḡbon.

2 On ni Eniti O gbe dide larin awon alaikomọkọ mọka Ojişe kan ninu won ti o nke awon aya Re fun won ti o si n fo won mo (kuro ninu ebo), o si n ko won ni Tira ati oḡbon, botilejepe won sọnu şiwaju.

3 Ati awon miran ninu won ti won kò iti lepa ba won. Atipe On ni Alagbara, Oloḡbon.

4 Eyi je ore ajulo ti Olohun, A si ma fun eniti O ba fe. Atipe Olohun ni Olore - ajulo ti o tobi.

5 Apeşe Awon ti a fi (Tira) At – Taorata ran nişe si ti won kò telee, o da gegebi apeşe ketekete ti o ru eru iwe; apeşe buburu ni apeşe awon eniyan ti o pe awon ayah Olohun niro. Atipe Olohun kò ni fi ona mo awon alabosi eniyan.

6 Sope: Eyin Yahudi, ti e ba ni ero pe eyin nikan ni ore-imule Olohun ju awon eniyan ti o ku lo, nigbana e toro pe ki e ku ti o ba je pe olododo ni yin.

7 Won kò ni toro re lailai, nitori ohun ti owo won ti şiwaju, atipe Olohun mo awon alabosi.

سُورَةُ الْجُمُعَةِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ۝۱ هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝۲ وَآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا بَلَّغُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝۳ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝۴ مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝۵ قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝۶ وَلَا يَسْمُنُونَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝۷ قُلْ إِنْ أَمَّوْتُ الَّذِينَ يَفْرُقُونَ مِنْهُ فَإِنَّهُمْ مُلْقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْبِ الْأَعْيَابِ وَالشَّهَادَةُ فَيُنْتَقِمُ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝۸

8 Sope: Dajudaju iku na ti e nsa fun yio le yin ba, lehinna a o şeri yin lo si odo Eniti O mo kọko ati gbangba, Ohun yio şe irohin işe ti e şe fun yin.

9 Eyin olugbagbo ododo, nigbati wọn ba pe irun oṣo jum'ah (akojo), ẹ yara lo sibi iranti Olohun, ẹ fi rira-tita silẹ, eyi ni o dara fun yin ti o ba je pe ẹ mo.

10 Nitorina nigbati ẹ ba pari irun na tan, ẹ tuka si ori ile ki ẹ si ma wa kiri ore-ajulo Olohun, ki ẹ si ma ranti Olohun, pupo, ki ẹ le jere.

11 Atipe nigbati wọn ba ri owò kan, tabi ohun idaraya kan, wọn yio da lo sibe, wọn yio si fi ire nikan silẹ ni iduro. Sope: Nkan ti o wa loṣo Olohun lore ju ere idaraya ati owo siṣe lo, atipe Olohun ni olupese ti O dara julọ.

(63) Suratul Munāfikūna

Ni oruko Olohun Ajoke Aye, Aṣake Orun

1 Nigbati awon alagabagebe ba wa si oṣo re, wọn yio sope: Dajudaju awa je pe Ojise Olohun ni ire. Olohun si mo pe dajudaju Ojise on ni ire je. Olohun si ti je pe dajudaju opuro ni awon alagabagebe (Munāfikūna).

2 Won fi awon ara bubu won se idabobo (fun ara won), won sin seri (awon eniyan) kuro ni oju ona Olohun. Dajudaju aidara ni ohun ti won se nise.

3 Eyini je be nitoripe won

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اِذَا تُوْدِيْكَ لِلصَّلٰوةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا اِلَىٰ ذِكْرِ اللّٰهِ وَذَرُوْا الْبَيْعَ ۗ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٩﴾ فَاِذَا قُضِيَتِ الصَّلٰوةُ فَانْتَشِرُوْا فِى الْاَرْضِ وَابْتَغُوْا مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاذْكُرُوْا اللّٰهَ كَبِيْرًا لَّعَلَّكُمْ تَفْلِحُوْنَ ﴿١٠﴾ وَاِذَا رَاوُا تِجَارَةً اَوْ مَخْرَجًا فَارْجِعُوْا اِلَيْهَا وَتَرَكُوْكَ فَاَيْمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ مِنَ اللّٰهِوْا مِنَ التِّجَارَةِ وَاللّٰهُ خَيْرُ الرَّزٰقِيْنَ ﴿١١﴾

سُوْرَةُ الْمُنٰفِقِيْنَ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
اِذَا جَاءَكَ الْمُنٰفِقُوْنَ قَالُوْا نَشْهَدُ اِنَّكَ لَرَسُوْلُ اللّٰهِ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ
اِنَّكَ لَرَسُوْلُهُۥ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ لَكٰذِبُوْنَ ﴿١﴾
اَتَّخَذُوْا اٰيْمَتَهُمْ جَنَّةً فَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوْا
يَعْمَلُوْنَ ﴿٢﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ ءَامَنُوْا ثُمَّ كَفَرُوْا فَطَمَعَ عَلَىٰ قُلُوْبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَفْقَهُوْنَ ﴿٣﴾ وَاِذَا رَا سَهُمْ نَعَجِبَكَ اَجْسَامُهُمْ
وَ اِنْ يَقُوْلُوْا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَاٰنِهِمْ حُسْبٌ مُّسْتَدَّةٌ يَّحْسِبُوْنَ كُلَّ
صِيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعٰدُوْنَ فَاحْذَرهُمْ فَاِنَّهُمْ لَنْ يُّؤْفَكُوْنَ ﴿٤﴾

gbagbo lehinna won tun se aigbagbo nitorina a ti fi odidi di okan won, won ko ni gbogboye.

4 Atipe nigbati o ba ri ara won yio jo o loju; bi won ba si sojo, ire yio te ti si oro won. won da gegebi igi patako ti a fi ti (ogiri). won a ma ro gbogbo ibosi (kike) le ara awon lori, awon won yi ni ota, nitorina so ara re lojo won. Ibi Olohun ko ma ba won bawo ni won se le ma gunri.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّارًا وَهُمْ
 وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٥﴾ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ
 أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ
 اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٦﴾ هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ
 لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا وَاللَّهُ
 خَرَّابِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ
 ﴿٧﴾ يَقُولُونَ لَيْنَ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ
 مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ
 الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ
 أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ
 ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩﴾ وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ
 مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي
 إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠﴾ وَلَنْ
 يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

سُورَةُ النَّجْمِ
 آيَاتُهَا ١٨
 آيَاتُهَا ١٨

﴿٥﴾ Atipe ni gba ti aba sọ fun wọn pe: Ẹ wa nibi ki Ojìṣẹ̀ Ọ̀lọ̀hun wa idariji fun yin, wọn a si gburri wọn atipe irẹ̀ o ri wọn ti wọn o ma ảeri ni ti oluṣe igberaga.

﴿٦﴾ Bakanna ni fun wọn o tọ̀rọ̀ idariji, abi o ko tilẹ̀ tọ̀rọ̀ idariji, Ọ̀lọ̀hun na ko ni fi awọn ijo obileje mọna.

﴿٧﴾ Awọn na ni ẹniti wọn nsọpe: Ẹ ko gbọdọ na wo (yin) fun awọn ti wọn wa ni ọdọ Ojìṣẹ̀ Ọ̀lọ̀hun titi wọn yoo fi tuka (kuro ni ọdọ rẹ). Bẹ si ni ti Ọ̀lọ̀hun ni pẹpẹ ọrọ ti sanmọn ati ti ilẹ, awọn koṣeeku-

koṣe ẹyẹ eniyan ko gbọ agbọye.

﴿٨﴾ Wọn yio wa sọpe: Dajudaju bi awa ba pada de sinu (ilu) Madina, dajudaju awọn alagbara (ilu na) yio wa yọ awọn ẹni yepere jade kuro ninu rẹ. Ṣugbọn ti Ọ̀lọ̀hun ni agbara ati ti Ojìṣẹ̀ Rẹ ati ti awọn agba (Ọ̀lọ̀hun) gbọ lododo, ṣugbọn awọn alagabagebe wọn ko mọ bẹ.

﴿٩﴾ Eyin onigbagbọ ododo, ẹ maṣe je ki awọn owo yin ati awọn ọmọ yin ko airoju ba yin kuro nibi iranti Ọ̀lọ̀hun; ẹniken ti o ba ṣe eyi, nigbanaa awọn elewọnni je ẹni-ọfo.

﴿١٠﴾ Ati ki ẹ wa na ninu ohun ti A ṣe ni ese fun yin ṣiwaju ki iku to de wa ba ẹnikan yin, depo ti yio fi ma sọpe: Oluwa mi, kiloṣe ti O ko lọ mi lara di igbakan ti o sunmọ, ki emi le fi tọ̀rọ̀ anu ati ki nle je ọkan ninu awọn ẹni rere.

﴿١١﴾ Atipe Ọ̀lọ̀hun ko ni lọ ẹmi kan lara nigbati akoko rẹ ba de, atipe Ọ̀lọ̀hun na ni Alamọtan ohun ti ẹ nṣe.

(64) Suratul – Tagābunu

Ni oruko Olohun Ajoke aye, Aşake Orun

1 Ohun ti mbe ninu sanmon ati ohun ti mbe ninu ile nşe afomo fun Olohun. Ti Re ni oḷa, atipe ti Re ni ope; atipe on ni Alagbara lori gbogbo nkan.

2 On ni Eniti o şe eḷa yin, alaigbagbo nbe ninu yin atipe onigbagbo ododo si mbe ninu yin. Atipe Olohun naa ni oluri ohun ti e nşe.

3 On da sanma ati ile pelu ododo, o si ya awon aworan yin, O si şe awon aworan yin na daradara; atipe oḷo re ni e o padasi.

4 O mo ohun ti n be ninu sanmo ati inu ile, O si mo ohun ti e fi n pamo ati ohun ti e nşe afihan re sita. Atipe Olohun na ni Oni-mimo ohun ti n be ninu awon igbaya.

5 Nje iro awon eniti won şe aigbagbo ni isiwaju ko ti wa ba yin bi? Nitorina won towo buburu iya eşe won. Atipe ti won ni iya eḷeta – elero.

6 Eyi ri be nitoripe awon ojişe won ti je eniti won ti wa ba won pelu idi oro ti o yan ju ti won si sope: Nje abara ni yio fi wa mona? Won si şe aigbagbo won si pehinda atipe Olohun ti ro oro (ju esin won lo). Atipe Olohun na ni Oloro, Oba ti a n dupe fun.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوْرَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُشْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِدَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤﴾ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذُوقُوا وَعَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥﴾ ذَلِكَ يَأْتِيهِمْ أَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشْرًا مِثْلُ مَا كُنَّا قَوْلُوا وَأَسْتَفْتَى إِلَهُهُمُ وَاللَّهُ عِنْدَ حَيْدِ ﴿٦﴾ زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ لِيُؤْمِنُوا بِاللَّهِ لَعْنَةُ اللَّهِ لِلَّذِينَ اتَّخَذُوا مِمَّا يَتَّبِعُونَ بُدُوْلًا مِمَّا عَمِلُوا وَعَلَى اللَّهِ يُسِيرُ ﴿٧﴾ فَتَأْتُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ ﴿٨﴾ يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذَلِكَ يَوْمُ الْقَائِمِ وَمَنْ يَأْتِ اللَّهَ وَبِعَمَلٍ صَالِحٍ إِنَّا نَكْفُرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلُهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾

7 Awon eniti won şe aigbagbo rope: (Olohun) ko ni le gbe won dide. Sope: Beni, Oluwa mi ni mo fi bura, dajudaju a o gbe yin dide lehinna a o fun yin niro ohun ti e ti şe. Atipe eyi je irorun fun Olohun.

8 Nitorina ki e gba Olohun gbo ati ojişe Re ati imole eyiti A sokale. Atipe Olohun na ni Alamotan ohun ti e nşe nişe.

9 (Ranti) ojo ti yio ko yin jo fun ojo ikojo, eyihun ni ojo ere (fun awon olugbagbo lododo) ati ojo adanu (fun awon alaigbagbo). (Tagabunu). Enikeni ti o ba ni

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَسِعَ الْمَصِيرُ ﴿١٠﴾ مَا أَصَابَ مِنْ
مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ، وَاللَّهُ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١﴾ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن
تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَّغُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ وَعَلَىٰ اللَّهِ فِئْتَوَا كَلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾ إِنَّمَا يَأْتِيهَا
الَّذِينَ ءَامَنُوا مِن آيَاتِنَا مِن أَرْوَاحِنَا وَأُولَٰئِكَ عَدُوٌّ
لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ وَإِن تَعَفَوْا وَتَصَفَحُوا وَتَغْفِرُوا
فَإِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤﴾ إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأُولَٰئِكَ
فِتْنَةٌ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ
وَأَسْمِعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِّأَنْفُسِكُمْ وَمَنْ
يُوقِ شَحْمَةَ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾ إِن تَقَرَّبُوا
إِلَى اللَّهِ فَرَضًا حَسَنًا يُضْعِفْ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ شَكُورٌ
حَلِيمٌ ﴿١٧﴾ عَلِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾

سُورَةُ الطَّلَاقِ

١٢

١٥

igbabgo ododo si Olohun ti o si se
ise rere, O n yio pa-re ašise re fun u
yio si fi sinu oğba idera ti awon odo
nšan ni isale re ti won yio se gber
ninu re lailai. Eyi ni ere ti o tobi.

﴿10﴾ Atipe awon eniti won se
aigbagbo ti won si pe awon ami wa
niro, awon elewoni ni ero ina, ti
won yio se gber ninu re; atipe o
buru ni apadasi.

﴿11﴾ Adanwo kan ko le sele ayafi
pelu iyonda ti Olohun. Atipe
eniken ti o ba gba Olohun gbo yio
fi okan re mona. Olohunni Oni -
mimo gbogbo nkan.

﴿12﴾ Atipe ki e tele ti Olohun ati
ki e tele ti Ojise na; bi enyin ba si
yipada, nitorina ohun ti o je
oranyan fun Ojise Wa ni ijise
(Olohun) de ogongo ti o han.

﴿13﴾ Olohun, kosi olohun miran
ayafi Oun. Atipe ki awon
olugbagbo ododo fi ara ti Olohun.

﴿14﴾ Eyin eniti e gbagbo lododo,
dajudaju ota yio ma be fun yin
ninu awon iyawo yin ati awon om
yin, nitorina ki e sora yin ni odo
won. Bi e ba si se (idekun)
amojukuro ti e se ipamora ti e si se
aforijin, nitorina dajudaju Olohun
ni Alaforiji, Onike.

﴿15﴾ Dajudaju awon owó yin ati
awon om yin adanwo ni won je,
atipe Olohun ni esan ti o tobi lo.

﴿16﴾ Nitorina e beru Olohun bi e ti
ni agbara mo, Ki e si gboro ki e si
tele (ti Olohun) ki e si ma na owo
yin (si ti ona Oluwa); o je ore kan
fun yin. Atipe eni-ti a ba so
(dabobo) nibi ahun ti emi re (l'epe
k'ose), awon elewoni ni olujere.

﴿17﴾ Bi eyin ba ya Olohun ni owo
ni yiya ti o dara, yio di adipele re
fun yin yio si foriji yin. Atipe
Olohun na ni Oludupe, Oni-suru.

﴿18﴾ Oni-mimo koko ati ti gbangba,
Olupataki ni Ojogbon ni.

(65) Suratul – Talak

Ni oruko Olohun Ajoke aye, Aşake Orun

1 Irẹ Annabi nigbati ẹnyin ba fe kọ awọn Obinrin silẹ, nigbana ki ẹnyin kọ wọn pẹlu titẹle akoko wọn, ki ẹnyin ka akoko na (pe); ki ẹnyin si paya Olohun Oluwa yin. ki ẹnyin maşe le wọn jade ninu ile wọn, atipe awọn na kò gbodo jade, ayafi ti wọn ba lo şe ibajẹ ti o han gedegbe. Awọnyi ni ẹnu - āla Olohun, ẹniti o ba tayọ ẹnu - āla Olohun, dajudaju o ti şe abosi fun ori ara rẹ. Irẹ kò le mọ boya Olohun le jẹ ki ọrọ miran şe le ẹhin eyini.

2 Nigbati wọn ba lo akoko wọn tan ẹ fara yin mọra pẹlu daradara tabi ki ẹ ya pẹlu wọn pẹlu daradara, ki awọn olododo meji jẹri sii ninu yin, ki ẹ si jẹri ododo tori ti Olohun. Eyiun ni anşeni wasi fun ẹniti o ba jẹ onigbagbo ododo si Olohun ati ojo ikeyin. Atipe ẹniti o ba n paya Olohun yio fi ọna han.

3 Yio si pese fun ni aye ti kò ni ero. Atipe ẹniken ti o ba gbẹkẹle Olohun on yi o to o. Dajudaju Olohun yio mu ọrọ Rẹ de opin. Dajudaju Olohun ti diwọn eto akoko gbogbo nkan.

4 Awọn obinrin ti wọn ko ni ireti nipa nkan oşu ninu awọn

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَحِشَةٍ مُبِينَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَتَدْرَى لَعَلَّ اللَّهُ يَحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا 1 فَإِذَا بَلَغَنَّ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَى عَدْلٍ مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَلِكَ يُوعِظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا 2 وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ 3 إِنَّ اللَّهَ بَلِّغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا 4 وَالَّتِي بَلَغَتْ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ نَسَائِكُمْ إِنْ أَرَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَالَّتِي لَمْ يَحْضَنْ وَأَوْلَتْ الْأَحْمَالَ أَجَلَهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا 5 ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَكْفُرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا 6

iyawo yin, ti ẹnyin ba nşe iye meji, nigbana onka wọn jẹ oşu meṭa, ati awọn ti ko şe ‘ela’ ri rara. Atipe awọn ti wọn ni oyun, akoko ti wọn ni ki wọn bi oyun inu wọn. Ẹnikeni ti o ba paya Olohun, yio şe ọrọ rẹ ni irọrun.

5 Eyi ni aşe Olohun ti O soṭale fun yin. Ẹnikeni ti o ba paya Olohun, yio pa buburu rẹ rẹ, yio si fun ni ẹsan ti o tobi.

أَسْكُنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا تُضَارُّوهُنَّ لِضَيْقِهِنَّ
 عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتٍ حَمِلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّىٰ بَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ
 فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ
 تَعَاَسَرتُمْ فَسَأْرِضْعُهُنَّ أُخْرَىٰ ﴿٦﴾ لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ
 وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا
 إِلَّا مَا آتَاهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ﴿٧﴾ وَكَانَ مِنْ قَرَابَةٍ
 عَنَّتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ ۚ فَحَاسِبْنَاهَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَدَّ بِهَا
 عَذَابًا نُكْرًا ﴿٨﴾ فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا ﴿٩﴾
 أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ الَّذِينَ ءَامَنُوا
 قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ﴿١٠﴾ رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِتُمْ آيَاتِ اللَّهِ مِمَّنِيَّتْ
 لِيُخْرِجَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
 وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
 الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ رِزْقًا ﴿١١﴾ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ
 سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَنْزِلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِيُعْلَمَ أَنَّ
 اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿١٢﴾

6 Efun wọn gbe ninu ibugbe yin. mọ, ki ẹ maṣe ni wọn lara nipa fifun aye mọ wọn. Ti wọn ba si ni oyun nigbana ki ẹ ma nawo fun wọn titi ti wọn yio fi bi oyun inu wọn. Ti wọn ba fun ọmọ ni ọmu fun yin, ki ẹ fun wọn ni owo oya wọn, ki ẹsi damoran larin ara yin peḷu daradara; ti ọrọ yin ko ba papọ, nigbana ki ẹ gba (alagbatọ) o miran ki o fun lomu.

7 Ẹniti o ni (ọrọ) pupọ ki o na ninu rẹ, ẹniti a si diwọn arisiki rẹ (fun ni iwọnba ipese), ki on na si na ninu ohun ti Ọlọhun fun u.

Ọlọhun ko fi kọ ẹmi kan lọrun koja ohun ti O fun u. Ọlọhun yio mu irorun wa lehin inira.

8 Melomelo ninu ilu kọkan ti wọn yapa kuro nibi aṣe Oluwa wọn ati awọn ojiṣe Rẹ, Awa ba wọn ṣiro iṣe wọn ni iṣiro ti o le, Awa si je wọn niyà ti ọkan kọ.

9 Nigbana yio tọ ẹsan buburu iṣe rẹ wo, atubotan ọrọ rẹ je ofo

10 Ọlọhun ti pa lese de wọn iyà ti o le, nitorina ẹyin onilākaye ti ẹ gbagbọ lododo, ẹ paya Ọlọhun. Dajudaju Ọlọhun ti sọ (oni) iṣinileti kalẹ fun yin.

11 Ojiṣe kan ni ti yio ma ka awọn ayah Ọlọhun ti o yanju fun yin, ki o le yọ awọn ẹniti o gbagbọ lododo ti wọn si nṣe iṣe rere kuro ninu okunkun (aigbagbọ) lọ sinu imọlẹ (igbagbọ - ododo), Ẹnikeni ti o ba gba Ọlọhun gbọ lododo ti o si nṣe iṣe rere, On yio fi wọ ọgba-ideṛa eyiti awọn odo nṣan nisalẹ rẹ, wọn o si ṣe gbere sinu rẹ lailai. Dajudaju Ọlọhun ti pese ti o dara julọ fun u.

12 Ọlọhun ni Ẹniti O da sanma meje ati iru wọn ni ile. O si nsọ aṣe kalẹ larin wọn ki ẹyin le mọ pe dajudaju Ọlọhun ni Alagbara lori gbogbo nkan, atipe dajudaju Ọlọhun fi mimọ Rẹ rọkirika gbogbo nkan.

(66) Surat - Tahrimi

Ni oruko Olohun Ajoke aye, Aşake Orun

1 Irẹ annabi, kinişe ti o sọ nkan ti Olohun şe leto fun o di ewo (fun ra re)? Irẹ fi nwa idunnu awon iyawo re? Olohun je Oludarijini, Onike.

2 Dajudaju Olohun ti şe ofin fun yin bi e ti ma moribo ninu ibura yin; Olohun si ni Oluranlowo yin, On si ni Onimimo, Ologbon.

3 Atipe nigbati annabi ba okan ninu awon iyawo re sọ oro ni ipamo, nigbati oniyen sọ o (fun olomiran), Olohun si fi on han a (Annabi). On (Annabi) fi apakan pamọ Nitorina nigbato on sọ o fun u; (iyawo re) o sọpe: Tani o sọ eyi fun o?. O sọpe: (Olohun): Onimimo, Alamotan ni O sọ fun mi.

4 Ti eyin (iyawo re mejeji) ba ronupiwada lo ba Olohun, okan eyin mejeji papa te si sişe eyi; ti e basi ran ara yin lowo si (Annabi), Dajudaju Olohun ni Olurnlowo re ati Jibrilu ati awon oniwa rere ninu awon olugbagbo ododo ati awon Malaika ti won je oluranlowo lehin eyi.

5 O le je Oluwa re yio firopo fun awon obinrin (miran) ti won dara ju yin lo. Ti o (Annabi) ba ko yin silẹ. Awon (obinrin miran) ti wonje olupa-ofin-Olohun-mo Awon

سُورَةُ التَّحْرِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ حَرَّمَ مَا حَلَٰلَ ۙ اَللّٰهُ لَكَ بِبَنِي ۤامْرِئِكَ وَاٰلِهِ ۙ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١﴾ تَدْفُرُ ۙ اَللّٰهُ لَكُمْ تَحِيْلَةً اٰمَنِيْنَكُمْ وَاَللّٰهُ مَوْلَاكُمْ وَّهُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ﴿٢﴾ وَاِذْ اَسْرَأْتَنِيْ اِلَىٰ بَعْضِ اَزْوَاجِهِ ۙ حٰدِيْثًا فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهٖ وَاظْهَرَهُ اَللّٰهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضَهُ ۙ وَاَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهٖ قَالَتْ مَنْ اَنْبَاكَ هٰذَا قَالَ نَبَّأَنِي الْعَلِيْمُ الْخَبِيْرُ ﴿٣﴾ اِنۡ نُّوْبَاۤ اِلَىٰ اَللّٰهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوْبُكُمْ وَاِنۡ تَطَّهَّرَا عَلَيْهِ ۙ فَاِنَّ اَللّٰهُ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِیْلُ وَصَلِيْحُ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمَلٰٓئِكَةُۙ بَعْدَ ذٰلِكَ طٰهِيْرٌ ﴿٤﴾ عَسَىٰ رَبُّهٗ اِنۡ طَلَّقَكَ اَنْ يُبَدِّلَهٗٓ اَزْوَاجًا خَيْرًا مِّنْكَ مُّسَلِمٰتٍ مُّؤْمِنٰتٍ قٰنِنٰتٍ تَبَيَّنَتِ عِيْدٰتِ سَبِيْحَتٍ تَبَيَّنَتِ وَاَنْكَارًا ﴿٥﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَنْفُسَكُمْ وَاَهْلِيْكُمْ نَارًا وَّقُوْدُهَا النَّاسُ وَاَلْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَٰٓئِكَةٌ غٰلِظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُوْنَ اَللّٰهُ مَا اَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُوْنَ مَا يُوْمَرُوْنَ ﴿٦﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَا تَعْتَدُوْا اَلْيَوْمَ اِنَّمَا تَجْرُوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٧﴾

onigbagbo ododo, awon olutele ase (Olohun), awon oluronupiwada, awon olujosin, awon gbawegbawe, awon adelebo ati wundia.

6 Eyin ti e gbagbo ni ododo, e gba ara yin la ati awon eniyan yin nibi ina ti o je pe awon eniyan ati awon okuta ni a fi nko o; awon Malaika ti o ni ipa ati agbara ni oluṣo re, won ki yi ase Olohun ti O ba pa fun won pada, won a si ma mu ase ti a ba pa fun won se.

7 Eyin alaigbagbo, ko si aroye kankan (awawi) fun yin loni, dajudaju a o san esan ise ti e se fun

yin nikan ni.

8 Eyin ti ẹ gbagbo, ẹ ronupiwada lo ba Olohun ni ironupiwada ti otito. O le je pe Oluwa nyin yio pa awon eshe nyin re yio si fi nyin wo sinu ogba idera eyiti awon odo n san nisale re, ojo ti Olohun ko ni dojuti Annabi ati awon ti o gbagbo ni ododo pelu re. Imole won yio ma tan niwaju won ati owo-otun won, won yio sope: Oluwa wa, se imole wa ni pipe fun wa ki O si dariji wa, dajudaju ire ni alagbara lori gbogbo kan.

9 Ire Annabi, ma sapa le awon alaigbagbo ati alagabagebe lori, ki o si le koko mo won lori; ina jahannama in ibugbe won, apadasi buruku ni.

10 Olohun fi apejuwe lele fun awon ti ko gbagbo, iyawo Nuha ati iyawo Nutu. Awon mejeji wa labẹ awon erusin Wa meji ti won je oniwa rere, (awon obinrin mejeji) won se jamba fun (awon oko) won, awon mejeji (bale won) ko si ro won loro nkankan lodo Olohun, asiso fun awon mejeji pe: E wo ina pelu awon ti o wo ina.

11 Olohun si tun fi apejuwe lele fun awon onigbagbo ododo nipa iyawo Firiaona nigbati o sope: Oluwa mi ko ile kan fun mi ni odo Re sinu ogba idera atipe ki O gbami la lowo Firiaona ati ise re,

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا تُوْبُوْا۟ اِلَى اللّٰهِ تُوْبَةً نَّصُوْحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ
 اَنْ يُّكْفِرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمُ جَنَّاتٍ تَجْرِي
 مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللّٰهُ النَّصِيْ وَالَّذِيْنَ ءَامَنُوا
 مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بِيْنِ اَيْدِيْهِمْ وَاِيْمَانِهِمْ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا
 اٰتِنَا۟ لَنَا نُوْرًا وَاغْفِرْ لَنَا۟ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٨﴾
 يَتَأْتِيهَا النَّصِيْ جُهْدِ الْكُفٰرِ وَالْمُنٰفِقِيْنَ وَاغْلَطَ عَلَيْهِمْ
 وَمَا وٰنٰهُمْ جَهَنَّمَ وَيَسَّ الْمَصِيْرُ ﴿٩﴾ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا
 لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا اَمْرًا۟ نُّوحٍ وَاَمْرًا۟ لُّوطٍ كَانَ تَاْحَتَ
 عِبْدِيْنَ مِنْ عِبَادٍ نَّاصِلِحِيْنَ فَخَانَتَا۟هُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا
 مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا وَقِيْلَ اَدْخُلَا النَّارَ مَعَ الدّٰخِلِيْنَ ﴿١٠﴾
 وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِّلَّذِيْنَ ءَامَنُوا اَمْرًا۟ فِرْعَوْنَ اِذْ
 قَالَتْ رَبِّ اٰبِنِ لِيْ عِنْدَكَ بَيْتًا۟ فِى الْجَنَّةِ وَبِخْتِيْ مِنْ فِرْعَوْنَ
 وَعَمَلِهٖ وَبِخْتِيْ مِنْ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١١﴾ وَزَمِيْمٌ اَبْنَتْ
 عِمْرٰنَ الَّذِيْ۟ اٰحْصٰنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيْهِ مِنْ رُّوْحِنَا
 وَصَدَقَتْ بِكَلِمٰتِ رَبِّهَا وَكُتِبَ عَلَيْهَا مِنَ الْقَنٰتِيْنَ ﴿١٢﴾

atipe ki O gbami la lowo awon ijo alabosi.

12 Atipe Mariyama oṣobinrin Imrana ti o so abe re, A si fe (si ara re) ninu emi Wa, o si gba lododo oro Oluwa re ati awon tira Re o je okan ninu awon ti o tele ase.

(67) Suratul – Mulki

Ni oruko Olohun Ajoke aye, Aşake Orun

1 Ibunkun ni fun eniti ijoba wa ni owo Re, atipe On ni Alagbara lori gbogbo nkan.

2 Eniti O da iku ati wiwa laye ki O le ba dan yin wo, ewo ninu nyin ni yio se işe rere julọ, atipe On ni Alabgara, Alaforinji.

3 On ni Eniti O da sanmọn meje ni ipelẹ (kan lori) ipelẹ (kan), o ko le ri ipakaso ninu eđa (Oba) Ajoke aiye. Nitori na tun wo o yida: Nje o le ri lila pepepe kan bi?

4 Lehinna ki o tun wo yida leemeji si, iriran na yio si pada si odo re ni ti yiye pere on na yio di alare. (kure).

5 Atipe A ti se sanmọn aye ni oşo pelu awon atupa A si se (awon atupa na) ni oko asobade fun awon esu. A si ti pa iya ina jonijoni lese silẹ de won.

6 Iya ina Jahannama si n be fun awon eniti won ti se aigbagbo si Oluwa won, o si buru ni apadasi.

7 Nigbati a ba ju won sinu re, won yio ma gbọ kikun ina na, beni yio ma ru soke.

8 Yio ferẹ pin rare niti ibinu. Igba yowu ti a ba ju ijo kan sinu re, awon oluşo ibe yio ma bi won lere pe: nje olukilo kan ko wa ba yin bi?

9 Won a sope: Beni, dajudaju olukilo kan wa ba wa, şugbon a pe ni puru a si sope: Olohun ko so

سُورَةُ الْمُلْكِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبْرَكَ الَّذِي يَدُهُ الْمَلَكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝۱ الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ۝۲ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرَى فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِن تَفَوُّتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِن فُطُورٍ ۝۳ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ حَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ ۝۴ وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصْبِيحٍ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيْطَانِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ۝۵ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَيَسُ الْمَصِيرُ ۝۶ إِذَا الْقُورُفِئَا سَمِعُوهَا شَهِقُوا وَهِيَ تَفُورٌ ۝۷ تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أَلْقَى فِيهَا فَوْحٌ سَأَلَتْهُمُ خَزَنَتُهَا أَلَيْسَ لَكُمُ نَذِيرٌ ۝۸ قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ إِنْ أَنشُدْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ۝۹ وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝۱۰ فَاعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ فَسَحَقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝۱۱ إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝۱۲

kinikan kale, eyin ko wa ninu kinikan ju isina ti o tobi lo.

10 Atipe won a tun sope: Ti o ba se pe awa gboran ni tabi ti a si lo lakaye ni, a ki ba ti wa ninu ero ina jonijoni.

11 Nigbana won yio jowo ese won; nitori na ijina (si ike Olohun) ki o ma be fun awon ero ina jonijoni.

12 Dajudaju awon eniti won n paya Oluwa won ni koko, ti won ni aforiji ati esan ti o tobi.

13 Atipe bi e ba fi oro yin pamo tabi e so sita, dajudaju On ni Onimimo ohun ti mbe ninu awon igbaya.

وَأَسِرُوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٣﴾ أَلَا
 يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٤﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ
 الْأَرْضَ ذُلُولًا فَأَمْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ
 ﴿١٥﴾ أَمْ أَمِنْتُمْ مَن فِي السَّمَاءِ أَن يَخْسِفَ بِكُمْ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ
 تَمُورُ ﴿١٦﴾ أَمْ أَمِنْتُمْ مَن فِي السَّمَاءِ أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا
 فَسَتَعْمَلُونَ كَيْفَ نَذِيرٍ ﴿١٧﴾ وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ
 كَانَ نَكِيرٍ ﴿١٨﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَفَيْتَ وَمَقَّيْتَنَ مَا
 يَمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ﴿١٩﴾ أَمْ هَذَا الَّذِي
 هُوَ جُنْدُ لَكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِّن دُونِ الرَّحْمَنِ إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ
 ﴿٢٠﴾ أَمْ هَذَا الَّذِي يَرْفَعُكُمُ إِنِ امْسُكَ رِزْقَهُ دَلَّ الْجَوَّ فِي عَمُورٍ
 وَنُفُورٍ ﴿٢١﴾ أَمْ نِ يَمْشِي مُكِبًا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمَّن يَمْشِي سَوِيًّا
 عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾ قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
 وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ
 فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾ يَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ
 صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾ قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢٦﴾

18 Atipe awon eniti won ti siwaju won pe (oro Olohun) niro, nitorina bawo ni atako (Mi) ti ri.

19 Abi awon ko wo awon eye ti o wa ni oke won ti o naa iye ti o si npa iye na mora? Kinikan ko le da won duro ayafi (Oba) Ajoke aye. Dajudaju O ti ri gbogbo nkan.

20 Tani eniti yio je omoo ogun fun yin ti o le ran yin lowo laije (Oba) Ajoke aye? Dajudaju awon alaigbagbo ko si ninu nkankan ju itanje lo.

21 Tani eniti o le ma se (arisiki) fun yin bi On bada ese Re duro? Betioko, won ti se orikunkun sinu igberaga ati sisa kuro (nibi otito).

22 Nje eniti nrin ni idorikodo ni o mona juloo ni tabi eniti o nrin ni iduro dede ni oju ona ti o to?

23 Sope: On ni Eniti o se eda yin O si se igboro fun yin ati awon iriran ati awon okan. Ope yin ti e n da kere pupo.

24 Sope: On ni Eniti o da yin sori'le atipe odoo Re ni A o ko yin jo si.

25 Atipe won yio ma sope: Nigbawo ni adehun yi yio se ti eyin ba je olododo?

26 Sope: Dajudaju mimoo (re) n be ni odoo Olohun nikan, atipe emi je olukilo kan ti o han lasan ni.

27 Nitorina nigbati won ba ri pe o sunmoo won pekipeki, oju awon alaigbagbo yio si yipada, atipe A o

14 Nje Eniti o da eda ko ha mo ni? Atipe On ni Alanu. Alamotan.

15 On ni Eniti O se ile fun yin ni riro, nitorina ki e ma rin ni awon agbegbe re ki e si ma je ninu ese Re. A o gbe gbogbo eda dide si odoo Re.

16 Nje eyin a nfi aya bale si Eniti o n be ninu sanma pe ko le je ki ile gbe yin mi ni? Nigbati ile na yio ma mi titi.

17 Abi eyin fi ayabale si Eniti mbe ninu sanmon pe ko ni da le yin lori awon eworo okuta? Nitorina e mbo wa mo bawo ni ikilo (Mi) tiri.

wi fun wọn pe: eyi ni ohun ti ẹ npè.

28 Sope: Ẹyin ko ẹ akiyesi ni, ti Olohun ba pa mi re ati awon ti o n be pelu mi, tabi ti o ba se ike wa, nitorina tani eniti yio da abo bo awon alaigbagbo nibi iya eleta-elero.

29 Sope: On ni (Olohun) Ajoke aye, Eniti awa gbagbo awa fi ara tii. Nitorina e o mo tani o n be ninu isina ti o han gbangba.

30 Sope: E ko se akiyesi ni pe bi omi yin ba di ohun ti o gbẹ, tani eniti yio mu omi iseleru wa ba yin.

(68) Suratul – Kolumi

Ni oruko Olohun Ajoke aye, Asake Orun

1 Nūn (Olohun ni O mo ohun ti O gba l'ero pelu harafi yi). Atipe Mo fi Gege ikowe (kolam) na bura, ati ohun ti won ko.

2 Pelu agbara idera Oluwa re, ire (Muhammadu) ki ise ayiri (eniti ori re daru).

3 Atipe dajudaju esan ti ko ni duro ni yoo ma be fun o.

4 Atipe dajudaju ire je eniti o ni iwa ti o dara julọ.

5 Nitorina ire n bo wa ri. Atipe awon na mbo wa ri.

6 Tani eniti ori re yi ninu yin.

7 Dajudaju Oluwa re on lo mo julọ tani eniti o sonu lo kuro ni oju ona ti Re, atipe On na lo tun mo julọ awon wo lo tona.

8 Nitorina ma gbọ ti awon ti won pe (oro olohun) ni iro.

9 Atipe won fe ki ire te si (ti won), ki awon na le te si (ti re).

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيَّتَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدْعُونَ ﴿٢٧﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكْنِي اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ رَحِمْنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿٢٨﴾ قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّنَابُهُ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسْتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ ﴿٣٠﴾

سُورَةُ الْقَوْلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 1 مَا أَنْتَ بِعَمَةٍ رَبِّكَ يَمْجُرُونَ ﴿٢٧﴾ وَالْقَائِمُ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾ وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾ وَإِنَّكَ لَعَلَى خَلْقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾ فَسَبِّحْهُ وَبُصِّرْهُ وَبُصِّرْهُ ﴿٥﴾ بِأَبْيَتِكُمْ الْمُقْتُونِ ﴿٦﴾ إِنْ رَبُّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٧﴾ فَلَا تَطِيعَ الْمُكْذِبِينَ ﴿٨﴾ وَدُّرًا تَوَدُّهِنَّ فَبَدِّهْنُوهُنَّ ﴿٩﴾ وَلَا تَطِيعَ كُلِّ حَلَّافٍ مَهِينٍ ﴿١٠﴾ هَمَّازٍ مَشَّاءٍ مَبْنِيٍّ ﴿١١﴾ مَنَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَسِيمٍ ﴿١٢﴾ عَتَلٍ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٍ ﴿١٣﴾ أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ﴿١٤﴾ إِذَا تَتَلَّى عَلَيْهِ ءَايَاتُنَا قَالَا كَاسْطِيرٍ الْأُولِينَ ﴿١٥﴾

10 Maşe gbọ ti awon ti won bura (eke) lojolopo, eni abuku.

11 Elegan, ti won ma nrin (lati ba ni loruko je) pelu ofofo.

12 Oluseni, lori kuro nibi ore sise, olukoja enu ala elesẹ

13 odaju, Lẹhin eyi omọ-ale si ni (ohun).

14 Nitoripe o ni owó o si ni awon omokunrin.

15 Nigbati won ba ke awon ayah Wa fun, Yio ma wipe: Awon alo-alo ti lailai ni eyi.

16 A o sami si ni gongo imu.

17 Dajudaju Awa dan won wo gege bi A ti se dan awon ti o ni ogba wo nigbati won bura pe awon yio ka gbogbo eso ti o wa ninu

ogba yi ni owuro (ti won ba ji).

18 Won ko fi ayafi (bi Olohun ba fe) sii.

19 Ohun ti o ro-kiri-ka kan (ni adanwo) ba rokirika lori re (ogba na) lati odo Oluwa re, nigbati awon (ti o ni ogba) ti sun lo.

20 Ogba na wa di (dudu) gegebi oru ti o dudu kiribiti.

21 Won wa n kepe ara won ni owuro.

22 Peki e ji lo sibi nkan ogbin yin laro ti e ba fe ki e ri (eso) ja.

23 Won wa n fi ohun Irele ba ara won jiroro lo.

24 Pe alaini kankan ko gbodo wo ibe wa ba yin loni o .

25 Won ji lo lori pe awon ko ni je ki enikankan wo ibe pelu agbara awon.

26 Nigbati won ri (ogba na), won sope: Dajudaju awa ti sina.

27 Beko, nwon se ni ewo fun wa.

28 Eniti o lore ju ninu won wipe: emi ko ti so fun yin pe, kiloše ti eyin ki fi ogo fun Olohun?

29 Won wa sope: Ogo ni ti Oluwa wa, dajudaju awa ti bo ori ara wa si.

30 Apakan won wa dojuko apakeji, ti won n da ara won lebi.

31 Nwon sope: Egbe wa, dajudaju awa je alaseju.

32 O le je pe Oluwa wa le fi eyi ti o dara ju eyi lo ropo fun wa. Dajudaju Oluwa wa ni awa n sojukokoro si.

33 Bayi ni iyà eše ma n ri. Iyà ti orun tobi ju eyi lo, ti o ba jepe won mo ni.

34 Dajudaju awon olupaya awon ogba ti o ni idera n be fun won lodu Oluwa won.

سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرطومِ ۞ إِنَّا بَلَوْتَهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ ۞ وَلَا يَسْتَأْذِنُونَ ۞ فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ نَائِبُونَ ۞ فَأَصْبَحَتِ كَالظَّرِيمِ ۞ فَتَنَادُوا مُصْبِحِينَ ۞ أَنِ اغْدُوا عَلَىٰ حَرْثِكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ۞ فَأَنظَلَقُوا وَهُمْ يَخْتَفُونَ ۞ أَن لَّا يَدْخُلْنَهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٍ ۞ وَعَدُوا عَلَىٰ حَرْثِ قَدِيرٍ ۞ فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَأَصْأَلُونَ ۞ بَلْ نَحْنُ حَرْمُومُونَ ۞ قَالُوا سَطَّهُمُ الرَّاقِلُ لَكُمُ لَوْلَا تَسْبِحُونَ ۞ قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۞ فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ ۞ قَالُوا لَوْلَا إِنَّا كُنَّا غَايِبِينَ ۞ عَسَىٰ رَبَّنَا أَن يُبَدِّلَ لَنَا خَيْرًا مِّنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ ۞ كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَلَعَذَابُ الْآخِرِ أَكْبَرُ لَأَنَّهُمْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۞ إِنَّا لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ ۞ أَفَنَجْعَلُ لِلْمُتَّقِينَ كَالْحَرَمِيِّينَ ۞ مَا لَكُمُ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ۞ أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ۞ إِن لَّكُمْ فِيهِ لِمَا تَخْتَارُونَ ۞ أَمْ لَكُمْ آيَاتُنَّ عَيْنًا نَّبْلِغُهَا إِلَيْكُمْ وَإِن لَّكُمْ فِيهِ لِمَا تَخْتَارُونَ ۞ سَلِّمُوا لَهُمْ يَذَلِكِ رَعِيمٍ ۞ أَمْ هُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِن كَانُوا صَادِقِينَ ۞ يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَائِرٍ وَيَدْعُونَ إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ۞

35 Nje A le fi awon ti o n pa ofin Olohun mo we awon ti won tapa si ofin Olohun bi?

36 Kiloše yin ti eyin fi ndajo be?

37 Tabi akosile kan wa fun yin ti e ri ka (ninu re).

38 Pe dajudaju eyin yio sa esa ohun ti o ba wu yin ninu re?

39 Tabi Awa bura fun yin ni (eyi) ti yio ma be titi di ojo ajinde, pe: Bi eyin ba ti pinnu oro si ni yio ma je?

40 Bi won lere pe ewo ninu won ni o le fowosoya eyini.

41 Tabi won ni awon igbakeji (Olohun)? Ti o ba je be ki won mu awon igbakeji (Olohun won na wa ti won ba je olododo.

42 Ni ojo ti a o ka (aso) kuro

خَشِيمَةً أَبْصَرَهُمْ تَرْهَقَهُمْ ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَلِيمُونَ ﴿٤٣﴾ فَذَرْنِي وَمَنْ يُكْذِبْ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾ وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿٤٥﴾ أَمْ تَسْتَأْجُرُهُمْ فَتَجْعَلُهُمْ بِرِزْقِ رَبِّكَ رَبًّا لِيَلْجَأَ رِبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿٤٨﴾ نَزَلْنَا أَنْ نَذَارَ كَهَ بَعْثَةٍ مِنْ رَبِّيَ لِنَبِّدَ بِالْعُرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ ﴿٤٩﴾ فَاجْتَنِبْ رَبَّهُمْ فَجَعَلَهُ مِنْ الصَّالِحِينَ ﴿٥٠﴾ وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَرِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَنْجُونٌ ﴿٥١﴾ وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

سُورَةُ الْحَاقَّةِ ﴿٥٢﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَاقَّةُ ﴿١﴾ مَا الْحَاقَّةُ ﴿٢﴾ وَمَا أُذْرِكُ مَا الْحَاقَّةُ ﴿٣﴾ كَذَبَتْ تَمُودُ
 وَعَادُ بِالْقَارِعَةِ ﴿٤﴾ فَأَمَّا تَمُودُ فَأَهْلِكُوا بِطَاغِيَةِ ﴿٥﴾ وَأَمَّا
 عَادُ فَأَهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَلَيْهِمْ ﴿٦﴾ سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ
 سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَنِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى
 كَأَنَّهُمْ أُعْجَازٌ مُنْخَلٍ حَاقِبَةٍ ﴿٧﴾ فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ﴿٨﴾

I’ojugun a ma pe wọn lo sibi iforikanle, wọn ko ni le še e.

43 Oju wọn yio wa ni didakodo, itiju yio bo wọn. Dajudaju wọn ti je eniti a ti pe sibi iforikan ile nigbati wọn wa ni alafia.

44 Nitorina fi mi silẹ pelu eniti o npe orọ yi niro. Awa mbowa mu wọn diẹ diẹ ni aye ti wọn ko ni mo.

45 Mo n lora fun wọn ni, dajudaju ero mi nipon.

46 Tabi ire n bere esan (owo oyà) kankan lowo wọn ni? Ti o fi je pe gbese iyen lo wo wọn lorun?

47 Tabi wọn ni nkan ipamo ni odo ni ti o fi je pe wọn ko o silẹ?

48 Nitorina duro de idajo Oluwa re, ire mase dabi Eleja (Annabi

Yunusa) nigbati o lo ibosi ti on na si wa ninu ibanuje.

49 Ti ko ba je isiju-anu-wo lati odo Oluwa re ti wa ba a ni, a o ba ju si ori ile papa (ti ko si eniyan) on iba wa da ara re lebi.

50 Sugbon Oluwa re ti sa a leša, O si se e ni okan ninu awon eniyan rere.

51 Awon alaigbagbo (Keferi) Feje fi oju won gbe o shubu nigbati nwon gbo iranti na, won si nsape: Dajudaju on nse we re ni.

52 Atipe on ko je nkankan ju ishinleti lo fun gbogbo eda.

(69) Suratul – Hakko

Ni oruko Olohun Ajoke aye, Asake Orun

1 Ododo ti o daju na (Ajinde).
 2 Ki tile ni ododo ti o daju na?
 3 Kini yio mu o gbo-agboye ododo ti o daju na?

4 Awon (ara) Samudu ati awon (ara) Hadu pe akan-okan koka (ojo-Ajinde) na niro.

5 Awon ti Samudu a pa won re pelu igbe t’ole koko (Koja ala).

6 Awon ti Adu a pa won re pelu ategun (agan) ti o le koko ti o lagbara.

7 O (Olohun) fe le won lori ni oru meje ati osan mejo lai dawo duro, ire yio ri awon eniyan na ti won shubu lo sinu re bi gbongbo dabinu ti o wo lule.

8 Nje ire ri enikan ti o shoku ninu won?

9 Atipe firiaona de ati awon tode siwaju re, ati ijo ti o pe awon Annabi re niro pelu idese.

10 Wọn lodi si ojiṣe Oluwa wọn nitorina O je wọn niya ti o le koko.

11 Dajudaju Awa ni A gbe nyin gun oḳo nigbati omi bo gbogbo nkan moḷe.

12 Ki Awa le ṣe e niranti fun yin ki eti ti o mo nkan ṣo ba le ṣo (nkan ti o gbọ).

13 Nigbati a ba fun fere ni fifun ekan-ṣoṣo.

14 Atipe a gbe gbogbo ilẹ soke ati awon oke a o si wo wọn lule ni wiwo ekan ṣoṣo.

15 Ni oḳo na ohun ti yio ṣeḷe yio ṣeḷe (nkan ti yio boḷe).

16 Atipe sanmon yio pin si meji tobe ti yio fi di yepere.

17 Atipe awon Malaika wọn yio wa ni egbegbe re. Atipe awon (Malaika) mejo ni wọn yio ru Al'araṣi Oluwa re ni oḳo na loke wọn.

18 Ni oḳo na a ṣeri yin (si iṣiro), ko ni si aṣiri yin kan ti yio pamo.

19 Nigbana eniti a ba fun ni tira tire ni owo-otun re yio sope: Egba, ki e ka tira mi.

20 Dajudaju emi ti mo amodaju pe emi aba iṣiro iṣe mi pade.

21 Nigbanna on yio wa ninu iṣemi ti o nyonu (ti ayonu si).

22 Ninu oḳba Alijanna ti o ga.

23 Eso re wa ni arawoto.

24 E ma je ki e si ma mu pelu igbadun, nitori on ti e ti ti siwaju ni awon oḳo ti o ti koja.

25 Atipe eniti a ba fun ni tira re ni owo-osi, yio sope: Egbe mi o, iba sepe a ko fun mi ni tira mi (rara)!

26 Atipe emi ko tie mo ohun ti iṣiro iṣe mi je.

27 O maṣe o, on (iku) iba ti gba

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكِثُ بِالْحَالِطَةِ ۙ فَمَضَىٰ رَسُولُ

رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَابِيَةً ۗ إِنَّا لَمَاطِفَا الْمَاءِ حَمَلْنَاكَ فِي الْبَارِيَةِ

ۙ لِنَجْعَلَهَا لَكَ تَذْكَرَةً وَنَعِيماً أُذُنٌ وَعِيَةً ۗ فَاذْفَنْخِ فِي الصُّورِ

نَفْحَةً وَحِدَةً ۗ وَحَمَلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَذُكْنَادُكَ وَحِدَةً ۗ

فِيَوْمِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۗ وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فِيهِ يَوْمِذٍ وَاهِيَةً

ۙ وَالْمَلِكُ عَلَىٰ أَرْجَائِهَا وَيَجْمَلُ عَرْشُ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمِذٍ مُّثَنِيَةً

ۙ يَوْمِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَىٰ مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ۗ فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ

كِتَابَهُ بِرَبِّمُونِهِ ۗ فَيَقُولُ هَٰؤُلَاءِ أَقْرَبُ وَأَكْنَبُ ۗ إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلْكٌ

حِسَابِيَةٌ ۗ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ۗ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۗ

قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ۗ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ

الْخَالِيَةِ ۗ وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ ۗ فَيَقُولُ يَلَيْتَنِي لَرَأُوتَ كِتَابِيَةٍ

ۗ وَلَرَأُوتَ مَا حِسَابِيَةٍ ۗ يَلَيْتَنِي كَانَتْ الْقَاضِيَةَ ۗ مَا عَنَىٰ

عَنَىٰ مَالِيَةً ۗ هَلِكًا عَنَىٰ سُلْطَانِيَةً ۗ خَذُوهُ فَعْلُوهُ ۗ تَرَا الْجَحِيمَ

صَلُّوهُ ۗ تَرَىٰ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَعُونَ ۗ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ۗ إِنَّهُ

كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللهِ الْعَظِيمِ ۗ وَلَا يُحِضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمَسْكِينِ ۗ

emi mi tan (patapata).

28 Oṛo mi ko ro mi loṛo (l'oni).

29 Gbogbo agbara mi pari (l'oni).

30 (Oḷohun yio sope:) E kii moḷe, e de e ni moḳo-moṛun.

31 E so o sinu ina Jahimi (tinjo fofo).

32 Lehinna e wo si inu ewon (ti o gun) ni adarin igunwo, e kii sinu re.

33 Dajudaju on ko ni igbagbo si Oḷohun Oba-titobi.

34 Atipe on ko gba eniyan niyanju lati bo awon alaini.

35 Nitorina ko ni si ore imule fun u nibi l'oni.

36 Atipe ko ni si onunje fun u ju ijekuje (awoyun wo' je).

37 Ko si eniti yio je e ju awon elese lo.

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَاهُنَا حَمِيمٌ ﴿٢٥﴾ وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غَسِيلِينَ ﴿٢٦﴾ لَا يَأْكُلُهُمْ إِلَّا الْخَاطِطُونَ ﴿٢٧﴾ فَلَا أَقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٢٨﴾ وَمَا لَا تَبْصِرُونَ ﴿٢٩﴾ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾ وَلَا يَقُولُ كَآهِنٍ قَلِيلًا مَّا تَدَّكُرُونَ ﴿٤٢﴾ نَزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾ وَلَوْ فَقَوْلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٤٥﴾ ثُمَّ لَقَطْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ﴿٤٦﴾ فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِنَّهُ لَنَذِيرٌ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾ وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾ وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ﴿٥١﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٥٢﴾

سُورَةُ الْمَعَارِجِ ﴿٧١﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ﴿١﴾ لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ﴿٢﴾ مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ ﴿٣﴾ تَعْرَجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤﴾ فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ﴿٥﴾ إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ﴿٦﴾ وَرَأَيْنَهُ قَرِيبًا ﴿٧﴾ يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْهَيْلِ ﴿٨﴾ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ﴿٩﴾ وَلَا يَسْتَلُّ حِمِيمٌ حَمِيمًا ﴿١٠﴾

- 38 Nitorina Mo fi ohun ti e ri bura.
- 39 Ati ohun ti e ko ri (bura).
- 40 Dajudaju on (Al-kurani) je oṛo ojiṣe kan ti o ni aponle.
- 41 Atipe on ki iṣe oṛo akorin kan, Igbagbo yin kere pupo.
- 42 Atipe ki iṣe oṛo odifa. Iranti yin kere pupo
- 43 Ohun ti a sokale lati oḍo Oluwa gbogbo aye.
- 44 Ti o ba se pe on (Annabi) da adapa iro mo wa ni ninu oṛo na.
- 45 A ba kii moḷe pelu agbara.
- 46 Lehinna Awa iba ja iṣan orun re.
- 47 Atipe ko ni si eniti yio le gba a silẹ l'owo wa (ninu yin).
- 48 Atipe dajudaju on (Alkurani) je iranti fun awon olupaya.

- 49 Atipe dajudaju Awa mo pe awon olupe (Alkurani) niro wa ninu yin.
- 50 Atipe dajudaju on yio je abamo fun awon ti ko gbagbo (Keferi).
- 51 Atipe dajudaju o je ododo ti o daju.
- 52 Nitorina se afomo fun oruko Oluwa re O ba-titobi.

(70) Suratul – Ma'ariji

- Ni oruko Olohun Ajoke aye, Asake Orun*
- 1 Abere oro kan bere nipa iya ti mbo wa seḷe.
  - 2 Ti ko ni si eniti yio ti kuro fun awon alaigbagbo.
  - 3 Lati oḍo Olohun Eniti O ni awon ona igbagunke.
  - 4 Awon Malaika ngunke to O lo ati emi mimo ni ojo ti odiwon re je egberun ponna adota odun.
  - 5 Se ifarada ti o to ti o ye.
  - 6 Dajudaju awon wo o pe ohun ti o jinna ni.
  - 7 Awa si rii pe ohun ti o sunmo ni.
  - 8 Ojo ti sanmon yio dabi ide ti o yo
  - 9 Atipe awon oke yio dabi egbon owu-irun.
  - 10 Ore kan ko ni le bere ore (imule re).
  - 11 Won yio ri ara won. Elese yio fe ni ojo na pe ki on fi awon omo on gba ara on silẹ ninu iya.
  - 12 Ati awon iyawo re ati arakunrin re.
  - 13 Ati awon ebi re ti won ma dabo bo o.
  - 14 Ati gbogbo eniti o wa ni ori ile patapata, lehinna ki won gba a silẹ.

15 Ko le je be, dajudaju ina na a ma jo folo.

16 Yio ma bo awo ori toro.

17 Yio ma pe awon ti o pehindà ti o si yi' ju-pada.

18 Atipe o ko (owò) jo o si fi (won) pamo.

19 Dajudaju eniyan a da a ni (alaini suru) akanju.

20 Nigbati aburu ba fowokan a a kanra (ni).

21 Atipe nigbati ore ba kan a a ko (a fi se ahun).

22 Ayafi awon ti ma nkirun.

23 Awon eniti nwon te'ramo irun won (ti won ki).

24 Awon eniti o mu iwò ti a mo kuro ninu awon owò won.

25 Fun awon atoroje ati awon ti a se (owo) lewo fun (ninu awon alaini).

26 Ati awon eniti won ni igbagbo ododo si ojo esan.

27 Ati awon eniti won paya iya Oluwa won.

28 Dajudaju iya Oluwa won ki ise ohun ti a le fayabale si.

29 Ati awon eniti nso abe won.

30 Ayafi l'odo awon iyawo won abi awon ti owo-otun won kapa (erubinrin won), nitorina awon ki ise eni ebu.

31 Nitorina enikeni ti o ba nwa nkan miran lehin eyi, nigbana awon elewoni ni olukoja enu-ala.

32 Ati awon oluso adehun won ati ohun ti a fi okan tan won si (Amana won).

يَصْرُوهُمْ يُودُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابٍ يَوْمَئِذٍ بِبَنِيهِ ۝۱۱

وَصَحْبَتِهِ وَأَخِيهِ ۝۱۲ وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤَيِّدُهَا ۝۱۳ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ

جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ ۝۱۴ كَلَّا إِنَّمَا لَطَىٰ ۝۱۵ نَزَاعًا لِلشَّوَىٰ ۝۱۶ تَدْعُوا

مَنْ أَدْبُرَ نُوْجَىٰ ۝۱۷ وَجَمْعَ قَارُونَ ۝۱۸ إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا

۝۱۹ إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ۝۲۰ وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ۝۲۱ إِلَّا

الْمُصَلِّينَ ۝۲۲ الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ۝۲۳ وَالَّذِينَ فِي

أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ۝۲۴ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُورِ ۝۲۵ وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ

بِوَعْدِ اللَّهِ ۝۲۶ وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ۝۲۷ إِنَّ عَذَابَ

رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ ۝۲۸ وَالَّذِينَ هُمْ لِقُرْبِهِمْ حَافِظُونَ ۝۲۹ إِلَّا عَلَىٰ

أَرْوَاحِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۝۳۰ فَمَنْ ابْتِغَىٰ وَرَاءَ

ذَلِكَ فَاولِئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۝۳۱ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ

۝۳۲ وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ ۝۳۳ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

۝۳۴ أُولَئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَمِينَ ۝۳۵ فَالَّذِينَ كَفَرُوا أَكْبَرُ الْمُطَّعِينَ

۝۳۶ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ۝۳۷ أَيَطِعُ كُلَّ آثَرِي مَتَنَهُمْ

أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ۝۳۸ كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ۝۳۹

33 Ati awon oluduro ti eri ododo.

34 Ati awon oluso awon irun won.

35 Awon elewoni ni eniti a o ponle ninu awon ogba-idera.

36 Kinişe awon ti ko gbagbo ti ara won ko bale niwaju re.

37 Si owo-otun (re) ati si owo-osi (re) nijonijo

38 Abi olukuluku won ha nireti pe a o fi ohun wo ogba-alijanna onidera ni bi?

39 Rara o, dajudaju Awa ni A da won lati inu ohun ti won mo.

40 Mo bura pelu Oluwa ibuyo orun ati ibuwò-orun, dajudaju A wa ni Alagbara.

41 Lati le fi awon ti o dara ju won

lo parọ wọn, be si ni a ko je eniti a ko agara ba (erò Wa).

42 Nitorina fi wọn silẹ ki wọn mã sọ isokusọ ki wọn si mã şe erekere, titi wọn yio fi ba ojo wọn ti a şe ni adehun fun wọn pàde.

43 Ojo ti wọn yio jade lati inu awọn sare ni wéréwéré yio dabi enipe wọn nyara lo sidi asia ti a kan moje

44 Awọn oju wọn yio wale, iyepere yio bo wọn daru. Ojo na ni ojo ti a şe ni adehun fun wọn.

(71) Suratul – Nuhu

Ni oruko Olohun Ajoke aye, Aşake Orun

1 Dajudaju Awa ni A ran (Annabi) Nuha ni işe si awọn eniyan re pe ki o şe ikilo fun awọn eniyan re şiwaju ki iyà kan eleta- elero to de wa ba wọn.

2 O sope: Eyin eniyan mi, dajudaju emi ni olukilo ti o han gbangba fun yin:

3 Ki e sin Olohun (Oba yin) ki e paaya Re ki e si tele temi.

4 Yio fi ori awọn eşe yin ji yin ati ki O le lo yin lara lo di akokò kan ti a ti s'ami si. Dajudaju akokò Olohun, nigbati o ba de, a kò ni lo (enikan) lara. Ti o ba şe pe e ba mo ni.

5 (Annabi Nuha) sope: Oluwa mi, dajudaju emi pe awọn eniyan mi l'oru ati l'osan.

6 Ipe mi nã ko le wọn kun ni kinikan ayafi sisa (kuro ni oju ona t'Olohun).

7 Atipe emi ni igbayiowu ti nba

فَلَا أَقْسِمُ رَبِّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَقَدِرُونَ ﴿٤٠﴾ عَلَيَّ أَنْ تُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا حُنَّ مِمْسُوفِينَ ﴿٤١﴾ فَذَرَهُمْ مَخُوضًا وَيَلْعَابُوا حَتَّى يَلْقَؤُا مَهْمَهُمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ ﴿٤٢﴾ يَوْمَ يُخْرِجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَانَتْهُمْ إِلَىٰ نُصُوبِ يَوْفُسُونَ ﴿٤٣﴾ خَشِيعَةً أَبْصَرُهُمْ فَتَرْهَقُهُمْ ذُلَّةٌ ذَلِكَ الْيَوْمَ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾

سُورَةُ نُوحٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١﴾ قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢﴾ إِنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا أَمْرًا يُغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ﴿٤﴾ فَلَمْ يردُّهُ دَعَائِي إِلَّا فِرَارًا ﴿٥﴾ وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أُصْغُرَهُمْ فِي عَادَاتِهِمْ وَاسْتَعْصَمُوا بِآبَائِهِمْ وَأَصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا ﴿٦﴾ ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ﴿٧﴾ ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ﴿٨﴾ فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ﴿٩﴾

pe wọn pe ki O le foriji wọn. wọn a fi omo-ika wọn di eti wọn nwon a si tun fi aso b'ori, nwon si rinle şinşin (si ori eşe) wọn si şe igberaga ti o ga.

8 Lehinna dajudaju emi pe wọn ni gborogboro.

9 Lehinna dajudaju emi gbe ohùn s'oke fun wọn ti mo nkede, mo si tun pe wọn nikokò ati ni jeje.

10 Mo si tun so (fun wọn) pe: E toro aforiji l'odo Oluwa yin, dajuda On je (Oba) Alaforiji.

11 Yio ro ojo fun yin ni (ojo) pupo.

12 Atipe yio fi awọn owo ati omo ran yin lowo, atipe yio şe awọn oko ati awọn odo şişan fun yin.

13 Kinişe yin ti ẹ ko ni'reti titobi lati ọdọ Ọlọhun?

14 Atipe dajudaju O ti da yin ni igba kan lehin igba.

15 Abi ẹ ko ri bi Ọlọhun ti şe da sanmọn meje ni ipele-ipele ni?

16 Atipe O şe oşupa si'nu re ti o ni imọlẹ, O si şe orun ni atupa?

17 Atipe Ọlọhun nmu yin yọ jade ninu ile bi ohun ti o nhu.

18 Lehinna yio si da yin pada si inu re, yio si yọ yin jade ni yiyọ jade.

19 Atipe Ọlọhun şe ile fun yin ni ite.

20 Ki ẹ le ma bọ si awọn oju ọna ti o fe ninu re.

21 (Annabi) Nuha sọ pe: Oluwa mi dajudaju wọn ti kọ ọrọ mi wọn si ti tele ẹniti owo re ati omọ ko le lekun ni kinikan fun u ayafi àdanù.

22 Wọn si da ete ni ti-tobi.

23 Atipe wọn sọpe: E maşe fi awọn orişa yin silẹ; ati kiẹ ẹ maşe fi orişa wada ati suwa, ati yagusa ati yauka ati nasrà silẹ.

24 Atipe dajudaju wọn ti ši ọpọlọpọ (eniyan) l'ona.

(Oluwa) maşe lekun kinikan fun awọn alabosi ju işina lo.

25 A te wọn ri nitori eşe wọn, a si fi wọn sinu ina, nitorina wọn ko ni oluranlọwọ kan fun wọn l'ehin Ọlọhun.

26 (Annabi) Nuha sọpe: Oluwa mi, maşe fi ẹnikan silẹ si ori ile ninu awọn alaigbagbọ ti yio ma gbe orile.

27 Dajudaju Ire (Ọlọhun) ti O ba fi

يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ۝ وَيَمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَيُبَيِّنْ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا ۝ مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۝ وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ۝ أَفَتَرَوُا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ۝ وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا ۝ وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ۝ ثُمَّ يُعِيدْكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجْكُمْ إِخْرَاجًا ۝ وَاللَّهُ جَعَلَ لِكُلِّ الْأَرْضِ بِسَاطًا ۝ لَيْسَلْكُمْ أَمْنًا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ۝ قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنِّي مَعْصُونِي وَأَتَّبِعُونَ أَمْرًا لَمْ يَرْزُقْهُ مَالَهُمْ وَوَلَدَهُمْ إِلَّا خُسَارًا ۝ وَمَكْرُؤًا مَكَرًا كِبَارًا ۝ وَقَالُوا لَا تَذَرْنِ الْهَكَرَ وَلَا تَذَرْنِ وَاوَلَا سَوَاعَا وَلَا يُغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا ۝ وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا ۝ مِمَّا خَطَبْتَهُمْ أَغْرَقُوا فَأَدْخَلُوا نَارًا فَامْتَحِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا ۝ وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا ۝ إِنَّكَ إِنْ تَذَرَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا أَفْجَارًا كَفَارًا ۝ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا نَبَارًا ۝

wọn silẹ, wọn yio ma ši awọn ẹrusin Re l'ona, atipe wọn ko ni bi omọ kan silẹ ju poki (eleşe iru wọn), alaimore.

28 Oluwa mi, fi oriji mi ati awọn tobi mi ati awọn ti o wọ ile mi ni olugbagbọ ododo ati awọn Mu'miini l'okunrin ati Mu'minah l'oobinrin (olugbagbọ ododo l'okunrin ati olugbagbọ ododo l'obinrin). Atipe ki O maşe alekun kinikan fun alabosi ju iparun lo.

(72) Suratul - Jinni

Ni Oruko Olohun Ajoke Aye, Aşake Orun

1 Sope: A ranşe si mi pe dajudaju awon ijo kan ninu awon anjonu wo teti si (kike Al-Kurani mi), nigbana won wa sope: dajudaju awa gbọ Al-Kurani kan ti o kun fun iyanu.

2 O ntọ ni si ọna tārà (t'oto), nitorina awa nigbagbo ododo si i. atipe awa ko ni fi nkankan şe orogun pelu Oluwa wa.

3 Atipe dajudaju on (Olohun) Oluwa wa tito bi Re gá, ko ni aya ko si bi'mọ.

4 Atipe dajudaju awon alaimokan ninu wa je eniti o nsoro isokuso (ti o jinna si ododo) mo Olohun.)

5 Atipe dajudaju awa rope eniyan ati alijonu won ko ni le purọ mo Olohun.

6 Atipe dajudaju awon okunrin kan ninu enia je eniti wa isori pelu awon okunrin kan ninu awon alijonu, won wa di eniti o nşe alekun eşe fun won.

7 Atipe dajudaju won d'aba gegebi eyin na ti nd'aba pe Olohun ko ni gbe enikankan dide.

8 Atipe dajudaju awa gbidanwo lati de sanmon, nigbana a si ba a ti o kun fun awon oluṣo ti o lagbara ati awon ogun'na.

9 Atipe dajudaju awa ti ma n joko nibi ni awon ibujoko lati ji orọ gbọ, şugbon eniti o ba gbidanwo lati gbọ orọ nisiyi, yoo ba ogun'na pade ni nkan ti o lugo

سورة الجن
الجزء الثامن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أُوْحِيَ إِلَىٰ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْءَانًا

مَّجْبُورًا ۝١ يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا ۝٢

وَأَنَّهُ تَعَلَّىٰ جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ۝٣ وَأَنَّهُ كَانَ

يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ۝٤ وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّنْ نَقُولَ الْإِنسَٰ

وَالْجِنِّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۝٥ وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالِ

مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ۝٦ وَأَتَمَّمُوا صَعْدًا لَّنْ لَّيَعْبَثَ

اللَّهُ أَحَدًا ۝٧ وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَا مُلَيْئَاتٍ فَحَرَسْنَا

شَدِيدًا وَشُهَبًا ۝٨ وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقْعِدًا لِّلسَّمْعِ فَمَن

يَسْمِعُ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَّصَدًا ۝٩ وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ

بِمَن فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ۝١٠ وَأَنَّا مِنَّا الصَّٰلِحُونَ

وَمِنَّا دُونَ ذَلِكَ كُنَّا طَرَائِقَ قِدْدًا ۝١١ وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّنْ نَعْجِزَ

اللَّهُ فِي الْأَرْضِ وَلَنْ نُعْجِزَهُ هَرَبًا ۝١٢ وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْمُهْدَىٰ

ءَامَنَّا بِهِ فَمَن يُؤْمِن بِرَبِّهِ فَلَا يَحْزَنُ بَحْسًا وَلَا رَهَقًا ۝١٣

de e.

10 Atipe dajudaju awa ko mo bi buburu ni a gbalero pelu awon ti o wa ni ori ile tabi Oluwa won gbero lati fi to won sona ni.

11 Atipe dajudaju awon oniwa rere wa ninu wa ati awon elomiran ti won ko ni iwa rere, awa pin si oju ọna kélékéle.

12 Atipe dajudaju a kò ribi salọ mo Olohun lọwo ni ori ile. a kò si le fi fifo lọ si oke bọ lọwo re.

13 Atipe dajudaju nigbati awa gbọ itosona, awa gbāgbọ. Enikeni ti o ba gba oluwa re gbọ kò ni beru adanu kò si ni beru abosi.

14 Atipe dajudaju o n bẹ ninu wa

awon ti o n pa ofin Olohun mo (musulumi), atipe o wa ninu wa awon eniti ki i pa ofin Olohun mo. Enikeni ti o ba pa ofin Olohun mo awon wonni lo ngberò lati tele ona- tãrà.

15 Niti awon ti kò pa ofin Olohun mo, won yoo je igi ikona fun ina jahannamo.

16 Atipe ti o ba je pe won duro si oju ona ti o to, dajudaju Awa o ba fun won ni omi ti o po mu.

17 Ki Awa le fi dan won wò Enikeni ti o ba şeri kuro nibi iranti Oluwa re, On yoo je ki o wo inu iya ti o nira.

18 Atipe dajudaju awon mosalasi ti Olohun ni won, nitorina ki eyin maşe kepe nkankinkan pelu Olohun (nibe).

19 Atipe dajudaju nigbati erusin Olohun ba duro ti o nkepe E, won a fe fun u pa (nibe).

20 Sope: Oluwa mi ni emi nkepe, atipe emi ko fi enikankan se orogun re.

21 Sope: Dajudaju emi ko ni agbara lori aburu kan tabi ore kan fun nyin.

22 Sope: Dajudaju ko si enikan ti o le gba mi silẹ loḍo Olohun, emi ko ri eni ti mo le sadi lehin Re.

23 Atipe Ayafi imu oro Olohun dopinati ijişe Re dopin. Enikeni ti o ba se Olohun ati ojişe Re, dajudaju ina Jahannama ni ti re, ninu re ni won yio se gberesi.

24 Titi tin won o fi ri iya ti a leri re fun won, nigbana nwon o wa mo

وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ﴿١٥﴾ وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾
وَأَلْوِ اسْتَقِمُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لِأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا ﴿١٦﴾ لَتَقْفَيْنَهُمْ فِيهِ وَمَنْ يَعْزُضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾ وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾ وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكْفُرُونَ عَلَيْهِمْ لَيْدًا ﴿١٩﴾ قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿٢٠﴾ قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾ قُلْ إِنِّي لَنْ يَجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾ إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ﴿٢٣﴾ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضَعُفٌ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ﴿٢٤﴾ قُلْ إِنْ أَدْرَيْتُمْ أَقْرَبُ مَا تُوَعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا ﴿٢٥﴾ عَلِيمٌ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾ إِلَّا لَمَنْ أَرَادَ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴿٢٧﴾ لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رَسُولَاتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٢٨﴾

tani eni ti oluranlowo re ko ni agbara ti won ko si po.

25 Sope: Emi ko mo bi ohun ti a se ileri re fun yin sunmo ni o, tabi Oluwa mi yio se e ni akoko ti o jinna.

26 O ni imo ohun ti o pamo, nitorina ki ifi ohun ti o wa ni ipamo Re han enikankan.

27 Ayafi eni ti O ba yonu si ni ojişe kan. Yio je ki oluşo kọkan ma be ni iwaju re ati ehin re.

28 Ki O ba le mo pe nwon jişe Oluwa won de opin; ati pe O yipo ohun ti o mbe loḍo won, O si ni onka gbogbo ohun.

(73) Surat-ul-Mussammilu

Ni Oruko Olohun Ajoke Aye, Aşake Orun

- 1 Irẹ ẹniti o fi gogowu bori moḷe
- 2 Dide ni oru (ki o kirun) ayafi igba diẹ.
- 3 Idaji rẹ, tabi ki o din ku diẹ ninu rẹ.
- 4 Tabi ki o fi kun u, ki o si mā ka Al-kurani letòletò.
- 5 Dajudaju A o gbe orọ kan ti o wuwo le o lowo.
- 6 Dajudaju idide loru on ni ọna ti o lagabara ju, ti o si fin rin lẹ ju sinu ọkan ti o si fi dara ju ni kika (orọ Olohun).
- 7 Dajudaju iṣe ti o gba àkokò pupọ wa fun o ni ọsan.
- 8 Atipe ki o māṣe iranti oruko Oluwa rẹ ki o maṣe nkan miran ju bẹ lọ ni ṣiṣe (gbe ara rẹ fun U patapata).
- 9 Oluwa ibuyọ orun ati ti ibuwọ òrun, kò si olohun miran lehin Rẹ, nitorina ki o mu u ni alafẹhinti.
- 10 Atipe ki o fi ara da ohun ti wọn sọ ki o si pẹ wọn silẹ ni ipesilẹ ti omoluwabi.
- 11 Atipe ki o fi mi silẹ pẹlu awọn olupe niro, ti wọn ni orọ, ki o lora fun wọn fun igba diẹ.
- 12 Dajudaju ṣeṣeṣe ti o wuwo wa lodo wa ati ina jonijoni.
- 13 Ati onje ti o n pa ni lori (fun eniyan lorun) ati iyà eleta-elero.
- 14 Ni ojo ti ile ati awon oke nlanla ti won o ma mi, awon oke nlanla won yio di yanrin ti a kojo ti o ntuka.

سُورَةُ الْمُزَّمِّلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يٰٓاَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ ﴿١﴾ قِرَاءُ التِّلَاٰهِ لَاقِيًا ﴿٢﴾ يَضْمَهُ، اَوْ اِنْقِصَ مِنْهُ قَلِيْلًا ﴿٣﴾ اَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَدِّ الْقُرْءَانَ تَرْتِيْلًا ﴿٤﴾ اِنَّا سَتَلِقٰى عَلَيْكَ قَوْلًا قَلِيْلًا ﴿٥﴾ اِنَّا نَاشِئَةُ اللَّيْلِ هٰى اَشْدُّ وَطَقًا وَاَقْوَمُ قَلِيْلًا ﴿٦﴾ اِنَّ لَكَ فِى النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيْلًا ﴿٧﴾ وَاذْكُرْ اِسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ اِلَيْهِ تَبْتِيْلًا ﴿٨﴾ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وِكِيْلًا ﴿٩﴾ وَاَصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُوْلُوْنَ وَاَهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيْلًا ﴿١٠﴾ وَذَرْنِى وَالْمُكَذِّبِيْنَ اَوْلٰى النِّعْمَةِ وَمَهْلَهٗمْ قَلِيْلًا ﴿١١﴾ اِنَّ لَدَيْنَا اَنْكَالًا وَجَحِيْمًا ﴿١٢﴾ وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَدَابًا اَلِيْمًا ﴿١٣﴾ يَوْمَ تَرْجُفُ الْاَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتْ الْجِبَالُ كَيْبًا مَّهِيْلًا ﴿١٤﴾ اِنَّا اَرْسَلْنَا اِلَيْكَ رَسُوْلًا شَهِدًا عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ كَا اَرْسَلْنَا اِلٰى فِرْعَوْنَ رَسُوْلًا ﴿١٥﴾ فَعَصٰى فِرْعَوْنُ الرَّسُوْلَ فَاَخَذْنَاهُ اَخْذًا وِیْلًا ﴿١٦﴾ فَكَيْفَ تَتَّقُوْنَ اِن كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِیْبًا ﴿١٧﴾ السَّمَاۤءُ مُنْفِطِرٌ بِهٖءَ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُوْلًا ﴿١٨﴾ اِنَّ هٰذِهِ تَذٰكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ اِلٰى رَبِّهٖ سَبِيْلًا ﴿١٩﴾

- 15 Dajudaju awa ti ran Ojiṣe kan si yin ti o je olujeri le yin lori, gegebi A ti ṣe ran Ojiṣe kan si Firiaona.
- 16 Sugbon Firiaona ko ti Ojiṣe na, Awa wa kii moḷe ni mimu ti o le.
- 17 Nigbati eyin ṣe aigbagbo bawo ni eyin o ṣe paiya ojo kan ti o mu awon omo kekere hu ewu?
- 18 Yio mu sanmon faya si meji. Alukawani re nilati ṣe ni.
- 19 Dajudaju eyi je ishinileti kan; eniti o ba feki o mu ona ti yoo gbe e odo Oluwa re pon.
- 20 Dajudaju Oluwa re mo pe ire ma nfi ohun ti o kere ju meji idata oru duro (kirun), tabi idaji re, tabi idameta re ati apakan ninu awon ti

۞ إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثِي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ، وَثُلُثَهُ، وَطَائِفَةٌ
 مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ عَلِمَ أَن لَّنْ نَّحْصُوهُ فَتَابَ
 عَلَيْكَ فَاقْرَأْهُ وَامَّا نَتَسَرِّينَ الْقُرْآنَ عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ
 وَءَاخِرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَلْتَمِعُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ وَءَاخِرُونَ
 يَقْتَنِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَأْهُ مَا نَتَسَرِّمُهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَءَاتُوا
 الزَّكَاةَ وَاقْرَأُوا اللَّهَ قُرْآنًا حَسَنًا وَمَا نَقُلُوا لَأَنفُسِكُمْ مِن خَبَرٍ نَّجِدُوهُ
 عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا لِلَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۞ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ۞ يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾ قُمْ فَأَنْذِرْ ﴿٢﴾ وَرَبُّكَ أَكْبَرُ ﴿٣﴾ وَيُنَادِيكَ فَطَهِّرْ ﴿٤﴾
 وَالرَّجْرَجَ فَأَهْجُرْ ﴿٥﴾ وَلَا تَمَنَّئَنَّ تَسْتَكْبِرُ ﴿٦﴾ وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿٧﴾
 فَإِذَا نَفَرْنَا فِي السَّمَاءِ ﴿٨﴾ فَذَلِكِ يَوْمِ يَوْمِ عِيسَىٰ ﴿٩﴾ عَلَى الْكَافِرِينَ
 عَيْرِيسٍ ﴿١٠﴾ ذَرْبٍ وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ﴿١١﴾ وَجَعَلْتُ لَهُ مَا أَلَا
 مَعْدُودًا ﴿١٢﴾ وَبَيْنَ شُهُودًا ﴿١٣﴾ وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا ﴿١٤﴾ ثُمَّ يَطْمَعُ
 أَن أُرِيدَ ﴿١٥﴾ كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا ﴿١٦﴾ سَأَرْهُقُهُ صَعُودًا ﴿١٧﴾

o wà pèlu rẹ. Atipe Ọlọhun nfi
 idiwoṅ si oru ati ọsan. O si mọ pe ẹ
 ko ni le ọṣo ọ, nitorina O Ọjọ anu
 wo yin, nitorina ẹ mā ke iwọṅ ba
 (ti agbara yin ba ka) diẹ ninu Al-
 kurani. O si mọ pe alaini alafia yio
 wa ninu yin, atipe awọṅ ẹlomiran
 (yio wa ninu yin) ti wọṅ fẹ rin ilẹ
 (Ọlọhun) lọ ti wọṅ yio lọ wa ninu
 ọre-ajulo Ọlọhun, ati awọṅ
 ẹlomiran (yio wa) ti wọṅ yio ma ja
 ni oju ọna ti Ọlọhun, Nitorina ẹ mā
 ke eyiti o rọrun (fun yin) ninu rẹ.
 Ki ẹ si mā gbe irun duro ki ẹ si mā
 yan saka, ẹ mā fi si ọṣo Ọlọhun
 ipin ti o dara (ninu ọṣo yin lati na
 si oju ọna ti Ọlọhun). Nitoripe
 ohun yio u ti ẹ ba ti Ọjọwaju fun ẹmi

yin ni nkan daradara, ẹ o ba a lọṣo
 Ọlọhun, pe on lo dara ju, lo si tobi
 ju ni ẹsan, Atipe ki ẹ tọṣo idariji
 lọṣo Ọlọhun. Dajudaju Ọlọhun ni
 Alaforiji, Onike.

(74) Suratul - Muddassiru

Ni oruko Ọlọhun Ajoke aye, Aṣake Ọrun

- 1 Irẹ ti o da aṣo bori mọle.
- 2 Dide ki o ma ẹ kilọkilọ.
- 3 Ki o si ma ẹ agbega fun
Oluwa rẹ.
- 4 Ki o si ẹ awọṅ aṣo rẹ ni mimọ.
- 5 Atipe ki o jinna si awọṅ oriṣa.
- 6 Atipe ma ẹ tọṣe nitori ki o le ri
pupọ gba.
- 7 Atipe nitori Oluwa rẹ ni ki o
ma ẹ ifarada.
- 8 Nitoripe nigbati a ba fọṅ fere
sinu iwo.
- 9 Ojọ yẹn yio jẹ ojọ inira.
- 10 Ko ni jẹ irọrun fun awọṅ
alaigbagbo.
- 11 Fi Mi silẹ pèlu ẹniti Mo da ni
oun nikan.
- 12 Ti Mo si fun u ni ọpọlọpọ owo.
- 13 Ati awọṅ ọmọ ti wọṅ ma fun
l'okun.
- 14 Atipe Emi ẹ gbogbo nkan ni
irọrun fun.
- 15 Sibesibe o n fẹ pe ki n fi kun.
- 16 Rara o, nitoripe on ẹ atako si
awọṅ ọṣo wa.
- 17 Awa n bọ wa fi wahala kọ ọ
l'ọrun.
- 18 Dajudaju o ronun jinlẹ o si
pinnu.
- 19 A ẹbi le e bi o ti n pinnu.
- 20 Lẹhinna a ẹbi le e bi o ti pinnu.

- 21 Lẹhinna o wo.
 22 Lẹhinna o fajuro, o diju mọri
 23 Lẹhinna o Ẹri o Ẹ igberaga.
 24 O si sope: Eyi ko jẹ nkankan ju idan awọn ara atijọ lọ.
 25 Eyi ko jẹ nkankan ju ọrọ abara (bi wa) lọ.
 26 Emi yio fi jo ina, 'Sakora'.
 27 Kini yio mu ọ mọ riri ohun ti ina Sakora na jẹ?
 28 (On na nipe) ko ni Ẹ nkankan ku, ko ni fi nkankan silẹ.
 29 Yio ma jo eniyan (ayi awọ ẹda pada ni).
 30 (Awọn Malaika) mọkandilogun lo wa lori ẹ.
 31 A ko fi awọn nkan miran Ẹ oluṣo ina na bikoṣe awọn Malaika, Ako wulẹ Ẹ onka wọn (bẹ) ayafi ki o jẹ adanwo fun awọn ti ko gbagbo, ki awọn ti a fun ni tira le ni amọdaju ati ki awọn ti o ni igbagbo ododo le pọ si ninu igbagbo ati ki awọn ti a fun ni tira ma Ẹ Ẹ iyemeji ati awọn onigbagbo ododo; ati ki awọn ẹniti arun n bẹ ninu ọkan wọn ati awọn alaigbagbo le sope: Kini ero Ọlọhun nipa apejuwe yi? Bayi ni Ọlọhun nfi ẹniti O ba fẹ silẹ sinu iṣina A si ma tọ ẹniti O fẹ si ọna. Ko si ẹniti o mọ ọmọ-ogun Oluwa ẹ afi On na. Ko jẹ nkankan ju iranti lọ fun awọn eniyan.
 32 E gbọ o, Mo fi oṣupa bura.
 33 Ati oru nigbati o pẹhinda.
 34 Ati owuro nigbati o ba tan Ẹan.
 35 Dajudaju o jẹ ọkan ninu ohun adanwo ti o tobi.
 36 (O Jẹ) Olu kilọ fun (gbogbo) abara.
 37 Fun ẹniti o ba nfe ninu yin lati

إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ﴿١٨﴾ فَقِيلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿١٩﴾ ثُمَّ قِيلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿٢٠﴾ ثُمَّ نَظَرَ ﴿٢١﴾ ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ﴿٢٢﴾ ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَىٰ ﴿٢٤﴾ إِنْ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ﴿٢٥﴾ سَأَصْلِيهِ سَقَرًا ﴿٢٦﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرٌ ﴿٢٧﴾ لَا تُبْقَىٰ وَلَا نَذْرٌ ﴿٢٨﴾ لَوَاحٍ لِلنَّاسِ ﴿٢٩﴾ عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ﴿٣٠﴾ وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزِدَّ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ خُودْرِكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ ﴿٣١﴾ كَلَّا وَالْقَمَرِ ﴿٣٢﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا يَدْبَرُ ﴿٣٣﴾ وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرُ ﴿٣٤﴾ إِنَّهَا لَآحْدَى الْكُوبِ ﴿٣٥﴾ نَذِيرًا لِلْبَشَرِ ﴿٣٦﴾ لِمَن شَاءَ مِنْكُمْ أَن يَتَّقَ وَأُوْتَى الْآخِرُ ﴿٣٧﴾ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهينَةٌ ﴿٣٨﴾ إِلَّا آلَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٣٩﴾ فِي جَنَّتِ نِسَاءُ لَوْنٌ ﴿٤٠﴾ عَنِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾ مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ﴿٤٢﴾ قَالُوا لَوْلَا نُرُومِنَ الْمُصَلِّينَ ﴿٤٣﴾ وَلَوْلَا نَكُّ نَطْعِمُ الْمَسْكِينِ ﴿٤٤﴾ وَكُنَّا نَحْوُ مَعَ الْخَائِضِينَ ﴿٤٥﴾ وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ ﴿٤٦﴾ حَتَّىٰ آتَيْنَا الْيَقِينَ ﴿٤٧﴾

lọ Ẹiwaju tabi lati wa lẹhin.

- 38 Ẹniti kọkan ni ohun-idogo fun ohun ti o ba Ẹ (ninu ina).
 39 Ayafi ero ọwọ-ọtun.
 40 Wọn o ma bi ara wọn lere ninu awọn ọgba idera.
 41 Nipa awọn ẹlẹṣe:
 42 Kini gbe yin wọ (ina) Sakora?
 43 Wọn a sope: Awa ko si ninu awọn ti nkirun ni:
 44 Atipe awa ko si ninu awọn ti n bọ talaka ni:
 45 Atipe awa jẹ awọn ti nsọ isokusọ pelu awọn onisokusọ ni:
 46 Atipe awa jẹ ẹniti o n pe ojo ẹsan niṛo.
 47 Titi ti aridaju (iku) fi wa ba wa.
 48 Ipe awọn onipe ko ni Ẹ wọn ni

(75) Suratul – Kiyāmah

Ni oruko Olohun Ajoke aye, Aşake Orun

- 1 Mo fi Ojo ajide bura.
- 2 Mo si tun fi awon emi ti yio ma bu ara won bura.
- 3 Nje eniyan ha le ma ro ni pe A ko ni le ko awon egun on jo?
- 4 Beni Awa ni agbara lati to Omo ika re dogba.
- 5 Betioko, eniyan a ma fe lati pe niro (ohun ti) o wa niwaju re (Ojo ajinde).
- 6 Yio ma bere pe: Igbawo ni Ojo ajinde na?
- 7 Nigbati awon oju iriran ba ndamu.
- 8 Ati ti oşupa ba wokun.
- 9 Ati ti aba pa orun ati oşupa po mo ara won.
- 10 Eniyan yio ma so ni Ojo na: Nibo ni aye ibusagba wa?
- 11 Rara o, ko si aye ibusasi.
- 12 Odo Oluwa re ni ibuduro ni ojo na.
- 13 Ni Ojo na, a o ma fun eniyan niro ohun ti o ba se siwaju ati ohun ti o se gbihin.
- 14 Betioko, eniyan yio ma jeri tako ara re.
- 15 Atipe iba se gbogbo aròye (a ko nigba a lowo re).
- 16 Maşe lo ahon re lati kanju ke e.
- 17 Dajudaju kikojo (sinu okan) re ati kike re nbe fun wa.
- 18 Nigbati A ba nke e fun o, ki o si ma tele kike re.
- 19 Lehinna dajudaju Awa ni a ni alaye re.
- 20 Niti otito, Betioko, eyin ni ife si (aiye) ikanju.
- 21 E si pa orun ti.

فَمَا نَنْفَعُهُمْ شَفَعَةُ الشَّافِعِينَ ﴿٤٨﴾ فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذِكُّرِ مُعْرِضِينَ ﴿٤٩﴾ كَانَهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنْفِرَةٌ ﴿٥٠﴾ فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ﴿٥١﴾ بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتِيَّ صُحُفًا مُّثْقَلَةً ﴿٥٢﴾ كَلَّا بَلْ لَا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ﴿٥٣﴾ كَلَّا إِنَّهُ تَذَكُّرٌ ﴿٥٤﴾ فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ﴿٥٥﴾ وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ النَّقْوَى وَأَهْلُ الْغِفْرِ ﴿٥٦﴾

سُورَةُ الْكِيَامَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا أَقِيمُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿١﴾ وَلَا أَقِيمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ﴿٢﴾ أَيْحَسِبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُدْرِكَ عِظَامَهُ ﴿٣﴾ بَلْ قَدِيرِينَ عَلَىٰ أَنْ تُسَوَّىٰ بَنَانُهُ ﴿٤﴾ بَلْ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ﴿٥﴾ يَسْتَلْ أَيَّانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿٦﴾ فَإِذَا رَأَى الْبَصُرَ ﴿٧﴾ وَخَسَفَ الْقَمَرَ ﴿٨﴾ وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ﴿٩﴾ يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ ﴿١٠﴾ إِنَّ الْمَرْءَ لَكَلَّا لَوْ زُرَّ ﴿١١﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾ يَتَّبِعُوا الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ﴿١٣﴾ بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾ وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِرَهُ ﴿١٥﴾ لَأَتَّخَذَ بِهَا لَسَانًا لِّيَتَّعَجَّلَ بِهَا ﴿١٦﴾ إِنْ عَلَيْنَا جُمُوعُهُ ﴿١٧﴾ وَإِذَا قُرَأَتْ فَانْتَبِهْ ﴿١٨﴾ ثُمَّ إِنْ عَلَيْنَا بَيَانُهُ ﴿١٩﴾

anfani (ni ojo na).

- 49 Kini won gbojule ti won fi n gunri kuro nibi iranti na.
- 50 Won dabi awon ketekete ti a deru ba (nsalo).
- 51 Ti o nsa fun kinniun.
- 52 Oro ko ri be, enikokan ninu won n fe pe ki a fun on ni takada ti on ti a o te sila.
- 53 Oro ko ni je be, won ko paya ojo ikehini.
- 54 Teti ki o gbọ dajudaju on je iranti.
- 55 Eniti o ba fe ki okaa ki osi muulo.
- 56 Won ko ni ranti (Al-quran) ki won si muu lo ayafi bi Olohun ba fe. On ni Eniti ipaya tosi, On si ni fifori jinni to si.

33 كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ۖ وَتَذُرُونَ الْآخِرَةَ ۚ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ ۙ
 إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ۚ وَوُجُوهٌُ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ ۚ تَظُنُّ أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ۙ
 كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ ۖ وَقِيلَ لَهَا فَاغْبِي ۙ وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ ۖ وَالْقَسَتْ
 السَّاقِ بِالسَّاقِ ۖ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ ۖ فَلَا صَدَقَ وَلَا حَصَلَ ۙ
 34 وَلَكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۖ ثُمَّ دُخِبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ بِسِطْرٍ ۖ فَوَلَّىٰكَ
 الْوَالِي ۖ ثُمَّ أُولَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ ۖ ثُمَّ أَحْسَبُ الْإِنْسَانَ أَنْ بُرِكَ لَهُ سُدَىٰ ۙ
 35 أَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ نَفْعًا مِمَّنْ يَمُوتُ ۖ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ فَخْلٍ فَسَوَىٰ ۖ فَجَعَلَ مِنْهُ
 الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ۚ أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَدْرِ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ التَّوَلَّىٰ ۙ

سُورَةُ الْاِنْسَانِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 1 هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَّذْكُورًا ۙ
 2 إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا
 بَصِيرًا ۙ 3 إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ۙ 4
 4 إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ۚ 5 إِنَّ
 5 الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِن كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ۙ

- 22 Awon oju kan ni ojo na yio tutu.
- 23 Ti n won yio ma wo Oluwa won.
- 24 Atipe awon oju miran yio ro koko ni ojo na.
- 25 Yio si mo amodaju pe a o fi ibanuje (aburu nla) se ohun.
- 26 Betieko, nigbati emi ba de orun.
- 27 Atipe a o wipe: Tani onişegun (ti yio gbã lã).
- 28 Atipe yio da a loju pe dajudaju on ni opinya (iku).
- 29 Nigbati ojugin ba si lomọ ojugin.
- 30 Didà lo si odo Oluwa re yio sele ni ojo na.
- 31 Nitoripe kò gba ododo gbọ bẹ si ni kò nkirun.
- 32 Şugbon kãkã na o pe (oro Olohun) nirọ o si şeri pada.

- 33 Lehinna o lo si odo eniyan re ni eniti o nşe igberaga.
- 34 O to si o julọ o si tun to si o.
- 35 Lehinna o si tun to si o julọ o to si o julọ.
- 36 Eniyan nro ni pe a o fi on silẹ lasan?
- 37 Abi on kò ti je omi gbologbọlo ti o jade?
- 38 Lehinna ni o di eje didi O si da a ni adape.
- 39 O mu jade ninu re tokotaya ni tako -tabo.
- 40 Nje Eniti o se eyi kò ha ni agbara lati ji oku bi?

(76) Suratul – Insāni

- Ni oruko Olohun Ajoke aye, Aşake Orun*
- 1 Dajudaju igba kan ninu akokò ti rekoja lori eniyan (Insāni) ti kò je kinikan ti a le daruko.
  - 2 Dajudaju Awa ni A da eniyan lati ara omi gbologbọlo ti aropo mo ara won, ki A le ba don won wo, nitorina ni A se e ni olugboro, oluriran.
  - 3 Dajudaju A ti fi mo ona ti o to tarã: O le je ope, o si le je alaimore.
  - 4 Dajudaju Awa ti pa lese silẹ awon ewon ati awon ajaga ati ina fun awon alaigbagbo.
  - 5 Dajudaju awon eniyan rere won yoo ma mu omi kan ninu ife kan ti ohun ti aropo mo o je kafura.
  - 6 Awon erusin Olohun yoo ma fa lo si ti o ba wu won.
  - 7 Awon ti o mu ileri won se ti won si paiya ojo kan ti buburu re je ohun ti yoo ma fon ka.
  - 8 Atipe won a ma fun awon alaini ati awon omọ orukan ni onunje ti

awon na si nifeshii lati je ati awon ti won wa loko eru.

9 (Won asi ma sope): Dajudaju awa ko tori kinikan fun yin ni onje je bikoşe lati fi wa ojure Olohun, atipe awa ko wa esan kan tabi ope kan ni odo yin.

11 Dajudaju awa mberu ojo kan lati odo Oluwa wa, ti awon oju yoo ro koko, ti yoo si pon şanşan.

10 Nitorina Olohun yio so won nibi buburu ojo na yio si fi won se pekipeki idera ati idunnu.

12 Atipe yio san won ni esan oğba idera ati aşo alari nitori ifarada won.

13 won yio roğboku lori awon ibusun won; won ko ni ri igbona ti orun tabi otutu (ti oşupa) ninu re.

14 Atipe awon iji re yio sunmo won pekipeki, a o si se awon eso re ni arawoto.

15 Atipe a o ma fi ife ti fadaka rokirika won ati awon ife ti o je igo.

16 Ti o mo, igo kan ti a fi fadaka se, a se won ni iwonba iwonba.

17 Atipe won yio ma fi ife kan mu nkan ti a ropo mo atale.

18 Omi işeleru kan mbe ninu re ti a n pe ni omi "Salsabilà" (tutu).

19 Awon omo kekèkè ti o ma wa bakanna won yio ma rokirika won; nigbati ire ba ri won ire a fi won pe okuta olowo iyebiye ti a tan won kale.

20 Atipe nigbati ire ba wo otun wo osi, ire yio ri idera ati ola ti o tobi.

21 Aşo aran feleşele (şeda) alawo ewe yio wa lori won ati aran alagbe, atipe ao se won loşo kerewu ti a fi fadaka se, atipe Oluwa won yio fun won ni nkan mimu ti o mo.

عَيْنَا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾ يُوفُونَ بِالْقَدَرِ مِقْوَانًا

يَوْمًا كَانَ شَرْهُهُمُ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾ وَيُطْعَمُونَ أَلْطَعَامَ عَلَىٰ حَيْثُ مَسَّكِنَا

وَبَيْمًا وَأَسِيرًا ﴿٨﴾ إِنَّمَا نَطْعَمُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا

﴿٩﴾ إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبَسَ وَطَسَّ ﴿١٠﴾ فَوْقَهُمْ أَعْيُنُ اللَّهِ يُبَيِّنُ لَكُمْ

أَلْوَارِيَهُمْ فَخُذُوا حَتَّىٰ تَسْمَعُوا أَمْرَ اللَّهِ وَلَا تَحْسَبُوا أَعْيُنُكُمْ رَأْيًا

وَكُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا تَكْتُمُونَ ﴿١١﴾ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا ﴿١٢﴾

وَدَائِبُهُمْ عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلَّتْ أَرْبَابُهُمْ مُنْزِلَاتُهَا عَلَيْهِمْ مُصَوِّفَاتٍ

﴿١٣﴾ مِمَّنْ قَبُلَ أَمْرًا كَانَتْ قَوَارِيرًا ﴿١٤﴾ قَوَارِيرًا مِّنْ فِضَّةٍ قَدْرُهَا قَدْرِهَا

وَسُقُونَ فِيهَا كُؤُوسًا كَانَتْ مِنْ أَيْحَاجِهَا زَنْجَبِيلًا ﴿١٥﴾ عَيْنَا فِيهَا تُسَمَّىٰ سَلْسَبِيلًا

﴿١٦﴾ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنشُورًا

﴿١٧﴾ وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمَلَكًا كَاسِرًا ﴿١٨﴾ عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ مِّنْ سُندُسٍ

خَضِرٍ حُمْرٍ مُّسْتَبْرَقٍ وَخُلُوعًا مِّنْ أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَمَهُمْ رُبُّهُمْ سَرَابًا

طُهْرًا ﴿١٩﴾ إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيَكُمْ مَشْكُورًا ﴿٢٠﴾ إِنَّا

نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا ﴿٢١﴾ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَطِعِ

مَنْهُمْ إِنَّمَا أَوْكَفَرُوا ﴿٢٢﴾ وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢٣﴾

22 Dajudaju eyi ni esan yin atipe o je ope fun işe yin ti e se.

23 Dajudaju Awa la so Al-kurani kale fun o die-die.

24 Nitorina Se ifarada idajo Oluwa re, atipe ki o mase tele eleshe tabi alaimore kan ninu won.

25 Ki o ma se iranti oruko Oluwa re ni aro ati ni asale.

26 Atipe ninu oru ki o ma forikanle fun U atipe ki o ma fi ogo fun U nigba gboro loru.

27 Dajudaju awon wonyi won ni ife si (aye) ti ko ni pe tan won si fi ojo ti o wuwo sila lehin won.

28 Awa la da won A si se won ni alagbara, nigbati A ba si fe A o fi irufe won paro won.

29 Dajudaju iranti ni eyi je;

nitorina ẹniti o ba fe yio fi ori le
ona odo Oluwa re.

30 Atipe ẹnyin kò ni fe ayafi ti
Olohun ba fe. Dajudaju Olohun je
Onimimo, Ologbon.

31 Yio fi ẹniti O ba fe wo sinu ike
Re; Sugbon awon alabosi, O pese
iya eleta-elero silẹ de won.

(77) Suratul –Mursalati

Ni oruko Olohun Ajoke aye, Ashe Orun

1 Mo fi awon ategun ti ma nsare
ni tele-ntele (Mursalati) bura.

2 Mo tun fi awon ategun iji ni jija
bura.

3 Mofi awon ategun ti o on tu ojo
ka ni tituka bura.

4 Mo tun fi awon ohun ti o ma
nse ipinya bura.

5 Mo si tun fi awon olumu iranti
wa bura.

6 Lati yanju oro tabi lati se
kilokilo.

7 Dajudaju ohun ti a ba yin se
adehun re ohun ti yio sele ni.

8 Nigbati awon iranwo ba di
nkan ti a pa (imole re) re.

9 Ati nigbati sanmo ba di ohun ti
a faya.

10 Ati nigbati awon oke ba di
ohun ti a tuka.

11 Ati nigbati a ba fun awon ojişe
ni asiko (lati kojo)

12 Fun ojo wo, ni a sun (kikojo
awon ojişe) siwaju si?

13 Fun ojo ipinya.

14 Kini yio fi ojo ipinya na mo.

15 Egbe ni ni ojo na fun awon ti

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ، وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿٢٦﴾ إِنَّ

هَؤُلَاءِ يَجْعَلُونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذْرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا تَقِيلًا ﴿٢٧﴾ تَخُنُّ

حَلْفَتَهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَلْنَا أَمَلَهُمْ بَدِيلًا

﴿٢٨﴾ إِنَّ هَذِهِ تَذَكُّرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ لِي رِبِّهِ سَبِيلًا ﴿٢٩﴾

وَمَا تَشَاءُ وَنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٠﴾

يَدْخُلُ مَنْ شَاءَ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣١﴾

سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَأَلْمَسَتْ عَرْفًا ﴿١﴾ فَأَلْعَصَفَتْ عَصْفًا ﴿٢﴾ وَالنَّشْرَاتِ نَشْرًا ﴿٣﴾

فَالْفَرْقَتِ فَرْقًا ﴿٤﴾ فَالْمَقْبِتِ ذِكْرًا ﴿٥﴾ عَذْرًا أَوْ نَذْرًا ﴿٦﴾ إِنَّمَا

تُوَعَدُونَ لَوْ قَعٌ ﴿٧﴾ فَإِذَا التُّجُومُ طُمِسَتْ ﴿٨﴾ وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ﴿٩﴾

وَإِذَا الْجِبَالُ سُفِفَتْ ﴿١٠﴾ وَإِذَا الرَّسُلُ أُنْفِتَتْ ﴿١١﴾ لِأَيِّ يَوْمٍ أُحِلَّتْ

لِئَوْمٍ الْفَصْلِ ﴿١٢﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الْفَصْلِ ﴿١٣﴾ وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ

لِلْمُكَدِّبِينَ ﴿١٤﴾ أَلَمْ تَهْلِكِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ نَتَّبِعُهُمُ الْآخِرِينَ ﴿١٦﴾

كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾ وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَدِّبِينَ ﴿١٨﴾

﴿١٩﴾

o pe ododo niro.

16 Nje Awa ko ti pa awon ti akoko re.

17 Lehinna A o si tun fi awon ti
igbehin naa tele won (nibi iparun).

18 Bayi ni Awa ma nse pelu
awon eleshe.

19 Egbe ni ni ojo na fun awon ti
won pe ododo niro.

20 Nje A ko ti da yin lati inu omi
ti ko lagbara (Ole).

21 Lehinna Awa fi i sinu aye kan
ti nkankan ko le gun u.

22 Titi lo di akoko kan ti a ti mo.

23 Awa pa ebubu re, Awa la dara
ju ni awon olupebubu.

24 egbe ni ni ojo na fun awon ti
won pe ododo niro.

25 Nje ki ise Awa ni A se ile ni

ohun ti o ma nfa gbogbo nkan mọra.

26 Aye ni, yabi oku ni.

27 Awa si ẹ awon oke ti o ga sinu re, Awa si fun yin ni omi ti o dun mu.

28 Egbe ni ni ojo na fun awon ti won pe ododo niro.

29 E ma lo sibi ohun ti e npe niro.

30 E ma lo sibi iboji ti o ni eka meta.

31 Ko le diji itura bo won ti ko si le dabo bo won lowo ina.

32 Dajudaju on yio ma ju eta ina (si oke) gegebi petesi.

33 Nwon dabi rakunmi alawo iyeye.

34 Egbe ni ni ojona fun awon ti won pe ododo niro.

35 Eyi ni ojo ti won ko ni soro.

36 A ko ni yoda fun won pe ki won wa awawi.

37 Egbe ni ni ojo na fun awon ti won pe ododo niro.

38 Eyi ni ojo ipinya, ti A ko yin jo ati awon ti o ti siwaju yin.

39 Ti e ba ni ete kan lowo, ki eyin da ete na le Mi lori.

40 Egbe ni ni ojo na fun awon eniti o pe ododo niro.

41 Dajudaju awon olupaya (Olahun) won o wa nibi iboji ati omi iseleru.

42 Ati awon eso ninu eyiti won ba nfe.

17 E ma je ki e ma mu tigbadun-tigbadun nitori ohun ti e se nise.

44 Bayi ni Awa ma nsan esan fun fun awon oniserere.

45 Egbe ni ni ojo na fun awon ti

أَلَمْ تَخْلُقْنَا مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ۚ فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ۚ إِلَى قَدْرِ مَعْلُومٍ ۚ فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ ۚ وَيْلٌ لِّيَوْمِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۚ أَلَمْ تَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا ۚ أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا ۚ وَجَعَلْنَا فِيهَا رُوسًا شَدِيدَةً ۚ وَأَسْقَيْنَاكُمْ مَاءً قُرَاتًا ۚ وَيْلٌ لِّيَوْمِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۚ أَنْظِلُّوهُ إِلَى مَا كُتِبَ بِهِ تَكَذِّبُونَ ۚ أَنْظِلُّوهُ إِلَى ظِلِّ ذِي ثُلُثِ شَعْبٍ ۚ لَا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ اللَّهِ ۚ إِنَّمَا تَرْمِي بِشَجَرٍ كَالْقَصْرِ ۚ كَأَنَّهُ جَمَلٌ صُفَّرٌ ۚ وَيْلٌ لِّيَوْمِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۚ هَذَا يَوْمٌ لَا يَظْفِقُونَ ۚ وَلَا يُؤَدُّنَ لَهُمْ فِعْلُهُمْ ۚ وَيْلٌ لِّيَوْمِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۚ هَذَا يَوْمٌ أَلْفَصَلِّ جَمَعْتُمْكُمُ وَالْأَوَّلِينَ ۚ فَإِنْ كَانَ لَكُمُ كَيْدٌ فَكِيدُوا ۚ وَيْلٌ لِّيَوْمِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۚ إِنْ الْمُنَافِقِينَ فِي ظُلُمٍ وَعُيُونٍ ۚ وَفُورِكَ وَمَا يَشْتَهُونَ ۚ كَلُوا وَأَشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْحَسِينَاتِ ۚ وَيْلٌ لِّيَوْمِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۚ كَلُوا وَتَمَنَّوْا قَلِيلًا ۚ إِنَّا نَجْزِي الْمُجْرِمُونَ ۚ وَيْلٌ لِّيَوْمِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۚ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنْزِلُوا آيَاتِكُمْ ۚ وَيْلٌ لِّيَوْمِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۚ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ۚ

won pe ododo niro.

46 E ma je ki e si ma gbadun fun igba die; dajudaju elesẹ ni eyin.

47 Egbe ni ni ojo na fun awon ti won pe ododo niro.

48 Nigbati won ba so fun won pe ki won teriba (kirun) won ko lati teriba (kirun).

49 Egbeni ni ojo na fun awon ti won pe ododo niro.

50 Ewo ni oro ti won o gbagbo lehin re (Al-kurani)?

(78) Suratul –Nabai

Ni oruko Olohun Ajoke aye, Aşake Orun

- 1 Nipa kini wọn mbi ara wọn lerè?
- 2 Nipa iro (Nabai) nla ni.
- 3 Eyiti ẹnu wọn kò kò nipa rẹ
- 4 Rara o, wọn mbọwa mọ:
- 5 Lẹhinna laipe wọn mbọ wa mọ.
- 6 Njẹ Awa ko ni A şe ile ni titẹ.
- 7 Ati awọn oke ni ẹkàn?
- 8 Awa kọ ni a da yin lakọ labo.
- 9 Atipe A ti şe orun yin ni isinmi.
- 10 Atipe A şe oru ni ibora.
- 11 Atipe A şe ọsan ni wiwa ije imu.
- 12 Atipe Awati mọ awọn pepepe (sanmọ) nipa meje si ori yin.
- 13 Atipe A şe atupa ti o mọle kan.
- 14 Atipe Awa nsọ omi ti nda pupọ kale inu ẹşu-ojo.
- 15 Ki A a le mu horo ati irugbin jade pelu rẹ.
- 16 Ati awọn oko ti o kun fun nkan gbedegbede.
- 17 Dajudaju ojo ipinya ni je nkan ti o ni asiko.
- 18 Ojo ti aba fun fere eyin yoo ma jade nijonijo.
- 19 Atipe a o ši ẹnu ọna sanmọ silẹ yio di enu awọn ilekun.
- 20 A o ku awọn oke danu, yio di anpena.
- 21 Dajudaju ina Jahannama yio lugo.
- 22 De awọn olukoja ẹnu-ala ni ibuşeri si.
- 23 Nwọn yio ma gbe inu rẹ fun igba-gbọro.
- 24 Nwọn ko ni towo rẹ itura tabi mimu (tutu).
- 25 Ayafi omi-gbigbona ati omi

سُورَةُ النَّبَاِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴿١﴾ عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ ﴿٢﴾ الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ﴿٣﴾

كَلَّا سَيَعْمُونَ ﴿٤﴾ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْمُونَ ﴿٥﴾ أَلَمْ تَجْعَلِ الْأَرْضَ مَهْدًا ﴿٦﴾

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ﴿٧﴾ وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴿٩﴾

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا ﴿١٠﴾ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١١﴾ وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ﴿١٢﴾ وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَاجًا ﴿١٣﴾ وَأَنْزَلْنَا

مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَابًا ﴿١٤﴾ لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ﴿١٥﴾ وَجَعَلْنَا أَلْفَافًا ﴿١٦﴾

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَتَنَا ﴿١٧﴾ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَنَأْتُونَ أَفْوَاجًا ﴿١٨﴾ وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ﴿١٩﴾ وَسُيِّرَتِ

الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾ إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢١﴾ لِلطَّاغِيْنَ مَثَابًا ﴿٢٢﴾ لَبِثْنَ فِيهَا أَحْقَابًا ﴿٢٣﴾ لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴿٢٤﴾

إِلَّا الْحَمِيمَ وَعَسَاقِفًا ﴿٢٥﴾ جَزَاءً وَفَاقًا ﴿٢٦﴾ إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٢٧﴾ وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا ﴿٢٨﴾ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٢٩﴾ فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾

awoyun-weje.

- 26 Ẹsan ti o to (si işe wọn).
- 27 dajudaju wọn ko ti ni ireti si ojo işiro.
- 28 Atipe wọn pe awọn orọ Wa niro.
- 29 Atipe Awa şiro gbogbo nkan ni akosile.
- 30 Nitorina ẹ to (iya) wo, nitoripe A ko ni şe alekun kan fun yin ju iya lo.
- 31 Dajudaju erenje mbe fun awọn olupaya.
- 32 Ogba ati eso ajara (Inabi).
- 33 Ati awọn odo (obinrin) ti wọn ko ju ara wọn lo.
- 34 Ati ife ti o kun fun nkan mimu.
- 35 Nwọn ko ni ma gbọ orokoro

yio ma wo ohun ti owo re ti ti siwaju. Alaigbagbo yio sope: Emi iba ti di iyeye (nko ba tidi eni iya).

(79) Suratul – Nāsi'āti

Ni oruko Olohun Ajoke aye, Aşake Orun

1 Mo fi (Nasiati) awon ti ngba emi awon tikò gbagbo ni gbigba to le (niti tulasi) bura.

2 Ati awon ti won nbgba emi awon olugbagbo ododo pelepele.

3 Ati awon ti nyarayara sure lo.

4 Ati awon oluga iwaju ni gbigba waju.

5 Ati awon ti nfi nkan si eto.

6 Ojo ti owariri yio ma mi (olukuluku).

7 Ohun ti yio sele yio tele e.

8 Awon okan yio ma gbọn pepe ni ojo na.

9 Yio e oju re nile.

10 Nwon yio ma sope: Nje a tun le da wa pada si bi a ti wa ri.

11 Nje nigbati a ba ti di egun kikugburugburu?

12 Nwon sope: Iyen nigbana ipada ti ofo ni yio je.

13 Dajudaju iyen je ijagbe kanşoşo.

14 Nigbana won yio ji dide.

15 Nje iro ti (Annabi) Musa ti wa ba o bi?

16 Nigbati Oluwa re kepe e ni afonifoji mimo (ti a npe ni) Tuwa?

17 To Firiaona lo, dajudaju o ti se aşaju.

18 Ki o si sope: Nje ire ha nfe lati

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ۝ حُدَّيْقًا وَعُنْبًا ۝ وَكُوَاعِبَ أَزْرَابًا ۝ وَكَأْسًا ۝ دِهَاقًا ۝ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَابًا ۝ جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءً ۝ حِسَابًا ۝ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ لَا يَمْلِكُونَ ۝ مِنْهُ خِطَابًا ۝ يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ ۝ إِلَّا مَن أِذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا ۝ ذَلِكَ الْيَوْمَ الْحَقُّ فَمَن ۝ شَاءَ أَخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ مَتَابًا ۝ إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ ۝ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنتُ تُرَابًا ۝

سُورَةُ النَّاسِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا ۝ وَالنَّشِيطَاتِ تَشَاطُعًا ۝ وَالسَّيِّدَاتِ سَعْبًا ۝ فَالسَّيِّدَاتِ سَبَقًا ۝ فَالْمُدْبِرَاتِ أَمْرًا ۝ يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ۝ تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ ۝ قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ۝ أَبْصَارُهَا ۝ خَشِيعَةٌ ۝ يَقُولُونَ أَيُّنَا لَمْرُدُّوْنَ فِي الْخَافِرَةِ ۝ أَيُّ ذَا كُنَّا ۝ عِظْمًا نَّخْرَةً ۝ نَالُوا تِلْكَ إِذْ أَكَرَّةً خَاسِرَةً ۝ فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ ۝ وَجْدَةٌ ۝ فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ۝ هَلْ أَنتَكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ ۝

nibe ati iro.

36 Eşan lati lati odo Oluwa re ni ope ti o to.

37 Oluwa awon sanmo ati ile ati ohun ti o wa ni agbedemeji won, (Olohun) Ajoke aye, won ko ni le ba A soro.

38 Ojo ti emi na (Jibreel tabi Malaika miran) ati awon Malaika ti won yio to letoleto; won ko ni le soro ayafi awon eniti (Olohun) Ajoke aye ba yonda fun ni yio soro ti o dara.

39 Eyini ni ojo otito, nitorina eniti o ba fe ki o mu ona ibi iseri lo si odo Oluwa re pon.

40 Dajudaju Awa fi iya tosunmo se kilokilo fun yin. Ojo ti eniyan

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَاوِ الْمُقَدَّسِ طَوًى ﴿١٦﴾ أَذْهَبَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ﴿١٧﴾
 فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَٰهٌ إِلَّا أَن تَزُكَّ ﴿١٨﴾ وَأَهْدِيكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْسَىٰ ﴿١٩﴾ فَأَرَاهُ
 الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ ﴿٢٠﴾ فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ ﴿٢١﴾ ثُمَّ أَذْبَرَ نَسِيَهُ ﴿٢٢﴾ فَحَسَرَ
 فَتَادَىٰ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ ﴿٢٤﴾ فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ
 ﴿٢٥﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ ﴿٢٦﴾ ءَأَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ بَنَاهَا
 ﴿٢٧﴾ رَفَعَ سَمَكَهَا فَسَوَّاهَا ﴿٢٨﴾ وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا ﴿٢٩﴾
 وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَاهَا ﴿٣٠﴾ أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ﴿٣١﴾
 وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا ﴿٣٢﴾ مَنَّاعًا لِّكُرِّهِمْ وَأَلْغَمِكُمْ ﴿٣٣﴾ فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَةُ
 الْكُبْرَىٰ ﴿٣٤﴾ يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَىٰ ﴿٣٥﴾ وَوَرِزَّتِ الْجَبَابِثُ
 لِمَن يَرَىٰ ﴿٣٦﴾ فَأَمَّا مَن طَغَىٰ ﴿٣٧﴾ وَءَاثَرَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ﴿٣٨﴾ فَإِنَّ الْجَحِيمَ
 هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٣٩﴾ وَأَمَّا مَن خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَىٰ النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ
 ﴿٤٠﴾ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٤١﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا
 ﴿٤٢﴾ فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرِنَهَا ﴿٤٣﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ مُنْهَنَاهَا ﴿٤٤﴾ إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ
 مَّن يَخْشَاهَا ﴿٤٥﴾ كَانَتْهُمْ يَوْمَ يُرَوُّهَا لِئَلَّا يَلْبِثُوا إِلَّا عَشِيَةً أَوْ صُحْحًا ﴿٤٦﴾

سُورَةُ عَبَسَ ﴿٤٦﴾
 يَا أَيُّهَا
 رَبُّنَا

fọ ara rẹ mọ.

19 Atipe ki emi fi ọna mọ ọ lọ si ọdọ Oluwa rẹ, ki o le paiya (Rẹ).

20 Nigbana o fi ami ti o tobi han a.

21 Nigbana o pe e ni opurọ, o si kọ (tire).

22 Lẹhinna o kọhin si (i) ti o nyara lọ.

23 O ko (awọn eniyan) jọ o si kede.

24 O si sọpe: Emi ni oluwa yin ti ga ju.

25 Nitorina Olohun si mu u je iya orun ati aye.

26 Dajudaju ninu eyi ekọ mbẹ fun ẹniti npaya.

27 Nje ẹyin ni ẹ lagbara jù ni ẹda

tabi sanmọ ti O da?

28 Olohun gbe aja rẹ ga soke, O si şe e pe.

29 O şe oru rẹ ni dudu, O si fa imọlẹ rẹ yọ jade.

30 Atipe lẹhin eyini O tẹ ilẹ na.

31 O mu omi rẹ jade ati irugbin rẹ

32 Ati awọn oke, O fi idi wọn mulẹ.

33 Igbadun ni fun yin ati fun awọn eran yin.

34 Nigbati iparun nla ba de.

35 Ojọ na ni eniyan yio ma ranti ohun ti on ti şe.

36 Ina Jahimi yio han fun ẹniti o riran.

37 Şugbọn ẹniti oşe aşeju.

38 Ti o si wa işemi ile aye maya.

39 Ina Jahimi ni yio je ibugbe (rẹ).

40 Şugbọn niti ẹniti o paya lati duro niwaju Oluwa rẹ, ti o si ko

ara rẹ nijanu kuro nibi ifẹnu.

41 Dajudaju oğba idera ni yio je ibugbe (rẹ).

42 Nwọn yio bi ọ lere akoko pe nigbawo lo ma de.

43 Ko si imọ rẹ ni ọdọ rẹ (iwo Annabi; ọna wo ni iwọ fi le wa ranti tabi se iwadii rẹ)?!

44 Ọdọ Oluwa rẹ ni opin (mimọ) rẹ wa.

45 Dajudaju Ire je olukilo fun ẹniti mberu rẹ(ajinde).

46 Ni ojọ ti wọn ba ri i, yio dabi ẹnipe wọn kò şe ju ašale kan tabi owurọ kan lọ (laye).

(80) Sratul – ‘Abasa

Ni oruko Olohun Ajoke aye, Aşake Orun

- 1 O roju (‘Abasa) o si yipada.
- 2 Nitoripe afoju na wa ba a.
- 3 Atipe kini o le mu o mo amodaju pe on le şe mimo.
- 4 Tabi on yio gba işinileti ti işinileti na yio fi şe e ni anfani?
- 5 Şugbon eniti o ti to tan.
- 6 Iyen ni ire dojuko.
- 7 Atipe ko si eşe kan fun o bi on ko ba şe mimo.
- 8 Atipe ire ri eniti o wa ba o ti o nkanju (lati de odo re).
- 9 Atipe on si npaya (Olohun).
- 10 Beni ire ko kobjarasi i.
- 11 Ko to rara, dajudaju on (Alkurani) je iranti.
- 12 Nitorina eniti o ba fe ki o gba iranti na.
- 13 Ninu Tira ti a ponle.
- 14 Ti a gbe ga, ti a ti fo mo.
- 15 Pelu owo awon akowe.
- 16 Awon alaponle, awon oluse rere.
- 17 Egun ni fun eniyan, kini ohun ti omu şe amore!
- 18 Kini (Olohun) fi da a?
- 19 Ninu omi gbogbogo ni a ti da a. O si pebubu re.
- 20 Lehinna O şe ona irorun fun u.
- 21 Lehinna yio pa a. A o si sin i (sinu sare).
- 22 Lehinna nigbati (Olohun) ba fe yo gbe e dide.
- 23 Sibesibe (eniyan) ko şe ohun ti (Olohun) pa laşe fun u.
- 24 Nitorina ki eniyan ti ipa onunje re woye.
- 25 Pe dajudaju Awa ni A nda omi na ni dida.
- 26 Lehinna Awa nmu ile na bu ni bibu pepe.
- 27 Awa si nje ki awon horo ma hu jade ninu re.
- 28 Ati eso ajara ati kannafuru.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَسَّ وَتَوَلَّى ۝١ أَن جَاءَهُ الْأَعْمَى ۝٢ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَنُّ ۝٣ أَوْ
يَذَكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرَى ۝٤ أَمَامِنِ اسْتَغْنَى ۝٥ فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّى ۝٦
وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَنَنَّ ۝٧ وَأَمَامِنِ جَاءَكَ يَسْعَى ۝٨ وَهُوَ يَحْشَى ۝٩ فَأَنْتَ
عَهُ لَهْفَى ۝١٠ كَلَّا إِنَّمَا تَدْكُرُ ۝١١ فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ۝١٢ فِي حُجُوفٍ مَّكْرَمَةٍ
۝١٣ تَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ۝١٤ بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ۝١٥ كِرَامٍ بَرَرَةٍ ۝١٦ قِيلَ لِلْإِنْسَانِ
مَا أَكْفَرَهُ ۝١٧ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ۝١٨ مِنْ نَظْفٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ ۝١٩ ثُمَّ
السَّبِيلَ يَسْرَهُ ۝٢٠ ثُمَّ أَمَانَهُ فَأَقْبَرَهُ ۝٢١ ثُمَّ إِذْ لَمَسَ انشَاءَهُ ۝٢٢ كَلَّا لَمَّا
يَقْبُضُ مَا أَمْرُهُ ۝٢٣ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ۝٢٤ أَنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا
۝٢٥ ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ۝٢٦ فَأَبْنَا فِيهَا الْجَبَالَ ۝٢٧ وَعَنَّا وَقُضِيَ ۝٢٨
وَرَزَقْنَا وَنَحَلْنَا ۝٢٩ وَحَدَّائِنَ غَلَبًا ۝٣٠ وَفِيكُمُ آبَاءٌ ۝٣١ مَنَعْنَا كُرْمًا
وَلَا نَعْمِكُمْ ۝٣٢ فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاعَةُ ۝٣٣ يَوْمَ يَقْرَأُ الرَّمَّةُ مِنْ أَخِيهِ ۝٣٤
وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ۝٣٥ وَصَاحِبِيهِ وَبَنِيهِ ۝٣٦ لِكُلِّ أُمَّرٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَانٌ
يَعْبُدِيهِ ۝٣٧ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ۝٣٨ ضَاكِرَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ ۝٣٩ وَوُجُوهٌ
يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ۝٤٠ تَرْهَقُهَا قَفَرَةٌ ۝٤١ أُولَئِكَ هُمُ الْكٰفِرَةُ الْفٰجِرَةُ ۝٤٢

- 29 Ati igi ororo-didun (Setuni) ati igi dabinu.
- 30 Ati awon ogba ti o po ni igi.
- 31 Ati awon eso (ipapanu) ati awon ewe ti eran nje.
- 32 O je igbadun fun yin ati fun awon eran yin.
- 33 Atipe nigbati ojo ajinde na ba de.
- 34 Ojo ti eniyan yio ma sa fun omu iya re.
- 35 Ati fun iya re ati baba re.
- 36 Ati iyawo re ati awon omu re.
- 37 Ti olukuluku eniyan, ni ojo na, ni yio to o ran.
- 38 Awon oju kan yio mole ni ojo na.
- 39 Won yio ma rerin pelu idunnu.
- 40 Awon oju miran erukuru yio bo won daru ni ojo na.
- 41 Okunkun yio bo (aju) won.
- 42 Awon elewonni ni awon alaigbagbo elese.

(81) Suratul – Takwiri

Ni oruko Olohun Ajoke aye, Aşake Orun

- 1 Nigbati orun ba da di kika.
- 2 Ati nigbati awon irawo ba njabo.
- 3 Ati nigbati awon oke ba di ohun ti a ku danu.
- 4 Ati nigbati awon aboyun rakunmi ba di ohun ti a pati.
- 5 Ati nigbati a ba ko awon eranko jo.
- 6 Ati nigbati awon ibudo ba ngbina.
- 7 Ati nigbati awon emi ba nsopo mo ara won.
- 8 Ati nigbati omobirin ti a sin laye ba nbeere.
- 9 Pe eshe wo ni on she ti won fi pa on.
- 10 Ati nigbati awon tira naa ba di ohun ti a tanka.
- 11 Ati nigbati sanmo ba di kika kuro.
- 12 Ati nigbati ina Jahimi na ba njo geregere.
- 13 Ati nigbati oga idera ba di ohun ti a sunmo pekipeki.
- 14 Emi kokaan yio mo ohun ti on ti she ni she.
- 15 Nitorina mo fi awon afasehin (irawo ti ma nyo ti o tun nsa pamo) bura.
- 16 Ti nwon nlo loju ona won.
- 17 Ati oru nigbati o ba lo
- 18 Ati owuro nigbati o ba yo.
- 19 Dajudaju on je oro Ojise kan ti o ni aponle.
- 20 Alagbara eniti o ni ipo lodu (oba) oni ite-Ola.

سُورَةُ التَّكْوِيْنِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۱ اِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۲ وَاِذَا النُّجُومُ اُنْكَدَرَتْ ۳ وَاِذَا الْجِبَالُ سُوِّرَتْ ۴ وَاِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ۵ وَاِذَا الْوُحُوْشُ حُوِّسَتْ ۶ وَاِذَا الْيَحَارُ سُجِّرَتْ ۷ وَاِذَا الْاَنْفُوسُ زُوِّجَتْ ۸ وَاِذَا الْمَوْءُودَةُ سُيِّمَتْ ۹ بِاَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۱۰ وَاِذَا الشُّجُوْفُ نُثِرَتْ ۱۱ وَاِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۱۲ وَاِذَا الْجَنَّةُ اُزْلِفَتْ ۱۳ عَامَتْ نَفْسٌ مَّا اَحْضَرَتْ ۱۴ فَلَا اَقِيْمٌ بِالْخَيْسِ ۱۵ الْجَوَارِ الْكُنْسِ ۱۶ وَاللَّيْلِ اِذَا عَسَسَ ۱۷ وَالصُّبْحِ اِذَا تَنَفَّسَ ۱۸ اِنَّهٗ لَقَوْلُ رَسُوْلٍ كَرِيْمٍ ۱۹ ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِيْنٍ ۲۰ مُطَاعٍ ثَمَّ اٰمِيْنٍ ۲۱ وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُوْنٍ ۲۲ وَقَدْ رَآهٗ بِالْاَفْقِ الْاٰمِيْنِ ۲۳ وَمَا هُوَ عَلٰى الْغَيْبِ بِضَنِيْنٍ ۲۴ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطٰنٍ رَّجِيْمٍ ۲۵ فَاَنْتَ تَدَّهِيْمُوْنَ ۲۶ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعٰلَمِيْنَ ۲۷ لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ اَنْ يَّسْتَقِيْمَ ۲۸ وَمَا تَشَاءُوْنَ اِلَّا اَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ۲۹

سُورَةُ الْاِنْفِطَارِ

- 21 Eni itele ni, lohun yen ti a si nfi ayabale si.
- 22 Atipe eni yin ki ise were.
- 23 Atipe on ti ri ni awowo sanmo ti o han gbangba.
- 24 Atipe on ko je eniti o nshe ahun oro ti o pamo.
- 25 Atipe on ki ise oro esu eni ijuloko (egun)
- 26 Nibo ni enyin yio gba.
- 27 on ko je nkankan bikoşe iranti ti a fun gbogbo eda patapata.
- 28 O wa fun eniti o ba fe lati duro dede ninu yin
- 29 Atipe e ko le fe kinikan ayafi ti Olohun Oluwa gbogbo eda ba fe.

(82) Suratul - Infitari

Ni oruko Olòhun Ajoke aye, Aşake Orun

- 1 Nigbati sanma ba ya si meji.
- 2 Ati nigbati awon irawo ba n jabo.
- 3 Ati nigbati awon ibu odo ba di ohun ti o nşan kakiri (ti gbogbo re ropo)
- 4 Ati nigbati awon sare ba nşi sile.
- 5 Emi kòkan yio mo ohun ti o ti ti siwaju ati ohun ti o fi sehin.
- 6 Ire eniyan kilo tan o je si oluwa re Alabukun.
- 7 Eniti o da o, ti o si se o ni aşepe, lehinna o se awon orike re dogba (o si tun gbe oduro dada)
- 8 O si to eto aworan re bi o ti fe.
- 9 Sibesibe eyin pe (ojo) idajo niro.
- 10 Beni dajudaju awon oluşo (ise yin) wa lodò nyin.
- 11 Awon alakosile ti won ni ibukun.
- 12 Ti won mo ohun ti e nşe nişe.
- 13 Dajudaju awon oniwa rere dajudaju won yio wa ninu igbadun ti o ni ifayabale.
- 14 Dajudaju awon oniwa buburu dajudaju won yio wa ninu ina ti o njo.
- 15 Won o wo inu re ni ojo esan.
- 16 Won ko si ni jade kuro ninu re.
- 17 Kini yio je ki o mo riri ojo esan na?
- 18 Lehinna kini o ma tun je ki o mo riri ojo esan na?
- 19 Ojo ti emi kan ko ni ni agbara kinikan fun emi kan. Ti Olòhun nikan ni aşe ni ojo na.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ۝ وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ ۝ وَإِذَا الْيَحَاظُ فُجِرَتْ ۝ وَإِذَا الْقُبُورُ بُعِثَتْ ۝ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ ۝ يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا عَرَفَكَ رَبِّكَ أَلَمْ يَكْرِمْ ۝ الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ ۝ فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ ۝ كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالذِّينِ ۝ وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ۝ كِرَامًا كَذِبِينَ ۝ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ۝ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝ وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ۝ يَصَلُّونَهَا يَوْمَ الذِّينِ ۝ وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الذِّينِ ۝ ثُمَّ مَّا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الذِّينِ ۝ يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا ۝ وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ۝

سُورَةُ الْمُطَفِّفِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَبَلِّغْ لِلْمُطَفِّفِينَ ۝ الَّذِينَ إِذَا أَكَلُوا لَوْ أَعْلَ النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۝ وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ۝ أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ۝ يَوْمَ عَظِيمٍ ۝ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

(83) Suratul- Mutoffifna

Ni oruko Olòhun Ajoke aye, Aşake Orun

- 1 Egbé ni fun awon eniti o ndin oşuwon ku (mutoffifina).
- 2 Awon eniti o se pe nigbati won ba ma gba oşuwon (ti won) ni odo awon eniyan won a gba (oşuwon nã) ni kikun.
- 3 Şugbon nigbati awon ba fe won fun (eniyan) won o din ku (kò ni pe).
- 4 Awon wonyi won kò wa mo amodaju ni pe a o gbe won dide.
- 5 Ni ojo kan ti o tobi ni?.
- 6 Ojo ti awon eniyan yi o duro niwaju Oluwa gbogbo eða.
- 7 Agbedò o, dajudaju akole ti awon eni buburu wa ninu {Sijini}.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ لَفِي سَعِيرٍ ﴿٧﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَعِيرٌ ﴿٨﴾ كِتَابٌ
 مَرْفُومٌ ﴿٩﴾ وَيَلُومُ زُكُورًا مَكْدُوبِينَ ﴿١٠﴾ الَّذِينَ يَكْذِبُونَ يَوْمَ الَّذِينَ
 وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كَلٌّ مَعْدٍ أَنِيمٍ ﴿١١﴾ إِذَا نُنَادَى عَلَيْهِمْ إِيْنَا قَالِ اسْطِيرُ
 الْأَوَّلِينَ ﴿١٢﴾ كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٣﴾ كَلَّا إِنَّهُمْ
 عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَّحُورُونَ ﴿١٤﴾ ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ﴿١٥﴾ ثُمَّ يُقَالُ
 هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿١٦﴾ كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيَّينَ
 ﴿١٧﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيَّونَ ﴿١٨﴾ كِتَابٌ مَرْفُومٌ ﴿١٩﴾ شَهِدَهُ الْمُقْرُونُ
 ﴿٢٠﴾ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٢١﴾ عَلَى الْأَرْوَاقِ يُظْفَرُونَ ﴿٢٢﴾ تَعْرِفُ فِي
 رُجُومِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٣﴾ يُسْفُونَ مِنْ رَجِيحٍ مَحْشُومٍ ﴿٢٤﴾
 خَتَمَهُ، مَسَّكَ وَفِي ذَلِكَ فَلَيْتَنَّ فَايَسَ الْأُمْنِنِ فَيْسُونَ ﴿٢٥﴾ وَمَرَّاجُهُ
 مِنْ تَسْنِيمٍ ﴿٢٦﴾ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقْرُونُ ﴿٢٧﴾ إِنَّ الَّذِينَ
 أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا يَضْحَكُونَ ﴿٢٨﴾ وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ
 يَتَّبِعُهُمْ وَكُنَّ عَيْنًا قَلْبًا وَمَا تَلْمِزُونَ أَنْقَابَهُمْ فَيَكْبَهُنَّ ﴿٢٩﴾
 وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ ﴿٣٠﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ
 حَفِظِينَ ﴿٣١﴾ فَالْيَوْمَ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٢﴾

8 Kini yi o mu o mọ amọdaju ohun ti onjẹ {Sijiini} nã?

9 Akosile kan ti a ti le pa.

10 Egbẽ ni ni ojọ na fun awon ti o pe ododo niro.

11 Awon eniti won pe ojọ esan niro.

12 Enikan kò ni pe e niro ayafi olukoja enu-àlà, eleşe.

13 Nigbati won ba ké awon ayah Wa fun u, a sope: Awon itan lailai ni (Awonyi).

14 Rara o, oro kò je be, ohun ti won se nişe lo jobasi won lokan.

15 Dajudaju ni ojọ na a o fi gaga si arin won, won kò ni ri Oluwa won.

16 Lehinna won o wo ina Jahimi.

17 Lehinna a o so fun won pe: Eyi

ni ohun ti eyin pe niro.

18 Dajudaju akole ti awon oniwa rere yio wa ninu Illiyina.

19 Kini o le mu o mọ ohun ti nje Illiyina nã?

20 Akosile kan ti a ti le pa.

21 Awon ti a sunmo (Olohun) won jeri si i.

22 Dajudaju awon oniwa rere won yi o wa ninu idunnu ati igbadun.

23 Won o ma wo ran, lori ibusun

24 Ire yio ma ri tutu gbegbede ti idera (ti yio han) ninu oju won.

25 A o ma fun won mu, n kan mimu ti a ti de pa.

26 Ipari re yio je (turari) Alimisiki; awon ti won ba fe se alapantete ki won se e sibi eyi.

27 Ohun ti a fi ro o po ni {Tasnem}.

28 Orisun omi kan ni ti awon eniti o sunmo (Olorun) yio ma mu nibe

29 Dajudaju awon eniti won deşe, won ti n be ninu awon ti won n fi awon onigbagbo rerin.

30 Nigbati won ba n koja lo lara won, won o ma sejusi ara won (won o ma fi owo to ara won).

31 Nigbati won ba pada si odo awon eniyan won, won o pada pelu igberaga.

32 Atipe nigbati won ba ri won, won o sope: Dajudaju awon wonyi ti sina lo.

33 Beni a ko ran won ni oluso fun won.

34 Sugbon loni awon onigbagbo ododo ni won o ma fi awon alaigbagbo rerin.

35 Won o ma wo ran, lori ibusun.

36 Njẹ a san awọn alaigbagbo ni esan ohun ti wọn še nişe.

(84) Surat-ul- Insikoki

Ni oruko Olohun Ajoke Aye, Aşake Orun

- 1 Nigbati sanma ba bu pe.
- 2 Yio si gbọ ti Oluwa re; yio si mu u şe nişe ni bi oti je dandan fun lati şe.
- 3 Ati nigbati wọn ba ngba ile laye si i.
- 4 Ti yio ju gbogbo ohun ti o wa ninu re sita ti yio sofo.
- 5 Yio si gbọ ti Oluwa re; yio si mu u şe nişe ni bi otije dandan fun lati şe.
- 6 Ire eniyan dajudaju o je olugbiyanju lati pade Oluwa re ni igbiyanju gidi; o si pade re.
- 7 Eniti o ba fi owo-otun gba akole tire.
- 8 Nigbana oniye a o ba a şiro (ise re) ni işiro ti o rorun.
- 9 Atipe yio pada wa ba awon eniyan re ni eniti n dunnu.
- 10 Ayipe eniti a ba gba ehin fun ni akole tire.
- 11 Yio ke ibosi egbe.
- 12 Yio si wo ina jonijoni.
- 13 Dajudaju o ti wa laarin awon eniyan re ti o ndunnu.
- 14 Dajudaju on rope on ko ni pada (si odo Oluwa re).
- 15 Beeni, dajudaju Oluwa re ti ri i.
- 16 Mo fi awonpapa-sanma bura.
- 17 Ati oru ati ohun ti o nba a rin.
- 18 Ati oşupa nigbati o ba dogba (ti imole re ba pe).
- 19 Dajudaju eyin yio ma ti ipele

عَلَىٰ الْأَرْيَافِكِ يَنْظُرُونَ ﴿٣٥﴾ هَلْ ثُبُوبٌ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

سُورَةُ الْأَنْشُكِقِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ﴿١﴾ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٢﴾ وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ﴿٣﴾ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ﴿٤﴾ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٥﴾ يَتَأَيَّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمَلَقْتَهُ ﴿٦﴾ فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ﴿٧﴾ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿٨﴾ وَنَقَلَتْ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿٩﴾ وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ﴿١٠﴾ فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ﴿١١﴾ وَيَصِلَىٰ سَعِيرًا ﴿١٢﴾ إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿١٣﴾ إِنَّهُ ظَنَّ أَن لَّنْ نَّحُورَ ﴿١٤﴾ بَلَاحَ إِنْ رَبَّهُ كَانَ يَهْدِي بَصِيرًا ﴿١٥﴾ فَلَا أَقْسِمُ بِاللَّشْفِقِ ﴿١٦﴾ وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٧﴾ وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ﴿١٨﴾ لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبِقِ ﴿١٩﴾ فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾ وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ﴿٢١﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يَكْذِبُونَ ﴿٢٢﴾ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٤﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٢٥﴾

kan wo ipele kan.

20 Kinishẹ wọn ti wọn ko fi gbagbo lododo?

21 Atipe nigbati a ba nke Al-Kurani fun wọn, wọn ki fi ori bale.

22 Beke, awon alaigbagbo ni wọn npe (e) niro.

23 Atipe Olohun lo mo julọ nipa ohun ti wọn gbe pamọ (sinu okan won).

24 Nitorina fun won niro iya eleta-elero.

25 Ayafi awon ti won ni igbagbo ododo ti won nşe işe rere, esan ti ko ni opin ni ti won.

(85) Suratul - Buruji

Ni oruko Olohun Ajoke Aye, Aşake Orun.

- 1 Mo fi sanma oni “buruji bura”.
- 2 Ati ojo ti a şe adehun na (bura).
- 3 Ati oluḡeri ati ohun ti nḡeri le lori.
- 4 A şeḡi le awon ti o gbẹ koto.
- 5 Ina ti won nko.
- 6 Nigbati won joko si eti re.
- 7 Atipe won ḡeri si ohun ti won şe fun awon onigbagbo ododo.
- 8 ko si ohun ti won tori re ḡe won niya fun ju pe won gba Olohun gbọ, Alagbara, Eniti ope tosi.
- 9 Eniti o ni iḡoba ti sanmo ati ile. Atipe Olohun Eḡeri lori gbogbo nkan.
- 10 Dajudaju awon eniti won n nilara, awon onigbagbo ododo okunrin ati awon onigbagbo ododo obinrin ti won ko si ronupiwada, iya ina jahannama n be fun won, iya ina jonijoni si n be fun won.
- 11 Dajudaju awon eniti o gbagbo ni ododo ti won si nşe işe rere awon ogba idera wa fun won, ti awon odo nşan ni isale won. Iyen ni erenje ti o tobi.
- 12 Dajudaju iḡeniya ti Oluwa re le pupo.
- 13 Dajudaju On lo pile (da eḡa) On ni O ma tun u da.
- 14 On na ni Alaforiji, Onife.

آياتها ٢٢
سُورَةُ الْبُرُوجِ
آياتها ٨٥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ﴿١﴾ وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ﴿٢﴾ وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ ﴿٣﴾ فَبَلِّغْ أَصْحَابَ الْأَحْدُودِ ﴿٤﴾ النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ ﴿٥﴾ إِذْ هُرِّعَتْهَا فُجُودٌ ﴿٦﴾ وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ﴿٧﴾ وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَن يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٨﴾ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمَّا تَبَايَعُوا لَهُمْ عَدَابُ جَهَنَّمَ وَهُمْ فِيهَا خَالِدِينَ ﴿١٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ﴿١١﴾ إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ﴿١٢﴾ إِنَّ اللَّهَ هُوَ يَدْعِي وَيُعِيدُ ﴿١٣﴾ وَهُوَ الْمَقْضُومُ الْوَدُودُ ﴿١٤﴾ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ﴿١٥﴾ فَعَالَ لِمَا يُرِيدُ ﴿١٦﴾ هَلْ أُنثِقَ حَدِيثَ الْجُنُودِ ﴿١٧﴾ فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ﴿١٨﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ﴿١٩﴾ وَاللَّهُ مِّنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ ﴿٢٠﴾ بَلْ هُوَ قَرِيبٌ أَن تُحْيِدَهُ ﴿٢١﴾ فِي لَوْحٍ مَّحْفُوظٍ ﴿٢٢﴾

آياتها ٢٢
سُورَةُ الْبُرُوجِ
آياتها ٨٥

- 15 On lo ni Ite-Ola, Abowo.
- 16 Aşe-ohun ti o-wu U ni.
- 17 Nḡe iro awon omoo-ogun ni tiwa ba O bi?
- 18 Ti Firiaona ati Samuda?
- 19 Beḡko awon alaigbagbo wa ninu pipe ododo niru.
- 20 Beşini Olohun ti ka won mo (ni gbogbo aye).
- 21 Sugbon on Al-kurani ḡe titobi.
- 22 Ninu wala ti a n şo.

(86) Suratul - Tōriki

Ni oruko Olohun Ajoke aye, Aşake orun.

1 Mo fi sanmo bura ati awon ohun ti o n de loru (Tōriki).

2 Atipe kini yio fi mo o kini ade loru na je?

3 Irawo ti (imoḷe re) ntan roro ni.

4 Kōsi emi kan ti o wà laije pe ki oluşo kan wà lori re ti o nşo o.

5 Nitorina ki eniyan woye si ohun ti a fi da a.

6 A da a lati inu omi ti o ntu jade.

7 O n yo jade lati arin ibadi ati awon egun igbaya.

8 Dajudaju On ni agbara lori didapada re.

9 Ni ojo ti awon aşiri yio tu.

10 Kō ni si agbara kan fun kō si ni alaranşe kan.

11 Mo fi sanma bura ti o ni ohun ti o n dehin wale.

12 Ati ile ti o n bu pepe!

13 Dajudaju on (Al-kurani) je oro kan ti o lalaye de opin.

14 Atipe on ki ise oro awada.

15 Dajudaju won n da ete lona kan.

16 Emi na si nwé-ewé lona kan.

17 Nitorina de awon alaigbagbo leke ju won sile fun igba die.

(87) Suratul - A'alā

Ni oruko Olohun Ajoke Aye, Aşake Orun.

1 Şe afomo oruko Oluwa re ti O ga julō (A'alā).

2 Eniti O da eda ti O şe (e) dogbadogba.

3 Atipe O pebubu (eda) O si fi mona.

4 Atipe On ni Eniti O yo koriko tutu jade.

5 O si so (koriko na) di gbigbe ti

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ۝ النَّجْمُ الثَّاقِبُ ۝ إِن كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْنَا حَافِظٌ ۝ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ۝ خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ۝ يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصَّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ۝ إِنَّهُ عَلَى رَجْوِهِ لَقَادِرٌ ۝ يَوْمَ تَبْيَأُ السَّرَائِرُ ۝ فَأَلْهَمْنِي مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ۝ وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ۝ وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ۝ إِنَّهُ لَقَوْلُ فَصْلٍ ۝ وَمَاهُوَ بِالْمَزَلِ ۝ إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ۝ وَأَكِيدُ كَيْدًا ۝ فَمَهْلِكُ الْكَافِرِينَ أَمْهَلُهُمْ رُوَيْدًا ۝

سُورَةُ الْأَعْلَى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحْ أَسْمَاءَ الْأَعْلَى ۝ الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى ۝ وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ۝ وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى ۝ فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى ۝ سَنَفَرْنَاكَ فَلَا تَنسَى ۝ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى ۝ وَيَسِّرْكَ لِلْيُسْرَى ۝ فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَى ۝ سَيَذَكِّرْ مَنْ يَخشى ۝ وَنَجِّنِيهَا مِنَ الْآسْفَى ۝ الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى ۝ ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ۝ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزكى ۝ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۝

o dudu.

6 Awa yio ke e fun o,ti ire kō fi ni gbagbe.

7 Ayafi ohun ti Olohun ba fe, dajudaju On ni O mo ohun ti o han gbangba ati ohun ti o pamo.

8 A o si şe ni irorun fun o ona ti o rorun (awon ise rere).

9 Nitorina ki e ma şe ishinleti, nigbati ishinleti naa ba wulo.

10 Eniti o npaiya (Olorun) yio ma teti si i.

11 Be si ni oloriburuku yio ma takete si i.

12 Eniti yio wo ina ti o tobi.

13 Lehinna kō ni ku ninu re be si ni kō ni je abemi.

14 Dajudaju eniti o ba şe mimo ti jere.

15 Ti o si n ranti oruko oluwa (Oba) re ti o si nkirun.

16 Şugbon aye ni e wa maiya.

17 Be si ni orun lo dara julọ ti yoo si ma be titi (şe kü).

18 Dajudaju eyi n be ninu awon tirà ti akọkọ.

19 Tirà ibrahima ati musa.

(88) Suratul -Gāşiyah

Ni oruko Olọhun ajoke aye, Aşake orun.

1 Nje orọ nipa ohun ti yoo ma bo eniyan mole daru 'Gāşiyah tiwa ba o?

2 Awon oju kan yoo dorikodo niti yepere ni ojo na.

3 Yio şe wahala pupo yio si re e.

4 Won yio jo ina kan ti o gbona.

5 A o fun ni omi gbigbona mu.

6 Kòsi ounje kan fun won ayafi egun.

7 Kò ni mu won sanra be si ni kò ni yo won.

8 Awon oju miran yio ma tutu daradara ni ojo na.

9 Yio yonu si esan işe re (ti o şe)

10 Ninu oğba idera ti o ga

11 Won ko ni gboro isokuso ninu re.

12 İşeleru omi ti o n şan n be ninu re.

13 Awon ibusun ti o ga n be ninu re.

14 Ati awon ife ti a fi lele.

15 Ati awon irori ti a to gbe ara won.

16 Ati awon ite ti a ti te sile.

17 Eese ti awon ko wo rakunmi bi ati şe da a.

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۖ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۗ إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝۱۸ صُحُفٍ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ۝۱۹

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ۝۱ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَشِيعَةٌ ۝۲

عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ ۝۳ تَصَلَّى نَارًا حَامِيَةً ۝۴ تُسْقَى مِنْ عَيْنٍ آنِيَةٍ ۝۵

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيحٍ ۝۶ لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ ۝۷

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ ۝۸ لِسْعِمَهَا رَاضِيَةٌ ۝۹ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝۱۰

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لُغِيَّةً ۝۱۱ فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ۝۱۲ فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ ۝۱۳

وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ۝۱۴ وَنَارٌ مَصْفُوفَةٌ ۝۱۵ وَزُرَّاقِي مَبْنُوتَةٌ ۝۱۶

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ۝۱۷ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۝۱۸

وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ۝۱۹ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ۝۲۰

فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ۝۲۱ لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيِّرٍ ۝۲۲

إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ۝۲۳ فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ۝۲۴

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ۝۲۵ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ۝۲۶

18 Ki won si wo sanmo bi a ti gbe e ga.

19 Ki won si wo awon oke bi a ti şe kan (a) mole.

20 Ki won si wo ile bi a ti şe te e nite.

21 Nitorina ma şe iranti Dajudaju ire je oluse iranti nikan ni.

22 O ko je olujeni-nipa fun won.

23 Şugbon eniti o ba pehinda ti o şe aigbagbo.

24 Nitorina olọhun yio je e niya ti tobi.

25 Dajudaju abo won odo Wa ni.

26 Lehinna Awa ni A o şiro işe won.

(89) Suratul – fajiri

Ni oruko Olohun ajoye aye, Aşake orun.

1 Mo fi afemojumọ (Al-fajiri) bura.

2 Ati oru mewa kan.

3 Ati nkan oni mejimeji ati nkan eyo kanşoşo (bura).

4 Ati oru nigbati o ba pehinda.

5 Nje ibura ko si ninu eyi fun onilakaye?

6 Nje iwọ ko ri bi Oluwa re ti se pelu awon ara Adi.

7 (Awon iran) rama, awon olopoigun gbongbonna.

8 Awon ti a ko da irufe won sinu ilu.

9 Ati awon samudawa, awon ti ngbe inu apata (ni ile gbigebe) ninu afonufoji.

10 Ati Firiaona elekan (ti o fi npa awon eniyan).

11 Awon ni eni ti o se aseju ninu ilu.

12 Ti won si se ibaje pupo sinu re.

13 Nitorina Oluwa si da le won lori orişirişi iya.

14 Dajudaju Oluwa re ni Olulugo de won.

15 Şugbon eniyan nigbati Oluwa re ba ndan a wo, ti O pon o le, ti o si se idera fun u, nigbana a ma sope: Oluwa mi ti pon mi le.

16 Şugbon ti O ba dan a wo ti O ba din arisiki re ku, nigbana a ma sope: Oluwa mi te mi.

17 Rara o, kiise be, eyin ni e kii se eto fun omo-orukan.

18 E ki igba ara yin niyanju lati

سُورَةُ الْفَجْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1 وَالْفَجْرِ 2 وَلَيَالٍ عَشْرٍ 3 وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ 4 وَاللَّيْلِ إِذَا يَسِرُ 5 هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حَمْرِ 6 إِرْمِ ذَاتِ الْعِمَادِ 7 الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ 8 وَنُمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ 9 وَرِعُونَ ذِي الْاَوْنَادِ 10 الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ 11 فَاكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ 12 فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ 13 اِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمُرْصَادِ 14 فَاَمَّا الْاِنْسَانُ اِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَاَكْرَمَهُ 15 وَاَمَّا اِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّيْٓ اِهْنِنِّى 16 كَلَّا بَلْ لَّا تُكْرَمُوْنَ اِلَّيْمَ 17 وَّلَا تَخْضَوْنَ عَلٰى طَعَامِ الْمُسْكِيْنَ 18 وَّتَاكُلُوْنَ التَّرَاثَ اَكْلًا لَّمًّا 19 وَّتُحِبُّوْنَ اَلْمَالَ حُبًّا جَمًّا 20 كَلَّا اِذَا دُكَّتِ الْاَرْضُ دَكًّا دَكًّا 21 وَّجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا 22 وَّجِئَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَنْدَكَرُ الْاِنْسَانُ وَاَنۡٔى لَهٗ الذِّكْرٰى 23

fun talaka ni onje.

19 E si ma nje awon ogun ni ijekuje.

20 Atipe e ni ife si owo pupoju.

21 Rara o, nigbati a ba mi ile mimi.

22 Atipe Oluwa re yio de, awon Malaika yio si to ni tito.

23 A o mu ina jahannama wa ni ojo na. Ni ojo na eniyan yio ranti, ore wo ni iranti na yio se fun u.

24 Yio sope: Yee, o ma se lara mi ti nko ti (ise rere) siwaju fun emi mi.

25 Ni ojo na enikan ko le fi iya Re je eniyan bikoşe On (Olohun).

26 Be si ni enikan ko le de eniyan

ni igbekun rẹ bikoşe on (Ọlọhun).

27 Ire ẹmi onifayabale.

28 Pada to Oluwa rẹ lo ni ẹniti a yonu si (esan Oluwa), ni ẹniti a yonu si (loḍo Oluwa rẹ).

29 Nitorina ki o wole si arin awon erusin mi.

30 (ki o) si wonu ogba-idera mi.

(90) Suratul - Baladi

Ni oruko Ọlọhun ajokẹ aye, Aşake orun.

1 Mo fi ilu yi bura.

2 Atipe o je eto fun e ninu ilu yi (lati fi iya je awon alaigbagbo-eyiun ni ojo isegun makkah).

3 Ati obi ati ẹniti o bi.

4 Dajudaju Awa ti da eniyan sinu wahala

5 On ha nro ni pe ẹnikankan ko ni sa agbara le on lori ni?.

6 On sope: Mo ti padanu opolopo owo.

7 On ha nro pe ẹnikankan ko ri on ni.

8 Nje awa ko ti se oju meji fun u.

9 Ati ahon kan ati ete meji.

10 Atipe awa ti fi ona meji tio yanju m o o.

11 Sugbon kilose ti ko sure ko si oju ona oke lati pan (Akaba)

12 kini o le mu o mo ona oke (Akaba) na.

13 (On na ni) ki o so eru di omo.

14 Tabi fifun (awon eniyan) ni onje ni ojo ebi.

يَقُولُ يَلَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي ﴿٢٤﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ ﴿٢٥﴾
وَلَا يُؤْتِيهِمْ وَتَاقَهُ أَحَدٌ ﴿٢٦﴾ بَيَّأْتِنَاهَا النَّفْسَ الْمَطْمَئِنَةَ ﴿٢٧﴾ أَرْجِعِي
إِلَىٰ رَبِّكَ رَاضِيَةً مُّرْتَضَةً ﴿٢٨﴾ فَأَدْخِلِي فِي عِبَادِي ﴿٢٩﴾ وَأَدْخِلِي جَنَّتِي ﴿٣٠﴾

سُورَةُ الْبَلَدِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
لَا أُقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ ﴿١﴾ وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ﴿٢﴾ وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدٌ
﴿٣﴾ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ ﴿٤﴾ أَلَيْحَسِبُ أَنْ لَنْ يَفْقِرَ عَلَيْهِ
أَحَدٌ ﴿٥﴾ يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَا لَا بَدَأُ ﴿٦﴾ أَلَيْحَسِبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ
﴿٧﴾ أَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ ﴿٨﴾ وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ﴿٩﴾ وَهَدَيْنَهُ
الْمَجْدَيْنِ ﴿١٠﴾ فَلَا أَقْنَعُ الْعُقَبَةَ ﴿١١﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعُقَبَةُ ﴿١٢﴾
فَكُرْبَةٌ ﴿١٣﴾ أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْجَبَةٍ ﴿١٤﴾ يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ
﴿١٥﴾ أَوْ مَسْكِنًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿١٦﴾ ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَوَاصَوْا
بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿١٨﴾ وَالَّذِينَ
كَفَرُوا بَالَّذِينَ هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿١٩﴾ عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ ﴿٢٠﴾

سُورَةُ الْبَلَدِ

15 Omọ-orukan ti o sunmọ o.

16 tabi talaka (ti ani sodi agbeje) ti o di eni ileje.

17 Lehinna o wa ninu awon ẹniti o gbagbo ni ododo ti won gba awon eniyan niyanju pe ki won ni ifarada ti won tun gba awon eniyan niyanju pe ki won se anu.

18 Awon wonyi ni ero owo otun.

19 Sugbon awon ẹniti won se aigbagbo si awon ayah Wa, awon ni ero owo osi.

20 Lori won, ina ni yio bo won moje (ti atilekun re).

(91) Suratul Şamsi

Ni oruko Olohun aḷoḷe aye, Aṣake orun.

- 1 Mo fi orun bura ati imoḷe re.
- 2 Ati oṣupa nigbati o (fi imoḷe re) tele e (orun).
- 3 Ati oṣan nigbati o ṣipaya (ojo).
- 4 Ati oru nigbati o bo o daru.
- 5 Ati sanmo ati bi a ṣe mo o.
- 6 Ati ile ati tite re.
- 7 Ati emi kọkan pelu dida dogbadogba re.
- 8 Nigbana O fi mo o eṣe re ati ipa ofin (Olohun) mo re.
- 9 Eniti o ba fo emi re mo dajudaju eleyini ti la.
- 10 Eniti o pa emi re loku (nipa iwa buburu) dajudaju o ti padanu.
- 11 Awon iran samudu ti pe otito niro nipa igberu gbonri won.
- 12 Nigbati olori buburu julọ ninu won ja lo (bi eran lati loḡun rakunmi).
- 13 Nigbana Ojiṣe Olohun so fun won pe: Abo rakunmi ti Olohun niyi, eḷe ki o mumi re.
- 14 Nigban won pe e ni opuro, won si gun (rakunmi na) pa. Nitorina Oluwa won si pa won re nitori eṣe won osi je ki iparun na kari won.
- 15 Atipe On ko paya ohun ti o ti idi re jade.

(92) Suratul - Laeli

Ni oruko Olohun aḷoḷe aye, Aṣake orun.

- 1 Mo fi oru (laelu) bura nigbati o ba bole
- 2 Ati oṣan nigbati o moḷe yan.
- 3 Ati dida ako ati abo.
- 4 Dajudaju ona iṣe yin, ototo ni.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ١ وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا ٢ وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا ٣
وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ٤ وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا ٥ وَالْأَرْضِ وَمَا طَرَاهَا ٦
وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ٧ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ٨ قَدْ
أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا ٩ وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ١٠ كَذَّبَتْ ثَمُودُ
بِطَعُونِهَا ١١ إِذْ أَنْبَعَثَ أَشْقَاهَا ١٢ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ
نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ١٣ فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ
عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ يَدِّيهِمْ فِسْوَنَهَا ١٤ وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ١٥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ١ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ٢ وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ٣
إِنْ سَعَيْكُمْ لَشِقَى ٤ فَمَا مَنَ أَعْطَى وَانْفَى ٥ وَصَدَقَ بِالْحَسَنِ ٦
فَسَنِّيْرُهُمُ اللَّيْسَى ٧ وَأَمَّا مَنْ يَحْتَلِ وَأَسْتَفَى ٨ وَكَذَّبَ بِالْحَسَنِ ٩
فَسَنِّيْرُهُمُ اللَّعْسَى ١٠ وَمَا يَفِي عَنْهُ مَا لَهُ إِذَا تَرَدَّى ١١ إِنْ عَلَيْنَا
لِللَّهِدَى ١٢ وَإِن لَنَا الْآخِرَةُ وَالْأُولَى ١٣ فَأَنْذَرْتُمْ كُنَّا نَارًا تَلْفَى ١٤

- 5 Ki e ri eniti o n tore ti osi n paiya (Olohun)
- 6 Ti ogba ohun rere si ododo.
- 7 Nitorina A o fi on se konge irorun na.
- 8 Ki e ri eniti o se ahun ti o ro pe on to tan.
- 9 Ti o si pe ohun ti odara niro.
- 10 Nitorina A o fi on se konge inira na.
- 11 Dukia re ko ni se e ni ore kan nigbati o ba parun.
- 12 Dajudaju ti wa ni itonisona.
- 13 Atipe dajudaju ti wa ni orun ati aye.
- 14 Nitorina Emi fi ina ti o njo fofose kilokilo fun n yin.
- 15 Ti enikan ko ni wo o ju olori buruku lo.

- 16 Ẹniti o npe (otito) nirọ ti o ẹ̀ri.
 17 Atipe awọn olupaya (Ọlọhun), a o gbewon jinna si i.
 18 Ẹniti o n fi owo ẹ̀ tore, lati fi fo ẹmi ẹ̀ mo.
 19 Atipe kosi ẹnikan ti o ni oore idera kan loḍo ẹ̀ lati fi gba ẹsan.
 20 Ayafi lati fi wa ojure oluwa ẹ̀ti O ga julọ.
 21 Atipe laipe yio di ẹniti o n yonu.

(93) Suratul - Dhuhā

Ni oruko Ọlọhun Ajọke Aye AṢake Ọrun.

- 1 Mo fi imole iyaleta (Dhuhā) bura.
 2 Ati oru nigbati o ba bole biribiri.
 3 Oluwa ẹ̀ ko fi o sile, ko si binu si e.
 4 Atipe dajudaju igbehin (orun) yio dara fun o ju akoko (aye) lo.
 5 Atipe laipe Oluwa ẹ̀ yio fun o ni ohun ti yio dun mo o ninu.
 6 Nje ko ri o ni omọ-orukan ti O si dabo bo o?
 7 Atipe O ri o ni ẹniti ko mona O si fi ona mo o?
 8 Atipe O ri o ni alaini O si so o di ẹni ti o ni?
 9 Nitorina maše ni omọ-orukan lara
 10 Atipe ki o maše kanra mo alagbe.
 11 Atipe ore idera Oluwa ẹ̀, so o jade.

لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى (15) الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى (16) وَسَيُجَنَّبُهَا
 الْأَتْقَى (17) الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى (18) وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ
 نِعْمَةٍ تُجْزَى (19) إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى (20) وَلَسَوْفَ يَرْضَى (21)

سُورَةُ الضُّحَى
 آياتها ٢١

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَالضُّحَى (1) وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى (2) مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَاقَلَى (3)
 وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْأُولَى (4) وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ
 فَتَرْضَى (5) أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى (6) وَوَجَدَكَ ضَالًّا
 فَهَدَى (7) وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى (8) فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَنْهَرْ
 (9) وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ (10) وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ (11)

سُورَةُ الشَّرْحِ
 آياتها ٨

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ (1) وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ (2) الَّذِي
 أَنْقَضَ ظَهْرَكَ (3) وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ (4) فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا (5) إِنَّ
 مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا (6) فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ (7) وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ (8)

(94) Suratul - Ṣarhi

Ni oruko Ọlọhun Ajọke Aye AṢake Ọrun.

- 1 Nje Awa ko ti şipaya igbaya ẹ̀ fun o bi?
 2 Atipe Awa ti gbe ẹru wiwuwo ẹ̀ kuro fun o bi?
 3 Eyiti o wo o lorun
 4 A si ti gbe iranti oruko ẹ̀ ga fun o.
 5 Dajudaju lehin inira irorun n be
 6 Dajudaju lehin inira irorun n be.
 7 Nitorina nigbati o ba buše ki o gbiyanju.
 8 Nitorina še ojukokoro Iọ si oḍo Oluwa ẹ̀.

(95) Suratul - Tini

Ni oruko Olohun Ajoke aye Aşake orun.

- 1 Mo fi eso oṣoṣo (tini) bura ati eso igi elepo didun(saetun).
- 2 Ati oke Sinina (bura).
- 3 Ati ilu ifayàbaḷe yi (bura).
- 4 Dajudaju A da eniyan ni eḡà daradara juḷo.
- 5 Lehinna A o da pada si àye ti o reḷe ju.
- 6 Ayafi awon ti o gbagbo ni ododo ti o si nhuwa rere; nitorina eṣan ti ko ni ja n be fun won.
- 7 Atipe tani eni ti otun le pe o lopuro (ire Annabi) nipa idajo Olohun tabi işiro lehinna?
- 8 Nje ki işe Olohun ni O mo ejo da ju gbogbo oludajo lo bi?

(96) Suratul – Alaki

Ni oruko Olohun Ajoke Aye Aşake Orun.

- 1 Mā ke peḷu oruko Oluwa re Eniti O da eḡa.
- 2 O fi eje didi da eniyan.
- 3 Mā ke atipe Oluwa re ni Alabukun juḷo.
- 4 Eniti O fi koḷamu ko ni leko.
- 5 O ko eniyan ni ohun ti ko mo tele
- 6 Ni otito ni, dajudaju eniyan je alagbere.
- 7 Nitoripe o wa ara re si oḷoro.
- 8 Dajudaju apadasi (re) odo Oluwa re ni.
- 9 Nje ire ri eni ti n ko.
- 10 Fun erusin kan nigbati o nkirun.
- 11 Nje ire rii to ba sepe o wa lo ju

ابانها ٨
ترتیبها ١٥

سُورَةُ التِّينِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَاللَّيْنِ وَالزَّيْتُونِ ۝١ وَطُورِ سِينِينَ ۝٢ وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ۝٣
لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ۝٤ ثُمَّ رَدَدْتَهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ۝٥
إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ۝٦
فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِاللَّيْنِ ۝٧ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ ۝٨

ابانها ١٩
ترتیبها ٢٦

سُورَةُ الْجَاثِيَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝١ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝٢ اقْرَأْ وَرَبُّكَ
الْأَكْرَمُ ۝٣ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝٤ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ۝٥ كَلَّا إِنَّ
الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَافٍ ۝٦ أَنزَلْنَاهُ نُورًا ۝٧ إِنَّا إِلَىٰ رَبِّكَ أَلْحَقُونَ ۝٨ آدَمُ بَنَى
الَّذِي يَنْهَىٰ ۝٩ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ ۝١٠ آدَمُ بَنَىٰ إِنَّ كَانَ عَلَىٰ هُدًىٰ ۝١١ أَوْ أَمَرَ
بِالْقَوَىٰ ۝١٢ آدَمُ بَنَىٰ إِنَّ كَذَّبَ وَقَوْلًا ۝١٣ الرَّبِّعَلَمُ بِأَنَّ اللَّهَ بَرَىٰ ۝١٤ كَلَّا لَئِنْ
لَمْ يَنْتَه لِنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ۝١٥ نَاصِيَةٍ كَذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ۝١٦ فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۝١٧
سَدِّعَ الزَّانِيَةَ ۝١٨ كَلَّا لَا تَطْعَمُهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۝١٩

ona ti o to.

- 12 Abi o ngba (awon eniyan) niyanju ibero (Olohun)?
- 13 Nje ire ri ti o ba sepe o pe ododo niro, ti o si şeri?
- 14 Ko ha mo ni pe dajudaju Olohun ri (gbogbo nkan)?
- 15 Oro ko ri be, ti ko ba siwo, dajudaju A o fi aşoşo re wo o.
- 16 Aşoşo ori opuro, eleşe.
- 17 E je ki o pe awon alabaro re.
- 18 Awa yio pe awon omoo ogun (Wa) ti won le koko.
- 19 Beke, ma tele tire, fi ori kanle (fun Olohun) ki o si sunmo O.

(97) Suratul – Kōdri

Ni oruko Ọlọhun Ajọke aye Aşake ọrun.

1 Dajudaju Awa la sọ ọ (Al-Kurani) kalẹ ni Oru Abiyi.

2 Kini ohun ti o le mu ọ mọ ohun ti Oru Abiyi nã jẹ?

3 Oru Abiyi nã, o ni òre ju ẹgbẹrun oşu lọ.

4 Awọn Malaika ati Ẹmi nã (Jibreel tabi Malaika miran) n sọkalẹ ninu rẹ pẹlu iyonda Oluwa wọn fun gbogbo ọrọ kọọkan.

5 Alāfia ni titi ilẹ yio fi mọ.

(98) Suratul - Bayyinah

Ni Oruko Ọlọhun Ajọke Aye, Aşake Ọrun

1 Awọn ti ko gbagbo ninu onitirã ati awọn oşẹbo, wọn ko yẹ wọn kò gbò (lori aigbagbo) titi alàyè fi de wa ba wọn.

2 Ojişẹ kan lati ọdọ Ọlọhun ti o nka awọn takada mimọ kan.

3 Awọn tirã ti o jẹ ojulowo wà ninu rẹ.

4 Atipe awọn ti a fun ni tirã kò pin kekelele lārin ara wọn afi lehin ti alàyè de wa ba wọn.

5 A kò pa wọn laşẹ ju pe ki wọn jọsin fun Ọlọhun lọ, ki wọn fọ ẹsin mọ fun U, ki wọn şe dēde ki wọn mã gbe irun duro, ki wọ mã yan saka atipe eyi ni ẹsin ti o duro dede.

6 Dajudaju awọn alaigbagbo ninu

سُورَةُ الْقَدْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ۚ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ۚ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ۚ نَزَّلَ الْمَلَكُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ۚ سَلَّمُوْهُ حَتَّىٰ مَطَلَعِ الْفَجْرِ ۝

سُورَةُ الْبَيِّنَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ۚ رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يُلَوِّدُ صُحُفًا مُطَهَّرَةً ۚ فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ۚ وَمَا نَفَرَقَ الَّذِينَ أُوْتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَةُ ۚ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ ۚ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيمَةِ ۝ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ۚ إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ۚ

awọn ti a fun ni tirã ati awọn oşẹbo yio wa ninu Jahannama, ninu rẹ ni wọn yio şe gberere si. Awọn eleyi ni ẹda ti o buru.

7 Dajudaju awọn ti o gbagbo ni ododo ti wọn si nşere, awọn eleyi ni ẹda rere.

8 Ẹsan wọn n bẹ fun wọn lodo Oluwa wọn: Ogba idera ibugbe ti yio wa titi ti awọn odo nşan ni abẹ wọn, wọn yio şe gberere sinu rẹ lailai. Inu Ọlọhun yio dun si wọn, inu awọn na yio dun si (ohun ti Ọlọhun şe fun wọn). Eyi wa fun awọn ti o bẹru Oluwa wọn.

(99) Suratul - Salsalah

Ni Oruko Olohun Ajoke Aye, Aşake Orun

- 1 Nigbati ile ba mi titi ni mimi re.
- 2 Ti ile yio tu eru wuwo inu re jade.
- 3 Eniyan yio sope: kini se e?
- 4 Ojo na ni (ile) yio so irohin re.
- 5 Nitoripe Oluwa re ti ranşe si i.
- 6 Ojo na awon eniyan yio gba ona ototo, ki ale fi işe won han won.
- 7 Nitorina eniti o ba se işe rere bi omo-inagun yio ri i.
- 8 Atipe eniti o ba se işe buburu bi omo-inagun yio ri i.

(100) Suratul – ‘Ādiyātī

Ni oruko Olohun Ajoke Aye Aşake orun.

- 1 Mo fi awon eşin tin nsare (loju ogun) ni mimi heleşeleşe (Ādiyāt) bura.
- 2 Ati awon eşin ti patako eşe won nşana.
- 3 Ati awon eşin ti nwọ inu ogun ni idaji.
- 4 Ti won si nfi tu eruku sita.
- 5 Ti won nbę si arin ijọ ogun (ni asiko ni).
- 6 Dajudaju eniyan je alaimore si Oluwa re.
- 7 Atipe dajudaju lori eyi o je eleři si i.

جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ﴿٨﴾

سُورَةُ الزَّلْزَلَةِ ﴿٨﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴿١﴾ وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ﴿٢﴾ وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ﴿٣﴾ يَوْمَئِذٍ تُخْبِتُ أَعْيُنَهَا ﴿٤﴾ يَا نَبِيَّكَ أُوْحَىٰ لَهَا ﴿٥﴾ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ﴿٦﴾ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾

سُورَةُ الْعَنَّاكِاتِ ﴿١١﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَالْعَدِيَّتِ صَبْحًا ﴿١﴾ فَالْمُورِيَّتِ قَدْحًا ﴿٢﴾ فَالْمُعِيرَاتِ صَبْحًا ﴿٣﴾ فَاتْرُنْ بِهِ نَقْعًا ﴿٤﴾ فَوَسْطَنَ بِهِ جَمْعًا ﴿٥﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ﴿٦﴾ وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿٧﴾ وَإِنَّهُ لِيَحْبِبَ الْخَيْرَ لَشَدِيدٌ ﴿٨﴾ ﴿٩﴾ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ﴿٩﴾

- 8 Atipe o je eniti o wa ife ohun rere maya.
- 9 Abi o kọ mọ ni pe nigba ti a ba tu jade ohun ti o n be ninu awon sare.
- 10 Ti a si se afihan ohun ti n be ninu igbaya.
- 11 Dajudaju Oluwa won mọ nipa won (pāpa) ni ojo na.

(101) Suratul - Kori'ah

Ni Oruko Olohun Ajoke Aye, Aşake Orun

- 1 Eru a kan-ni ni aiya, (Kóri'ah).
- 2 Kini akan ni ni aiya (eru) nã je?.
- 3 Kini o fi (eru) akan ni ni aiya nã mo ọ?
- 4 (On ni) ojo ti awon eniyan yio da gegebi afopina ti o tuka kiri.
- 5 Atipe awon oke yio da gegebi owu-irun ti a gbọn.
- 6 Ki o ri eniti oşuwon (işe rere) re ba te iwon.
- 7 On oniyen yio wa ninu ijaiye ti yio dun mo ọ.
- 8 Atipe eniti oşunwon (işe rere) re ba fuye.
- 9 Aye ibugbe re ni ina Hāwiya.
- 10 Atipe kini yio mu ọ mo ina Hāwiya na?.
- 11 Ina kan tio gbona janjan ni.

(102) Suratul - Takasuru

Ni Oruko Olohun Ajoke Aye, Aşake Orun

- 1 Wiwa oṣo (-owo-omọ -) lati fi şe iyanran, şe nyin lori (Kuro nibi iranti Olohun).
- 2 Titi ti e fi wo awon sare.
- 3 Ko ri be, laipe e n bo wa mo.
- 4 Lehinna ko tun ri be e, laipe e n bo wa mo.
- 5 Rara o, ti o ba şe pe e mo imo

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ (10) إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ (11)

سُورَةُ الْقَارِعَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْقَارِعَةُ (1) مَا الْقَارِعَةُ (2) وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ (3) يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ (4) وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ (5) فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ (6) فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ (7) وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ (8) فَأُمَّهُ هَاوِيَةٌ (9) وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ (10) نَارُ حَامِيَةٍ (11)

سُورَةُ التَّكْوِينِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 أَلَمْ نَكْمِ الْأَكْثَرُ (1) حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ (2) كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ (3) ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ (4) كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ (5) لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ (6) ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ (7) ثُمَّ لَتَسْتَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ (8)

amodaju ni.

- 6 Dajudaju e ba ri ina Jahimi.
- 7 Lehinna dajudaju e o ri i ni riri aridaju.
- 8 Lehinna dajudaju a o bi nyin lere nipa idera ni ojo na.

(103) Suratul - Asri

Ni Oruko Olohun Ajoke Aye, Aşake Orun

- 1 Mo fi akoko irole (Asri) bura
- 2 Dajudaju eniyan n be ninu òfò
- 3 Ayafi awon eniti won je onigbagbo (ododo) ti won si se işe rere ti won si ngba ara won niyanju sisò ododo, won si ngba awon eniyan niyanju lati ni farada.

(104) Suratul - Humasah

Ni Oruko Olohun Ajoke Aye, Aşake Orun

- 1 Egbe ki o ma ba gbogbo abuni loju eni (Humasah) ati abuni lehin.
- 2 Eniti o ko owó jo ti o si nka a laka-tunka
- 3 Ti o nro pe owo on ni yio mu on se gberè laiye.
- 4 Rara o, dajudaju a o fi soko sinu ina Hutamatu.
- 5 Atipe kini ohun ti o le fi ina Hutamatu na mo o?
- 6 Ina Olohun ti o njo geregere ni.
- 7 Eyi ti yio ma naga bori awon okan.
- 8 Dajudaju a o ti i mo won.
- 9 Ninu awon opo ti a fa gun.

سُورَةُ الْعَصْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرِ ۝١ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ۝٢ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالحَقِّ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ ۝٣

سُورَةُ الْهُجُرَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيَلِكُلِ هُمَزَةٌ لُمُزَةٌ ۝١ الَّذِي جَمَعَ مَا لَا وَعَدَّدَهُ ۝٢ يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ۝٣ كَلَّا لَيُبَدِّلَنَّا فِي الحُطْمَةِ ۝٤ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الحُطْمَةُ ۝٥ نَارُ اللَّهِ المَوْجِدَةُ ۝٦ الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الآفْتِدَةِ ۝٧ إِنهَا عَلَيْهِم مُّؤَصَّدَةٌ ۝٨ فِي عَمْدٍ مُّمدَّدَةٍ ۝٩

سُورَةُ الْفَيْثِيَّاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفَيْلِ ۝١ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ۝٢ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ۝٣ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ۝٤ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ۝٥

(105) Suratul - Fili

Ni Oruko Olohun Ajoke Aye, Aşake Orun

- 1 Nje ire ko ri bi Oluwa re ti se pelu awon ijo elerin (Fili)?
- 2 Nje (Oluwa) ko so ete won di ohun to kunà?
- 3 Atipe O ran awon eye si won ni opolopo (lowoowo).
- 4 Ti won ju won ni oko ti a sun ninu ina (Sijjili).
- 5 O si se won gegebi eerun koriko ti a (eran) jeku.

(106) Suratul - Kuraeşi

Ni Oruko Olohun Ajoke Aye, Aşake Orun

1 Nitori ibasāba (idābobo) awọn iran Kuraeşi.

2 Ibasāba wọn lati mā rin ni akokò òtutu ati òrú.

3 Nitorina ki wọn mā sin Oluwa ile yi.

4 Eniti O fun wọn ni ounje je lakoko ebi ti O si nfi wọn laiyabale ni akoko ipaya.

(107) Suratul - Mā'ūn

Ni Oruko Olohun Ajoke Aye, Aşake Orun

1 Nje o kò ri eniti o npe ẹsan niro?

2 On ni ẹniti nle omọ orukan.

3 Atipe kò gbiyanju lati bọ alaini.

4 Egbe ki o mā ba awọn akirun.

5 Awọn ni awọn olusọ ọkan nu kuro nibi irun wọn.

6 Awọn na ni alaşehan (Karimi)

7 Wọn a si mā kọ nkan ajọlò (gegebi-koroba-abere-abo-) fun awọn eniyan. (Mā'ūna).

سُورَةُ قُرَيْشٍ أَيُّهَا	سُورَةُ قُرَيْشٍ أَيُّهَا
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	
1 لِأَيْلَافِ قُرَيْشٍ ۝ إِيْلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ۝ 2 فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ۝ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ۝	
سُورَةُ الْمَاعُونِ أَيُّهَا	سُورَةُ الْمَاعُونِ أَيُّهَا
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	
1 أَرْءَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالذِّينِ ۝ فَذَلِكَ الَّذِي 2 يَدْعُ الْيَتِيمَ ۝ وَلَا يَحْضُ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ۝ 3 فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ۝ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۝ 4 الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ۝ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ۝	
سُورَةُ الْكَوْثَرِ أَيُّهَا	سُورَةُ الْكَوْثَرِ أَيُّهَا
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	
1 إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ۝ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ۝ 2 إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ۝	

(108) Suratul - Kaosara

Ni Oruko Olohun Ajoke Aye, Aşake Orun

1 Dajudaju awa ti fun ọ ni Óre ti o pọ (Kaosara).

2 Nitorina kirun fun Oluwa re, ki o si gun ẹran (ileya).

3 Dajudaju eniti o n binu re ni gbogbo ore ti tan fun (ehin re ti tan).

سُورَةُ الْكَافِرُونَ

آياتها ٢

رَبِّهَا ١١٠

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ١ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ٢
وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ٣ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ ٤
وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ٥ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ٦

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

آياتها ٣

رَبِّهَا ١١١

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ١ وَرَأَيْتَ النَّاسَ
يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ٢ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
وَاسْتَغْفِرْ لَهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ٣

سُورَةُ الْمَسَدِ

آياتها ٥

رَبِّهَا ١١٢

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ١ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا
كَسَبَ ٢ سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ٣ وَامْرَأَتُهُ
حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ٤ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ٥

(108) Suratul - Nasri

Ni Oruko Olohun Ajoke Aye, Aşake Orun

1 Nigbati aranşe Olohun ba de ati işegun.

2 Atipe ire yio ri awon eniyan ti won yio ma wo inu esin ti Olohun niyo-niyo.

3 Nitorina ma she afomo pelu ope didu fun Oluwa re ki o si ma toro idariji lowo Re. Dajudaju On je Olugba-ironupiwada.

(109) Suratul - Kafiruna

Ni Oruko Olohun Ajoke Aye, Aşake Orun

1 Sope: Mope enyin alaigbagbo.

2 Emi ko ni sin ohun ti e nsin.

3 Atipe enyin na ko ni sin ohun ti emi naa nsin.

4 Atipe emi ko ni je olujosin ohun ti e nsin.

5 Be si ni enyin ko ni je olujosin ohun ti emi nsin.

6 Esin (aigbagbo) ti nyin wa fun nyin, esin (igba-Olohun-lokan) temi si wa fun mi.

(111) Suratul - Masadi

Ni Oruko Olohun Ajoke Aye, Aşake Orun

1 Owọ Abi-Lahabi (baba ina) mejeji ti şofo, o (on na) si şofo.

2 Awon Orọ (owo) re ati işe ti o şe ko ni şe e ni ore kan.

3 Yio wo ina jijo fofo.

4 Ati iyawo re a-ru igi işepe eleşun.

5 Ti o si ni okun lilo (masadi) lorun.

(112) Suratul - Ikhlaṣi

Ni Oruko Olohun Ajoke Aye, Aṣake Orun

- 1 Sope: On ni Olohun Oḱan-ṣoṣo.
- 2 Olohun ni Oba ti a ma nronu kan.
- 3 Ko bi omo be si ni a ko bi.
- 4 Be si ni ko si enikan ti o jo O.

آياتها 4	سُورَةُ الْاِخْلَاصِ	آياتها 112
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ		
قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ۝۱ اَللّٰهُ الصَّمَدُ ۝۲ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝۳ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ ۝۴		
آياتها 6	سُورَةُ الْفَلَقِ	آياتها 113
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ		
قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝۱ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۝۲ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ اِذَا وَقَبَ ۝۳ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ۝۴ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ ۝۵		
آياتها 6	سُورَةُ النَّاسِ	آياتها 114
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ		
قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۝۱ مَلِكِ النَّاسِ ۝۲ اِلٰهِ النَّاسِ ۝۳ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ۝۴ الَّذِي يُوسَسُ فِيْ صُدُوْرِ النَّاسِ ۝۵ مِنْ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ۝۶		

(113) Suratul - Falaki

Ni Oruko Olohun Ajoke Aye, Aṣake Orun

- 1 Sope: Mo sadi Oluwa owuro kùtùkùtù (Falaki).
- 2 Kuro nibi buburu ohun ti O da.
- 3 Ati kuro nibi buburu ti òru nigbati o ba ṣu biribiri.
- 4 Ati kuro nibi buburu awon opidan ti won mā nṣoṣo sinu koko (ti nwon tà).
- 5 Ati kuro nibi buburu onilara nigbati o ba n ṣe ilara.

(114) Suratul-Nāsi

Ni Oruko Olohun Ajoke Aye, Aṣake Orun

- 1 Sope: Mo sadi Oluwa awon eniyan (Nāsi):
- 2 Oba awon eniyan.
- 3 Olohun awon eniyan.
- 4 Kuro ni bi aburu eṣu oni royiroyi ti o si ma nsa ṣehin (ti eniyan ba daruko Olohun).
- 5 Eniti o nso royiroyi sinu igbaiya awon eniyan.
- 6 Lārin awon alijonu ati awon eniyan.

AWỌN IBEERE TI O SE PATAKI NINU ISEMII MUSULUMI

1. Nibo ni Musulumi yoo ti maa gba Igbagboṣo rẹ? Musulumi yoo maa gba igbagboṣo rẹ lati inu tira Ọlọhun (Al-Qur'aan) ati sunnah Anabii Rẹ (*Ikẹ ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a*) ti o fẹṣe rinlẹ. Anabi naa ni ẹni ti ki i fi ifẹṣenu soro ẹsin tayọ imisi mimọ ti Ọlọhun ba fi ranṣe si i. Musulumi yoo si gba igbagboṣo rẹ lati orisun imọ ẹsin mejeeji yii ni ibamu si bi awọn sọhaaba (awọn omọleyin Anabi) ati awọn aṣiwaju rere fun wa ṣe gbọ ọ ye.

2. Nigba ti a ba n ṣe iyapa-ẹnu nipa Oṣo Ẹsin, ki ni yoo jẹ itọṣona? Ohun ti yoo jẹ itọṣona ni ofin mimọ. Ohun ti yoo si ṣe idajo nibi ohun ti o fa iyapa-ẹnu ni tira Ọlọhun (Al-Quraan) ati ilana Anabi. Ọlọhun (*Ọba abiyi Ọba ti O gbongbon*) sọ pe: ﴿فَإِنْ نَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ *“... Bi ẹnu yin ko ba ko lori nkan kan laarin ara yin, ẹ wa a lo si oṣo Ọlọhun ati ojiṣe naa...”* (Suuratu-n-Nisaa'; 4:59) ojiṣe Ọlọhun (Ikẹ ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) sọ pe: « تَرَكْتُ فِيكُمْ أَمْرَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا مَا تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا: كِتَابٌ » « *Mo fi nkan meji silẹ fun yin, Ẹ ko ni sọnu laelae ti ẹ ba n lo nkan mejeeji naa: tira Ọlọhun ati suna Anabii Rẹ.* (Muwattau Imam Malik.)

3. Ijọ wo ni yoo là ni oṣo Ajinde? Ojiṣe Ọlọhun (Ikẹ ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) sọ pe: « وَتَفْتَرِقُ أُمَّتِي عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ مِلَّةً كُلُّهُمْ فِي النَّارِ إِلَّا مِلَّةً وَاحِدَةً قَالُوا: وَمَنْ هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ » *“Ijọ mi yoo pin si metalelaadarin, gbogbo wọn ni yoo wọ ina ayaafi ijọ kan ṣoṣo. Awọn sọhaaba (Ki Ọlọhun yonu si wọn) si beere pe: ijọ wo ni ijọ naa ti yoo la ninuu wọn? Ojiṣe Ọlọhun (Ikẹ ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) si fesi pe: ijọ ti o ba ṣe ohun ti emi ati awọn sọhaaba mi ṣe ni (ijọ ti yoo la ni oṣo ajinde).”* (Ahmad ati Tirmidhi ni o gba a wa.)

Nitorinaa, ohun ti Ojiṣe Ọlọhun ati awọn sọhaaba rẹ ba ṣe ni ododo. O wa di owoṣo rẹ nigbanaa lati tele wọn, ti o ba fẹ wa ninu awọn ẹni ọla, ti o si fẹ ki ẹsin-in rẹ di atewogba ni oṣo Ọlọhun (*Ọba mimọ Ọba ti O ga*).

4. Awọn Majemu wo ni Ọlọhun fi le gba Iṣe rere wole lowo Ẹda? Majemu meṭa ni. Awọn ni yi: **Majemu Kiini:** Ki a ní igbagbo ninu Ọlọhun ki a si mọ Ọn ni oṣan ṣoṣo. Nitorinaa, Ọlọhun ko nii gba iṣe kankan wole lowo oṣeṣe. **Majemu keji:** Ṣiṣe afomọ erongba oṣan lori iṣe naa nipa fifi wa oju rere Ọlọhun nikan ṣoṣo. **Majemu keta:** Wiwo Anabi koṣe lori iṣe naa, nipa mimu iṣe naa wa lori irisi ti Anabi gba gbe e kalẹ gẹlẹ. Nitori pe, ẹnikan ko gbodo sin Ọlọhun ayafi pelu ilana Anabi (Ikẹ ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a).

Ti oṣan ninuu majemu meṭeṭe yii ba fi le fori ṣanpon, iṣe naa ti di aṣedanu. Ọlọhun (*Ọba abiyi Ọba ti O gbongbon*) sọ nipa iru iṣe bayii pe:

﴿وَقَدْ مَنَّآ إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِن عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَّنشُورًا﴾ *“A o siju wo ohun ti wọn ṣe ninu iṣe, A o si sọ ọ di eruku ti a ku danu.”* (Suuratu-l-Furqoṣon; 25:23)

5. Meloo Ni Ipele ẹsin? Meṭa ni ipele ẹsin: al-Islaam, al-Iimaan ati al-Iḥsaan.

6. Ki ni Islaam, meloo si ni Origun-un rẹ? Islaam ni ijupajuse silẹ fun Ọlọhun, gbigba A gbọ ni oṣan ṣoṣo, gbigbafa fun Un pelu titẹle aṣeṣe Rẹ, yiyowo yose kuro nibi iṣeṣe si I ati yiyowo yose kuro nibi oṣo awọn oṣeṣe.

Marun-un ni origun Islaam geṣe bi Anabi (Ikẹ ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) ṣe sọ ọ ninu oṣo rẹ pe:

« بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَىٰ خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَأِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَحَجِّ الْبَيْتِ وَصَوْمِ رَمَضَانَ » *“Wọn mọ Islaam pa sori origun marun-un. Ijẹri pe, ko si ẹni ti ijọsin ododo to si ayaafi Allaah, ati pe ojiṣe Ọlọhun ni Muhammad (Ikẹ ati ọla Ọlọhun ki o maa ba*

a). *Irun kiki, zakaat yiyo, hajji şise ati gbigba aawę Ramadan.*” (Bukhaarii ati Muslim ni o gba a wa.)

7. Ki ni Iimaan? Meloo si ni Origun-un re? Iimaan ni adisoƙan, ƙo ęnu ati iše afaraše ti yoo maa lekun peļu titele aše Ɔlohun ti yoo si maa dinku peļu yiyapa aše Ɔlohun. Ɔlohun (Ɔba mimo Ɔba Ti O ga) so pe: ﴿لِيَزَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ﴾ *“...ki won le lekun ni igbagbo si igbagbo won...”* (Suuratu-l-Fat-h; 48:4)

Ojiše Ɔlohun (Ike ati ęla Ɔlohun ki o maa ba a) si so pe:

«الإِيمَانُ بَضْعٌ وَسَبْعُونَ شُعْبَةً، أَعْلَاهَا قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ»
“Isori igbagbo le ni aadorin. Eyi ti o ga julọ ni gbolohun ko si ęni ti ijosin to si ayaafi Ɔlohun. Eyi ti o si kere julọ ninuu re ni mimu ohun ti o ba le še eniyan ni şuta kuro loju ęna. Lara igbagbo ni itiju wa.” (Muslim ni o gba a wa.)

Lara ohun ti o fi n rinle pe igbagbo n lekun, o si n dinku ni akiyesi ti Musulumi maa n ri ninu emii re pe ara oun n ya gaga ni asiko ti o ba n tele aše Ɔlohun ati kikole ti araa re n kole lasiko ti o ba fe da ese. Ɔlohun (Ɔba mimo Ɔba Ti O ga) so pe: ﴿إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُدْهِبُنَّ السَّيِّئَاتِ﴾ *“... dajudaju, awon isę rere maa n ti awon isę aburu danu ni...”* (Suuratu Huud: 11:114)

Origun mefa ni origun iimaan. Ojiše Ɔlohun (Ike ati ęla Ɔlohun ki o maa ba a) so pe: «أَنْ تُوْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرُهُ وَشَرُّهُ» *“...ki o gba Ɔlohun gbọ, ki o gba awon molaika Re gbọ, ki o gba awon tira Re gbọ, ki o gba awon ojişę Re gbọ, ki o gba ojo ikehin gbọ, ki o si gba kadara gbọ: daadaa re ati aburu re (ti o ba şele si ęda, ko tayọ kadara). ”* (Bukhaarii lo gba a wa.)

8. Ki Ni Itumo "Laa Ilaaha Illa Allaah"? Ko si ęni ti ijosin ododo to si ayaafi Allaah. (Iyen ni pe, ęni ti o ba ti wi gbolohun yii lenu ti wogi le ijosin fun nkan miran yatọ si Allaah. O si ti fi ijosin rinle fun Allaah nikan soşo.)

9. Şe Ɔlohun n be peļu wa bi? Beę ni. Ɔlohun (Ɔba mimo Ɔba ti O ga) n be peļu wa ni ęni ti O mo wa, ti O si mo gbogbo ohun ti a n şe nişe, O n so wa, O si rokirika a wa. Bakannaa, bi O şe wa ni oke sanmo keje ninu ęla nla Re, ki I darapo mo awa ędaa Re, beę ni ko si ohun ti o rokirika Re ninu awon ohun ti O da. Ɔlohun wa ni aaye ti o ga peļu bi O şe sunmo awa ędaa Re, O si sunmo wa pekipeki peļu bi o şe wa ni aaye ti o ga ninu ęla nlaa Re.

10. Şe a le fi Ojuu wa ri Ɔlohun bi? Peļu ifenuko gbogbo Musulumi a ko le ri Ɔlohun (Ɔba abiyi Ɔba ti O kanka) ni ile aye. Sugbon awa Musulumi onigbagbo ododo yoo fi oju ri Ɔlohun, kedere ni ojo akojo ati ninu oga idera. Ɔlohun (Ɔba mimo Ɔba ti O ga) so pe: ﴿وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاصِرَةٌ ﴿١٣﴾ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ﴾ *“Awon oju kan ni ojo naa (ojo ajinde) yoo tutu, ti won yoo maa wo Oluwaa won”* (Suuratu-Qiyaamah; 75:22-23)

11. Ki ni anfaani ti n be nibi mimo awon Oruko Ɔlohun ati Iroyin-in Re? Akoko ohun ti Ɔlohun şe ni oranyan lori awa ędaa Re ni ki a ni imo nipa Re. Bi awon eniyan ba mo Ɔlohun, won yoo le josin fun Un bi o ti to ati bi o şe ye. Ɔlohun (Ɔba abiyi Ɔba ti O gbongbon) so pe: ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ﴾ *“Mo pe ko si ęni ti ijosin to si ni ododo ayaafi Allaah...”* (Suuratu Muhammad; 7:19)

Mimo pe Ɔlohun ni Ɔba ti ikeş Re gbooro, yoo so o di oranyan fun ęda lati ni agbekele ninu ike Ɔlohun. Mimo pe Ɔlohun le koko nibi ifiyaje eleşe, yoo so o di oranyan fun ęda lati beru Re. Mimo pe Ɔlohun nikan soşo ni O le ke ęda, yoo so o di oranyan fun ęda lati maa fi ope fun Ɔlohun naa lori oore ti o ba te e lowo. Ohun

ti a gba lero nibi ki a fi oruko Ọlọhun (Ọba abiyi Ọba ti O kanka) ati awon iroyin Re sin In ni mimo amodaju nipa awon oruko Re ati awon iroyin Re, gbigbo awon itumoo won ye daradara ati sise amulo won (lati fi pe Ọlọhun).

O n be ninu awon oruko Ọlọhun (Ọba abiyi Ọba ti O kanka) ati iroyin Re ti o je pe e da ti a ba fi royin, yoo di eni aponle. Ninu oruko be ni ki a royin e da pelu imo, ike ati deede. O si n be ninu re ti o je pe ti a ba fi royin e da, yoo so e da di eni abuku. Ninu oruko be ni pipe ara eni ni ọlọhun, ajeni-nipa ati onigberaga.

O si n be ninu awon iroyin ti a le fi royin e da, ti o si leto lati fi royin awa e da. Sugbon ti o je eewo lati fi royin Ọlọhun (Ọba abiyi Ọba ti O kanka). Apeere eyi ni awon iroyin bii jije erusin, nini bukaata lati biya, yiyepere, titoro nkan, ati bebebe lo. Dajudaju, e da ti Ọlọhun nife si julọ ni e da ti o ba ni iroyin ti Ọlọhun nife si. E da ti Ọlọhun si korira julọ ni e da ti o ba ni iroyin ti Ọlọhun ko nife si.

12. Ki ni awon Oruko Ọlọhun ti O dara julọ? Ọlọhun so pe:

﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا﴾ **“Ti Ọlọhun ni awon oruko ti o dara julọ, ki e si maa fi pe E...”** (Suuratu-l’A’raaf; 7:180)

O si tun rinle ninu oro Ojise Ọlọhun (Ike ati o la Ọlọhun ki o maa ba a) pe:

«إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا مِائَةً إِلَّا وَاحِدًا مِّنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ» **“Dajudaju, awon oruko mokandin-logorun-un kan n be fun Ọlọhun, eni ti o ba so o, yoo wo ogba idera”** (Bukhaarii lo gba a wa.). Itumo siso awon oruko naa niyi; **1)** Siso awon gbolohun re ati onka re. **2)** Gbigbo agboye awon itumo re ati oun ti o n toka si **3)** Nini igbagbo si (oun ti o n toka si naa), Nitori naa, ti erusin Ọlọhun ba pe Ọlọhun ni **al-Hakiim**, erusin Ọlọhun gbodo fa gbogbo alamori re le Ọlọhun lowo. Nitori pe, bi Ọlọhun ba se to alaamori e da ni yoo se lo. Bakannaa, ti erusin Ọlọhun ba pe Ọlọhun ni **Al-Qudduus**, o gbodo rinle sinu okan erusin Ọlọhun naa pe Ọlọhun mo tayofifi abuku kan An. **3)** Fifi awon oruko naa se adua; ona meji eyi pin si **(A)** Adua yinyin (Ọlọhun) ati jijosin fun Un(gege bii irun kiki) **(B)** Adua bibeere ati titoro nkan (lowo Ọlọhun). Enikeni to ba topinpin awon aayah al-Quran ati awon sunnah to fese rinle yoo lee se akojo awon oruko naa.

Awon oruko naa ni yii:

Oruko Ọlọhun ỌỌ Ọlọhun	Itumo re
ٱللَّهُ Allah;	Oun ni Eni ti O ni ije Ọlọhun ati iwọ ijeru sin ni lori gbogbo awon e da re, Oun ni a maa n yepere ara e ni fun nibi ijosin pelu ite koko(uku'u) ati iforikanle (sujud), Oun nikan ni a si maa n dari gbogbo ijosin si lodọ.
ٱلرَّحْمٰنُ Al-Rahmân	Oruko ti o ntoka si gbigbooro ike Ọlọhun ati kikari ti ike naa kari gbogbo awon e da re, oruko yii je ti Ọlọhun nikan sošo a o gbodo fi pe elomiran leyin Re.
ٱلرَّحِیْمُ Al-Rahîm	Ọba onike oto ati Alaforijin fun awon onigbagbo ododo O ti to won sona lo sibi ijosin Re (laye), yio si ponwon le pelu al-jannah ni aakhira(lorun)
ٱلْعَفْوَ Al' Afuwwu	Oun ni Eni ti O maa n pa ese re, ti O si maa n moju kuro nibe, ko si ni jeni niya lori e, bi o tile je wipe eru (elese) naa leto si iya.
ٱلْغَفُورُ Al-Gafûr	Oun ni Eni ti O maa n bo elese lasiri (to ba wun lati se be), ti ko sinii dojuti ni gbangba tabi jeniya.
ٱلْغَفَّارُ Al-Gaffâr	Oruko ti o ntoka si opolopo aforijin Ọlọhun fun awon eru u Re ti won n se e ti won si n toro aforinjin(lodo o Re).

Ar-Ra'ûf (الرؤوف)	Oruko yii jeyo lati ibi (ra'afa),oun naa ni ojulowo ike Olohun to de ogongo, ti yoo maa je ti gbogbo eda laye,ti yio si maa je ti awon onigbagbo ododo ni aakhira.
Al-Halim (الحليم)	Oun ni Eni ti kii kanju je awon eru Re niya bi o ti le je wipe O nikapa lati se be.
At-Tawwaab (التواب)	Oun ni Eni ti O maa n fi eni to ba wun ninu awon eru Re se kongel sibi ironupiwada, ti yoo si gba a lowo re.
As-Sittir (الستير)	Oun ni Eni ti O maa n bo asiri eru u Re,ti ko si nii dojuti laarin awon eda Re, O si nife si ki eru u Re maa bo asiri ara a re ati asiri elomiran,ki o si maa bo ihoho re bakannaa.
Al-Ganii (الغني)	Oun ni Eni ti ko nii ni bukata laelae si enikeni ninu awon eda Re nitori titotan an Re, ati pipeye awon iroyin in Re, be se ni gbogbo eda ni won n bukaata si idera ati iranlowo Re.
Al-Karim (الكريم)	Olopolopo oore ati ore tita to tobi Ni,O maa n fi ohun to ba fe fun eni to ba fe,boya o tie toro ni tabi ko toro,A maa se amojukuro nibi ese, A si maa bo aleebu(eda Re).
Al-Akram (الاکرم)	Oun ni Eni ti ore tita a Re de ogongo, ko si alafijo fun Un nibi ore tita a Re,gbogbo oore patapata odo Re lo ti n wa,yi O san awon onigbagbo ododo lesan rere pelu ajulo oloa Re,yi O si lo awon oluseji kuro nibi ofin in Re lara lati le se isiro ise won pelu u deede Re.
Al-wahhab (الوهاب)	Olopolopo ore tita, A maa fun ni lai gba aaro, A maa tore lai nidi, A si maa se idera lai beere fun.
Al-Jawwad (الجواد)	Olopolopo ore tita ati ajulo ola lori awon eda Re,ipin to poju ninu ore e Re ati ajulo ola a Re n be fun awon onigbagbo ododo.
Al-Wadud (الودود)	O nife awon erusin in Re, A si maa fi ife han si won pelu aforijin ati idera,A si maa yonu si won, A maa gba ise e won, yi O si se won ni eni itewogba lodu awon eniyan(laye).
Al-Mu'tii (المعطي)	O maa n fun eni to ba wun ni oun to ba fe ninu pepe oro o Re, Oun ni Eni ti O fun gbogbo eda kookan ni aworan to ba mu.
Al-Wasi' (الواسع)	Oba ti awon iroyin Re gbooro ni, enikeni ko lee yin In to(bi O ti yin ara Re), titobi ati ijoba Re gbooro, be se ni aforiji, ike,ajulo ola,ati daradara Re ko laala.
Al-Muhsin (المحسن)	Oun ni Eni ti O ni daradara to peye julon ninu paapaa Re ati awon oruko Re,O se iseda gbogbo nkan daradara, O si n se daradara si awon eda Re.
Ar-Raaziq (الرازق)	Oun ni Oba Olupese fun awon eda Re lapapo, O ti pebubu arisiki won siwaju ko to da gbogbo eda, O si ti laa bo ara Re lorun lati se asepe re nigba ti akoko re ba to.
Ar Razzâq (الرزاق)	Oruko ti o ntoka si pipo tiyantian ipese Re ti O maa n se fun awon eda Re, A maa pese fun won saaju ki won too bi leere,koda,A maa pese fun won, bi o tile je pe won n se.
Al-Latîf (اللطيف)	Oun ni Eni ti O mo wiwe oro, kinikini kan ko pamofun Un, O ma n mu oore ati anfaani de odo awon erunsin Re lati oniruru ojuponna to pamofun ti won ko lero.
Al-Khabîr (الخبير)	Oun ni Eni ti imo Re rokirika gbogbo nkan to pamofun ati eyi to han.
Al-Fattâh (الفتاح)	Oun ni Eni ti O maa n sipaya eyi to ba wun un ninu pepe ola, ike, ati ipese Re ni ibamu si ogbon ati imo o Re to peye.
Al-Alim (العليم)	Oun ni Oba Alamotan nipa ikoko ati gbangba,imo Re si rokirika oun to ti koja, eyi to n sele lowolowo,ati eyi ti yoo sele lojo waju.

Al-Barr (البر)	Oun ni Ọba ti daradara Re gbooro lori awon ẹda a Re, ẹnikenı ko lee ẹe onka ikẹ ẹ Re, Ọba Aladeun ododo ni, a maa ẹe amojukuro,aranse ati idaabobo fun awon ẹru u Re,A si maa gba ise kekere lowo won lati so di nla.
Al-Hakim (الحكيم)	Oun ni Ẹni ti O maa n gbe gbogbo nkan sibi to to ati ibi to ye, aleebu tabi ikose kan ko lee wo inu ise owo Re.
Al-Hakam (الحكم)	Oun ni Ẹni ti O maa nse idajo ododo laarin awon ẹda ra,ko lee ẹe abosi ẹnikenı, Oun ni Ẹni ti O so tira Re abiyi(Al-Qurian) kale lati lee je oludajo laarin awon eniyan.
Ash-Shakir (الشاکر)	A maa gbe oriyan fun ẹni to ba tele ase re,A si maa sesan lori ise bi o ti wun ko kere mo, A maa ẹe alekun fun ẹni to ba dupe oore laye, yi O si san lesan ni Akhirah.
Ash-Shakur (الشکور)	Oun ni Ẹni ti O maa nmu ise kekere awon ẹrusin in Re dagba soke si ni odo o Re, yi O si san won ni adipele esan lori i Re, A maa dupe fun ẹru pelu sisan lesan rere lori ope (ti oun naa da) ati pelu awon ise itele ase Olahun to se.
Al-Jamil (الجميل)	Ọba ti O rewa pari ni nibi paapaa Re,ati awon oruko Re, ati awon iroyin Re, gbogbo irewa to n be lowo awon ẹda Re,lati odo Re ni.
Al-Majid (المجيد)	Oun ni Ẹni ti O ni iyanran, ati aponle, ati iyi, ati agbega ninu sanman ati lori ile.
Al-Walii (الولي)	Oun ni alamojuto alamori awon ẹda a Re, Oun si ni Alaranse ati Alatileyin fun awon ore ẹ Re.
Al-Hamid (الحميد)	Oun ni Ọba ti a maa n yin pelu awon oruko ati awon iroyin in Re, ati lori awon ise owo Re, Oun nikan sošo ni Ọba ti eyin to si ni korọ ati ni gbangba,ninu idẹkun ati igbadun.
Al-Maula (المولى)	Oun ni Oluwa, Olukapa, Aşaju, Alaranse ati Oluranlowo fun awon Ore ẹ Re.
Al-Nasir (النصير)	Oun ni Ẹni ti O maa n se atileyin fun ẹni to ba fe pelu aranse Re, ko si ẹni to le bori ẹni to ba se aranse fun, ẹnikenı o si le se aranse fun ẹni to ba yepere ẹ Re.
As Sami (السميع)	Oun ni Ẹni ti igboran an Re rokirika gbogbo oro ikoko ati gbangba, A si maa jepe ẹni to n pe.
Al-Basir (البصير)	Oun ni Ẹni ti iriran an Re rokirika gbogbo oun ti n be ni agbaye korọ ati gbangba, bi o ti wun ko pamo to tabi han, bi o si ti wun ko kere to tabi tobi.
Ash Shahid (الشهيد)	Oun ni Olujeri lori, awon ẹda a Re, O jeri gbe Ara Re pelu ijokansoso ati iduro deede, A si maa jeri gbe awon onigbagbo ododo nigba ti won ba see ni aso nibi ijosin, ti won si ni igbagbo si awon ojise ati awon Malaika Re.
Ar-Raqib (الرقيب)	Oun ni Alamojuto awon ẹda a Re, ati Oluse onka awon ise ẹ won,iseju aaya tabi kuluku okan kan ko lee bo mo lowo.
Ar-Rafiq (الرفيق)	Oun ni Ọba ti O Maa n se opolopo irorun nibi awon ise ẹ Re, Ọba pelupele ti O maa n se sise-n-tele nibi ideda ati awon oro o Re, A maa ba awon ẹrusin in Re lo pelu irorun ati pelupele, kii la bowon lorun oun ti agbara won ko ka, A si maa nife si ẹrusin in Re to ba n se pelupele.
Al-Qarib (القريب)	Oun ni Ọba to sunmo gbogbo ẹda a Re pelu imo ati agbara a Re, ati pelu aanu ati aranse Re fun awon ẹrusin in Re onigbagbo ododo, bi o tile je wipe O n be lori alaraşi(aga ola) Re (ni oke sanma keje),paapaa Re ko ropo mo eyikeyi ninu awon ẹda a Re.
Al-Mujib (المجيب)	Oun ni Ẹni ti O maa n je ipe awon olupepe, A si maa se ibeere awon olubeere ni ibamu si imo ati ogbon on Re to peye.
Al-Muqtat (المقتت)	Oun ni Ẹni to şeda ije ati imu, O si ti laa bo ara Re lorun lati maa mu de odo awon ẹda a Re, Oun ni Ẹni to n so ije ati imu naa ati ise awon ẹru u Re lai ni adinku.

Al-Hasib (الحَسِيبُ)	Oun ni Oba to maa n to awon erusin in Re nibi gbogbo oun to n dun won lokan nibi oro esin ati oro aye won, ipin to poju ninu tito o Re yio ma je ti awon onigbagbo ododo, yoo si se isiro awon eda a Re lori oun ti won gbe ile aye se.
Al-Mu'min (المُؤْمِنُ)	Oun ni Eni ti O maa n jeri awon ojişe ati awon olutele e won pelu ododo ati pelu oun ti won n gbe duro ninu awon eri oro lori otito ti won nso, Oun lo fi n tani lore gbogbo ifokanbale aye ati orun, Oun ni Eni to fi awon onigbagbo ododo lokan bale kuro nibi şise abosi fun won, tabi je won niya, tabi fi iberu kan won ni ojo alukiyaamo (ojo igbende).
Al-Mannaan (الْمَنَّانُ)	Oba olopolopo ore, Onike to tobi, A maa rojo daradara lori awon eda a Re.
At-Tayyib (الطَّيِّبُ)	Oba to mo, to si la kuro nibi gbogbo aleebu ati adinku, Oun ni Eni to ni pipeye to peregede ,A maa se opolopo oore fun awon eru u Re, ko si nii gba ise tabi sara a kan lodu awon eda a Re ayaafi eyi to mo, ti won si se nitori tire nikan sošo.
Ash-Shaafi (الشَّافِي)	Oun ni Eni ti O maa n wo awon okan ati awon ara san kuro nibi awon aisan won, ko si ikapa kan fun eda ayaafi eyi ti Oluhun ba fi ro won lorun ninu awon egboogi, owo Oluhun nikansošo ni iwosan wa.
Al-Hafidh (الحَفِيزُ)	Oun ni Oba to maa n so awon onigbagbo ododo ati ise owo won pelu ajulo otaa Re, A si maa se amojuto gbogbo awon eda a Re pelu agbara a Re.
Al-Wakil (الْوَكِيلُ)	Oba Olugbowo gbogbo awon eda Re nibi dida won ati idari oro o won, Oun ni Olugbowo awon onigbagbo ododo ti won fi oro o won ti sodu o Re saaju igbiyanju u won, ti won n beere ikunlowo o Re lori ise owo won, ti won n dupe fun un leyin fifi won se konge,ti won si yonu si ipin to kan won leyin adanwo.
Al-Khallaq (الْخَالِقُ)	Oruko ti o ntoka si pipu tiyantian awon eda Oluhun, ko tii dawo ideda a Re duro,ko si nii ye ko nii gbo lori iroyin titobi yii laelae.
Al-Khaliq (الْخَالِقُ)	Oun ni Olupileşeda gbogbo awon eda a Re, lai si awokose kan şiwaju.
Al-Bâri (الْبَارِئُ)	Oun ni Eni ti O maa n mu be, gbogbo oun to pebubu re to si pinu dida a re ninu awon eda.
Al-Musawwir (المُصَوِّرُ)	Oun ni Eni ti O da awon eda a Re lori aworan to şeşa a re ni ibamu pelu oğbon, imo, ati ike e Re.
Ar-Rabb (الرَّبُّ)	Oun ni Eni ti O ma n toju awon eda a Re,O si maa n re won diedie pelu awon ike e Re, O maa n re awon ore e Re pelu oun ti yoo maa şatunşe okan an won
Al-'Adhîm (الْعَظِيمُ)	Oun ni Eni ti O ni titobi to peye nibi paapaa a Re, ati awon oruko ati awon iroyin in Re,eyi lo so di oranyan fun awon eda lati maa gbe tobi, ki won si maa babara awon ase e Re ati awon oun to ko fun won kuro nibe.
Al-Qâhir (الْقَاهِرُ)	Oun ni Oba Olubori to maa n te awon erusin in Re loriba, gbogbo awon orun teba, gbogbo awon oju si yeperere fun U
Al-Qahhâr (الْقَهَّارُ)	Oun ni Oba ti ije Olubori i Re de ogongo.
Al-Muhaimin (المُهَيِّمِينَ)	Oba to je gaba lori gbogbo nkan pata, Oluşo,Olujeri lewon lori, ati Olurokirika a won.
Al-'Azîz (الْعَزِيزُ)	Oba Alagbara ti agara kiida, tire ni gbogbo agbara, agbara ibori, enikeni o lee bori i Re, agbara itotan, ko bukaata senikeni,agbara iteniloriba, ohunkohuh ko lee yira pada ayaafi pelu iyonda a Re.
Al-Jabbâr (الْجَبَّارُ)	Oba tii jeni nipa, ase e Re lo mule, gbogbo eda lo teba fun U, won juwo-juşe silẹ fun titobi i Re, won duro ti idajo o Re, Oun lo maa n to egungun to da, A maa so mekunnu di oloro, A si maa so oun to le di irurun,

Al-Mutakabbir (المتكبر)	Ọba Motomoto, giga Rẹ tayọ ko ẹ abosi awọn ẹrusin in Rẹ, tirẹ nikan ni iroyin igberaga, ẹnìkẹni to ba figagbaga pẹlu Rẹ nibi iroyin naa, yoo fi ọwọ iya a Rẹ gbamu.
Al-Kabîr (الكبير)	Oun ni Ẹni to tobi nibi paapaa a Rẹ ati awọn orukọ ati awọn iroyin in Rẹ,ko si oun to tobi to O,koda gbogbo oun to yatọ si lo kere niwaju gbibgbon ati titobi i Rẹ.
Al-Hayiy (الحى)	Ọba Onitiju, itiju Rẹ ba gbibgbon adojukọ ati titobi ijọba a Rẹ mu,itiju aponle, oore ẹṣe, aanu, ati ikẹ ni.
Al-Hayy (الحى)	Oun ni Ẹni to ni iṣẹmi gbere to peye ati ẹṣe ti ko ni ibere ti ko si ni opin,gbogbo iṣẹmi to n bẹ lati ọdọ Rẹ loti wa.
Al-Qayyûm (القيوم)	Ọba to da duro funra a Rẹ, O rọrọ kuro ọdọ awọn ẹda a Rẹ, Oun ni Ẹni to gbe gbogbo oun to n bẹ ninu sanma ati ilẹ duro.
Al-Wârith (الوارث)	; Oun ni Ẹni to maa ẹṣe ti gbogbo ẹda ba tan,gbogbo nkan patapata ni yoo pada sọdọ ọ Rẹ lẹyin titan awọn ẹni to ni wọn,gbogbo oun ti n bẹ ọdọ awa ẹda igbafipamọ lasan ni,gbogbo rẹ ni yoo pada si ikapa Ẹni to ni wọn.
Ad-Ḍayyaan (الديان)	Ọba ti gbogbo ẹda duro ti idajọ ọ Rẹ,yi O san awọn ẹrusin in Rẹ lẹsan oun ti wọn ẹ ,to ba jẹ iṣe oloore yoo ẹ adipele ẹsan an rẹ fun wọn, to ba si jẹ iṣe ẹṣe yoo jẹ wọn niya tabi ko ẹ amojukuro fun wọn.
Al-Malik (الملك)	Oun ni Ẹni to ni ipaṣe maa ẹ ati maṣe, Oun ni Ẹni to n fi aṣe ẹ Rẹ dari awọn ẹda a Rẹ, ẹnìkẹni ko ni ọla lori i Rẹ nibi gbibe ijọba a Rẹ duro ati nibi ẹṣe amojuto o rẹ.
Al-Maalik (المالك)	Oun ni Olukapa gbogbo nkan lati ipilẹ ati niti ilẹto sii, tiRẹ ni ikapa ati ijọba nipilẹ idẹda, ko si ẹnìkẹni pẹlu u Rẹ,
Al-Maliik (المليڪ)	Orukọ ti n tọka a si iroyin Ọlọhun pẹlu inikapa to peye, to si de ogongo.
As-Subbuh (السبوح)	Oun ni Ẹni to mọ kuro nibi abuku ati aleebu; nitori pe Oun lo ni gbogbo iroyin to peye, to si rẹwa.
Al-Quddûs (القدوس)	Ọba to mọ kanga kuro nibi gbogbo adinku ati aleebu, ko ni alafijọ nibi iroyin mimọ kanga a Rẹ
As-Salâm (السلام)	Ọba to la kuro nibi gbogbo abuku ati aleebu nibi paapaa a Rẹ ati awọn orukọ ati awọn iroyin in Rẹ, gbogbo alaafia aye ati aakhira ọdọ Rẹ lo ti wa.
Al-Haqq (الحق)	Ọba ootọ, ko si iruju tabi iyemeji nibi paapaa a Rẹ, ati awọn orukọ ati awọn iroyin in Rẹ, Oun nikan ọṣo ni ijọsin ododo to si.
Al-Mubîn (المبين)	Ọba ti ọrọ Rẹ han rekete nibi ijọkanṣoṣo o Rẹ,ati ọgbon ati ikẹ ẹ Rẹ,A maa ẹ alaye yeke-yeke fun awọn ẹrusin in Rẹ oju ọna imọna,ki wọn lee tẹlee.
Al-Qawiy (القوى)	Oun ni Ẹni to ni agbara to peye, ifẹ ẹ Rẹ nikan ni yoo si maa ẹ.
Al-Matin (المتين)	Oun ni Ọba Alagbara to yi,aarẹ, ikosusu, ikagara tabi inira kan ko lee ba nibi awọn iṣe ọwọ ọ Rẹ.
Al Qaadir (القادر)	Oun ni Alagbara lori gbogbo nkan,kinikan ko lee kagara ba ninu sanma ati ilẹ, Oun ni Ọba to ma n pebubu gbogbo nkan.
Al-Qadîr (القدر)	Ọba ti agbara a Rẹ de ogongo.
Al-Muqtadir (المقتدر)	Ọba to maa n fi agbara a Rẹ to peye ẹ amuṣe ebubu u Rẹ.
Al-'Aliyy (العلي)	Ọba ti O wa loko gbogbo ẹda Rẹ, tirẹ ni gbogbo giga(giga a ti paapaa, giga a ti alamọri Ati giga a ti ibori, gbogbo nkan n bẹ labẹ ijọba ati ikapa a Rẹ, ko si ounkun loko e Rẹ. Ọba ti o ga julọ ni.
Al-A'ala (الأعلى)	
Al-Muṭa'âl (المتعال)	Oun ni Ẹni ti gbogbo nkan yepere niwaju giga a Rẹ,

Al-Muqaddim (المقدم)	Oun ni Ẹni ti O maa n ti awon nkan siwaju, A si maa gbe won si awon aye e won ni ibamu si ife e Re ati ogbon on Re, A maa ti apa kan awon eda a Re siwaju awon apa kan ni ibamu si imo ati ajulo ola a Re
Al-Mu'akhir (المؤخر)	Oun ni Ẹni ti O maa n gbe awon nkan si aye e Re, A maa ti eyi to ba fe siwaju, A si maa fa eyi to ba wun seyin, pelu ogbon on Re to peye, O si maa n lo ijiya lara fun awon eru u Re boya won a lee ronupiwada, won a si lee pada sibi asee Re.
Al-Musa'ir (المسر)	Oun ni Ẹni ti O maa se alekun iniyeleri awon nkan, O si maa n se adinku u re, awon nkan a maa han, a si maa dinwo ni ibamu si ogbon ati imo o Re to peye.
Al-Qaabid (القباض)	Oun ni Ẹni ti O maa n gba awon emi, A si maa mu arisiki lowo kuro loḍo eni to ba wun ninu awon eda a Re, pelu ogbon ati agbara a Re, ko le maa je adanwo lati oḍo o Re.
Al-Baasit (الباسط)	Oun ni Ẹni ti O maa n te pepe arisiki fun awon erusin in Re, pelu ore ati ike e Re, ki o baa le je adanwo fun won ni ibamu si ogbon on Re, A si maa tewo Re mejeeji lati gba ironupiwada elese
Al-Awwal (الاول)	Oun ni Oba Akoko, ko si ounkoun to gba waju u Re, gbogbo eda n be latibi iseda a Re ni, ko si si ibere fun bibere Re.
Al-Aakhir (الآخر)	Oun ni Ẹni ti ko si nkankan leyin in Re, Oun nikan ni yoo seku, gbogbo oun ti n be lori ile ni yoo tan, won yio si pada si oḍo o Re, Oun nikan ni ko si ipari fun bibere Re.
Ad Dhahir (الظاهر)	Oba ti O han lori gbogbo n kan, ko si ounkoun loke e Re, Oun ni Oba to bori gbogbo nkan, O si rokirika a won (pelu imo, agbara, iriran ati igbonran an Re).
Al-Batin (الباطن)	Oba ti O pamo kuro nibi iriran awon eda a Re laye, bi o tile jepe O sunmo won, O si rokirika a won (pelu imo, agbara, iriran ati igbonran an Re).
Al-Witr (الوتر)	Oun ni Oba Okansoso ti ko ni orogun tabi alafijo.
As-Sayid (السيّد)	Oun ni Ẹni ti O ni ije asaaju to peye lori awon eda a Re, Oun ni Olukapa ati Oluwa a won, eda a Re ati erusin in Re ni won si je.
As-Samad (الصمد)	Oun ni Ẹni ti gbogbo eda ma n ronun kan nibi awon bukaata a won, Oun ni Ẹni to n boni ti enikan kii bo.
Al-Wahid (الواحد)	Oba Okansoso nibi gbogbo awon iroyin to peye.
Al-Ahad (الاحد)	Oba Okansoso ti ko si iru u Re.
Al-Ilah (الاله)	Oun ni Oba Okansoso ti ijosin ododo to si, (gbogbo oun ti awon eeyan n sin leyin in Re, olohun iro ni won).

13. Iyatọ wo lo wa laarin awon Oruko Olọhun ati awon Iroyin-in Re? Awon oruko Olọhun (Oba mimo Oba ti O ga) ati awon iroyin-in Re ni o leto lati fi wa isho ati lati fi bura. Şugbon awon iyatọ kan wa ni aarin awon mejeeji. Eyi ti o se koko julọ nibere niyi: (**Iyatọ Kinni**): O leto lati fi ‘abd kun oruko Olọhun. Fun apeere ‘abdul-Kerim. O si tun leto lati pe Olọhun pelu oruko Re. Fun apeere, yaa Kerim! Şugbon ko leto lati fi ‘abd kun iroyin Olọhun (ﷻ). Fun apeere, ‘abdul-Karam. Ko si tun leto lati pe Olọhun pelu iroyin Re. Fun apeere, yaa Karam!

(**Iyatọ keji**): A le fa iroyin yo lati ara oruko Olọhun (Oba abiyi Oba ti o gbongbon). Fun apeere, pipe Olọhun ni Ar-rahmaan “Oba ajoke aye” ti filan pe Olọhun ni iroyin rahmah (ike). Şugbon oruko ti ko ba ti si ninu egbawa ti o fi ese rinle, a ko gbodo fa a jade lati ara iroyin Olọhun. Fun apeere, ki a royin Olọhun pelu al-istiwa’ (gigunwa si ori ite). Lodiwon igba ti ko ti si egbawa ti o pe Olọhun

ni Al-mustawii (oḅa ti o gunwa), ko leṭo nigba naa lati pe Ọlọhun bẹẹ.

(Iyatọ kẹta): Awọn orukọ ti ko ba si ninu ẹgbawa, a ki i fa a jade lati ara işe Ọlọhun. Fun apeṣere, lara işe Ọlọhun ni al-ghadḅ (ibinu). Lodiwoṅ igba ti ko ti si ẹgbawa ti o pe Ọlọhun ni al-Ghaadib (onibinu), ko leṭo nigbanaa lati pe Ọlọhun bẹẹ. Şugḅon a le fa iroyin jade lati ara işe Ọlọhun. Fun apeṣere, a le fi al-ghadḅ (ibinu) royin Ọlọhun, nitori pe lara işe Re ni iroyin naa wa.

14. Ki Ni Itumọ ki A ni Igbagḅo si Awọn Mọlaaika? Itumọ re ni ki a fi rinle pe awọn mọlaaika n bẹ, Ọlọhun ni O da wọn, Wọn n jōsin fun Un, wọn si n mu aṣe Re lo. Ọlọhun (*Oḅa abiyi Oḅa ti O gbongḅon*) sọ nipa awọn mọlaaika pe:

﴿عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ﴾ ﴿٦٦﴾ لَا يَسْفِقُونَ، بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرٍ وَعَمَلٍ ﴿٦٧﴾
“...Erusin alaponle ni won. Won ki i gbawaju Ọlọhun pelu orọ sisọ, won si n lo aṣe Re.” (Suuratu-l-'anbiyaa'; 21:26-27)

Ki a ni igbagḅo si awọn mọlaaika ko awọn nkan wonyi sinu: (a) Ki a ni igbagḅo pe awọn mọlaaika n bẹ. (b) Ki a ni igbagḅo si ẹni ti a ba mọ orukọ re ninu wọn. Fun apeṣere, mọlaaika Jibriil. (d) Ki a ni igbagḅo si eyi ti a ba mọ ninu awọn iroyin wọn. Ni apejuwe, bi wọn se je ẹda ti o tobi. (e) Ki a ni igbagḅo si eyi ti a ba mọ ninu awọn işe ti Ọlọhun gbe le wọn lowo, ti o fi şa wọn leşa. Fun apeṣere, mọlaaika iku ti Ọlọhun fun ni işe gbiba ẹmi

15. Ki ni Al-qur'aan? Al-qur'aan ni orọ Ọlọhun, ti a maa n jōsin pelu kika re. Oḅo Ọlọhun ni Al-qur'aan ti wa, oḅo Re si ni yoo pada si. Paapaa ohun ati harafi ti mọlaaika Jibriil gbọ lati oḅo Ọlọhun ni Al-qur'aan. Leyinnaa ni Jibriil mu iro mimọ naa wa ba anabi Muhammad (Ike ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a). Gbogbo tira ti o sọkalẹ lati sanmọ ni orọ Ọlọhun.

16. Nje a le gbarale Al-qur'aan nikan, lai ni lo suna Anabi? Ko leṭo lati gbarale ikan lai ni lo ikeji, nitori pe Ọlọhun (*Oḅa abiyi Oḅa ti O kanka*) pa wa laşe lati lo suna Anabi. Ọlọhun sọ pe: ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾
“...Ohun ti Ojişe naa ba si fun yin, ki e yaa gba a, ohun ti o ba si ko fun yin, ki e yaa jawo nibe...” (Suuratu-l-Hasr; 59:7)

Yatọ si eyi, suna Anabi (Ike ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) lo n se alaye orọ Ọlọhun (al-qur'aan). Bi ko ba si suna Anabi ni, a ko ba ti mọ ẹkunre re alaye nipa orọ ẹsin yii, bi orọ irun kiki. Idi niyi ti ojişe Ọlọhun fi sọ pe:

«أَلَا إِنِّي أُوتِيتُ الْكِتَابَ وَمَثَلُهُ مَعَهُ، أَلَا يُوشِكُ رَجُلٌ شَيْعَانٌ عَلَىٰ أُرِيكَتِهِ يَقُولُ: عَلَيْكُمْ بِهَذَا الْقُرْآنِ فَمَا وَجَدْتُمْ فِيهِ مِنْ حَلَالٍ فَاحْلُوهُ، وَمَا وَجَدْتُمْ فِيهِ مِنْ حَرَامٍ فَجَرِّمُوهُ»

“E teti gbọ mi! Dajudaju, Ọlọhun fun mi ni Al-qur'aan ati iruu re peluu re (iyen, sunaa mi). E tun teti gbọ! O feş ya bayii, ti ẹnikan yoo jeun yo tan, ti yoo wa rogbokú si ori ibusun-un re, ti yoo maa sọ bayii pe; tira Ọlọhun (Al-qur'aan) ni ki e maa mulo. Ohun ti e ba ri ni eto ninu re ni ki e se ni eto. Ohun ti e ba ri ni eewo ni ki e si se ni eewo”. (Ahmad ati Abu Daauud lo gba a wa).

17. Ki ni itumọ ki a ni igbagḅo si awọn Ojişe? Itumọ re ni pe ki a gba ni ododo pe, Ọlọhun gbe ojişe dide ninu ijo kọkọkan ti yoo maa pe wọn si ijōsin fun Allaah nikan soşo ati ilodi si ohun miran ti wọn ba n jōsin fun yatọ si I. Ki a ni igbagḅo pe gbogbo awọn ojişe Ọlọhun (Ike ati ọla Ọlọhun ki o maa ba wọn) ni olododo, ẹni ti a gbodo gba ni olododo, atonisona, alaponle, ẹnirere, alafokantan, oluberu Ọlọhun, amona ati olutonisona. A si gbodo gba pe awọn ojişe Ọlọhun jişe pe. Awọn si ni ẹda ti o loore julọ. Ọlọhun si la wọn kuro ninu ẹbo işe lati ojo ibii wọn titi di ojo ikuu wọn.

18. Ọna meloo ni Iṣiṣe pin si? Iṣiṣe pin si oriṣiriṣi. **Eyi ti o tobi ju nibe ni iṣiṣe nla** eyi ti yoo waye ni ibuduro gbogbo ẹda ni oṣo ajinde leyin ti awon eniyan ti duro fun egberun lona aadota odun ti won n reti ki Olohun (*Oba abiyi Oba ti O gbongbon*) se idajo lori won. Bayi ni Anabii wa (Ike ati olo Olohun ki o maa ba a) yoo se siṣe gbogbo ẹda ni iwaju Olohun ti yoo si toro pe ki Olohun dakun ki O se idajo laarin awon ẹda. Aṣiwajuu wa, Anabii wa nikan soṣo ni Olohun yoo yonnda iṣiṣe yii fun. Iṣiṣe yii si ni aaye eyin (**Moqoṣm Mahmuud**) ti Olohun se adehun re fun un. **Iṣiṣe oriṣi keji** ni iṣiṣe fun siṣi enu ona alujanna onidera. Eni ti yoo koko si ilekun naa ni Anabii wa (Ike ati olo Olohun ki o maa ba a). Ninuu gbogbo ijo ti o lo aye ri, ijo Anabii wa si ni ijo ti yoo koko wo inu oṣba idera. **Iṣiṣe oriṣi keta** ni iṣiṣe ti won yoo se fun awon eni ti won ti leto ki won wo inu ina lo, ti won yoo siṣe fun won, ti won ko si ni wo ina mo. **Iṣiṣe oriṣi kerin** ni iṣiṣe ti won yoo se fun awon elesese ti won ti wa ninu ina lara awon olumolohun lokan soṣo, ti won yoo si mu won kuro ninu ina. **Iṣiṣe oriṣi karun-un** ni iṣiṣe fun siṣe agbega ipo fun awon kan ti won ti wo alujanna. **Iṣiṣe oriṣi keta de ikarun-un** ki i se esa fun Anabii wa nikan, sugbon oun ni yoo gba iwaju nibi siṣe be. Leyin Anabii wa ni yoo to wa kan awon anabi Olohun (Ike ati olo Olohun ki o maa ba won), awon molaika, awon enirere ati awon ti won ku ikuu shehidi. **Iṣiṣe oriṣi kefa** ni iṣiṣe fun awon kan pe ki won wo alujanna lai ni se isiro ise. **Iṣiṣe oriṣi keje** ni iṣiṣe fun Abu Toṣolib pe ki Olohun ba se iyaa re ni fifuye. Anabii wa nikan soṣo ni Olohun yoo fi ikefa ati ikeje yii dalola.

Leyin gbogbo iṣiṣe yii ni Olohun yoo wa mu awon kan jade kuro ninu ina lara awon ti won ku sori imolohun lokan soṣo sugbon ti won je elesese. Olohun yoo fi aanuu Re ko won jade kuro ninu ina, yoo si fi won sinu oṣba idera lai ni la iṣiṣe enikankan lo. Ko si eni ti o mo iye onka awon wonyi ayafi Olohun (*Oba abiyi Oba ti O gbongbon*).

19. Nje o leto lati wa Iranlowo tabi Iṣiṣe lo si odo Alaaye? Beeni o leto lati se be. Koda Olohun (*Oba abiyi Oba ti O kanka*) gan-an gba wa niyanju lati ran elomiran lowo. Olohun so pe: ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَىٰ الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ﴾ “...**E ran araa yin lowo lori isere ati iberu Olohun...**” (Suuratu-l-Moq’idah; 5: 2)

Anabi (Ike ati olo Olohun ki o maa ba a) naa si so pe: ﴿وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ﴾ «**Olohun yoo maa ran erusin lowo lodiwon igba ti erusin naa ba ti n ran omoo iyaa re lowo.**» (Muslim lo gba a wa.) Be se ni iṣiṣe ti a n so nipaa re yii, olo ti o tobi ni o wa fun un. Itumo iru iṣiṣe yii ni siṣe alagata. Olohun (*Oba abiyi Oba ti O gbongbon*) si so nipaa re pe: ﴿مَنْ يَشْفَعْ شَفَعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِّنْهَا﴾ “**Eni ti o ba siṣe daadaa kan, yoo ri ipin (rere) nibe...**” (Suuratu-n-Nisaa’; 4:85)

Ojise Olohun (Ike ati olo Olohun ki o maa ba a) si so pe: ﴿اشْفَعُوا لِقَوْمِكُمْ﴾ “**E maa siṣe, Olohun yoo san yin lesan daadaa.**” (Bukhaarii lo gba a wa.)

Awon majemu wiwa Iranlowo tabi Iṣiṣe lo si odo Alaaye ni yii: 1) Wiwa iṣiṣe lodoo alaaye, ki i se lodoo oku. Nitori pe wiwa a lodoo oku siṣe adua si oku ni, be se si ni oku ko lee gbọ adua eni to n pee, Olohun ti olo Re ga so pe:

﴿إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دَعَاءَكُمْ وَلَا يُسْمَعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَهُمْ﴾ “**Bi e ba pe won, won o lee gbọ ipepe e yin, bi won ba si gbọ, won o lee dayin lohun.**” Bawo ni a se lee maa wa iranlowo lo si odo oku, nigba ti oun gan an funra a re n bukaata si adua alaaye, esan ise oloore re ti duro pelu iku u re ayaafi eyi ti o ba n de odo re ninu adua ti alaaye n se

fun un ati beḅeḅe lo, Ojiṣe Oloḅun (Ike ati oḅa Oloḅun ki o maa ba a) si so pe: “*Nigbati oḃo eniyan ba ku, gbogbo iṣe rere re ni yoo dopin ayaafi awon nkan meta, saraa to se ti anfaani re n tesiwaju leyin iku u re¹ tabi imo ti awon eniyan nse anfaani nibe, tabi oḃo rere to fi saye to n se adua fun*” (muslim lo gbaa wa).

2) Gbigbo agboye ohun ti a n wa iṣipe lori re. **3)** Ki iṣipe da lori ohun ti o wa ni arawoto. **4)** Ki iṣipe wa lati odo eni ti o ni ikapa lori ohun ti o fe ṣipe le lori. **5)** Ki iṣipe naa je nipa oro ile aye. **6)** Ki iṣipe da lori ohun ti o to, ti ko si le ko inira ba eniken.

20. Melo ni Ategun pin si? Meji ni o pin si. **Ipin Kiini ni eyi ti o to. Eyi si je isori meta. Awon si ni yi:** **1)** Wiwa ategun lo si odo Oloḅun (*Oba abiyi Oba ti O gbongbon*) pelu oruko ati iroyin-in Re. **2)** Wiwa ategun lo si odo Oloḅun pelu iṣe rere ti a se. Gege bi o se waye ninu itan awon eniyan meta ti okuta nla di mo inu iho. **3)** Wiwa ategun lo si odo Oloḅun pelu adua ti musulumi olupaya Oloḅun enirere ti o je alaafe ba se fun ni, ni eni ti a lero pe Oloḅun le jepe re.

Ipin keji ni wiwa ategun eyi ti ko leto. Meji si ni eyi pin si: **1)** Fifi oḅa Anabi tabi oḅa waliyu (oro Oloḅun) be Oloḅun. Fun apefe, ki eniyan so pe: iwọ Oloḅun! Mo n fi oḅa Anabi be O, mo n fi oḅa Huseen be O. Lotito ni pe oḅa Anabi tobi ni odo Oloḅun, gege be naa ni oḅa awon enirere. Nitoripe awon sohaaba (Ki Oloḅun yonu si won), pelu bi won se je eni ti o maa n se ojokoro julọ si oore, ṣugbon nigbati oḅa ojo da won, won ko fi oḅa Anabi toro, ti o si je pe saare Anabi si wa ni arawotoo won, won ko lo sibe lati be Oloḅun. Nse ni won so pe ki oḃo iya baba Anabi, ‘Abbaas (Ki Oloḅun yonu si i) ba awon se adua. **2)** Ohun ni ki eniyan toro ki Oloḅun se nnkan fun oun ni eni ti o n fi Anabii Re (Ike ati oḅa Oloḅun ki o maa ba a) tabi waliyu kan bura. Gege bii ki o so pe: Oloḅun! Mo n fi oḅa waliyu Re (oro Re) ti oruko re n je lagbaja be O, pe ki o se nkan bayii bayii fun mi. Tabi ki o so pe: Oloḅun! se nkan fun mi nitori iwọ Anabii Re ti n je lagbaja. Fifi eḅa bura fun eḅa ko toḅa rara, ki a to so fifi eḅa bura fun Oloḅun (*Oba abiyi Oba ti O kanka*). Eyi lo buru jai julọ. Ni afikun, titele ase Oloḅun, ko fun eniken ni iwọ kankan lori Oloḅun bi o se wu ki o mo.

21. Ki ni itumo ki a ni Igbagbo si Ojo Ikeyin? Ohun ti o tumo si ni ki a gba ni ododo pe ojo naa yoo seḅe. Lara awon nkan ti o ro mo igbagbo si ojo ikeyin ni ki a ni igbagbo si iku ati awon iseḅe ti yoo seḅe leyin re, gege bii idaamu inuu saare, ijija ati idera inuu re, fifon fere (ti gbogbo eḅa yoo fi ku ati eyi ti gbogbo eḅa yoo fi dide lati inuu saare), didide duro siwaju Oloḅun (*Oba abiyi Oba ti O kanka*), pipin iwe ise fun gbogbo eḅa, gbigbe oṣuwon kale fun wiwon ise eḅa, gigan ori afara tooro ti ina n be ni abe re koja, mimu ninu omi abata (ti Oloḅun fi sa Anabi Re (Ike ati oḅa Oloḅun ki o maa ba a) leṣa), iṣipe eḅa, ki oro enikoḅkan to wa yori si alujana, oḅa idera tabi ina, ile iya.

22. Ki Ni Awon Ami Nla Fun Opini Aye? Ojiṣe Oloḅun (Ike ati oḅa Oloḅun ki o maa ba a) so pe: «*إِنَّهَا لَنْ تَقُومَ حَتَّى تَرُونَ قِبَلَهَا عَشْرَ آيَاتٍ فَذَكَرَ الدُّخَانَ وَالْجَالَ وَالْدَّابَّةَ وَالطَّلُوعَ*» *الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا وَتُرْوَلُ عَيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَيَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ وَثَلَاثَةَ خُسُوفٍ خَسْفٌ بِالْمَشْرِقِ وَخَسْفٌ بِالْمَغْرِبِ وَخَسْفٌ بجزيرة العرب وَآخِرُ ذَلِكَ نَارٌ تَخْرُجُ مِنَ الْيَمَنِ تَطْرُدُ النَّاسَ إِلَى مَحْشَرِهِمْ*»

¹ (bii gbigbe kanga tabi gbigbin igi eleeso, tabi ṣise oju ona ti awon eniyan yoo maa to ati beḅeḅe lo)

“Opin ko nii de ba aye titi eyin yoo fi ri awon ami mewaa ti yoo sele siwajuu re. Anabi si ka won pe: Eefin nla ti yoo kari aye, jjade mosiih Dajjaal, jjade eranko abami, yiyo ti oorun yoo yo lati ibuwoo re, sisokale isa omoo Moryam lati ojuu sanmo, (Ike ati ola Olohun ki o maa ba a), jjade Ya’juuj ati Ma’juuj, ile riri ti yoo waye ni aaye meta; ile riri ni ibuyoo oorun aye, ile riri ni ibuwoo oorun aye, ile riri ni erekusu Larubaawa, eyi ti o keyin ni ina nla ti yoo seyo lati ile Yamon, ti yoo si maa le gbogbo eniyan lo si aaye akojoo won (ti Olohun yoo ti se idajo)”. (Muslim lo gba a wa.)

23. Ki Ni Adanwo Ti O Tobi Julu Ti Yoo Sele Si Eda Saaju Ki Ajinde To Sele?

Ojise Olohun (Ike ati ola Olohun ki o maa ba a) so pe:

« مَا بَيْنَ خَلْقِ آدَمَ إِلَى قِيَامِ السَّاعَةِ أَمْرٌ أَكْبَرُ مِنَ الدَّجَالِ » *“Laarin igba ti Olohun ti se da Anabi Aadam titi igba ti ojo ajinde yoo sele, ko ti i si adanwo ti yoo sele si awon eda ti o buru ju jjade Dajjaal lo”.* (Muslim lo gba a wa.)

Dajjaal yii je okunrin kan ninu omoo Anabi Aadam ti o n bo wa lopin aye, ti won si ti ko harafii kaaf, faa’, roo’ (keferi) si aarin ojuu re mejeeji. Gbogbo musulumi onigbagbo ododo ni yoo si ri i ka. Ojuu re otun si ti da, o ri bii eso ‘inab ti o ti ju (ti i lefoo). Ni ibere pepe ti o ba jade, yoo koko pe araa re ni eni rere. Leyin naa, yoo pe araa re ni Anabi Olohun. Ibi ti yoo wa pari oro araa re si ni pe, oun ni olohun. Dajjaal yoo lo ba awon kan yoo si pe won si oju onaa re. Awon wonyii yoo pe e ni opuro, won yoo si tako o. Bi Dajjaal ba se kuro ni odoo won ni gbogbo dukiaa won yoo si tele e. Awon eniyan naa yoo si di eni ti ko si nkan kan ni owoo won mo. Dajjaal yoo si tun lo ba awon kan, yoo si so fun won pe, ki won maa sin oun bi Olohun. Won yoo jeepe re. Won yoo si gba a gbo ni ododo. Dajjaal yoo si pase fun sanmo pe ki o ro ojo, sanmo yoo si ro ojo. Dajjaal yoo pase pe ki ile mu irugbin jade, yoo si mu irugbin jade. Dajjaal yoo si gbe omi ati ina lo ba awon kan. Inaa re ni omi tutu. Omii re si ni ina. Ni gbogbo ipari irun ni o to fun gbogbo musulumi lati maa sadi Olohun nibi aburu Mosiihu Dajjaal. Ati pe o ye ki gbogbo Musulumi ti Dajjaal ba ba ni aye maa ka awon aaya ti o wa ni ibere suuratul-Kahf lati sora fun aburu re ki won si maa yago fun un, nitori oro Ojise Olohun ti o so pe:

« مَنْ سَمِعَ بِالذَّجَالِ فَلْيُنَأْ عَنَّهُ، فَوَاللَّهِ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَأْتِيهِ وَهُوَ يَحْسِبُ أَنَّهُ مُؤْمِنٌ فَيَتَّبِعُهُ وَمَا يَبْعَثُ بِهِ مِنَ الشَّهَاتِ » *“Eni ti o ba gburoo gbo pe Mosiihu Dajjaal n be ni ibi kan, ki o yara yago lona fun un. Mo fi Olohun bura! Ti eniyan kan ba lo ba Dajjaal, ti o ka araa re kun onigbagbo ododo, yoo di omoleyin-in re, latara awon iruju ti Dajjaal yoo maa gbekiri”* (Abuu Daa’uud lo gbaawa).

Ogoji ojo ni Dajjaal yoo lo lorile aye. Ojo kinni ti yoo lo, yoo se dogba si odun kan (irun odun kan ni a o si ki ninu re). Ojo keji ti yoo lo, yoo se dogba si oshu kan (irun oshu kan ni a o si ki ninu re). Ojo keta ti yoo lo, yoo se dogba si ose kan (irun ose kan ni a o si ki ninu re). Awon ojo yooku se weku ojo ayee wa yii. Ko wa si ilu kan tabi orile kan ti Mosiihu Dajjaal ko ni de pelu aburu re ayaafi iluu **Mokka alapon-onle ati Modinah onimole**. Leyin naa ni ‘Isa omoo Moryam (Ike ati ola Olohun ki o maa ba a) yoo wa sokale lati ojuu sanmo, ti yoo si pa a.

24. Nje Ogba Idera ati ina n be? Beeni, won n be. Olohun (Oba abiyi Oba ti Ogbongbon) ti da mejeeji siwaju ki O to da eniyan. Ogba idera ati ina yoo si maa be lo titi lailai, ko si ni pare lailai. Olohun ti se da awon ti yoo wo ogba idera. Olohun yoo si mu won wo aaye ike naa pelu aanuu Re. Bakannaa, Olohun ti se da awon ti

yoo wọ ina. Ọlọhun yoo si mu wọn wọ aaye iya naa pẹluu ọgbaa Rẹ. Ọlọhun si ti ẹ ni irọrun fun ẹnikọọkan işe ti yoo maa ẹ ti yoo fi gunle si aaye rẹ. (İşe ọgba idera yoo rọrun lati ẹ fun ẹni ti o fẹ gunle sibe. Bakan naa, işe ina yoo rọrun lati ẹ fun ẹni ti o fẹ gunle sibe.)

25. Ki ni itumọ Igbagbọ ninuu kadara? Igbagbọ ninu kadara tumọ si gbigba ni ododo pe, daradara kan tabi aburu kan ko le şele si ẹda ayaafi ohun ti Ọlọhun (*Ọba abiyi Ọba ti O gbongbọn*) ba pa laşẹ ti O si pebubuu rẹ sinu akọsilẹ. Atipe dajudaju, ohun ti o ba wu Ọlọhun ni O maa n ẹ fun ẹda. Ojişẹ Ọlọhun (İkẹ ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) sọ pe:

« لَوْ أَنَّ اللَّهَ عَذَّبَ أَهْلَ سَمَاوَاتِهِ وَأَهْلَ أَرْضِهِ عَذَابَهُمْ وَهُوَ غَيْرُ ظَالِمٍ لَهُمْ، وَلَوْ رَحِمَهُمْ كَانَتْ رَحْمَتُهُ خَيْرًا لَهُمْ مِنْ أَعْمَالِهِمْ، وَلَوْ أَنْفَقْتُ مِثْلَ أَحَدِ ذَهَبًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا قَبِلَهُ اللَّهُ مِنْكَ حَتَّى تُؤْمِنَ بِالْقَدْرِ وَتَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِنِكَ، وَأَنَّ مَا أَخْطَاكَ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبِكَ وَلَوْ مِتَّ عَلَى غَيْرِ هَذَا لَدَخَلْتَ النَّارَ »

“Bi Ọlọhun ba fi iya jẹ awọn ẹda ti n bẹ ninuu sanmọ Rẹ ati ilẹ Rẹ, O fi iya jẹ wọn lorii deede ni, ko ẹ abosi si wọn. Bi Ọlọhun ba si kẹ wọn, a jẹ pe ikẹ naa loore fun wọn ju işe wọn lọ. Bí o bá na owo wura ti o to oke Uhud si oju ọna Ọlọhun, Ọlọhun ko nii gba a ni ọwọ rẹ ayaafi ti o bá to gba kadara gbọ, ki o si tun mọ dajudaju pe, ohun ti o ba şele si ọ, ko si ninu kadaraa rẹ pe yoo fo ọ ru ni. Bakan naa, ohun ti o ba fo ọ ru, ko si ninu kadaraa rẹ pẹ ọwọ rẹ yoo ba a ni. Ti o ba fi le ku sori igbagbọ miran ti o yatọ si eyi, ina ni ire yoo wọ lọrun.” (Ahmad lo gba a wa.)

Igbagbọ ninuu kadara kó awọn nkan merin sinu. Awọn ni yii: 1) Ki a ni igbagbọ pe, dajudaju Ọlọhun ni imọ si gbogbo nkan patapata lapapọ ati ni ifọsiwẹwe.

2) Ki a ni igbagbọ pe, dajudaju Ọlọhun ti kọ akọsilẹ gbogbo nkan sinu walaa ti oruko rẹ nje (al-laohul-mahfuuz). Ojişẹ Ọlọhun (İkẹ ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) sọ pe:

« كَتَبَ اللَّهُ مَقَادِيرَ الْخَلَائِقِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِخَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ » *“Ọlọhun ti kọ kadara ẹda ni egberun ni ọna aadọta ọdun şiwaju ki o to da awọn sanmọ ati ile.”* (Muslim lo gba a wa.)

3) Ki a ni igbagbọ pe, dajudaju ohun ti Ọlọhun ba fẹ beẹ nikan ni yoo maa şele si ẹda, ti ko si si kinikan ti o le di eyi lọwọ. Ko si agara kan ti o le da Ọlọhun. Ohun ti Ọlọhun ba n fẹ ki o şele ni yoo maa şele. Ohun ti Ọlọhun ko ba si fẹ ki o şele, ko nii şele. **4)** Ki a ni igbagbọ pe, dajudaju Ọlọhun, nikan soşo ni o şedaa gbogbo nkan patapata. Ohunkohun ti o ba yatọ si Ọlọhun, ẹda Ọlọhun ni.

26. Nje ẹda ni Ikapa, fifẹ beẹ ati Erongba fun ara rẹ bi? Beẹ ni, ẹda naa ni ikapa, erongba ati şişeş lori ohun ti o ba fẹ ẹ. Şugbọn gbogbo rẹ wa ni abẹ fifẹ beẹ Ọlọhun (*Ọba abiyi Ọba ti O gbongbọn*). Ọlọhun sọ pe: « وَمَاتَشَاءُ وَنِإِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ » *“Eyin ko si le fẹ nkan (pe ko ri beẹ) ayafi ki Ọlọhun fẹ beẹ (ni yoo fi ri beẹ).”* (Suuratu-t-Tekwiir; 81:29) Ojişẹ Ọlọhun (İkẹ ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) sọ pe: « اَعْمَلُوا فِكْلًا مَبْسُورًا لِمَا خَلَقَ لَهُ » *“E maa şişeş lọ, Ọlọhun ti ẹ işe ti onikaluku yoo ẹ ni irọrun fun un ti yoo fi gunle si aaye tire.”* (Bukhaari ati Muslmi ni wọn gba a wa.)

Nitori ki a le mọ iyatọ ti o wa laarin daadaa ati aburu ni Ọlọhun fi fun wa ni ọpọlọ, igbọran ati iriran. Ki ẹni ti o ni ọpọlọ kan wa lọ jale, ki o wa maa sọ pe, Ọlọhun ti kọ ọ le oun lori beẹ pe oun yoo jale!? Ti o ba sọ beẹ, awawii rẹ ko ni jẹ atewogba lodo awọn eniyan. Awọn eniyan yoo jẹ ẹ ni iya eşe rẹ. Wọn yoo si sọ fun un pe, Ọlọhun naa lo kọ iya yii mọ ọn. Nitori naa, ki eniyan fi kadara kẹwo ko leto rara. Ẽni ti o ba n ẹ beẹ, o n parọ mọ Ọlọhun ni. Ọlọhun (*Ọba abiyi Ọba ti O gbongbọn*) sọ pe:

« سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاءَنَا وَلَا حُرْمَتَنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ »

“Awon ti won mu orogun mo Olohun yoo so (ni ojo ajinde) pe, ti ki i ba se pe Olohun fe be (ninu kadara ti O ko le awon lori) ni, awa ati awon baba (nla) wa ko ba ti mu orogun po mo On. Bakan naa, a ko ba ti so ohun kan ti Olohun se ni eto di ewo. (Olohun yoo si fun won lesi pe): Bayen naa ni awon ti o siwaju won se paro mo Olohun...” (Suuratu-l-’ani ‘aam; 6:148)

27. Ki ni Al-Ihsaan? Nigbati Ojise Olohun (Ike ati ola Olohun ki o maa ba a) fo esi fun molaaike Jibriil nipa Al-Ihsaan, o so pe: «**أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنَّكَ إِنْ لَا تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ**» “**Ki o maa sin Olohun bi eni pe o n ri I. Bi iwọ ko ba ri I. Oun n ri o.**” (Muslim lo gba a wa.) Al-Ihsaan ni ipele keta ti o ga julọ ninu esin.

Taa ni Waliyyu (Ore) Olohun? Waliyyu Olohun ni musulumi onigbagbo ododo ti n se ise rere, ti o si tun n beru Olohun. Olohun (Oba abiyi Oba ti O gbongbon) so pe: ﴿**أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَأَخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ**﴾ **“Kiyesi i! Dajudaju, ko si ipaya kan fun awon waliyyu Olohun, won o si ni banuje (lojo ajinde). Awon naa ni awon ti won ni igbagbo ododo, ti won si tun n beru Olohun.”** (Suuratu Yuunus; 10:62-63)

Ojise Olohun (Ike ati ola Olohun ki o maa ba a) so pe: «**إِنَّمَا وَلِيُّ اللَّهِ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ**» “**Olohun ni Ore mi be naa si ni awon enirere ti won je onigbagbo ododo je ore mi.**” (Bukhaarii ati Muslim lo gba a wa.)

28. Ona meloo ni (Taohiid) Imo Olohun loka sošo pin si? Ona meta ni o pin si. **Ekini:** Taohiidu-r-rubuubiyah. Ohun ni sise Olohun ni okan sošo lori awon ise Re. Awon ise bii, dida da, sise eto ije-imu fun da, siso da di alaaye ati be be lo. Saaju ki Olohun to gbe Anabi dide ni awon keferi ti fi eyi rinle fun Olohun ti won si ni igbagbo si I (Sugbon won kuna lati sin-In). **Ikeji:** Taohiidu-l-’uluhiyyah. Ohun ni sise Olohun ni okan sošo lori ijosin. Awon ijosin bii, irun kiki, ijeye, sise itore aanu ati be be lo. Nitori ki awon eniyan le maa sin Olohun nikan sošo ni Olohun fi gbe awon ojise dide. O si tun so awon tira kale pelu. **Ikeeta:** Taohiidu-l-’asmaa’ wa-s-sifaat. Ki a fi rinle nkan ti Olohun ati Ojise Re fi rinle, ninu awon oruko ti o dara julọ ati awon iroyin to ga julọ ti n be fun Olohun, lai ni yi itumoo re pada, lai ni so pe ko je be mo, lai ni so pe bawo ni O se n je be, lai si ni fi apeere lele fun Olohun lori re.¹

29. Nje a le yin Anabi tayo Ipo ti Olohun gbe e si? Ko si iyemeji nibi ki a so pe, awajuu wa, Anabii wa ni eni ti o ni aponle julọ ninu awon da Olohun. Oun si ni o ni ola julọ ninu gbogbo won lapapo. Sugbon, ko leto lati se aseju nibi yiyin Anabi gege bi awon nasaara ti se aseju lori oro anobi ‘Iisa (Ola Olohun ki o maa ba a). Idi nipe, Ojise Olohun (Ike ati ola Olohun ki o maa ba a) ti kilo fun wa pe: «**لَا تُضْرُونِي كَمَا أَطْرَتِ النَّصَارَى ابْنُ مَرْيَمَ فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدُهُ قُولُوا: عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ**» “**E ma se yin mi layin ju gege bi awon nasaara ti se yin ‘Iisa omọ Moryam ni ayinju. Dajudaju, erusin Olohun ni mi, nitorinaa, ki e maa pe mi ni erusin Olohun ati ojise Re.**” (Bukhaarii lo gba a wa.)

¹ Alaye eleyi nipe o fese rinle ninu aayah Al-Qur’an ati hadisi to lalaafia pe Olohun ti ola Re ga ni owo meji, a o gbodo tako oro yii nipa siso pe Olohun ko ni!, a ko si gbodo yi itumoo owo naa pada si agbara tabi ore tita a Re, gege bo se je pe a ko gbodo fi owo Olohun ti ola Re ga jo ti eyikeyi ninu awon da a Re, tabi fi apejuwe lele fun Olohun nibi iroyin naa, bi ko se pe ki a gba wipe O ni owo mejeji naa gege bi o se to si gbogbon Re ati titobi ijoba a Re.

30. Ki ni Ojuṣe wa si awon Ṣoḥaaba Anabi? Ohun ti o jẹ ojuṣee wa si awon ṣoḥaaba Anabi ni pe, ki a nifeṣe wọn, ki a yonu si wọn, ki oḳan-an wa ati ahon-on wa mo ponrangandan si wọn, ki a maa so daradara nipa wọn, ki a si ko enu ro nipa aṣiṣee wọn ati ede-aiyede ti o ṣele laarin wọn. Wọn ki i kuku se eni ti ko le se aṣiṣe. Wọn si je eni ti maa n se iwadi ijinle nipa esin siwaju ki wọn to mu idajo esin wa. Eni ti o ba mu idajo esin wa ninuu wọn ti o ba si se konge, laada meji ni yoo je tire. Ni ida keji ewe, eni ti o ba gbe idajo gbagi ninuu wọn, yoo gba laada eyo kan lori igbiyanjuu re. Olohun yoo si se amojukuro fun un lori aṣiṣe naa. Ti aṣiṣe kan ba ti e se lati owo awon ṣoḥaaba, o la ti n be fun wọn ni odo Olohun ti pa a re. wọn lo la ju ara wọn lo, awon mewa ti wọn lo la ju ninu wọn ni; Abu Bakr, leyin naa ni Umar, leyin naa ni Usman, leyin naa ni Aliyu, leyin naa ni Talha ati Zubair ati Abdur-Rahman ibn auf, ati Saad ibn Abi Wakos, ati Said ibn Zayd, ati Abu Ubaidah ibn Al-Jaraah, leyin naa ni awon muhaajirun (awon musulumi ti won ba ojiṣe Olohun se irin ajo lati ilu Makkah lo si ilu Madinah) lapapo, leyin naa ni awon ti won ja ogun Badr ninu awon Muhaajirun ati Ansaar (awon musulumi Madinah ti won gba Ojiṣe Olohun lalejo), leyin naa ni awon Ansaar to seku (ti won ko kopa ninu ogun Badr), leyin naa ni awon ṣoḥaaba anabi to seku. Ojiṣe Olohun (Ike ati o la Olohun ki o maa ba a) so pe:

« *E ko gbodo bu awon ṣoḥaaba mi. Mo n fi eni ti emi mi n be lowo Re bura, ti enikan ninuu yin ba na ohun ti o to oke 'Uhud ni owo wura si oju ona Olohun (laada ti yoo gba nibe) ko le teṣunwon to (ohun ti o to) igba mudu (ti) okan ninu awon ṣoḥaaba na si oju ona Olohun, koda ko le teṣunwon to ilaji re.* » (Bukhaarii ati Muslim lo gba a wa.), Ojiṣe Olohun (Ike ati o la Olohun ki o maa ba a) tun so pe: « *من سب أصحابي فعليه* »

« *eniken ti o ba bu awon ṣoḥaaba mi egun Olohun ati awon Malaikah ati gbogbo awon eniyan patapata n be lori re.* » (Tibraaniy lo gba a wa)

31. Nje a le yin Anabi tayọ Ipo ti Olohun gbe e si? Ko si iyemeji nibi ki a so pe, aṣiwajuu wa, Anabii wa ni eni ti o ni aponle julọ ninu awon e da Olohun. Oun si ni o ni o la julọ ninuu gbogbo won lapapo. Sugbon, ko leto lati se aseju nibi yiyin Anabi gege bi awon nasaara ti se aseju lori oro anbi 'Iisa (O la Olohun ki o maa ba a). Idi nipe, Ojiṣe Olohun (Ike ati o la Olohun ki o maa ba a) ti kilo fun wa pe: « *E ma se yin mi layin ju gege bi awon nasaara ti se yin 'Iisa omọ Moryam ni ayinju. Dajudaju, erusin Olohun ni mi, nitorinaa, ki e maa pe mi ni erusin Olohun ati ojiṣe Re.* » (Bukhaarii lo gba a wa.)

32. Se Onigbagbo Ododo ni awon Ahlu-l-Kitaab (Yehuudi ati Nasaara)? Yehuudi, Nasaara ati awon ti n se esin miran, yatọ si esin Islaam, keferi ni gbogbo won, koda ki o je pe won ni igbagbo si esin kan ti o ni ipile ti o fese rinle ni ipile se se re (iyen ni esin ododo, Islaam, eyi ti Anabi Musa ati Isa mu wa, sugbon ti awon Yehuudi ati Nasaara yi i pada). Leyin ti Olohun ti wa gbe Anabi wa (Ike ati o la Olohun ki o maa ba a) dide, eni ti ko ba pa esin owo re ti, ki o si gba Islaam, esinkesan ti onitoun ba gbe dani, ti di otubante. Allah (O ba abiyi O ba ti O gbongbon) so bayii pe: « *...Won ko nii gba a ni owo re, onitoun yoo si wa lara awon ti yoo padanu ni ojo ikeyin.* » (Suuratu Aali 'Imron; 3:85)

30. Ki ni Ojuṣe wa si awon Ṣoḥaaba Anabi? Ohun ti o jẹ ojuṣee wa si awon ṣoḥaaba Anabi ni pe, ki a nifeṣe wọn, ki a yonu si wọn, ki oḳan-an wa ati ahon-on wa mo ponrangandan si wọn, ki a maa so daradara nipa wọn, ki a si ko enu ro nipa aṣiṣee wọn ati ede-aiyede ti o ṣele laarin wọn. Wọn ki i kuku se eni ti ko le se aṣiṣe. Wọn si je eni ti maa n se iwadi ijinle nipa esin siwaju ki wọn to mu idajo esin wa. Eni ti o ba mu idajo esin wa ninuu wọn ti o ba si se konge, laada meji ni yoo je tire. Ni ida keji ewe, eni ti o ba gbe idajo gbagi ninuu wọn, yoo gba laada eyo kan lori igbiyanjuu re. Olohun yoo si se amojukuro fun un lori aṣiṣe naa. Ti aṣiṣe kan ba ti e sele lati owo awon ṣoḥaaba, oḷa ti n be fun wọn ni odo Olohun ti pa a re. wọn loḷa ju ara wọn lo, awon mewa ti wọn loḷa ju ninu wọn ni; Abu Bakr, leyin naa ni Umar, leyin naa ni Usman, leyin naa ni Aliyu, leyin naa ni Talha ati Zubair ati Abdur-Rahman ibn auf, ati Saad ibn Abi Wakos, ati Said ibn Zayd, ati Abu Ubaidah ibn Al-Jaraah, leyin naa ni awon muhaajirun (awon musulumi ti won ba ojiṣe Olohun se irin ajo lati ilu Makkah lo si ilu Madinah) lapapo, leyin naa ni awon ti won ja ogun Badr ninu awon Muhaajirun ati Ansaar (awon musulumi Madinah ti won gba Ojiṣe Olohun lalejo), leyin naa ni awon Ansaar to seku (ti won ko kopa ninu ogun Badr), leyin naa ni awon ṣoḥaaba anabi to seku. Ojiṣe Olohun (Ike ati oḷa Olohun ki o maa ba a) so pe:

« *E ko gbodo bu awon ṣoḥaaba mi. Mo n fi eni ti emii mi n be lowo Re bura, ti enikan ninuu yin ba na ohun ti o to oke 'Uhud ni owo wura si oju ona Olohun (laada ti yoo gba nibe) ko le tesunwon to (ohun ti o to) igba mudu (ti) oḳan ninu awon ṣoḥaaba na si oju ona Olohun, koda ko le tesunwon to ilaji re.* » (Bukhaarii ati Muslim lo gba a wa.), Ojiṣe Olohun (Ike ati oḷa Olohun ki o maa ba a) tun so pe: « *من سب أصحابي فعليه* »

« *eniken ti o ba bu awon ṣoḥaaba mi egun Olohun ati awon Malaikah ati gbogbo awon eniyan patapata n be lori re.* » (Tibraaniy lo gbaa wa)

31. Nje a le yin Anabi tayọ Ipo ti Olohun gbe e si? Ko si iyemeji nibi ki a so pe, aṣiwajuu wa, Anabii wa ni eni ti o ni aponle julọ ninu awon eḍa Olohun. Oun si ni o ni oḷa julọ ninuu gbogbo won lapapo. Sugbon, ko leto lati se aseju nibi yiyin Anabi gege bi awon nasaara ti se aseju lori oro anbi 'Iisa (Oḷa Olohun ki o maa ba a). Idi nipe, Ojiṣe Olohun (Ike ati oḷa Olohun ki o maa ba a) ti kilo fun wa pe: « *E ma se yin mi layin ju gege bi awon nasaara ti se yin 'Iisa omọ Moṣyam ni ayinju. Dajudaju, erusin Olohun ni mi, nitorinaa, ki e maa pe mi ni erusin Olohun ati ojiṣe Re.* » (Bukhaarii lo gba a wa.)

32. Se Onigbagbo Ododo ni awon Ahlu-l-Kitaab (Yeḥuudi ati Nasaara)? Yeḥuudi, Nasaara ati awon ti n se esin miran, yatọ si esin Islaam, keferi ni gbogbo won, koda ki o je pe won ni igbagbo si esin kan ti o ni ipile ti o fese rinle ni ipile se se re (iyen ni esin ododo, Islaam, eyi ti Anabi Musa ati Isa mu wa, sugbon ti awon Yeḥuudi ati Nasaara yi i pada). Leyin ti Olohun ti wa gbe Anabi wa (Ike ati oḷa Olohun ki o maa ba a) dide, eni ti ko ba pa esin owo re ti, ki o si gba Islaam, esinkesin ti onitoun ba gbe dani, ti di otubante. Allah (Oḅa abiyi Oḅa ti O gbongbon) so bayii pe: « *...Won ko nii gba a ni owo re, onitoun yoo si wa lara awon ti yoo padanu ni ojo ikeyin.* » (Suuratu Aali 'Imron; 3:85)

Ti Musulumi ko ba wa gba ninu ọkan-an re pe keferi ni gbogbo awon elesin yoku tabi ti o ba n shyemeji lorii bi won se je elesin iro, onitoun naa ti di keferi. Nitoripe, onitoun ti lodi si idajo Olohun ati ojise Re ti o pe won ni alaigbagbo. sebi Olohun (Oba mimo Oba ti o ga) so nipa won pe: ﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ﴾ **“Enikeni ninu ijo elesin ti o ba lodi si i (iyen, ti o ba lodi si Anabi Muhammad lori esin ti Olohun fi ran an saye), ina ni adehun-un re...”** (Suuratu Huud; 11:17)

Anabi (Ike ati ola Olohun ki o maa ba a) naa si so pe:

﴿وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ يَهُودِيٍّ وَلَا نَصْرَانِيٍّ ثُمَّ لَا يُؤْمِنُ بِي إِلَّا دَخَلَ النَّارَ﴾ **“Mo fi (Olohun) Eni ti emi mi n be lowo Re bura pe, enikeni ninu ijo yii, yehuudi ni tabi nasaara, ko nii gbo nipaa mi tan, ki o wa ku sori aigba ohun ti Olohun fi ran mi gbo, ayafi ki o wo ina (lorun)”**. (Muslim lo gba a wa).

33. Nje o to ki a se abosi si awon Keferi? Eewo ni sise abosi (si enikeni). Ninu hadiith qudsii, Olohun (Oba abiyi Oba ti O gbongbon) so pe:

﴿إِنِّي حَرَمْتُ الظُّلْمَ عَلَى نَفْسِي وَجَعَلْتَهُ بَيْنَكُمْ مَحْرَمًا فَلَا تَظَالَمُوا﴾ **“Dajudaju, Mo se abosi ni eewo fun emi araa Mi. Mo si tun se e ni eewo laarin eyin naa pelu. Nitori naa, e ko gbodo se abosi laarin araa yin.”** (Muslim lo gba a wa).

Nipa ajoşe pelu awon keferi, ona meji ni a le pin awon keferi si: Ekini: Awon ti a jo ni adehun **“ahlu ‘ahd”**. Iran meta si ni awon wonyi. **1) ‘Ahlu-dh-dhimmoh** (awon ti won wa labe aabo ijo musulumi); awon ni won n san owo jizyah fun awa musulumi. Aabo gbere ni won ni ni odo wa. Awon si ni won ti ba awa musulumi se adehun pe ki a lo idajo Olohun ati ojise Re lori awon, nitori pe won n gbe ninu aabo Islaam. Nitorina gegebi idajo eniti ngbe ni awujo awa musulumi ni idajo ajoşe ti yoo wa laarin won ati awa musulumi. **2) Ahlu-l-hudnah;** awon ni won ba awa musulumi se adehun lorii pe won yoo maa gbe ninu awujo wa sugbon ti won ko ni ja wa logun, ti a o si ni lo idajo Islaam lorii won gege bi a o se lo o lori awon ahlu-dh-dhimmoh. Apeere awon ahlu-l-hudnah ni awon yehuudi ti won n gbe ni iluu Madiinah lasiko Anabi. **3) Ahlu-l-amaan** tabi **al-musta‘man;** awon wonyi ni won ba bukaata kan wa si inu ile Islaam, ki i se pe won wa tedo sibe. Apeere awon wonyi ni awon iranşe, onişowo, alátipó, olubewo, ati beş beş lo. Idajo ti n be fun irufe awon wonyi ni pe, a ko gbodo pa won, a ko si gbodo gba owo oya lowo won. A o si pe eni ti o wa se atipó nilé Islaam sinu esin. Ti o ba gba esin naa, oro pari, bi beş ko, aabo ti o wa fun un nikan lo ku u ku titi ti yoo fi pada si ilu re.

Ikeji: ‘ahlu harb; awon wonyi ni won ko si ni abe adehun aabo. Won o si nii je anfaani aabo ati adehun kankan lodu awa Musulumi. Oniran-nran si ni won. Awon kan ninu won maa n ja awa Musulumi logun, ti won si maa ndete si wa. Awon miiran yoo si maa kede gbigbogun ti Islaam ati awa ti a n se esin naa. Tabi ki won maa ledi apo po mo awon ota awa musulumi lati le gbogun ti wa. Idajo Islaam lori awon keferi wonyii ti n gbogun ti awa musulumi ni pe, ki a gbogun ti awon naa, ki a si pa won.

34. Ki Ni Bid‘ah? Ibnu Rojab (Ki Olohun ke e) so pe: Dida nkan tuntun ti ko ni ipile ninu sheria Islaam silé ni nkan ti won gba lero pelu bid‘ah. Sugbon nkan ti o ni ipile, ti o si ni eri lori ninu sheria Islaam, iru nkan beş ki i se bid‘ah lodu awon eleko esin Islaam, koda ki o je pe won le pe e ni bid‘ah ninu ede.

35. Nje Bid‘ah Ti o Dara Ati Bid‘ah Ti o Buru Wa Ninu Esin? Gbogbo awon aayah ati hadiith ti o wa lorii bid‘ah lo n tabuku bid‘ah ninu esin. Ohun naa si ni

nkan tuntun ti ko ni ipilẹ ninu sheria Islaam. Ojiṣe Ọlọhun (Ike ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) sọ pe: « وَمَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ » “*Eni ti o ba se iṣe kan ti ko si aṣeṣe wa lori re, aṣedanu ni iṣe naa.*” (Bukhaarii ati Muslim lo gba a wa.) Ojiṣe Ọlọhun (Ike ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) tun sọ pe: « فَإِنْ كَلَّ مُجَدِّدَةٌ بَدْعَةٌ وَكَلَّ بَدْعَةٌ ضَلَالَةٌ » “*Dajudaju, gbogbo adadaale ni bid’ah. Gbogbo bid’ah si ni anu.*” (Ahmad lo gba a wa.)

Imaam Maalik (Ki Ọlọhun ke e) tumo bid’ah, o sọ pe: Eni ti o ba mu nkan tuntun wo inu Islaam, ti o wa n ri i ni nkan ti o dara, dajudaju, onitoun ti gba pe Anabi jannba iṣe ti Ọlọhun fi ran an. Nitori pe, Ọlọhun sọ pe: ﴿ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَمَّتْ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي ﴾ “*...Loni yii, mo se esin-in yin ni pipe fun yin, Mo si se asepe ideraa mi le yin lori...*” (Suuratu-l-Moṣ’idah; 5:3).

Awon hadiith kan ti wa ti n sọ nipa bid’ah ni ti itumọ re ninu ede, ti o si n yin in. Itumọ ti bid’ah naa mu lowo ninu ede ni a fi ya a lo ninu oro esin fun nkan ti o ni ipilẹ ninu sheria Islaam, sugbon ti awon eniyan ti gbagbe nkan naa (tabi ti won je alaimokan nipa re), ti Anabi si gba wa niyanju pe ki a maa ran awon eniyan leti nipaa re (Nkan naa yoo wa da bii nkan tuntun loju awon eniyan ni won fi le pe e ni bid’ah, sugbon ki i se bid’ah lodiwon igba ti o ti ni ipilẹ, ti eri si n be fun un ninu sheria Islaam). Gege bi Anabi (Ike ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) se sọ pe:

« مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً فَلَهُ أَجْرُهَا وَأَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا بَعْدَهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَجْرِهِمْ شَيْءٌ » “*Eni ti o ba ta ilana daadaa kan ji ninu esin Islaam, oun ni yoo gba esan (itanijii) re. Yoo si tun gba laada lori eni ti o ba se amulo ilana naa leyin re. Kinikan ko si ni ko adinku ba esan-an won.*” (Muslim lo gba a wa.) Eyi si ni itumọ

oro ‘Umor omọ Khattoṣ (Ki Ọlọhun yonu si i) ti o sọ pe: « نِعْمَتُ الْبِدْعَةِ هَذِهِ » “*Bid’ah yii (itaniji yii) ma si dara pupo.*” ‘Umar sọ be nigba ti o n sọ nipa irun Taroṣwiih eyi ti o ti wa ninu sheria Islaam teletele, ti Anabi se awon eniyan lojukokoro kikii re. Anabi (Ike ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) ki i fun ojo meta, leyin naa, o gbe e ju silẹ leni ti n paya pe ki Ọlọhun ma baa se e ni oranyan le wa lori (latara riri ti Anabi ri ogunloṣo awon eniyan ti won jade sita fun irun naa laarin ojo meta ti o fi ki i. Ilana daadaa yii ni ‘Umor omọ Khattoṣ wa taji pada leyin iku Ojiṣe Ọlọhun, ni asiko ti o ti di mimo pe taraawiih ko lee di ara irun oranyan mo. ‘Umar kirun naa ni janmo, o si ko awon eniyan jo lori mimo pataki re.

36. Ona Meloo Ni Isoju-Meji (Nifaaq) Pin Si? Ona meji lo pin si. **Ekini: ni isojumeji -afokanse.** Eyi ni isojumeji ti o tobi. Isoju-meji afokanse ni sise afihan igbagbo ati fifi atakoo re sinu okan. Ohun ni o maa n yo eniyan kuro ninu Islaam (ti yoo so o di keferi). Eni ti o ba ku sori eyii, ti ku sori aigbagbo. Ọlọhun sọ pe;

﴿ إِنَّ التُّفَّيْقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ ﴾ “*Dajudaju, aja isale ina ni awon munaafiki (olaju-meji afokanse) yoo ba araa won...*” (Suuratu-n-Nisaa’; 4:145)

Lara iroyin ti n be lara oloju-meji afokanse ni pe, won yoo maa tan Ọlọhun je (Ọlọhun arinurode ti ko se e tanje), won yoo maa tan awa Musulumi onigbagbo ododo je. Won yoo si maa fi wa se yeye. Won yoo maa gbeja awon keferi lori awa musulumi. Nitori oore aye si ni won yoo fi maa se ohun ti won ba n se ninu esin.

Ikeji: Isoju-meji afarase. Eyi ni isojumeji ti o kere. Eyi ko le mu ni kuro ninu esin. sugbon ewu ti o n be fun eni ti o ba n se e ni pe, yoo mu un gunle si isojumeji afokanse ti ko ba tuuba. Lara iroyin ti n be fun oloju-meji afarase ni pe, ti o ba soro, yoo paro. Ti o ba se adehun, yoo yapa. Ti o ba n ba eniyan ja, yoo koja enu aala

Ọlọhun. Ti oun ati eniyan ba jọ ẹ adehun laarin araa wọn, yoo dalẹ. Ti wọn ba fi gbàfipamọ (amaanah) si i lọdọ, yoo ja-nba. Iwo ọmọ iyaa mi, yaa ọra. Ma ẹ je ki ọkan ninu awọn iwa wọnyi wa ni araa ẹ. Ki o si maa ẹ iṣiro iṣe ọwọ ẹ ni oore-koore. Nitori idi eleyii, awọn ọhaaba maa n ọru iṣoju-meji afaraṣe ninu gbogbo ounkoun ti wọn ba n ẹ. Ibnu Abi Mulaekah (Ki Ọlọhun kẹ ẹ) sọ pe: *“Mo ba ọgbọn ninu awọn ọhaaba láyé ti ẹnikọkan wọn si n ọru iṣoju-meji lori emii ẹ.”* Ibrọhiim At-Taemii (Ki Ọlọhun kẹ ẹ) sọ pe: *“Emi ko fi igba kan wo ọrọ ẹnuu mi si iṣe mi ri, ayafi ki n maa ọru pe, nje emi ko ti di opurọ bi?”* Bakan naa, Hasan Al-Basrii (Ki Ọlọhun kẹ ẹ) sọ pe: *“Enikan ko ni ọru iwa iṣoju-meji ayafi ki onitọun je onigbagbo ododo. Enikan ko si ni fọkanbalẹ si iṣoju-meji ayafi oloju-meji eniyan.”* Umar sọ fun Hudhaefah (Ki Ọlọhun yonu si awọn mejeji) pe: *“Mo fi Ọlọhun bẹ ọ, nje Ojise Ọlọhun ka mi mọ wọn bi (iyen, awọn oloju-meji afokanṣe)?* Hudhaefah si fesi pe: *Rara, sugbọn mi o tun ni ẹ afomọ ẹnikan mọ leyin-in ẹ.”*

37. Eṣe wo ni o tobi ju lọdọ Ọlọhun? Ṣiṣe ẹbo si Ọlọhun ni eṣe ti o tobi ju. Ọlọhun (Ọba mimọ Ọba Ti O ga) sọ pe: ﴿إِنَّ الشَّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ *“Dajudaju, abosi nla ni ṣiṣe ẹbo si Ọlọhun.”* (Suuratu Luqmọn; 31:13)

Nigbati wọn si bi Ojise Ọlọhun leere pe, eṣe wo ni o tobi ju? Anabi (Ike ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) fesi pe: ﴿أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدَاءً وَهُوَ خَلْقَكَ﴾ *“(Eṣe ti o tobi ju) ni ki o ba Ọlọhun wa orogun, ti o si je pe Ọlọhun ni O ọdaa ẹ.”* (Bukhaarii ati Muslim lo gba a wa.)

38. Meloo ni iran ṣiṣe ẹbo si Ọlọhun pin si? Iran meji ni.

Ekini: Ẹbo nla. Ohun ni eyi ti o maa n yọ eniyan kuro ninu ẹsin, ti Ọlọhun ko si ni forijin ẹni ti o ba ku sori ẹ. Nitori ọrọ Ọlọhun (Ọba abiyi Ọba ti O gbongbọn) ti sọ pe: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ *“Dajudaju, Ọlọhun ki yoo forijin ẹni ti o ba ẹ ẹbo si I, yoo si ẹ aforijin eṣe ti ki i ẹ ẹbo fun ẹni ti o ba wu U.”* (Suuratu-n-Nisaa’; 4:48).

Ọna merin si ni ẹbo nla pin si. 1) Wiwa orogun mọ Ọlọhun ninu adua ṣiṣe ati titọrọ nkan (iyen ni pipe nkan miran leyin Ọlọhun lati biya bukaata ti ko si ni ikapa ẹda). **2)** Wiwa orogun mọ Ọlọhun ninu erongba. Iyen ni ki eniyan maa ẹ iṣe rere nitori nkan miran ti o yatọ si Olohun. **3)** Wiwa orogun mọ Ọlọhun nibi titẹle aṣe ẹ. Iyen ni titẹle awọn onimimọ-ẹsin nibi ṣiṣe ẹto ni eewọ ati ṣiṣe eewọ ni ẹto. **4)** Wiwa orogun mọ Ọlọhun nibi ife. Iyen ni ki eniyan nife si ẹnikan bii ife ti o ni si Ọlọhun.

Ikeji: Ẹbo kekere. Ohun ki i yọ eniyan kuro ninu ẹsin, ona meji ni o pin si **1) Eyi ti o foju han** boya o ti ẹ je ọrọ ẹnu ni gege bii **bibura pelu nkan miran leyin Ọlọhun** tabi gbolohun ẹni ti o sọ wipe; **(bi Ọlọhun ba fe ati iwọ naa)** tabi o je iṣe ṣiṣe gege bi **siso nkan mọ ara bi (ifunpa, igbadi, bantẹ oogun ati beṣeṣe lọ)** lati fi gbe adanwo kuro tabi lati denaa ẹ, tabi gbigbe onde kọrun nitori iṣe olojukoju, tabi siso iṣe aburu mọ ohun awọn eiyẹ ati awọn oruko kan ati awọn aaye kan ati beṣeṣe lọ. **2) Eyi to fara sin,** ohun si ni wiwa orogun mọ Ọlọhun ninu aniyan ati erongba ọkan gege bi ẹkarimi ati ale-awo ti ko tii di baraku fun eniyan.

39. Ki Ni Iyatọ Ti O Wa Laarin Ẹbo Nla Ati Ẹbo Kekere ? Lara awọn iyatọ ti o wa laarin mejeeji ni pe: **1)** Nile aye idajọ ti wọn yoo da fun ẹni ti o ba ẹ ẹbo nla ni pe, o ti kuro ninu ẹsin, yoo si wa titi lae-lae ninu ina lọrun. Ni ida keji ẹwe, nile aye wọn o ni dajọ pe ẹni ti o ẹ ẹbo kekere ti kuro ninu ẹsin. Ko si nii wa titi lae-lae

ninu ina l'orun. 2) Şiwaju sii, ebo nla yoo ba gbogbo işe je patapata. Sugbon owo işe ti o ba so mo ebo kekere nikan ni yoo baje.

Eyi ti o wa şeku ki a menuba ni iyapa enu ti o waye pe, se ironupiwada nikan (taobah) ni Olohun (Oba abiyi Oba ti O gbongbon) le fi se aforijin fun eni ti o ba se ebo kekere gege bi o se je pe taobah nikan ni Olohun le fi şaforijin fun eni ti o ba se ebo nla. Abi riri aforijin lori ebo kekere duro si ori fifi be Olohun gege bi awon ese nla naa se duro si ori fifi be Olohun?. Eyikeyii ninu idajo mejeji ti fihan pe, oro ebo kekere lewu pupo.

40. Nje O Rorun Lati şora Nibi Jijin Si Ofin Ebo Kekere, ki si Ni Itanran Ti O Wa Fun Eni ti O Ba Ti Ko Sinu Re? Be ni, eniyan le so ara re nibi sekarimi nipase fifi işe owo re wa oju rere Olohun (Oba mimo Oba Ti O ga). Bakannaa eniyan le şora fun şekarimi bintin pelu adua işe. Ojise Olohun (Ike ati ola Olohun ki o maa ba a) so pe: « أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا هَذَا الشَّرْكَ، فَإِنَّهُ أَخْفَى مِنْ دَيْبِ النَّمْلِ » Mo pe eyin eniyan! E şora fun ebo yii (şekarimi). Nitori pe, o fara pamọ ju oju ese kokoro awurebe lo. Awon şohaaba wa beere pe, iwo Ojise Olohun, bawo ni a se fe şora fun nkan ti o fara pamọ ju oju ese kokoro awurebe lo? Ojise Olohun so pe, (adua yii ni ki e maa se lati fi şora fun un): « اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ أَنْ نُشْرِكَ بِكَ شَيْئًا نَعْلَمُهُ وَنَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا نَعْلَمُهُ » *Allaahummo! 'Innaa na'uudhu bika 'an nushrika bika shae'an na'lamuh, wa nasteghfiruka limaa laa na'lamuh.'* (Ahmad lo gba a wa.) Itumo: Olohun! Dajudaju, awa n wa işo pelu Re ki a ma le se ebo si O pelu nkan ti a mo, a si n toro aforijin lodoro Re fun ohun ti a ko mo.

Ohun ti eniyan yoo fi se itanran fun fifi nkan miran bura leyin Olohun. Ojise Olohun (Ike ati ola Olohun ki o maa ba a) so pe: « مَنْ حَلَفَ بِاللَّاتِ وَالْعُزَّىٰ فَلَيْسَ بِاللَّهِ إِلَّا اللَّهُ » *Eni ti o ba fi orişa Laata ati 'Uzzaa bura, ki o yara so pe: laa ilaaha illa Allaah'* (Bukhaarii ati Muslim ni won gba a wa).

Itanran fun eni ti o ba fi riri eye tabi nkan miran se apeere işele aburu, eyi wa ninu oro Ojise Olohun (Ike ati ola Olohun ki o maa ba a) ti o so pe: « مَنْ رَدَّتْهُ الطَّيْرَةُ عَنْ حَاجَتِهِ فَقَدْ أَشْرَكَ » *Eni ti ohun eye ba şerii re pada nibi nkan ti o fe se, o ti mu orogun mo Olohun. Awon şohaaba wa beere pe: Kinni itanran re? Anabi so pe: Itanran re ni ki o so pe: Allaahummo! Laa khaera illaa khaeruk, wa laa toera illaa toeruk, wa laa ilaaha ghaeruk'* (Ahmad lo gba a wa.) Itumo: Olohun! Ko si oore kan ayafi oore Re, ko si si eye kan ayafi eye Re (ti O da), ko si si eni ti ijosin ododo to si leyin-in Re.

41. Meloo Ni Iran Ti Aigbagbo (Kufr) Pin Si? Iran meji ni. **Ekini:** Aigbagbo nla ti o maa n yo eniyan kuro ninu esin Islaam. Isori marun-un ni eyi. 1) Şise keferi nipase pipe Olohun ati Ojise Re lopuro. 2) Şise keferi nipase ki eniyan se igberaga si ase Olohun ati ase Ojise, leyin ti o ti mo ododo. 3) Şise keferi nipase işe iyemeji si Olohun ati Ojise Re. 4) Şise keferi nipase gignri kuro nibi oro Olohun ati Ojise Re. 5) Şise keferi nipase işoju-meji si Olohun ati Ojise Re.

Ikeji: Aigbagbo kekere. Ese ni eyi je. Ki i yo ni kuro ninu esin. Apeere eyi ni ki musulumi gbogun ti musulumi.

42. Ki Ni Idajoo işe Ijeje? Ojise Olohun (Ike ati ola Olohun ki o maa ba a) ko fun wa lati se ijeje. Ojise Olohun so pe: « إِنَّهُ لَا يَأْتِي بِخَيْرٍ » *"Dajudaju, ijeje ko le mu daadaa kankan wa."* (Bukhaari lo gba a wa.)

Eyi ri beę nibi řiře ijejeę fun Olohun. sugbon řiře ijejeę fun elomiran leyin Olohun, bii řiře ijejeę nibi saare tabi fun waliyu kan, eewo ni eyi je, ko letoo rara. Eniyan ko si gbodo pe iru ijejeę beę.

43. Ki Ni Idajo Islaam Nipa Lilọ Si Odo Oniyewo Ati Babalawo?⁽¹⁾ Eewo ni lilo si odo won fun řiře ayewo ohunkohun. Idi ni pe, eni ti o ba lo teti gbodo odu won lasan koda bi ko nigbagbo si won nipa bi won ti ře nfi owo gbaya pe awon ni imo ikoko, Olohun ko nii gba irun ogoji ojo ni owo re. Eyi wa ni ibamu si oro Ojise Olohun (Ike ati ola Olohun ki o maa ba a) ti o so pe:

« *مَنْ أَتَى عَرَاةً فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةُ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً* » “*Enikeni ti o ba lo ba oniyewo, ti o si bi i leere nipa nnkan (ti o pamọ fun eđa), Olohun ko nii gba irun ti o ba ki (leyin igba naa) fun ogoji ojo.*” (Muslim lo gba a wa.)

Ti eniyan ba wa nigbagbo si oro oniyewo, onitoun ti ře aigbagbo si esin Anabi. Anabi so pe: « *مَنْ أَتَى عَرَاةً أَوْ كَاهِنًا فَصَدَقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أَنْزَلَ عَلَى مُحَمَّدٍ* » “*Eni ti o ba lo ba oniyewo tabi Babalawo kan, ti o si gba ohun ti o nso gbodo lododo. Dajudaju, onitoun ti lodi si Al-Quraan ti Olohun sokale fun Anabi.*” (Abuu Daa’uud lo gba a wa.)

44. Fifi Awon Irawo Ojuu Sanmo ře Afinto Fun Bi Ojo Yoo ře Ro, Igbawo Ni Yoo To Di Ebo Nla Tabi Ebo Kekere? Eni ti o ba ni adisokan pe irawo sanmo ni ilapa, ni aisi fifebeę Olohun nibe, ti iru eni beę wa ře afiti riro ojo si irawo ni ti pe, irawo gan an-gan-an ni o n mu ojo wa, ti o si n ro ojo, onitoun ti ře ebo nla si Olohun. řugbon, eni ti o ba ni adisokan pe, peluu fifebeę Olohun ni irawo fi ni ilapa nibi ojo riro, ti o si gba pe Olohun kan fi irawo ře okunfa kan fun ojo riro ni, nipa pe, ni ti řesi Olohun maa n ro ojo nigba ti irawo yen ba ti yo jade, eewo ni eyi naa je bakannaa, ebo kekere si ni pelu nitori pe, onitoun ti so yiyo irawo di okunfa fun ojo riro lai si ri eri kankan lori re lati inu ofin Olohun, tabi igbonmo tabi oye kan ti o feşer rinle.

řugbon fifi awon irawo sanmo se eri ati itoka si awon igba merin ti n be ninu odun (iyen, igba erun, igba oye, igba otutu ati igba ojo) ti a si le foju sona fun un, eyi letoo. (Ebo nla ni fun enikeni lati rubo tabi lati nigbagbo si ebo gbigbe nitori ki ojo le ro).

45. Ki Ni Ojusee Wa Si Alaş Awa Musulumi? Ojusee wa si won ni pe, ki a gbodo si won lenu, ki a si tele aşewo won nigba ti won ba ře ohun ti o te wa lorun ati nigba ti won ba ře ohun ti ko te wa lorun. A ko gbodo gbogun ti won koda ki won ře abosi. A ko gbodo fi won řepe. Adua ti a maa ře fun won ni pe, ki Olohun tun won ře, ki O ře amojukuro fun won ninu aşisee won, ki O si ba won to alamorii won ki o gun rege.

Nitori pe lara titile aşewo Olohun ni titile aşewo awon aşaju wa lodiwon igba ti won ko ba ti pa wa laşeyapa Olohun ati Ojise Re; fun idi eyii, oranyan ni lati tele aşewo won ti won ba paşeyapa daradara. řugbon ti won ba paşeyapa Olohun, eewo ni o je lati tele aşewo won. Anabi (Ike ati ola Olohun ki o maa ba a) so pe:

« *تَسْمَعُ وَتَطِيعُ لِلْأَمِيرِ وَإِنْ ضَرَبَ ظَهْرَكَ وَأَخَذَ مَالَكَ فَاسْمَعْ وَأَطِعْ* » “*Gboro si apase lenu, ki o si tele aşewo re, koda ki won lu o leyin, ki won tun gba dukiaa re. Gboro si won lenu, ki o si mu aşewo won ře.*” (Muslim lo gba a wa)

1 Awon wonyii ni won n řiře ayewo pelu orişirişi ona, bii lilo řesunbaa, wiwo atelewo, wiwo irawo eđa, yiyo al-Quraan lati fi molle, didafa, lilo iwe kan ti won n pe ni Ifokanbale T’oga Julu - Ogbaloro Awon Anabi Olohun, won n lo iwe naa lati fi mo kadara, ati beę beę lo.

46. Njẹ O Tọ Lati Beere Idi Ti Ọlọhun fi pa wa laṣe awọn nkankan, ti O si kọ fun wa pe ki a ma ṣe awọn nkankan? Bẹẹ ni, o tọ lati beere idi ti Ọlọhun fi pa wa laṣe awọn nkankan, ti O si kọ fun wa pe ki a ma ṣe awọn nkankan, nitoripe mimọ awọn idi yii yoo fun irufẹ ẹni ti o ba mọ ọ ni anfaani diduro ṣinṣin lori ododo si i. Ṣugbọn pẹlu majemu pe, ki eniyan ma ṣe ẹ ni ọranyan pe oun gbọdọ mọ awọn idi yii ki oun to ni igbagbọ si Ọlọhun nibi ohun ti O pa wa laṣe ati ohun ti O kọ fun wa. Bi o tilẹ jẹ pe eyi ti o dara ju ni ki eniyan jupajuse silẹ patapata fun Ọlọhun ki o si ma ṣe maa beere awọn idi ati anfaani ti n bẹ labẹ ijọsin. Nitoripe iye ni o n tọka si pipe ni ije ẹrusin fun Ọlọhun ati nini igbagbọ si I ati ijinlẹ ọgbọn ọn Rẹ, geṣe bi eyi ṣe jẹ iṣeṣi awọn sohaaba (ki Ọlọhun yonu si wọn).

47. Ki Ni Ohun Ti Ọlọhun Gba Lero Pẹlu Aaya Yii: ﴿ مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ ﴾ “Ohunkohun ti o ba ṣeṣe si ọ ni daadaa, ọdọ Ọlọhun ni o ti wa. Ohunkohun ti o ba si ṣeṣe si ọ ni aburu, ọdọ araa rẹ ni o ti wa...”? (Suuratu-n-Nisaa’; 4:79) Ohun ti a gba lero pẹlu daadaa ninu aaya yii ni idera Ọlọhun. Ohun ti a si gba lero pẹlu aburu ni adanwo. Mejeeji ni Ọlọhun ti pebubuu rẹ. Ọlọhun ṣe afiti daadaa si ọdọ ara rẹ nitori pe, Oun ni O ṣe daadaa ni ikẹ fun ẹda. Ṣugbọn nitori idi kan pataki ni Ọlọhun fi da adanwo. Nitori idi pataki yii, adanwo yoo si maa wa ninu daradara ti Ọlọhun ṣe fun ẹda. Ọlọhun kii fi igba kan ṣe aburu fun ẹda. Gbogbo iṣe Rẹ daradara ni. Anabi (Ikẹ ati ọla Ọlọhun ki o maa ba a) sọ pe: « وَالْخَيْرُ كُلُّهُ فِي يَدَيْكَ وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ » “Gbogbo daadaa ni n bẹ lẹdọ Rẹ (iwọ Ọlọhun). Aburu ko si ti ọdọ Rẹ wa.” Dajudaju, Ọlọhun ni O da iṣe ọwọ awọn ẹda, bakaannaa ni iṣe ọwọ ẹda jẹ ohun ti wọn ṣe fun ara wọn. Ọlọhun sọ pe: ﴿ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ۝ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ۝ فَسَنَنْسِرُهُ لِلْيُسْرَى ۝ وَأَمَّا مَنْ كَبَلَ وَاسْتَعْتَضَى ۝ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى ۝ فَسَنَنْسِرُهُ لِلْعُسْرَى ﴾ “E ẹ ri ẹni ti n tọrẹ, ti o si n paya Ọlọhun, ti o si tun gba (ẹsin) daadaa (Isaam) ni ododo. Nitori naa, A o fi oun naa ṣe kongẹ irọrun. E ẹ wa ri ẹni ti o ṣe ahun, ti o si lero pe oun ti tó tán, ti o si tun pe (ẹsin) daadaa (Isaam) nirọ. Nitori naa, A o fi oun naa ṣe kongẹ inira.” (Suuratul-Laeli 92: 5-10)

48. Njẹ O Tọ Ki A Sọ Pe Lagbaja Ku iku Sheṣiidi? Ki a mu idajọ wa lori ẹnikan ni pato pe o ku iku sheṣiidi, o da geṣe bi igba ti a ba mu idajọ wa lori rẹ pe, o ti di ọmọ alujọnna ni. Ilana awọn Ahlu-s-sunnah si ni pe, a ki i sọ pe ọmọ alujọnna tabi ọmọ ina ni ẹnikan ni pato, ayaafi ẹni ti Ojiṣe Ọlọhun ba fun wa ni iro nipa rẹ bẹẹ pe ọmọ alujọnna ni tabi ọmọ ina ni. Nitori pe, okodoro ọrọ naa pamọ fun ẹda, a ko si le nimọ amọdaju si ohun ti eniyan ba ku le lori. Ohun ti ẹda ba si ku le lori ni koko. Ọdọ Ọlọhun nikan si ni imọ nipa erongba ẹda lori iṣe ti o ku le lori wa. Sugbọn, á o maa ni ireti pe, Ọlọhun yoo san oluṣerere ni ẹsan daadaa. Á o si maa paya iya Ọlọhun lori aṣebi.

49. Njẹ O Tọ Ki A Pe Musulumi Kan pato Ni Keferi? Ko tọ lati pe musulumi kan pato ni keferi, tabi oṣeṣe, tabi oloju-meji (munaafiki) ti ko ba ti si ẹri ti o ṣe e tọka si, ti yoo fi onitọun han bẹẹ, ti ko si si awọn nnkan ti o le kọdi pipe e ni Musulumi. Ohun ti o ba si sookun si wa ninu alamọri onitọun, ki a fi silẹ fun Ọlọhun

50. Njẹ O Tọ Ki A ṣe Tawaaf Ni Aaye Miiran Yatọ Si Kaaba? Ko si aaye kan ni orilẹ aye ti o ti tọ lati ṣe tawaaf nibẹ ayaafi Kaaba alaponle. Bi o ti wu ki aaye miiran ni aponle to ni ojuu wa, ko tọ ki a fi we Kaaba. Ẹni ti o ba ṣe tawaaf ni aaye miiran leyin Kaaba, irufẹ ẹni bẹẹ ti yapa aṣe Ọlọhun.

AWỌN IŞE AFỌKANŞE

Ọlọhun ti ọla Rẹ ga da ọkan, O ẹ ni ọba, O si ẹ gbogbo orikerike ara toku ni ọmọ ogun un rẹ, nigba ti oba ba dara, gbogbo ọmọ ogun un rẹ ni yoo dara, bi o ba si bajẹ gbogbo ọmọ ogun un rẹ ni yoo bajẹ bakannaa. Ojise Ọlọhun-ike ati ọla Ọlọhun ko maa ba sọ pe: « *إن في الجسد مضغة إذا صلحت صلح الجسد كله وإذا فسدت فسد الجسد كله ألا وهي القلب* » **“Baasi ẹran kan n bẹ lara, to ba dara, gbogbo orikerike ara lo dara, to ba si bajẹ, gbogbo orikerike ara lo bajẹ, ẹ tẹti ki ẹ gbọ, ohun naa ni ọkan”** Bukhaari ati Muslim lo gbaa wa.

Ọkan yi naa ni aye e igbagbo ati iṣeru Ọlọhun, oun kannaa sinii aye, aigbagbo, iṣojumeji, ati ida orogun pọ mọ Ọlọhun, Ojise Ọlọhun-ike ati ọla Ọlọhun ko maa ba sọ pe: « *التقوى ها هنا- ويشير إلى صدره ثلاث مرات* » **“Ibiyi ni iṣeru Ọlọhun wa-Ojise Ọlọhun toka si igbaaya rẹ lẹmẹta”** Muslim lo gbaa wa.

IGBAGBỌ ODODO NI ADIŞOKAN, ỌRỌ ATI IŞE; Oun ti a di sinu ọkan, ati ohun ti ahon n sọ jade, pelu iṣe inu ọkan, ati awon orikerike ara toku (ni oun to n jẹ igbagbo). Nigbati ọkan ba gbagbo, to si pe ọrọ Ọlọhun ni ododo, abajade eleyi ni ijeri ori ahon, leyin naa ni ọkan yoo maa waa ẹ awon iṣe re, gege bii inife, iṣeru, ati irokan, ahon naa yoo bere sinii yirapada lati maa ẹ dhikr (iranti Ọlọhun), ati lati maa ka Al-Qur'an, awon orikerike ara toku naa yoo si maa yirapada lati maa sujuud (forikanle), ati lati maa ruku'u (te kọkọ) fun Ọlọhun, ati lati maa ẹ gbogbo awon iṣe oloore miran ti yoo suwon mọ Ọlọhun.

Olutele ọkan ni ara jẹ, ounkoun ko si nii joko sinu ọkan, ayaafi ki oripaa rẹ han ninu ara, ni ọna kan tabi omiran.

OUN TI A GBALERO PELU IŞE AFỌKANŞE: Oun naa awon iṣe to ẹ wipe inu ọkan ni aye won, won si so pọ mọ ọkan, eyi to tobi ju ninu u rẹ naa ni, ini igbagbo si Ọlọhun Ọba ti ọla a Rẹ ga julọ, eyi ti o maa n bẹ ninu ọkan, lara a rẹ naa ni gbigba ọrọ Ọlọhun ni ododo ninu ọkan, gbigbafa fun Ọlọhun, ati iduro ti aṣe ẹ Rẹ, ni afikun si awon nkan ti o maa n bẹ ninu ọkan ẹrusin in Rẹ gege bii ife, iṣeru, irokan, igbarale, suuru, amọdaju, ifokansin, ipaya ati beṣeṣe lo.

Gbogbo iṣe kọkan ninu awon iṣe afọkanşe ni idakeji rẹ jẹ aisan ninu awon aisan ọkan, iṣe afomọ iṣe fun Ọlọhun, idakeji i rẹ ni iṣe karimi, amọdaju, idakeji i rẹ ni iye meji, inife, idakeji i rẹ ni ikorira, ati beṣeṣe lo, nigba ti a ba gbagbera lati ẹ atunşe ọkan an wa, awon eṣe yoo kojo sinu rẹ, won yoo si ko iparun ba, Ojise Ọlọhun (ike ati ọla Ọlọhun ko maa) ba sọ pe:

« *إن العبد إذا أخطأ خطيئة نكت في قلبه نكتة فإن هو نزع واستغفر وتاب صقلت فإن عاد زيد فيها وإن عاد زيد فيها حتى تعلق فيه فهو الران الذي ذكر الله: ﴿كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾*

“Nigba ti ẹrusin Ọlọhun ba ẹ aṣiṣe kan, ekikan dudu kan yoo kan si ori ọkan an rẹ, to ba jawọ ninu rẹ, to toro aforijin, to si tuba, ekikan dudu naa yoo pare, to ba tun pada sibi eṣe naa, yoo tun lekun, to ba tun pada sibe yoo tun lekun, titi ti yoo fi bori ọkan naa patata, eleyi ni ijoba lori ọkan ti Ọlọhun ti ọla a Rẹ ga sọ ninu aayah to lo bayi pe, (Rara o, ọrọ ko jẹ beṣe, ohun ti won ẹ niṣe lo joba si won lọkan)” Tirimisiy lo gbaa wa. Ojise Ọlọhun (ike ati ọla Ọlọhun ko maa ba) tun sọ pe:

« *تعرض القطن على القلوب عودا عودا فأى قلب أشربها نكت فيه نكتة سوداء وأى قلب أنكرها نكت فيه نكتت بيضاء حتى تصير على قلبين على أبيض مثل الصفا فلا تضربه فتنة ما دامت السماوات والأرض والأخر أسود مربادا كالكون مجعيا ولا يعرف معروفا ولا ينكر منكرا إلا ما أشرب من هواه* »

“Wọn o maa şeri adanwo si ọkan gege bi(wọn se n hun) ẹni, ni ẹtuntun igi koọkan, eyikeyi ọkan to ba gba adanwo naa wo,le, ekikan dudu kan yoo kan sinu re, eyikeyi ọkan to ba ko jalẹ, ekikan funfun yoo kan sinu u re, titi ti yoo fi da gege bii awon ọkan meji kan ti won funfun kenewen, gege bii okuta funfun ti ko labawon, ti ọkan akokọ yoo si dudu kirikiri bii ikoko dudu, ko nii mo daadaa ni daadaa mo, ko si nii mo aburu ni aburu mo, ayaafi oun ti ifeenu u re ba pa laşe (ni yoo ma tele) Muslim lo gbaa wa.

Mimọ awon ijosin afokanşe je oranyan, o si Pataki pupo fun ẹrusin Olohun ju mimọ awon ijosin afaraşe lo; nitori pe oun ni ipile, ẹka si ni awon işe afaraşe je fun un, Imu de opin, ati eeso re ni won si je pelu. Ojise Olohun(ike ati ola Olohun ko maa ba so pe: « إن الله لا ينظر إلى صوركم وأموالكم ولكن ينظر إلى قلوبكم وأعمالكم » “**Olohun ko nii wo awon aworan yin ati awon owo yin, sugbon yoo wo awon okan an yin ati awon işe e yin**” Muslim lo gbaa wa.

Okan yi naa ni ibugbe imo, iwoye, ati ironu; idi niyi to fi jepe ajulo laarin awon eniyan lodọ Olohun yoo maa wa ni ibamu pelu odiwon oun to ba joko sinu okan ninu igbagbo ododo si Olohun, imo o amodaju nipa a Re, ati işe afomọ işe fun Un ati bebebe lo. Hassan Al-Basriy so pe:(Mo bura pelu oruko Olohun, Abu Bakr ko gba waju u won nipase irun ati aawe, bikoşe pe o gba waju won nipase oun to joko sinu okan an re ninu igbagbo si Olohun).

AWON IŞE AFOKANŞE LOLA JU AWON IŞE AFARAŞE LO NI AWON OJUPONNA WONII: 1) Aaye to ba waye nibi işe afokanşe lee ba işe afaraşe je, gege bii şise karimi nibi işe. **2)** Awon işe afokanşe ni ipile, aşışe yowun to ba şeşi waye ninu oro tabi işe laidaniyan an re lati inu okan, ko laifi. **3)** O je okunfa awon ipo to ga ninu ogba Alujanna, gege bii irayesa. **4)** O le koko, o si nira ju awon işe afaraşe lo, Ibn Mukandir so pe:(Mo je emi araa mi nipa fun ogoji odun, titi ti o fi duro deede. **5)** Oripa a re rewa ju oripa işe afaraşe lo, fun apejuwe; imaa nife nitori Olohun. **6)** Eşan an re lo tobi julo, Abu Darda'a so pe:(Ironu fun eşin ni wakati kan sošo loore ju idide duro kirun ni oru kan soso lo). **7)** Oun lo maa n ti orikerike ara lo sibi şise işe oloore. **8)** O maa n je ki eşan awon işe ijosin tobi, tabi ko kere, tabi ko bajẹ patapata, fun apejuwe; ifokansin ninu irun. **9)** O maa n ropo işe afaraşe, fun apejuwe; nini aniyan to dara lati se saraa lai lowo lowo. **10)** Eşan an re ko laala, fun apejuwe; suuru şise. **11)** Eşan an re yoo maa teşiwaju nigba ti orikerike ara ba dawo işe duro tabi o kagara lati şise. **12)** Yio maa be şaju ati pelu işe afaraşe.

Okon yoo maa be lori awon işesi kan ni şise-n-teşe şaju ki ara too şise. 1)Al-haajis(Ero okan); Eyi ni akokọ erongba to ba wa sinu okan. **2)Al-khaatirah**(işo kulukulu inu okan);Eyi ni erongba to ba joko sinu okan. **3)Hadithun-nafsi**(royiroyi inu okan);Eyi ni işeyemeji okan laarin şise tabi gbigbeju sile.**4)Al-hammu**(ipinnu); Eyi ni ki şise işe tewon ju aişe lo ninu okan. **5)Al-‘azmu**(Ipinnu to ga julo); Eyi ni agbara igbero ati iştan lati şise. Awon meşeeta alakokọ wonyi ko ni eşan konkon nibi işe oloore, gege bo se je pe won ko ni eşe konkon nibi işe eşe, şugbon won a maa ko eşan daradara fun ni lori ipinnu(Al-hammu) lati se işe oloore, won ko si ni ko eşe silẹ fun ni lori ipinnu lati se işe eşe. şugbon ti ipinnu ba di eyi to ga julo ninu okan(Al-‘azm), to ba se pe lori işe oloore ni, won yoo san ni

leşan an rẹ, to ba si jẹ pẹ lori işe eşe ni , ẹni naa yoo di eleşe, koda ko ma şe e;nitori pe erongba pẹlu ikapa, yoo sọ bibe oun ti a kapa le lori di dandan. Olohun ti ọla a Rẹ ga julọ sọ pe: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفُحْشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ **“Dajudaju awon ti won nife si ki ibaje maa tonkale laarin awon onigbagbo ododo iya eleta- elero n be fun won”**. Ojise Olohun(ike ati ọla Olohun ko maa ba) sọ pe: **« إذا التقى المسلمان بسيفهما فالقاتل والمقتول في النارقلت : يا رسول الله ، هذا القاتل وما بال مقتول؟ قال : إنه كان حريصا على قتل صاحبه»** **“Nigba ti musulumi meji ba yo ida ija sira a won, ati ẹni to payan ati ẹni ti won pa lo n be ninu ina,mo sọ pe iwọ ojise Olohun , a gbọ teni to pani, ewo tun ni teni ti won pa? Ojise Olohun dahun pe, oun naa gbero lati pa ẹnikeji i rẹ ni” Bukhari lo gba awa.**

Gbigbe eşe ju sile leyin ipinnu to ga julọ lati da eşe naa pin si ọna merin.
1) Gbigbe ju sile nitori ipaya Olohun, a o san an leşan lori eleyi. **2) Gbigbe ju sile nitori iberu awon eeyan,** eşe ni eleyi jẹ; nitori pe ijosin ni gbigbe eşe ju sile jẹ, a o si gbodo şeri i rẹ si odo elomiran leyin Olohun. **3) ko kagara lati şe lai gbe igbese lori şise e rẹ,** eşe ni eleyi naa jẹ; nitori aniyani ipinnu to ni(lori şise e rẹ). **(4) ko kagara lati şe leyin ti o ti gbe igbese lori şise e rẹ,** şugbon ki erongba a rẹ kuna, won yoo ko eşe e şise e re lekunrere fun iru ẹni bayi; nitori pe aniyani ipinnu to muwa pẹlu oun ti yoo sọ işe şise di irurun, yoo maa mu onitoun to oju ọna ẹni to şise naa laşepe, gege bo şe waye ninu hadith to wa loke yii, gbogbo igba ti işe ba ti fegebe kan egebe pẹlu u ipinnu okan, won yoo jẹ onitoun niya lori i rẹ boya işe naa pẹ ni, tabi o ya, ẹnikeji to ba şe nkan ewo lekan soşo,to tun wa pinnu lori şise e rẹ ni gbogbo igba to ba ti nikapa lati şe beş, olutaku ti eşe nirufe ẹni beş,won yoo si jẹ niya lori aniyani yii, koda ti ko ba pada sibi işe naa mo.

DIE LARA AWON İŞE AFOKANŞE:

■ **ANIYAN:** Itumo o rẹ naa ni erongba, işe ko lee ni alaafia ayaafi pẹlu u rẹ, Ojise Olohun (ike ati ọla Olohun ko maa ba) sọ pe: **« إنما الأعمال بالنيات، وإنما لكل امرء ما نوى »** **“Dajudaju gbogbo işe patapata pẹlu aniyani ni, dajudaju yoo si maa jẹ ti omọ eniyani kọkan oun to ba gba lero”**. Bukhaari ati Muslim lo gbaa wa.

Ibn Mubaarak-ki Olohun ke e- so pe: (Melomelo işe kekere ti aniyani daradara yoo maa sọ di pupo, melomelo si ni işe to tobi ti aniyani daradara yoo maa so di kekere). Fudhael-ki Olohun ke e- sọ pe:(Oun ti Olohun n fe lati odo o rẹ ni aniyani an rẹ ati erongba a rẹ), bi işe kan ba jẹ şise nitori Olohun, eleyi ni won n pe ni **“Ikhlaas” (şise afomọ işe fun Olohun),** eleyi ni ki işe jẹ şise fun Olohun Oba nikan, ti ko nii si ipin kankan fun ẹnikeji ninu u rẹ leyin Olohun ti ọla a Rẹ ga julọ, bi işe ba jẹ şise fun elomiran leyin Olohun, eleyi ni won n pe ni **“Riyaa’u” (şise karimi),** tabi **“Nifaaq” (İşojumeji)** ati beşbeş lo

ANFAANI KAN NIYI: Gbogbo eniyani patata ni ẹni iparun ayaafi awon onimimo¹, gbogbo awon onimimo naa si ni ẹni iparun ayaafi awon ti won n lo imo o won, gbogbo olulo imo ni ẹni iparun ayaafi awon ti won n şe afomọ işe e won fun Olohun nikan soşo. Akoko ojise fun ẹnikeji to ba n gbero lati tele aşe Olohun

¹ ẹni to kere ju ninu won ni ẹni to mo odiwon oun ti yoo maa fi sin Olohun, ti yoo silee jina si oun ti Olohun şe leewo.

ni ki o kọ aniyán, lẹyin naa yoo maa ẹ atunṣe e rẹ pẹlu iṣe, lẹyin gbogbo agbọye e pipe orọ Ọlọhun lododo ati ṣiṣe afomọ iṣe fun Un, iṣe ṣiṣe lai daniyan, idamu lasan ni, beṣ si ni aniyán ti ko jẹ tori Ọlọhun, ṣiṣe karimi ni, ati pe iṣe ti a ẹ fun Ọlọhun nikan ṣoṣo lai fi igbagbo ododo rinle, aṣedanu lasan ni.

Orisi meṭa ni awon iṣe: 1) IṢE EṢE: Dida aniyán to dara lori iṣe eṣe ko lee sọ di iṣe e itele aṣe Ọlọhun pẹlu erongba daradara, koda erongba aburu yoo tun jẹ ki eṣan aburu iṣe naa di adipele ni. **2) AWON NKAN TI ṢIṢE E RE JE ETỌ LASAN:**

Gbogbo nkan ti ṣiṣe rẹ jẹ etọ ni yoo maa ni erongba kan tabi omiran ti a tori i rẹ see, o rorun fun oluṣe iru iṣe beṣ lati sọ di iṣe e itele aṣe Ọlọhun(pẹlu didaniyan to dara).

3) AWON IṢE E ITELE AṢE ỌLỌHUN: Eleyi sopọ mọ aniyán ni ipilẹ lilalaafia rẹ, ati ṣiṣe adipele eṣan an rẹ¹, to ba daniyan karimi(nibi ṣiṣe e re), yoo di iṣe eṣe, ati ebo kekere, koda o lee di ebo nla paapaa, ojuponna meṭa ni eleyi lee gba wa.

(1) ki o jẹ pe iṣe karimi lo gbe ẹ iṣe naa ni ipilẹ, ida orogun pọ mọ Ọlọhun ati ijosin to ti bajẹ ni eleyi jẹ. **(2) ki iṣe jẹ nitori Ọlọhun(ni ibere),** lẹyin naa ki aniyán karimi wọle sinu rẹ, to ba ẹ pe iṣe ijosin naa ba jẹ eyi ti won ko mọ igbeyin rẹ le ibere e rẹ lori ni, geṣe bii saraa ṣiṣe, ibere e rẹ lalaafia, igbeyin in rẹ lo bajẹ, ṣugbon to ba jẹ eyi to sepe won mọ igbeyin rẹ le ibere e rẹ lori ni, geṣe bi i irun kiki, iṣe naa yoo maa be lori okan ninu awon iṣesi meji yii: **(a) ki oluṣiṣe naa gbogun ti karimi naa, ki o si le jina si ara a rẹ,** irufe eleyi ko lee ni oripa lara iṣe naa. **(b) ki o fi aye gba karimi naa ninu okan an rẹ,** irufe eleyi yoo ba gbogbo iṣe naa jẹ.

(3) ki karimi naa waye lẹyin to ti se iṣe naa pari, royiroyi lasan ni iru eleyi jẹ, ko ni oripa Kankan lara iṣe tabi lara oluṣiṣe naa. Opolopo oju ona abawole miran n be fun karimi ti o se oranyan ki a mọ, ki a si sora nibe.

ṣugbon to ba se pe erongba to fi n ṣiṣe ni lati ri eyikeyi ninu awon oore aye, eṣan an re tabi eṣe e rẹ yoo maa jẹ lori odiwon aniyán an rẹ, iṣesi meṭa lo n be fun eleyi:

(1) Ki o se pe anfaani aye lasan lo gbe ẹ iṣe naa, geṣe bi eni to n ṣaaju kirun fun awon eeyan lati maa gba owo oya lasan, irufe eni bayi elese ni. Ojise Ọlọhun (ike

¹ **Ojise Ọlọhun(ike ati ọla Ọlọhun ko maa ba) sọ pe:** (Enikeni to ba gbero ṣiṣe iṣe oloore kan, ti ko see, Ọlọhun yoo ko eṣan iṣe oloore kan silẹ fun ni pipe, enikeni to ba gbero ṣiṣe iṣe eṣe kan, ti ko si see, Ọlọhun yoo ko eṣan iṣe oloore kan silẹ fun ni pipe, to ba gbero ṣiṣe e rẹ, to si se e, Ọlọhun yoo ko eṣan iṣe eṣe kan silẹ fun). Bukhaari ati Muslim lo gbaa wa.

Ojise Ọlọhun(ike ati ọla Ọlọhun ko maa ba) tun sọ pe: (Apejuwe al-ummah yii da geṣe bi apejuwe awon eeyan merin kan: arakunrin kan ti Ọlọhun fun ni imọ ati owo, ti o waa n lo imọ naa ninu owo o rẹ nipa nina a si ona eto, ati arakunrin kan ti Ọlọhun fun ni imọ, ṣugbon ti ko fun lowo, to wa n so pe: to ba se pe Ọlọhun ba fun mi ni owo ni, emi naa o ba na bi arakunrin yi se n na, awon mejeeji eṣan an won se deede ara won, ati arakunrin kan ti Ọlọhun fun ni owo, ti ko fun ni imọ, to wa n teṣeṣe pẹlu owo naa, ti ko na sona eto, ati arakunrin kan ti Ọlọhun ko fun ni imọ ati owo, to wa n so pe: to ba se pe Ọlọhun fun mi ni owo, n ba na si ona aito, geṣe bi arakunrin yii se n naa, eṣe e won se deede ara a won). Tirmisy lo gbaa wa.

Orọ eni keji ati eni kerin ninu hadiisi yi **n toka si** pe won ti se odiwon oun ti apa won ka ninu awon iṣe naa, eleyi si han ninu orọ o won ti **won sọ** pe: (to ba se pe mo ni deede oun to ni ni ,n ba se iru oun to se yii). Idi niyi ti won fi fi **okookan** awon mejeeji kun enikeji i rẹ nibi eṣan rere ati eṣe.

Ibn Rajab sọ pe: orọ to n be **ninu hadiisi yii** pe (awon mejeeji ni eṣan an won se deede ara won), **n tumo si ṣiṣe deede ara a won ni ipilẹ, kii se nibi ṣiṣe adipele e rẹ, adipele eṣan n be fun eni to ṣiṣe nikan ni, kiise eni to daniyan ṣiṣe rẹ ti ko si riṣe, to ba se pe won se deede ara won ni gbogbo ona ni, eni to daniyan ṣiṣe e rẹ lasan naa ko ba ni eṣan ilopo lona mewa, eleyi tako gbogbo awon aayah Al-Qur'an ati hadiisi to waye lori orọ naa.**

ati ola Ọlọhun ko maa ba) sọ pe:

«من تعلم علما مما يبتغى به وجه الله - عز وجل - لا يتعلمه إلا ليصيب به عرضا من الدنيا لم يجد عرف الجنة يوم القيامة»
“Enikeṅi to ba kọ imọ kan, ninu eyi ti a fi n wa ojuure Ọlọhun, lati lee ri anfaani kan ninu awọn anfaani aye, ko nii gbọ oorun alujanna” Abu Daud lo gbaa wa.

(2) Ki o şe işe naa lati fi wa oju rere Ọlọhun ati anfaani aye, irufe eleyi yoo maa şe adinku igbagbo ati işişe fun Ọlọhun, gege bi eni to lo si hajj lati şowo ati lati şe işe hajj, eṣan an re yoo maa be ni odinwon aniyan tori Ọlọhun(to ba wa ninu işe re)

(3) Ki o şe işe naa fun Ọlọhun nikan şoşo, şugbọn ki o maa gba owo kan ti a ya soto fun lati ran lowo lori riri işe naa şe ni irorun, irufe eni bayi yoo gba eṣan re lekunre, eṣan an re ko lee dinku pelu oun ti o gba yii, ojişe Ọlọhun(ike ati ọla Ọlọhun ko maa ba) sọ pe: «إن أحق ما أخذتم عليه أجرًا كتاب الله»
“oun to leto julọ lati gba owo oya le lori naa ni tira Ọlọhun” Bukhaari lo gbaa wa.

Mo fe ki o loṣomọ wipe ipele ototo ni awon oluṣafomọ işe fun Ọlọhun wa:

(1) IPELE TO KERE JULỌ: Oun ni işişe işe itele aşe Ọlọhun nitori irokan eṣan lati odo Ọlọhun ati ipaya iyaa Re. **(2) IPELE AARIN MEJI:** Oun ni işişe işe itele aşe Ọlọhun, nitori idupe fun Ọlọhun ati ijepe e aşe e Re. **(3) IPELE TO GA JULỌ:** Oun işişe işe itele aşe Ọlọhun, nitori inife Ọlọhun, ati gbigbe titobi ati gbigbongbọn fun Ọlọhun, ati papaya a Re, eleyi ni ipele awon olupe oro Ọlọhun lododo.¹

AT-TAOBAH (IRONUPIWADA KURO NIBI EŞE):

Oranyon ni eleyi je ni gbogbo igba, şişubu sinu eşe je adamo omọ eniyan, ojişe Ọlọhun(ike ati ọla ko maa ba) sọ pe: «كل ابن آدم خطاء وخير الخطائين التوابون»
“Gbogbo omọ annabi Adam ni eleşe, eni to loore ju ninu awon eleşe ni awon ti won maa n tuuba”. Tirimisiy lo gbaa wa. Ojişe Ọlọhun(ike ati ola Ọlọhun ko maa ba) tun sọ pe: «لو لم تذنبوا لذهب الله بكم ولجاء بقوم يذنبون فيستغفرون الله فيغفر لهم»
“Ti kii baa şe pe e nşe Ọlọhun ni, Ọlọhun O ba ko yin kuro(lori ile), I ba si mu awon ijo miran wa, ti won yoo maa şe E, ti won yoo si maa toro aforijin, ti yoo si maa forijin won” Muslim lo gbaa wa.

Mimaa lo tituuba lara ati itaku lori eşe je aşışe to tobi, şaetoon maa n fe lati je omọ eeyan lere pelu okan ninu awon oju ona meje kan, ti okan ninu re ba kunọ, yoo tun gba omiran, awon oju ona naa niyi: **1)** Ida orogun po mo Ọlọhun ati işe keferi si I. **2)** Ti ko ba nikapa alakoko yii, yoo gba oju ona a adadasile nibi adisoakan, ati gbigbe ikose ojişe Ọlọhun(ike ati ọla Ọlọhun ko maa ba), ati awon sohaaba re ju sile. **3)** Ti ko ba nikapa eleyi, yoo gba oju ona mumu da awon eşe to tobi. **4)** Ti ko ba nikapa eleyi, yoo gba oju ona mumu da awon eşe kekere. **5)** Ti ko ba ri eleyi şe, yoo gbiyanju oju ona mumu lo ilo apa nibi awon nkan ti lilo o re je eto. **6)** To ba kagara nibi eleyi, yoo je ki irufe eni beşe şe airoju pelu awon işe oloore ti eṣan re kere, kuro nibi awon işe oloore ti eṣan re lola julọ. **7)** To ba waa kuna nibi gbogbo

¹ Ọlọhun ti ọla Re ga sọ nipa anabi Muusa(*Alaafia Ọlọhun ko maa ba*) wipe o sọ pe:(Mo kanju wa si iwaju u Re, Ire Oluwa a mi,ki O le yonu si mi), anabi Muusa(alaafia Ọlọhun ko maa ba) yara wasi waju Ọlọhun lati lee ri iyonu u Re,kiise nitori i ije ipe aşe e Re nikanşoşo, apejuwe miran n be nibi işe daadaa si awon obi mejeeji, ipele to kere ju ni sise daadaa si won nitori iberu ijiya to n be nibi işe won ati wiwa eṣan to n be nibi tituju u won,ipele aarin meji ni işe daadaa si won niti itele aşe Ọlọhun ati sisan won leṣan daadaa ti won ti ti siwaju nipa tituju omọ o won ni kekere, ati jije ti won je okunfa wiwaye e re, ipele to ga julọ ni işe daadaa siwon, niti gbigbe titobi fun aşe Ọlọhun to ni ki a şe daadaa si won,ati inife Ọlọhun ati igbe gbigbongbọn fun Ọlọhun ti ọla Re ga julọ.

eleyi, yoo de eṣu anjõnnu tabi awõn ẹni eṣu ninu awõn eeyan si onitõun(geḡe bii,babalawo, oloogun ika,oṣo,aje,onilara,ati beḡbeḡe lo)

Ipin meji ni awõn eṣe pin si: (1) AL-KABAAIR(AWõN EṢE TO TOBI): Oun ni eyi ti ijiya ṣeria ba n be lori i re nile aye, tabi ti ileri iya n be lorii re ni aakhirah, tabi ti ibinu ati egun Olohun nbe lori ẹni to n da irufe eṣe beḡ, tabi ti wõn le igbagbo ododo jina sii.¹ **(2) AS-SõGHAAIR(AWõN EṢE KEKERE):** Oun ni eyi to ba kere si eyi ti a ṣalaye e re loke yii.

Awõn okunfa kan n be to maa n so eṣe kekere di eṣe to tobi,awõn eyi to Pataki julõ ninu awõn okunfa naa niwõnyii: **Titaku lorii dida eṣe kekere, dida ni adatunda, tabi fifi oju kere e re, tabi ṣiṣe iyanran lori riri da, tabi ṣiṣe afihan an dida a re.**

Tituuba yoo maa lalaafia nibi gbogbo eṣe, yoo si maa be titi oorun yoo fi yo nibi ti o nwõ si, tabi titi di igba ti emi ba n mura lati jade lasiko ipõka iku. Eṣan to n be fun ẹni to ba tuba pelu ooto inu nipe Olohun yoo fi iṣe daadaa paaro iṣe aburu u re, koda ki pipõ aburu naa kun alafo to n be laarin sanma ati ile.

Awõn majemu gbigma tituuba niwõnyin: 1) Jijawõ kuro nibi eṣe. **2)** Kikabamõ lori eṣe to ti rekoja. **3)** ṣiṣe ipinnu lati ma pada sibi eṣe mõ lojõ waju. Bi eṣe naa ba je eyi to sopo mõ awõn etõ elomiran, dandan ni ko da awõn etõ naa pada fun awõn ẹni to ni wõn.

Ipele merin ni awõn eeyan wa nibi orõ tituuba(ironupiwada kuro nibi eṣe).

(1) Oluronupiwada ti yoo si duro lori ironupiwada a re titi di igbeyin iṣemi aye e re, ko nii pe emi re lo sibi pipada sidi eṣe mõ, ayaafi awõn aṣiṣe ti abara ko le ṣora kuro nibe,eleyi ni iduro ṣinṣin lori ironupiwada,irufe ẹni bayi ni olugbawaju lo sibi iṣe oloore,iru ituuba bayi ni a npe ni **“an-nasuuh”(Ironupiwada ti otitõ),** irufe emi bayi si ni **“An-nafsul mutmainnah”(emi onifõkanbale).**

(2) Oluronupiwada to duro deede nibi ogoorõ awõn iṣe itele aṣe Olohun, ṣugbõn ko ribi jawõ kuro nibi awõn eṣe koõkan to n ko aleebu ba, ti kii se pe on moomõ da awõn eṣe wõnyi,bikoṣe pe o je adanwo fun, lai moomõ se ipinnu lati sunmõ awõn eṣe naa, gbogbo igbakigba to ba ti da eyikeyi ninu awõn eṣe wõnyii, yoo maa bu emi ara a re,yoo kabamõ, yoo si pinnu lati ṣora fun awõn okunfa a eṣe naa, irufe emi bayi ni **“An-nafsul lawwaamah”(emi olopolõpo eebu).**

(3) Ki o ronupiwada, ki o si duro deede fun awõn asiko kan, leyin naa ki ojukokoro o re tun je nipa lati da awõn eṣe kan, ṣugbõn toun ti beḡ naa, a maa se deede nibi awõn iṣe oloore,a si maa si gbe opolõpo awõn eṣe ju silẽ bi o tilẽ je pe o lagbara lati da wõn, ti ojukokoro o re si npe lo sibe, ṣugbõn adun kan tabi meji lo je nipa(lati da awõn eṣe wõnyi), to ba dawõn tan, yoo maa kabamõ, yoo si maa se adeun fun emi ara a re pe oun a ronupiwada kuro nibe, irufe emi bayi ni **“An-nafsul mas’uulah”(emi ti wõn n bi leere),** atubõtan irufe emi bayi lewu pupõ, nitorii lilõ lara ati dida igba si ironupiwada, o le seeṣe ki iku kamõ ṣaaju ko too ronupiwada, beḡ si ni awõn iṣe duro lori atubõtan. **(4)** Ki o ronupiwada, ko si duro deede fun awõn asiko kan,

¹ Ti Olohun tabi ojise Re pe ni alaigbagbo.

leyin naa ko tun moomoo pada sibi eše, lai pe emi ara a re sibi ironupiwada, tabi kabamo lori dida a re, irufe emi bayi ni “**An-nafsul ammaaratu bis-suu’i**” (**emi to n pani laše ę šiše aburu**). Iberu atubotan aburu n be lori irufe emi bayi.

■ **AS-SIDQ (ODODO)**: Oun ni ipile gbogbo iše afokanše, won a maa lo gbolohun yii “**ododo**” fun awon itumọ mefa: (1) Ododo nibi orọ sisọ. (2) Ododo nibi aniyani ati erongba(eleyi ni šiše afomọ iše fun Olohun nikan sošo) (3) Ododo nibi ipinnu okan. (4) Ododo nibi pipe adehun lori ipinnu okan. (5) Ododo nibi iše, nipa wipe ki gbangba iše naa se deede koro o re; gege bii ifokansi lori irun. (6) Ododo nibi šiše amuse ati asepe gbogbo ibuduro esin(gbogbo oun ti esin n beere fun) patapata. Eleyi ni ipele to ga, to si biyi julọ, gege bii ododo nibi iberu, ireti, igbe titobi fun, irayesa, iyonu, igbarale, inife, ati gbogbo awon iše afokanše miran. Enikeni to ba se ododo pelu Olohun nibi gbogbo awon oun ti a ti menuba loke yii, irufe eni be ni olododo tooto; nitori pe o ti mu iše ododo de ogongo.

Ojiše Olohun (Ike ati ola Olohun ko maa ba) so pe:

«عليكم بالصدق فإن الصدق يهدي إلى البر وإن البر يهدي إلى الجنة وما يزال الرجل يصدق ويتحرى الصدق حتى يكتب عند الله صديقاً»
“Ododo di owọ o yin, nitori pe ododo ma n mu ni lo sibi šiše daradara, šiše daradara si maa n mu ni lo sinu al-jannah arakunrin kan ko ni yee maa so ododo, ti yoo si maa wa ododo lati se, titi ti won yio fi ko oruko re si odo Olohun pe olopolopo ododo ni” Bukhaari ati Muslim lo gbaa wa.

Enikeni ti ododo ba ru loju, to si se ooto inu pelu Olohun ti ola Re ga julọ nibi wiwa ododo naa, lai tele ifeenu u re, eyi to wopo ju nipe Olohun yoo fi se konge lo sibe, ti ko ba lepa ba ododo naa, Olohun yoo se amojukuro fun. Idakeji ododo ni iro pipa, ni ibere, iro maa n ti inu okan bo si ori ahon, yoo si ba ahon je, leyin naa, yoo bo si gbogbo awon orikerike ara yoku, yoo si ba gbogbo iše ę re je; gege bi o ti ba oro ori ahon je, iro naa yoo kari gbogbo awon oro o re, ati iše ę re, ati gbogbo isesi i re, yoo si joba le lori.

■ **AL-MUHABBAH (IMAA NIFE)**: Inife Olohun ti ola Re ga julọ, ati ojiše ę Re, ati awon onigbagbo ododo, ni o lee mu ni ri adun igbagbo, ojiše Olohun (ike ati ola Olohun ko maa ba) so pe: «ثلاث من كن فيه وجد بهن حلاوة الإيمان: أن يكون الله ورسوله أحب إليه مما سواهما، وأن يحب المرء لا يحبه إلا لله، وأن يكره أن يرجع إلى الكفر بعد إذ أنقذه الله منه كما يكره أن يلقى في النار»
“Awon nkan meta kan n be, enikeni to ba n be lara a re, yoo ri adun igbagbo: ko nife Olohun ati ojiše ę Re ju gbogbo nkan patapata lo, to ba nife enikan, ko ma se nife ę re ayaafi nitori Olohun nikansošo, ati pe ko korira pipada sinu ise keferi leyin ti Olohun ti yo kuro nibe, gege bo se korira ki won ju sinu ina” Bukhaari ati Muslim lo gbaa wa.

Nigba ti won ba gbin igi inife Olohun ti ola a Re ga julọ sinu okan, ti won si n fi omi isafomọ iše f’ Olohun ati itele ojiše ę Re toju igi naa, yoo so oniruuru eeso, yoo si maa mu oun tenu nje wa lati igba degba pelu iyonda Olohun Oba a re. Oriši merin ni inife pin si: (1) Inife Olohun; oun naa ni ipile igbagbo. (2) Inife nitori Olohun ati ikorira nitori Olohun; oranyan ni eleyi je.¹ (3) Inife nkan miran

¹ Awon eeyan pin si ona meta nibi inife ę won ati ikorira won(al-walaa’u wal- baraa’u): (a) eni ti a o maa nife ę re ni ife to peye, ti ikorira ko nii la rara,awon wonyi ni awon onigbagbo ododo tooto,

papọ mọ Ọlọhun ti ọla a Rẹ ga julọ; ida orogun pọ m'Ọlọhun nibi ifẹ to jẹ ọranyan(lati fi fun Ọlọhun nikanşoşo) ni eleyi jẹ, gege bii i maa nife awon elebo nitori awon orişa a won, eleyi ni ipileṣe işebọ s'Ọlọhun. (4)Inife to je ti adamọ; gege bii ninife awon obi mejeeji, ati awon omọ, ati ounje ati bebeṣe lo, eleyi to. Ti o ba n fe ki Ọlọhun ti ọla a Rẹ ga julọ nifeṣe re,mojukuro lara a yoroyoro aye. Ojişẹ Ọlọhun (ike ati ọla Ọlọhun ko maa ba) sọ pe: « *ازهد في الدنيا يحبك الله* » "*Moju kuro nibi(yoroyoro)aye, Ọlọhun yoo nifeṣe Rẹ*" Ibnu Maajjah lo gbaa wa.

☛ **AT-TAWAKKUL (IGBARALE):** Eleyi ni şişe afiti okan si ọdọ Ọlọhun ati igbe ara le E lati lee ri oun ti a nwa, ati lati lee la kuro nibi oun ti emi i wa ko, pelu nini igbiyele ninu Ọlọhun ati şişe awon okunfa to ba şeria mu to lee mu wa ri ohun ti a n fe, gbigbe ifokan ti Ọlọhun ju silẹ jẹ ibu enu atẹ lu im'Ọlọhun lokan, beṣe si ni gbigbe şişe awon okunfa(to lee muni ri nkan naa) ju silẹ jẹ idinku u laakaye, igbara le Ọlọhun yoo maa waye şiwaju işẹ, oun naa si ni eeso imọ amodaju(agbara Ọlọhun).

Orişi meṣa lo pin si: (1) Eyi to jẹ ọranyan; eleyi ni gbigbe ara le Ọlọhun nibi ohun ti enikeni ko nikapa a re ju Ọlọhun lo, gege bii wiwo alaare san. **(2) Eyi to jẹ eewo, iran meji ni eleyi pin si: (a) eyi to jẹ ebọ nla;** oun ni gbigbarale awon okunfa niti patapata,(pelu adisokan) pe won lee da mu anfaani wa tabi le aburu lo¹

gege bii awon annabi Ọlọhun, ati awon oluşe ododo pelu Ọlọhun ni gbogbo igba,akokọ irufe awon eni wonyi ni aşaju u wa annabi wa Muhammad (ike ati ọla Ọlọhun ko maa ba), ati awon iyawo re, ati awon omọ re, ati awon sçhaaba re. (b) eni ti a o maa korira a re niti patapata; awon wonyi ni awon keferi ati awon elebo. (d) eni ti a o maa nife e re lona kan, ti a o si maa korira a re lona miran; awon wonyi ni awon onigbagbo ododo ti won jẹ eleşe, a o maa nife e won lodiwon igbagbo to n be lodọ o won, a o si maa korira a won lodiwon awon eşe to n be lodọ won.

Oriş meji ni inife awon keferi ati imuwon lorẹ: (1) eyi to lee şokunfa ipeyinda ati ijade kuro ninu agbo islaam; eyi ni imaa mu won lorẹ imule nitori esin in won. (2) eyi to jẹ eewo, şugbon ti ko lee muni jade kuro ninu islaam; eyi ni mimu won lorẹ imule nitori orọ ile aye won. Nigbamiran iropo ati iruju maa n waye laarin şişe daradara si awon keferi (ti won kii şe awon to n ba wa jagun), ati laarin kikorira a won ati bibowo-boşe kuro lodọ o won, o şe Pataki ki a şe opinya laarin mejeeji, şişe deede pelu u won, ati lilo pelu u won lona to dara lai ni ifeṣe denu-denu si won ko leewo, gege bii şişe pelepẹle pelu awon oṣe inu won, ati siso orọ tutu pelu u won niti aanu ati ike. Ọlọhun ti ọla Rẹ ga sọ pe: {*Ọlọhun ko ko fun yin nipa awon eni ti won ko ba yin jagun nipa esin,ti won ko si leyin jade kuro ninu ile yin, pe ki e maa şe oore fun won ati işe deede si won*}. şugbon ikorira a won ati imu won loṣa, nkan miran ni eleyi jẹ, Ọlọhun ti paşe e re ninu orọ Rẹ to lo bayi pe: {*Eyin ti e gbagbo ni ododo, e ma şe mu awon oṣa Mi ti işe oṣa eyin naa ni orẹ (imule), ti e o maa waa lo ife si won*}. O rorun lati lo pelu u won lona to dara, pelu ikorira a won, ati ai lo ife si won, gege bi ojişẹ Ọlọhun(ike ati ọla ko maa ba) şe şe pelu awon yahuudi ilu Madinah.

¹ N je şişe awon okunfa ni atako si igbara le Ọlọhun bi? Awon ojuponna kan n be fun eleyi:

(1)**wiwa anfaani ti a şafekuu re:** ona meṣa ni eleyi pin si: (a)Awon okunfa to daju, gege bii siso yigi lati wa omọ,gbigbe şişe irufe okunfa bayi ju silẹ da gege bi eni to ni arun opolo ni, ko fi ibi Kankan jo igbara le Ọlọhun. (b)Awon okunfa ti ko daju,şugbon eyi to wopo ju ni pe awon işele o lee sele leyin in re, gege bi eni to n rin irin ajo ninu papa aşale lai şe ipese dani, iru işesi bayi kii şe igbara le Ọlọhun, oun ti won pa laşe e re ni şişe ipese dani, ojişẹ Ọlọhun (ike ati ọla Ọlọhun ko maa ba)nigba to se irin ajo, o şe ipese dani, o si gba eni ti yoo şe atonişona fun lo si ilu Madinah pelu owo oya. (d) Awon okunfa ti a lero pe o lee mu awon işele şele lai si aridaju to foju han lori e,gege bi eni to n şe awon eto kan to we loju ona wiwa işe ati imu, irufe eleyi ko jade kuro ninu igbara le Ọlọhun, koda gbigbe wiwa işe ati imu sile kii şe igbara le Ọlọhun rara. 'Umor (ki Ọlọhun yonu sii so pe: (olugbarale Ọlọhun ni eni to fun irugbin sori ile,to waa gbara le Ọlọhun.

(2) **titou eyi to wa nilẹ:** enikeni to ba ri ohun ti yoo jẹ lona eto, to si toju ninu re fun ojo iwaju, irufe eleyi ko jade kuro ninu igbara le Ọlọhun, paapa julọ ti irufe eni beṣe ba ni awon molebi to po, ojişẹ Ọlọhun (ike ati ọla Ọlọhun ko maa ba), a maa ta ogba oko dabinu u ti Banu Nadhiir, yoo si toju ounje odun kan fun awon ara ile e re. Bukhaari ati Muslim lo gbaa wa

(lai se p̄lu iȳnda Ọl̄hun). **(b) eyi to j̄ ẹb̄o kekere**, ḡḡ bii igbarale ẹnikan nibi ọr̄o aaj̄e-aamu, lai ni adis̄kan wipe o lee da ̄e eleyi fun ni, **̄ugb̄on sisop̄o ọkan** m̄o ti taȳo aala wipe okunfa lasan lo j̄. **(3) Eyi to t̄o**; eleyi ni fifa ẹnikan kal̄e ḡḡ bi āsoju, ti a o si maa gbarale nibi aw̄on nkan to nikapa le lori, **ḡḡ bii kata-kara**, ̄ugb̄on ko t̄o ki a s̄o fun iru ẹni b̄e pe: (mo gbara le Ọl̄hun, leyin naa mo gbara le iw̄o naa), ohun ti a o s̄o ni pe: (mo fāe kal̄e ḡḡ bi āsoju fun mi).

☛ **Ā̄-̄UKR (ỌP̄E DUDU)**: Eleyi ni ki oripa id̄era Ọl̄hun han ninu ọkan ẹrusin in R̄e nipas̄e igbagb̄o ododo, ati lori ah̄on r̄e nipas̄e yinyin Ọl̄hun, ati ninu aw̄on orikerike ara a r̄e nipas̄e sinsin Ọl̄hun. Ọp̄e dudu j̄e ohun ti a gba lero gan an funra a r̄e, ḡḡ bi suuru ̄e j̄e ohun ti a gbero o r̄e nitori nkan miran. Ọp̄e dudu yoo maa j̄e p̄lu ọkan, ah̄on, ati gbogbo aw̄on orikerike ara to ku, itum̄o ọ r̄e ni akotan si ni lilo id̄era Ọl̄hun lati fi t̄ele ā̄ ẹ R̄e.

☛ **AS-S̄QBR (SUURU)**: Ohun ni gbigbe ju sil̄e, ikebosi i irora adanwo l̄o si ọd̄o ẹlomiran leyin Ọl̄hun, ati didari iruf̄e ẹ ikebosi b̄e si ọd̄o Ọl̄hun nikan ̄oso, Ọl̄hun ti ọla a R̄e ga jul̄o s̄o pe: ﴿إِنَّمَا نُوفِي الصَّابِرِينَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ “**Dajudaju w̄on o san aw̄on onisuuru ni ẹsan an w̄on lekunr̄e**”. Oj̄ī Ọl̄hun (ik̄e ati ọla Ọl̄hun ko maa ba) s̄o pe: «ومن يتصبر يصبره الله وما أعطي أحد عطاء خير وأوسع من الصبر» “**Enik̄eni to ba f̄e lati ̄e suuru, Ọl̄hun yoo fun ni suuru, w̄on ko ta ẹnikan ni ọr̄e kan to loore to si gbooro, to ju suuru l̄o**” Bukhaari ati Muslim lo gbaa wa. ‘Um̄o (ki Ọl̄hun ȳonu si) s̄o pe: “Adanwo kan ko nii kan mi ayaafi ko ̄e pe Ọl̄hun ti ̄e aw̄on id̄era m̄erin fun mi ninu u r̄e; **1)** adanwo naa kii ̄e latara ẹsin in mi **2)** kii ̄e ohun lo tobi ju ninu adanwo **3)** ko s̄oriri iȳonu Ọl̄hun deew̄o fun mi **4)** ati pe mo n rokan ẹsan (lati ọd̄o Ọl̄hun) lori i r̄e”

Ipele-ipele ni suuru: **Ipele to kere ju**: Oun ni gbigbe ikeboosi ju sil̄e p̄lu u ikorira. **Ipele to wa laarin ni**: Oun ni gbigbe ikeboosi ju sil̄e p̄lu u iȳonu. **Ipele to ga jul̄o**: Oun ni didupe fun Ọl̄hun lori adanwo.

Enik̄eni ti w̄on ba ̄e abosi si, to waa ̄ēbi le alabosi i r̄e, iruf̄e ẹni b̄e ti gbe ara a r̄e nija, o si ti gba ̄etōo r̄e, ko ̄e suuru.

Ọna meji ni suuru pin si: **1) Suuru ti ara maa n ̄e**; oun k̄o la gbalero nibi. **2) Suuru ti ẹmi maa n ̄e** lori aw̄on nkan ti adam̄o nif̄e si, ati aw̄on nkan ti if̄ēnu yan laayo.

Gbogbo nkan ti ọm̄o eniyan yoo maa ba pade laye, ko lee ȳe nibi orīsi nkan meji: **(a)** oun ti yoo maa ̄e deede if̄ēnu r̄e **(b)** oun ti yoo maa yapa if̄ēnu r̄e, ọna m̄eta ni eleyi pin si: **1) Suuru lori it̄el̄as̄e Ọl̄hun**; eyi to j̄e dandan ninu r̄e ni ī̄e ọr̄anyan, eyi ti a f̄e ̄ī̄e e r̄e lasan ni aw̄on nafilah (ī̄e ā̄egb̄or̄e). **2) Suuru lori gbigbe ̄ē̄e ju sil̄e**; eyi ti gbigbe ju sil̄e r̄e j̄e dandan ni aw̄on nkan eew̄o (haraam), eyi ti a kan f̄e gbigbe ju sil̄e r̄e lasan ni aw̄on nkan ti a k̄o (makruuh). **3) Suuru lori aw̄on ebubu Ọl̄hun**; eyi to j̄e dandan ninu r̄e ni kiko ah̄on nijanu nibi kikebosi, kiko ọkan nijanu nibi atako si ati ibinu lori ebubu Ọl̄hun, ati kiko orikerike ara nijanu nibi ī̄esi ti Ọl̄hun ko ȳonu si, ḡḡ bii kikebosi, fifāsoya m̄ora ẹni l̄orun, gbigbara dal̄e ati b̄ēb̄ē l̄o, eyi ti a kan f̄e ̄ī̄e e r̄e lasan ni ki ọkan ȳonu si kadara Ọl̄hun.

TALO L̄OLA JU NINU ỌL̄OR̄O TO N DUPE ATI TALAKA TO ̄E SUURU? Ti ọl̄or̄o ba na owoo re sibi it̄el̄as̄e Ọl̄hun, tabi o t̄oju u r̄e nitori i r̄e, iruf̄e ọl̄or̄o b̄ē l̄ola ju talaka l̄o, to ba ̄e pe ibi aw̄on nkan ̄etōo lasan ni inawo o r̄e ba

pọ si, talaka lola ju lọ. Ojiṣe Ọlọhun (ikẹ ati ọla Ọlọhun ko ma ba) sọ pe: « الطاعم الشاكر بمنزلة الصائم الصابر » “*Eni to n jẹun to n dupe, o da gege bi alaawe to n se suuru.*” (‘Ahmad ni o gba a wa.)

☛ **AR-RIDHOQ (IYONU):** Oun ni initeṣun peṣu nkankan ati igba tito peṣu re, o maa n waye leyin iṣe ni, iyonu si ebubu Ọlọhun ni eyi to gaju ninu awon ibuduro awon olusunm’Ọlọhun, oun naa si ni eeso inife Ọlọhun ati igbe ara lee, pipe Ọlọhun lati mu oun ti okan ko kuro ko tako iyonu si ebubu u Re.

☛ **AL-KHUṢUU’U (IFOKONSIN):** Eleyi ni igbe titobi fun Ọlọhun, ire ara eni sile, ati iyepere ara eni fun U. Hudhaefah(ki Ọlọhun yonu sii) sọ pe: o dọwọ o yin o, nibi ifokansin iṣojumeji, won beere pe: ewo ni ifokansin iṣojumeji? O dahun pe; oun ni ki ifokansin han ninu ara, sugbon ko ma si ninu okan. O tun sọ pe: Akoko oun ti e o koko se afeku u re ninu esin in yin ni ifokansin. Eyikeyi ijosin ti won ba se ifokansin lofin ninu u re, esan an re yoo maa se deede odiwon ifokansin to ba n be ninu u re; gege bii irun kiki, ojiṣe Ọlọhun (ikẹ ati ọla Ọlọhun ko ma ba) sọ nipa olukirun pe, yoo maa gba ilaji esan, tabi ida merin, tabi ida marun, titi to fi dori ida mewa, koda o lee ma gba esan kankan rara nitori siṣafeku u ifokansin ninu u re.

☛ **AR-ROJAAU (IROKAN):** Oun ni gbigboju wo gbigbooro ikẹ Ọlọhun, idakeji i re ni jijakan(nibi aanu Ọlọhun), siṣe iṣe peṣu irokan aanu Ọlọhun ga nipo ju iberu lo; nitori pe yoo le je ki eeyan maa ro ero daadaa si Ọlọhun, Ọlọhun ti ọla Re ga julọ sọ pe: « أنا عند ظن عبدي بي » “*Mo ma n be nibi ero ti eruu Mi ba ro si Mi*” Muslim lo gbaa wa.

Ipele meji ni irokan pin si. (1) IPELE TO GA JULO: Oun ni eni to se iṣe itelase Ọlọhun, to si n rokan esan lati odọ o Re. ‘Aishah(ki Ọlọhun yonu si) sọ pe: ire ojiṣe Ọlọhun, nje awon ti Ọlọhun gba lero ninu orọ Re to lo bayi

﴿ وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَاءًا تَوَاقُلًا لَّهُمْ وَجِلَةٌ ﴾ “*Ati awon to se pe won a maa se ohun ti won se, ti awon okan nwon yoo si maa beru*” ni awon eni to se pe won n jale, won n se sina, ti won si n muti, ti won wa n paya iya Ọlọhun ti ọla a Re ga julọ bi? Ojiṣe Ọlọhun da lohun pe: “*rara o ire omobinrin As-siddiq, awon wonyi ni awon ti won n kirun, ti won gbaawe, ti won si n se saraa, toun ti be naa, ti won tun npaya a ki Ọlọhun ma gba lowo o won.*” ﴿ أُولَئِكَ يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ ﴾ (Awon wonyi ni awon ti won n gba waju nibi iṣe oloore). Tirmsiy lo gbaa wa.

(2) IPELE TO KERE JULO: Oun ni elesẹ to tuuba, to si n rokan aforiji Ọlọhun. Sugbon elesẹ to taku lori esẹ, to gbe tituuba ju sile, to wa n rokan aforijin Ọlọhun itonra eni je ni eleyi je, kii se irokan, irufe ti alakoko lo dara, aleebu ni elesẹkeji yi je. Onigbagbo ododo yoo maa ko iṣe rere ati iberu papo, nigba ti olojumeji yoo maa ko iṣe aburu ati ifokanbale papo.

☛ **AL-KHOOF (IBERU):** Oun ni ibanuje to ma n ba emi nigba ti o ba n retii aburu kan, ti siṣele aburu yi ba daju, won n pe ni ipaya, idakeji i re naa ni ifokanbale, kii se ipaya ni idakeji irokan, nitori pe ipaya a maa wa lati oju onaa iberu, nigbati irokan a si maa wa lati oju onaa igbougbe, oranyan ni ki inife, iberu ati irokan papo soju kannaa. Ibn Qayyim sọ pe: “*Okan da gege bi eiyẹ ninu irin ajoo re lo sodo Ọlọhun, inife lo duro gege bi ori fun, nigba ti iberu ati irokan je awon iye apa re mejeeji. Nigba ti iberu ba joko sinu okan, yoo pa gbogbo ojokoro inu okan naa, yoo si le ife aye jade kuro ninu u re.*”

Iberu to jẹ ọranyan: Oun ni eyi ti yoo maa gbeni lo sibi şişe awon işe ọranyan, ati gbigbe awon nkan eewo ju silẹ.

Iberu to jẹ aşegbore: Oun ni eyi ti yoo maa gbeni lo sibi awon işe aşegbore, ati gbigbe awon nkan ti okan ko(makruu'u) ju silẹ.

Orişirişi ni iberu pin si: **1)** Iberu ti ikoko ati ijosin; ọranyan ni fifi eleyi fun Olọhun nikan şoso, şişeri eyikeyi ninu u re sodo elomiran leyin Olọhun je ebọ şişe, gege bii iberu ooşa awon oşebọ nibi fifi aburu şeni. **2)** Iberu to je eewo; oun ni gbigbe işe ọranyon ju silẹ tabi şişe awon nkan eewo nitori iberu awon eeyan. **3)** Iberu to to; gege bii iberu to je ti adamo, gege bii iberu eranko abija ati bebebe lo.

▲ AZ-ZUHD (IRAYESA): Eleyi ni şişerii igbounge kuro nibi nkankan lo sibi nkan miran to loore julọ, irayesa a maa fun okan ati ara nisinmi, beş si ni igbounge aye a maa fa oşoloşo ironu ati ibanuje. Inife aye ni olori gbogbo aşişe patapata, ikorira a re si ni gbogbo itelaşe Olọhun, itumo irayesa ni yiyo ife aye kuro ninu okan, kii şe itumo o re ni gbigbe kuro lowo, bi o tile je wipe okan so mo, irufe eleyi ni irayesa awon alaimokan. Ojişe Olọhun (ike ati ola Olọhun ko maa ba) so pe: « *نعم المال الصالح للمرأة الصالح* » “*Sadankata owo daradara ti Olọhun fun eniire*” Ahmad lo gbaa wa.

Işesi marun lo n be fun talaka nibi oro owo: **(1)** ko sara fun gbigba owo niti ikorira a re, ati işora nibi aburu u re ati airoju-raaye to ma n ko bani, irufe eni bayi ni won n pe ni “**arayesa**”. **(2)** ki o ma yo ayoroşo pelu u riri i re, ki o si ma korira a re ni ikorira to lee ko ipalara ba, irufe eni bayi ni won n pe ni “**oluyonu si**”. **(3)** ki o nife si bibe owo ju aisi i re lo, nitori igbounge to ni sii, şugbon igbounge e re yii ko po debii ko gbe nidi lati wa owo naa, to ba waa ba ni ona irorun yio gba pelu idunnu, şugbon ti wiwa a re ba mu inira lowo, ko nii şe airoju peluu re, irufe eni bayi ni won n pe ni “**oluyaju okan**”. **(4)** ki o kagara lati wa, bi o tile je wipe o n gboungebe re, bi o ba şe pe o ri ona lati wa pelu inira ni, ki ba wa, irufe eni bayi ni won n pe ni “**oluşoju kokoro o re**”. **(5)** ki o şe pe inira lo gbe lo sibi ohun to gbero o re ninu owo, gege bi eni ti ebi n pa, tabi onihooho, to şafeku ohun ti yoo je tabi aşo ti yoo wo, won n pe irufe eni bayi ni “**eni ti ara n ni**”.

ÌFỌRỌJOMITORO ỌRỌ NÍTI PÈLÉPÈLÉ

Ọkunrin kan ti oruko rẹ n jẹ ‘Abdullaah (ẹrusin Ọlọhun) pade arakunrin ti oruko rẹ n jẹ ‘Abdu-n-nabii (ẹrusin anabi). Ọkàn ‘Abdu-l-laah kọ jìjé ‘Abdu-n-nabii. O wa n sọ ninu ọkan-an rẹ pe bawo ni ẹnikan ẹ fẹ jẹ ẹrusin fun nnkan miiran lẹyin Ọlọhun? (Bayii ni wọn ẹ bere si ni fọrọ jomitoro ọrọ laarin-in wọn).

‘Abdullaah: Ẹ o n sin nnkan miiran lẹyin Ọlọhun ni?

‘Abdu-n-nabii: Rara. Mi o sin nnkan miran lẹyin Ọlọhun. Musulumi ni mi, Ọlọhun nikan ọsọ ni mo si n sin.

‘Abdullaah: Ti ọrọ ba wa ri beẹ nigba naa, ki ni iru oruko yii fẹ jẹ tayọ oruko awọn kristiẹn. Awọn ni wọn maa n jẹ ‘Abdu-l-mosiih (ẹrusin ‘Iisa). Eyi ko si ẹ wa ni kayefi; ẹbi ‘Iisa (‘a.s) ni wọn n sin teletete. Ohun ti yoo kọkọ wa si inu ọpọlọ ẹni ti o ba gbọ oruko rẹ ni pe Anọbi ni o n sin. Eyi si kọ ni adisọkan ti musulumi ni si Anọbii rẹ. Eyi ti o jẹ ọran-anyan ni pe, musulumi gbodo ni adisọkan pe, ẹrusin Ọlọhun ati Ojise Rẹ ni Muhammod.

‘Abdu-n-nabii: Sugbọn anabi Muhammod ni ẹda ti o loore julọ. Oun si ni ašiwaju awọn ojişẹ. Awa n jẹ oruko yii lati fi jọla alubarika Anabi ati lati fi iyi ati ipoo rẹ lodo Ọlọhun sunmọ Ọlọhun. A tun fi n tọrọ işipe rẹ ni pelu. Wo o, ma wule jẹ ki oruko mi ẹ o ni kayefi; omọ iyaa mi kan n jẹ ‘Abdu-l-Husaen. Babaa mi si ti n jẹ ‘Abdu-r-Rasuul şiwaju tire. Lati igba laelae ni awọn eniyan ti n jẹ iru oruko yii, o si ti gbajumọ laarin awọn eniyan. Bi a ẹ ba awọn baba nlaa wa ni yen lori jije iruu awọn oruko yii. Nitori naa, ma ẹ fowo lile mu alamọri naa. Alamọri ti o fuye ni. Irurun si ni ọrọ ẹsin jẹ.

‘Abdullaah: Aburu nla mii tun ni eyi. O si buru ju aburu kiini lo. Aburu nla ohun ni wiwa nnkan ti ẹda ko nikapa lori rẹ si ọdọ ẹda lẹyin Ọlọhun. Yala eniyan beere rẹ lodo Anabi taarata tabi lodo ẹnirere to tun kere si i, aburu nla ni. Gegebi, bibeere rẹ lodo Husaen (aromodomọ Anabi) tabi elomiran. işe beẹ tako imolohun lẹkan ọsọ ti wọn pa wa laşẹ rẹ. Eyi ti n tumọ si gbolohun “Laa ‘ilaaha ‘illa Allaah”. Nitori ki titobi ọrọ yii le han si ọ ati ikangun buruku ti n be nibi jije iru oruko yii ati iruu rẹ miran, ni maa fi bi ọ leere awọn ibeere kan. Emi ko si ni afojusun kan tabi erongba kan (lori awọn ibeere naa) tayọ fifi ododo han, titete ododo, fifoju iro han, jijinna si iro, pipaşẹ daadaa ati kikọ aidara. Ọlọhun nikan ni alaranşe ẹda. Oun nikan si ni O too ba duro. Ko si si ogbon kan tabi agbara kan ayaafi pelu iyonna Ọlọhun, Ọba to ga, Ọba to tobi. Sugbọn şiwaju ki n to mu awọn ibeere yen wa, mo kọkọ fe ran ọ leti ọrọ Ọlọhun to sọ pe: ﴿إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾

Ọwọ ohun ti yoo jẹ ọrọ ẹnu awọn onigbagbo ododo, nigba ti wọn ba pe wọn si ọdọ Ọlọhun ati Ojise Rẹ, ki o le dajo laarin wọn, ni ki wọn sọ pe, a gbọ a si tele e. Awọn wonyen si ni oloriire. (Suuratu-n-Nuur; 24:51)

Ọlọhun tun sọ pe: ﴿فَإِنْ نَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ **Bi enuu yin ko ba ko lori nnkan (ti o si di oribe-ko-ribe), ẹ yara şeri rẹ si (ọrọ) Ọlọhun ati (ọrọ) Ojise, ti ẹ ba gba Ọlọhun gbọ ati ojo ikeyin...** (Suuratu-n-Nisaa; 4:59).

‘Abdullaah: Iwo sọ pe, o mọ Ọlọhun lẹkan ọsọ. O si tun jeri pe, “Laa ‘ilaaha ‘illa Allaah” Nje o le ẹ alaye itumọ rẹ fun mi?

‘Abdu-n-nabii: Taohiid “imolohun lẹkan ọsọ” ni ki o gba pe Ọlọhun n be. Oun si ni ẹni ti O şeda sanmọ ati ile. Oun ni O nşe eniyan alaaye. Oun ni si n pa ni. Oun ni

Ndari aaye ati orun. Olohun naa ni O n še ije ati imu. Onimimọ ni Olohun. Oun nii fun ni niroo. Olukapa si ni pelu...

‘Abdullaah: Ti o ba je pe owo ohun ti o n je imo Olohun lokaan sošo ni eyi, Fir’aon ati awon ijoo re pelu ‘Abu Jahl ati awon miran naa ko ba je olumo Olohun lokaan sošo. Idi ni pe, awon wonyii ati ogooro awon osebo yooku ni ko saimokan si alamori yii. Bi o še je wipe Fir’aon n pe ara re ni olohun, sibesibe o gba ninu okan-an re pe Olohun ti O N dari aye ati orun n be loto. Eri eyi ni oro Olohun ti o so pe:

﴿وَحَدِّثُوا بِهَا وَأَسْتَقِنْتَهَا أَنفُسَهُمْ ظَلَمًا وَعُلُوًّا﴾ **Abosi ati igberaga mu won tako o (iyen, awon ami ije okan sošo Olohun ni Oba ti ijosin da to si), beje okan-an won si mo amodajuu re (pe, Allaah nikan sošo ni Olohun)...** (Suuratu-n-Naml; 27:14) Paapaa julọ, ijewo yii fojuhan gba-ngba nigba ti owo iteri sinu agbami omi gba a mu. Sugbon, niti otito, mimo Olohun lokaan sošo ti Olohun tori re gbe awon Ojise dide, ti O si tun so awon iwe mimo kale lori re, ti won si tun tori re gbogun ti awon Quraishi, ni sise Olohun laaso (lokan sošo) pelu ‘Ibaadah (ijosin). ‘Ibaadah (ijosin) si ni oruko kan ti o še akojopo gbogbo nkan ti Olohun nife si, ti O si n yonu si pelu, ninu oro ati ise, eyi ti o han ati eyi ti o pamo. Beje si ni “illaah” ninu gbolohun “Laa ilaaha ‘illa Allaah” tumo si eni ti a n josin fun ti ko si elomiran ti ijosin tun to si leyin-in Re. Abi, še iwọ mo idi ti Olohun fi gbe awon Ojise dide, ti anabi Nuuh si je akoko won (**Ike ati ola Olohun ki o maa ba won**)?

‘Abdu-n-nabii: Olohun ran won saye nitori ki won le pe awon osebo si jijosin fun Olohun nikan sošo, ki won si pa gbogbo nkan ti won so di orogun Olohun ti.

‘Abdullaah: Ki wa ni o bi ebo sise lasiko anabi Nuuh (‘a.s.)?

‘Abdu-n-nabii: Emi o mo!

‘Abdullaah: Olohun ran anabi Nuuh si awon ijoo re nitori pe, won še aseju lori ife ti won ni si awon eni rere: Wadd, Suwaa’, Yaghuuth, Ya‘uuq ati Nasr.

‘Abdu-n-nabii: Še ohun ti o n so ni pe, Wadd, Suwaa’ ati awon yooku re; oruko awon eni rere ni, won ki i še eni buburu bi awon keferi?

‘Abdullaah: Beje ni. Oruko awon eni rere kan ni, ti ijo Anabi Nuuh so di oriša akunlebo. Iyen si ni awon Larubaawa naa tele (šiwaju ki Anabii wa to de). Itokasi lori iyen niyi, lati odo omo ‘Abbaas (r.‘a). O so pe:

«صَارَتِ الْأَوْتَانُ الَّتِي كَانَتْ فِي قَوْمِ نُوحٍ فِي الْعَرَبِ بَعْدَ. أَمَا وَذَ كَانَتْ تَكَلِّبُ بَدْوَمَةَ الْجَنْدَلِ، وَأَمَا سَوَاعَ فَكَانَتْ لِهَذِيلِ، وَأَمَا يَفُوتَ فَكَانَتْ لِمُرَادِ ثُمَّ لِبَنِي عَطِيفٍ بِالْجَوْفِ عِنْدَ سِيَاءِ، وَأَمَا يَفُوتَ فَكَانَتْ لِهَمْدَانَ، وَأَمَا نَسْرَ فَكَانَتْ لِحَمِيرِ لَالِ ذِي الْكَلَاعِ؛ أَسْمَاءَ رِجَالٍ صَالِحِينَ مِنْ قَوْمِ نُوحٍ، فَلَمَّا هَنَكُوا أَوْحَى الشَّيْطَانُ إِلَى قَوْمِهِمْ أَنْ انْصِبُوا إِلَيَّ مَجَالِسَهُمُ الَّتِي كَانُوا يَجْلِسُونَ أَنْصَابًا وَسَمَوْهَا بِأَسْمَائِهِمْ فَفَعَلُوا فَلَمَّ نَعْبِدُ، حَتَّى إِذَا هَلَكَ أَوْلِيكَ وَتَتَسَخَّرَ الْعِلْمَ عِبْدَتِ»

Ooša ti ijo Anabi Nuuh bo lo pada di ooša akunlebo fun awon Larubaawa. E e ri ere ooša Wadd di ti iran Kelb ti won n gbe ni Duumotu-l-Jandal. Awon idile Hudhael ni won n bo ooša Suwaa’. Še e wa ri ooša Yaghuuth, ohun di ooša akunlebo fun idile Murood. Leyin naa, awon aromodomo Ghutoif ti won n gbe ni Jaof legbe Saba’ tewo gba a. Idile Hamdaan lo ni ooša Ya‘uuq. Oosa Nasr je ti Himyar ni idile Dhu-l-Kilaa’. Oruko awon oošaa won je oruko awon eni Olohun ninu ijo anabi Nuuh (a.s). Nigba ti won ku tan ni shaiton gbe e si won lokaan pe, ki won gbe eree won si aaye ti okokan-an won maa n jokoo si nigba ti won n be laye. Ki won si maa pe awon ooša naa pelu oruko awon eni rere naa. Won še beje. Won si gbe eree won, Sugbon won ko bo won. Bayii ni oro wa

titi di igba ti awon ti won gbe ere naa fi ku, ti imo nipa awon ere naa si pare laarin awujo, ni won ba so awon ere naa di oosa akunlebo.” (Bukhaarii lo gba a wa.)

‘Abdu-n-nabii: Kayeefi ma ni oro yii!

‘Abdullaah: Se ki n tun toka re si eyi ti o je paba-nbari? Mo fe ki o mo dajudaju pe, opin awon anabi, asiwajuu wa, Muhammod (Ike ati ola Olohun ki o maa ba a), Olohun ran an si awon ijo kan ti won maa n toro aforijin (lori esese won), won si njosin, won nse tawaaf ni Kaaba, won nsa Safa ati Morwa, won nse isese hajj, won si nse itore-aanu. Sugbon won so awon eda kan di alagata laarin awon ati Olohun. Won yoo si maa so pe: ki won le gbe wa sunmo Olohun ni a fi so won di be. A si fe ki won sipepe wa lodu Olohun. Lara awon ti won mu ni alagata laarin awon ati Olohun ni awon molaika, anabi ‘Iisa omo Moryam (‘a.s) ati awon miran ninu awon eni rere. Bayi ni Olohun wa gbe anabi Muhammad (Ike ati ola Olohun ki o maa ba a) dide lati wa se esin babaa won lotun, anabi Ibrophiim(a.s). Anabi naa ni o wa fun won ni iro pe, iru isunmo Olohun ati adisokan bayii n be niti ododo, sugbon Olohun nikan sošo lo ni i, ko si to fun elomiran. Olohun nikan sošo ni ašeda, ko si ni akęgbe. Ko si eni ti nse ije-imu ayaafi Olohun. Gbogbo sanmo mejeeje ati ohun ti n be nibe, ile mejeeje ati ohun ti n be nibe, gbogbo won patapata, eru Olohun ni won nse. Abe ikapa ati agbara Olohun ni won wa. Koda, awon oloosa gan-an gba pe abe ijoba ati akoso Olohun ni awon wa.

‘Abdu-n-nabii: Eyi je oro to seni ni kayeefi, to si nse ni ni eemo, nje eri kan wa lori re bi?

‘Abdullaah: Awon eri re po. Lara eri re ni oro Olohun to so pe:

﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمْنَ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾

“So pe: Ta ni eni ti n se ije-imu fun yin lati inu sanmo ati inu ile? Ta ni o ni ikapa igboran ati iriran? Ta ni o n fa alaaye jade lati ara oku, ti o si n fa oku jade lati ara alaaye? Ta si ni o n fi eto si gbogbo nnkan? Won yoo si so pe, Olohun ni. E e wa si beruu (Re)!” (suuratu Yuunus; 10:31)

Olohun tun so pe:

﴿قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْمُونَ ﴿٨٥﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٦﴾ قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٨٧﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَنْقُرُونَ ﴿٨٨﴾ قُلْ مَنْ يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَاقْتُلُوا الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّهُمْ كَانُوا يُشْرِكُونَ﴾

“So pe: Ta ni eni ti o ni ile ati eda ti o wa lori re, ti eyin ba je eni ti o mo (ododo)? Won yoo so pe: Ti Olohun ni. Wa so pe: Eese ti e ko gba ikilo? So pe: Ta ni eni ti o ni awon sanmo ati ile, ta si ni o ni ite ola nla? Won yoo so pe: Ti Olohun ni. Wa so pe: Eese ti e ko paya (Olohun)! So pe: Ta ni ijoba gbogbo nnkan n be ni oworo re, ti o si je pe o maa n daabo bo ni, ti a ki i gba ni kuro loworo re, ti eyin ba je eni ti o mo? Won yoo so pe: Ti Olohun ni. Wa so pe: Eese ti won wa ntan yin je!” (Suuratu Mu’minuun; 23:84-89)

Awon aborisa maa n so gbolohun labbaika ninu isese hajjii won bayii pe: *“Mo jeepe Re Iwo Olohun, mo jeepe Re, mo jeepe Re, ko si orogun fun O, ayaafi orogun kan ti o ni, iworo ni o si ni i ati ohun ti o ni”* Awon ošebo Quraishi ni won gba yen pe Olohun ni O ndari aye ati orun. Adisokan yii ni a si n pe ni *“taohiid rubuubiyyah”*. Amọ sibesibe, adisokan yii ko mu won wo inu Islaam. Ohun ti awon ošebo nse yii,

won ko ni adisokan kan lori re tayo wiwa isipe ati gbigbeni sunmo Olohun nipase fifi awon **molaika**, awon anabi Olohun ati eni Olohun **se alagata**. Ohun ti o si so eje awon ati **dukiaa** won di eto niyi. Nitori naa, adua, **ijeje**, **iduran**, iwaranlowo ati gbogbo **iran** ijosin patapata, a gbodo doju re ko Olohun **nikan so** ni.

‘Abdu-n-nabii: Ti (taohiid) imolohun lokan so ki i ba se ifirinle igbagbo pe, Olohun n be, O si n dari agba nla aye, gege bi o se so, ki wa ni taohiid nigba naa?

‘Abdullaah: Taohiid (imolohun lokan so) eyi ti Olohun titori re gbe awon ojise dide, ti awon aborisa si ko lati gba a, ohun ni sise Olohun ni aso pelu ijosin, a ko si gbodo tun doju ijosin kan ko nnkan miran leyin-in Re. Apeere awon ijosin yii ni; adua sise, ijeje, idunbu eran, wiwa ida-nde (itusile), wiwa iranlowo ati awon nnkan miran (ti o je ijosin). Taohiid yii ni itumo “Laa ’ilaaha ’illa Allaah”. Lodo awon osebọ Quraishi, **ilaah** ni eni ti won ba n doju ijosin ko, o le je molaika, anabi, eni rere, igi, saare tabi alujonnu. Won ki i pe ilaah ni aseda, alaranse tabi eni ti n dari aye. Awon osebọ ti mo pe Olohun ni O n se gbogbo awon nnkan wonyi, gege bi a se so siwaju. Ori igbagbo yen ni Anabi (a.s) de ba won, ti o si pe won lo si ibi gbolohun taohiid- “Laa ’ilaaha ’illa Allaah”. O pe won si ibi gbolohun naa pe ki won mu un lo, ki i se niti afenuso lasan.

‘Abdu-n-nabii: Se ohun ti o n gbiyanju lati so ni pe, awon osebọ Quraishi mo itumo “Laa ’ilaaha ’illa Allaah” ju ogoro awon musulumi asikoo wa yii lo!

‘Abdullaah: Be ni, eyi ni nnkan ibanuje ti o nsele. Nitori pe, awon alaimokan keferi mo erongba ti Anabi (a.s) ni si gbolohun naa. Erongba naa si ni pe, sise Olohun ni okan so pelu ijosin, lilodi si ohunkohun ti won ba tun nbọ leyin Olohun ati yiyowo yose kuro ninu iborisa. Sebi nigba ti Anabi (a.s) pa won lasa pe ki won so pe “Laa ’ilaaha ’illa Allaah”, esi ti awon keferi fun Anabi ni Olohun mu wa yii pe: ﴿أَجْعَلِ الْاِلَهَةَ الْهَآوِجِدًا اِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجَابٌ﴾ **“Se o fe so gbogbo orisa di Olohun kan so ni bi! Dajudaju, eyi je nnkan iyanu.”**

Won si kuku gbagbo pe Olohun nii dari aye. Ti awon alaimokan keferi ba wa mo yen, eemo ni nigba naa lati wa ri enikan ti o n pe ara re ni Musulumi, ti ko si mo ohun ti awon alaimokan keferi mo. Koda, awon kan ti e lero pe, wiwi gbolohun igbagbo lenu nikan ni dandan, laini ni adisokan kankan si itumore. Awon ti won tun loye die ninu won ni awon ti won tun lero pe, itumo “Laa ’ilaaha ’illa Allaah” ni pe, ko si aseda kan, kosi oluranlowo kan, kosi si eni ti n dari aye ayaafi Allaah. Ko wa si oore kan lara awon kan ti won n pe araa won ni elesin ’Islam, ti won si gbe itumo “Laa ’ilaaha ’illa Allaah” gbagi, ni itumo ti awon alaimokan keferi Quraishi mo!

‘Abdu-n-nabii: Sugbon emi ki i dorogun mo Olohun. Mo si gbagbo pe, kosi eni ti n seda, ko si eni ti o n se ije-imu, kosi eni ti o le se ni ni anfaani, be ni ko si eni ti o le fi inira kan ni ayaafi Olohun. Oun nikan so ni. Ko ni orogun. Mo si tun n jeri pe Muhammad (a.s) koni ikapa lori anfaani kan ti o le se fun emi araa re tabi inira kan ti o le fi kan emi araa re, ki a to so pe, ‘Alii, Husaen tabi ‘Abdu-l-Qodir tabi elomiran yoo le se be ni yala fun emi araa won tabi fun elomiran.

Sugbon elesa ni mi. Iyi si n be fun awon eniire lodo Olohun. Mo wa ntore lodo won pe ki won fi iyii won sipe fun mi ni odo Olohun.

‘Abdullaah: Emi yoo fun o lesi pelu ohun ti mo ti so koja. Ohun naa si ni pe, awon ti Ojise Olohun ja logun, awon naa fi ohun ti o fi rinle yii rinle. Won si fi rinle pe,

awon oriṣa ko dari nkankan. ṣugbɔn awon fe ki oriṣa ṣipe fun awon ni oḍo Olohun. Mo si ti mu aayah wa lori iyeṣi ṣiwaju.

‘Abdu-n-nabii: ṣugbɔn nitori awon ti won n bo oriṣa leyin Olohun ni awon aayah yii fi soḳale, bawo wa ni e se fe gbe awon anabi ati awon enirere si ipo awon ere oriṣa?

‘Abdullaah: Teletete ni a ti jo fi enu ko pe, awon kan ninu awon ere oriṣa wonyii je oruko awon eniire (musulumi), gege bi o se sele ni asiko anabi Nuuh (a.s.w). Atipe awon keferi ti n bo won ko ni erongba miran tayo ki won le sipe won loḍo Olohun. Nitori pe, won gba pe ipo pataki n be fun awon oriṣa naa loḍo Olohun. Eri eyi si ni oro Olohun ti o so pe: ﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ﴾
“...Atipe awon ti won mu awon enirere ni alafeyinti leyin Olohun, won yoo si maa so pe, awa ko sin won biko se pe ki won le mu wa sunmo Olohun pekipeki...” (Suuratu-z-Zumar; 39:3)

se o wa ri oro ro re ti o so pe, “bawo wa ni e se fe gbe awon anabi ati awon enirere si ipo awon ere oriṣa?” A o wa so pe, dajudaju, awon keferi ti Olohun ran Anabi si, o n be ninu won awon ti won n bo awon enirere. Awon ni Olohun n so nipa won pe:

﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا﴾
“Awon wonyen ti won n pe (ti won si n sin leyin Olohun), awon naa n wa akaso lo si oḍo Olohun (nipa sisin Olohun nikan soṣo), ewo ninu won ni o sunmo Olohun julọ? (Awon enirere ti won n kepe leyin Olohun) won n se agbẹkẹle kan ike Olohun, won si nberu iyaa re! Dajudaju, iya Oluwaa re je iya ti won gbodo sora fun.”
 (Suuratu-l-’Isroq’iil; 17:57)

O si tun n be ninu won ti won n kepe Iisa (‘a.s) ati iyaa re. Dajudaju, Olohun so pe: ﴿وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَعْيسَىٰ ابْنُ مَرْيَمَ مَا أَنْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّي آلِهَتَيْنِ مِنَ دُونِ اللَّهِ﴾
“Ati nigba ti Olohun so pe, iwọ ‘Iisaa omọ Moryam! se iwọ ni o so fun awon eniyan pe, e mu emi ati iyaa mi ni olohun meji leyin Olohun...” (Suuratu-l-Mo’idah; 5:116).

O tun n be ninu won awon ti nbo awon molaika. Olohun so pe: ﴿وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهْتُولَاءُ إِنَّا كَرِهْنَا عِبَادَتَكُمْ﴾
“Ati ni ojo ti (Olohun) yoo ko gbogbo won jo (siwajuu Re), leyin naa, (Olohun) yoo wa so fun awon molaika pe, se eyin ni awon wonyii n sin (leyin-in Mi)?” (Suuratu Saba’; 34:40)

Ronu si awon aayah (ti a ti n muwa) wonyi daadaa. Ninu awon aayah yii ni Olohun ti pe awon ti nbo awon ere oriṣa ni keferi. Olohun tun pe awon ti won nsin awon molaika, awon anabi ati awon enirere ni keferi. Olohun si gbe gbogbo awon ti n bo nkan miran leyin-in Re si ipo kan naa. Gbogbo won ni Ojise Olohun si gbogun ti lori sisin nkan miran leyin Olohun, ko si ya enikan si oto laarin won.

‘Abdu-n-nabii: Sugbɔn awon keferi n wa anfaani si oḍo awon oriṣa. Emi si gbagbo pe, dajudaju, Olohun nikan soṣo ni o n seni ni anfaani, tii ko inira ba ni, ti O si n dari aye. Mi o si wa iyeṣi lo si oḍo elomiran tayo oḍo Olohun. Alamorii wonyii ko si lowo awon eniire, Sugbɔn mo ndojuko won lati fi won se eni ti yoo sipe mi ni oḍo Olohun.

‘Abdullaah: Oro re ti o so yii se weku oro awon osebo. Eri re ni oro Olohun ti o so pe: ﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ شَفَعُونَا عِنْدَ اللَّهِ﴾
“Won nsin nkan miran yatọ si Olohun, ni awon nkan ti ko le ko inira ba won, ti ko si le se won ni anfaani. Won yoo si maa so pe, awon wonyi ni oluṣipe wa ni oḍo Olohun...” (Suuratu Yuunus; 10:18)

‘Abdu-n-nabii: Sugbõn emi o sin ẹnikan ayaafi Ọlõhun. Wiwa wõn ni alafeyinti ati didoju adua kọ wõn ki i se ijõsin!

‘Abdullaah: Sugbõn emi naa yoo bi ọ leere ibeere pe, se o gba pe Ọlõhun ẹ e ni ọran-anyan le ọ lori pe ki o ẹ afomọ ijõsin fun Un. Iwọ Ọlõhun ni eyi jẹ lorii re. Gege bi o ẹ wa ninu ọrọ Ọlõhun ti o sọ pe: ﴿ وَمَا أُمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ ﴾

“Wõn ko si pa wõn laşẹ tayọ pe ki wõn sin Ọlõhun, ti wõn yoo si ẹ afomọ ẹsin fun Un, ti wõn yoo si mọ tonitoni kuro ninu işẹbọ si Ọlõhun...” (Suuratu-l-Bayyinah; 98:5)

‘Abdu-n-nabii: Beęni, Ọlõhun ẹ iyẹn ni ọran-anyan le mi lori.

‘Abdullaah: Mo wa fe ki o ẹ alaye fun mi nkan yii ti Ọlõhun ẹ ni ọran-anyan le ọ lori, iyẹn, şise afomọ ijõsin fun Ọlõhun nikan soşo.

‘Abdu-n-nabii: Emi ko gb agbye itum ibeere r yii. Dakun, ẹ alayee re fun mi.

‘Abdullaah: Teṭi gbọ mi, ki n le ẹ alaye naa fun ọ. Ọlõhun sọ pe:

﴿ ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴾ **“E pe Oluwaa yin tireletirele ati ni ikọkọ (laini la ariwo lọ) Dajudaju, Ọlõhun ko fẹran awõn olukọja ẹnu ala”** (Suuratu-l-‘a‘roṣ; 7:55). ẹ ijõsin ti á á ẹ fun Ọlõhun ni adua bayii abi rara?

‘Abdu-n-nabii: Beęni. Ohun gan-an ni ipile ijõsin, gege bi o ti ẹ wa ninu ọrọ Ojişẹ Ọlõhun pe: « الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ » **“Adua ni ijõsin”** (Abuu Daa‘uud lo gba a wa.)

‘Abdullaah: Ni bayii ti o ti gba pe ijõsin ti a a ẹ fun Ọlõhun ni adua. Leyin naa, ti o wa npe Ọlõhun ni alẹ ati ni ọsan peḷu ipaya ati agbẹkẹle ninu Ọlõhun pe yoo ba ọ tan eyikeyii bukaata. Leyin naa, lori bukaata yii ti o tun wa n kepe anabi kan, mọlaaika kan tabi ẹnirere kan ti o n be ninuu saare re, nje o o ti dorogun mọ Ọlõhun bi ninu ijõsin yii?

‘Abdu-n-nabii: Beęni. Mo ti mebo meşin niyẹn. Alaye ti o ẹ yii ri beę, o si ye mi yekeyeke.

‘Abdullaah: Tun gba apeere miran. Ohun ni pe, ti o ba mọ pe Ọlõhun sọ pe:

﴿ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَخَرًا ﴾ **“Nitori naa, kirun fun Oluwaa Re, ki o gún ẹran”** (suuratu-l-Kaothar; 108:2) Ti o ba wa teḷe aşẹ ti Ọlõhun pa ọ yii. Ki o wa pa ẹran, ki o si gun ẹran. ẹ ijõsin ni ẹran ti o pa ati ẹran ti o gún yii jẹ fun Ọlõhun, abi beę kọ?

‘Abdu-n-nabii: Beę ni, ijõsin ni.

‘Abdullaah: Ti o ba wa gún ẹran fun ẹda leyin Ọlõhun, yala o gún fun anabi kan tabi alujonu kan tabi ẹlomiran, nje o dorogun mọ Ọlõhun ninu ijõsin yii bi?

‘Abdu-n-nabii: Beęni, ẹbọ (idorogun mọ Ọlõhun) ni eyi, laini iyan ninu.

‘Abdullaah: Mo fi adua şise ati ẹran pipa ẹ apeere fun ọ nitoripe, adua şise ni iran ijõsin afenusọ ti o kanpa julọ. ẹran pipa si ni iran ijõsin afaraşẹ ti o kanpa julọ. Beę si ni ijõsin ko pin sorii mejeeji. Ijõsin gbooro ju iyẹn lọ. Lara nkan ti ijõsin tun ko sinu ni ijejeşẹ şise, ibura, titọrọ aabo, titọrọ iranlọwọ ati awõn nkan miran. şugbõn, awõn oşẹbọ ti aayah sọkalẹ lorii wõn, ẹ wõn nbọ awõn mọlaaika, awõn ẹnirere, orişẹ Laata ati awõn nkan miran bi?

‘Abdu-n-nabii: Beęni, wõn nbọ nkan miran.

‘Abdullaah: Ki i kuku ẹ pe sisin ti awõn eniyan nsin wõn yii ninu adua, ẹran pipa, wiwa aabo, wiwa iranlọwọ ati wiwa ọna abayo, ki i ẹ pe, awõn eniyan wõnyi ko gba pe ẹrusin Ọlõhun ni awõn, beę si ni pe, abẹ eto Ọlõhun ni awõn wa, Ọlõhun ni O si

ndari alamōrii awōn. Sugbōn wōn npe wōn ninu adua, ti wōn si nsa lō ba wōn nitori iyii wōn ati işipe ti wōn fōkan si lōdō wōn. Eyi ni o fojuhan.

‘Abdu-n-nabii: ‘Abdu-l-laah! şe iwō tako işipe ti Anabi (s.‘a.w) yoo şe fun wa ni?

‘Abdullaah: Rara o. Emi ko tako o, emi ko si lodi si i. Anabi - ęni ti mo fi babaa mi ati iyaa mi jın – ni oluşıpe ti wōn yoo gba işipeę re, Mo si n şe agbōkanle işipeę re. Şugbōn, Ołōhun ni O ni gbogbo ipe patapata. Geęe bi Ołōhun (s.w.t) se sō pe:

﴿قُلْ لِلَّهِ الشَّفَعَةُ جَمِيعًا﴾ **“Sō pe: Ołōhun lo ni gbogbo ipe patapata”** (Suuratu-z-Zumōr;

39:44) Ko si le si işipe kan ayaafi leyin ti Ołōhun ba to yōnda, geęe bi Ołōhun

(s.w.t) şe sō pe: ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ **“...Ta ni ęni ti o to şipe ni ođođ**

Rę ayaafi pelu iyōnda Rę...” (Suuratu-l-Baqōrah;2:255) Wōn ko si ni şipe ęnikan

ayaafi leyin igba ti Ołōhun ba to yōnda pe ki wōn şipe fun iru ęni beę. Ołōhun sō

pe: ﴿وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَى﴾ **“Wōn ko si ni şipe ayaafi fun ęni ti Ołōhun yōnu**

si” Ołōhun ko si ni yōnu si ęnikan pe ko şipe, ko si ni gba fun ęni ti wōn ba şipe

fun ayaafi ki awōn onitōun je olumo Ołōhun lōkan şoşo. Eyi wa ni ibamu si ořo

Ołōhun ti o sō pe: ﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾

“...Ęni ti o ba tun wa ęsin kan yatō si Islaam, A ko nii gba a lōwōę re, onitōun

yoo si wa lara awōn ęni ofo” (Suuratu aal ‘Imrōn; 3:85) Lodiwōn igba ti gbogbo ipe

ba ti je ti Ołōhun ti ko si le şeļe ayaafi leyin iyōnda Rę, ti ęnikęni yala anabi tabi

ęlomiran ko si le da ipe şe fun ęnikęni ayaafi leyin ti Ołōhun ba ti yōnda fun un lati

şipe fun iru ęni beę, ti o si tun je pe ko ni yōnda pe ki wōn şipe ayaafi fun awōn

olumo Ołōhun lōkan şoşo, dajudaju eyi ti fihan pe gbogbo ipe je ti Ołōhun. Nitori

naa, emi yoo maa tōřo ipe naa lōwō Ołōhun bayii pe: Ołōhun! Ma şe ipeę Rę leewō

fun mi. Ołōhun! Yōnda fun Anabi Rę pe ki o şipeę mi, ati beębeę lō.

‘Abdu-n-nabii: A ti fi ęnu ko pe ko tō lati tōřo nkan lōdō ęni ti ko ni ikapa lori re.

Ołōhun si ti fun Anabi (s.‘a.w) ni ipe. Pelu pe Ołōhun ti fun un, o ti tumō si pe o ti

wa ni ikapa Anabi. Nitori naa, o tō fun mi ki ntōřo ipe ti o n be ni ikapa Anabi lōdō

Anabi. Şişe beę ko si ni wa nipo idorogun mō Ołōhun.

‘Abdullaah: Beęni, ořo ti o dara ni o sō yii, iye ti Ołōhun ko ba kō ohun ti o fe şe

yii fun o. Ołōhun (s.w.t) sō pe: **Nitori** ﴿فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ **“naa, ę ma şe ke pe**

ęnikan pelu Ołōhun” (Suuratu-l-Jinn; 72:18). Adua ni titōřo ipe nigba naa. Ołōhun lō si

fun Anabi ni ętō lati şipe. Bi o şe wu ki iru ęni ti a fe wa işipeę re je, Ołōhun lō kō o

pe ki o wa ipe si ođo elomiran yatō si ođo Oun Ołōhun. Ołōhun kuku tun fun awōn

miran ni ętō lati şipe yatō si Anabi (s.‘a.w). O ti rinle pe awōn mōlaaika ati awōn

omōde ti wōn jade laye şiwaju ki wōn to balaga yoo şipe. Awōn oře Ołōhun naa yoo

şipe. şe iwō yoo sō pe, Ołōhun ti fun wōn ni ętō lati şipe, nitori naa iwō yoo si maa

tōřo ipe ni ođo wōn? Ti o ba fi sō beę, o ti pada si idi sisin awōn ęnirere ti Ołōhun

sō nipa wōn ninu tira Rę. Ti iwō ko ba si sō beę, o ti ja si pe, ořo re pe;(Ołōhun fun

Anabi ni ętō lati şipe, nitori naa emi yoo tōřo re ni ođo Anabi) ti di ořo ti ko wōle.

‘Abdu-n-nabii: Şugbōn emi ko dorogun mō Ołōhun. Beę si ni wiwa awōn ęnirere

ni alafeyinti, ki i şe ębō.

‘Abdullaah: Nje o gba pe Ołōhun şe ębō leewō ju bi şina şe je eewō lō. Atipe

Ołōhun ki i forijin ęni ti o ba şebo ku?

‘Abdu-n-nabii: Beęni, mo gba beę. Ohun ti o fojuhan ni ninu ořo Ołōhun ni eyi.

‘Abdullaah: Ni bayii, o sọ pe ẹbọ ti Ọlọhun ẹ ni eewọ, iwọ ki i ẹ e. Mo wa fi Ọlọhun ẹ ọ pe ki o ẹ alaye fun mi ẹbọ ti iwọ ki i ẹ, ti iwọ ko si jin si ọfin-in rẹ.

‘Abdu-n-nabii: Ẹbọ ni bibọ awọn ere oriṣa, didoju kọ wọn, titọrọ nkan ni ọdọ wọn ati bibereu wọn.

‘Abdullaah: Ki ni itumọ bibọ oriṣa? ẹ o lero pe awọn keferi Quraish ni adisọkan pe awọn igi ati okuta ti awọn nbọ le dẹdaa, ki o tun ẹje ẹmu, abi pe wọn le dari igbesi aye ẹni ti o npe wọn?! Wọn o ni iru adisọkan yẹn gege bi mo ti sọ fun ọ.

‘Abdu-n-nabii: Emi naa ko ni iyẹn ladisọkan. Bi ko ẹ pe, ẹni ti nd’ọju kọ igi, okuta, oju oori tabi nkan miran, ti o npe e, ti o si nperan fun un, pẹlu erongba pe, ki wọn le gbe oun sunmọ Ọlọhun, ki Ọlọhun si fi alubarika wọn daabo bo oun. Eyi ni ohun ti mo gba lero pẹlu ẹbọ ẹṣe (tabi oriṣa bibọ).

‘Abdullaah: Ododo lo sọ, Sugbọn eyi ni ohun ti ẹ nṣe nidi igi ati awọn nkan ti ẹ mọ si orii saare ati awọn nkan miran (ti ẹ nbọ). Bakan naa, o tun sọ pe, ẹbọ ni bibọ ere oriṣa. ẹ ohun ti o gbalero ni pe, ọwọ ẹni ti o ba ẹ yẹn nikan sọ ni o ẹbọ? Ẹni ti o ba wa awọn ẹnirere ni alafeyinti ti yoo maa kepe, ko tii ẹbọ si Ọlọhun, ẹ ohun ti o gbalero niyẹn?

‘Abdu-n-nabii: Bẹ ẹni, ohun ti mo gbalero niyẹn.

‘Abdullaah: Nigba ti ọrọ wa ri bayii, ihà wo lo kọ si ọgọrọ aayah ti Ọlọhun Ọba ti ẹ mimu awọn anabi, awọn ẹnirere ati awọn mọlaaika ati awọn miran ni alafeyinti ti eniyan yoo maa gbarale leyin Ọlọhun? Ti Ọlọhun si pe ẹni ti o ba mu wọn ni alafeyinti ni keferi. Mo ti sọ eyi siwaju fun ọ pẹlu ẹri ti o tokasi i bẹ.

‘Abdu-n-nabii: ẹgbọn ki i ẹ nitori pe wọn mu awọn mọlaaika ati awọn anabi ni alafeyinti leyin Ọlọhun ni Ọlọhun fi pe wọn ni keferi. Wọn di keferi nitoripe wọn sọ awọn mọlaaika di ọmọbinrin Ọlọhun, ti wọn si tun sọ Mọsih (‘Iisa) di ọmọ Ọlọhun. Awa ko si pe ‘Abdu-l-Qoḍdir ni ọmọ Ọlọhun. Bẹ si ni a ko pe Zainab ni ọmọbinrin Ọlọhun.

‘Abdullaah: Wo o, ẹṣe afiti ọmọ si Ọlọhun nikan ti sọ ni di keferi. Ọlọhun (s.w.t) sọ pe: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَكِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝﴾ **“Sọ pe: Oun Ọlọhun Ọkan ṣoṣo ni. Ọlọhun ọba aronukan. Ko bimọ, wọn ko si bi i.”** (Suuratu-l-‘Ikhlās; 112:1-3)

Ẹni ti o ba tako eyi ti di keferi, koda bi ko tako aayah ti o pari suura yii. Ọlọhun tun sọ pe: ﴿مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذَا لَدَّهَبَ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾ **“Ọlọhun ko mu ẹnikan lomọ, ko si si ọlọhun miran pẹlu Rẹ. Bi oba jẹ bẹ ẹni, ọlọhun ko kan ko ba ti mu ohun ti o da lọ (si aaye tirẹ), apa kan ko ba si bori apa keji”** (Suuratu-l-Mu’minuun; 23:91)

Ọlọhun (s.w.t) ti ya ọna meji ti wọn gba di keferi si ọtoṣo ninu awọn aayah yẹn. Ohun ti o tun n toka si iyẹn ni pe, awọn ti wọn di keferi nipasẹ pipe oriṣa Laata ni Ọlọhun, pẹlu bi o ẹ jẹ pe, ẹnire ni Laata, wọn ko pe e ni ọmọ Ọlọhun. Awọn ti wọn si di keferi nipasẹ bibọ awọn alujonnu, wọn ko pe awọn alujonnu ni ọmọ Ọlọhun. Bakan naa, awọn ile ẹko ofin ẹsin merẹrin “mọdhaahib arba” ni abẹ “idajọ ẹniti o fi ẹsin Islaam silẹ”, wọn fi rinle pe ẹni ti o ba pe ẹnikan ni ọmọ Ọlọhun ti jade kuro ninu ẹsin. Wọn ti ya mejeeji sotoṣo, (ti ọkoṣan si daduro gegebi ohun ti o le sọ Musulumi di keferi).

‘Abdu-n-nabii: ẹgbọn Ọlọhun (ﷺ) sọ pe: ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَأَخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ **“Kiyesi i! Dajudaju, awọn ọrẹ Ọlọhun, ko si ipaya fun wọn, wọn ko si ni banuje.”**

(Suuratu Yuunus; 10:62)

‘Abdullaah: Awa gba pe ododo ni. A si fi nsoro so, sugbon a ko nii josin fun won. Ko si ohun ti awa lodi si ti o tayo jijosin fun won pelu Olohun ati sisowon di orogun Olohun. Bi befe ko, owowohun ti o je dandan le o lori ni pe, ninifee won, titele won (nibi ohun ti ko ba ti yapa si asese sin), ati fifi iyi ti Olohun fun won rinle. Ko wa si eni ti o tako iyi awon ore Olohun ti o tayo awon onibidia. Iwontun-wonsi laarin abala meji si ni esin Olohun wa. Ona-otito kan ni laarin isina meji. Ododo kan ni laarin iror meji.

‘Abdu-n-nabii: Awon ti Olohun so Al-Quraan nipa won (ti won je keferi), won ko gba pe Olohun nikan ni O too josin fun. Won si pe Ojise Olohun ni opuro. Won tako ajinde. Won pe Al-Quraan niror. Won a si maa pidan. (Sugbon) awa n se “Laa ’ilaaha ’illa Allaah”. A si gba Ojise Olohun lojise. A gba Al-Quraan gbolododo. A gba ajinde gbol. A nkirun, a si n gbaawe. Bawo wa ni o se fe fi wa jo won, ti a jo wa wa ni ipo kan naa?

‘Abdullaah: Sugbon (se o mo pe,) ko si iyapa enu ni odowon onimimo esin patapata pe, keferi ti o ti jade kuro ninu esin ni won pe eni ti o ba gba Anabi gbolnibi kan, ti o si tako o nibo miran. Befee naa ni won pe eniti o ba gba abala kan gbolninu Al-Quraan, ti o si tako abala miiran. Oro eni befe si da bii, oro eni ti o gba Olohun ni okan sooso, sugbon ti o tako irun kiki. Tabi ti o mo Olohun ni okan sooso, ti o si n kirun, sugbon ti o so pe Zakat ki i se oran-anyan. Tabi o tile gba gbogbo eyi gbol, o si fi rinle, sugbon o tako aawe Romododon. Tabi o fi gbogbo eyi rinle, sugbon o lodi si sise isehajj. Loju aye Ojise Olohun nigba ti awon eniyan kan ko gbafa to bi o se to ati bi o se ye fun isehajj sise, ni Olohun fi so aayah kale nitori won pe: ﴿وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيْلًا وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفِيْرٌ عَنِ الْعٰلَمِيْنَ﴾ **“Olohun lo se sise abewo si Ile naa (Kaaba) ni dandan lori awon eniyan ti won ba ni ikapalorii bi won yoo se debe. Eni ti o ba wa di keferi (nipase lilodi si sise abewo sibe), dajudaju, Olohun ni orojugbogbo eda lo.”** (Suuratu ’Aali ’Imron; 3:97)

Pelu apanupo awon onimimo esin ni eni ti o ba tako ajinde ti di keferi. Nitori iyen, ni Olohun fi la a mole ninu tira Re pe ojulowo keferi ni eniti o ba gba abala kan ninu Al-Quraan gbol, ti o si tako abala yooku. Ase ti Olohun pa wa ni pe, odidi esin ni ki a gbamu. Eniti o ba sekan dakan si ti di alaigbagbol. Nje iwogba pe, keferi ni eniti o ba gba abala kan Al-Quraan gbol, ti o si tako abala yooku?

‘Abdu-n-nabii: Befee ni, mo fi iyen rinle befe. Ohun ti o fojuhan ninu Al-Quraan alapon-onle ni.

‘Abdullaah: Ti iwogba gba pe eniti o ba gba Ojise Olohun gbol ni ododo nibi kinikan, ti o si wa tako jije oran-anyan irun kiki, tabi ti onitoun tile fi gbogbo re rinle ayaafi ajinde, o ti di keferi ti yio so dukia ati ejeje re di eto lati ta sile, Al-Quraan si ti so befe gegebi mo ti so niwaju. O tun di dandan fun o lati mo pe, mimo Olohun lokan sooso ni ohun ti Anabi mu wa ti o tobi ju ni oran-anyan. O tobi ju irun kiki, zakat yiyowati hajj sise lo. Bawo ni o se fe ri nigba naa, ti omoniyan ba di keferi nipase titako kinikan ninu awon nkan wonyi koda ki o maa se awon nkan yooku ti Anabi mu wa, ti onitoun ko wa ni di keferi nipase titako mimo Olohun lokan sooso eyi ti o je esin fun gbogbo awon ojise Olohun! Subhaana-llaah! Ki lo je kayeefi to iru aimokan yii! Bakan naa, tun woye si awon saabe Ojise Olohun nigba ti won gbe ogun dide si iran Haniifah ni iluu Yamaamoh. Awon iran yii kuku ti gba

Islaam l'ow'ọ Anabi. W'ọn ni igbagb'ọ si gbolohun "Laa 'ilaaha 'illa Allaah, Muham'ọd r'osulullaah". W'ọn nperun, w'ọn si nkirun.

'Abdu-n-nabii: Œugb'ọn w'ọn gba pe an'ọbi ni Musailim'ọh. Awa si ns'ọ pe, ko si anabi kan l'eyin Muham'ọd .

'Abdu-l-laah: Œugb'ọn eyin naa n gbe 'Alii (ﷺ) tabi 'Abdu-l-Q'ọ'ọdir tabi ẹlomiran yat'ọ si aw'ọn mejeeji ninu aw'ọn anabi tabi aw'ọn m'ọlaaika si ipo ọba alaŒ sanm'ọ ati ile. Ti gbigbe ẹnikan si ipo Anabi ba s'ọ ni di keferi ti dukia ati ejeje r'ẹ si di ẹt'ọ lati gba, ti gbolohun shahaadaa r'ẹ mejeeji ati irun-un r'ẹ ko si le Œe e ni anfaani, nigba naa, ẹniti o ba gbe ẹda kan si ipo Ọl'ọhun ni o l'ẹt'ọ jul'ọ si didi keferi. Bakan naa, aw'ọn ti 'Alii (ﷺ) fi ina jo pa, gbogbo w'ọn ni w'ọn ni aw'ọn nŒe Islaam. Aw'ọn eniyan Alii ni aw'ọn eniyan naa. W'ọn si k'ọ ẹk'ọ ẹsin lati ọd'ọ aw'ọn saabe. sugb'ọn w'ọn ni adis'ọkan kan si 'Alii, iru eyi ti eyin naa ni si 'Abdu-l-Q'ọ'ọdir, Ahm'ọda Tijaani, ati ẹlomiran. Ki wa ni o mu aw'ọn saabe panu p'ọ lori w'ọn pe w'ọn ti di keferi, ti w'ọn si pa w'ọn nitori r'ẹ? Abi o lero pe aw'ọn saabe yoo pe aw'ọn Musulumi ni keferi ni?! Abi o lero pe nini adis'ọkan si As-S'eyyid ati iruu r'ẹ miran, ko le ko inira ba ni, nigba ti nini adis'ọkan odi si 'Alii ba n s'ọ ni di keferi? Ewe, w'ọn tun s'ọ pe, ti w'ọn ko ba didi pe aw'ọn ẹni ak'ọk'ọ ni keferi tay'ọ fun wi pe w'ọn Œ'ẹb'ọ, w'ọn pe OjiŒe ni r'ọ, w'ọn tako ọj'ọ ajinde ati aw'ọn nkan miran lapap'ọ, ki wa ni itum'ọ abala ẹk'ọ ti ọk'ọkan aw'ọn m'ọdhab mu wa ninu tira w'ọn, ti w'ọn pe ni "ẹk'ọ nipa ẹni ti o kom'ọ". **"Murtadd"** akom'ọ ni Musulumi ti o di keferi l'eyin ti o ti gba Islaam. Aw'ọn onimim'ọ mu oniran-anran nkan wa lab'ẹ ọr'ọ yii, ti iran k'ọkan si nmu ẹniti o ba Œ'ẹle si jade kuro ninu agbo Islaam. W'ọn s'ọ ọr'ọ naa debi aw'ọn nkan ti o fuy'ẹ loju ẹni ti o nŒe e, g'ẹg'ẹ bi gbolohun ti Ọl'ọhun binu si, ti eniyan s'ọ jade l'enu lasan sugb'ọn lai rinle sinu ọkan-an re bee. Tabi o s'ọ o niti awada ati aw'ewa. Bee naa ni aw'ọn ti Ọl'ọhun s'ọ nipa w'ọn pe: **Œ'ọ pe: Œe Ọl'ọhun ati aw'ọn aayaa R'ẹ ati OjiŒe R'ẹ ni e fi nŒe yeye? E ma Œe mu awawi wa, e ti di keferi l'eyin igbagb'ọ yin"** (Suuratu-t-Taobah; 9:65-66) Aw'ọn ti Ọl'ọhun pe ni keferi yii j'ẹ ara aw'ọn ti nb'ẹ p'elu Anabi ni oju ogun Tabuuk. Gbolohun kan ni w'ọn ni w'ọn s'ọ niti awada (ti w'ọn si di keferi nipas'ẹ r'ẹ).

W'ọn si tun s'ọ Bakan naa: Itan ti Ọl'ọhun s'ọ nipa aw'ọn ọm'ọ 'Isr'ọ'ọ'il, ti ọhun ti gbigba Islaam w'ọn, im'ọ w'ọn ati daadaa w'ọn, w'ọn s'ọ fun anabi Muusa pe:

Œ'ọ pe: "...Œe ọl'ọhun kan fun wa..." (suuratu-l-'ar'ọf; 7:138). **Ati ọr'ọ aw'ọn kan ninu aw'ọn s'ọhaaba Anabi , ti w'ọn s'ọ pe: "Œe nkan ti o ni aw'ọn nkan ti o Œe e fi nkan k'ọ si lara fun wa" Anabi si fi Ọl'ọhun bura fun w'ọn pe, ọr'ọ ti w'ọn s'ọ yii j'ọ iru ọr'ọ ti aw'ọn ọm'ọ 'Isr'ọ'ọ'il s'ọ fun anabi Muusa ('a.s): **Œ'ọ pe: "...Œe ọl'ọhun kan fun wa g'ẹg'ẹ bi aw'ọn naa se ni aw'ọn ọl'ọhun..."****

'Abdu-n-nabii: Œugb'ọn aw'ọn ọm'ọ Isr'ọ'ọ'il ati aw'ọn ti w'ọn bi Anabi leere pe ko ba aw'ọn naa wa nkan ti o Œe e fi nkan k'ọ, ko di keferi nipas'ẹ sis'ọ bee.

'Abdullaah: Esi ni pe, aw'ọn ọm'ọ 'Isr'ọ'ọ'il ati aw'ọn ti w'ọn bi Anabi leere ibeere ko Œe iŒe t'ọ ọ. Ti w'ọn ba Œe iŒe t'ọ ọ ni w'ọn ko ba di keferi. Aw'ọn ti Anabi si k'ọ fun (nigba ti w'ọn beere ibeere naa), w'ọn ko ba di keferi ti o ba j'ẹ pe w'ọn kuna lati mu aŒe Anabi Œe (ﷺ) l'eyin ti o k'ọ fun w'ọn.

‘**Abdu-n-nabii:** Şugbɔn iruju kan miiran n be ni oḍoḍ mi. Ohun naa si ni itan ’Usaamoh omo Zaid (حزب الله) nigba ti o pa eni ti o wi gbolohun “Laa ’ilaaha ’illa Allaah” ati bi Anabi se lodi si nnkan ti o se naa, ti o si n so pe (ﷺ):

« يَا أَسْمَاءُ: أَقْتَلْتَهُ بَعْدَمَا قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ! » *‘Usaamoh! O pa a leyin ti o wi gbolohun Laa ’ilaaha ’illa Allaah?’* (Bukhaari ni o gba a wa)

Beɛ naa ni oro Anabi (ﷺ) ti o so pe: « أَمَرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ » *“A pa mi laɛ pe ki n maa gbogun ti awon (alaigbagbo) eniyan titi di igba ti won yoo fi maa so pe Laa ’ilaaha ’illa Allaah”* (Muslim lo gba a wa). Bawo ni mo se fe se idapo laarin ohun ti o so ati awon hadiith mejeeji yii? Dakun to mi sona, Olohun (ﷺ) yoo to e sona.

‘**Abdullaah:** Lara nkan ti a mo ni pe Anabi (ﷺ) gbogun ti awon yehuudi, o si ko won leri. Won si n wi Laa ’ilaaha ’illa Allaah. Awon saabe re naa si gbogun ti awon iran Haniifah. Awon naa si n wi Laa ’ilaaha ’illa Allaah, Muhammad rosuulu-l-laah (ﷺ). Won si n kirun. Beɛ naa ni awon ti ‘Alii (r.‘a) jo nina. Iwo naa si fi rinle pe, eni ti o ba tako ajinde ti di keferi, eje re si ti di eto, koda ko maa wi gbolohun Laa ’ilaaha ’illa Allaah lenu. O si tun gba pe, eni ti o ba tako okan ninu origin esin ti di keferi. A yoo si pa a, koda ki o maa wi gbolohun naa. Ti gbolohun yii ko ba se e ni anfaani nigba ti o ba lodi si okan ninu awon afosiwewe esin Islaam, bawo ni gbolohun naa yoo se wa se e ni anfaani, nigba ti o ba lodi si imolohun lokan sošo (taohiid), eyi ti o je ipile ati ori esin awon ojiše Olohun (ﷺ)?! **Boya o o gbo agboye awon hadiith wonyen ni. se o ri hadiith Usaamoh:** Usaamoh pa okunrin kan ti o n fi enu lasan so pe elasin ’Islaam ni oun. ’Usamoh si lero pe ko si nnkan ti o mu okunrin yii so beɛ ti o tayo pe eru emi ati dukia re ni o n ba a. Ti eniyan ba ti wa fi Islaam han, o ti di oran-anyan ki a kora ro fun un titi di igba ti ohun ti o ba yatso si iyen ba to fojuhan lati oḍoḍ re. Olohun (ﷺ) so pe:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا ﴾ *“Mo pe eyin ti e gbagbo! Nigba ti e ba njagun si oju-ona Olohun (ﷺ), ki e maa se iwadi daadaa”* (Suuratu-n-Nisaa’; 4:94)

Aayah yii ntoka si pe oran-anyan ni ki a kora ro fun eni ti a ba pade ti o je ajoji si wa. Ti nkan miran ti o yatso si Islaam ba wa ti oḍoḍ re šewa, igba yen ni oro re to le jemo pipa. Ti o ba je pe a ko ni pa a ti o ba ti wi gbolohun Laa ’ilaaha ’illa Allaah, ko wa si iwulo kankan fun siše iwadi finfinni nipa re niyen. Bayii naa ni hadiith keji, itumoh re naa ni ohun ti a so yii, pe, o ti di oran-anyan fun wa lati kora ro fun eni ti o ba fi taohiid (imo Olohun lokan sošo) ati Islaam han ayafi igba ti ohun ti o n ba a je ba to ti oḍoḍ re šewa. Eri eyi ni pe, Ojiše Olohun (ﷺ) ti o so pe “O pa a leyin ti o wi Laa ’ilaaha ’illa Allaah?” Ti o si tun so pe: “Won pa mi laɛ pe ki n maa gbogun ti awon (keferi) eniyan titi di igba ti won ba to so pe Laa ’ilaaha ’illa Allaah” Oun ti o so beɛ naa ni o tun so nipa awon khawaarij (awon ti won ya kuro labe aše khaliifa Musulumi) pe: « أَيُّنَمَا قَاتِلْتَهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ » *“Tibiki ti e ba ti padee won ni ki e ti pa won”* (Bukhaari lo gba a wa) Ti o si je pe awon khawaarij yii po ni sise ijosin ati siše gbolohun Laa ’ilaaha ’illa Allaah, koda awon saabe tun maa n foju kekere wo ijosin won nigba ti won ba ri isowo sesin awon khawaarij bi o tun se po to. Awon wonyi kuku ko imo esin ni odo awon saabe. Gbolohun Laa ’ilaaha ’illa Allaah ko ko fun won lati ma pa won. Pipoh ijosin-in won ko ran won lowo. Pipe ti won n pe Islaam ni esin won ko la won kuro lowo pipa nigba ti ohun ti o yapa si sheria Islaam ti owo won se.

‘Abdu-n-nabii: Kinni o fẹ ri sọ si ohun ti o rinlẹ lati ọdọ Anabi (ﷺ) pe, lojo alukiyaamọ awọn eniyan yoo wa lọ si ọdọ Aadam, lẹyin naa Nuuh, lẹyin naa ’Ibroṣhiim, lẹyin naa Muusa, lẹyin naa ’Iisa. Gbogbo wọn ni wọn yoo si maa mu awọn awawi wa ti wọn ko fi le ba wọn ri ọna abayọ si iṣoroo wọn. Wọn yoo wa lọ ba Anabi (ﷺ). Eyi ni o ntọka si pe wiwa si ọdọ ẹlomiran lẹyin Ọlọhun ki i ẹ bọ.

‘Abdullaah: O ti doju ọrọ ti a nsọ pọ mọ araa wọn. A ko tako wiwa aranṣe lọ si ọdọ alaaye ti o n bẹ ni ọdọ wa lori ohun ti o ni ikapa le lori. Ko laifi, ko si latako, geḡe bi Ọlọhun (ﷺ) se sọ pe: ﴿فَاسْتَعِذْهُمُ الَّذِي مِنْ شِعْبِئِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ﴾ **“Eni ti o jẹ iran-an rẹ ba ke si i fun iranlọwọ lori ọta rẹ”** (Suuratu-l-Qasas; 28:15). Geḡe bẹ naa ni ki eniyan wa iranlọwọ pẹlu awọn eniyan-an rẹ ni oju ogun ati ni awọn aaye miran ninu awọn nnkan ti wọn ti ni ikapa le lori. Awa lodi si wiwa aranṣe ni ti ijọsin eyi ti ẹ nṣe nidii saare awọn ẹni Ọlọhun, a si lodi si fifi wọn wa aranṣe lẹyin-in wọn lori awọn nkan ti ko si ẹni ti o ni ikapa lorii rẹ ayafi Ọlọhun. Lojo alukiyaamọ, awọn eniyan yoo wa aranṣe lọ si ọdọ awọn anabi Ọlọhun. Wọn fẹ ki wọn ba wọn bẹ Ọlọhun pe ki Ọlọhun ẹ iṣiro awọn eniyan, ki awọn ọmọ alujonna fi le sinmi, ki wọn si fi kuro ninu iduro ibanujẹ ojo naa. Eyi tọ bẹ laye ati loran pe ki o lọ ba ẹnirere kan, ki o joko ti i, ki o wa maa gbọ ohùn-un rẹ, ki o si maa sọ fun un pe, ba mi bẹ Ọlọhun. Bayii geḡe ni awọn saabe ẹ maa nsọ pe ki Ojiṣe Ọlọhun ba awọn tọrọ nkan ni ọdọ Ọlọhun nigba ti o n bẹ laye. Sugbọn lẹyin iku Anabi (ﷺ), wọn ko dan iruu rẹ wo mọ fun un, wọn o si jẹ ẹ bẹ. Wọn lodi si lilọ si idii saare **Anabi lati tọrọ nkan bẹ ọdọ rẹ**. Koda, nṣe ni awọn aṣiwaju rere fun wa kọ fun **ẹnikeni lati pe Ọlọhun** nidii saare.

‘Abdu-n-nabii: Ki ni o fẹ sọ si itan anabi ’Ibroṣhiim (ﷺ) nigba ti wọn ju u sinu ina, ti mọlaaika Jibriil (ﷺ) fi wa padee rẹ lati inu afeḡe. **O si sọ fun anabi Ibroṣhiim** pe, ẹ o ni **bukaata** kan ti o fẹ gbọ? Anabi ’Ibroṣhiim (ﷺ) wa fesi pe, ti o ba jẹ pe si ọdọ rẹ, rara. Ti o ba jẹ pe wiwa aranṣe pẹlu Jibriil ba jẹ ẹ bọ (idorogun mọ Ọlọhun), Jibriil ko ni gbe e siwaju Ibroṣhiim?

‘Abdu-l-laah: Iru iruju alakọkọ naa tun ni yii. Egbawa ọrọ yii ko tilẹ fẹkan ni alaafia (ko fẹṣe rinlẹ). Ti a ba tilẹ wa gba pe egbawa **yii** fẹṣe rinlẹ, ohun ti Jibriil ni ikapa le lori ni o gbe siwaju anabi ’Ibroṣhiim (ﷺ) **lati** fi ẹ e ni anfaani. ẹ bi Ọlọhun royin Jibriil bayii pe: ﴿عَلِمَهُ سَدِيدُ الْقُوَى﴾ **“Eni ti o le koko ni agbara ni o kọ ọ (Anabi ni al-Quraan)”** (Suuratu-Najin; 53:5). Ti o ba jẹ pe Ọlọhun (ﷺ) yonnda fun mọlaaika Jibriil lati ko ina ti wọn ju anabi Ibroṣhiim sinu rẹ ati gbogbo nkan ti nṣe ni ayika-a rẹ nilẹ, ki o palẹ rẹ mọ nilẹ, ki o si lọ ju gbogbo rẹ nu si ibuyọ tabi ibuwọ oorun aye, ko le da a lagara. Nṣe ni ọrọ yii da bi igba ti ọkunrin olowo kan ba gbe ọrọ ṣiwaju ẹni ti o fẹ ranlọwọ, ti o wa n sọ fun un pe: “Ṣe ki nya ọ ni owo ki o fi gbọ bukaata rẹ?”, ti ẹni yii wa kọ, ti o si ẹ suuru titi di igba ti Ọlọhun fi wa rọ ọ lọrọ, ti ẹnikan ko ni le ẹ iregun le e lori lori rẹ. Bawo wa ni eleyii ẹ wa jo wiwa aranṣe niti ijọsin ati ẹ bọ ṣiṣe **eyi ti o n ẹ nisinsinyi**?! Iwo ọmọ iyaa mi! Mo fẹ ki o mọ pe awọn ẹni akọkọ ti Ọlọhun (ﷺ) ran **Anabi** (ﷺ) si, wọn fuyẹ ni ẹ bọ ṣiṣe ju awọn eniyan ode oni lọ, fun awọn **idi męta**:

Ekini: Awọn ẹni akọkọ ki i dorogun pọ mọ Ọlọhun ayaafi ni asiko idẹkun. Sugbọn ni asiko inira wọn maa nṣe afomọ esin fun Un. Eyi wa ni ibamu si ọrọ Ọlọhun (ﷺ) ti o sọ pe: ﴿فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِكِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّوهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ﴾ **‘Nitori**

naa, nigba ti wọn ba wọ ọkọ oju omi, wọn yoo maa ke pe Ọlọhun (1), ni ẹni ti wọn yoo maa ẹe afọmọ ẹsin fun Un, sugbọn nigba ti O (Ọlọhun) ko wọn yọ si orilẹ, igba naa ni wọn yoo maa wa orogun fun Un.” (Suuratu-l-‘ankabuu; 29:65)

Ati orọ Ọlọhun (ﷻ) ti o sọ pe:

﴿وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوَاجٌ كَازِلَةٌ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمَا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ﴾
“Nigba ti iji odo ba bo wọn daru gege bi iji ẹsújò, wọn yoo maa ke pe Ọlọhun ti wọn yoo si maa ẹe afọmọ ẹsin (adua) fun Un, sugbọn nigba ti O (Ọlọhun) ko wọn yọ si orilẹ, (ni ẹ o ba ri) onidogba-n-dogba ninuu wọn (ni yoo tun maa ke pe Ọlọhun nikan soso, ti awọn yooku yoo si maa pe nnkan miran leyin Ọlọhun). Ko wa si ẹni ti yoo tako awọn amii Wa ayaafi onijànbá alaimoore” (Suuratu-s-Lukman; 31:32). Ẹ o ri awọn oşẹbọ, awọn ti Anabi gbogun ti, wọn npe Ọlọhun wọn si tun n pe nkan miran lasiko idẹkun. Ẹugbọn wọn ki i ke pe ẹnikan ayaafi Ọlọhun ni asiko inira. Wọn yoo gbagbe awọn orişa wọn ti wọn sọ di asiwaju. Ni ti awọn oşẹbọ ode oni ẹwe, wọn maa n pe ẹlomiran leyin Ọlọhun lasiko idẹkun ati lasiko inira. Ti ile ba fun mọ ọkan ninuu wọn yoo sọ pe: Ojise Ọlọhun o! Husaeni o! (Ahmọda Tijaani o!. Niyaasi o! Ati bebebe lo) Ẹugbọn nibo ni ẹni ti o gbọ agbọye nkan wonyi wa?

Ikeji: Awọn ẹni akọkọ maa n pe awọn eniyan kan mọ Ọlọhun ni awọn eniyan ti wọn lero pe ẹni Ọlọhun ni wọn, awọn bii anabi, orẹ Ọlọhun mọlaaika. Tabi, o wa kere tan patapata, ki wọn ke pe okuta tabi igi, ti o n tele aşe Ọlọhun ti ki i si yapa re. Awọn oşẹbọ ode oni, awọn nke pe awọn eniyan kan mọ Ọlọhun, awọn eniyan ti o buru julọ ninu awọn eniyan. Ẹni ti o ni igbagbọ ninu ẹnirere ati ohun ti ki i yapa aşe Ọlọhun, jije alaimoore iru ẹni yii si fuyẹ ju ti ẹni ti o ni igbagbọ si omọ ẹda eniyan kan ti o jẹ ẹni buruku ati obileje, ti ẹni ti o n pe e naa si foju araa re ri işe buruku ati işe obileje iru ẹni be.

Ikeṭa: Dajudaju, apapọ awọn oşẹbọ asiko Anọbi nşe ẹbọ ni abala aimu Ọlọhun ni ọkan soşo ni ẹni ti ijosin to si (taohiid ’uluuhiyyah). Wọn ki i ba Ọlọhun wa orogun ni abala mimu Ọlọhun ni ọkan soşo ni ẹni ti O da ẹda ti O si n re ẹda (taohiid rubuubiyyah). Ni iyapa si işowọ şebọ awọn tode oni. Bi wọn ti n fi gbogbo ọna şebọ si Ọlọhun nibi kikuna lati josin fun Ọlọhun nikan soşo (taohiid ’uluuhiyyah), beş naa ni wọn tun n fi gbogbo ọna ba Ọlọhun wa orogun nibi wiwa oore ati aabo lo si ọdọ oluwa miran leyin Ọlọhun Aşeda. Fun apeşere, wọn ti sọ ‘adamọ’ di ohun ti ndari aye nibi didi alaaye, didi oku, ati bebebe lo. Boya ki npari orọ mi pelu alaye nla kan ti iwọ yoo gbọye lati ara ohun ti o ti rekoja ninu orọ wa; ohun naa si ni pe, ko si iyapa ẹnu pe taohiid gbọdọ jẹ adisokan, orọ afenusọ ati işe afarase. Ti ọkan ba fi le fori şanpon ninu awọn meşeta wonyii, omọniyan ko nii jẹ Musulumi mọ. Ti omọniyan ba mọ taohiid, Ẹugbọn ti ko fi işeşe, keferi olorikunkun bii Fir’aon ati ’Ibliis ni onitoun. Ogororo awọn eniyan ni wọn maa nşe aşişe kan, ti wọn yoo si maa sọ pe, ododo ni eyi, şugbọn a ko tii leşe e. Atipe a ko le gbe ododo yii de iluu wa, a ko si le gbe de ọdọ awọn eniyan-an wa. Wọn yoo si tun sọ pe, a gbọdọ ba awọn eniyan wa fowosowọ pọ, ki a si de ẹ fun wọn, lati fi şora fun aburu ti wọn le fi kan wa. Iru mekunnu yii ko mọ pe, eyi ti o poju ninu awọn aşiwaju awọn keferi ni wọn mọ ododo, şugbọn ti o jẹ pe wọn gbe e ju silẹ nitori awọn awawi kan ti wọn mu wa. Gege bi Ọlọhun (ﷻ) şe sọ pe:

﴿أَشْرَوْا بِعَايَتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ **“Won ta awon aayah Olohun (ﷻ) ni owo pooku, ni won ba şeri kuro ni oju ona Olohun. Dajudaju, ohun ti won şe nişe buru”** (Suuratu-t-Taobah; 9:9) Ẹni ti o ba fi taohiid şişe se ni ti oju aye, şugbon ti ko ni agboye işe yii, ti ko şe işe naa ni tokantara, munaafiki ni. Iyaa re yoo si buru ju iya ojulowo alaigbagbo lo. Eyi wa ni ibamu si oro Olohun (ﷻ) ti o so pe: ﴿إِنَّ الْمُفْقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ﴾ **“Dajudaju, awon munaafiki yoo maa be ninu isale koto ina,”** (Suuratu-n-Nisaa’; 4:145) Oro yii yoo han si o kedere nigba ti o ba woye si oro enu awon eniyan. Iwo yoo ri eni ti o mo ododo tan ti ko si mu un lo, nitori pe, o n beru ki oore aye oun ma baa pedin, gege bi o şe şeşe si Qooruun. Nitori ki iyi elomiran ma baa pedin ni ko fi tele ododo, gege bi o şe şeşe si Haamaan. Elomiran yoo si maa beru ki ijoba oun ma baa bo mo oun lowo ni ko fi ni tele ododo ti o fojuhan si i, gege bi o şe şeşe si Fir’aon. Iwo yoo si ri eni ti o nsin Olohun niti oju aye, ti ko de inu okan-an re, gege bi oro awon munaafiki. Ti o ba wa bi i leere nipa adisokan-an re lori ohun ti o n şe, ni ko ba ni mo ohun ti yoo so. Şugbon o wa di owo re pe ki o gbo agboye aayah meji yii ye:

Aaya kiini: Eyi ti o siwaju ninu oro wa, ohun naa si ni oro Olohun (ﷻ) ti o so pe: ﴿لَا تَعْتَدُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾ **“E ma şe mu awawi wa, e ti di keferi leyin igbagbo yin”** Ti o ba mo pe awon kan lara awon ti won wa pelu Ojise Olohun (ﷻ) ni oju ogun ti won ja ni ile Room, won pada di keferi nitori oro kan ti won so niti awada ati awewa. Ti o ba mo be, iwo yoo mo pe, oro eni ti o ba so oro ti o n so ni di keferi tabi ti o se işe ti o n so ni di keferi niti biberu adinku dukia, iyi tabi lati fi tan awon eniyan je, lewu ju ti eni ti o şe beşe lo niti awada. Adehun saitoon lo ko le won lori pe: ﴿السَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ﴾ **“Eşu yoo maa fi oşi deru ba yin, yoo si maa pa yin laşe aburu...”** (Suuratu-l-Baqrah; 2:268) Iru eni yen si ti beru eşu. Iruu won si ni Olohun (ﷻ) so nipa won pe: ﴿إِنَّمَا ذَلِكُمُ السَّيْطَانُ يَخُوفُ أَوْلِيَاءَهُ﴾ **“Nkan ti o fa iyen fun yin (ti e fi n beru adehun eşu) ni (pe) eşu n deru ba awon eni re (ni)...”** Ẹni ti o n beru eşu yii kuna lati gba adehun Olohun ni ododo, ti Olohun si nşe adehun fun wa pe: ﴿وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا﴾ **“Olohun (ﷻ) si nşe adehun aforijin ati ajulo ọla fun yin (ti e ba fi le tele ododo)”** Iru eni ti o nberu eşu yii, ko beru ileri iya Olohun. Olohun (ﷻ) si ti pa a laşe pe: ﴿فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ **“Nitori naa, e ko gbo do beruu won, Emi (Olohun nikan sošo) ni ki e beru”** Ẹni ti işeşi yii (nibi biberu adehun eşu) ba n be fun, şe lara awon eni eşu ni yoo wa ni tabi lara awon eni Olohun (ﷻ)?!

Aayah Keji: Oro Olohun (ﷻ) ti o so pe: ﴿مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ مَطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ **“Ẹni ti o ba şe aigbagbo si Olohun leyin ’iimaanii re (ti di keferi), ayaafi eni ti won ba je nipa (so oro aigbagbo), şugbon ti okan-an re balé pelu igbagbo. şugbon awon ti won ba finufido so oro (tabi se işe) aigbagbo jade lenu (leyin ti won ti ni igbagbo) won yoo ri ibinu Olohun (ﷻ), iya ti o tobi si ni yoo je won”** (Suuratu-n-Nahl; 16:106) Olohun ko yo enikan silé ninu awon wonyi ayaafi eni ti won je nipa lati so oro tabi se işe ti o n so ni di keferi, şugbon ti okan-an re koye kuro ninu igbagbo. Şugbon eni ti o şe ohun ti o n so ni di keferi niti iberu bojo, titannmo oore, titannije, fifise aşerilegbe tabi iteloron fun ilu, ebi ati ara, tabi nitori dukia tabi

niti awewa, oḳoḳan awon nkan wonyi ti so eni ti o ba se e di keferi ayaafi eni ti won ba je **nipa lati** se be. Nitore pe, won le je ni nipa so oro aigbagbo tabi se ise aigbagbo, **sugbon** won ki i je ni nipa lori igbagbo ti nbe ninu okan.

Oro Olohun (ﷺ) tun so pe:

﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ **“Iyen ri be nitori pe, won nifese si isemi aye ju (isemi) orun lo. Atipe, dajudaju, Olohun ki i fi ijo alaigbagbo mona”** (Suuratu-n-Nahl; 16:107) Olohun fi rinle pe, ki i se nitore adisokan, aimokan, ikorira esin tabi inife si aigbagbo lo se okunfa iya awon wonyi. Sugbon ohun ti o bi iya fun won ni pe oore kan ninu oore aye ti n be ni owo won ni won gbola fun lori ododo esin (ti o de etigbo won). Olohun ni o nimjo juljo. Leyin gbogbo alaye yii, (ki Olohun (ﷺ) fi o mo oju onaa Re) o ti to akoko fun o bayii lati ronu piwada lo si odo **Oluwaa** re, ki o fi palapala ti o wa ninu re silo. Nitore pe, oro yii, gege bi o se fi eti araa re gbogbo bayii, se pataki pupo. O se koko, o si gbese. Alaye yii si tobi, be si ni awon nkan ti o ro mo on po pupo.

‘Abdu-n-nabii: Mo ntoro aforijin Olohun (ﷺ), mo si nronu piwada si odo Re. Mo wa n jeri pe dajudaju, ko si eni ti ijosin to si, ayaafi Olohun (ﷺ). Mo si njeri pe, dajudaju, ojişe Olohun (ﷺ) ni Muhammad (ﷺ). Ni bayii, mo ti lodi si gbogbo nkan ti mo n sin leyin Olohun. Mo wa ntoro pe ki Olohun ma se fi ohun ti mo ti se koja bi mi. Ki Olohun (ﷺ), dakun, şamaju kuro fun mi. Ki Olohun (ﷺ) nawo aanu, aforijin ati ikeş Re si mi. Ki Olohun si fi esese mi rinle sori taohiid ati ‘aqiidah ti o ni alaafia titi di ojo ti maa padee Re. Mo tun ntoro ni odo Olohun pe ki O ba mi san iwjo omo iyaa mi, ‘Abdu-l-laah, ni esan daadaa lori isiti ti o se fun mi yii. Isiti si kuku ni esin. Ki Olohun si ba mi san o lesan rere lori bi o se lodi si ohun ti mo wa lori re, ohun naa si ni oruko mi, ‘Abdu-n-nabii. Mo wa fi n to o leti bayi pe, mo ti yi oruko naa pada si ‘Abdu-r-Rahmaan. Ki Olohun tun ba mi san o ni esan rere lori atakoo re ti o se si awon nkan aburu to fara pamo ti mo wa ninu re. Adisokan buruku ni awon nnkan naa. Emi ko le şoriire laelae ti mo ba fi le pade Olohun lori awon adisokan buruku naa. Şugbon ni ipari, mo fe toro nkankan ni owo re. Nnkan naa ni pe, mo fe ki o şalaye fun mi abala awon nkan ti ko dara, şugbon ti ogoro n ko sinu ofin-in re.

‘Abdu-l-laah: Ko buru nigba naa ki o teti gbogbo mi:

✳ Şora nibi nini isesi eni ti yoo maa tele ohun ti iyapa enu ba waye lori re, yala ninu Al-Quraan tabi hadiith. Nini isesi be yoo maa da rukerudo silo laarin awa Musulumi. Bakan naa, isesi yii yoo maa yori si mimu iyipada ba itumjo aayah. Niti ododo, ko si eni ti o mo okodoro itumjo aayah ti o ruju laami-laaka tayjo Olohun. Je ki isesii re je isesi awon laami-laaka ninu imjo esin. Ti awon wonyi ba ti ri aayah ti o ruju, won yoo so pe, a gba a gbogbo, odo Olohun (ﷺ) ni gbogbo re ti sokale. Oro Ojişe Olohun ni ki o si je isesii re ti o ba ti ri alamori ti o ni iyapa enu ninu. Oro naa ni yii:

« دَعُ مَا يَرِيكَ إِلَى مَا لَا يَرِيكَ » **“Gbe ohun ti n se o ni iyemeji ju silo, ki o si fabo si ohun ti ko se o ni iyemeji”** (‘Ahmod ati Tirmidhi lo gba a wa.) Ati oro Anabi (ﷺ) ti o so pe: « فَمَنْ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعَرْضِهِ، وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِي الْحَرَامِ » **“Eni ti o ba şora fun awon nkan ti o ruju ti wa afomjo fun esin ati omoluabii re. Eni ti o ba ko araa re sinu awon nkan ti o ruju ti bo sinu haraam”** (Bukhaari ati Muslim lo gba a wa.)

Anabi (ﷺ) tun so pe: « وَالْإِثْمُ مَا حَاكَ فِي صَدْرِكَ وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلِعَ عَلَيْهِ النَّاسُ » **“Eşe ni ohun ti o**

rinle (pe aidaa ni) ninu okan-an re, ti o ko si fe ki awon eniyan ri o lori re” (Muslim lo gba a wa.) Ati oro Ojise Olohun (ﷺ) ti o tun so pe: « **اسْتَمْت قَلْبِكَ وَاسْتَمْت نَفْسِكَ - ثَلَاث مَرَاتٍ - ائْبِرْ مَا اطمَأْنَنْتَ اِلَيْهِ النَّفْسُ وَالْاِنَّمَ مَا حَاكَ فِي النَّفْسِ وَتَرَدَّدَ فِي الصَّدْرِ وَاِنْ افْتَاكَ النَّاسُ وَاَفْتُوكَ** »

“*Bi okan-an re ati emii re leere (pe ki ni daadaa, Anabi so be ni emeta. Leyin naa o wa so pe,) daadaa ni ohun ti emii re bale le lori, eshe si ni ohun ti o rinle sinu okan-an (pe aidaa ni), ti o si nse o ni iyemeji. Koda ki awon eniyan fun o ni idajo lori re, ki won tun fun o ni idajo (iwon gan-angan yoo ti mo daadaa ati aidaa ninu okan-an re).* (Ahmad lo gba a wa)

★ Şora fun titele ifeenu, nitori pe Olohun (ﷺ) kilofun wa nibi iyen pe,
 ﴿ **اَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ اِلَهَهُ هَوْنَهُ** ﴾ “*Şe iwofun ri eni ti o so ifeenu-u re di olohun-un re?*” (Suuratu-l-Jaathiyah; 45:23)

★ Şora fun gbigba awon oro awon kan ninu awon onimimo kanri laikoşe iwadi finnifinni laarin awon eniyan, awon irori ati ohun ti awon baba nla kan nbe lori re. Nitori pe, gbigba awon oro awon kan ninu awon onimimo laikoşe iwadi finnifinni ki i je ki omoniyani riran ri ododo. Ododo si da bii ohun ti o **bo sonu** ti musulumi nwaa kiri ni, ibikibi ti o ba si ti ri i, oun ni o kofu letu si i. Olohun (ﷺ) so pe:

﴿ **وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آيَاتًا أُولَئِكَ أَنبَاءٌ لَكُم بَلَاغًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ** ﴾ “*Ti a ba so fun won pe, e tele ohun ti Olohun (ﷺ) sokale. Won yoo si so pe, rara, ohun ti a ba awon babaa wa lori re ni awa yoo tele. Şebi o ye won pe awon babaa won ko ni oye kan lori, won ko si ri itosona kankan*” (Suuratu-l-Baqarah; 2: 170)

★ Şora fun wiwo awon keferi koşe, nitori pe, olori adanwo ni şise be. Ojise Olohun (ﷺ) so pe: « **عَنِ تِي ابا koşe awon ijo kan ti di ara-a won**” (Abuu Daa’uud lo gba a wa.)

★ Şora fun gbigbe ara le nnkan miran leyin Olohun. Olohun (ﷺ) ti so pe:
 ﴿ **وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ** ﴾ “*Eni ti o ba gbe ara le Olohun (ﷺ), Olohun yoo to o*” (Suuratu-t-Tollaaq; 65:3)

★ Ma şe tele eyikeyii eda nibi iyapa Olohun. Ojise Olohun (ﷺ) so pe:
 « **لا طاعة لمخلوق في معصية الخالق** » “*Ko si titele eda kan nibi iyapa Aşeda*” (Tirimiziy lo gba a wa)

★ Şora fun nini ero buruku si Olohun. Nitori pe, ninu hadiith qudsii, Olohun (ﷺ) so pe: « **أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي** » “*Emi n be loşo erusin-in Mi lori aba ti o ba da si Mi*” (Bukhaarii ati Muslim lo gba a wa.)

★ Şora fun paró, gbekude, arobi, tira wiwe, oruka ere, bante ogun ati onde lorişirişi. Ebo ni lilo awon nkan wonyi je yala lati fi şe işura, idande tabi fifi dena aburu aje, oşo ati emere. Ojise Olohun (ﷺ) so pe: « **مَنْ تَعَلَّقَ شَيْئًا وَكَلَّ اِلَيْهِ** » so “*Eni ti o ba so asoro (ti o si gbemii le e), won yoo pa a ti (ti ko ni wa ni abe abo Olohun mo)*” (Tirmidhi lo gba a wa.)

★ Şora fun rirankan oore kan lati odo okuta, igi, aaye to lapeşere ati ojubo. Ebo ni şise be.

★ Şora fun fifi eyeşe apeşere işele daadaa ati aburu. Ebo ni şise be. Ojise Olohun (ﷺ) so pe: « **الطَّيْرَةُ شَرِكُ، الطَّيْرَةُ شَرِكُ** » “*Ebo ni fifi eyeşe apeşere işele daadaa ati aburu*” Anabi so be ni emeta. (Ahmad ati 'Abuu Daa’uud lo gba a wa.)

✳ Şora fun gbigba onidan ati aworawo gbọ. Awon ni won nsọ pe awon mo kọko ẹda leyin Olohun. Won yoo maa kede irawo oriire ati oriburuku ẹda sinu iwe iroyin. Eni ti o ba gba won gbo ti sebo, nitori pe, ko si eni ti o mo kọko leyin Olohun.

✳ Şora fun sişe afiti ojo si irawo ati awon igba merin ti nbe ninu odun. Ebo ni sişe be. Odo Olohun ni eniyan yoo se afiti re si.

✳ Şora fun fifi nkan miran bura leyin Olohun, iru nkan yoowu ko je. Ebo ni sişe be. O ti wa ninu hadiith pe: « **مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ** » “**Eni ti o ba fi nkan miran bura leyin Olohun ti saigbagbo tabi sebo si Olohun.**” (Ahmod ati ‘Abuu Daa’uud lo gba a wa.) Lara fifi nkan miran bura leyin Olohun ni fifi anabi, igbafipamo, dukia, ogun tabi isemi bura. Ati be be

✳ Şora fun bibu igba, ategun, oorun, otutu ati erun. Eni ti o ba bu awon nkan wonyi ti bu Olohun. Ti o sşeda won.

✳ Şora fun gbolohun “ti o ba je pe mo mo ni” ninu ororo re ti aburu ba sele si o. Nitori pe, sisọ be yoo şilekun fun ise esu lara ẹda. Be ni o tun je ibu enu ate lu kadara. Şugbon so pe, Olohun ti pebubu **re be,** eyikeyi nkan ti Olohun ba fe ni yoo se.

✳ Şora fun sisọ saare di moşalasi, nitori pe, eniyan ko gbodo kirun ninu moşalasi ti saare ba wa ninu re. Lati odo ‘Aaişah (ﷺ), o so pe, dajudaju Ojişe Olohun (ﷺ) so oro yii nigba ti o npokaka iku lowo:

« **لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ يُحَدِّثُونَ مَا صَنَعُوا** » “**Olohun sebi le awon yehuudi ati noşora, nitori pe, won so saare awon anabii won di moşalasi. Olohun n ki yin nilo nibi ohun ti won se (ki e ma se se iru re). ‘Aaişah wa so pe: Ti ki i ba se nitori iyen ni, won ko ba je ki saare re yori soke.**

(Bukhaarii ati Muslim lo gba a wa.)

Ojişe Olohun (ﷺ) tun so pe: « **إِنْ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ كَانُوا يَتَّخِذُونَ قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ وَصَالِحِيهِمْ مَسَاجِدَ،** » “**Dajudaju awon ti won siwaju yin maa n so saare awon anabi ati awon enirere di moşalasi. O di oro yin ki e ma se so saare di moşalasi. Dajudaju, mo n ko iyen fun yin.**” (Abuu ‘Awaanah lo gba a wa.)

✳ Şora fun awon hadiith ti awon opuro hun mo Ojişe Olohun (ﷺ) lese nibi fifi oruko Anabi ati oruko awon enirere se ategun lo si odo Olohun. Hadiith agbeleru ni gbogbo re. Lara irufe hadiith agbeleru yii ni hadiith ti o so pe: « **تَوَسَّلُوا بِجَاهِي، فَإِنْ جَاهِي عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ** » “**E fi iyii mi toro nnkan, nitori pe, iyii mi tobi ni odo Olohun (ﷺ).**” Lara re naa ni: « **إِذَا أَعَيْتَكُمْ الْأُمُورَ فَعَلَيْكُمْ بِأَهْلِ الْقُبُورِ** » “**Ti awon alamori ba da yin lagara, e tete lo ba awon oku ti n be ninu saare.**” Ninu re tun ni, « **إِنَّ اللَّهَ يُوَكِّلُ مَلَكًا عَلَى قَبْرِ كُلِّ وَلِيٍّ يَقْضِي** » “**Dajudaju, Olohun (ﷺ) ti fi molaika kookan si orii saare eni Olohun (ﷺ) kookan, ti yoo maa gbọ bukaata awon eniyan**” Lara re naa tun ni: « **لَوْ أَحْسَنَ أَحَدُكُمْ** » “**Ti enikan ninu yin ba ni erongba ti o dara si okuta ni, okuta naa ko ba se e ni anfaani**” ati awon oro iro miran ti o po lo repete.

✳ Şora fun awon ayeşe ti won ti mo esin lorun bii ayeşe ojo ibi anabi, ayeşe irin ajo oru ati igun sanmo lo, ayeşe idaji oşu sha’baan ati awon miran. Adadaale ni. Ko si eri lori re lati odo Ojişe Olohun (ﷺ). Ko si eri kankan lori re lati odo awon saabe re ti won nife Ojişe Olohun (ﷺ) ju awa lo, ti won si tun ni oju kokoro si ise oloore ju awa lo. Ti sişe awon ayeşe wonyi ba je ise oloore ni, awon saabe ni won ko ba gbawaju.

IJERI PE DAJUDAJU KOSI ENI TI IJOSIN TO SI AYAIFI ALLAAH

Gbolohun yii kojo lori origin meji: **1) Laa ilaaha;** eyi ni gbigbe ijōsin ododo jinna si gbogbo nkan miran leyin Ọlọhun **2) Illa Allah;** eyi ni fifi ijōsin ododo rinle fun Ọlọhun Oba nikanso. Ọlọhun ti ọla Re ga julọ sọ wipe: ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٦٦﴾ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٦٧﴾﴾ “*Nigbati Ibrahim sọ fun baba re ati awon ijo re wipe dajudaju emi bowo-bose kuro nibi oun ti eyin n sin(leyin Ọlọhun)*Ayafi Eni ti O pile şeda mi(ni emi yio maa sin) dajudaju Oun yio fi mi mo oju ona(ti o to)*” ko to lati jōsin fun Ọlọhun lasan bi ko şe pe şise Ọlọhun ni ašo nibi ijōsin gan-an ni oranyan. Imọlọhun lōkan ko lee lalaafia biko şe nipase şise Ọlọhun ni ašo nibi ijōsin ati bibowo-bose kuro nibi ebọ şe ati lodọ awon elebo.

Won gba a wa ninu egbawa kan pe, *Laa 'ilaaha 'illa Allaah ni kokoro alujonna.* Şugbon şe gbogbo eni ti o ba nwi gbolohun naa ni won yoo şilekun alujonna fun? Awon kan sọ fun aafa Wahab omọ Munabbih (rohimoşu-l-laah) pe, şebi Laa 'ilaaha 'illa Allaah ni kokoro alujonna? O si fesi pe, beş ni. Şugbon, ko si kokoro ti ko ni eyin lenu. Ti o ba mu kokoro ti o leyin lenu de, won yoo şilekun fun o. Bi beş ko, won ko ni şi i fun o. Ọpọlọpo hadiith lo wa lati odo Ojişe Ọlọhun ﴿﴾ ti nşalaye gbogbo awon eyin-in kokoro naa fun wa lapapo, bii hadiith ti o sọ pe, “Eni ti o ba wi Laa 'ilaaha 'illa Allaah pelu tokantara”, “Eni ti o ba wi i niti amodaju”, “Eni ti o ba wi i niti ododo lati ookan aya re” ati awon miran beşbeş lo. Ti awon hadiith wonyi si ntoka si pe wiwi gbolohun naa pelu ninimo si itumọ re, diduro sinsin sori re, jijupa juse şile fun un di ojo iku, ati beşbeş lo ni yoo too di kokoro alujonna. Latari akojopo awon eri wonyi ni awon onimimo esin ti şamujade awon majemu kan ti o gbodo wa lara eni ti o nwi gbolohun naa, ti awon nkan to lodi si i ko si gbodo si lara re. Igba yen ni gbolohun Laa 'ilaaha 'illa Allaah yoo too di kokoro alujonna, ti yoo si şanfaani fun olowo re. Awon majemu yii ni eyin-in kokoro naa. Awon niyi:

1) IMO: Idi ni pe, gbogbo oro lo ni itumọ. O di oran-anyan ki a mo itumọ Laa 'ilaaha 'illa Allaah, ni imo kan ti aimokan ko ni wo inuu re. Gbolohun naa ni o wogi le sisin nkan miran leyin Ọlọhun ﴿﴾, ti o si nfi sisin Ọlọhun ﴿﴾ nikan soşo rinle. Eyi ni pe, ko si eni ti ijōsin ododo to si ayaafi Ọlọhun. Ọlọhun ﴿﴾ sọ pe: ﴿إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ *Ayaafi eni ti o ba jeri si ododo (Laa 'ilaaha 'illa Allaah), ti won si nimọ (si itumọ re)*”

Ojişe Ọlọhun ﴿﴾ sọ pe: «مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ» “*Eni ti o ba siwoşe sorii mimọ pe ko si eni ti ijōsin to si ayaafi Allaah, alijonna ni yoo wo*” (Muslim lo gba a wa.)

2) AMODAJU: Eyi ni ki ohun ti Laa 'ilaaha 'illa Allaah duro fun da eniyan loju daadaa. Nitori pe, Ọlọhun ﴿﴾ ko nii gba gbolohun naa lowo eni ti o nşiyemeji, ti o n ro bakan-bakan tabi ti o n şe tabi-sugbon lori re. Oran-anyan ni ki okan-an re bale dodo le e lori, nitori pe Ọlọhun ﴿﴾ sọ pe:

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾ “*Owo awon onigbagbo ni awon ti won gba Allaah ati Ojişe Re gbọ leyin naa ti won ko şiyemeji (ninu igbagbo won), ti won si tun jagun si oju ona Ọlọhun pelu dukiaa won ati emii won. Awon wonyi ni olododo*” (Suuratu-l-Hujroot; 49:15) Sisọ Laa 'ilaaha 'illa Allaah lenu lasan ko to rara, amodaju gbodo wa ninu okan lori re. Ti eyi ko ba şeşe beş, ojulowo işoju meji ninu esin niyen. Ojişe Ọlọhun ﴿﴾ sọ pe:

« *Dajudaju, mo n gbagbo pe ko si eni ti ijosin to si ayafi Allaah. Dajudaju, mo si tun n gbagbo pe, ojise Olohun ni Muhammad (ﷺ). Erusin kan ko ni pade Olohun (ﷺ) pelu mejeeji, laiseyemeji si mejeeji, ayafi ki o wo alujonna* » (Muslim lo gba a wa.)

3 IGBAWOLE: Ti o ba mo itumo Laa 'ilaaha 'illa Allaah, ti ohun ti o si duro fun da o loju šakášaká, oripa lo gbodo tele e. Iyen si ni pe, okan ati ahon gbodo gba itumo ati ohun ti gbolohun naa duro fun wole (ni gbigba wole ti ko gbodo ni atako kan ninu). Eni ti o ba ko ipepe mimo Olohun lókan šoso silé, yala niti šise ori kunkun, atako tabi keeta, alaigbagbo ni. Olohun (ﷺ) so nipa awon keferi ti won ko imo Olohun lókan šoso silé niti ijora eni loju pe: ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ﴾

“*Dajudaju won je enikan ti o je pe ti e ba so fun won pe ki won wi gbolohun Laa 'ilaaha 'illa Allaah, won yoo jora won loju*” (Suuratu-s-Sofaat; 37:35)

4 IGBAFA: Igbafa to pe perepere ni o gbodo wa fun imolohun lókan šoso. Isehanni tooto ati amuse ise ti igbagbo yoo bi fun eni ti o ba gbagbo ni eyi. Eyi yoo si di ododo pelu šisamulo ohun ti Olohun ba se ni ilana ati jijina si ohun ti Olohun (ﷺ) ba ko. Olohun (ﷺ) so pe:

﴿وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ “*Eni ti o ba ju ojuu re silé fun Olohun (ﷺ) (ti o gba Islaam lesin), ti o si je enirere (ninu imolohun lókan šoso), dajudaju, o ti diró mo okun ti o nipon juló. Atipe odo Olohun ni ikangun gbogbo nkan wa*” (Suuratu Luqmaan; 31:22) Eyi ni pipe igbafa fun Olohun (ﷺ)

5 ODODO: Ki eni ti o gbafa fun Laa 'ilaaha 'illa Allaah gbafa fun niti ododo ti yoo te iro jinna. Nitori pe, eni ti o ba wi i lori ahon lasan, sugbon ti ko gba a ni ododo ninu okan-an re ti di munaafiki olojumeji. Oro Olohun (ﷺ) ni yi ti n ba awon šobe-šelu wi: ﴿يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ﴾ “*Won nfi ahon-on won so ohun ti ko si ninu okan-an won*” (Suuratu-l-Fath 48:11)

6 IFE: Onigbagbo ododo gbodo nife si gbolohun Laa 'ilaaha 'illa Allaah. Yoo si tun nife si šise amulo re pelu. Yoo si tun nife si awon ti won nsó o, ti won si nmu un lo. Ami ti a o fi mo pe eru nife Olohun-un re ni pe, ko ti ife Olohun šiwaju gbogbo nkan, koda ki nkan naa yapa si ifeenuu re, mimu lóre eni ti o ba mu Olohun ati Ojise (ﷺ) Re lóre, sisó di ota, eni ba mu awon mejeeji ni ota. Yoo si maa tele Ojise Olohun (ﷺ). Ki o maa to oripaa re. Ki o si gba onamó re wole.

7 ISAFOMO: Ko ni fi wiwi gbolohun Laa 'ilaaha 'illa Allaah wa nkan miran ayafi ojurerere Olohun. Olohun (ﷺ) so pe: ﴿وَمَا أَمْرُو إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ﴾ “*Won o si pa won lasé kan tayó pe ki won sin Olohun (ﷺ) pelu šise afomo esin fun Un, ti won yoo si kuro patapata ninu ebo šise.*” (Suuratu-l-Bayyinah 98:5)

Ojise Olohun (ﷺ) so pe: ﴿فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ حَرَّمَ عَلَى النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَتَّبِعِي بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ﴾ “*Dajudaju, Olohun (ﷺ) ti se ni ewo fun ina eni ti o ba wi gbolohun Laa 'ilaaha 'illa Allaah, leni ti o fi n wa ojurerere Olohun (ﷺ)*” (Bukhari lo gba wa.)

IJERI PE DAJUDAJU MUHAMMƏD OJISE ƆLOHUN NI

Wɔn yoo dan oku wo ninu saare, wɔn yoo si bi i leere ibeere mɛta. Ti o ba le fesi, yoo la. Ti ko ba le fesi, yoo parun. Lara ibeere yɛn niyi: taani Anabii rɛ? Ko si ɛni ti yoo le fesi rɛ ayafi ɛni ti Ɔlohun (s.w. t) ba ti fi ʂe kongɛ lasiko iʂemi ayee rɛ, ti o ti ri awɔn majɛmu ijɛri naa ʂe. Ɔlohun yoo fi ahɔn ɛni naa rinlɛ, yoo si fi esi ibeere naa mɔ ɔn ninu saare rɛ. Bayii ni gbolohun ijɛri naa yoo si ʂanfaani fun un ni njo ikeyin rɛ, ni njo ti dukia ati ɔmɔ ko nii wulo. Awɔn majɛmu naa niyi:

1 Titele Anabi nibi gbogbo aʂɛ ti o ba pa: Nitori pe Ɔlohun (s.w.t) pa wa laʂɛ bɛɛ ninu ɔrɔɔ Rɛ pe: ﴿مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾ “Ɛni ti o ba tɛle (aʂɛ) Ojise, dajudaju o ti tɛle (aʂɛ) Ɔlohun” Ɔlohun (ﷺ) tun sɔ pe:

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ “Sɔ pe: Ti ɛyin ba n`ife Ɔlohun, ki ɛ yaa tɛle mi, ki Ɔlohun le n`ifeɛ yin...” Gbogbo ɔna ti Ɛda yoo gba wɔ alujonna lo ti sopo mɔ titele aʂɛ Anabi (ﷺ). Ojise Ɔlohun (ﷺ) sɔ pe:

«كُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ أَبَى. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ: وَمَنْ يَأْبَى؟ قَالَ: مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الْجَنَّةَ وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ أَبَى»

“Gbogbo ijoo mi ni yoo wɔ alujonna ayaafi ɛni ti o ba kɔ. Wɔn sɔ pe: Iwo Ojise Ɔlohun (ﷺ) ta ni yoo kɔ? O sɔ pe: Ɛni ti o ba tɛle mi, yoo wɔ alujonna. Ɛni ti o ba si yapaa lati tɛle mi, dajudaju o ti kɔ” (Bukhaarii lo gba a wa.) Ɛni ti o ba n`ife Anabi (ﷺ) gbodo tɛle aʂɛ rɛ, nitori pe titele aʂɛ ni erenje ifɛ. Ɛni ba sɔ pe oun n`ife Anabi (ﷺ) lai wo o kɔse, lai si tɛle aʂɛ rɛ, opuro ni onitɔn ninu ɔrɔɔ rɛ.

2 Gbigba a ni olododo nibi gbogbo iro ti o ba mu wa: Ɛni ti o ba pe ohun kan ti o feʂɛ rinlɛ lati ɔdoo rɛ ni iro, nitori ifeɛnu tabi agidi ɔkan, dajudaju onitɔn ti pe Ɔlohun ati Ojiseɛ Rɛ ni opuro. Idi ni pe, Ɔlohun ti la Anabi kuro ninu asise ati iro pipa. Ɔlohun (ﷺ) sɔ pe: ﴿وَمَا يَطِئُ عَنِ الْهَوَىٰ﴾ “(Anabi) ki i si fi ifeɛnu soro”

3 Jijina si ohun ti o ba se ni ewo, ti o si kɔ: Beɛ lati ori eʂɛ ti o tobi ju; ɛbo ʂise, peɔ awɔn eʂɛ nlanla ati eʂɛ ti o n ko iparun ba Ɛda, titi ti o fi wa pari sibi awɔn eʂɛ keekeke ati awɔn nnkan ti wɔn kɔ fun Ɛda lati ʂe ni musulumi gbodo jinna si tefetefe. Igbagbo musulumi yoo maa lekun si i lori odiwɔn ifɛ ti o ni si Anabii Rɛ. Ti igbagbo rɛ ba si ti lekun si i, Ɔlohun (ﷺ) yoo fi ifeɛ ʂise iʂe rere si i lokan. Ɔlohun yoo si fi ikorira aigbagbo, iwaa pokii ati iyapa si i lokan pelu.

4 Eniyan ko gbodo sin Ɔlohun ayaafi lori ilana ti o ti ɛnu Anabii Rɛ jade: Aisi ni o pile ijosin. Ko wa letoo ki musulumi fi ilana kan sin Ɔlohun nigba naa ayaafi ilana ti o ba ti ɔdoo Ojise (s.‘a.w) wa. Ojise Ɔlohun (s.‘a.w) sɔ pe:

﴿مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ﴾ “Ɛni ti o ba ʂe iʂɛ (ɛsin) kan ti ko si aʂɛ wa lori rɛ, aʂedanu ni.” (Muslim lo gba a wa.)

Anfaani: Ki o lo mɔ pe ninife Anabi Muhammad (ki ike ati ɔla Ɔlohun maa ba) ɔranyan ni o je fun musulumi, ninife lasan ko si to bikoʂepe oun (Anabi) ni o gbodo je ɛni ti o nife si juloo, koda o gbodo nife si i ju emi ara rɛ lo. Nitoripe ɛni ti o ba nife si nkan kan maa ngba fun nkan naa yoo si maa gbe ɔla fun ohun ti o ba fe. Nitorinaa ɛni ti o ba nife si Anabi ni otitoo ni ɛni ti apeɛre ifɛ ba han ni araa rɛ, peɔ ki o maa koʂe ojise ki o si maa tɛle ilana rɛ, ni ɔrɔ ɛnu ati ni iʂɛ ʂise. Bakannaa ki o maa tɛle aʂɛ rɛ, ki o si maa jinna si awɔn ohun ti o ba kɔ. Beɛ naa ni yoo maa lo awɔn ekoo rɛ nigba inira ati igba idekun, nigbati o wu u ati nigbati ko wu u. Eleyi ri beɛ nitoripe gbigbo ɔrɔ si Anabi lenu ati titele e ati ʂise awokoʂe rɛ ni awɔn eso ninife si i, lai si awɔn wonyii ifɛ yɛn kii ʂe otitoo.

Ninife si Anabi ni apeṛe ti o pọ, ninu re ni: Iranti re ni oṣoṣo ati siṣe assalaatu fun un, nitoripe eni ti o ba fẹran nkan kan yoo maa ranti re ni oṣoṣo. **Ninu re ni:** gbigbengbe lati pade re, nitoripe gbogbo ololufe ni yoo maa gbengbe lati pade eni ti o fẹran. **Ninu re ni:** gbigbe e tobi ati siṣe aponle re nigbati a ba daruko re, Ishaaq (ki Olohun ke) so pe: Awon saabe Anabi kii daruko re leyin iku re ayafi ki won beru, ki irun ara won si dide, ki won si sunkun. **Ninu re ni:** Kikorira eni ti o ba korira re, ati siṣe ota eni ti o ba je ota re, ati jijinna si eni ti o ba yapa si ilana re ti o da adadasile nibi esin re, ninu awon aladadasile (oni bid'a) ati awon olojumeji (soṣe- selu). **Ninu re ni:** Ninife si eni ti Anabi (ike ati ola Olohun ki o maa ba) ba nife si ninu awon ara ile re ati awon iyawo re ati awon omoleyin (saabe) re, ninu awon oluṣerinajo lati ilu Makka (Muhaajiruun) ati awon alaranse (Ansaar). Bakannaa siṣe ota eni ti o ba je ota fun won, ati kikorira eni ti o ba korira won ti o si n bu won. **Ninu re ni:** Kikoṣe awon iwa re ti o rewa, nitoripe oun ni eni ti o rewa julọ ni iwa ninu awa eniyan, eyi ni o je ki iyawo re iya wa Aishat so pe: Ohun ti o je iwa ojiṣe Olohun ni Al-kurani. Eyi tumo si pe yio se ni dandan fun emi ara re pe oun ko nii se nkankan ayafi ohun ti Al-kurani ba pa a laṣe re.

Ninu awon iroyin Anabi (ki ike ati ola Olohun maa ba): Ojise Olohun je eni ti o gboya ju ninu awon eniyan, igboya re maa nhan ju nigbati ogun ba le. O tun je eni ti o lawo julọ fun itore-aanu ninu awon eniyan, lilawo re fun itore-aanu maa npo ju ninu oṣu Ramadhan. O si je eni ti o maa n so oro Olohun julọ ninu awon eniyan fun awon eḍa. O si je eni ti o ni iwapele ju ninu awon eniyan, ko gba esan lara elomiran ri nitori ara re. O je eni ti o le julọ nibi mimu ase Olohun se. O je eni ti o teriba julọ ti o si farabale julọ. O je eni ti o tiju ju omoge ti ko tii mo okunrin ninu ile re lo. Oun ni o dara ni iwa julọ si ara ile re ninu awon eniyan. Oun ni o loju aanu julọ ninu awon eniyan si awon eḍa Olohun..... ati beṣeṣe lo ninu awon iroyin re ti o po.

Irun kiki ni origun keji Islaam. Irun ko si lee ni alaafia ayaafi pẹlu imọra. Imọra ko si le waye ayaafi pẹlu omi tabi erupe¹.

ORISIRISI OMI: **1)** Omi Mimọ: Ohun ni omi ti o mọ, ti o si le mọ nkan miran. Ohun ni a le fi şe imọra nibi ẹgbin ati idoti. **2)** Omi ẹlẹgbin: Ohun ni omi kekere ti o ropọ mọ ẹgbin tabi omi pupọ ti ẹgbin yi itowo tabi awọ tabi oorun-un rẹ pada.

Akiyesi: Omi pupọ ko le di omi ẹlẹgbin ayaafi ti ẹgbin ba yi okan ninu awọn iroyin rẹ pada; awọ rẹ tabi itowoo rẹ tabi oorun-un rẹ. Omi kekere yoo si di omi ẹlẹgbin lẹşekẹş ti ẹgbin ba ti dapọ mọ ọn. A o pe omi ni omi pupọ ti o ba le ni "qulla" meji. Eyi sunmọ igba ati mewa lita (210 liters).

IGBA: Gbogbo igba tabi ife ti o mọ ni a le lo ayaafi igbaa goolu ati silifa. A ni imọra ti a ba fi şe imọra, sugbọn ẹş n bẹ nibẹ. A si tun le lo abọ ati aş awọn keferi ti a ba ti mọ pe ko si ẹgbin laraa rẹ.

AWỌ OKUNBETE ẸRAN: Ẹgbin ni awọ okunbete ẹran. Okan ninu iran meji ni okunbete ẹran le jẹ. **1)** Ẹran ti a ki i jẹ rara. **2)** Ẹran ti a maa n jẹ sugbọn ti o ku ikuu gifa. Awọ eyi ni a le lo ti wọn ba ti fọ ọ ti o mọ tonitoni. Awọn nkan gbigbẹ ni a lee maa loo fun, kiişe awọn nkan olomi.

TITAABA: Eyi ni şişe imọtoto aaye ti ẹgbin gba jade lati oju iho ara ti o wa niwaju tabi ẹyin. A npe imọtoto yii ni 'istinjaa' ti o ba jẹ pe omi ni a lo fun şişe imọtoto naa. A si npe e ni 'Istijmaar ti o ba jẹ pe okuta ni a lo. Ki 'Istijmaar to lẹto, wọn şe e ni majemu pe ki ohun ti a fẹ lo wa ni mimọ, ki o jẹ ohun ti o to lati lo, ki o le mọ nkan, ki o ma jẹ nkan jije, ki o si jẹ onka (okuta) męta tabi ju bẹ lọ. 'Istinjaa' tabi 'Istijmaar di tulaasi fun wa lati fi şe imọtoto ẹgbin ti o jade lati ara.

Eewọ ni fun ẹni ti o ba fẹ şegbọnsẹ tabi o fẹ to lati pẹ lori rẹ tayọ akoko ti o yẹ. Eewọ ni fun un lati şegbọnsẹ tabi to si orisun omi, oju ọna, abẹ iboji ti o nwulo fun awọn eniyan ati abẹ igi eleso. Eewọ ni fun ẹni ti o ba fẹ şegbọnsẹ tabi to ni ita gba-nsasa lati koju tabi koyin si Qiblah, (adojukọ awa musulumi).

Wọn kọ fun ẹni ti o ba şegbọnsẹ tabi o to lati mu nkan ti orukọ Olohun (ﷻ) **ba wa** ni araa rẹ wọ aaye ẹgbin. Wọn kọ fun un lati maa rojọ lori igbọnsẹ. Wọn kọ **fun un** lati to si inu iho tabi aaye miran ti itọ le darogun si. Wọn kọ fun un lati fi ọwọ ọtun gba oju ara mu. Wọn kọ fun un lati koju si Qiblah ti o ba n şegbọnsẹ ninu ile. Gbogbo awọn nnkan wọnyi ni ki o şora fun ayafi ni ibi ti ko ti le rọ ọ loran lati şora fun un.

Wọn fẹ fun ẹni ti o ba fẹ şe imọra pe ki o şe wiwe ati ifowọpa ni onka ti eeji ko le pin geerege bii męta, marun-un, meje, ati bẹbẹ lọ. O le kọkọ lo okuta fun imọtoto ti ko ba si omi, ki o si pada lo omi leyin naa.

ORIN RIRUN: O toşuna lati fi igi ti ko le koko fọ ẹnu. Eyi yoo si di ohun ti akannpa lasiko ti a ba fẹ kirun, ti a fẹ ka Al-Quraan, ti a ba fẹ şe aluwala şiwaju ki a to fomi yonu nu, ti a ba taji loju oorun, ti a ba fẹ wọ mọsalasi tabi inu ile, nigba ti

¹ Awọn idajo ẹşin ti a męnu ba ni abala imọ fiqh ninu tira yii nipa (imọra, irun kiki, saka yiyan, aawe gbigba ati hajj şişe) jẹ eyi ti o teşuwọn ju nibi iwoyesi awọn ti wọn ko awọn eroja yi jọ, iyapa ẹnu n bẹ nibẹ (laarin awọn onimimọ), **nitorinaa**, ojuşe musulumi ni ki o tele ẹni ti o ba şe e gbe ara le nibi ọrọ ẹşin ninu awọn onimimọ **gege** bii awọn imaamu męreşerin (Abu Hanifah, Maaliki, şaafii, ati ibnu Hanbali) ati bẹbẹ lọ **ki Olohun** ke gbogbo wọn lapapọ.

oorun ẹnu ba yipada, ati bẹẹbẹ lọ. O tọ sunnah lati bẹrẹ orin rirun ati imọra şişe lati agbegbe ọtun. Ki a si lo ọwọ osi fun mimu idọti kuro lara.

ALUWALA: Awọn origun aluwala niyi: 1) Wiwe oju, lara eyi ni fifọ ẹnu ati fifin imu wa 2) Fifọ ọwọ mejeeji lati ori ọmọnika mọ igunpa mejeeji 3) Pipa gbogbo ori mọ eti mejeeji 4) Fifọ ẹsẹ mejeeji mọ kokosẹ mejeeji 5) Şişe ọkoọkan ni aaye tirẹ 6) Ati şişe awọn nkan wọnyi ni telentele.

Awọn sunnah aluwala niyi: Rirun orin, yiyo ẹnu ati fifin imu, titi yiyo ẹnu ati fifin imu siwaju fifọ ori, yiyo ẹnu ati fifin imu de ogongo yatọ si alaawe, fifi ọwọ ya irungbọn to pọ, fifi ọwọ ya ọmọnika ẹsẹ, bibere lati ẹya ara ọtun, fifi ẹya ara lekeji ati lekeja, fifi ọwọ ọtun fa omi simu ati fifi ọwọ osi fa a sita, fifi ọwọ gbo orikerike, fifi omi kari orikerike aluwala ati şişe adua ti o tọ suna ni ipari aluwala.

Ọran-anyan aluwala: Şişe bismi-llaah şiwaju aluwala ati fifi ọwọ mejeeji mọ ọrun ọwọ fun ẹni ti o ba şeşẹ taji loju oorun şiwaju ki o to le ti ọwọ mejeeji bọ inu omi aluwala.

Awọn ohun ti a kọ nibi aluwala: fifi omi tutu tabi omi gbibona şe aluwala, wiwe orike aluwala kan tayọ ẹmẹta, gbibọn omi aluwala kuro lara ati fifi inu ẹyinju. Şugbọn ko si laifi ti a ba fi aşọ nu omi aluwala kuro lara.

AKIYESI: O di tulaasi ki a fi ẹnu şe omi şukuşuku lasiko ti a ba n yo ẹnu nu. A si gbọdọ fi eemi fa omi simu, ki a si tun fi fa a jade pada lasiko ti a ba nfinmu. Ki i şe ka kan fi ọwọ gbe omi si ẹnu iho imu nikan lasan. Fifinmu ko ni dara ayaafi pelu iroyin yii.

ALAYE BI A TI ŞE NŞE ALUWALA Ohun ni pe wa a mu erongba wa ninu ọkan (lori aluwala ti o feşe şe). Leyin naa, waa şe bismi-llaah. Waa fọ ọwọ rẹ mejeeji titi de ọrun ọwọ. Leyin naa, waa yo ẹnu nu pelu fifin imu. Leyin naa, waa fọ ojuu rẹ (ẹnu ala oju: gbogbo agbegbe ti o wa ni ibi ti irun ori ti bẹrẹ lowo iwaju ori titi wa si ijagbọn ati ibi ti o da molẹ lotọ legbeeti eti ọtun ati osi ni tibu-tooro iwaju ori). Leyin naa, waa fọ ọwọ rẹ mejeeji mọ igbunwo ọwọ mejeeji. Leyin naa, waa wa fowọ omi pa ori lati ẹnu ala ori lowo oke ni ibi ti irun ti nhu titi de ipako mọ ẹyin eti. Waa si fi ika ifabelaa rẹ mejeeji pa inu eti, waa si lo atanpako fun ẹyin eti mejeeji. Leyin naa, waa fọ ẹsẹ rẹ mejeeji mọ kokosẹ.

AKIYESI: Ti irungbọn ko ba pọ ya-nturu, ọran-anyan ni lati fọ awọ agbọn ti n be labẹ irun naa. Şugbọn ti irungbọn ba pọ, ko pandandan lati şe beẹ.

Fifi ọwọ Pa Khufu Mejeeji: Khufu ni iboşẹ ti wọn şe lati ara awọ tabi lati ara nkan miran. Ti wọn ba fi irun aguntan tabi nkan miran se e yatọ si awọ, wọn n pe ni "jaorab". Şişe imọra nibi ẹgbin kekere nikan ni o ti to lati fi ọwọ pa khufu (iboşẹ) mejeeji, pelu awọn majemu wọnyi: 1) ki eniyan wọ ọ leyin ti o ti pari aluwala tan patapata. 2) Ki o je pe aluwala olomi ni o fi şe aluwala naa. 3) Ki khufu (iboşẹ) naa bo gbogbo aaye ti o je ọran-anyan lati fọ ninu ẹsẹ. 4) Ki ohun ti wọn fi şe iboşẹ naa je ohun ti o letọ lati lo. 5) Ki iboşẹ naa je ohun ti o mọ, ki o ma ni ẹgbin lara.

Lawani: O tọ lati fi ọwọ pa lawani pelu awọn majemu kan: 1) Ki o je lawanii tokunrin. 2) Ki o si bo gbogbo ibi ti o ye ki o bo ninu ori. 3) Ki o je lasiko imọra kuro nibi ẹgbin kekere (bi aluwala şişe). 4) Ki imọra naa je olomi.

Ibori: O tọ lati fi ọwọ pa a pẹlu awọn majẹmu kan: **1)** Ki o jẹ iborii tobinrin. **2)** Ki o jẹ ibori ti o bo ori mọ ọrun. **3)** Ki o jẹ lasiko imọra kuro nibi ẹgbin kekere. **4)** Ki imọra naa jẹ olomi.

Onka ojo fun fifi ọwọ pa khufu mejeeji, lawani tabi ibori: Ọsan kan ati oru kan ni ẹni ti nbẹ ninu ilu yoo fi ni anfaani lati fi ọwọ pa a. ọsan męta ati oru męta ni ẹni ti o ba wa lori irin ajo yoo fi lętoọ si şişe bęę, ti irin ajo naa ba jẹmọ eyi ti a le fi dinrun ku eyi ti işe irin-ajo ti o ba to kilo marunlelogorin (85). Nikete lęyin ęgbin akokọ to ba waye lęyin aluwala(ti a fi wọ khufu mejeeji,we lawani tabi ibori) ni asiko ifowopa khufu mejeeji, lawani ati ibori ti bęre titi ti ojo yoo fi yipo kanle lori re, iyen si ję wakati merinlelogun fun onile, wakati mejilelaadorin fun onirin ajo.

Anfaani kan niyii: Ẽni ti o ba fowọ pa iboşę, lawani tabi ibori fun irin ajo, lęyin naa ni orọ re ba ja si pe ki o gbe irin ajo ti, tabi o fi ọwọ pa a lai ni erongba irin ajo, lęyin naa lo ba mura irin ajo, tabi o wa ninu iyemeji si asiko ti o bęre ifowopa, idajo ẹni ti nbę niluu ni yoo lo.

Bandeeji: Eyi ni igi tabi aşo ti a yimọ eegun ti o da tabi oju egbo, ati bęębęę lo. O tọ ki a fi ọwọ pa ohun naa pẹlu awọn majẹmu wonyi: **1)** Ki o ję pe onitoun ni bukaata si i bęę. **2)** Ki bandeeji naa ma re koja aaye ti a ni bukaata si lati de e mọ. **3)** Şişe e ni telentele gbodọ waye laarin fifi ọwọ pa a ati wiwe orikee aluwala yooku. Ti bandeeji naa ba bo aaye ti ko ye ki o bo, yoo tu u ọwọ aaye naa lati fi omi fo ibę. Ayaafi ti o ba le jasi inira fun un nikan ni ko fi nii tu u paapaa, ti yoo si lętoọ lati fi ọwọ pa gbogbo re papọ mọ ara won (uju ogbę ati aaye ti ki i şe oju ogbę ti won jo sunmọ ara won). Aaye ti a o fi ọwọ omi aluwala pa nibi iboşę ni oke eşę lati ori omonikase titi de ojugin, ti a o si ya omonikawo katakata nigba ti a ba fe fowọ pa a.

Awon Anfaani kan niyii: ✨ Eyi ti o lola julọ ni fifi ọwọ omi aluwala pa ori iboşę eşę mejeeji ni ekan naa, lai ni kokọ şe eşę otun şiwaju eşę osi. ✨ Ko ba ilana Islam mu lati fi ọwọ omi aluwala pa ateleşę iboşę ati gigise. ✨ Won ko fifo iboşę mọ eşę dipo fifi ọwọ pa a. Won si ko fifi ọwọ pa a lapatunpa. ✨ Dandan ni fifi ọwọ pa aaye ti o po julọ lara lawani ati ibori.

Awon nkan ti n ba Aluwala Je: **1)** Ohun ti o ba jade lati oju iho ito ati igbe, yala eyi ti o mọ gege bi iso ati ato ti o maa n jade lasiko ibalopo yala loju aye tabi loju oorun, tabi eyi ti o ję ęgbin gege bi ito ati ato ti o maa n jade lasiko ironu nipa adun. **2)** Şişe afeku laakaye nipase oorun tabi didaku. Titoogbe lori ijokoo tabi lori iduro ko ja aluwala. **3)** Jijade ito ati igbe lati ona miran yatọ si onaa re. **4)** Jijade nkan miran lati inu ara yatọ si ito ati igbe lona ti ko dara gege bii ki eje pupo jade lati ara. **5)** Jije eran rakunmi lęyin aluwala. **6)** Titi ọwọ bo oju ara obinrin, ni aisi nkankan (bii aşo) ti a fowọ bo. **7)** Ki obinrin gba okunrin mu tabi ki okunrin gba obinrin mu pẹlu gbigbero adun ni aisi gaga nibe. **8)** Şişeri kuro ninu esin. Ẽni ti o ba da a loju pe ohun ti şe imora, Şugbon ti o wa nşę iyemeji lori ęgbin, tabi o nşę iyemeji lori imora, yoo mọ orọ naa sori eyi ti o ba da a loju julọ.

Iwe Wiwe: **Awon nkan ti o maa nsọ iwe wiwe di oran-anyan:** **1)** Jijade ato pẹlu adun ni oju aye (ti kii şe loju oorun), tabi jijade ato loju oorun pẹlu adun tabi ki o ma la adun lo. **2)** Ibalopo lokolaya, koda ki ato ma jade rara. **3)** Gbigba ti

keferi ba gba Islaam tabi ti akomọ ba pada sinu Islaam (nitoripe yoo ti jẹ iwẹ sọrun) **4)** Jijade nkan oşu (alaada şişe). **5)** Jijade eje ibimọ. **6)** Jijade kuro laye.

Ọran-anyan Iwẹ: O ti to ti omi ba ti kari gbogbo ara pe lu aniyani pe a fe we iwẹ ọran-anyan, ti omi si de enu ati iho imu. Sugbon, asepe iwẹ yoo ko awon nkan mesan-an wonyi sinu: **1)** Gbigbero ninu okan. **2)** Şişe bismi-llaa. **3)** Fifo owo mejeeji siwaju ki a to ti i bo inu ike omi. **4)** Fifo abe ati idoti ti o ba yi i. **5)** Şişe aluwala. **6)** Riro omi sori lemeta. **7)** Dida omi si gbogbo ara. **8)** Fifi owo gbo gbogbo ara. **9)** Titi apa otun siwaju apa osi.

Eewo ni fun eni ti ko ba ni aluwala lati se awon nkan wonyii: **1)** Gbigba takanda Al-Quraan mu. **2)** Kiki irun. **3)** Şişe Towaa (yiyipo ile Oluwa).

Eewo ni fun eni ti o ba je iwẹ ọran-anyan sọrun lati se awon nkan wonyi: Gbogbo nkan ti a mu wa lati **(1)** titi de **(3)**, **(4)** Kika al-Quraan. **(5)** Jijoko sinu mosalasi lai se aluwala, won ko fun eni ti o ba ni iwẹ lorun lati gbe e sun be la se aluwala. Won si tun ko fun un lati lo omi nilokulo.

Tayamomu (Imora Elerupe) : Awon majemu re: **1)** Şişe afeku omi. **2)** Lilo erupe ti o mo, ti o dara, ki o ma je eleruku tabi eyi ti o ti jona.

Origun re: Fifi owo pa gbogbo oju. Leyin naa, Fifi owo pa owo mejeeji titi de orun owo. Tito o tele araa won. Şişe e ni telentele.

Awon nkan ti o maa nba tayamomu je: **1)** Gbogbo nkan ti o maa nba aluwala je. **2)** Riri omi fun eni ti o se e nitori aisi omi. **3)** Ki ohun ti o mu ni se tayamomu biya, bii ki alaisan gbadun. Aluwala lo seku ti yoo maa se.

Awon sunnah tayamomu: **1)** Tito o tele ara won ati şise ni telentele fun eni ti o ba se tayamomu fun egbin nla. **2)** Siso tayamomu ro titi di igba ti asiko irun yoo fi sunmo. **3)** Şişe gbolohun as-hadu an laa 'ilaha 'illa Allaah, wa 'as-hadu anna Muhammoda rosuulu-llaa, ni ipari re, gege bi a ti se wi i nipari aluwala. Nkan ti won ko nibi tayamomu ni pipaara ifowolule.

Apejuwe Tayamomu: Eni ti o fe se tayamomu yoo gbero lati se be ninu okan, yoo si se bismi-llaa. Yoo fi owo mejeeji lule ni ekan pere. Leyin naa, yoo koko fi owo naa pa oju re pelu fifi inu atelewo mejeeji pa oju mo irungbon. Leyin naa, yoo fowo pa owo mejeeji; yoo fi atelewo owo osi pa eyin owo otun, yoo si fi atelewo owo otun pa eyin owo osi.

Mimu Egbin Kuro Lara: Awon nkan elegbin pin sin orişi meji: **1)** ojulowo egbin; eyi ni egbin ti ko rorun lati se afomo o re, gege bi eranko eled, bi o ti le wun ki o se afomo o re to ko le di mimo. **2)** eyi ti n so nkan miran di elegbin; eyi ni egbin ti o da si ara nkan ti o je mimo ni ipile re gege bii aso tabi ile mimo ti o si so di elegbin. Alaye re ni a se sinu tabili ti n bo yii:

AWON NKAN ABEMI ATI EYI TI KII SE ABEMI:

1)AWON ERANKO:

A) ERANKO ELEGBIN Aja ati eled, awon eye ati awon eranko abija-wara ti a kii je. **IDAJO WON:** Egbin ni ojulowo ara gbogbo awon nkan wonyii, ati gbogbo orikerike ara won, be si ni gbogbo awon nkan to ba jade lara won gege bii, ito o won, igbe e won, ito enu u won, oogun ara won, ato o won, wara a won, ikun imu u won ati eebi i won, egbin ni gbogbo o re.

B) ẸRANKO TI KII ẸLEGBIN: (1)Ọmo annabi Aadam. IDAJỌ RE:

Mimọ ni awọn ohun to ba jade lara a re, gege bii atọ o re, oogun ara a re, itọ ẹnu u re, kelebe ẹ re, ikun imu u re, wara a re, ati omi abẹ obinrin, ohun mimọ ni gbogbo re, ayaafi itọ o re, igbe ẹ re, atoporo(omi kiki ti o maa n jade loju ara nigbati okunrin ba ba obinrin sere tabi o ronun nipa obinrin), atọ ireke(omi kiki ti o maa n jade loju ara okunrin nigbati o ba to tan), ati eje, gbogbo awọn nkan wonyii egbin ni won. (2)Awọn ẹranko ti won je halaal lati je. IDAJỌ RE: Mimọ ni awọn ohun to ba jade lara a re, gege bii itọ o re, igbe ẹ re, atoto re, itọ ẹnu u re, wara a re, oogun ara a re, eebii re ati atoporo o re.

(3)Awọn ẹranko ti won soro lati sara fun gege bii ketekete ile, ologbo, ati awọn ẹranko ti won kere si, gege bii ekute ile ati bebebe lo IDAJỌ WỌN: Itọ ẹnu u won ati oogun ara a won nikanso lo je mimọ.

2) AWỌN NKAN TO TI DI OKUNBETE Gbogbo o re patapata egbin ni, ayaafi oku omọ annabi Aadam, oku eja, oku tata, ati awọn nkan ti eje won kii san, gege bii akeekere, esinsin ati efon, mimọ ni gbogbo awọn wonyii.

3) AWỌN NKAN TI KII Ẹ ABEMI. Ile, okuta, ati bebebe lo, mimọ ni gbogbo o re yatọ si eyi ti a ti menu ba siwaju.

Awọn Anfaani kan niyii: * Egbin ni eje, etutu ati awonuwoje (aropo etutu ati eje). Won se amojukuro nibi awọn nkan wonyi yala lori irun tabi nibo miran, ti o ba kere niye, ti o si jade lati ara nkan eleme ti o mo. * Mimo ni eje ti owa lara awon nkan meji wonyii:- **1)** Eje ara eja. **2)** Eje ti o seku lara eran ti won pa tabi ogun-un re. * Oriki ti o ba ge kuro lara eran aaye ati eje didi (sinkin), egbin ni. * Mimọ idoti kuro lara nkan ko wa bukaata si erongba. Fun apere, ti ojo ba fo idoti mo kuro lara nkan, o ti di mimọ. * Fifi owo gba egbin tabi idoti mu, ko ba aluwala je. Sugbon, eniyan yoo mu egbin naa kuro lara, yoo si se imototo ibi ti egbin ba yi lara. Majemu meta ni nbe lara mimọ idoti kuro lara nkan: **1)**Fifi omi fo o. **2)**Ti o ba je nkan ti o se e fun bi aso, a a fun omi yen kuro lara re. **3)** Fifi nkan ha idoti naa danu, ti o ba je pe nkan ti o se e fi nkan ha ni, ti fifọ nikan ko si le ran an. **4)** Fifo o ni eemeje, ki ekeje si je pelu yanrin tabi ose, ti o ba je pe lara aja ni egbin naa ti wa.

Awọn Akiyesi: * Ti egbin olomi bi ito ba da sori ile, dida omi si aaye naa ti to. Ti omi naa yoo si ti egbin naa lo; awo ati oorun-un re. Ti egbin ba je nkan aridimu bi imi, o di dandan lati mu egbin naa kuro, ki a si fi omi fo oripa re danu. * Ti ko ba rorun lati mu egbin kuro ayaafi pelu omi, o ti dandan ki a fi omi fo o. * Ti ogangan aaye egbin ba farasin, a gbodo fo gbogbo aaye naa titi ti yoo fi da wa loju pe, ko si egbin kankan nibemọ. * Eni ti o ba se aluwala fun nofilah, ti ko ba ti i ja, o le fi kirun oran-anyan. * Ko leto fun eni ti o ba so lati taaba, nitori pe ohun ti o mo ni iso. Sugbon yoo kan se aluwala ti o ba ngbero lati kirun tabi se nkan mii to je mo on.

IDAJỌ ẸSIN NIPA ẸJẸ ADAMOṢ OBINRIN

(ẸJẸ NNKAN OṢU ATI ẸJẸ AWOṢODA)

IṢELE:	IDAJỌ:
Ojọ ori ti o kere julọ ati ojọ ori ti o pọ julọ fun obinrin lati še nkan oṣu.	Oḍun meṣan-an ni ojọ ori ti o kere julọ. Ti ẹjẹ ba jade lati oju ara omobinrin ṣiwaju asiko yii, ẹjẹ awoṣoda ni. Ko si gbedeke fun ojọ ori ti o pọju fun nkan oṣu.
Ojọ ti o kere julọ ti obinrin le fi še nkan oṣu.	Oṣan kan ati oru kan (wakati merinlelogun) ni asiko ti o kere julọ fun ṣiṣe nkan oṣu. Ti o ba kere si eyi, awoṣoda ni.
Ojọ ti o pọ julọ ti obinrin le fi še nkan oṣu.	Ojọ meḍogun ni ojọ ti o pọ julọ fun ṣiṣe nkan oṣu. Ti ẹjẹ ba tun n wa leyin onka ojọ yii, ẹjẹ awoṣoda ni.
Onka ojọ ti obinrin le fi wa ni mimọ laarin nkan oṣu kinni si ikeji.	Ojọ metala ni ojọ ti o kere julọ ti o gbọḍo wa laarin nkan oṣu kiini ati ikeji. Ti ẹjẹ ba ṣeyọ ṣiwaju ki onka ojọ yii too pe, awoṣoda ni. ¹
Onka ojọ ti o wọpọ julọ ti awọn obinrin fi nṣe nkan oṣu.	Ojọ mefa tabi ojọ meje ni.
Onka ojọ ti o wọpọ julọ ti awọn obinrin fi nwa ni mimọ lai nii še nkan oṣu.	Ojọ metalelogun tabi merinlelogun.
Ṣe ẹjẹ nkan oṣu naa ni ẹjẹ ti o nwa lasiko ti obinrin ba loyun?	Ti oloyun ba ri ẹjẹ tabi ẹjẹ alawọ eruku tabi ẹjẹ alawọ bọta, awoṣoda ni.
Igba wo ni obinrin ti o n še nkan oṣu lowo yoo to mo pe nkan oṣu oun ti pari?	Iran meji ni awọn obinrin pin si lori eyi. 1) Awọn kan maa nri omi funfun ti ẹjẹ ba ti da. 2) Oju ara awọn miran yoo gbẹ furufuru, ti ko nii ri eyikeyi iran ẹjẹ kankan mo. Ko nii ri ẹjẹ pupa tabi ẹjẹ alawọ eruku tabi alawọ bọta. Awọn wonyi kii ri omi funfun.
Awọn omi ṣiṣan ti o maa njade loju ara obinrin lasiko ti ko še nkan oṣu lowo.	Ti o ba jẹ omi felefele tabi omi funfun ti nle lowo, ohun mimọ ni. Ti o ba jẹ ẹjẹ tabi ẹjẹ alawọ eruku tabi alawọ bọta, ẹgbin ni. Ati kinni ati keji ni o maa n ba aluwala jẹ. Ti o ba njade lai dawọ duro, awoṣoda ni.
Awọn ẹjẹ alawọ eruku ati ẹjẹ alawọ bọta ti o maa njade loju ara obinrin.	Ti jijade rẹ ba sopo mo ibere tabi ipari ẹjẹ nkan oṣu, ara nkan oṣu ni. Eyi ti ko ba sopo mo on, awoṣoda ni.
Eni ti o ba pari nkan oṣu rẹ ṣiwaju ojọ ti o ba saaba.	Ti ẹjẹ ba dawọ duro ti ko jade mo, ti o si ri awọn apeere imora sugbon ti ojọ ti o ba saaba ko tii pe, idajọ rẹ ni pe, o ti mọra niyen, o si ti pari nkan oṣu.
Ti nkan oṣu ba wa ṣiwaju ojọ ti o maa nberẹ tabi ti o ba lejo.	Ohun ti o ba ti ni iroyin nkan oṣu lara, nkan oṣu ni. Igbakigba ti ko baa jẹ, lodiwon igba ti ojọ metala ba ti re koja lori nkan oṣu eyi ti o še keyin, o kere pari. Sugbon ti onka ojọ ti nbe laarin nkan oṣu mejeeji ko ba ti to onka ojọ metala yii, awoṣoda ni ẹjẹ naa.
Ti onka ojọ nkan oṣu ba lekun tabi ti o ba dinku.	Nkan oṣu ni lodiwon igba ti ko ba ti koja ojọ meḍogun ti o pọ julọ fun ẹjẹ nkan oṣu.

¹ Ẹjẹ nkan oṣu ni ẹjẹ adamo ti o maa njade lara obinrin ti o wa ni alaafia, ti kii še ẹjẹ ibimọ. Ẹjẹ awoṣoda ni ẹjẹ aisan ti maa njade lati isale ile omọ. Orukọ aaye naa ni “aadhil”. Iyatọ ti nbe laarin ẹjẹ nkan oṣu ati ẹjẹ awoṣoda niyi: **1)** Alawọ pupa to sunmo dudu ni ẹjẹ nkan oṣu. Ẹjẹ pupa gboo bi ẹjẹ amurun ti maa njade lati inu imu ni ẹjẹ awoṣoda. **2)** Ẹjẹ kiki ti o maa ndi kelekele nigba mii ni ẹjẹ nkan oṣu. Ẹjẹ ṣiṣan bi ẹjẹ ti nṣan jade lati oju ogbe ni ẹjẹ awoṣoda. **3)** Ẹjẹ nkan oṣu ni oorun ti okan ko, sugbon oorun ẹjẹ awoṣoda ko yatọ si oorun ẹjẹ lasan. Ni abala ti idajọ, eni ti nṣe nkan oṣu lowo, yatọ si alawọṣoda, ni gbogbo ohun ti o jẹ eewo fun ẹlẹgbin nla di eewo fun gege bi irun kiki, ṣiṣe tawaf yipo kaaba, jijokoo sinu moṣalasi, kika Al-Quraan, aawe gbigba, bakannaa ni atun ṣee ni eewo fun oko rẹ lati ba loṣo ni oju ara ati kikọ silẹ ni asiko naa.

Ti eḗ ba nwa lara obinrin fun bi oṣu kan tabi ju beḗ lọ. **Ikan ninu iṣesi merin ni o n be fun iru obinrin beḗ. 1)** Ẹni ti o ba mọ asiko ti o maa nṣe nkan oṣu ninu oṣu ati onka oḗo ti o maa nlo, Ohun ti yoo mu lo ni asiko ati onka oḗo ti o ba saaba, ki i ṣe iroyin ara eḗ ni yoo mu lo, yala iru ẹni yii le ṣe iyatọ laarin eḗ nkan oṣu ati eḗ miiran tabi ko lee ṣe iyatọ laarin mejeeji. **2)** Ẹni ti o ba mọ asiko ti o maa nṣe nkan oṣu ninu oṣu ṣugbọn ko mọ onka oḗo ti o maa nlo, onka oḗo mefa tabi meje fun asiko ti o ba saaba yẹn ni yoo mu lo fun nkan oṣu rẹ. **3)** Ẹni ti o ba mọ onka oḗo ti o maa n lo fun nkan oṣu, ṣugbọn ko mọ asiko ti o maa nbọ si ninu oṣu, iye onka oḗo ti o maa n lo yẹn ni yoo mu lo ni gbogbo ibere oṣu oju orun.

EJE IBIMO

IṢELE:	IDAJO:
Ti obinrin ko ba ri eḗ ibimọ leyin ibimọ.	Orọḗ rẹ ko jẹmọ idajo eḗeḗ ibimọ, ko si nii wẹ. O si le gbaawẹ pẹlu rẹ gẹgẹ bi ko ṣe gbọḗo fi irun kiki silẹ.
Ti obinrin ba ri awọn apeḗrẹ omọ bibi.	Awoḗda ni eḗ (riri ijasan) ati didamira ti o maa nwa lasiko ti omọ ba nmu obinrin lọwọ. Orọḗ rẹ ko ti i wọ ipo eḗeḗ ibimọ.
Eḗ ti o maa nwa lasiko ibimọ.	Eḗeḗ ibimọ ni eḗeḗ yii. Koda bi o jẹ pe omọ ko ti i jade tabi ki ilaji omọ ti jade. Ko ni san awọn irun ti o ba ba a lasiko naa pada.
Igba wo ni a o bere sii ka asiko eḗeḗ ibimọ?	Leyin ti omọ ba jade ni odidi lati inu iya rẹ ni a o bere sii ka asiko eḗeḗ ibimọ.
Ki ni onka oḗo ti o kere julọ fun eḗeḗ ibimọ?	Ko si onka oḗo ti o kere julọ fun eḗeḗ ibimọ. Ti eḗeḗ ibimọ ba dawọ duro nikete ti obinrin bimọ tan, o ti di oran-anyan fun un lati wẹ, ki o si bere irun kiki. Ko gbọḗo reti igba ti ogoji oḗo ba to pe.
Ki ni onka oḗo ti o po julọ fun eḗeḗ ibimọ?	Ogoji oḗo ni. Ko si ni ka a si eḗeḗ ibimọ mọ ti o ba ti ju oḗo yii lọ. O wa di oran-anyan fun un lati wẹ, ki o si bere irun kiki nikete ti ogoji oḗo ba ti pe. Ayaafi ti eḗeḗ miran ba tun pada wa ti o ṣe kongẹ asiko nkan oṣuu rẹ ti o maa nṣe ṣiwaju ki o to loyun, eleyi yoo si maa jẹ eḗeḗ nkan oṣu.
Ẹni ti o ba bi ibeji tabi ju beḗ lọ.	Nigbati omọ kinni ba ti jade ni ibere eḗeḗ ibimọ.
Eḗeḗ ti o maa nwa leyin ti oyun ba bajẹ.	Ti onka oḗo oyun ti o walẹ ko ba tayọ oḗorin oḗo, eḗeḗ awọḗda ni eḗeḗ ti o ba wa leyin rẹ. Ti onka oḗo oyun ti o walẹ ba le ni aadorun-un oḗo, eḗeḗ ibimọ ni eḗeḗ ti o ba wa leyin rẹ. Ti onka oḗo oyun ba wa laarin onka mejeeji yii, idajoḗo rẹ yoo sopọ mọ jije ẹda oḗe naa. Oḗe ti o ba ti di eniyan, eḗeḗ ibimọ ni eḗeḗ ti o ba wa leyin rẹ. Oḗe ti ko ba ti i di ẹda, eḗeḗ awọḗda ni eḗeḗ ti o ba wa leyin rẹ.
Ti obinrin ba ṣe imọra ṣiwaju ogoji oḗo leyin ibimọ, leyinnaa ti eḗeḗ tun pada wa ṣiwaju ki ogoji oḗo to o pe.	Ti obinrin ba ti ri apeḗrẹ pe eḗeḗ ibimọ ti da, yoo wẹ, yoo si bere irun kiki. Ti eḗeḗ ba tun pada wa ṣiwaju ki ogoji oḗo too pe leyin ibimọ, idajoḗo eḗeḗ ibimọ naa ni nbe fun un. Bakan-naa si ni orọḗ rẹ yoo wa ti eḗeḗ ba ṣi n wa titi ti ogoji oḗo yoo fi pe.

AKIYESI: ★ Irun kiki ti di oran-anyan fun alawọḗda. Ṣugbọn yoo maa ṣe aluwala fun irun koḗkan. ★ Ti obinrin ba ri imọra nibi eḗeḗ nkan oṣu tabi eḗeḗ ibimọ ṣaaju ki oorun to wọ, ó gbọḗo ki irun Zuhur ati ‘Asr ni irọḗe oḗo naa. Bakan-naa, ti o ba ri imọra ṣaaju ki alufajari to la, o gbọḗo ki irun Moghrib ati ‘Iṣaa’ ni oru oḗo naa. ★ Ti asiko irun ba wọle ba obinrin ni mimọ, leyin naa ti o wa ri eḗeḗ nkan oṣu tabi

ẹjẹ ibimọ siwaju ki o to ki irun naa ko nii san gbese irun naa pada mọ leyin imọra.

★ Dandan ni ki obinrin tu irun orii re nigba ti o ba fe we iwe imora ti nnkan oṣu tabi ti eḡe ibimọ. Ṣugbọni ki i se dandan fun un lati tu irun orii re fun iwe imora fun ibalopo loḡo laya (janaba). ★ Wọni kọ sisunmọ alawọḡoda loju ara, ayafi ni asiko ti ara oḡo re ba gbẹkan. ★ iwe ti alawọḡoda ba ti we nigba ti onka oḡo nkan oṣuu re ti pari ti gbe e. ★ O to fun obinrin lati lo oogun ti yoo sun oḡo riri nkan oṣuu re siwajuu, ki o le ba a le pari awọni iṣe Hajj ati ‘Umrah, tabi ki le gba aawe Ramadhan pari, lodiwọni igba ti ko ba ti ni si inira kan ti yoo kẹn an latara siṣe beḡ.

★ OBINRIN NINU ISLAAM ★

Obinrin da geḡe bi oḡunrin ninu eṣan ati oḡa ni oḡo Oḡohun ti oḡa a Re ga julọ, ni odiwọni igbagbọ ododo ati iṣe rere, oḡiṣe Oḡohun (ike ati oḡa Oḡohun ko maa ba) so pe: « **إِنَّمَا النِّسَاءُ شَقَائِقُ الرِّجَالِ** » “**Dajudaju awọni obinrin ni igege keji awọni oḡunrin**” Abu Daawud lo gbaa wa, eḡo o re ni ko beere iwọḡo re, tabi ko jajangbara lori abosi ti wọni ba se si; eleyi ri beḡ, nitori pe oḡo eṣin n ba toḡunrin tobinrin wi ni, ayaafi eyi ti wọni se opinya laarin awọni mejeeji ninu u re, ninu awọni idajo eṣin diḡ. Ofin eṣin islaam n se akiyesi awọni nkan to ba oḡunrin ati obinrin mu loḡoḡo, nibi iṣeda ati agbara olukuluku u wọni, Oḡohun ti oḡa Re ga julọ so pe: ﴿ **أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ** ﴾

“**Nḡe Eṣiti o da eḡa ko ha mọ ni? Atipe On ni Alaanu Alamọtan.**”

Awọni obinrin ni awọni oḡuṣe ti a sa leṣa fun wọni, geḡe bi awọni oḡunrin naa ti ni awọni oḡuṣe ti a sa leṣa fun wọni, gbigba oḡuṣe ara a wọni se yoo ko ipalara ba oṣuwọni doḡba-n-doḡba ti iṣemi aye joko le lori, koda obinrin a maa gba deede eṣan oḡunrin lai jade kuro ninu ilee re. Asmaau bintu Yazeed waa ba oḡiṣe Oḡohun (ike ati oḡa Oḡohun ko maa ba) loḡo kan nigba ti o joko laarin awọni sohaaba re, o si so pe: mo fi baba a mi ati iya ami ya o (ire oḡiṣe Oḡohun), mo waa ba e, geḡe bi aṣoju awọni obinrin, lati lee kọ ara a mi leḡo, bi o tile je pe, ko si obinrin kan ni iyọ oorun tabi iwọ oorun ti yio gbọ nipa jijade wa a mi yii, tabi ko tile gbọ ayaafi ko je pe irufe irori i mi yi ni yoo maa be fun oun naa, dajudaju Oḡohun gbe ire oniṣe Oḡohun dide pelu ododo si toḡunrin tobinrin, awa (obinrin) naa si ni igbagbọ si e ati si Oḡohun to ran e niṣe, dajudaju awa obinrin kora ro sinu igun merin ile awọni oḡoḡo wa, awa ni opomulero inu ile yin, a n biya bukaata ojokoro o yin, a si tun nṣowo oḡo fun yin, ṣugbọni sibesibe wọni gbọla fun eyin oḡunrin juwa lo nipa kikopa ninu irun jumu’ah ati jamma’ah, bibẹ alaare wo, titeḡe oku lo si ite, lilo si hajj lalotunlo, boribori gbogbo o re nipe, e tun nloḡo jagun soju ona Oḡohun. Nigba ti arakunrin kan ba jade lo ninu u yin lati loḡo se iṣe hajj tabi ‘umrah tabi lati loḡo so enu bode ilu awọni musulumi kuro loḡo awọni oḡa, a o maa so awọni dukia yin fun yin, a o maa fo awọni aṣo o yin, a o si maa mojuto awọni oḡo o yin, nḡe awa naa ko wa nii ni ipin ninu awọni eṣan an yin ni bi? Oḡiṣe Oḡohun (ike ati oḡa Oḡohun ko maa ba) koju si awọni sohaaba re, o si so pe: “ **nḡe eti gbọ oḡo arabinrin kan ri to dara to ibeere ti arabinrin yi beere nipa oḡo eṣin in re bi** ” ? Awọni sohaaba dahun pe, a ko lero pe arabinrin kan lee beere iru ibeere bayi rara, oḡiṣe Oḡohun yiju pada si arabinrin naa o si so pe: “ **Ire arabinrin, pada loḡo so fun awọni obinrin to ran e wa pe: siṣe daadaa enikoḡkan yin si awọni oko o yin, ati wiwa iyonu u re, ati titeḡe ife e re se** ”

deedee gbogbo awon eesan wonyi” arabinrin naa peyinda leni to nse afomofun Olohun, to si n gbe orukofo Re tobi nitori iro idunnu naa. Bayhaqii lo gbaa wa.

Awon obinrin waa ba ojiŝe Olohun (ike ati ola Olohun ko maa ba), won si so pe: Ire ojiŝe Olohun (ike ati ola Olohun ko maa ba), awon okunrin ti ko gbogbo ola lo tan nipa ijagun soju ona Olohun, nje awa naa ni iŝe rere kan ti a le fi lepa ba eesan ijagun soju ona Olohun bi? Ojiŝe Olohun (ike ati ola Olohun ko maa ba) so fun won pe: *“Iŝe inu ile ti enikan ninu yin ŝe, o lepa ba eesan olujagun soju ona Olohun”* Bayhaqii lo gbaa wa.

Koda eesan to tobi n be fun ŝiŝe daadaa si molebi eni lobinrin, ojiŝe Olohun (ike ati ola Olohun ko maa ba) so pe: *“enikeni to ba nawo lori omobinrin re meji tabi arabinrin re meji, tabi molebi i re meji lobinrin titi ti Olohun yoo fi to won tabi ro won loro lati ibi olaa Re, won yio je gaga fun kuro nibi ina Olohun”.* Ahmad ati Tibraaniy lo gbaa wa.

DIE LARA AWON IDAJO ESIN TO JEMO ORO AWON OBINRIN

★ Eewo ni fun okunrin lati wa ni oun nikanŝoŝo ni ikoko pelu obinrin ti kii ŝe eleewo¹ re, ojiŝe Olohun (ike ati ola Olohun ko maa ba) so pe: *“Okunrin kan o gbodo wa loun nikanŝoŝo ni ikoko pelu obinrin kan ayaafi pelu eleewo o re”* Bukhaari ati Muslim lo gbaa wa.

★ O to fun obinrin lati kirun ninu moŝalaasi, sugbon ti a ba n beru fitina, a koo fun, ‘Aisha(ki Olohun yonu si) so pe: *“to ba se pe ojiŝe Olohun ba ba ohun ti awon obinrin da sila lasiko yi ni, i ba ko won fun lati kirun ninu moŝalaasi gege bi won se ko fun awon obinrin Bani Israail”* Bukhaari ati Muslim lo gbaa wa, gege bi o ŝe je pe adipele ni eesan irun okunrin ninu moŝalaasi, bege gege ni irun obinrin ninu ile re, arabinrin kan waa ba ojiŝe Olohun (ike ati ola Olohun ko maa ba), o si so pe: ire ojiŝe Olohun, mo nife si ki nmaa kirun pelu u re (ninu moŝalaasi), ojiŝe Olohun da lohun pe: *“Emi naa mo wipe o nife lati maa kirun pelu u mi(ninu moŝalaasi), sugbon irun un re ninu korofa yaara a re, o loore ju irun un re ninu gbangba yaara a re lo, irun un re ninu gbangba yaara a re, o loore ju irun un re ninu ile e re lo, irun un re ninu ile e re, o loore fun e ju irun un re ninu moŝalaasi awon ijoo re lo, bege si ni irun un re ninu moŝalaasi awon ijoo re, o loore fun e ju irun un re ninu moŝalaasi mi lo”* Ahmad lo gbaa wa.

★ Iŝe hajj ati ‘umrah ko tii di oranyan fun obinrin ayaafi to ba ri okan lara awon eleewo o re (tabi oko o re) ti yoo tele lo, ati pe ko to fun lati da ŝe irin ajo lai ŝe pelu eleewo o re (tabi oko o re), ojiŝe Olohun (ike ati ola Olohun ko maa ba) so pe: *“obinrin kan o gbodo da se irin ajo to tayoo oru meta ayaafi pelu eleewo o re”* Bukhaari ati Muslim lo gbaa wa.

¹ Eleewo fun obinrin ni eni ti fifa e re ŝeewo fun laelae, awon naa ni, baba re, ati baba baba a re, omo re okunrin ati awon omo omo o re lokunrin, omo iya a re lokunrin ati awon omokunrin ti oun naa bi, ati awon omokunrin ti awon omo iya re lobinrin bi, ati egebon tabi aburo baba a re, ati egebon tabi aburo iyaa re, ati baba oko re, ati baba baba oko re, ati omo oko re, ati omo omo oko re, ati oko arabinrin to fun u lommu, ati omokunrin ti oun naa fun lommu, ati omo iya re lokunrin nipase ijoo mu omu papo, ati oko omo re obinrin, ati oko iya a re.

★ Eewo ni fun obinrin lati še abewo ite oku, tabi tele oku losi ite, ojişe Qlöhun (ike ati ıla Qlöhun ko maa ba)şo pe: **“Qlöhun ti fi gegun,awon obinrin ti won maa nloşo be ite oku wo loore-koore”**. Ummu ‘Atiyyah (iyonu Qlöhun ko maa ba) şo pe: **“won ko fun wa nibi titele oku lo si ite, şugbon won ko le mowa lori e”** Muslim lo gbaa wa.

★ O to fun obinrin lati pa irun re laro pelu awo to ba wun, a korira lilo awo dudu,pelu majemu ki o ma je etanje fun oko afesona a re (nigba naa yoo kuro ni ikorira lasan, yoo di eewo patapata).

★ Oranyan ni ki a fun obinrin ni ipin in re ti Qlöhun ko fun ninu ogun, eewo si ni kikoko lati fun un, won ti gbawa lati odo ojişe Qlöhun ti o so bayi pe: **“enikeni to ba ge ogun eni ti ogun to si, Qlöhun yoo ge ipin re ninu al-jannah ni ojo igbende”**. Ibn Maajjah lo gbaa wa.

★ Oranyan ni fun oko iyawo lati maa nawo lori iyawo o re pelu daadaa,eleyi ko sinu, gbogbo nkan ti iyawo yoo maa ni bukaata si ninu ohun jije, ati mimu, ati wiwo,ati ile gbigbe, Qlöhun ti o laa Re ga juloko so pe:

﴿يَسْفِقُ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِ وَمَن قَدَّرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَلْيَسْفِقْ وَمَا أَلَمْنَا لَهُ﴾ **“Eniti o ni (oro)pupoko ki o na ninu pupoko re, eniti a si diwon arisiki re (fun ni iwonba ipese), ki on naa si na ninu ohun ti Qlöhun fun u”**. Ti ki baa še obinrin abileko, oranyan ni fun baba a re, tabi arakunrin re, tabi omoko re okunrin lati maa nawo lee lori, ti ko ba waa ni molobi

Kankan, a fe ki inawo naa je lati odo elomiran ninu awon eniyan, ni ibamu si oro ojişe Qlöhun to lo bayi pe: **“olusapa(nipase inawo nara)lori opo ati alaini, o da gege bii olujagun soju ona Qlöhun ni, tabi gege bi eni to n kirun loru, to si n gbaawe losan”** Bukhaari ati Muslim lo gbaa wa.

★ Obinrin lo leto juloko lati gba omoko re to (ti omoko naa ba je omoko owo, irufe idajo yii ma n saaba waye nigba ti opinya ba sele laarin oko ati aya nipase titu yigi ati bebebe lo.), lopin igba ti ko ba tii lokoko miran, oranyan ni fun baba omoko naa lati maa nawo lori omoko re, ni gbogbo igba ti omoko naa ban be labeko itoju iya a re.

★ A ko fe ki obinrin kokoko salama(si okunrin), paapaa juloko to ba je omoko, tabi ti a ba nberu fitina.

★ A fe ki a maa fa irun ayika oju ara, ki a si maa tu irun abiya, ki a si maa ge eekanna(owo ati ese) ni gbogbo oko jimmo, a ko gbigbe ju siloko re tayoko ogoji oko.

★ A še fifa irun ipenpeju leewo, tabi gige ku,ojişe Qlöhun (ike ati ıla Qlöhun ko maa ba)şo pe: **“Qlöhun ti sebi le obinrin to n fa irun ipenpeju obinrin miran, ati obinrin ti won fa irun ipenpeju re”** Abu Daaud lo gbaa wa.

★ **IKEDUN OKU:** Eewo ni fun obinrin lati kedun oku kan tayoko oko meta ayaafi ikedun iku okoko re nikan, ni ibamu si oro ojişe Qlöhun to so bayi pe: **“Ko to fun obinrin kan to ba ni igbagbo ninu Qlöhun ati ojo ikeyin ko kedun iku enikan tayoko oko meta ayaafi iku okoko re nikan”** Muslim lo gbaa wa. Oranyan ni fun lati kedun iku okoko re fun oşu merin ati oko mewa, oranyan ni fun bakannaa lasiko ikedun iku okoko re ki o gbe ju siloko şise ara loşo, ati lilo lofinda gege bii saffron, ati lilo awon nkan oşo ara(ti o je ti goolu ati fadaka), koda bi o şe oruka owo, ati awon aşo alaranbara ti won şe loşo pelu oniruuru awo, gege bii alawo pupa ati alawo iyeye, ati şise eekanna owo ati ese loşo pelu laali ati bebebe lo,tabi lile tiro dudu, tabi lilo ipara oloorun

didun. O tọ fun lati re eekannaa rẹ, tabi mu kuro lara a rẹ awọn irun to tọ fun obinrin lati mu kuro lara, ati lati wẹ, Ko si ẹri to sọ di ọranyan tabi ẹ ni sunnah fun lati wọ aṣọ alawọ kan pato, geḡe bii alawọ dudu, tabi danḡ sun aṣọ to fi ṣopo.

Ọranyan ni fun lati ẹ opo ninu ile ti iku ọkọḡ rẹ kamọ, eewọ si ni fun lati jade kuro nibẹ ayaafi ti laluri kan ba gbe ẹ beḡ, ko gbọḡ jade ninu ilee rẹ ni ọsan an gan, ayaafi lati lọḡ gbọ bukaata.

★ Eewọ ni fun obinrin lati fa irun ori rẹ, ayaafi pẹlu laluri, o tọ fun lati geku, pẹlu majemu wipe ki o ma fi jọ ti awọn ọkunrin, ni ibamu si ọrọ ojiṣe Ọlọhun to lọ bayi pe: **“ojiṣe Ọlọhun gegun fun awọn obinrin ti wọn maa nṣe bi ọkunrin”**. Bakannaa ki o ma fi jọ ti awọn keferi, nitori ọrọ ojiṣe Ọlọhun to lọ bayi pe: **“enikeni to ba ẹ bi awọn ijo kan, o ti dara wọn”**. Abu Daaud lo gbaa wa.

★ Ọranyan ni fun obinrin lati bo gbogbo ara rẹ nigba ti o ba jade ninu ile rẹ pẹlu jẹlibaaba rẹ (aṣọ gbagerẹ ti obinrin musulumi fi n bo gbogbo ara rẹ lati oke ori de isalẹ ẹṣe), awọn majemu wonyi gbọḡ pe si ara aṣọ naa: **1)** ki o bo gbogbo ara. **2)** ki aṣọ naa funra a rẹ ma jẹ ọṣọ. **3)** ki o jẹ eyi to di, ti ko fẹḡ tabi ni iho lara. **4)** ki o ri fereḡede, ki o ma jẹ eyi to funmọ ara. **5)** ki o ma ni lọfinda lara. **6)** ki o ma jọ aṣọ ọkunrin. **7)** ki o ma jọ aṣọ awọn keferi. **8)** ki o majẹ aṣọ eemọ (ti awọn eeyan yoo maa ẹemọ ọ rẹ pupọ ju, nitori pe ko si iru rẹ lawujọ naa). Eewọ ni lati wọ aṣọ ti wọn ya aworan eeyan tabi nkan abemi miran si lara, tabi fifi iru aworan beḡ kọ sinu ile, tabi lilẹ mọ ara ogiri ile, tabi ṣiṣe owo pẹlu tita-rira a rẹ.

Ona męta ni ihoho obinrin pin si lọḡ awọn eeyan: **1) Ọkọ rẹ;** ẹtọ ni fun lati ri ibikibi to ba wun lara rẹ. **2) Awọn obinrin ẹgbẹ rẹ ati awọn eleewọ rẹ;** o tọ fun wọn lati ri ibi to maa n saaba han sita lọpọlọpọ igba, geḡe bii oju, irun, ọrun, ọwọ, apa, ẹṣe ati beḡbeḡ lọ. **3) Awọn ọkunrin to ku;** ko tọ fun wọn lati ri ibikibi ninu ara rẹ, ayaafi pẹlu laluri, geḡe bi ẹni to fẹḡ wo obinrin to fẹḡ fẹ, tabi obinrin to fẹ gba iwosan lọḡ oniṣegun ọkunrin, eleyi ri beḡ, nitori pe fitina ara obinrin, oju rẹ lo wa, Fatimah Bint al-Mundhir (iyonu Ọlọhun ko maa ba) sọ pe: “A maa n bo oju wa lọḡ awọn ọkunrin” al-Haakim lo gbaa wa. Aisha (ki Ọlọhun yonu si) sọ pe: “Awọn ọkunrin ti wọn nbẹ lori nkan ọgun a maa kọja lara a wa nigbati a nbẹ pẹlu ojiṣe Ọlọhun (ikẹ ati ọla Ọlọhun ko maa ba) ninu aṣọ haarami, nigba ti wọn ba de ẹgbẹ wa, ẹnikọkan wa yoo fi jẹlibaaba a rẹ bo oju, nigba ti wọn ba kọja a wa tan, a o ṣikuro loju. Abu Daaud lo gbaa wa.

★ **OPO ṢIṢE:** Onirọran ni, **1) Oloyun:** odiwọn opo rẹ nigbati ọkọ rẹ ba kọ silẹ, tabi ọkọ rẹ ku ni kete to ba ti bi oyun inu rẹ. **2) Obinrin ti ọkọ rẹ ku:** oṣu męrin ati ọjọ męwa ni opo rẹ. **3) Obinrin ti ọkọ kọ silẹ nigba ti o nṣe nkan oṣu lọwọ¹:** nkan oṣu męta ni opo rẹ, opo naa yoo pari toba mọra kuro nibi nkan oṣu ẹḡẹkẹta. **4) Obinrin ti ko tii maa ẹ nkan oṣu rara tabi ti ko ẹe mọ:** oṣu męta ni opo rẹ.

Obinrin ti ọkọ ba kọ silẹ ni ikonisilẹ ti ọkọ ṣi lee gba pada (ikonisilẹ ẹḡẹkinni tabi ẹḡẹkẹji), ọranyan ni fun lati wa pẹlu ọkọḡ rẹ ni asiko opo rẹ, o tọ fun ọkọ rẹ lati ri ohun to ba fẹ ninu ara rẹ, o si lee wa loun nikanṣoṣo pẹlu u rẹ ni koro, titi ti yoo fi pari opo rẹ, boya Ọlọhun lee tara beḡ da ifẹ pada saarin wọn. Gbigba iru obinrin beḡ pada ko bukaata si iyonu rẹ - ti ikonisilẹ naa ba jẹ eyi ti ọkọ ṣi lee gba pada-

¹ Eewọ ni ki a kọ obinrin silẹ lasiko to n ẹ nkan oṣu lọwọ ninu ofin islaam.

igbapada yoo si maa waye pẹlu ki ọkọ sọ pe “mo gba ẹ pada” tabi ki o ba loṣọ.

★ Obinrin ko lee da fi ara a rẹ lọkọ, ojiṣe Ọlọhun (ike ati ọla Ọlọhun ko maa ba) so pe: **“Obinrin yowun to ba so yigi lai se pẹlu iyonda alase ẹ rẹ, yigii rẹ ti bajẹ”**. Abu Daaud lo gbaa wa.

★ Eewọ ni fun obinrin lati so irun miran mọ irun orii rẹ, tabi ko kọ ila si ayekaye ninu orikerike ara rẹ, eṣe to tobi ni awon iṣesi mejeeji yi, ni ibamu si orọ ojiṣe Ọlọhun (ike ati ọla Ọlọhun ko maa ba) to lo bayi pe: **“Ọlọhun sebi le obinrin to n ba obinrin miran fi irun ku irun, ati eni ti won nba firun kunrun, ati obinrin to n kọla sara obinrin miran ati eni ti won nkọla si lara”**. Bukhaari ati Muslim lo gbaa wa.

★ Eewọ ni fun obinrin lati beere fun ki ọkọ rẹ kọ silẹ lai ni idi Pataki kan, ojiṣe Ọlọhun (ike ati ọla Ọlọhun ko maa ba) sọ pe: **“eyiowun obinrin to ba beere lowo ọkọ rẹ pe ko kọ oun silẹ lai si aburu Kankan, oorun al-jannah ti deewo fun”**. Abu Daaud lo gbaa wa.

★ Oranyan ni fun obinrin lati tele ase ọkọ rẹ pẹlu daadaa, papa julọ to ba pe lo sori ibusun rẹ. Ojiṣe Ọlọhun (ike ati ọla Ọlọhun ko maa ba) sọ pe: **“Nigba ti arakunrin kan ba pe iyawo rẹ si ori ibusun rẹ, to waa kọ lati waa ba ọkọ rẹ, ti ọkọ rẹ si sun moju leni ti o n binu si, awon malaika yoo maa sebi le obinrin naa titi ti ile yoo fi mọ”**. Bukhaari ati Muslim lo gbaa wa.

★ Eewọ ni fun obinrin lati lo lofinda, ti o ba mọ pe oun yoo maa gba ege awon okunrin ajeji kọja. Ojiṣe Ọlọhun (ike ati ọla Ọlọhun ko maa ba) sọ pe: **“Dajudaju nigba ti obinrin ba lo lofinda, to waa kọja lara awon ijo kan (akojopo awon okunrin), ki won lee gbọ oorun ara a rẹ, irufe obinrin be, oniṣina ni”** Abu Daaud lo gbaa wa.

IRUN KIKI

Irun pipe ati ikòomọ̀ ̀şı̀şe ̀oranyan pipe ni (fardhu kifaya), itumọ̀ eyi ni pe bi ̀enikan ba ti ̀şe e o ti to fun awọ̀n yooku ti wọ̀n ba fẹ̀ẹ kirun laisi lori irinajo. Sunnah ni fun adarunki ati onirin ajo lati ̀şe bẹ̀ẹ. Wọ̀n kọ ọ fun awọ̀n obinrin. Irun ati ikòomọ̀ ti wọ̀n ba ̀şe silẹ̀ ̀şı̀waju ki asiko irun to wọ̀le ko ni alaafia. Ayaafi irun akope fun irun Subh, o tọ lati pe ohun lati ̀eyin ilaji oru.

Majemu Irun: Męsan ni. **1)** Jiję musulumi. **2)** Nini ọpọ̀lọ to ni alaafia. **3)** Mimi ọtun yatọ si osi. **4)** Nini ikapa lati le wa pẹ̀lu imọtoto. **5)** Wiwọ̀le asiko irun; asiko irun Dhu-ur bẹ̀rẹ lati igba ti oorun ba ti yẹ atari, titi di igba ti ooji nkan ti o duro sinu oorun ba to ̀dogba si i. (Nigba ti ooji ba bẹ̀rẹ si ni lekun si i lęyin ti o ti parẹ mọ wa lara tabi lęyin ti o ti kere pari, ni asiko ti oorun yẹ atari. Asiko ti oorun kan atari ni asiko ti oorun wa ni aarin gbungbun sanmọ. Iyẹn si ni igba ti oorun ba parẹ mọ wa lara tabi ti o ba kere julọ ni ọsan.) Nikete ti ooji ba ti ̀dogba si nnkan ti o duro sinu oorun ni asiko ‘Asr ti bẹ̀rẹ. Yoo si pari ni igba ti ooji ba wa ni ilọpo meji si ohun ti o duro sinu oorun. Eyi ni asiko ęša fun irun ‘Asr. Asiko airoju-raaye (laluri) fun irun naa lo wa nita titi di asiko ti oorun ba fẹ wọ. Nikete ti oorun ba ti wọ ni asiko irun Mọghrib wọle, titi di asiko ti awọ̀npapa yoo fi wọ tan lojuu sanmọ. (Awọ̀npapa ni awọ̀n kùrukùru pupa rẹsureşu ti o maa n wa ni agbegbe ibuwo oorun lęyin ti oorun ba ti wọ tan. Eyi yatọ gedegbe si tanmọoko. ̀şı̀waju ki oorun to wọ ni tanmọoko maa nyọ. Oorun naa si ni tanmọoko. Bi ko ba ti i wọ tán patapata, irun Mọghrib ko ti i too ki.). Nikete ti awọ̀npapa ba ti wọ tan patapata, ni asiko irun ‘Işaa’ to wọle. ęša asiko fun irun naa wa bẹẹ titi di ilaji oru. Asiko airoju-raaye (laluri) fun irun naa yoo wa nita titi di igba ti alufajari ba fẹ la. Nikete ti alufajari ba ti la (iyẹn ti ojumo ba ti mọ) ni asiko irun Subh ti wọle. Asiko rẹ yoo si kasẹ nilẹ ti oorun ba fẹ yọ. **(6)** Bibo ihoho¹ ara pẹ̀lu ohun ti ko nii şafihan awọ ara nibi o ̀şe ni ikapa mọ Ihoho ọkunrin ti o ti wọ ọmọ ọdun męwaa tabi jubẹẹ lọ ni ohun ti o nbẹ laarin orunkun ati idodo. Gbogbo ara obinrin ti o ti balaga ni ihoho lori irun ayaafi ojoo rẹ (ati ọwoọ rẹ titi de ọrun ọwo). **(7)** Jijina si ęgbın ati idọti ara, aşo ati aaye ti yoo ti kirun nibi o ̀şe ni ikapa mọ. **(8)** Wiwa adojuko (Qiblah) nibi o ba ̀şe ni ikapa mọ. **9)** Nini erongba (aniyan)lati fi irun naa wa oju rere Ọlọhun ti ola Re ga julo.

Origin Irun: Męrinla ni. **1)** Diduro kirun nibi ikapa ba ti mọ. **2)** Şiše Allaah Akbar ibẹrẹ irun (Tękbiiiratu-l-’Ihroom). **3)** Kika Suuratu-l-Faatihah. **4)** Tite kọrọrọ lori ọpa irun kọkọkan (rukuu). **5)** Diduro pada lati ibẹ. **6)** Diduro tọ lęyin tite kọrọrọ. **7)** Fifi ori kanlẹ pẹ̀lu orike meje. [(i) iwaju ori ati ori imu, (ii & iii) atẹlẹwọ mejeeji, (iv & v) orunkun mejeeji (vi & vii) ori ọmonikase] **8)** Jijokoo laarin iforikanlẹ mejeeji. **9)** Kika gbolohun ataaya ni ipari irun. **10)** Jijokoo fun ̀şı̀şe bẹẹ. **11)** Şiše aşolaatu

¹ Ihoho eniyan ni oun ti o ti ni loju lati ̀şe afihan rẹ si ęlomiran ninu orikerike ara ,oun ti a gba lero pẹ̀lu rẹ nibi ni orikerike ara ti ̀şı̀şe afihan rẹ sita ko nii jẹ ki irun ati tawwaf ni alaafia :ihoho ọmọdekunrin ti o ti pe ọmọ ọdun meje ni abẹ rẹ ati idi rẹ , eyi to ba si tipe ọmọ ọdun męwa, ihoho rẹ bẹrẹ lati idodo rẹ de orunkun ,gbogbo ara obinrin ọmọlabi(ti kii ̀şe ęru) ti o ti balaga ni ihoho ayafi oju, ọrun ọwo mejeeji ati ęşẹ rẹ nikan nigba ti o ba n bẹ ni ori irun,a kọ fun lati bo awọn orikerike wọnyii lori irun ayafi ti ọkunrin ajeji ba n bẹ lọdọ re, ọranyan ni fun lati bo wọn nigba naa,bi apa rẹ ba yọ silẹ lori irun tabi tawwaf, ijọsin naa ko ni alaafia,ihoho ti o ga julọ ni oju ara ati idi, ọranyan ni bibo rẹ yaala lori irun ni tabi lęyin rẹ, a si ̀şe ̀şı̀şi silẹ rẹ leewọ koda bi eniyan n bẹ loun nikan şoşo tabi ninu okunkun ayaafi lọdọ ọkọ ati aya rẹ tabi ti laluri ba pewa sibẹ (gege bii abẹ dida tabi işẹ abẹ ̀şı̀şe)

'Ibroḥhiimiyyah mọ ataaya ipari irun. **12)** Salamọ kiini. **13)** Fifi ara balẹ wọ nibi origun irun afarase. **14)** Tito awon origun wonyi tele ara won ni telentele. ***Irun ko ni ni alaafia ayafi ti gbogbo awon origun wonyi ba pe perepere si i lara. Opa irun kan yoo si baje ti eniyan ba gbe origun kan ju silẹ niti mimomomọ tabi niti igbagbera.***

Qran-anyan Irun: Mejọ ni. **1)** Gbogbo gbolohun Allaahu 'Akbar ori irun yatọ si ti akọkọ. **2)** Şişe gbolohun semia-lloḥ limon-i-hamidah fun 'Imom ati adarunki. **3)** Şişe gbolohun Robbanaa walaka-l-hamdu leyin idide duro lati ori rukuu. **4)** Şişe gbolohun subhaana robiyya-l-'Aziim, ni ekan pere ni ori rukuu. **5)** Şişe gbolohun subhaana robiyya-l-'A'laa ni ekan pere lori iforikanle. **6)** Şişe gbolohun Robb ighfirlii lori ijokoo ti o wa laarin iforikanle mejeeji. **7)** Kika ataaya kinni. **8)** Jijoko ka a. ***Awon qran-anyan wonyi, ti o ba momomọ gbe ju silẹ, irun ti ba je. Ti o ba gbe e ju silẹ niti igbagbera, yoo pe itanran fun un pelu sujuudu sahwi.***

Sunnah Irun: Eyi ni awon oro ti a nwi ati ise ti a nse lori irun. **Irun ki i baje nipase gbigbe okan ju silẹ ninu re, koda ki o je pe olukirun momomọ se be.** **Sunnah irun ti o jemọ kike nnkan lori irun:** Adua ibere irun, şise 'a'uudhu billaah mina şaitooni-r-rojiim, şise bismi-llaah-r-Rahmoon-r-Rohiim, şise aamiin, wiwi i soke lori irun ti a maa n kewu soke nibe, kike ohun ti o ba rorun lati ke leyin suratul-Fatihah, kikewu soke fun 'Imom (won ko fun eni ti n be leyin 'Imom lati kewu soke, eni ti o ba n da irun ki yoo şeşa ni tire, bi o tile je pe ko gbodo fi kewu re di elomiran lowo.), ati gbolohun hamdan kethiiran toyyiban mubaarakan fiih mil'a-s-samowaati wa mil'a-l-'ard... titi de ipari leyin gbolohun robbanaa walaka-l-hamd, alekun lori okokan gbolohun ori itekorowo (rukuu), iforikanle (sujuud) ati gbolohun aarin meji iforikanle ati adua ti a o se siwaju ki a to salamọ.

Awon sunnah ti o je mo ise şise lori irun: Gbigbe owọ mejeeji soke mọ Allaahu 'Akbar alakoko, gbigbe owọ mejeeji soke nigba ti a ba fe rukuu, gbigbe owọ mejeeji soke nigba ti a ba fe gbori kuro ni rukuu, gbigbe owọ mejeeji soke nigba ti a ba fe bere opa irun keta, gbigbe owọ otun leke owọ osi lori igbaaya lori iduro ninu irun, wiwo ogangan ibi ti a fe forikan lori irun, lila ese mejeeji si ototo lori iduro lori irun, titi orunkun mejeeji siwaju nigba ti a ba fe kunle fun şise sujuud, leyin naa owọ mejeeji, leyin naa iwaju ori ati imu, gbigbe apa mejeeji jinna si ege, gbigbe ikun jinna si itan mejeeji, gbigbe itan mejeeji jinna si ojugun mejeeji, yiya itan mejeeji si ototo nibi iforikanle, ninaro ese mejeeji lasiko iforikanle, fifi inu omokase mejeeji lele, tite atelewo mejeeji silẹ lori iforikanle ti won yoo wa papo ni deede eji mejeeji, ninaro soke lori abala iwaju ese mejeeji leni ti yoo rogboku lori orunkun mejeeji, jijokoo lori atelese osi pelu ninaro ese otun nigba ti eniyan ba wa lori ijokoo aarin iforikanle mejeeji ati lori ataaya kinni, fifi abala idi osi lele fun ijoko ikẹyin lori gbogbo irun, tite owọ lori orunkun ti yoo wa papo mọ ara won lasiko ijoko aarin meji iforikanle ati ijoko ataaya, şugbon yoo pa omokika omodin ati omokika to tele e papo, yoo si se ika ata-npako ati ika aarin rogodo, ti yoo si fi ika ifabela se itoka nigba ti o ba nka awon gbolohun ori ijokoo ati awon adua ti o ye ki a se nibe, ika eyo kan ti o fi nse itoka yii ni o fi ntoka si jije okan soşo Olohun, sisalamọ si otun ati osi ati biberese şise be lati otun.

Sujuudu Sahwi; Iforikanle Igbagbera (Fun şise Atunşe Aşise Ti o Waye Lori Irun Kiki): Sunnah ni fun eni ti o ba ka gbolohun kan to leto lori irun kiki şugbon

ti ko ka a ni aaye rẹ pe ki o ẹ iforikanlẹ igbagbera, gẹgẹ bii kika Al-Quraan lori iforikanlẹ (niti igbagbera). O tọ fun ẹni ti o ba gbagbe sunnah irun lati ẹ iforikanlẹ igbagbera. Dandan ni fun ẹni ti o ba gbagbe ẹ ọkan ninu awon nnkan ti nbo yii lati ẹ iforikanlẹ igbagbera fun un: Ẹiṣe ju rukuu kan lo lori opa irun, ẹiṣe ju iforikanlẹ meji lo lori opa irun, kikiju iye opa irun lo, lilekun ijokoo ataaya bi jijokoo ataaya meji fun irun subh, ati beṣeṣe lo, sisalamo siwaju ki irun to pari, siṣi nkan ka ninu Al-Quraan ni eyi ti o fi ba itumo aaya naa je, gbigbe oran-anyan irun ju silẹ, tabi siṣe iyemeji lori iye onka opa irun ti eniyan ti ki. Ẹni ti iforikanlẹ igbagbera ba di dandan fun ti o ba tun wa momo gbe ju silẹ, irun un rẹ ti baje. Iforikanlẹ meji ni iforikanlẹ igbagbera. Eyi si le waye siwaju salamo tabi leyin salamo. Eyi ti o ba wu u ni ki o ẹ nibe. Ti olukirun ba gbagbe iforikanlẹ igbagbera fun igba pipe, ko nii ẹ e mo.

Apejuwe Irun Kiki: Ti olukirun ba fe dide kirun, yoo wa bi yoo ẹ doju ko Kaaba Mimọ, yoo si so pe Allaahu 'Akbar. 'Imoom yoo wi i soke ati gbogbo awon Allaahu 'Akbar yooku nitori ki awon ti won nbe ni eyin in rẹ le gbọ o. Gbogbo kirunkirun yooku ni yoo maa wi tire jeejeje. Yoo gbe owo rẹ mejeeji soke titi de ibi ejika nigba ti o ba fe ẹ Allaahu 'Akbar ibere irun. Leyin naa, yoo mu owo naa wale leni ti yoo fi owo otun gba owo osi mu ti mejeeji yoo si wa ni isale (tabi ori) igbaaya rẹ. Yoo maa wo ogangan ibi ti yoo fi ori kan lori irun. Leyin naa, yoo wa ẹ ọkan ninu awon adua ibere irun ti o tọ sunnah gẹgẹ bii: ***“Subhaanaka-llaahummọ wa bihamdika wa tabaaraka-smuka wa ta'ala jadduka wa laa 'ilaa ghoreruk”*** Leyin naa, yoo ẹ 'auudhu billesh mina saitooni-r-rojiim ati bismi-llaah-r-Rahmooni-r-Rohiim. Jeejeje ni yoo ẹ awon nkan wonyi. Leyin naa yoo ka suuratu-l-Faatihah. Won fe e fun ẹni ti o ba wa leyin 'imoom lati ke Suuratu-l-Faatihah tire naa lasiko ti 'imoom ba fi n dake lori irun, sugbon o gbodo ke e leyin 'imoom lori irun eyi ti a ti maa n kewu jeejeje nibe. Ti o ba je 'imoom tabi adarunki, yoo ka ohun ti o ba ro o lorun lati ka leyin Faatihah. Sugbon, won fe e fun un lati ka awon suurah ti o gun, ti o si kuru ni aaya lori irun Subh. Ki o si ka awon suurah ti o kuru ni irun Moghrib. Ki awon irun yooku si wa ni iwontun-wonsi. Awon Suurah ti o gun ti awon aayah rẹ si kuru ni bii suurah Qoof titi de Suurah 'Ammo. Awon ti o wa ni iwontun-wonsi ni titi de ori suuratu-d-Duha. Awon ti o kuru ni awon yooku titi de suuratu-n-Naas.

Imoom yoo kewu soke lori irun Subh, raka meji akoko fun irun Moghrib ati 'Iṣaa'. Kike jeejeje ni awon opa irun yooku. Leyin naa, yoo rukuu leni ti yoo ẹ Allaahu 'Akbar ti yoo si gbe owo rẹ mejeeji soke gẹgẹ bi o ẹ ẹ ni ibere irun. Yoo doro te orunkun. Ko ni fun omonika po mo ra won. Yoo na eyin-in rẹ daadaa. Orii rẹ ko ni lo soke ko si ni lo sodo; yoo dogba mo eyin-in rẹ. Lori rukuu yii ni yoo ti so bayii ni emeta pe: ***“Subhaana robiyya-l-'aziim.”*** Leyin naa yoo gb'ori soke ti yoo si so pe: ***“Semi'a-lloqoh limon-i-hamidah”*** Yoo gbe owo rẹ soke gẹgẹ bi o ẹ ẹ nigba ti o bere irun. Nigba ti o ba dide duro tan yoo wa so pe: ***“Robbanaa walaka-l-hamd hamdan kethiiran toyyiban mubaarakan fih mil'a-s-samooqaati wa mil'a-l-'ard wa mil'a moq si'ta min saein ba'd”*** Leyin naa, yoo lo f'ori kanle pelu siṣe Allaahu 'Akbar. Lori iforikanlẹ yii, yoo gbe apa jinna si egebe, ikun ko si ni fara kan itan, owo rẹ mejeeji yoo si wa ni ogangan ejika, awon omo-ikase yoo si koju si Qiblah.

Leyin-naa lori iforikanlẹ yii yoo wa sọ pe: “*Subḥaana ṛobbiyya-l-‘a‘la*” ni ẹmẹta. O tọ fun un lati ẹ alekun pẹlu eyikeyi adua ti o tọ sunnah. Leyin-naa, yoo gbe ori nilẹ leni ti yoo se Allaahu ‘Akbar. Yoo tẹ ẹsẹ osi silẹ, ti yoo si jokoo le e. Yoo fi ori ọmọnikasẹ ọtun lele ti yoo koju si Qiblah tabi ki o naro ẹsẹ mejeeji, ki o si doju ọmọnikasẹ mejeeji ko Qiblah ki o si jokoo le ori gigisẹ mejeeji. Lori ijokoo yii yoo sọ pe: “*Rōbb ighfir lī*” ni ẹmẹji. O tun tọ fun un lati ẹ alekun bayii pe: “*Wa-rḥamnii wa-jburnii wa-rfa‘nii wa-rzuqnii wa-hdinii wa ‘aafinii wa-‘fu ‘annii.*” Leyin naa, yoo wa forikanlẹ ni ẹkeji geḡe bi alakọkọ. Leyin naa, yoo gbe ori nilẹ pẹlu ẹsẹ Allaahu ‘Akbar. Yoo dide duro lori ẹsẹ rẹ mejeeji. Yoo wa kí ọpa irun keji geḡe bi alakọkọ. Ti o ba wa pari ọpa keji, yoo joko lori ẹsẹ osi lati ẹ ataaya. Yoo ka ọwọ osi lori itan osi, ọwọ ọtun lori itan ọtun. Yoo pa ọmọdinrin pọ mọ ika ti o tele e. Yoo ẹ ika atanpako ati ika aarin ni rogodo. Yoo si fi ika ifabelẹ ẹ itọka leni ti yoo maa sọ pe: “*A-t-Tahiyyaatu Lillaah wa-s-sḥlawaat wa-t-toyyibaat, a-s-salaam ‘alaeka ‘ayyuha-n-Nabii wa raḥmōtu-llaah wa barakaatuh, a-s-salaam ‘alaenaa wa ‘ala ‘ibaadi-lleḡh-s-sḥliḥiin.*” Leyin naa yoo dide duro lati ki ọpa irun keta fun olopo meta ati olopo merin, yoo ẹ Allaahu ‘Akbar, yoo si gbe ọwọ soke pẹlu rẹ. Yoo ki awon ọpa irun yooku beḡ naa, ẹugbon ko nii ke e soke. Suuratu-l-Faatihah nikan ni yoo si ka lori rẹ. Leyin ti o ba pari ọpa irun ti o ẹku, yoo wa jokoo leni ti yoo fi awẹ idi osi lele lati ẹ ataaya ipari. Gbogbo ọmọnikasẹ yoo koju si Qiblah. Ẹsẹ osi yoo si yọ jade lati abẹ ẹsẹ ọtun. Iru ijokoo yii ni yoo jo fun gbogbo irun ti ataaya rẹ ba ti pe meji. Leyin ti o ba ẹ ataaya tan yoo wa toro ike ati igẹ fun Anabi bayii pe: “*Allaahumḡ ṣolli ‘ala Muḥammōd wa ‘ala aali Muḥammōd kamōḡ ṣollaeta ‘ala ‘Ibroḡhiim wa ‘ala aali ‘Ibroḡhiim ‘innaka Ḥamiidun Moḡjiid. Allaahumḡ baarik ‘ala Muḥammōd wa ‘ala aali Muḥammōd kamōḡ baarakta ‘ala ‘Ibroḡhiim wa ‘alaa aali ‘Ibroḡhiim ‘innaka Ḥamiidun Moḡjiid.*” O tun tọ sunnah fun un lati ẹ alekun si i bayii pe: “*A‘uudhu bi-l-leḡh min ‘adhaabi-n-naar wa ‘adhaabi-l-Qōbr, wa fitnati-l-mahyaa wa-l-momōḡot, wa fitnati-l-Mōsiḥ-d-Dajjaal*” Ati awon adua miran ti won gba wa ninu ẹgbawa ti o fese rinle. Leyin naa, yoo wa salamọ si ọtun ati osi leni ti yoo sọ pe: *a-s-salaam ‘alaekum wa raḥmōtu-llaah.*¹

¹ Leyin naa, o tọ sunnah lati ẹ awon adua kan ti o n be ninu ẹgbawa ti o fese rinle. Awon adua naa niyi: ‘*Asteghfiru-lloḡh* ni ẹmẹta. Leyin naa, “*Allaahumḡ ‘Anta-s-Sallaam wa minka-s-Sallaam tabaarakta yaa dha-l-Jallaal wa-l-‘Ikroḡm, laa ‘ilaaha ‘ill-A-llaah waḡdah laa ẹriika lah, lahu-l-Mulk wa lahu-l-Ḥamd, wa huwa ‘ala kulli ẹein Qoddir, laa haola wala quwwata ‘illaa bi-lleḡh, laa ‘ilaaha ‘ill-A-llaah walaa na‘bud ‘illaa ‘iyyaah lahu-n-ni‘mōḡ wa lahu-l-fōdl wa lahu-th-thanaa‘u-l-Ḥasan, laa ‘ilaaha ‘ill-A-llaah mukhlisiina lahu-d-diin wa lao kariha-l-kaafiruun, allaahumḡ laa moḡni‘a limoḡ ‘a‘toeta wa laa mu‘tiya limoḡ moḡna‘ta, wa laa ya-nfa‘u dha-l-jadd minka-l-jadd*” Ti irun ba je irun Subḡ ati Moḡhrib, yoo wi eyi kun un: “*laa ‘ilaaha ‘ill-A-llaah waḡdah laa ẹriika lah, lahu-l-Mulk wa lahu-l-Ḥamd, yuhyii wa yumiit, wa huwa ‘alaa kulli ẹein Qoddir*” ni ẹmewaa. Leyin naa, yoo wa ẹ “*subḡaana-llaah*” metaleloḡbon, “*al-ḡamdu lileḡh*” metaleloḡbon, “*Allaahu ‘Akbar*” metaleloḡbon. Yoo wa fi eyi pari rẹ: “*laa ‘ilaaha ‘ill-A-llaah waḡdah laa ẹriika lah, lahu-l-Mulk wa lahu-l-Ḥamd, wa huwa ‘alaa kulli ẹein Qoddir*”

Leyin naa, yoo ka aayatul kursiyi, leyin naa yoo ka Suuratul-‘Ikhlās, Suuratu-l-Falaḡ ati Suuratu-n-Naas. Ti irun ba je irun Subḡ ati Moḡhrib, ẹmẹta ni yoo ka ọkọkan awon suura naa.

Irun Kiki Fun Alaisan: Ti o ba jẹ pe iduro yoo ṣe alekun aisan-an rẹ, tabi ko si agbara fun un lati duro kirun, ki o ki i nijoko. Ti ijoko ko ba rọrun, ko ki i ni idubule. Ti eyi ko ba tun rọrun, ki o fẹyin lele ki i. Ti alaisan ko ba le rukuu, ti ko si le forikanle, ki o maa fi itọka ṣe e. Irun ti o ba bọ fun un yoo san an pada. Ti ko ba rọ rọrun lati maa ki irun kọọkan ni asikoo rẹ, o tọ fun un lati maa ki i ni meji meji; yoo ki irun Zuhr mọ ‘Asr, yoo si ki irun Moghrib mọ ‘Isaa’. Yoo ṣe beẹ ni asiko okan ninu mejeeji.

Irun Onirin Ajo: Ti irin ajo ba ti nase ju bii oḡorin kilomita lo, ti irin ajo naa si jẹ eyi ti o leṭo (iyen ni pe, ti kii ṣe irin ajo iyapa aṣe Olọhun), o tọ ki onirin ajo din irun olopo merin ku si olopo meji. Ti onirin-ajo ba ti gba a lero pe oun yoo wa ni aaye kan ninu irin ajoo rẹ tayo ojo merin (ti onka irun wakati maraarun un rẹ yoo to ogun lapapọ), yoo maa ki irun-un rẹ pe, lati ojo ti o ba ti gunle si aaye naa; ko gbodo din irun naa ku. Ti onirin ajo ba to leyin onile tabi o gbagbe irun kan nigba ti o fi wa nile, o wa ranti irun naa lori irin ajo, tabi o gbagbe irun kan nigba ti o fi wa ni ori irin ajo, o wa ranti nigba ti o dari tajo bọ, yoo ki gbogbo awon irun wonyi pe ni. Onirin-ajo le ki irun pe lori irin ajo sugbon idinrunku lo loore julọ fun un.

Irun Jimo: O loore ju irun Zuhr lo. Irun otọ gedegbe ni irun Jimo, ki i ṣe adinku fun irun Zuhr. Nitori naa, ko tọ ki a ki i ni merin. A ko si gbodo fi erongba Zuhr ki i. A ko si gbodo da ohun ati ‘Asr pọ, koda ki a ri okunfa ṣiṣe beẹ.

Irun Witr: Sunnah ni. Lati eyin irun ‘Iṣaa’ titi di igba ti alufajari ba yọ ni asiko rẹ. Opa rakaa kan ni o kere julọ, opa rakaa mọkanla si ni onka ti o pọ julọ fun irun Witr. Ki a ki i ni rakaa meji meji pelu salamo kọọkan ni o loore julọ., Eyi ti o wa kere ti o si peye julọ ni kiki rakaa meta pelu salamo meji. Sunnah ni ki a ka suratul Aala ninu rakaa alakoko, suratul Kaafirun ninu rakaa elekeji, ati suratul ikhlaas ninu rakaa eleketa, a fe ki eni ti o n ki irun witr ka adua al-qunut leyin ruku, ki o sigbe owo rẹ soke, ko ṣe adua soke gbogboro koda bo ṣe oun nikan soṣo

Irun Jannaasa: Wiwe oku musulumi, fifi aso yi i lara, kikirun si i lara, gbigbe e lo si inu ite ati sisin in, oran-anyan tito ni (ti awon onka ti o to ba ti dide si i, awon yooku ti won ko kopa nibe ko lese lorun mo lori re). sugbon Musulumi ti o ba ku si oju ogun, won o nii we e, won o si ni fi aso oku yi i lara. O leto ki won kirun si i lara. Won yoo si sin in lori bi o se wa pelu eje. Aso feregede-feregede meta ototo ni aso ti won yoo fi sin okuu Musulumi lokunrin. Marun-un si ni aso obinrin; iro, ibori, ewu ati aso ibora nla meji. Sunnah ni ki ‘Imom ati adarunki duro si agbegbe igbaaya okunrin. Agbegbe aarin meji ni yoo si duro si fun oku obinrin. Allaahu ‘Akbar merin ni yoo se pelu gbigbe owo mejeeji soke fun okokan. Yoo se ekini, yoo se ‘auudhu billeh mina Sheeitaani-r-rojiim ati bismi-llaah-r-Rahmoni-r-Rohiim pelu kika Suuratu-l-Faatiha nikan soṣo ni jeeje. Leyin naa, yoo se Allaahu ‘Akbar elekeji, yoo si ka solaatu ‘Ibrohimiyyah nibe (iyen ni; *“Allahummo salli ‘alaa Muhammad wa ‘alaa aali Muhammad kamoo sollaeta ‘alaa ‘Ibrohiim wa ‘alaa aali ‘Ibrohiim ‘innaka Hamiidun Mojjid. Allahummo baarik ‘alaa Muhammad wa ‘alaa aali Muhammad kamoo baarakta ‘alaa ‘Ibrohiim wa ‘alaa aali ‘Ibrohiim ‘innaka Hamiidun Mojjid.”*). Leyin naa, yoo se Allaahu ‘Akbar eleketa, ibe ni yoo ti se adua fun oku. Leyin naa, yoo se Allaahu ‘Akbar elekerin, yoo duro die. Leyin naa, yoo salamo.

Eewo ni lati je ki saare ga tayo sɔbru kan (iyen ni odiwon ti o nbe laarin atanpako ati **ika ifabele nigba ti a ba na mejeeji katakata si ara won**). Eewo ni **siŕe awon nkan wonyi: mimo nkan le saare lori, pipon saare la, titan turari sibe, kiko nnkan si ara saare, jijokoo le saare lori, titi ori saare mole, titanna sidii saare, siŕe tawaaf nidii saare, kiko mosalasi le saare lori tabi sisin oku sinu mosalasi**. Oran-anyan ni lati wo ohun ti won ba mo si orii saare.

★ Ko si laifi nibi gbolohun ibanikedun gege bii gbolohun yii: Olohun yoo san yin ni esan ti o tobi lori alaisii yin, Olohun yoo si se daadaa fun awon ti o n ba yin kedun. Olohun yoo si forijin okuu yin. Ti musulumi ba fe daro oku keferi ko ni toro aforijin fun oku naa. Owo ohun ti yoo wi ni yi fun awon molebi musulumi ti oku ku fun: Olohun yoo san yin ni esan ti o tobi lori alaisii yin, Olohun yoo si se daadaa fun awon ti n ba yin kedun.

★ Oran-anyan ni fun eni ti o ba ti mo pe awon molebi oun yoo maa hu leyin ikuu oun lati so asotele fun won pe ki won ma se se be, bi be ko yoo nipin-in ninu iyaa won.

★ Imoom shaafi'i (ki Olohun ba ni ke e) so pe: "Won ko jijokoo fun ibanikedun; ohun ni pipejo si odo awon molebi alaisi ti won yoo si maa de ba araa won nibe. Ki enikookan wa, ki o si maa lo lai ni jokoo regede kale ti molebi alaisi lorun ni ohun ti o to, yala fun okunrin tabi obinrin.

★ O to sunnah ki won ba awon molebi alaisi gbe ounje wa. Won ko o fun wa lati ba won je ninu ounje naa. Won si tun ko o lati se ounje fun awon ti won ba joko regede ti awon molebi alaisi lorun.

★ O to sunnah lati be ite musulumi wo ni aini la irin-ajo lo. Won tun yonda lati be ite keferi wo. Won o si se e ni eewo fun keferi lati be ite musulumi wo.

★ Adua ti o to sunnah lati se ninu ite niyi: "**A-s-salaam 'alaekum daara qoomin mu' miniin – tabi 'Ahala-d-diyyaar mina-l-mu' miniin – wa 'innaa 'in shaa Allaahu bikum lalaahiquun, yerhamu-l-laahu-l-mustaqdimiina minnaa wa-l-musta'khiriin, nas'alu-lloha lanaa wa lakum al-'aafiyah, allaahummo laa tahrimnaa 'ajarhum wa laa tuftinnaa ba 'dahum, wa-ghfir lanaa wa lahum"**

Irun Odun Mejeeji: Irun oran-anyan tito ni. Asiko irun Duhaa ni asikoo re. Ti oorun ba ye atari ki awon eniyan to mo pe odun nbe nita, ojo keji ni won yoo to san irun 'iid naa pada. Majemu ti o nbe fun irun Jimo naa ni o n be fun irun 'iid ayaafi khutuba mejeeji. Ti a ba fe ki irun 'iid ni papa ikirun, won ko ki a se noofila siwajuu re tabi leyin-in re.

Apejuwe re: Irun olupaa meji ni. Leyin Allaah Akbar tekbiiru-l-'ihroom, yoo se Allaah 'Akbar mefa miran siwaju ki o to se adua ibere irun. Lori rakaa keji yoo tun se Allaah Akbar marun-un siwaju ki o to kewu lori re. Yoo maa gbe owo soke pelu Allaah Akbar kookan. Leyin naa yoo se 'a'uudhu billaah mina shatoni-r-rojiim ati bismi-l-laah-r-Rahmooni-r-Rohiim. Yoo ka Suuratu-l-Faathah soke. Leyin naa, yoo ke Suuratu-l-'a'laa lorii rakaa kiini, Suuratu-l-Ghoosiyah lorii rakaa keji. Ti o ba salamo tan, yoo se khutubah meji gege bii khutubah Jimo. Sugbon o to sunnah ki gbolohun Allaah 'Akbar po ninu khutubah mejeeji daadaa. Ti o ba ki irun 'iid bi irun noofila, ko buru nitori pe, sunnah ni awon Allaah Akbar ati gbolohun a-dh-dhikir ti o je alekun wonyen.

Irun Kusuuf (Eyi ni irun ti a maa n ki nigba ti oorun ba fẹ lo asiko oşupa tabi ti oşupa ba fẹ lo asiko oorun.): Sunnah ni irun yii. Asikoo rẹ bẹrẹ lati igba ti işeşẹ yii ba ti bẹrẹ titi di igba ti ojuu sanmọ yoo fi la. Ti okunfaa rẹ ba ti re koja, a ki i san an pada mọ. Irun rakaa meji ni. Lorii rakaa kiini, 'imọm yoo ke Suuratu-l-faatihah ati suura ti o gun ni kike soke. Lẹyin naa, yoo rukuu ti yoo si pẹ lori rẹ. Lẹyin naa yoo dide duro. (Yoo tun wa ka Suuratu-l-Fatihah ati Suura miran ti o gun lori iduro yii, yoo tun wa rukuu pada ni eękeji. Asiko rukuu keji yii ko nii to ti akọkọ. Yoo tun wa dide duro.) Lẹyin naa, yoo fori kanlẹ ni eęmeji, ti yoo si pẹ lori iforikanlẹ mejeeji. Ọpa irun kan ti pari niyẹn. Yoo wa bẹrẹ ọpa irun keji bẹẹ naa. Lẹyin-naa, yoo şe ataaya, yoo wa salamo. Ti rukuu kiini ba bọ fun ẹnikan, ko ba rakaa yẹn, yoo si san an pada.

Irun Iwa ojo: Irun yii tọ sunnah lati ki lasiko ọda ojo tabi ti ojo ko ba to nkan. Asikoo rẹ, apejuwee rẹ ati idajọọ rẹ da gege bi irun 'iid, şugbọn khutuba kan pere lo wa fun irun iwa ojo. O si tọ sunnah fun imọm lati yi aşọ ọrun un rẹ pada sodi ni ti ireti fun iyipada asiko.

Irun Nafilah(Akigbọrẹ): O rinlẹ lati ọdọ ojişẹ Ọlọhun (ike ati ọla Ọlọhun ko maa ba) pe, **o maa nki irun nafila rakat mejila lojoojumọ**, awọn naa niyi: rakat meji şiwaju irun subh, rakat merin şiwaju irun dhuhr, rakat meji lẹyin irun dhuhr, rakat meji lẹyin irun maghrib, ati rakat meji lẹyin irun 'ishai. Wọn tun gba awọn nafila miran wa lati ọdọ rẹ yatọ si awọn wọnyi.

Awọn Akoko Ti Nafila Şişe Je Eewo: eewo ni şişe apakan ninu awọn nafila aşegbọrẹ ni awọn akoko kan to rinlẹ wa lati ọdọ ojişẹ Ọlọhun pe eewo ni şişe wọn ninu u rẹ, awọn akoko naa niyi: **1)** lati igba ti alufajari ba ti la titi di igba ti oorun yoo fi yọ, ti yoo si ga soke ni deedeede gigun un ọfa. **2)** nigba ti oorun ba nbẹ ni aarin gbungbun sanma(ti o ba kan Atari),titi ti yoo fi ye latari. **3)** lati eyin irun alaasari titi ti oorun yoo fi wọ. Şugbọn awọn nafila to ni okunfa, o lalaafia lati ki wọn ni awọn asiko wọnyi, gege bii, nafila rakat meji ti a maa n yan ti a ba kọkọ wọnu mọsalasi, ati nafila rakat meji ti a maa n yan lẹyin tawwaaf, ati nafila rakat meji ti irun fajr(fun ẹni to ba bọ fun şaaju ko to kirun asuba), ati irun janaasa(irun ti a maa nki si oku musulumi lara), ati nafila rakat meji ti a maa nşe lẹyin aluwala, ati iforikọnlẹ ti kika Al-Qur'an, ati iforikọnlẹ idupe f'Ọlọhun.

AWỌN IDAJỌỌ BI A ŞE NLO MỌSALAASI: Ọran-anyan ni ki a kọ mọsalaasi ni odiwọn bi a ba şe ni bukaata si, ohun ni aye ti Ọlọhun nifesi julọ lori ile, eewo ni ninu mọsalaasi kikọ orinkorin ati gbogbo ohun eelo orin, atewo pipa lai nidi,ifarakinra awọn okunrin ati awọn obinrin, ilopo okunrin ati obinrin, ati tita-rira ninu mọsalaasi, sunnah ni ki a sọ fun ẹni to ba polowo oja ninu mọsalasi pe: **“Ọlọhun O nii şe owo rẹ ni aşejere”**. Eewo ni bakannaa, lilọ ohun to sọnu ninu mọsalaasi, sunnah ni fun ẹni to ba gbọ ọ ko sọpe **“Ọlọhun ko nii dapada fun ọ”**.

O lẹtọ ninu mọsalaasi, kikọ awọn omo keeke ti wọn ko lee dotii rẹ lẹkọ ninu rẹ, yigi siso, idajọ şişe, kikọ orin to lẹtọ, oorun sunsun fun ẹni to nkoraro ninu u rẹ ati ẹlomiran naa, oorun sunsun ni alẹ fun alejo ati alaare, ati sunsun oorun ọsan ninu u rẹ.

Sunnah ni ki a şọ mọsalaasi kuro nibi ọrọ işokuso, ariyanjiyan ija, ariwo pipa, ati siso mọsalaasi di oju ọna lai nidi, a korira siso ọrọ aye lasoju ninu mọsalaasi, a ko gbọdọ lo ite(tabi ẹni) inu rẹ, tabi atupa a rẹ, tabi ina manamana inu rẹ fun ayeye bii igbeyawo, tabi ibanikedun oku.

SAKA (AFOMOQ DUKIA)

Awon Iran Nkan Ti Saka Wo Ninuu Dukia: Sakaa di oran-anyan lati yo lati ara awon iran dukia merin; **Ikinni:** Eran osin ti n je kaakiri. **Ikeji:** Dukia ti n jade lati inu ile. **Ikeeta:** Owó. **Ikerin:** Oja tita.

Majemu Ti Yoo So Saka Di Oran-anyan:

Sakaa ko nii di oran-anyan fun enikan ayaafi pelu majemu marun-un kan.

Ikinni: Jije musulumi. **Ikeji:** Jije omoluabi; (ki o ma je eru) **Ikeeta:** Ki dukia to iye ti saka wo. **Ikerin:** Ki dukia je adani fun eni ti o fe yo saka ninu re. **Ikarun-un:** Ki odun yipo le dukia naa lori, ayafi ti o ba je nnkan ti o n jade lati inu ile.

Yiyo Saka Lara Eran-Osin:

Meeta ni awon eran-osin ti a le yo saka jade lati araa re; rakunmi, maalu ati eran meje (agbo, agutan ati ewure.) Yiyo saka ninu awon eran osin yoo di oran-anyan pelu majemu meji: **1)** Sisin won fun odun kan tabi ju beje lo. **2)** Sisin won fun fifun wara lara won ati bibi omo, kii se fun ise sise.

Yiyo Saka Lara Rakunmi:

Onka Rakunmi	1-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-35	36-45	46-60	61-75	76-90	91-120
Nkan Ti A O Yo Ni Saka	Ko wo saka.	Ewure eyo kan.	Ewure meji.	Ewure meeta.	Ewure merin.	Omo rakunmi olodun kan.	Omo rakunmi olodun meji.	Omo rakunmi olodun meeta.	Omo rakunmi olodun merin.	Omo rakunmi meji olodun meji.	Omo rakunmi meji olodun

Ti o ba ti ju 120 lo, Omo rakunmi olodun meeta fun aadota aadota. Omo rakunmi olodun meji fun ogoji ogoji.

Yiyo Saka Lara Moju:

Onka Maalu	1-29	30-39	40-59
Nkan ti a o yo ni Saka	Ko wo saka.	Omo maalu olodun kan.	Omo maalu olodun meji.

Ti o ba ti pe 60 ati ju beje lo Omo maalu olodun kan fun ogbon ogbon. Omo maalu olodun meji fun ogoji ogoji.

Yiyo Saka Lara Eran Meje:

Onka Eran Meje	1-39	40-120	121-200	201-399
Nkan Ti A O Yo Ni Saka	Ko wo saka.	Ewure kan.	Ewure meji.	Ewure meeta.

Ti o ba ti pe 400 ati ju beje lo. Ewure kan fun ogorun ogorun.

Ko to lati fi awon wonyi yo saka fun eran meje: eran obuko tabi oruko, eran ti o ti gbo ti ko lagbara, eran oloju kan tabi oloju dida, eran ti o n wo omo lowo, eran ti o ti gun tabi eran ti oniye lori pupo.

Yiyo Saka Lara Nkan Ti Njade Lati Inu Ile:

Saka yiyo di oran-anyan ninu nkan ogbin onikoro ati eleso pelu awon majemu wonyi: **1)** Ki nkan ogbin naa je ohun ti o se e fi kongo won, ki o si se e ko pamo fun ojo pipe gege bi okaa baba, agbado, (nkan ogbin onikoro), eso inabuu, eso

dabidun (nkan oḡbin eleso). Saka ko wọ nnkan ti ko še e fi kongo wọn, ti ko si še e ko pamọ fun oḡo pipẹ gẹgẹ bii ewebẹ ati işu. **2)** Wiwọ odiwọn ti **saka wọ**. Ohun si ni eḡbẹta le ni eṭalelaadọta “653 kilogram” tabi ju bẹẹ lọ. **3)** Ki **nkan oḡbin** yii wa ni ikapani ẹni ti o fẹ yọ saka ni asiko ti saka di oṣan-anyan lori rẹ. **Asiko** ti saka di oṣan-anyan lori nkan oḡbin ni asiko ti o ba pọn. Nkan oḡbin yoo pọn nigba ti o ba npupa tabi ti n yọ awọ omi oṣan. Ti nkan onikoro ba ti n le lẹwọ, ti o si ti ngbẹ ni asiko pipọn tire. Idamẹwa ninu oḡorun (**10%**) ni yoo yọ ninu nkan oḡbin, ti o ba jẹ pe ojo tabi omi odo ti ko la wahala kankan lọ lo fi dáko naa. Şugbọn ti o ba jẹ pe, o fi owo pọnmi lati fi dáko naa tabi ko ri omi lo nirọrun lori oko gẹgẹ bii lilo eto igbalode ti wọn fi nfa omi si ori oke, idamarun ninu ida oḡorun (**5%**) ni yoo yọ ni saka. Ti o ba lo ilana mejeeji lati fi fomi wọn oko, saka rẹ yoo duro sori eyi ti o ba lo julọ. İşiro oḡo ti o fi ra omi tabi oḡo ti o fi daamu ko to ri omi ati oḡo ti ko ra omi lati fi wọn oko ni yoo gbe gẹgẹ le, ti yoo fi mọ ewo ló ló julọ ninu ilana mejeeji.

Yiyọ Saka Lara Owo: Iran meji ni eyi.

1) Owoo Goolu. Ti eyi ko ba wọ giraamu marunlelọḡorin (**85g**), saka ko wọ o.

2) Owoo Silífà. Ti eyi naa ko ba wọ giraamu marundinlẹdeḡbẹta (**595g**), saka ko wọ o. Saka ko si ni wọ awọn owo şile ati pépà ti aye nńa lode oni ayaafi ti owo bẹẹ ba to iye onka ti o kere julọ ti saka n wọ ninu owoo goolu tabi owoo silífà. Iye ti a o si yọ ni saka ninu odiwọn naa ni idakan ninu ida oḡoji (**2.5% tabi 1/40**). Saka ko wọ goolu ati silifa ti obinrin n lo lati fi şe oşo. Sugbọn yoo yọ saka lori eyi ti o n ya awọn eniyan lo ati eyi ti o n ko pamọ sile rẹḡedẹ. O tọ fun obinrin lati fi goolu ati silifa şe oşo si ara. Wọn şe lẹtọ lati kan Silifa ti oḡo niwọn sara abọ. O si lẹtọ fun oḡunrin lati lo iwọnba Silifa lara awọn nkan aalo ti o da duro, bii: ooka oşo, awo oju ati bẹbẹ lọ. Şugbọn eewọ ni lilo goolu kínínkín si ara abọ. Oḡunrin le lo goolu kínínkín fun bii bọtini aşo, fifi de eyin mọlẹ lai ni fi jọ ti tawọn obinrin.

Eni ti owo oşo rẹ ba nlekun ti n dinku, ti ko wa rọ o lọrun lati yọ saka lori gbogbo owo naa ni igba ti oḡun ba yipo le e lori, iru ẹni bẹẹ yoo mu oḡo kan gbòḡi ninu oḡun ti yoo yọ sakaa rẹ ni. Lọḡo bẹẹ yoo wo iye ti o ba ni lẹwọ, yoo si yọ saka idakan ninu ida oḡoji, koda ko jẹ pe owoo rẹ ko wọ saka ni oḡo naa. Eni ti o ba ngba owo oşu tabi o ni ohun kan ti o n gba owo oşu lori rẹ bi ile ati ile, ti ko ba ti maa fi owo oşu yii pamọ, saka o le wọ o, koda ki owo naa pọ. Sugbọn ti o ba nre owo naa jọ, saka yoo wọ o, ti oḡun ba ti yipo le e lori. Ti eyi ko ba rọ o lọrun, oun naa yoo mu oḡo kan gboogi fun yiyọ saka gẹgẹ bi a şe sọ siwaju.

Yiyọ Saka Ninu Owo Ti A Ya Eḡmiran:

Eni ti o ba ni gbese ti yoo gba lẹwọ oḡoro kan tabi ti o ni owo kan lẹwọ ẹnikan, ti owo naa si rọrun lati gba, yoo yọ saka owo naa ti o ba ti gba a, fun wi pe oḡun pupọ ti lọ lori rẹ. Ti ẹni ti o jẹ wa lowo ko ba le ri owo naa san, saka ko le wọ iru owo bẹẹ, nitori pe ko le tẹ wa lẹwọ.

Yiyọ Saka Ninu Nkan Idokowo:

Ko si saka ninu nnkan idokowo ayaafi pẹlu majemu merin: 1) Ki o jẹ dukia ẹni ti o fẹ ẹ yọ o. 2) Ki o gbero pe oun nfi dukia naa şe owo ni. 3) Ki iye idokowo naa wọ iye ti saka wọ. Ohun si ni iye ti saka wọ ninu owoo goolu ati owoo silifa. 4) Ki oḡun yipo le e lori. Ti gbogbo awọn majemu wọnyi ba ti pe le e lori, yoo yọ iye ti o

ba kú si lowo jade ninu oja naa. Ti o ba si ni owoo goolu tabi owoo silifa tabi owo şile ati beba lowo, o le da mo okowoo re, nitori ki gbogbo re le wo iye odiwon ti saka yoo wo. Ti o ba gbero pe oun yoo maa lo nkan okowoo re fun nkan-aalo ile, bii aşı, ile, oko, (bi eni ti o ra okada fun lilo yatọ si fifi se kabukabu), ko ni yo saka lori re. Leyin naa, ti o ba yi erongba re pada lori re pe oun yoo maa fi se owo ni, yoo yo saka lori re ti odun ba ti yipo le e lori bere lati igba ti o ti so o di nkan okowo.

Yiyo Jaka (Saka Itunu Aawe):

Oran-anyan ni yiyo jaka fun musulumi lokunrin ti ko ni ju ohun ti oun ati awon iyawo ati omoo re yoo je lo ni oru ati ale 'iid. Odiwon ohun ti yoo yo ni jaka lori okunrin tabi obinrin ni kilo meji ati ilarin ounje ara ilu. Eni ti a ba nbọ, a o yo tire naa ti ikapa beẹ ba wa. Won fe ki a ti yo o lojo 'iid şiwaju irun 'iid. Ko to lati fi fale tayọ asiko irun 'iid. O si to lati yo ni ojo odun ku o la tabi ni odun ku ojo meji. A le gbe gbogbo jaka naa fun enikan soşo tabi ki a pin fun opo eniyan.

Yiyo Sakaa:

Oran-anyan ni fun eni ti saka ba wo inuu dukia re lati yo o ni kiakia. Alamojuto omode ati were ni yoo ba won yo sakaa won. O to sunnah lati se afihan saka, ki eni ti o fe yo o si fowo araa re pin in. Erongba gbodo ti odo eni ti a la iwo esin bo lorun wa lorii saka ti o fe yo. Gbigbero itore-aanu lorii saka ko gbe e, koda ki o fi gbogbo owo re se saraa, (nitori pe, oto ni itore-aanu, oto si ni saka). Eyi ti o loore julọ ni pe, ki eni ti o ba fe yo saka yo o fun awon alaini ti o wa ninu iluu re. Fun idi pataki lo le mu ni gbe e ranşe si ilu miran. O to, o si dara lati yo saka odun meji silẹ ti owo re ba ti wo odiwon ti saka wo.

Awon Ti A O Yo Saka Fun: Awon mejọ ni:

1) Awon alaini. **2)** Awon atewogbore. **3)** Awon oşişe saka. **4)** Awon ti a fe tu lokan lati wo inu esin. **5)** Awon eru, ki won le fi gbominira. **6)** Awon ti won je gbese sorun. **7)** Awon ti won wa ni oju ogun esin. **8)** Awon ti ona dimo lori irin ajo. Gbogbo awon wonyi ni a o fun ni odiwon ti won ni bukaata si ayaafi oşişe saka, odiwon owo oyaa re ni a o fun un, koda ki o je oloro. O to ki won fun awon alatako ijoba ati awon olofe ti won ba je gaba le ilu lori ni saka. O si to ti alakoso ijoba ba gba saka lero tabi lele, niti deede tabi niti abosi. Ko to lati yo saka fun keferi, eru, oloro, eni ti a ngbe bukaata ije-imuu re ati awon omoo Haaşim. Ti o ba fi aimokan yo saka fun eni ti ko to si, ti o ba wa pada mo, ko tii yo saka. Ayaafi ti o ba je pe, o yo saka fun eni ti o ka kun alaini, şugbon ti o pada wa han si i pe oloro ni, o ti yo saka ni yen.

Saraa Aşegbore: Ojişe Olọhun (s.'a.w) so pe: *“Ninu awon nnkan ti eniyan yoo gba esan re leyin igba ti o ba ku ninu awon işe owoo re ati daadaa re ni imo kan ti o fi ko elomiran, ti o si fon on ka, omoo rere ti o fi saye lo, Al-Quraan ti o fi silẹ gege bi ogun fun awon eniyan, tabi moşalasi ti o ko, tabi ile kan ti o ko fun omoo ori-irin ti ona dimo, tabi odo kan ti o nşan ti o pese re silẹ, tabi saraa ti o fi owo re se nişemi ayee re nigba ti o lalaafia, yoo maa ba a leyin ikuu re”* (Ibn Moqjah lo gba a wa.)

AAWE

Gbigba Aawe Ròmòdòṣùn Jẹ Ọran-anyan Fun Gbogbo: Musulumi ti o jẹ onilaakaye (ẹni ti ki i ẹ̀ se were tabi alaganna), ti o si ti balaga (eyi ni ki ọkunrin ti maa ri atọ mọ̀nii/mọ̀niyyu, ki obinrin si ti maa ẹ̀ se nkan oṣu), ti o si ni okun lati gba aawe, ti ki i si i ẹ̀ se ẹni ti o nṣe nkan oṣu lẹwọ ati eḅe ibimọ. Ti ọmọde ba le gba a, ki wọ́n pa a laṣe lati ẹ̀ se beḅe ki o le mọ ọ́n lara. Ọ́kan ninu nkan meji ni a fi le mọ pe oṣu Ròmòdòṣùn ti wọle: **1)** Ki Musulumi lọkunrin, koda ki o jẹ obinrin, onideede ti wọ́n ti la ẹ̀sin bọ lọrun jẹri pe oun foju ri ileteṣu. **2)** Ki oṣu sha'baan pe ọgbọ́n-ọ́njọ. Aawe Ròmòdòṣùn di dandan lati beḅe lati igba ti alufajari owuro ba ti yo titi di igba ti oorun yoo fi wo. O si di dandan lati ni erongba aawe ọran-anyan ninu ọ́kan siwaju ki alufajari to yo.

Awọ́n Nnkan Ti O N Ba Aawe Jẹ: **1)** Ṣiṣe aṣepọ́ pẹlu obinrin ni oju ara: Ẹni ti o ba ẹ̀ se beḅe yoo san gbese aawe oḅo naa pada, yoo si tun ẹ̀ se itanran.

Eyi si ni pe: yoo bọ okun ẹru kuro lọrun ẹru. Ti ko ba ri ẹru, yoo gba aawe oṣu meji ni tẹlẹ́ntẹlẹ́. Ti ko ba tun lagbara lati ẹ̀ se eyi, yoo bọ ọ́gọta alaini ni aboyo ni ijoko kan. Ti ko ba tun le ẹ̀ se eyi, ko si nkan ti yoo ẹ̀ se mọ. **2)** Mimu atọ jade lara: nipase fifi ẹnu ko obinrin lenu, didi obinrin mu tabi fifi nkan wo nkan ọ́mọkunrin titi ti atọ yoo fi jade. Kosi ohun ti o mu aawe ẹni ti o lala ti o si da atọ sara loju oorun.

3) Mimọ́mọ́ jẹun ati mimọ́mọ́ mumi: aaweḅe re ni alaafia ti o ba ẹ̀ se beḅe niti igbagbera. **4)** Mimu eḅe jade lara nipase didego tabi fifi eḅe silẹ. Sugbọ́n, eḅe bintin ti a ba fa jade lati fi ẹ̀ se ayewo ilera, tabi eḅe ti o jade fun raa re geḅe bi eyi ti o ṣan jade ni oju ọgbẹ́ tabi amurun, ko ba aawe jẹ. **5)** Wiwa eebi.

Ti eruku ba ko si ni ni ọ́fun, tabi omi seesi ko si ni ni ọ́fun nigba ti o nyọ ẹnu nu, tabi ti o n finmu lẹwọ, tabi o ronu si adun ni atọ mọ́dhii ba jade, tabi o lalaa lo ba datọ sara, tabi eḅe tabi eebi wa fun raa re, aawe re ko bajẹ.

Ẹni ti o lero pe oru ni oun wa ni o ba njeun lo, lehinnaa lo wa han si i pe ọ́san ni oun wa yoo san gbese aawe naa pada. Ẹni ti o jẹun lasiko ti o nṣiyemeji si yiyo alufajari, aawe re ko bajẹ. Ẹni ti o ba jẹun ni ọ́san lasiko ti o nṣiyemeji si wiwo oorun, yoo san gbese aawe naa.

Idajo Ti O Wa Fun Awọ́n Ti Wọ́n Yoo Jọsan Ninu Aawe Ròmòdòṣùn: Eewọ́ ni fun ẹni ti ko ba ni awawi lati jọsan ninu Ròmòdòṣùn. O di dandan fun awọ́n wọ́nyi lati ja aawe wọ́n: obinrin ti nṣe nkan oṣu lẹwọ, obinrin ti nṣe eḅe ibimọ lẹwọ ati ẹni ti o ni bukaata si okun ti o le fi yo ẹmi ẹni ti o ba ha si pánpẹ iparun laidaran. O si tọ́suna ki ẹni ti o wa lori irin ajo ti a ti le din irun ku lati ja aawe, ti aawe gbigba ba le ja si inira fun un. Beḅe naa ni alaisan ti nberu inira. Ẹni ti o ba beḅe irin-ajo lọ́san-an, oloyun ati ẹni ti o nfun ọ́mọ lọ́yan lẹwọ ti wọ́n ba npaya lori ẹmi wọ́n tabi ọ́mọ wọ́n, wọ́n lẹtọ́ lati ja aaweḅe wọ́n. Gbese aawe nikan ni gbogbo awọ́n wọ́nyi yoo san pada. Oloyun ati ẹni ti ntọ́ ọ́mọ lẹwọ yoo tun bọ alaini kan lojumọ́ ti o ba jẹ pe ipaya lori ọ́mọ wọ́n ni ko jẹ ki wọ́n le gba aawe.

Arugbo kujọkujọ́ ti ogbo ko jẹ ki o le gba aawe ati alaisan ti alaafia re di boya, yoo maa bọ alaini kọ́ọkan lojumọ́, wọ́n ko si ni san gbese aawe naa pada mọ. Ẹni ti ko ba ri gbese aawe kan san fun idi kan pataki titi ti aawe miran fi wọle, gbese aawe nikan ni yoo san. Ti o ba jẹ ti imeḅe ni ko fi ti i ri aawe naa san pada titi ti aawe miran fi wọle, bi o ba ẹ̀ se nsan gbese aawe naa pada, beḅe naa ni yoo tun maa bọ alaini kọ́ọkan

lojumọ pẹlu rẹ. Ẹni ti o ba ni gbese aawẹ lórun ti ko si tii san-an titi to fi kuro laye fun idi kan pataki, **kosi eṣe** fun-un, sugbọn ti ko ba si idi kan pataki ti kofi san aawẹ na di ojo iku rẹ, **awọn ẹbii** rẹ gbọdọ maa fun alaini kọọkan dipo ojo kọkan tiko gbawẹ rẹ. O si tọ **sunnah** fun ẹbii rẹ lati ba gba aawẹ ti o ti di gbese si i lórun ninu aawẹ Rọmọdọṣun ati aawẹ ijejeje. Ki wọn si tun tiraka mu gbogbo ileri daadaa ti alaisii wọn se se.

Ẹni ti o ba jọsan ninu Rọmọdọṣun fun awawi kan, ti awawi naa si kuro nibẹ siwaju asiko işinu, bẹẹ naa ni ti keferi kan ba gba Islaam ni ọsan Rọmọdọṣun, tabi obinrin ti o n se nkan oşu ri imọra lọsan aawẹ, tabi alaisan gbadun lọsan Rọmọdọṣun, tabi omọ kekere wọ ipo balaga lọsan Rọmọdọṣun, tabi were wosan lọsan Rọmọdọṣun ti wọn si wa leni ti nje ọsan lasiko naa, wọn gbọdọ gba aawẹ ojo naa pada, koda ki o je pe wọn ko ẹnu ro titi ẹnu fi too si. Ẹni ti o ba leto fun lati jọsan ninu Rọmọdọṣun, ko gbọdọ gba aawẹ miran lasiko naa.

Aawẹ Agbagbore:

Eyi ti o loore julọ ni ki eniyan gba aawẹ lojọkan ki o si tunu lojọkan. Leyin naa, aawẹ ojo Atiini ati Alamisi. Leyin naa, aawẹ meta meta ni gbogbo oşu kọọkan. Ojo meta ti o wa tun loore julọ fun eyi ni ojo funfun (ojo ketala, ojo kerinla ati ojo keedogun) oşu oşupa. O tọ sunnah lati gba opolopo aawẹ ninu oşu Muharram ati Sha'baan. Aawẹ sunnah naa ni aawẹ 'Aaşuura, aawẹ ojo 'Arafah ati aawẹ meta ninu oşu Shawwaal. Wọn ko o lati da awọn aawẹ wonyii gba: aawẹ Rojab, aawẹ ojo Jimo, ojo Sabti ati ojo Iyemeji (eyi ni oğbọn-ọnjọ ninu oşu Sha'baan ti ojuu sanmọ ba da şakaşaka, ti ko si eşujo kankan ni ojuu sanmọ) Wọn se e leewo lati gba aawẹ ni ojo odun Itunu-aawẹ, ojo odun Ileya ati ojo Teşriiq (awọn ojo meta ti awọn ti o ba se işe hajj yoo fi wa ni Mina) ayaafi ẹni ti ko ba ti i pa ẹran fun işe hajj Tamottu' (şise Hajji ati Umura ni asiko kan naa pẹlu biboşo harami silẹ laarin mejeeji) ati hajj Qiroon (şise Hajji ati Umura ni asiko kan naa lai ni bo aşo harami silẹ laarin mejeeji.)

Itaniji:

★ Wọn se e leto fun ẹni ti o ni iwẹ ọran-anyan lórun gege bi ẹni ti o ni janaba lara, ati ẹni ti o ri imọra nibi eje nkan oşoşu ati eje ibimọ lati ti saari jije siwaju. Leyin ti wọn ba wa pe irun Subhi tan, ki wọn wa seşe lo we. Aawẹ wọn ni alaafia.

★ Lodiwọn igba ti ko ba ti ni jasi inira fun obinrin, o tọ fun un lati lo oogun ti yoo fi sun nkan oşu rẹ siwaju ninu oşu Rọmọdọṣun, ki o le ba awọn musulumi kopa ninu aawẹ naa.

★ Alaawẹ leto lati gbe ito ati kelebe ona ofun mi.

★ Ojise Olohun (s.'a.w) so pe: ***"Ijo mi ko ni ye maa be lorii daadaa ti won ba n kanjuu şinu, ti won si n peje je saari"*** ('Aħmọd lo gba a wa.)

Ojise Olohun (s.'a.w) so pe: ***"Esin (Islaam) ko ni yee maa jawe olubori ni gbogbo igba ti awon eniyan ba ntete şinu, nitori pe awon noşora ati yehuudi maa n peje şinu."*** ('Abuu Daa'uud lo gba a wa.)

★ Wọn fe ki a se adua nigba ti a ba feşe şinu. Ojise Olohun (s.'a.w) so pe: ***(ti yoo se) ti won ko nii ko o le e lowo Dajudaju, nigba ti alaawẹ ba feşe şinu adua kan nbẹ"*** (Ibnu Mojjah lo gba a wa.) Lara awọn adua ti wọn gbawa ti o tọ sunnah lati se

nigba ti a ba fẹẹ ọ́sinu ni adua Ojìṣẹ́ Ọ́lọ́hun (s. ‘a.w) to lọ bayii pe: **“Dhahaba zomọ́’ wabtallati-l-‘uruuq wa thabata-l-‘ajr’ in Ọ́ṣa-Allọ́h”** (‘Abuu Daa’uud lo gba a wa.)

✳ O tọ́ sunnah lati fi dabidun tutu ọ́sinu. Ti ko ba sì tutu, ki a lo dabidun gbìgbẹ́. Ti ko ba tun sí eyi, ki a fi omi ọ́sinu.

✳ Lati le la kuro ninu iyapa ẹnu, o dara fun alaawẹ pe ki o jinna si tiroo lílẹ́ ati kikan nkan sinu oju ati eti ni ọ́san aawẹ. sugbọ́n ti o ba jẹ́ alaisan, o le lo awọ́n nkan wọ́nyi, koda ki o ri adun-un rẹ́ ni ọ́na-ọ́fun. Aawẹ rẹ́ ko bajẹ́.

✳ O tọ́ sunnah fun alaawẹ lati run orin ni gbogbo wakati irun kọ́ọkan (lai ni ẹ́ e de ogongo). O rinlẹ́ pe wọ́n ko kọ́ eyi.

✳ Ọ́ran-anyan ni fun alaawẹ lati jinna si ọ́rọ́ ẹ̀yin, ofofo, irọ́, ati bẹ́bẹ́ẹ́ lọ. Ti ẹ̀nikẹ̀ni ba bu u, ki alaawẹ yaa sọ́ pe: “alaawẹ ni mi o”. ọ́ṣiṣọ́ ti alaawẹ ba nṣọ́ ahọ́n-ọ́n rẹ́ ati awọ́n ẹ̀ya araa rẹ́ yoku nibi awọ́n ẹ́ṣẹ́ ni yoo fi le daabo bo aawẹ rẹ́. Ojìṣẹ́ Ọ́lọ́hun (s.a.w) ti sọ́ pe: **“Èni ti ko ba fi ọ́rọ́ laabi ati iwa laabi silẹ́, Ọ́lọ́hun (ﷺ) ko ni bukaata kankan si aijẹ́ ati aimu (alaawẹ bẹ́ẹ́)”** (‘Aḥmọ́d lo gba a wa.)

✳ Alaawẹ ti wọ́n ba pe wa sibi eto awejẹ́ wẹmu, o tọ́ sunnah fun un lati ẹ́ adua fun ẹ̀ni ti o pe e. Ti ko ba si si ninu aawẹ, o tọ́ sunnah fun un lati jẹun nibẹ́.

✳ Laelatu-l-Qodr ni oru ti o loore julọ́ ninu ọ́dun. Asiko ẹ́ṣa fun oru abiyi naa ni oru mẹ́waa ti o keyin oṣu Rọ́mọ́dọ́n, oru kẹ́tadinlọ́gbọ́n ni o si rinlẹ́ julọ́ ti a le wa a si. Laada iṣẹ́ rere ti a ba ẹ́ ni asiko naa loore ju eyi ti a fi ẹ́gbẹ́run oṣu ẹ́ lọ. Lara apeṣẹ́ rẹ́ ti nbẹ́ lara oru abiyi naa ni: ki oorun ti o ba yọ́ ni aarọ́ ọ́jọ́ naa funfun ọ́sakaṣaka lai ni ni itàńsán pupọ́ ninu, ati ki oju ọ́jọ́ wa ni iwọ́ntun-wọ́n si (ko nii si ooru, ko si nii si otutu). Ọ́lọ́hun le fi Musulumi ẹ́ kongẹ́ oru abiyi naa sugbọ́n ti ko nii mọ́. Ohun ti a fẹ́ fun ẹ̀nikọ́ọkan ni pe ki o gbiyanju ninu ẹ́sin ninu oṣuu Rọ́mọ́dọ́n, paapaa julọ́ ninu oru mẹ́waa to keyin oṣu naa. Ki Musulumi ẹ́ oju kokoro si bi oru kan ko ẹ́ ni nii lọ́ mọ́ oun lọ́wọ́ lai ni yan nọ́ọ́fila nibẹ́. Ti o ba si lọ́ ki irun Taraawih ni janmọ́n, ki o ma ẹ́ kanju kuro lẹ́yin Imọ́m titi ti wọ́n yoo fi pari irun naa, ki wọ́n le kọ́ laada ẹ̀ni ti o fi gbogbo oru ẹ́ nọ́ọ́fila fun un.

✳ Èni ti o ba n gba aawẹ (sunnah) agbagbọ́rẹ́ lọ́wọ́, o tọ́ sunnah fun un lati pari rẹ́ (ni alẹ́), ki i se dandan. Ti o ba mọ́mọ́ ja aawẹ naa, ko lẹ́ṣẹ́ ninu, ko si nii san gbese rẹ́ pada.

✳ **Kikoraro Ninuu Mọ́salasi (I’tikaaf):** Eyi ni ki musulumi ti o ni laakaye koraro lati tele aṣẹ́ Ọ́lọ́hun ninuu mọ́salasi. Wọ́n ẹ́ e ni majẹmu pe ki ẹ̀ni ti o ba nṣẹ́ ‘I’tikaaf lọ́wọ́ wa ni mimọ́ kuro ninu ẹ́gbin nla. Ko si gbọ́dọ́ jade kuro nibẹ́ ayaafi fun ohun ti o ba la dandan lọ́, fun apeṣẹ́ rẹ́, gẹ́gẹ́ bii jijẹ́ mimu, ọ́ṣiṣẹ́ igbọ́nṣẹ́ ati wiwe iwẹ́ ọ́ran-anyan. ‘Iitikaaf yoo bajẹ́ nipasẹ́ jijade fun ohun ti ko la dandan lọ́ ati ọ́ṣiṣẹ́ ibalopọ́ pẹ́lu obinrin. Ọ́ṣiṣẹ́ ‘iitikaaf tọ́ sunnah ni gbogbo asiko. O rinlẹ́ julọ́ ninu oṣuu Rọ́mọ́dọ́n. O tun wa rinlẹ́ julọ́ ninu ọ́jọ́ mẹ́waa ti o keyin oṣu naa. Wakati kan ni o kere julọ́ fun ọ́ṣiṣẹ́ ‘iitikaaf. Wọ́n fẹ́ ki ‘iitikaaf ma ẹ́ din ni ọ́san kan oru kan. Obinrin ko si gbọ́dọ́ ẹ́ ‘iitikaaf ayafi pẹ́lu iyọ́nnda ọ́kọ́ọ́ rẹ́. O si tọ́ sunnah fun ẹ̀ni ti o nṣẹ́ ‘i’tikaaf lati dunnimọ́ ijọ́sin ati titẹ́le aṣẹ́ Ọ́lọ́hun. Ki o gbe ọ́pọ́lọ́ ohun ti ki i ba ti i ẹ́ dandan silẹ́ (ninu awọ́n alamọ́ri aye), ki o si jinna si ohun ti ko ba kan an.

ISÈ HAJJ ATI UMURAH

Eḡkan pere ninu igbesi aye ḡda ni isè hajj ati umura di ḡran-anyan fun un. Awḡn majemu ti yoo sḡ isè naa di ḡran-anyan ni: **1)** Jijè ḡlesin 'Islaam. **2)** Nini laakaye. **3)** Jijè ḡni ti o ti balaga. **4)** Nini ominira (ki o ma si i loko ḡru). **5)** Nini ikapa; eyi ni pe ki o ni ohun ti yoo na lḡ na bḡ lḡwḡ ati ni nkan-angun. (Ti majemu wḡnyi ba ti pe perepere si ḡnikan lara), ṡugbḡn o jafira titi ti o fi jade laye, wḡn yoo fa owo ti o to ṡe isè hajj naa yḡ ninuu dukia rḡ, ti ḡkan ninuu mḡḡbii rḡ yoo si ba ṡe e. Isè hajj ti keferi tabi were ba ṡe ko ni alaafia; ko ni laada. Isè hajj ti ḡmḡde ati ḡru ba ṡe ni alaafia, ṡugbḡn wḡn yoo pada ṡe isè hajj miran ni igba ti gbogbo majemu ba pe si wḡn lara. ḡni ti ko ni ikapa ḡḡḡ bi alaini, ti o ba yawo ṡe isè hajj, yoo gba laada lori rḡ. ḡni ti o ba ba elomiran ṡe isè hajj, ti ko si ti i ṡe hajj tirḡ ṡeṡeṡe, oun lo ni laada isè hajj naa.

Gbigbe Hurumi: O tḡ sunnah fun ḡni ti o ba fḡḡ gbe hurumi lati wḡ, ki o ṡe imḡtoto, ki o si bḡ aṡḡ riran silḡ, ki o si lo ilḡdii ati ibora ti yoo jḡ aṡḡ funfun mimḡ meji. Lḡyin naa, yoo wa mu gbolohun ti yoo fi gbe hurumi wa bayii pe:

“Labbaeka-llaahummḡ ‘umurah” - Ḳḡḡhun! Mo jḡpee Rḡ lati ṡe ‘umura. tabi **“Labbaeka-llaahummḡ hajja”** - Ḳḡḡhun! Mo jḡpee Rḡ lati se hajj. tabi **“Labbaeka-llaahummḡ hajja wa ‘umurah”** - Ḳḡḡhun! Mo jḡpee Rḡ lati ṡe hajj ati umura. (Iru eyi ti o ba fḡḡ ṡe ni yoo wi.) Ti ibḡru idiwḡ lori isè hajj bá n̄ bà á, o le fi kun un pe: “Fa in ḡabasani ḡabis famah̄allii ḡaethu ḡabatatni” – Ti idiwḡ ba ṡeṡe si mi, ibi ti mo ba ti ri idiwḡ naa ni aayee mi.

Ḳnikḡni ti o ba fḡḡ ṡe isè hajj ni anfaani lati ṡḡṡa laarin awḡn ḡna mḡta ti a le gba ṡe ijḡsin naa: Tamḡttu‘, 'Ifroḡd ati Qiroḡn. Ikini ni o loore julḡ. Tamḡttu‘: Eyi ni ki o gbe hurumi fun isè umura ninu awḡn ḡṡu ti a fi nṡe isè hajj. Ki o wa bḡ aṡḡ hurumi silḡ. Lḡyin naa, ki o ṡḡṡe wa gbe hurumi fun isè hajj naa ni ḡḡun kan naa. 'Ifroḡd ni dida ḡwḡ isè hajj nikan ṡe. Qiroḡn ni ki o gbe hurumi hajj ati umura pḡ tabi ki o gbe hurumi fun umura ki o tun wa ṡe hajj lai ti i tura palḡ, ki o wa ṡḡṡe ṡe tawaaf fun mejeeji papḡ (lḡyin ti o ti ba isè hajj de aaye kan).

Nigba ti ḡni ti o fḡḡ lḡ ṡe isè hajj ba ti jokoo lori nnkan-angun yoo ṡe gbolohun “talbiyyah” bayii pe: **“labbaeka-llaahummḡ labbaek, labbaeka laa ṡeriika laka labbaek, inna-l-ḡamda wa-n-ni‘mḡta laka wa-l-mulk, laa ṡeriika lak”** Wḡn fḡ ki o wi gbolohun yii lḡḡḡḡḡḡ. Ḳkunrin yoo wi i soke. Obinrin yoo si wi i ni jḡḡḡḡ.

Awḡn Nkan Eewḡ Fun Ḳni Ti O Ba Gbe Hurumi jḡ mḡsan: **1)** Fifa irun ara. **2)** Gige eekanna. **3)** Wiwḡ aṡḡ riran fun ḡkunrin ayaafi ti ko ba ri ilḡdii ni o le fi wḡ ṡokoto, tabi ti ko ba ri bata ni o le fi wḡ ibḡṡe alawḡ yoo si gee awḡn ibḡṡe mejeeji yii titi yoo fi fi kokosḡ rḡ silḡ (ti awḡn kokosḡ mejeeji yoo fi yḡ sita) ko si ni ṡe itanran lori rḡ. **4)** Fifi nkan bori fun ḡkunrin. **5)** Lilo lḡfinda. **6)** Dídḡḡḡḡ; pipa ḡran igbḡ. **7)** Siso yigi. Eewḡ ni eyi jḡ, sugbḡn ko ni itanran ninu. **8)** Didi obinrin mu pḡlu adun lai la ibalopḡ lḡḡḡ laya-lḡ. Ewure kan (ni yoo fi ṡe saraa), tabi aawḡ ḡḡ mḡta (ni yoo gba), tabi bibḡ alaini mḡfa ni itanran-an rḡ. **9)** Biba obinrin lopḡ ni oju ara. Ti eyi ba ṡeṡe siwaju iturapalḡ kiini (iyḡn, ṡiwaju ki o to sḡ oko meje akḡḡḡḡ), hajji rḡ ti bajḡ. O si di ḡran-anyan fun un lati pari rḡ, yoo si san an pada ni ḡḡun ti o ba ṡeṡe e, ti yoo si tun pa rakunmi kan fun awḡn alaini ti nbḡ ni Mḡkkah. Ti o ba ṡeṡe lḡyin iturapalḡ keji, hajji rḡ ko bajḡ, ṡugbḡn yoo pa maalu nla kan ti yoo fi tanran naa. Ti o

ba sunmọ obinrin ninu işe umura, umura ti bajẹ. O si di dandan fun un lati pa ewure kan, yoo si tun san an pada. Biba obinrin şere ko le ba işe hajj ati umura je ayaafi ti o ba la ibalopo lo. Bi awon eewo wonyi se wa fun awon obinrin naa niyi, yatọ si pe, obinrin letoo lati wo aso riran. Ko nii lo ibori (aso ti won ran fun gbigbe bo gbogbo ori), iboju ati ibowo (lasiko ti o n se işe hajj tabi umura lowo).

Itanran: Meji ni eyi pin si.

1) Itanran pelu şiseşa (mimu eyi ti o ba wu u). Eyi ni titanran lori irun fifa tabi lilo lofinda tabi gige eekanna, tabi bibo ori fun okunrin tabi wiwo aso riran. Eni ti o ba da okan ninu awon oran wonyi lasiko işe hajj yoo seşa laarin ki o fi aawe ojo meta tabi bibo alaini meta, ti yoo gbe ounje ti o to ilaji soo'i (kilo kan abo) fun alaini koşkan, tabi ki o pa ewure kan lati fi tanran naa. Eni ti o ba degbe lasiko yii yoo pa iru eran naa lati fi tanran, ti o ba pa iru eyi ti o le ri iruu re ra. Ti ko ba ti ri iruu re, iye owo ti o too ra eran beje ni yoo fi se saraa lati fi tanran naa.

2) Itanran pelu telentele (ti ikini ko ba rorun ni oro to kan ikeji). Eni ti o ba se hajj tamottu' ati qiroon yoo pa eran ewure, eni ti o ba ba obinrin se asepo yoo pa maalu nla kan. Ti ko ba ri eyi se ni o to kan gbigba aawe meta ni hajj ati aawe meje leyin işe hajj, iyen nigba ti o ba dari de sile. Awon alaini ti won ngbe niluu Mokkah ni won yoo gbe eran ati ounje naa fun.

Wiwo Iluu Mokkah: Adua ti a maa nse nigba ti a ba fe wo mosalasi ni alalaaji yoo se wo inu mosalasi Abowo niluu Mokkah. Leyin naa, yoo bere lati se tawaaf fun Umura ti o ba je pe Tamottu' ni o fe se, tabi ki o se tawaaf fun wiwo lu ti o ba je pe Ifrood tabi Qiroon ni o fe se. Alalaaji yoo bere tawaaf ni eni ti yoo pakaja aso hurumi re; yoo fi aarin gbungbun aso hurumi si abiya otun, yoo si takoko eti aso naa sori ejika osi. Yoo wa bere tawaaf lati ibi ti hajarul-aswad wa, yoo fowo kan an, yoo si fi enu ponowo naa la tabi ki o nawo si hajarul-aswad (ti aaye ba ha fun un lati sunmo on), yoo si so pe "bismi-l-lah w-Allahu 'Akbar". Yoo maa tun eyi wi ni ibere tawaaf koşkan. Leyin naa, yoo gbe Ile Abowo si abala osi, yoo si pooyi (se tawaaf) ile naa ni eemeje. Yoo poseshe lori tawaaf meta akoko ni bi agbaraa re ba se gbe e mo. Yoo si se tawaaf merin ti o seku pelu irin gbodemuke. Gbogbo igba ti o ba wa ni deede ibi ti a npe ni "ruknu yamoonii", ni yoo maa fi owo kan an, ti eyi ba rorun beje. Adua ti yoo si maa se laarin origin yii ati origin ibi ti hajarul-aswad wa ni yii: ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ **"Robbanaa! Aatinaa fi-duniyaa hasanah, wa fi-l-aakhiroti hasanah, wa qinaa 'adhaaba-n-naar."**

Adua ti o ba si wu u ni yoo se ni awon aaye miran lori tawaafuu re. Leyin ti tawaaf ba pari, yoo se noofilah rakaa meji lowo eyin ibuduro maqoomu 'Ibroohim ('a.s.w), ti o ba rorun beje ni aaye naa. Suuratu-l-Kaafiruun ati suuratu-l-Ikhlaas ni yoo fi yan nofila naa. Leyin naa, yoo lo mu omi semise mi daadaa. Yoo tun wa pada si idi Hajarul-Aswad lati fi owo kan an ti o ba ro o lorun beje. Leyin eyi, yoo wa maa se adua lopolopo lori ohun ti o ba n fe ni ogangan "multazum" tiise aaye ti o wa laarin hajarul-Aswad ati ilekun kaba leyin naa yo wa jade losi ori oke sofa, Yoo gun ori okee Sofa lo, yoo si so pe: "Abda' bimoo bada'-Allahu bih". Yoo si ka aayah Al-Quraan ti o so pe:

﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ حَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ﴾

“Dajudaju, okee Sofa ati M^oriwa wa lara aw^on (aaye) ap^eer^e ij^osin fun Ql^ohun. Ko wa si laifi kankan fun enikeni ti o ba l^o se hajj tabi umura lati l^o-soke-l^o-sodo laarin oke mejeeji naa. Enikeni ti o ba si se a^osegb^ore daadaa (ni alekun si ojulowo i^ose esin), Dajudaju, Amoo^ore Onimim^o ni Ql^ohun”

Ti o ba ti wi eyi tan, yoo maa se “All^oq^ohu ’Akbar, laa ilaaha ’ill-All^oq^oh”. Yoo koju si Kaaba, yoo te q^ow^oq^o re mejeeji, yoo si maa se adua. Leyin eyi, yoo so^oka^ole, yoo si rin l^o si aaye kan ti w^on tan ina alaw^o eweko si. Leyin naa, yoo wa sare l^o si aaye keji ti w^on tun se ap^eer^e naa si. Leyin naa, yoo wa rin l^o si okee M^orwa. Bi o se se ni ori okee Sofa naa ni yoo se se lori okee M^orwa. Leyin naa, yoo so^oka^ole, yoo wa be^ore il^osoke l^osodo iru alako^oko yii, titi ti yoo fi se be^ore nigba e^omeje gbako; lati Sofa si M^orwa irin kan, lati M^orwa si Sofa irin kan. (Al^o ab^o yoo si maa je irin-meji.) Bayen ni yoo se ka a titi yoo fi pe meje. Leyin ti eyi ba pari ni yoo to ge irun tabi ki o fa a, sug^on fifa ni o loore jul^o ayaafi fun eni ti o ba fe se umura tam^ottu’, nitori pe yoo pada se hajj leyin-in re. Sug^on eni ti o fe se Qir^oon tabi Ifro^od ko nii turapale leyin igba ti o ba se tawaaf fun gigunle si M^okkah (to^owaafu-l-q^oduum) tan, titi ti yoo fi ju oko ak^oko (jamuratu-l-’aq^obah) ni o^ojo odun. Bi okunrin yoo se se be^ore naa ni obinrin yoo se se, sug^on obinrin ko nii po^ose^ose (ko nii saree kolekole) nigba ti o ba n^ose tawaaf ati lil^osoke l^osodo laarin Sofa ati M^orwa.

Apejuwe I^ose Hajj: Ti o ba di o^ojo “Te^oriyah” (o^ojo kejo ninu o^osuu Dhul-Hijjah), yoo gbe hurumi, ti o ba je pe o ti turapale ninu ilee re ni M^okkah. Yoo si gbera l^o si Mina ni ibi ti yoo ti sun titi di aaro o^ojo ke^osan-an. Ti oorun iyale^ota ba wa yo ni o^ojo ke^osan-an, yoo wa rin l^o si ‘Arafa. Leyin naa, ti oorun ba ti ye atari, yoo ki irun Zuhur ati ‘A^or p^o ni rakaa meji meji. Gbogbo ‘Arafa ni aaye ti o to lati duro si ayaafi koto ‘Uranah. Gbolohun ti yoo se lo^olo^opo ni ‘Arafa ni: **“*laa ’ilaaha ’ill-A-llaah wa^ohdah laa seriika lah, lahu-l-Mul^ok wa lahu-l-Hamd, yu^ohyii wa yumiit, wa huwa ‘alaa kulli seein Q^odiir”***

Yoo se adua lo^olo^opo, yoo se tuuba lori aw^on e^ose ti o ti da seyin, yoo si lekun ni nini ireti ninu Ql^ohun. Ti oorun ba ti wo, yoo dari si Muzdalifah pelu ifarabale ati ni pe^olepe^ole, yoo si maa se telbiyyah lati fi ranti Ql^ohun (Eyi ni: **“*labbaeka-llaahum^oo labbaek, labbaeka laa seriika laka labbaek, ’inna-l-hamda wa-n-ni’mota laka wa-l-mul^ok, laa seriika lak”*”). Nigba ti o ba gunle si Muzdalifah ni yoo wa kirun Mo^oghrib ati I^osa’ papo ni meta meji (meta fun Mo^oghrib, meji fun ‘I^osa’). Leyin naa, yoo wa sun sibe. Yoo ki irun Sub^oh ni ak^oko asikoo re ni kete ti ojumo ba ti mo. Aaye yii ni yoo wa ti yoo maa sadua titi di igba ti aw^on papa owuro yoo fi yo. Leyin naa, yoo wa kuro nibe siwaju ki oorun too yo. Ti o ba de kotoo Ma^ohassir, yoo yara tete koja nibe ni bi o ba se lagbara mo, titi ti yoo fi de Mina. Yoo si be^ore i^ose ni aaye yii pelu sis^o oko we^ore meje (ohun ti w^on fi se ap^eer^e fun e^osu) ni aaye ti a mo si Jamuratu-l-’aq^obah. Yoo maa se All^oq^ohu Akbar ti yoo si maa gbe q^ow^o soke ju ok^okan aw^on oko naa. W^on se e ni majemu pe ki oko naa maa reb^o sinu koto ti o wa ni e^ogb^oe^ogb^oe, koda bi ko ba opo do^ogi ti w^on gbe kale ge^oge bi ami. Yoo da si^ose talbiyyah duro nikete ti o ba ti be^ore oko sis^o. Leyin naa ni yoo pa eran ij^osin ti o ba fe^o pa fun Ql^ohun. Leyin eyi ni yoo wa gerun tabi ki o fa a. Orififa ni o ni laada jul^o. Nikete ti o ti so^o oko meje ak^oko tan ti o si fa irun re tan ni gbogbo nkan ti di**

ẹto fun un ayaafi aṣepọ pẹlu obinrin. Eyi ni iturapalẹ kiini. Lẹyin naa, yoo wa dari si Mọkkah lati ẹ tawaafu-l-’ifaado (tawaafu idari wa si Mọkkah). **Tawaaf** yii jẹ ọran-
 anyan, ohun si ni yoo fi pari iṣẹ hajj. Lẹyin naa, yoo lọ sare laarin **Ṣofa ati Mọrwa**, ti
 o ba jẹ pe Tamottu’ ni o ẹ tabi ko ti i sa **Ṣofa ati Mọrwa tele nigba** ti o fi ẹ
 tawaafu-l-quduum. Ti o ba se eyi tan gbogbo nkan ni o ti di ẹto fun un, titi ti o fi kan
 biba iyawo rẹ lopọ. Eyi ni iturapalẹ keji. Lẹyin naa, o wa di ọran-
 anyan fun un lati lọ sun oorun oṣo meji tabi meṣa ni Mina. Mina ni yoo ti lọ maa sọko mọ ẹṣu
 lojoojumọ lẹyin ti oorun ba ti nyẹ atari, oko meje meje meje ni aaye koṣkan
 lojoojumọ. Yoo berẹ ni aaye isọko kiini, yoo ju oko meje nibẹ. Lẹyin naa, yoo sun
 siwaju, yoo si duro lati bẹ Ọlọhun. Lẹyin naa, yoo bọ si aarin, yoo tun ẹ beẹ. Yoo
 sọ oko, yoo si tun sún siwaju lati duro bẹ Ọlọhun. Lẹyin naa, yoo si bọ si aaye isọko
 ipari, yoo tun sọ oko nibẹ, ẹgbon ko nii sọse nibẹ. Lẹyin ti oṣo kiini, yoo ẹ ti oṣo
 keji naa beẹ. Ti o ba nkanju, yoo tete kuro ni Mina siwaju ki oorun to wọ ni oṣo keji.
 Ti oorun oṣo kejila ba fi le wọ ba a ni Mina, o ti di tulaasi fun un lati sun oorun oṣo
 kẹta nibẹ, ti yoo si sọ oko ni oṣo kẹta naa, ayaafi **ti idifunnfun** ero ba di i lowo lati
 kuro ni asiko ti o gbero lati fi Mina silẹ (ti i ẹ oṣo **keji**). **Sunkere** pakekere ero ni o le
 mu un jade ni Mina lẹyin ti ọdun oṣo keji ba ti **wọ tan**. Bi ẹni ti o ẹ hajj Qiroon
 ẹse ẹle beẹ naa ni ẹni ti o se hajj Ifrood naa yoo ẹ se, ayaafi pe ẹni ti o ẹ qiroon
 gbodo pa ẹran ẹge bii ẹni ti o ẹ tamottu’. (Ẹni ti o ẹ ifrood nikan ni ko nii pa
 ẹran). Ti ẹni ti o wa ẹ iṣẹ hajj ba ti fe pada si ọdọ awon mọlebi rẹ, ko gbodo ma
 dagbere fun ile Abowo naa, ti yoo fi jẹ pe tawaaf ni yoo ẹ keyin iṣẹ hajj. Obinrin ti
 nse nkan oṣu tabi eyi ti ẹjẹ ibimọ wa ni ara rẹ nikan ni ko ni ẹ tawaaf idagbere
 (towaafu-l-wadaa’). Ẹni ti o ba ẹ tawaaf idagbere tan, ti o ba tun lọ kopa nibi tita
 rira, yoo tun tawaaf idagbere naa se pada. Ẹni ti o ba jade kuro ni Mọkkah siwaju ki
 o to ẹ tawaaf idagbere, yoo pada waa ẹ e ti ọnaa rẹ ba sunmọ. Ti ọnaa rẹ ba jinna,
 yoo pa ẹran kan lati fi tanran.

Ni Ṣoki, Eyi Ni Eto Iṣẹ Hajj ẹse Ni Ẹsẹntẹlé: Origun Merin Ni Origun Hajj:

1) Gbigbe hurumi: eyi ni mimu erongba wa fun bibere iṣẹ hajj. **2)** Diduro si Arafa.
3) ẹse tawaaf ibewo (tawaaf ifaado). **4)** Piposese laarin **Ṣofa ati Mọrwa**.

Meje Si Ni Ọran-anyan Rẹ: **1)** Gbigbe hurumi ni aaye rẹ. **2)** Diduro si Arafa titi di
 igba ti oorun yoo fi wọ. **3)** Sisun ni Muzdalifa titi di ẹyin ilaji oru. **4)** Sisun ni Mina
 fun awon oṣo ti alalaji yoo maa reti yiye latari oorun ki o le ju oko mọ ẹṣu.
5) Sisoko mọ aṣetaani. **6)** Fifa irun tabi gigerun. **7)** ẹse tawaaf idagbere.

Origun Meṣa Ni Origun Umura: **1)** Gbigbe hurumi. **2)** ẹse tawaaf fun umura.
3) Sisa **Ṣofa ati Mọrwa** fun umura.

Meji Si Ni Ọran-anyan Rẹ: **1)** Gbigbe hurumi ni aaye rẹ. **2)** Fifa irun tabi gigerun.

**Ẹni ti o ba gbe origun kan ju silẹ: ko ti i ri iṣẹ hajj ati umura se. Ẹni ti o ba gbe
 ọran-anyan kan ju silẹ: yoo pa ẹran itanran lori rẹ. Ẹni ti o ba gbe sunnah kan
 ju silẹ: ko nii san itanran kankan.**

Majemu Meṣala Lo Wa Fun Tawaaf Ti Ọlọhun Yoo Gba: **1)** Jije ẹlesin Islaam.
2) Nini laakaye. **3)** Nini erongba kan ni pátó (yala tawaaf hajj tabi tawaaf umura).
4) Ki asiko ẹse tawaaf to (fun apere, ẹni ti ko ti i setan lati dari wale ko gbodo ẹ
 tawaaf idagbere silẹ. **5)** Bibo ihoho fun ẹni ti o ba ni ikapa lati ẹ beẹ. **6)** Wiwa ni

mimọ fun ẹni ti ki i ba ẹ ba ẹ ọmọde. **7)** Ki o da ẹni ti o ba fẹ ẹ tawaaf loju pe oun ti yipo Kaaba ni ẹemeje. **8)** Gbigbe Kaaba si ọwọ osi (ọwọ alaafia), yoo si da eyi ti o ba ẹ lodi pada. **9)** Ki eniyan ma ẹ rin irin arinseyin (lilo siwaju lo seyin). **10)** Ririn fun ẹni ti o ba ni ikapa. **11)** Tito yiyipo Kaaba (şise tawaaf) ni telentele. **12)** Bibo sinu moşalasi Abowo ẹ tawaaf. **13)** Biberẹ tawaaf lati ibi hajarul-aswad.

Sunnah Tawaaf: Fifi ọwọ kan hajarul-aswad (okuta dudu) ati fifi ẹnu kin in, wiwi Alloḡhu 'Akbar nigba ti a ba fẹ ẹ eyi, fifi ọwọ kan ruknu yamḡḡnii (origun ọtun), pipakaja aşo hurumi, pipoşeş ẹ ati ririn ni aaye ti a ya silẹ fun ọkoşkan, şise adua ati adhikir ni asiko ti a ba nş tawaaf lowo, sisunmo Ile naa (Kaaba) ati yiyan noşfila rakaa meji lowo ẹyin ibuduro Maḡḡomu 'Ibroḡhiim.

Meşan Ni Majemu Sisa Şofa Ati Moşwa: 1) Jije ẹleşin Islaam. **2)** Nini laakaye. **3)** Nini erongba. **4)** Sisa ere naa ni telentele. **5)** Ririn fun ẹni ba ni ikapa. **6)** Sisa ere naa pe meje. **7)** Ririn alafo ti nbe laarin Şofa ati Moşwa tan patapata. **8)** Sisa Şofa ati Moşwa leyin ti o ti ẹ tawaaf to dara. **9)** Sisa ere kiini lati Şofa ati sisa ere keji lati Moşwa, ti yoo fi je pe ere kiini, keş, karun-un ati keje yoo maa berẹ lati Şofa, ere keji, kerin ati keş yoo maa berẹ lati Moşwa.

Sunnah Fun Sisa Şofa Ati Moşwa: Wiwa ni mimọ kuro ninu ẹgbin ati idoti, bibo ihoho, şise adhikir ati adua lasiko naa, sisare ati ririn ni aaye ti a ya silẹ fun ọkoşkan, gipun oke mejeeji ati fifi sisa Şofa tele şise tawaaf loju ẹş.

Akiyesi: Ohun ti o loore julọ ni sisọ oko aşetaani ni ojo koşkan, sugbon ko si laifi nibi ki eniyan so ti ojo kiini di ojo keji, tabi ki o so gbogbo re papo ni ojo ti o keyin fun oko sisọ. O to beş.

Pipa Eran Odun Ileya: Sunnah ti won kanpamo ni şise beş. Lati ojo ti oşu Dhu-l-Hijjah ba ti le titi di ojo iperan ni o ti di eewo fun ẹni ti o ba fẹ pa eran odun Ileya lati ge irun ara, eekanna tabi awo araa re.

Pipa Eran Isomoloruko ('aqiiqoh): Sunnah ni. Ewure meji fun omokunrin. Ewure kan fun omobinrin. Won fe ki a pa eran naa ni ojo keje. O tun to sunnah bakan naa ki a fa irun ori omọ naa ni ojo keje, ki a si won on pelu fadaka, ki a wa fi iye owo re se saraa.

ANFAANI KAN NIYI: Enikeni to ba wo inu moşalaasi ojiş Ọḡhun (ike ati ọla Ọḡhun ko maa ba), yoo berẹ pelu şise nafila rakat meji, leyin naa yoo lo sibi saare re abiyi, yoo da oju re ko ogangan iwaju ojiş Ọḡhun (ike ati ọla Ọḡhun ko maa ba) leni ti yoo deyin ko gabasi (ibi ti a maa ndojuko kirun), ti okan yoo si kun fun ọwọ ati aponle e re bi ẹni wipe o nfi oju ri gangan, yoo salama bayi pe **“as-salaam alaeka yaa Rasuula llah”** (alaafia Ọḡhun ko maa ba e, ire ojiş Ọḡhun), to ba se alekun lori odiwon salama yii, ko leewo. Leyin naa, yoo yirapada di ẹ ni odiwon igunpa, yoo si so pe **“as-salaam alaeka yaa Abaa Bakr as-Siddiiq”** (alaafia Ọḡhun ko maa ba e, ire Abu Bakr as-siddiiq), **“as-salaam alaeka yaa ‘Umor al-Faaruuq** (alaafia Ọḡhun ko maa ba e, ire 'Umor al-Faaruuq), Ire Ọḡhun! san awon mejeeji lesan rere latara kikun ojiş Ọḡhun lowo, ati latara yiyonda emii won fun Islaam. Leyin naa yoo dojukọ gabasi, leni ti yoo gbe yaara ti awon saare naa wa sowo osi, yoo si se adu'a.

ANFAANI LŌKAN-Q-JŌKAN

★ **EŞE DIDA:** Lara awon nkan ti maa npa eşe re, ti yoo si ha a danu ni: ironupiwada tooto, itoro aforijin Olohun, şise işe rere, riri adanwo, saraa şise ati şise adua fun elomii. Ti eşe ba tun şeku ti ko ti i si aforijin Olohun lori e, won yoo je eđa niya re ninu saare tabi lojo alukiyaamo tabi ninu inaa Jahanamo, titi ti yoo fi mo kuro nibi eşe naa. Leyin naa, yoo şeşe wa wo oğba idera ti o ba ku sori imo'lorun lokan sošo. Amo ti o ba ku sori aigbagbo tabi idorogun mo'lorun tabi işoju-meji ninu esin, gbera ni yoo şe ninu inaa Jahanamo.

Eşe ati iyapa Olohun ni oripa pupo lara omoniyan; awon oripa re lori okan re nipe eşe maa ko aayun, kun, iyepere, aisan okan, eşe asi maa di okan lowo lati mona Olohun. Oripa eşe lori esin: nipe eşe maa n jogun dida eşe mii fun eđa. Asi ma şe titele aşe Olohun leewo fun un. Bakan naa, eşe dida ma n şe adua Ojişe, adua awon molaaika ati awon musulumi leewo fun un. Oripa eşe lori ije-imu: nipe Eşe ma n şe ije-imu leewo. Asi ma ye ike Olohun mo eeyan lowo. Yoo si ko iparun ba ibukun Olohun ti nbe lowo eđa. Oripa eşe lori enikookan: nipe Eşe ma nmu alubarika kuro ninu işemi onitoun, ti ije-imu yoo si fun pinpin, lilo bibo ko si nii rorun fun onitoun. Oripa eşe lori awujo: nipe Eşe ama mu ifokanbale kuro laarin awujo. Asi maa şokunfa ikorira. Awon adari ilu ati awon ota ilu ni won asi maa je gaba lori ara ilu beşe. ti oda ojo ati awon adanwo mii yoo si maa şeşe.

★ **IBANUJE:** Ifokanbale, idunnu ati işemi ti ko ni ibanuje ninu je ohun ti enikookan nfe. Awon nkan wonyi ni o le mu ki işemi aye dara. Awon okunfa kan ti o je mo esin, adamo ati işe, ti ko pe sodo enikan tayo odo musulumi, ni won le şokunfa awon nkan naa; lara awon nkan wonyi ni: (1) Gbigba Olohun gbọ. (2) şise moşee Olohun ati jijina si moşee Olohun. (3) Hihuwa daadaa, sisoro daadaa ati şise awon nkan daadaa mii. (4) Lilo asiko fun işe tabi imo ti o şanfaani yala o je mo esin tabi alamori aye. (5) Aini ma fi gbogbo igba ro awon ohun ti yoo şeşe tabi ti o ti rekoja lo. Dipo beşe, ki o gbajumo awon nkan ti yoo muşe nişe ojumo. (6) Riranti Olohun loşoloşo. (7) Sisọ nipa ike Olohun, eyi ti o han ati eyi ti o pamo (ki o si ma şe fi igba bo oore Olohun moşe.) (8) Şisiju wo eni ti o kere si o, ki o si ma şe maa wo awon ti won ri jaje ju o lo. (9) Ki o şise to ohun ti o ba le pa ibanuje re, ki o si şise to ohun ti o ba le şokunfa idunnu. (10) wiwa işo loşi odo Olohun pelu adua ti Ojişe Olohun fi maa n ti ibanuje lo.

Aafa ti oruko re n je: 'Ibrophiim al-Khawwaas (ki Olohun ke e), o so pe: Marun-un ni oogun aisan okan: kika Al-Quraan pelu fifi okan tele itumoo re, aawe gbigba, yian noşfila loru, şise adua lasiko saari ati jijokoo po pelu awon eni rere.

Eşan şise iranti Olohun ninu irun tabi ni aye miran ti o ti ma nwaye kole je atewo gba titi ti eniyan yo fi soşo loro ti yoo si fun araa re gbọ lai gbodo fişe idiwo fun elomiran.

★ **IGBEYAWO:** Sunnah ni fun eni ti n gbero adun biba obinrin loşo lati fe iyawo, sugbon ti o le mara duro. Eto ni fun eni ti kii gbero adun biba obinrin loşo lati fe iyawo. Oran-anyan ni fun eni ti ko ba le mara duro lati fe iyawo. Igbeyawo lo ye ki won ti şaaju işe hajj oran-anyan. Eewo ni wiwo obinrin olobinrin. Eewo si ni fifi oju adun wo agbalagba obinrin ati okunrin alaradidan bi ara obinrin. Eewo ni wiwa ni kolofin pelu obinrin olobinrin. Eewo ni fifi oju adun wo eranko.

Ko lẹtọ fun obi lati kan-an nipa fun ọmọ wọn pe ko fẹ ẹni ti ko wu u. Ko si di tulaasi fun un lati mu aṣẹ wọn ẹ ni bi eleyii. Eyi ko si tumọ si pe ọmọ ti di alaigboran.

Fife ti ọkunrin ba fẹ obinrin yoo fidi mulẹ ti yoo si ni alaafia pẹlu awọn majemu wonyi: (1) **Ṣiṣe adayanri tọkọ-tiyawo;** ko dara ki obi iyawo sọ pe: mo fi ọkan ninu awọn ọmọ mi fun ọ, ti o si ni ọmọ pupọ. A gbọdọ mọ ewo ninu awọn ọmọ naa ni pato. (2) Ki ọkunrin ti ẹsin ti di ọran-anyan fun, ti o si ti dantọ yonu si obinrin ti a fi fun un. Bakan naa, Ki obinrin ti o jẹ ọmọluabi (ti kii ẹ ẹru-binrin, ti laakaye rẹ si pe, ki o yonu si ọkunrin ti o fẹ fẹ. (3) **Alamojuto obinrin:** ko lẹtọ ki obinrin da fi ara rẹ lọkọ, ẹlomii ko si gbọdọ fọmọ lọkọ tayọ alamojuto rẹ ayafi ti ẹni yii ba kọ lati fa obinrin naa fun ẹni ti o kaju oṣuwọn. Ni ẹsin, bayi ni awọn alamojuto obinrin ẹ to ẹle ara wọn: baba ọmọbinrin ni alamoojuto kiini, babaa baba si oke lo ẹle e. Lẹyin naa, ọmọ ti obinrin naa bi lọmọ. Lẹyin naa, ọmọ ọmọ rẹ si isalẹ. Lẹyin naa, ọkunrin ti o jẹ ọmọ iya-ọmọ baba kan naa fun obinrin naa. Lẹyin naa, ọkunrin ti o jẹ ọmọ baba fun obinrin naa. Lẹyin naa, ọmọkunrin ti ọkunrin yii ba bi ... titi de ipari. (4) **Jijerii:** O di tulaasi ki a ri ọkunrin meji to ti balaga, to ni laakaye, to jẹ onideede ti wọn yoo jẹri si eto ifọmọ lọkọ naa. (5) **Lila kuro nibi adina igbeyawo;** gẹgẹ bi didi eleewọ ẹni nipasẹ ijọ mumu kan naa tabi ibi tabi idana.

Awọn Obinrin Ti Wọn ẹ Ni Eewọ Fun Wa Lati Fẹ:

Ikini: Awọn eleewọ laelae (awọn obinrin ti ọkunrin ko gbọdọ fẹ laelae); isọri isọri ni wọn: 1) Obinrin eleewọ laelae fun ni nipasẹ ibi. Awọn ni iya ẹni ati iya-iya si oke, ọmọbinrin ẹni ati arọmọdọmọ rẹ, arabinrin ẹni yala ọbakan tabi ọmọ iya ẹni, arabinrin baba ẹni, arabinrin iya ẹni, ọmọbinrin arabinrin ẹni ati ọmọbinrin arakunrin ẹni. 2) Obinrin eleewọ laelae fun ni nipasẹ ọmu. Gbogbo awọn ti wọn jẹ eleewọ laelae fun ni nipasẹ ibi naa lo jẹ eleewọ laelae fun ni nipasẹ mimu ọmu kan naa. 3) **Obinrin eleewọ laelae fun ni nipasẹ idana.** Awọn ni iya iyawo ẹni ati iya iyaa rẹ si oke, iyawo baba ati iyawo babaa baba soke iyawo ọmọ ẹni, iyawo ọmọ-ọmọ ẹni, ati ọmọbinrin iyawo ẹni ati arọmọdọmọ rẹ.

Ikeji: **Awọn eleewọ fun gbedeke asiko kan;** isọri meji ni wọn: 1) Arabinrin iyawo ẹni tabi arabinrin iya iyawo ẹni, o ti di eleewọ fun ni lati fẹ ni ọwọ asiko ti ọmọ iyaa wọn si nje iyawo ẹni. Gegebe naa o tako ẹria lati fẹ ọmọbinrin pẹlu ọmọ-iya iya rẹ tabi ọmọ-iya baba rẹ sile ni asiko kan-naa. 2) Abilekọ di eleewọ fun ni lati fẹ fun niwọn igba ti o si nje iyawo fun ọkọ rẹ.

★ **KIKỌ IYAWO ẸNI SILE:** Eewọ ni kikọ obinrin silẹ nigba ti o ba n ẹ nkan oṣu tabi eje ibimọ lọwọ. Be naa ni o ẹ jẹ eewọ lati kọ obinrin lẹyin imọra kuro ninu awọn eje naa ti ibalopo si ti waye laarin wọn, ṣugbọn ti eeyan ba kọ obinrin ni awọn asiko wonyi, kikọ silẹ naa fẹ mulẹ. Wọn kọ kikọ obinrin silẹ lai ni idi kan pato. Wọn ẹ e lẹtọ ti o ba nidii to moyanlari. O tọ sunnah ti igbeyawo ko ba rọgbọ lati kọ obinrin silẹ. Ki i ẹ ọran-anyan lati ẹle aṣẹ obi nibi kikọ obinrin silẹ. Wọn ẹ e ni eewọ fun ẹni ti o ba fẹ kọ iyawo rẹ silẹ lati kọ ọ ju gbolohun kan lọ. O si jẹ dandan ki ikọsilẹ yii ẹle ni asiko ti obinrin naa ba wa ninu imọra kan ti ibalopo kankan ko ti i waye larin rẹ. Ni igba yii ni ọkọ yoo wa kọ iyawo rẹ silẹ pẹlu gbolohun kan pere,

ko nii še alekun lori ẹ, yoo si fi obinrin bẹẹ silẹ titi yoo fi pari opo ikọsilẹ. Eewọ ni fun obinrin ti wọn ba kọ silẹ bayii (ni gbolohun kan ti yoo fun ọkọọ rẹ ni **anfaani** lati da a pada) lati lọ še opo ikọsilẹ naa ni ita yatọ si ile ọkọọ rẹ. Eewọ si ni **fun ọkọ** naa lati le obinrin naa jade saaju ki onka opo ikọsilẹ naa too pe. Ikọsilẹ **gbodo** je gbolohun ti yoo jade lori ahon. Erongba okan nikan ko le mu ikosile waye.

★ **IBURA:** Awon majemu merin ni o wa fun ibura ti o je dandan ki a mu itanran wa lori ẹ. **1)** Nini ipinnu okan lori ibura naa: ibura ko fese mulẹ nigba ti o ba je pe ori ahan lasan ni eeyan fi so o. Iru ibura bayii ni a mo si ibura ofuutu-feṣeṣe. Apeṣere eyi ni ibura ti maa nja wa laarin ibanisoro pe: bẹẹ ni, mo fi Olohun bura; bẹẹ kọ, mo fi Olohun bura. **2)** Ki ibura yii je lori ohun ti yoo sese seṣe, ti o si rorun ki o seṣe: ibura ko fese mulẹ lori ohun ti o ti re kọja ti eni ti o nbura lori ẹ ko si mo bẹẹ abi pe ko mo pe oro ko ri bi oun se ro o si, tabi ohun ti o ti re kọja ti o si han si eniyan pe iro ni oun bura le lori. Ibura yii ni a mo si ibura eke, lara ese nla si ni o wa. Tabi ki o maa bura lori ohun ti yoo sese seṣe, ti o wa lero pe ododo ni oun nso amọ ti oro ba ibomiran yo leyin-oreyin. **3)** Ki eni ti o bura se bẹẹ lati inu okan-an re wa ki o ma la tipatipa lo. **4)** Ki o yapa ibura nipase sese ohun ti o ti bura lori ẹ pe oun ko nii se tabi ki o gbe ju silẹ ohun ti o ti bura lori ẹ pe oun yoo se. Eni ti o ba fi ayaafi si ibura re ko nii se itanran pelu majemu meji: **a)** Ki ibura naa so po mo ayaafi naa. **b)** Ki o ni erongba lati fi ayaafi sinu ibura naa, gege bii ki eniyan so pe: “Mo fi Olohun bura, ti Olohun ba fe bẹẹ...”

Eni ti o ba bura lori kini kan ti o wa pada ri i pe ida keji re ni o dara julọ, ohun ti sunnah wi lori ẹ ni pe, ki o mu itanran wa lori iburaa re, ki o si se eyi ti o dara julọ.

Itanran Ibura: Ohun ni ki o bo alaini mewa. Ounjẹ kilo kan ati aabo ni yoo si gbe fun alaini kọkan. Tabi ki o raṣo si okokan won lorun. Tabi ki o bo okun eru kuro lorun eru kan. Ti gbogbo eyi ko ba rorun, yoo gba aawe fun ojo meta ni telentele. Eni ti o ba ni ikapa lati bo awon alaini tabi lati raṣo fun awon alaini, ti o wa lo gba aawe dipo re, ko ti i tan oran-an re. O to lati se itanran saaju ati leyin iyapa ibura. Itanran kan pere ni eni ba bura reṣeṣe lori ohun kan soṣo yoo mu wa. Sugbon iye nkan ti ibura ba waye lori ẹ ni iye itanran ti eeyan yoo se (ti o ba fi le yapa ibura naa).

★ **IJEJE:** Oniran-anran ni eyi: **1) Ijeje alainigbede:** apejuwe eyi ni ki eeyan so pe, mo se ijeje fun Olohun ti mo ba fi le gbadun. Ni o ba dake lai so gbedeke ohun ti yoo se. Itanran ibura ni yoo mu wa ti o ba fi le gbadun lori aisan-an re. **2) Ijeje onibiinu:** Eyi ni ki o so majemu po mo ijeje, ti yoo gba a lero pe kini kan ko nii mu oun se nkan tabi pe kini kan yoo mu oun se nkan. Apeṣere eyi ni ki eeyan fi ibinu so pe, ti mo ba tun fi le ba o soro pere, aawe odun kan gbako ni maa gba lori ẹ. Idajo re: ninuu ki o se ohun ti o labo araa re lorun tabi ki o se itanran ibura ti o ba fi le ba onitoun soro. **3) Ijeje lori nkan eto,** apeṣere eyi ni ki enikan so pe, mo se ijeje fun Olohun pe maa woṣo mi. Idajo re: Ninuu ki o wo aso naa tabi ki o mu itanran ibura wa. **4)** Ijeje lori nkan ti a ko: apeṣere eyi ni ki eeyan so pe, mo se ijeje fun Olohun pe maa ko iyawoo mi. Idajo re: O to sunnah fun un lati mu itanran ibura wa lori ẹ, ko si ni se ohun ti o se ijeje le lori mo. Ti o ba si mu ijeje se, ko ni se itanran ibura mo lori ẹ. **5)** Ijeje lori iyapa ase Olohun: apeṣere eyi ni ki eniyan so pe, mo se ijeje fun Olohun pe maa jalẹ. Idajo re: Eewo ni fun un lati

mu ijejeḗ naa ṣe. Yoo si ṣe itanran ibura lori e. Ti o ba si mu ijejeḗ re ṣe, o ti deṣe, ko si ni ṣe itanran ibura mo lori e. 6) Ijejeḗ lati tele aṣe Oloḥun: apeḗre eyi ni ki eniyan so pe, mo ṣe ijejeḗ fun Oloḥun pe maa yan iye nofila bayii, pelu erongba lati fi sunmo Oloḥun. Ti o ba la majemu lo, bii ki o so ijejeḗ re po mo nini alaafia nibi aisan, o ti di oran-anyan fun un lati mu ijejeḗ naa ṣe ti majemu ba ti biya. Ti ko ba si la majemu kankan lo, o gbodo mu ijejeḗ naa ṣe ni.

★ **FIFUN OMỌ LOYAN MU:** Ohun ti o je eewo nipase ibi naa lo je eewo nipase fifun omọ loyan mu. Iyen ri beḗ pelu awon majemu meta: 1) Ki o je pe omi oyan naa nse nipase omọ bibi, ki o ma se nipase mii (bii ki omi omu se nipase aisan). 2) Ki o je pe laarin odun meji akoko ti won bi omọ naa ni o mu omu naa. 3) Ki o daju pe o to eḗmarun ti omọ naa mu omu laya iya naa. Imuyan eḗkan ni pe, ki omọ fa omi oyan titi yoo fi gbenu kuro nibe, ko baa ma ti i yo. Gbigbe bukaata ije-imu (yatọ si owo oya) ati ogun jije ko le seḗle nipase gbigba omọ fun lomu.

★ **ASOTELE:** Ti eto eto ti ko ni akosile ba nbe ni odo enikan, o di dandan fun eni ti iwo naa nbe lorun-un re lati so asotele pe ki won fun onitoun ni eto naa pada.

O to sunnah fun eni ti o ba ni dukia tabi owo loḗloḗ lati so asoḗle pe ki won ba oun se itore aanu pelu ida kan ninu ida marun-un fun alaini to je alajobi, ti ko si lara awon ti ogun-un re to si. Ti ko ba se eyi fun alajobi, yoo dari re si odo alaini, onimimo ati eniire. Won ko o fun alaini, ti o ni awon ti yoo jogun-un re nile, lati so iru asotele yii, ayafi ti won ba roro tayọ eyi. Won se e ni eewo lati so iru asoḗle yii fun ara ita pelu ohun ti yoo po ju ida meta ogun lo. Eewo si ni bakan naa lati so iru asotele yii fun eni ti yoo je lara ogun, koda ki nnkan naa kere niye. Ayaafi ti gbogbo awon ti won yoo jo je ogun ba yonu si siṣe beḗ leyin ti oku ti ku tan. Won yoo si wogi le asotele ti alasotele ba so pe: mi o se mo tabi mo ti wogi le e tabi mo ti yi i pada, abbl.

Won fe ki alasoḗle ko iruu gbolohun bayii saaju asoḗle re: **“Bismi-llaahi-r-Rahmoḗni-r-Roḥiim. Eyi ni asotele ti emi, lagbaja omọ lagbaja ti o njeri pe dajudaju ko si eni ti ijosin to si ayaafi Allaah okan soṣo, ko si orogun fun un, atipe dajudaju erusin-in Re ati ojiṣe Re ni Muhammod. Oun tun n jeri pe, dajudaju ododo ni oḡba idera, dajudaju ododo ni ina, dajudaju opin aye nbo, ko si iyemeji ninu e, bakan-naa, dajudaju Oloḥun yoo gbe awon ti nbe ninuu saare dide. Mo wa nso asoḗle fun awon molebii mi ti mo ba fi saye lo pe, ki won beru Oloḥun Allaah, ki won se atunse ohun ti o ba n be ni aarin won, ki won tele Oloḥun ati Ojiṣe Re, ti won ba je onigbagbo ododo. Asoḗle ti rosulu-lah 'Ibroḗhiim so fun awon omọ re ati eyi ti rosulu-lah Ya'quub so, ni mo fi nso asoḗle fun yin pe: ﴿يٰٓبٰنِيٓ اِنَّ اللّٰهَ اَصْطَفٰى لَكُمْ الَّذِيْنَ فَلَا تَمُوْنُ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ﴾ “Mo pe eyin omọ mi! Dajudaju, Oloḥun ti se asanyan esin naa fun yin, nitori naa, e e gbodo ku ayaafi ki e je musulumi”**

★ **Won fe e pe ti a ba ntoro ike fun rosulu-lah,** ki a wi gbolohun solaatu ati salaam papo fun un, ko mo si mo sori okan ninuu mejeeji. A ki i wi iru gbolohun yii fun elomii yatọ si awon ojiṣe Oloḥun. Fun apeḗre, ko to ki a so pe, ki Oloḥun se ike se igẹ fun 'Abuu Bakr. Won ko o ni ti fifi se afomo. Amọ o, ti won ba daruko awon mii mo awon Ojiṣe Oloḥun, won le fi anfaani iyen toro ike ati igẹ fun won papo pelu apanupo

awon aafaa. Fun apeere, o leto lati so pe, Olohun! se ike ati igu fun Muhammod, awon ara ilee re, awon sohaaba re, awon iyawoo re ati awon aromodomo re.

Won fe ki a maa toro iyonu ati ike Olohun fun awon sohaaba, awon tiwon tele won, ati awon tiwon tun nbe leyin won bii awon oni mimo, ati awon Olujosin ati eni esa ti won ti re koja. Fun apeere, ti a ba daruko awon aafaa bii 'Abuu Haniifah, Moqlik, Saafi' ati 'Ahmod, a o so pe, "rodiy-Allooh 'anihum" – ki Olohun yonu si won, tabi "rohimo humu-llooh" – ki Olohun ke won.

★ **DIDU ERAN:** O di dandan lati du gbogbo eranko ti a se jije re ni eto, ti a le ri de mole, ti o si je eranko orile. sise be ni yoo so jije eran naa di eto fun wa. Majemu merin ni o gbodo pe si ara didu eran: **1)** Ki eni ti o fe du eran je onilaakaye. **2)** Ki ohun ti yoo fi du eran naa ma je eyin ati eekanna. Ko leto lati fi awon nkan mejeeji yii du eran. **3)** Gige gogongo ja ati isan egbee re mejeeji tabi okan ninu e. **4)** Wiwi bismi-llaah nigba ti a ba fe gbe ope lee lorun. A le lo ede abinibi, yatso si ede Larubawa. O si tosuna ki a se Allaahu 'Akbar mo gbolohun naa. Ti iye ba fo wiwi gbolohun naa tabi ko ti e mo pe o je dandan lati wi i, ko so eran be di ewo fun wa lati je.

★ **DIDEGBE TABI SISODE ERAN:** Eyi ni didede eranko igbe ti o je eto lati je amo ti ko si ikapa lati de eran naa mole fun pipa. **Idajoo re:** Won se e ni eto fun eni ti o ba gba a lero lati dede. Won si ko o fun eni ti o fe pa eran igbe sere lasan. Won se e ni ewo lati dede ti o ba je pe yoo ko inira ba oko ati ile-gbee awon eniyan. **Maje mu merin lo so didegbe di eto:** **1)** Ki ode be je eni ti o leto si didu eran. **2)** Ki o lo irin-inse ti o le so eran di eto fun jije lati fi pa a gegebii nkan ti o mu lenu bii oko, ofa, abbl. Ti o ba je pe fifi eranko ti o ni eekanna lati fi mu eranko ni, bii eye asa konko ati aja. Iru eranko naa gbodo je eyi ti won ti ko lekoo. **3)** Mimomo ronun lati dede. Eyi ni pe, ki eniyan momo ju nkan idede mo eran igbe naa. Ti nkan idede ba seesi bolu eranko, ti o si tipase be ku finifin, ko leto lati je iru eran be. **4)** Didaruko Olohun nigba ti a ba fe ta nkan mo eran naa. Ti eeyan ba gbagbe lati so be nibi didegbe, giifa ni eran ku si niyen.

★ **OUNJE:** Oun ni gbogbo ohun jije ati mimu. Ipile ni pe eto ni. Gbogbo ounje yoo maa di eto pelu majemu meta: **1)** Ki ounje naa je mimo. **2)** Ki o ma si inira nibe. **3)** Ki o ma si je onidoti elegbin.

Gbogbo ounje egbin, bii eje ati okunbete, ni won se ni ewo. Ewo ni ounje ti o ba le fi inira kan ni, gege bi iwo. **Ewo tun** ni ounje ti o ba je idoti ati **egbin gege** bi igbe, ito, ina ori ati idun. Awon **eranko** orile ti won se jije re ni ewo **ni** awon wonyi: ketekete ile ati awon eranko **ti maa** nfi eyin ogan dede eranko **egbee** won gege bi kiniun, ekun, ikooko, amotekun, aja, edede, obo, ologbo koda koje ologbo oko (ayinnimo) ati kolokolol ayaafi ikooko. Awon eye ti o je ewo ni eye ti ba maa nfi eekanna dede eranko gege bi asa, Aalapaa-ndede ati eye abeekana ati eye awodi ati asa agbe laamu ati owiwi. Ewo tun ni jije eye ti ba maa nje oku eranko, gege bi igun.

Bakan naa, ewo ni jije eye ti Larubaawa (ati awon eniyan mii) ni igboro ba ka si eran ti won ki i je, gege bi adan, ekute ile, akeke, eesin oyin, esinsin, labalaba, eye ayekooto ati ejo. Be si ni ewo ni jije awon kokoro kan gege bi okunkun,

ekolo ati agbọn. Siwaju si i, eewọ ni jije awọn ẹranko ti ọ́rĩa Islaam ni ki a maa pa, gẹgẹ bi akekee. Eewọ tun ni jije awọn ẹranko ti 'Islaam ni ki a maa pa, gẹgẹ bi awarebe (yatọ si eyi ti maa nta eniyan).

Eewọ tun ni lati jẹ ẹranko ti o ba waye nipasẹ ẹranko ti a maa nje ati ẹranko ti a ki i jẹ, gẹgẹ bi ibaaka ti o maa nwaye lati ibi aṣepọ ketekete ati eṣin. Ọ́gbọ́n ki i se eewọ lati jẹ ẹranko ti o ba waye nipasẹ ẹranko meji ototo, ti ikini ati ikeji jẹ eran ti o leto lati jẹ.

Awọn ẹranko ti o yatọ si awọn ti a ka soke yii ni jije re je eto. Apejuwe awọn wonyi ni awọn ẹranko ti a maa nsin ninu ile ati eṣin. Gẹgẹ be naa ni o se leto lati jẹ awọn ẹranko bii àgbánréré, ehoró, emó, agilinti ati egbin. Gbogbo awọn ẹranko ti o ba ngbe inu omi ni a le jẹ yatọ si opolo, ejo ati oni.

Gbogbo ẹranko ti a ba sin pelu egbin ninu awọn irugbin ati eso ni a le jẹ ayaafi ti egbin naa ba fojuhan ni ara ẹranko naa yala ninu oorun tabi itowo re. A ko fe ki a jẹ eedu, eepe ati petepete. Be si ni a ko fe ki a jẹ alubosa tutu ayaafi ti ko ba si ohun miiran ni aroto, ti ebi si ti de oju ami lara. Igba yii ni a le jẹ wonba ti a o fi gbekun ro.

★ **Eewọ ni fun musulumi** lati ki awọn keferi ku odun tabi lati ba won kopa ninu odun won. Ko si leto fun musulumi lati koko salamo si won. Ti won ba si koko se be si i, oran-anyan ni fun wa lati fun won lesi pelu owó, "wa 'alaekum" Eewọ ni fun wa lati fi iduro ye awọn keferi ati awọn onibidia si. Won ko bibo won lowo. Ti ko ba ni idi kan pato ti ọ́rĩa Islaam fara mo, a ko gbodo ba won kedun, a ko si gbodo be won wo ti won ba nsaisan.

ILANA IWOSAN TI O BA SHERIA MU

Eni ti o ba ni akiyesi yoo ri i pe, adanwo ti maa nşele si eniyan je okan lara awon isesi Olohun ti o ti kadara mo aye. Olohun (ﷺ) so pe:

﴿وَلَنْبَلُوكُم بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالتَّمَرَّتْ وَبَشِيرَ الضَّرِيرِ﴾ **“Dajudaju, A a si maa fi kini kan dan yin wo ninu ipaya, ebi ati adinku kan ti yoo maa ba dukia, emi ati awon eso. Ki o si fun awon onisuuru ni iro idunnu.”**

Aşise ni fun eni ti o ba nlero pe awon eni rere ni won jinna julọ si adanwo, bi ko se pe adanwo ti o nşele si eda gan-an ni apeşere igbagbo. Won bi Ojişẹ Olohun leere pe ta ni adanwo re maa n le ju? Ojişẹ Olohun (ﷺ) so pe: **«الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الصَّالِحُونَ ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَالْأَمْثَلُ»** **“Awon Anabi Olohun (ﷺ), leyin naa awon eni rere, leyin naa ati awon ati awon ti won ba tun ri bu won ninu awon eeyan, won yoo maa fi adanwo kan eniyan lori bi esin-in re se mo. Ti o ba duro şinşin ninu esin-in re, won yoo lekun adanwo re. Ti o ba fi owọ dengberẹ mu esin-in re, won yoo se adanwo re ni fifuye.”** (Ibn Maajaa logbaa wa.)

Lara ami pe Olohun nife eda ni ki adanwo kan an. Ojişẹ Olohun (ﷺ) so pe: **«إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدِهِ الْخَيْرَ عَجَّلَ لَهُ الْعُقُوبَةَ فِي الدُّنْيَا»** **“Dajudaju, ti Olohun ba si fẹran awon ijọ kan, yoo si fi adanwo kan won”** (‘Ahmọd lo gba a wa.)

Lara ami ti yoo fihan pe Olohun (ﷺ) ro daadaa ro erusin-in Re ni pe ki O fi adanwo kan an. Ojişẹ Olohun (ﷺ) so pe: **«إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدِهِ الْخَيْرَ عَجَّلَ لَهُ الْعُقُوبَةَ فِي الدُّنْيَا»** **“Ti Olohun (ﷺ) ba gbero daadaa si erusin-in re, Olohun yoo tete fi eşeş re bi i laye. Ti Olohun (ﷺ) ba si gbero aburu si erusin-in re, Olohun ko nii fi eşeş re bi i laye, Yoo wa je e niya Re lojo alukiyaamo.”** (Tirmidhi lo gba a wa.)

Koda ki adanwo kere, iha eşẹ danu ni. Ojişẹ Olohun (ﷺ) so pe: **«مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَصِيبُهُ آذَى شَوْكَةٍ فَمَا فَوْقَهَا إِلَّا كَفَرَ اللَّهُ بِهَا سِنَّاتِهِ كَمَا تَحُطُّ الشَّجَرَةُ وَرَفْهًا»** **“Ko si musulumi kan ti adanwo yoo kàn, egun (lo gun un) ni abi ohun ti o tun ju iyẹn lo, afi ki Olohun fi ha awon aşışee re danu gege bi igi se maa n wo`we danu.”** (Bukhaarii ati Muslim lo gba a wa.)

Fun idi eyi, musulumi ti adanwo kan, ti o ba je eni rere, adanwo naa yoo je hiha awon aşışee kan ti o ti se koja danu tabi fifi se agbega ipo fun un ni odọ Olohun. Ti o ba je oluyapa Olohun, adanwo naa yoo je hiha awon aşışee danu ati itaniji lori ewu ti n be nibi iyapa Olohun. Olohun (ﷺ) so pe:

﴿ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ مِمَّا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ **“Ibaje ti gbale gboko nipase işe (aburu) owọ awon eeyan”** Oniran-anran ni adanwo: Adanwo oore; gege bi alekun dukia, ati adanwo aburu; gege bi ipaya, ebi ati ofoo dukia, Olohun (ﷺ) so pe: **﴿وَيَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً﴾** **“A a si maa fi aburu ati daadaa se adanwo fun yin”.**

Lara iran adanwo ni adanwo aare ati iku eyi ti ojukoju ati asasi saba maa nje okunfa a re nipase keeta. Ojişẹ Olohun (ﷺ) so pe: **«أَكْثَرُ مَنْ يَمُوتُ مِنْ أُمَّتِي بَعْدَ قَضَاءِ اللَّهِ وَقَدَرِهِ بِالْعَيْنِ»** **“Ohun ti o po ju ninu ohun ti yoo maa fa iku fun awon ijọ mi leyin ti a ba ti yowọ ebubu Olohun ati idajọọ Re silẹ ni (eyi ti) ojukoju (yoo maa şokunfa re).** (Tayalisii lo gba a wa.)

IŞORA: O di dandan fun wa lati mo awon okunfa işora kuro nibi aburu ojukoju ati asasi şaaju ki o too şele. Ki a si maa mu un lo. İşora dara ju itoju ara lo. Ona ti o po la

le gba wa iṣora. Lara rẹ ni: ✨ Fifun ẹmi lokun pẹlu imọlọhun lẹkan ṣoṣo. Gbigba pe ẹni ti o ndari gbogbo nkan ni Ọlọhun. Ki eeyan si maa ṣe daadaa lọpọlọpọ. ✨ Nini ero daadaa si Ọlọhun ati nini agbẹkẹle ninu Ẹ. Eeyan ko gbọdọ maa ro pe aisan tabi owo ojukoju yoo tẹ oun nitori iṣele kan ti o ṣele si i. Nitori pe, erokero gan-an furaa rẹ jẹ aisan. (Awọn onimọ iṣegun ti wọn jẹ akọṣẹmọṣẹ fi rinlẹ pe okunfa meji ninu ida meṣa aisan ti nṣe ẹda ni o maa nṣele nipasẹ erokero.) ✨ A gbọdọ jinna si ẹni ti o ba gbajumọ lori jije ojukoju tabi alasasi. Eleyii kii ṣe ti iṣeru bojo, ṣugbọn ọna lati ṣora kuro nibi sababi aburu ni. ✨ Ṣiṣe adhikir (iranti Olorun) ati titọṣo ibukun Ọlọhun ni gbogbo igba ti a ba ti ri ohun ti o nṣe wa ni eemọ. Ojise Ọlọhun sọ pe:

« إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ مِنْ نَفْسِهِ أَوْ مَالِهِ، أَوْ أَخِيهِ مَا يُجِبُّ، فَلْيَبْرِكْ، فَإِنَّ الْعَيْنَ حَقٌّ » *“Ti ẹnikan ninuu yin ba ri ohun ti nfe laraa rẹ, tabi dukiaa rẹ, tabi lara omọ iyaa rẹ, ki o yara tete toro ibukun Ọlọhun, nitori pe ojukoju nbe (ti o le se sababi ki nkan naa di aburu).* (Haakim lo gba a wa.). Titọṣo ibukun Ọlọhun lori ẹ ni pe, a a sọ pe **“baaraka-lloṣhu lak”** - Ọlọhun yoo fi alubarika si i fun ọ. Kii ṣe pe a yoo sọ pe, **“tabaaraka-lloṣh”** - Ọlọhun tobi loba. ✨ Lara okunfa iṣora nibi idan ni kíkó jí jẹ dabinu (‘ajwah) meje ti o jẹ ti ilu Moḍiinah. ✨ Rirawo rase si Ọlọhun ati gbigbe ara le Ẹ pẹlu nini erongba daadaa si I. Sisa di Ọlọhun nibi aburu ojukoju ati asasi. Didunnimọ gbolohun adhikir ati gbolohun ti a fi nwa iṣo lojoojumọ laaro niroṣe. Awọn gbolohun adhikir wonyi ni wọn ni ilapa kan ti o le lekun tabi dinku fun awọn idi kan pẹlu iyonna Ọlọhun.

Meji ni okunfa naa: (1) Gbigba pe ododo ni gbogbo ohun ti a nka wonyii. Ki a si tun gba pe, pẹlu iyonna Ọlọhun ni yoo fi ṣiṣe. **(2)** Ki o fi aḥon-on rẹ ka a, ki o deṣi si i, ki o si maa fi ọkan - on re ba a lo, nitori pe adua ni. Wọn ko si ni jẹpẹ ẹni ti o nfi ọkan ifonufora ati awada pe Ọlọhun, geṣe bi o ṣe rinlẹ lati ọdọ Ojise Ọlọhun.

Asiko fun Ṣiṣe awọn gbolohun iranti Ọlọhun (adhikaar) ati wiwa iṣo: Awọn adhikaar irun Subh, yoo maa waye leyin irun Subh. Ẹ ẹ waa ri awọn adhikaaru Alaasari, ohun yoo maa waye ni ẹyin irun ‘Aṣr. Ti musulumi ba gbagbera lati ṣe e ki o yara tete ṣe e ni kete ti o ba ti rantii rẹ.

APEẸRẸ TI A A FI MỌ PE OJUKOJU TABI NKAN MIIRAN TI N LAPA LARA ENIYAN: Ko si itakora laarin imọ iṣegun oyinbo ati ṣiṣe rukiya to ba Ṣeria mu. Eyi ri beṣ nitori pe iwosan ara ati ẹmi ni nbe ninu Al-Quraan. Ti o ba ṣele pe eniyan ko ba le ri idi kan pato fun aisan ti o ṣele si i ninu imọ iṣegun oyinbo ṣugbọn ti ailera si nbe fun onitọun ninu araa rẹ, ojukoju ti kọlu u niyẹn. Apeṣere ni eyi: ori fifọ feṣeṣe ti nlo, ti nbọ, ki oju pọn koko feṣeṣe, ki eniyan maa laagun lọpọlọpọ, titọ lọpọlọpọ, ki ounjẹ ma lo ni ẹnu, ki abala kan ninu ara maa gbona tabi tutu jù, ki ọkan maa sọ pipipi, ki irora maa ṣele si eniyan laarin ọpa ẹyin ati ejika mejeeji, ibanujẹ ati aibalẹ ọkan, airi oorun sun loru, ki aya ṣadede maa ja lodilodi, bibinu buruku lodilodi, ririn arinyan bi ẹni ti wọn npeṣe fun un, fiferan lati maa dadi **śááśáá**, ki o maa rẹ ara **jebete** bi ẹni ti o ṣe iṣe ti o ju agbara lo, **riroju** lati mu nkankan ṣe nipato, oorun **śááśáá** ati awọn oriṣii nkan mii ti a ṣe akiyesi **si** ṣugbọn ti a ko **ri** sababi kan gbogii **fun un** ninu iwadi iṣe iṣegun oyinbo. Awọn **apeṣere** wonyii tabi abala kan ninu ẹ ni a le ṣe akiyesi si ni odinwọn bi aisan naa ba ti ni agbara to.

Ohun ti o ṣe pataki julọ fun musulumi ni ki igbagbo rẹ feṣe mulẹ gbogbingboin. Bakan naa, ko si gbọdọ jẹ ki royi-royi gba inu ọkan-an un kanrí. Ko gbọdọ maa ro

erokero pe ọwọ ojukoju ti ba oun pẹlu bi o ẹ ẹ ẹ ẹ fura si ọkan ninu awọn nnkan ti eeyan maa nri ni **apeere wonyi**. Eyi ri beẹ nitori pe, **erokero ati royi-royi** ẹ ẹ ọkan ninu aisan ti o buru **julo lati** wo. A kuku le ri lara awọn **apeere wonyen** lara awọn eeyan mii ti o si ẹ pe **alaafia** ti o pe ye nbe fun won. A si **le ri awon apeere wonyen** lara ẹlomii ti yoo si ẹ pe aisan ara lasan ni ti ki i si i ẹ oripa ojukoju paapaa. Ti ọrọ ba si ri beẹ, imọ ẹşgun oyinbo le ẹ awari okunfa ati oogun si irufe aisan naa. Nigba mii ewe, **apeere wonyen** le ẹ nipase lile igbagbo. Okunfa eyi si le ẹ ifunpinpin ọkan, ibanuje ati ikole. Ti ọrọ ba si tun ri bayii, ki onitoun yara tete ẹ akiyesi ajoşepo aarin oun ati Ọlọhun.

Ti okunfa aisan ba ẹ ojukoju, pẹlu iyonna Ọlọhun ni alaisan yoo fi ri iwosan nipase ọkan ninu mejeeji yii: 1) Ti o ba mo olojukoju naa: pa a laş pe ki o we (si inu agbada kan), ki o wa fi omi naa tabi diẹ lara omi naa we. **2)** Ti won ko ba mo olojukoju naa: iwosan yoo şele nipase rukiya, adua ati didego.

Ti okunfa aisan ba ẹ asasi tabi idan, pẹlu iyonna Ọlọhun ni alaisan naa yoo fi ri iwosan nipase ọkan ninu awon nnkan ti nbo yii: 1) Ti o ba mo ibi ti won fi idan naa pamọ si: ki o lo mu un, ki o si tu ohun ti won ta ni koko naa, leni ti yoo maa ka Suuratu-l-Falaq ati Suuratu-n-Naas le e lori. Leyin naa, ki o dana sun un. **2)** şise rukiya ti o ba şeria mu: Eyi ni kika awon aşayan aaya Al-Quraan bii Suuratu-l-Falaq ati Suuratu-n-Naas, Suuratu-l-Baqorah ati awon adua kan ti a pada mu wa laipe.

3) Fifi ewe ati egbo ko o loju (nashroh): Iran meji ni eyi:- **a)** Eyi ti a ẹ ni ewo. Eyi ni fifi idan ko idan loju lati ri ona abayo ati lilo si odo awon opidan bii babalawo lati fi ona ebọ wa idandè. **b)** Eyi ti o to. Lara eyi ni a ti ri bii ki a mu ewe sidiru meje, ki a si lo o. Leyin naa, ki a wa ka awon Suurah wonyi si i ni eemeta-meta: suuratu-l-Kaafiruun, Suuratu-l-'Ikhlās, Suuratu-l-Falaq ati Suuratu-n-Naas. Leyin naa, a a da a sinu omi, a a mu ninu e, a a si fi eyi ti o şeku we. A si maa paara şise beẹ titi di igba ti Ọlọhun yoo fi fun onitoun ni iwosan ti O ba fe beẹ. ('Abdu-r-Rozzaq lo gba a wa ninu tia re.)

(4) Yiyọ idan kuro ninu ara: eyi le ẹ nipase lilo nkan erọ bii epo lila tabi lilo agunmu ti o le mu ni po idan ti nbe ninu ikun, tabi ti o le mu ni şu u mo igbe tabi to o mo ito. A si tun le yo idan kuro ninu ara pẹlu didego (tabi sisin ibe ni gberẹ ti a si fi epa si i, ti o ba ẹ pe oju idan naa wu si aaye kan ninu ara ti a le foju ri.)

ŞIŞE RUKIYA:

Majemu re: 1) Ki o ẹ pe oruko Ọlọhun ati iroyin-in Re ni a fi ẹ e. **2)** Ki o ẹ pe pẹlu edee Larubaawa tabi ede mii ti a le gbọye ni won fi ẹ e. Ki o ma ẹ ede ti a ko mo itumọ re (bii ifedefo). **3)** Nini adisokan pe kii ẹ rukiya gan-an ni yoo mu iwosan wa fun ara re; sababi ni. Odo Ọlọhun ni iwosan yoo ti wa.

Lati şalekun ilapa rukiya yii, a gbodo ka kurani pẹlu aniyani iwosan ati imona fun awon ti won n gbọ ninu awon eniyan ati alijonnu, nitoripe pe aso kurani kale fun imona ati iwosan ni, a o gbodo ka a pẹlu aniyani lati pa alujonnu ti o n be lara alaisan yii, ayaafi nigba ti o ba nira lati lee jade kuro lara alaisan yii).

Majemu ti yoo wa lara eni ti o fe ẹ rukiya fun ẹlomii: 1) Won fe ki o ẹ musulumi, eni rere, oluberu Ọlọhun. Bi o ba si ẹ n beru Ọlọhun to, beẹ naa ni rukiya re yoo ẹ maa lapa lara awon alaisan niti daadaa. **2)** Ki eni ti o fe ẹ rukiya fun ẹlomii pa ọkan po si odo Ọlọhun lasiko naa, ti yoo si fi ẹ pe ọkan ati ahon yoo

parapọ. Eyi ti o loore julọ ni ki koowa ẹe rukiya fun ara re, nitori pe ni oṣoṣo igba ni oṣan ẹni ti o ba n ba ẹlomii ẹe rukiya yoo maa ẹe nkan mii. Atipe, ko tun si ẹni ti o le mọ bi ara ẹe nni eeyan to ati bi eeyan ẹe ni bukaata si i to. Oṣoṣo si ti ẹe ileri pe Oun yoo ẹe ẹni ti ara nni.

Majemu ti yoo wa lara ẹni ti wọn fe ẹe rukiya fun: 1) Wọn fe ki onitọun naa ẹe musulumi, ẹni rere. Rukiya yoo si lapa laraa re lori odiwọn igbagbọ re. Oṣoṣo (ﷺ) sọ pe: ﴿وَنَزَّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا﴾ “*A si nso ohun ti yoo ẹe iwosan ati ikẹ kalẹ ninu Al-Quraan fun awọn onigbagbọ ododo (eyi) ko si ẹe kinni kan ayaafi alekun ofo fun awọn alabosi.*” **2)** Ki oun naa pa oṣan pọ si oṣo Oṣoṣo pe Oṣoṣo ni yoo wo oun san. **3)** Ki alaisan ma ẹe kanra pe oun ko tete ri iwosan, nitori pe adua ni rukiya. O si ẹe ẹe pe ki Oṣoṣo ma gba adua re ti o ba fi le kanju fun gbigba adua. Ojise Oṣoṣo (ﷺ) sọ pe: ﴿يَسْتَجِابُ لَأَحَدِكُمْ مَا لَمْ يَعْجَلْ يَقُولُ: دَعَوْتُ فَلَمْ يَسْتَجِبْ﴾ “*Gbigba adua yoo maa sefe fun ẹnikọkan yin lodiwọn igba ti onitọun ko ba ti kanju, leni ti yoo maa sọ pe: mo şadua titi ko gba.*” (Bukhaarri ati Muslim lo gba a wa.)

Orisirisi ọna ni a le gba ẹe rukiya: 1) Kika rukiya pelu fifi ẹnu fe atẹgun tuẹtuẹ.

2) Kika rukiya lai ni fi ẹnu fe atẹgun tuẹtuẹ.

3) Fifi itọ si ori oṣonika, leyin naa fifikan erupe, ki eeyan ẹe ẹe wa fi pa ibi ti o ndun un ninu ara.

4) Kika rukiya leni ti yoo maa fi owo pa aaye ti o ndun un ninu ara.

Awọn aaya ati hadith ti a le fi ẹe rukiya:

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾¹

﴿أَمَّا الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَيْكِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نَفِرُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾² ﴿لَا يَكْفُرُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وَسَعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾²

¹ “Oṣoṣo, ko si Oṣoṣo miran ayafi Oun, Alaaye, Oludawa, kii toogbe beeni kii sun. Tire ni ohun gbogbo ti o wa ni sanmọ ati ohun gbogbo ti o wa ni ile. Tani ẹni ti o le sipe loṣo re, ayafi pelu afe re. O mọ ohun ti o n be niwaju wọn ati ohun ti o n be leyin wọn, wọn ko si le rokirika kinikan ninu imọ re ayafi ohun ti o ba fe, aga (ola) re gbaaye ju awọn sanmọ ati ile lo. sişo awọn mejeeji ko si ko aare ba A. Oun ni Ẹni ti O ga ti O si tobi.” [2:255]

² “Ojise Oṣoṣo ni igbagbọ si ohun ti a sọ kalẹ fu un lati oṣo Oluwa re, beenaani awọn onigbagbọ ododo. Olukuluku wọn ni o gba Oṣoṣo gbọ, ati awọn malaika re, ati awọn tira re, ati awọn ojise re, awa ko ya oṣan si oṣo ninu awọn ojise re. Wọn sọ pe: Awa gbọ a si tele, Oluwa wa aforijin re ni awa ntoro, oṣo re ni a si maa pada si. * Oṣoṣo ko gbe eru ti o ju ẹnikan lo le e lori bi ko ẹe bi agbara re ti mọ, tire ni anfani işe ti o ba ẹe, tire naa si ni iya ohun ti o ba ẹe. Oluwa wa maşe muwa ti a ba gbagbe tabi ti a ba ẹe aşe. Oluwa wa maşe di eru ti o wuwo le wa lori bi o ẹe di le awọn ti wọn ti siwaju wa lori. Oluwa wa, maşe di ru wa ohun ti ko si agbara re fun wa. Se amojukuro fun wa. Ki o si ẹe aanu wa, Ire ni alafeyinti wa, nitorina ki o ran wa lowo lori awọn alaigbagbọ eniyan.” [2:285- 286]

- ﴿ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١٧﴾ فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾ 1
 ﴿ فَعَلِبُوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَغِيرِينَ ﴿٢﴾ 2
 ﴿ أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ﴿٣﴾ 3
 ﴿ وَإِذَا مَرَضَتْ فَهُوَ يَشْفِيهِ ﴿٤﴾ 4
 ﴿ وَيُشْفِي صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ﴿٥﴾ 5
 ﴿ قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِمَّا أَنْ تُلْقَىٰ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوْلَٰ مِنْ الْقِنَىٰ ﴿١٦﴾ قَالَ بَلْ أَلْقَوْنَا إِذَا جَاءَهُمْ وَعَصِيَهُمْ يَخِيلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنهَا تَسْعَىٰ ﴿١٧﴾ فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَىٰ ﴿١٨﴾ قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَىٰ ﴿١٩﴾ وَالْقِيَامَ فِي يَمِينِكَ نَلْقَفُ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدٌ سِحْرٌ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ ﴿٢٠﴾ 5
 ﴿ وَنَزَّلْنَا مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴿٢١﴾ 6
 ﴿ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءً ﴿٢٢﴾ 7
 ﴿ لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ﴿٢٣﴾ 8
 ﴿ فَارْجِعِ النَّصْرَ هَلْ تَرَىٰ مِنْ فُطُورٍ ﴿٢٤﴾ 9
 ﴿ وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُرْلِقُونَكَ بِأَبْصَرِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ﴿٢٥﴾ 10
 ﴿ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا ﴿٢٦﴾ 11
 ﴿ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا ﴿٢٧﴾ 12
 ﴿ لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَبَهُمْ 13
 ﴿ فَتَحًا قَرِيبًا ﴿٢٨﴾ 13
 ﴿ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَّعَ إِيمَانِهِمْ ۗ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ﴿٢٩﴾ 1

1 “Awa si ranşe si Musa pe: ju opa re silẹ. Nigbanna o wa nko ohun ti won pa ni idan mi. Nitorinaa ododo si fi idi mulẹ, ohun ti won se nişe si baje * Nitorinaa a bori won nibẹ, won peyinda ni ẹni **yeperẹ**.” [7:117- 119]
 2 “Tabi **won n şe** ilara awon eniyan lori ohun ti Olọhun fun won ninu ore Re.” [4:54]
 3 “Atipe **nigbati** mo ba n se aisan Oun lo N wo mi san.” [26:80]
 4 “Yoo si gbe okan awon ijo onigbagbo ododo fuyẹ.” [9:14]
 5 “Won so pe: Ire Musa, o le je iwọ ni yoo ko ju (idan tire) silẹ, o si le je awa ni a o ko juu silẹ. O so pe: Eyin ni ki e juu. Nigbana okun won ati opa won yira pada si i lati ara idan won gege bii pe o n sare. Musa si fi eru pamọ sinu okan re. A so pe: Maşe beru, dajudaju ire ni ẹni ti yoo bori. Atipe ki o ju ohun ti o n be ni owo otun re silẹ, yoo gbe ohun ti won se mi. Dajudaju ohun ti won se ete opidan ni, beş si ni opidan ko ni jere ni aaye yowu ti o le wa.” [20:65-69]
 6 “Awa so kale **ninu Al-kurani ohun ti o je iwosan ati ike** fun awon olugbagbo ododo, atipe (Al-kurani) ko şe alekun nkan kan fun awon alabosi ayafi ofo.” [17:82]
 7 “So pe: O n je **itosona ati iwosan fun awon eni ti won gbagbo** ni ododo.” [41:44]
 8 “Ti o **ba şe pe** Awa so Al-kurani yi kale le oke **kan lori ni**, iwọ ko ba ri i ni ohun ti o teriba ti o n fo **perere fun iberu Olọhun**.” [59:21]
 9 “Nitorinaa **tun** wo o daadaa. Nje o le ri lila perere kan bi?” [67: 3]
 10 “Awon **alaignagbo** (keferi) feş fi oju won gbe o şubu nigbati won gbọ iranti naa, won si n so pe: **Dajudaju were ni**.” [68:51]
 11 “Lehinnaa **Olọhun** so ifayabale Re kale fun ojişe Re ati fun awon onigbagbo ododo, O si so awon omọ **ogun kan** kale ti eyin ko ri.” [9:26]
 12 “Nigbana ni Olọhun so ifokanbalẹ Re kale fun ojişe Re ati fun awon onigbagbo ododo atipe O je ki gbolohun ipaya Olọhun duro ti won atipe awon ni won ni eto si i atipe ti won ni o je.” [48:26]
 13 “Dajudaju Olọhun ti yonu si awon onigbagbo ododo nigbati won ba o şe adehun ni abe igi naa, Oun si mo ohun ti o wa ninu okan won, nitorinaa O so ifokanbalẹ kale sori won, O si san won ni esan işegun ti o sunmo.” [48:18]

Awon hadiith:

'as'alu-lloḡha-l-'aziim roḡba-l-'arsi-l-'aziim 'an yeṣfiyak" ni eḡemeje. Itumọ: Mo n be Ọlọhun ti O tobi, ti O ni ite ọla ti o tobi pe ki O wo ọ san./

'U'iidhuk bikalmọṣti-lleḡh-t-taammoh min kulli ṣaetọṣn wa haammoh wa min kulli 'aenin laammoh" ni eḡemeṣta. Itumọ: Mo nfi ọṣ Ọlọhun ti o pe perepere wa iṣo fun ọ kuro nibi gbogbo eṣu, nkan oloro buruku ati ojukoju ti i ko ṣuta ba ni./

Allaahumṣ roḡba-n-naas! 'Adhhibi-l-ba's isf 'anta-ṣ-ṣaafii laa ṣifaa' illaa ṣifaa'uk ṣifaa laa yughodiru saqomoh" ni eḡemeṣta. Itumọ: Ọlọhun Ọba eḡa! Mu inira kuro lara alaisan yii. Wo o san, Iwo ni Awonisan. Ko si iwosan kan ayaafi iwosan-an Re. Iwosan-an Re ni iwosan kan ti amodi ko tun le da lagara./

Allaahumṣ adhib 'anihu harrahaa wa bardahaa wa wasobahaa" ni eḡekan pere. Itumọ: Ọlọhun! Mu igbona araa re kuro fun un, otutuu re ati iniraa re./

Hasbiya-lloḡh laa 'ilaaha 'illaa huu 'aleehi tawakkaltu wa huwa roḡbu-l-'arsi-l-'aziim" ni eḡemeje. Itumọ: Ọlọhun ti to fun mi. Ko si eni ti ijosin to si ayaafi Oun naa. Oun ni mo gbara le. Oun si ni O ni ite ọla ti o tobi./

Bismi-l-lah 'arqiik min kulli daa'in yu'dhiik, wa min ṣarri kulli naṣsin ao 'aenin haasid, Alloḡhu yeṣfiik bismi-llaah 'arqiik" ni eḡemeṣta. Itumọ: Ni oruko Ọlọhun ni mo fi nwa iwosan fun ọ nibi gbogbo aisan ti nni ọ lara, ati nibi aburu gbogbo emi tabi ojukoju onikeeta. Ọlọhun yoo wo ọ san. Ni oruko Ọlọhun ni mo fi nwa iwosan fun ọ./

Wa a gbe ọwoṣ re le ibi ti o ndun ọ, waa si so pe: **"Bismi-l-lah"** ni eḡemeṣta. **'a'uudhu bi'izzati-llaah wa qudroṣih min ṣarri moṣ 'ajid wa 'uhaadhir**" ni eḡemeje. Itumọ: Ni oruko Ọlọhun. Mo nfi agbara Ọlọhun ati ogoo Re wa iṣo nibi inira aburu ti mo nri ti mo si n wa iṣora nibe.

ITANIJI:

- 1 Ko leṣo lati teṣi gbọ ọṣ awon opuro ti o lajose po pelu olojuju. Awon ni won maa nso pe mimu ito olojuju tabi pipa a ati nkan aburu mii ni ona abayo si adanwo naa.
- 2 Ko leṣo lati gbe onde, ifunpa ati bante koran nitori ki ojukoju ma baa lapa lara eniyan. Ojise Ọlọhun, (ﷺ) so pe: « **مَنْ تَعَلَّقَ شَيْئًا وَكَلَّ إِلَيْهِ** » "Eni ti o ba gbe nkan ko si ara, A a daada nkan naa." (Tirmidhi lo gba a wa.) Ti o ba je pe aaya Al-Quraan ni won we korun, iyapa enu wa lori e. Sugbon, ki a gbe isesi beju sila ni o loore julọ.
- 3 Kiko "Mo ṣaa Alloḡh, tabaaraka-lloḡh" si ara ogiri, yiya ida, oḡe ati oju si ara ile, gbigbe Al-Quraan ju sinuu oko(moto) tabi fifi awon aayah kan ko si ara ile,

¹ "Oun ni Eni ti O so ifayabale kale sinu okan awon onigbagbo ododo ki won le baa lekun ni igbagbo pelu igbagbo won, atipe ti Olohun ni awon omọ ogun sanma ati ti ile." [48:4]

abbl, ko si ọkankan nibẹ ti o le sọ ni kuro nibi aburu ojukoju. O tiẹ sunmọ ko tun bọ si abẹ adimọra ti Islaam ẹ ni eewọ.

④ Ọran-anyan ni fun alaisan lati mọ amọdaju pe Ọlọhun yoo gba adua oun. Ki o si ma ẹ kanju fun gbigba adua, ẹbi ti wọn ba sọ fun un pe, oogun yii yoo lo ọpọlọpọ ọdun ki o to ẹṣiṣe, ko nii bara ẹ. Ẹgbọn yoo bara ẹ ti rukiya ba pe ki o to dahun lara. Daadaa kan ni o tun nbe fun harafi kọkan ti nka. Ilopo mewaa si ni ẹsan daadaa kan. Ki o yaa tẹra mọ adua ati wiwa aforijin Ọlọhun. Ki o si maa ẹ itọre aanu loṣoṣo. Awọn nkan wonyii ni a fi nwa iwosan loṣo Ọlọhun.

⑤ Kika Al-Quraan ni akapo (yala fun rukiya tabi adua ẹṣiṣe) yapa si sunnah ojiṣe Ọlọhun. Kika Al-Quraan ni ọna bayii ko mu`na doko. Beẹ naa ni gbigbo kaseṣeti rukiya nikan ko to. Erongba ko ti i rinle nibi irufe ilana yii. Majemu si ni erongba ẹ fun ẹni ti o fe ẹ rukiya pe ko ni erongba lori ẹ. Amọ anfaani n be fun ẹni ti o ba ngbo iruu kaseṣeti beẹ. O to sunnah lati maa ẹ rukiya naa lemọlemọ ayaafi ti ẹṣiṣe beẹ ba le ko agara ba onitoun. O le maa ẹ e diẹdiẹ nigba naa, ki o ma baa ko susu. Amọ pipara aayah ati adua pelu onka kan nipato ko letoṣo ayaafi pelu ẹri ti o ba ẹ e letoṣo beẹ.

⑥ Awọn apeere kan wa ti o le fihan pe idan ni onirukiya nlo, kii ẹ Al-Quraan. A ko gbodo ẹ ki gbigbe awọ ẹṣin bora tan wa ẹ lori eyi, nitori pe alaparutu yii le kọkọ bere aajo naa pelu ayoka lati inu Al-Quraan ẹgbọn ti yoo yi wo inu nkan mii leyin-oreyin. Alaparutu yii le ẹ ara awọn ti wọn dunnimọ moṣalasi nitori ki awọn eeyan le lero pe ẹni Ọlọhun ni. Nigba mii ewe, o le ri iru ẹni beẹ ki o maa daruko Ọlọhun ẹṣaṣa tabi ki o maa fa tesunba ẹṣaṣa, ẹtan lasan ni gbogbo ẹ. Ma ẹ gbetan, ki o si kiye sara!

Lara awọn ami ti a le fi da opindan ati alaparutu onirukiya mọ ni: ✨ Bi beere oruko alaisan ati oruko iyaa re. Mimọ oruko alaisan tabi ẹṣaimọkan si i ko le ko iyipada kankan ba iwosan. ✨ Bibeere fun aṣo alaisan tabi awotelele re. ✨ Igba mii ewe, wọn le beere fun ẹranko kan pelu iroyin adayanri ti wọn yoo fi ẹtutu fun awọn alujonnu tabi ti wọn yoo fi ẹje re pa alaisan lara. ✨ Kiko awọn nkankan tabi kika awọn nkankan ti ko ni itumọ si awọn eeyan, ambosibosi pe wọn yoo gbeye. ✨ Lila aatimi pelu leta ati onka si ara ewe tabi nkan mii, ti wọn yoo gbe le alaisan lowo lati lo tabi lati fi ko si ara. Eyi ni wọn npe ni isora. ifarapamọ sinu yaara okunkun. ✨ Pipa alaisan laṣe idejumokoro ninu ile (khalwa) fun onka ojo kan. ✨ Pipa alaisan laṣe lati jinna si omi fun onka ojo kan nipato. ✨ Fifun alaisan ni ohun ti yoo lo ri mole, tabi ewe kan ti yoo jo lati fi fin turari si ara. ✨ Fifun alaisan niroo nipa oruko re, oruko obii re, oruko iluu re, iru aisan ti nse e, abbl, ẹaju ki alaisan to sọ ohunkohun, ni awọn iro ti o je iro nipa ara ẹni, ti ko si fi ọna kankan mọ ọn tayọ gbigbo irande esu. ✨ Ẹṣadede maa sọ nipa ipo ti alaisan wa lai gbọ nkankan lati enu re nikete ti o wole ti i. Wọn le te alaisan laago tabi ki wọn fi iwe ranse si i lori ẹ. (Gbajue ni wọn.)

⑦ Ilana awọn ahalu-s-sunnah ni pe alujonnu le ko si ara eniyan lati ẹ e loṣe tabi lati lo o. Eri eyi ni oro Ọlọhun (ﷺ) ti o sọ pe:

﴿الذِّبْنَ يَا كُلُّونَ الرَّبُّوْا لَا يَقُوْمُوْنَ إِلَّا كَمَا يَقُوْمُ الَّذِي يَتَخَطُّهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ﴾ ✨ “Awọn ti wọn nje owo ele, wọn ko nii le nara (ni ojo alukiyaamo) ayaafi bi ẹni ti esu ti fowo ba (bi alaaganna)” A ti ri i ka pe awọn onimimọ tefsiir ti panupo pe itumọ ifowoba ti o

waye ninu aayah naa ni(itẹ ẹsẹ bọ ẹsẹ) (iparidarida) bi ẹni ti eṣu ngun ti o maa nwaye nigba ti alujonnu ba ko si eeyan lara.

ỌRỌ IPARI NIPA IDAN ATI ASASI:

Ohun to nṣe idan pipa ati asasi n bẹ, o si maa n lapa lara awon eeyan peḷu(peḷu iyonda Ọlọhun) awon ẹri to fẹṣe rinṣe lati inu al-Qur'an ati sunnah, ṣugbọn eewo ni ṣiṣe e re ninu islaam, oṣan lara awon ẹsẹ to tobi si ni peḷu, Ọlọhun ti ọla Re ga julọ sọ pe: ﴿وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ﴾ **“Dajudaju nwon si mo pe ẹniti o ba ra a(idan pipa) ki yio si ipin rere kan fun ni ojo ikehin”**. Ojise Ọlọhun (ike ati ọla Ọlọhun ko maa ba) naa sọ pe:

{اجتنبوا السبع الموبقات، قالوا: يا رسول الله وما هن؟ قال: الشرك بالله والسحر...} **“E jina si awon ẹsẹ apanirun meje, won bi ojise Ọlọhun leere pe, awon ẹsẹ wo ni awon ẹsẹ apanirun naa? O daun pe, ida orogun po mo Ọlọhun, ati idan pipa...”** Bukhaari ati Muslim lo gbaa wa.

Ọna meji ni idan ati asasi pin si: 1) tita koko(gege bii wiwe owu dudu ati funfun po mo ara a won, wiwe owu mo iwo eran, ati bebebe lo) ati pipofọ sinu re, ni eyi to sepe opidan tabi alasasi yoo fi wa iranlowo awon anjonnu lati fi aburu ati inira kan ẹni to gberoo re si. **2)**lilo awon oogun buburu ti ole lapa lara ẹni ti won sasi, ti yio si lapa bakannaa lara laakaye, erongba ati ife re, iru eleyi ni won npe ni **“ishuju”**, irufe ẹni be re yio maa ri awon nkan lodi-lodi, gege bii ki o maa wo nkan to duro rigidi bi ẹni pe o nyira pada tabi rin, ati bebebe lo.

Isebo si Ọlọhun ti ọla Re ga julọ ni alakoko, nitoripe anjonnu ko nii se iranlowo kan fun opidan tabi alasasi ayaafi leyin to ba ti mu se keferi si Ọlọhun. Ṣugbọn elekeji, ẹsẹ to tobi pupo ninu awon ẹsẹ apanirun lo wa. Gbogbo ohun ti a so loke yii ko lee da sele ayaafi peḷu kadara Ọlọhun ti ọla a Re ga julọ.

ADUA (TITỌRỌ NKAN LỌDỌ ỌLỌHUN)

Gbogbo ẹda lo nwa bukaata lọ si ọdọ Ọlọhun. (ﷻ) Ọlọhun (ﷻ) si rọrọ tayo ẹda. Ọlọhun (ﷻ) ko ni bukaata kankan si wọn. Ọlọhun (ﷻ) ti ẹ e ni ọran-anyan lori awọn ẹrusin-in Rẹ pe ki a pe E. Ọlọhun (s.w.t) sọ pe:

﴿ اَدْعُوْنِيْ اَسْتَجِبْ لِكُلِّ مَن لَّدَيْنِيْ يَسْتَجِيْرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِيْ سَيِّدُوْنَ جَهَنَّمَ دَاخِرِيْنَ ﴾ *“E pe Mi, nyoo jẹpee yin. Dajudaju, awọn ti wọn jọra wọn loju lati jọsin fun Mi (iyẹn ni pe, lati pe Mi), wọn yoo wọ ina jahanamọ leni yepere.”* Ojiṣe Ọlọhun (ﷻ) sọ pe:

﴿ مَنْ لَّمْ يَسْأَلِ اللّٰهَ يَغْضَبْ عَلَيْهِ ﴾ *“Eni ti ko ba tọrọ nkan lọwọ Ọlọhun, Ọlọhun yoo binu si i.”* Pẹlu pe Ọlọhun maa n dunnu si ki awọn ẹrusin-in Rẹ maa pe E. Ọlọhun si maa niṣe si awọn ti wọn ba wonkoko mọ kike pe E. Ọlọhun si maa nsun mọ wọn.

Eyi ni awọn ṣoṣaaba Anabi (s. ‘a.w) fura mọ, ti o fi jẹ pe wọn kii foju kere ohunkohun lati tọrọ lọdọ Ọlọhun. Awọn ṣoṣaaba kii si doju titọrọ nkan kọ elomii leyin Ọlọhun. Ko si ohun ti o ṣokunfa eyi tayo bi wọn ẹ sopọ mọ Ọlọhun, ti wọn sunmọ Ọn pẹkipeki. Ọlọhun naa si sunmọ wọn fun wi pe wọn ṣamulo ọrọ ọrọ. Ọlọhun (ﷻ) si sọ pe: ﴿ وَاِذَا سَأَلَكَ عِبَادِيْ عَنِّيْ فَاِنِّيْ قَرِيْبٌ ﴾ *“Ti awọn ẹrusin-in Mi ba bi ọ leere nipaa Mi, dajudaju Mo sunmọ wọn...”* Adua ni ipo nla ni ọdọ Ọlọhun (s.w.t). Lọdọ Ọlọhun, ohun ti o lapọn-ọnlẹ julọ ni adua. Adua le yi (iṣeṣe) kadara pada nigba mii ẹwe. Ọlọhun yoo si maa jẹpe adua musulumi. O si daju pe gbigba adua yoo maa ṣeṣe si musulumi ti awọn okunfa gbigba adua ba ti nṣe lara adua naa, ti ko si si ohun ti o le jẹ adina ti kii jẹ ki adua gba ninu adua naa.

Ọkan ninu awọn ọna meṣa ti Anabi ka silẹ wonyi ni Ọlọhun yoo fi jẹ pe eni ti o ba ke pe E. Ojiṣe Ọlọhun (ﷻ) sọ pe:

﴿ مَا مِنْ مُّسْلِمٍ يَدْعُوْهُ بِدَعْوَةٍ لَيْسَ فِيْهَا اِثْمٌ وَلَا قَطِيْعَةٌ رَّحِمَ اِلَّا اَعْطَاهُ اللّٰهُ بِهَا اِحْدَى ثَلَاثٍ: اِمَّا اَنْ تَعَجَلَ لَهٗ دَعْوَتُهٗ، وَاِمَّا اَنْ يَدْخِرَهَا لَهٗ فِي الْاٰخِرَةِ، وَاِمَّا اَنْ يَصْرِفَ عَنْهٗ مِنَ السُّوْءِ مِثْلَهَا. قَالُوْا اِذَا نَكَّرْتُمْ؟ قَالَ: اللّٰهُ اَكْثَرُ ﴾

“Ko si musulumi kan ti ntọrọ nnkankan, ti ko ni eṣe ninu, ti ko si la jija okun ibi lọ, ayaafi ki Ọlọhun fun onitọun ni ọkan ninu awọn nkan meṣa kan: ninu ki Ọlọhun fun un ni esi adua rẹ nile aye, tabi ki Ọlọhun ba a fi pamọ si ọrun, tabi ki Ọlọhun fi ba a ti aburu (to to) iru (ohun ti n tọrọ) danu. Awọn ṣoṣaaba sọ pe: ẹ ki a maa ẹ adua lọlọlọ niyẹn? Ojiṣe Ọlọhun si sọ pe: Ọlọhun pọ julọ (ni oore). (‘Ahmọd ati Tirmidhii lo gba a wa.)

Iran Adua: Iran adua meji lo wa: (1) Adua onitumọ ijọsin: apeṣe eyi ni irun kiki ati aawe gbigba. **(2)** Adua onitumọ titọrọ nkan.

Bi Ijọsin ẹ Loore Jura Wọn Lọ: ẹ kika Al-Quraan ni o loore julọ ni abi ṣiṣe adhiikir, ẹ adua onitumọ ijọsin ni o loore julọ ni abi adua onitumọ titọrọ nkan? Lakopo, kika Al-Quraan ni iṣe ti o loore julọ. Leyin naa ni o kan ṣiṣe adhiikir, leyin naa ni adua onitumọ ijọsin ati adua onitumọ titọrọ nkan. Eyi ni ti akopo. Sugbon iṣeṣe le ṣeṣe ti eyi ti o wa leyin fi le loore ju eyi ti o wa niwaju lọ. Eyi ni yoo si mu ki ṣiṣe adua ni oṣo Arafah fi loore ju kika Al-Quraan lọ. ṣiṣe awọn adhiikir ti hadith gbawa pe ki a ẹ leyin irun ọran-anyan si tun loore ju kika Al-Quraan lọ ni asiko naa.

Okunfa Fun Gbigba Adua: Awọn okunfa kan han, awọn mii si pamọ.

(1) Okunfa to han fun gbigba adua: Titi iṣe rere ṣaaju, geṣe bii ṣiṣe saraa, ṣiṣe aluwala, yiyan noṣofilah, kikoju si Qiblah, titẹ ọwọ mejeeji si oke, yiyan Ọlọhun (ﷻ) pẹlu ohun ti o tọ ati lilo oruko ati iroyin Ọlọhun (ﷻ) ti o jẹ mọ ohun ti adua jẹmọ. Ti adua ba jẹmọ titọrọ alujonna, iraworase ninu adua naa yoo jẹmọ fifi ọla Ọlọhun ati

ikeḗ Rẹ̀ tọ̀rọ̀ alujọ̀nna naa. Ti ọ̀rọ̀ ba si jẹ̀mọ̀ pe eeyan fẹ̀ bẹ̀ Ọ̀lọ̀hun lori alabosi kan, fun **apeere**, ẹ̀ni ti wọ̀n bo si ko ni lo orukọ̀ Ọ̀lọ̀hun ti n jẹ̀ **Ar-Rahmọ̀n** tabi Al-Kerim ninu **adua** naa. Ohun ti yoo lo ni orukọ̀ Ọ̀lọ̀hun ti n jẹ̀ **Al-Jabbaar**, Al-Qohhaar. Lara okunfa fun gbigba adua ni titọ̀rọ̀ ikẹ̀ ati igẹ̀ fun Anabi (ﷺ) ni ibẹ̀rẹ̀, aarin ati ipari adua naa. Lara okunfa fun gbigba adua tun ni gbigba pe ẹ̀lẹ̀ṣẹ̀ ni eeyan, ti eeyan yoo si maa dupe lori oore ti Ọ̀lọ̀hun ṣe fun un ati ṣiṣo asiko ti o loore fun adua ṣiṣe eyi ti ẹ̀ri wa lori ẹ̀ pe gbigba adua maa nṣẹ̀lẹ̀ ni asiko naa. Asiko naa si pọ̀ yanturu. Ninu ẹ̀ niyi: **★ Asiko fun gbigba adua lọsan ati loru:** ilata to keyin oru nigba ti Ọ̀lọ̀hun (ﷺ) maa n sọkalẹ̀ wa si sanmọ̀ ile aye, asiko ti nbẹ̀ laarin irun pipe ati ikọ̀mọ̀ ṣiṣe, ẹ̀yin aluwala, lori iforikanlẹ̀, ṣaaju sisalamọ̀ lori irun, lẹ̀yin salamọ̀ irun ọ̀ran-anyan, ipari kika Al-Quraan, nigba ti akukọ̀ ba kọ̀, lori irin ajo, adua ẹ̀ni ti wọ̀n ba bo si, adua ẹ̀ni ti ara n ni, adua ti obi ba ṣe fun ọ̀mọ̀ọ̀ rẹ̀, adua ti musulumi ba ṣe fun ọ̀mọ̀ iyaa rẹ̀ lẹ̀yin-in rẹ̀ ati adua ti eeyan ba ṣe loju ogun lasiko ti eeyan doju ija kọ̀ ọ̀ta. **★ Asiko fun gbigba adua ninu oṣe:** ojoḗ Jimọ̀, paapaa julọ̀ ni wakati ikẹ̀yin ninu ojo naa. **★ Asiko fun gbigba adua ninu oṣu:** oṣuu Rọ̀mọ̀dọ̀n ni asiko iṣinu ati saari, laelatu-l-Qodr ati ojo Arafa. **★ Ni awọ̀n aaye abiyi:** gbogbo mọ̀salasi ti o wa laye, Kaaba alapọ̀n-ọ̀nlẹ̀ ati ni ọ̀gangan multazim nibẹ̀ niti adayanri, nibi ibuduro 'Ibroḗhiim (ﷺ), lori Ṣofa ati Mọ̀rwa, ni Arafa, Muzdalifah, Mina ni asiko iṣe hajj, ni asiko ti **eeyan ba** n mu omi sẹ̀misẹ̀mi lẹ̀wọ̀ ati awọ̀n aaye mii.

(2)okunfa to pamọ fun gbigba adua; Iyẹn nṣẹ̀le pẹ̀lu titi tituuba otitọ̀ ṣaaju, dida ẹ̀tọ̀ ẹ̀lẹ̀tọ̀ pada, jije ohun to mọ̀ ti o dara, mimu ohun to dara, ati jije ounjẹ̀ ti o jẹ̀ ẹ̀tọ̀ lati jẹ̀ wiwọ̀ ohun ti o dara to, gbigbe aaye to dara, fifi ọ̀na halaal wa awọ̀n nkan wọ̀nyi, titele aṣẹ̀ Ọ̀lọ̀hun (ﷺ) lọpọ̀lọpọ̀, jijiina si **haraam**, nini amojukuro nibi ohun to ruju ati yoyo-yinyin aye, **fifi** ọ̀kan si adua naa **lasiko** ti a ba nṣe e, nini igbẹ̀kẹ̀le ninu Ọ̀lọ̀hun, (ﷺ) nini ireti ti o lagbara si Ọ̀lọ̀hun, (ﷺ) sisadi Ọ̀lọ̀hun (ﷺ), rirawọ̀ rasẹ̀ si Ọ̀lọ̀hun, (ﷺ) wiwonkoko mọ̀ adua, **kiko** alaamọ̀ri naa le Ọ̀lọ̀hun (ﷺ) lẹ̀wọ̀ ati gbigbe oju **kuro** lẹ̀dọ̀ ẹ̀lomii lẹ̀yin Ọ̀lọ̀hun (ﷺ).

Adina Fun Gbigba Adua: O ṣeṣe ki eeyan maa kepe Ọ̀lọ̀hun (ﷺ), ṣugbọ̀n ki adua rẹ̀ ma gba, tabi ki gbigba adua maa pẹ̀. Okunfa eyi pọ̀, lara rẹ̀ ni: **pipe ẹ̀lomii mọ Ọ̀lọ̀hun ati kiko alaye palẹ lori adua** geḗ bii ki eeyan maa tọ̀rọ̀ iṣo Ọ̀lọ̀hun nibi igbona ina jahanamọ̀, ifunpinpin rẹ̀ ati ookun rẹ̀. Dipo aroye wọ̀nyi, o ti to o ki o wa iṣo nibi ina nikan. **Lara okunfa ti kii jẹ̀ ki adua gba ni fifun ara ẹ̀ni ni epe tabi fifun ẹ̀lomii ni epe niti abosi, titọ̀rọ̀ adua lori iyapa Ọ̀lọ̀hun (ﷺ), titọ̀rọ̀ adua lati ja okun ibi, ṣiṣe adua pe ti Ọ̀lọ̀hun (ﷺ) ba fẹ̀,** bii ki o sọ̀ pe, Ọ̀lọ̀hun (ﷺ) forijin mi ti O ba fẹ̀ ati ohun ti o ba tun jọ̀ ọ̀, **kikanju fun gbigba adua leni ti yoo** maa sọ̀ pe, mo ṣadua ko gba, **kikosusu lori adua ṣiṣe**, eyi ni pipa adua ti latara sisuni. Lara adina fun gbigba adua ni pipe Ọ̀lọ̀hun (ﷺ) lai kọ̀bi ara si I ati aihuwa ẹ̀lẹ̀kọ̀ nibi adua ṣiṣe. **Ojiṣe Ọ̀lọ̀hun (ﷺ) gbọ̀ ti ọ̀kunrin kan n bẹ̀ Ọ̀lọ̀hun (ﷺ) ninu irun-un rẹ̀, ni ko ba ṣe asọ̀laatu fun ojiṣe Ọ̀lọ̀hun (s. 'a.w).** Ni Anabi (ﷺ) ba sọ̀ pe: "Eyi kanju" Lẹ̀yin naa, **Anabi (ﷺ) pe e** tabi ẹ̀lomii, ni o ba sọ̀ fun un **pe: Ti ẹ̀nikan ninuu yin (bafẹ̀ ẹ̀ ṣe adua), ki o yaa bẹ̀rẹ̀ irun naa pẹ̀lu didupe fun Ọ̀lọ̀hun (ﷺ) ati yiyin Ọ̀lọ̀hun (ﷺ), lẹ̀yin naa, ki o ṣe asọ̀laatu fun ojiṣe Ọ̀lọ̀hun (ﷺ).** Lẹ̀yin naa, ki o tọ̀rọ̀ nkan ti o ba wu u." ('Abuu Daa'uud ati Tirmidhii lo gba a wa.)

Lara adua ti kii gba ni **adua lori alaam̄ri ti w̄n ti pari eto lori ẹ**; bii ki eeyan maa toṛo iṣemi gbere nile aye. Lara re naa ni lilo awon **ede aditu** ninu adua, kii je ki adua tete gba. Olohun (ﷻ) so pe: ﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِبِينَ﴾ **“E pe Oluwaa yin niti pepẹfuru ati niti jeeje, dajudaju, Olohun ko nifeṣe awon olukoja enu ala.”** Omo ‘Abbaas (ﷺ) so pe: “Woye si **ede aditu** ninu adua, ki o si soṛa fun un. Dajudaju ohun ti mo **mo mo** Ojiṣe Olohun (ﷻ) ati awon soṛaaba re ni pe, won kii se ayaafi iyen. O tumo si pe won kii lo ede aditu ninu adua, won jina si iyen.” (Bukhaarri lo gba a wa). Lara adina fun gbigba adua ni **aṣeju nipase fifi ariwo ṣadua**. Olohun (ﷻ) so pe: ﴿وَلَا تَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافُتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا﴾ **“Ma se pariwo Adua re soke, ma si se pa a mo (sinu okan-an re), wa ona si aarin mejeeji yen.”**

Lara ohun ti won fe fun wa nibi adua siṣe ni ki eni ti o ba fe se adua to adua re nibi o se nbọ yii: **Ikini**: Didupe ati yiyin Olohun. (ﷻ) **Ikeji**: siṣe asolaatu fun ojiṣe Olohun (ﷻ). **Ikeṣa**: Tituuba kuro nidi ese ati gbigba pe elese ni wa. **Ikerin**: Didupe fun Olohun (ﷻ) lori awon oore Re ti o se fun wa. **Ikarun-un**: Bibere adua naa ati siṣe ojokoro si adua soṣiṣoki to ko nkan pupo sinu ati eyi ti o ba rinle lati odo Anabi (ﷻ) tabi lati odo awon asaaju rere fun wa (ﷻ). **Ikefa**: Fifi siṣe asolatu fun ojiṣe Olohun (ﷻ) pari adua.

Adua Pataki To Ye Ka Ha Sori Niye:

Asiko Adua	Adua Ojiṣe Olohun (ﷻ) Itumo
Ti a ba fe sun	Bisimika-llahummọ 'amuut wa 'ahyaa. Ni oruko Olohun (ﷻ) ni maa fi sun, ni maa fi ji
Ti a ba taji	'Al-hamudu lilaah-lladhii 'ahyaanaa ba'da moṣe 'amoṣotanaa wa 'ileehin-nuṣuur. Ope ni fun Olohun to ta wa ji leyin ti O ti kun wa loorun, odo Re ni a a pada si.
Ti a ba fe jade kuro nile	Allaahummọ 'innii 'a'uudhubik 'an 'adill 'ao 'udoll 'ao 'azill 'ao 'uzall, 'ao 'azlim 'ao 'uzlam, 'ao 'ajhal 'ao yujhal 'alayya. Olohun o! (bi mo se n jade lo yii) so mi, mo je ki n junu, mo je ki won ju mi nu, mo je ki ese mi ye, mo je ki won ye mi lese, mo je ki njanba, mo je ki won janbaa mi, mo je ki n huwa aimokan, mo si je ki won huwa aimokan si mi.
Eni ti eru ba ba wa lati oju oorun	'a'uudhu bikalmoṣoti-llaahi-ttaammọṣot min ghadobih, wa min ṣarri 'ibaadih wa min hamozaati-s-shayaatiin, wa 'an yahduruun. Mo n fi oro Olohun (ﷻ) to pe wa abo ni bi ibinuu Re, aburu awon erusin-in Re ati Akolukogba awon esu; ki Olohun (ﷻ) ma je ki won de odo mi.
Ti eeyan ba La ala	Ti enikan ninu yin ba la ala si ohun ti o nifeṣe si, lati odo Olohun (ﷻ) ni ala naa ti wa. Ki o dupe fun Olohun (ﷻ), ki o si fi soṛo so. Ti o ba ri nkan mii yatọ si iyen, ni nkan ti okan-an re ko, odo esu ni o ti wa. Ki o yaa fi Olohun (ﷻ) wa aabo nibi aburu ala naa. Ko si gbodo ro ala naa fun enikeni. Aburu ala naa ko si nii kan an.
Ti musulumi ba gbọ ti omo iyaa re ba sin	Ti eni kan ninu yin ba sin pinṣin ki o so pe: 'al-hamudu lilaah. Ki omo iyaa re tabi oreṣe re si fun un lesi pe: yerhamuka-lloṣh Leyin naa, ki eni to sin da esi pada pe: yahdiikumu-lloṣh wa yuslihu baalakum ” Ti keferi ba sin, ti o si so pe: 'al-hamudu lilaah. Fun un lesi pe: yahdiikumu-lloṣh. Ma se so pe: yerhamuka-lloṣh.
Wiwọ moṣalasi	Ti o ba fe wo inuu moṣalasi, koko gbe ese otun wole, ki o wa so bayii pe: bismi-llaah, wa-s-salaam 'alaa roṣuuli-llaah. Allaahummọ ighfirlu dhunuubii wa-ftahlii 'abwaaba rahmotik.

Jijade ninuu mosalasi	Ti o ba fe jade kuro ninuu mosalasi, kọkọ gbe eṣe osi jade, ki o wa so pe: <i>bismi-l-lah, wa-s-salaam 'alaa roṣuuli-lleḡh. Allaahummo ighfirlii dhunuubii wa-ftahlīi 'abwaaba foḡlik.</i>
Ọkọ iyawo tuntun	<i>Baaraka-lloḡhu lak, wa baaraka 'alaek, wa jamo'a baenakummoḡ fui khaer</i> Ọlọhun ko fun ẹni alubarika, ko si daso alubarika bo e, ko si so eyin mejeeji(ọkọ ati iyawo)papọ pelu daadaa.
Ti akukọ ba kọ tabi ketekete ba ke	Ti e ba gbọ ti ketekete ba ke, ki e yaa so pe: <i>'a'uumdh bi-llaah mina-s-saitoon-r-rojium</i> , nitori pe eṣu lo ri to fi ke wa. Ti e ba si gbọ ti akukọ adie ba kọ; ki e toro oore Ọlọhun (ﷺ), nitori pe o ri molaaike ni
Ti ẹnikan ba fi mo o pe oun nifee re nitori Ọlọhun	Lati oḡo 'Anas (ﷺ), dajudaju okunrin kan nbe ni oḡo Ojiṣe Ọlọhun (ﷺ), ni okunrin (mii) ba gba oḡoḡo won kọja; ni okunrin ti n be pelu Ojiṣe Ọlọhun (ﷺ) ba so pe: Iwo Ojiṣe Ọlọhun (ﷺ)! Dajudaju, mo nifee (okunrin) yii. Anabi (ﷺ) si so fun un pe: Nje o ti je ki eyi di mimo fun un bi? O so pe: Rara. Ojiṣe Ọlọhun (ﷺ) si so fun un pe: Je ko di mimo fun un. Lokunrin yii ba lo padee re, lo ba so pe: Mo nifee re nitori Ọlọhun (ﷺ). Ni ẹni yii naa ba fun un lesi pada pe: Ẹni ti o titori e nifee mi yoo nifee re.
Adua ti a le fi ti ibanuje lo	<i>*Laa ilaaha illa-lloḡh al-'aziimu-l-haliim, Laa ilaaha illa-lloḡh roḡbu-l-'arṣi-l-'aziim, Laa 'ilaaha 'illa-lloḡh roḡbu-s-samwaat wa roḡbu-l-'ard wa roḡbu-l-'arṣi-l-keriim.</i> Ko si ẹni ti ijosin to si ayaafi Allaah, oḡa to tobi, oḡa onisuuru, ko si ẹni ti ijosin to si ayaafi Allaah, oluwa to ni ite to tobi, ko si ẹni ti ijosin to si ayaafi Allaah, oluwa to ni sanmo ati ile, oluwa to ni ite alapon-onle. <i>*Alloḡh Alloḡh roḡbii, laa ushrika bihi shean.</i> Allaah! Allaah! Oluwaa mi, mi o ni ba A worogun. <i>*Yaa Hayyu yaa Qoyyuum bi rahmotika 'asteghiith.</i> Mo pe Ọlọhun oḡa aṣemi, oḡa agbeniro, ikeḡe Re ni mo fi nwa oore. <i>*Subhaana-lloḡhi-l-'aziim.</i> Mimọ fun Ọlọhun to tobi.
Ti ojo ba n ro	<i>*Allaahummo ṣoyyiban noḡfi'an.</i> (ni eemeji tabi eemeḡa ni a yoo se adura yii. <i>*Mutirnaa bi foḡlilaah wa rahmotih.</i> Ọlọhun (ﷺ)! Rojo to dara fun wa. Ọlọhun (ﷺ) rojo fun wa pelu oḡa Re ati ikeḡe Re.
Leyin salamo irun oḡan-anyan	<i>*Allaahummo 'a'innii 'alaa dhikrik wa husni 'ibaadatik.</i> Ọlọhun (ﷺ)! Ran mi lowo ki nle maa ranti Re, ki nsi le maa sin O daadaa. <i>*Allaahummo 'innii 'a'uumdhu bik min-a-kufr wa-l-faqr wa 'adhaabi-l-qoḡbr.</i> Ọlọhun (ﷺ)! Dajudaju, emi n sadi O nibi aimoore, oṣi ati iya inu saare
Fun sisan gbese	<i>Allaahummo 'innii 'a'uumdhu bik mina-l-hamm wa-l-hazan, wa-l-'ajz wa-l-kasal, wa-l-jubn wa-l-bukhl, wa doḡla'i-d-daen, wa gholabati-r-rijaal.</i> Ọlọhun (ﷺ)! Dajudaju, emi nsadi O nibi edun okan, ibanuje, ikagara, oraju, ojo siṣe, ahun siṣe, eru u gbese ati ijegaba leni lori.
Royiroyi lori irun	saitoon ti won npe ni Khanzab ni o maa nje ki eniyan ma pokanpo lori irun, ti o ba ti fura si i ki o yaa se <i>'a'uumdhu bi-llaah mina-s-shaetooni-r-rojium</i> , ki o si fenu fe ategun tuetuḡe si apa osii re ni eemeḡa.
Wiwo ile igbonse	Ti o ba wo ile igbonse, ki o so pe: <i>Allaahummo! 'Innii 'a'uumdhu bik mina-l-khubth wa-l-khabaa'ith.</i> Ọlọhun (ﷺ)! Dajudaju, emi nsadi O nibi akọ ati abo eṣu. Ti o ba jade nibe, ki o so pe: Ghufraanak. Itumo: Ọlọhun! Aforijin-in Re ni mo n wa
Isegun oḡa	Allaahummo! Mujriya-s-sahaab munzila-l-kitaab serii'a-l-hisaab ihzimu-l-'ahzaab. Allaahummo! Ihzimhum wa zalzilhūm. Ọlọhun! Iwo ni O nmu eṣujo wa, Iwo ni O so tia kale, Iwo ni O yara nibi isiro, ba mi fo awon akojo awon oḡa moḡe. Ọlọhun o! Bami fo awon akojo awon oḡa moḡe. Ọlọhun o! Bami fowon moḡe si bami fi oju won ri mabo. Awon oḡa parapọ logun, ki o si mile titi mo won lese.

<p>Eni to ba taji loru to waa še adua</p>	<p>((Eni ti o ba taji loru ti o si sọ pe: <i>laa ilaaha ill-Allọḡh wahdah laa ṣeriika lah lahu-l-mulḡ wa lahu-l-hamd wa huwa alaa kulli shaein qodiir. Al-hamdu lillaah, Wa subhana-lloḡh, wa laa 'ilaaha 'ill-Allọḡh, w-Allọḡhu 'akbar. wa laa haola wa laa quwwata 'illaa billaah.</i> “Ko si eni ti ijosi ododo to si ayaafi Allaah, Oun nikansoso ni ko ni orogun, ti Re ni ijoba, ti Re si ni eyin, Oun ni Eni to nii ikapa lori gbogbo nkan. Ati pe mimo ni fun Olohun, ati pe ko si eni ti ijosi ododo to si ayaafi Oun, ati pe Olohun lo tobi julo, ati pe ko si ogbon kan tabi agbara ayaafi pelu u Re”. Lẹyin naa, ti o wa sọ pe: <i>Allaahummọ! Ighfir lii. "Olohun! Fori jin mi"</i> Tabi ki o tọṣ adua, wọn yoo jẹpee rẹ. Ti o ba si še aluwala, ti o wa še naafilah, wọn yoo gba irun naa.))</p>
<p>Lori iforikanle</p>	<p>*<i>Allaahummọ! Ighfir lii dhanbii kullah diqqohu wa jillahu wa 'awwalahu wa aakhirahu wa 'alaaniyatahu wa sirrahu.</i> Olohun! F'ori gbogbo eṣe mi jinmi patapata; weṣe rẹ ati nlaa rẹ, ibeṣe rẹ ati opin-in rẹ, eyi to han ati eyi to pamọ ninu e. *<i>Subhaanaka robbii wa bihamdik.</i> Oluwaa mi mimọ ni fun O, eyin ni fun O. Olohun! Forijin mi. *<i>Allaahummọ! Ighfir lii. Allaahummọ! 'Innii 'a'auḡhu birọḡoka min sakhatik wa bi mu'aafaatika min 'uquubatik wa 'a'auḡhu bika minka laa 'uhsii thanaa'a 'alaeka 'ant kamọ 'athnaeta 'alaa nafsik.</i> Olohun! Dajudaju, emi nfi iyọnuu Rẹ wa iṣo nibi ibinuu Rẹ, mo nfi amojukuro Rẹ wa iṣo nibi iyaa Rẹ, mo nsadi O, mi o mọ iye eyin ti mo le še fun O (ti o le to) bi O še yin araa Rẹ.</p>
<p>Eni ti o ba fe sin onirin ajo sọna</p>	<p><i>'Astaodi'u-lloḡha diinak wa 'amọḡnatak wa khawaatiimọ 'amolik, Itumọ:</i> ((Mo nfa amojuto eṣin-in rẹ, igbafipamọ rẹ ati ipari iṣe rẹ le Olohun lẹwọ)) Onirin ajo naa yoo si da a lohun pe: <i>'Astaodi'ukumu-lloḡha-lleḡhii laa tedii'u wadaa'i'uh.</i> Mo nfa eyin naa le Olohun (✿) lẹwọ, Oba ti ohun ti a ba fa le E lẹwọ kii rare.</p>
<p>Nigba ti o ba ri ohun ti o nife si, tabi ohun ti o kan an rẹ korira.</p>	<p>Nigba ti ojiṣe Olohun (ike ati oḡa Olohun ko maa ba) ba ri ohun to nife si yoo sọ pe: <i>"Alhamdulillah al-ladhii bi ni'matihii tatimmus-soolihaat".</i> Itumọ: <i>"ọpe ni fun Olohun Oba to še pe pelu idera a Rẹ ni gbogbo daadaa fi n pe".</i> Ti o ba si ri nkan ti emii rẹ ko, yoo sọ pe: <i>"Alhamdulillah 'alaa kulli haalin"</i> Itumọ: <i>"ọpe ni fun Olohun Oba lori gbogbo iṣesi"</i></p>
<p>Iforikanle nibi aaya iforikanle nigbati a ba nka Al-Qur'aan lẹwọ</p>	<p><i>Allaahummọ! Laka sajadt wa bika aamont wa laka 'aslamt sajada wajhii lilledhii. Khalaqoh wa sowwarah wa saqqo sam'ahu wa basoroh tabaaraka-lloḡhu 'ahsana-l- khooliqiin.</i> Olohun! Iwo ni mo forikanle fun, Iwo ni mo gbagbo, Mo si gba 'Islaam nitorii Rẹ, Ojuu mi ti wa forikanle fun eni ti O ṣe daa rẹ, Iwo Olohun o! (✿) iwo nikan ṣoṣo ni mo foribale fun. Iwo nikan ṣoṣo ni mo gbagbo. Iwo nikan ni mo jupa-juse fun. Mo fi oju bale fun Eni ti o daa a ti o si ya aworan-an rẹ, O si la eti ati ojuu wa si meji (ni otun osi) mimọ ni fun Olohun (✿) naa, Oba ti o loore julo ni adeḡda.</p>
<p>Ipari irun (ṣaaju salamo)</p>	<p><i>Allaahummọ! Innii zolamutu nafsii zulmon kethiirọ wala yeghfiru-dh-dhunuub 'illaa 'ant faghfir lii moghfiratan min indik wa-rhamnii 'innaka anta-l-Ghafuur-r-Rohim.</i> Olohun (✿)! Dajudaju mo ti še abosi pupọ si araa mi, ko si si eni ti o le fori eṣe jin ni ayaafi Iwo. Dakun, forijin mi ni aforijin kan ti yoo ti oḡḡ Rẹ wa, ki O si ke mi, dajudaju Iwo ni alaforijin aṣake ọrun.</p>
<p>Ti alamọri ba nle koko</p>	<p><i>Allaahummọ! Laa sahl illaa mọḡ ja'altahu sahlaa wa anta tej'alu-l-hazan 'idhaa shiii'ta sahlaa.</i> Olohun! (✿) Ko si irọrun kan ayaafi ohun ti O ba še nirọrun, Iwo ni o maa nṣe (ilekoko) ibanuje di irọrun ti o ba wu O.</p>
<p>Eni ba še daadaa si ni</p>	<p>Eni ti wọn še daadaa si, ti o wa sọ bayii fun aṣerere naa: jazaaka-lloḡhu khaera. (Olohun yoo san o ni eṣan rere.) O ti de ogongo nibi yinyin (aṣerere). Enikeji yoo si fesi pe: wa jazaak (Olohun yoo san iwo naa ṣeṣan) tabi wa 'iyyaak (ati iwo naa).</p>

<p>Ti ategun ba nfe</p>	<p>Allaahummo! 'Innii 'As-'aluka <i>khaeraha</i> wa <i>khaera moq fiihaa wa khaera moq 'arsalta bih, wa 'a'uudhu bika min sarrihaa wa sarri moq 'ursilat bih.</i> Qlqhun! Dajudaju, emi ntqro lqdoq Re, oore re (ti nbe ninu ategun yii), ati oore ti nbe ninu e, ati oore ti O fi ran an. Mo wa n sadi Q nibi aburuu re, ati aburu ti nbe ninu e ati aburu ti won fi ran an.</p>
<p>Ti o ba ri iletesu</p>	<p>Allaahummo! 'Ahillahu 'alaena bi-l-yumn wa-l-'iimqon wa-s-salaamqoh wa-l- <i>Islaam, hilaalu kharin wa rusd, robbii wa robbuka-lloqh.</i> Qlqhun! (ﷻ) se oshu to le yii ni oshu idera, oshu igbagbo, oshu alaafia ati oshu esin. (se iletesu naa ni) iletesu oore ati itosona (fun wa), Allqoqhu ni oluwaa mi ati Oluwaa re</p>
<p>Irin-ajo</p>	<p>Allqoqhu 'akbar, Allqoqhu 'akbar, Allqoqhu 'akbar. Subhaana-lledhii sakhkhara lanaa haadhaa wa moq kunnaa lahu muqri-niin. Wa Innaa ilaa robbinaa lamunqolibuun. Allaahummo! Innaa nas-'aluka fii safarinaa <i>haadhaa al-birrq wa-t-teqwaa, wa mina-l- 'amqli moq terdqo. Allaahummo!</i> Hawwin 'alaena safaranaa <i>haadhaa wa-twi'anna bu'dah. Allaahummo!</i> 'Anta-s-sqqhibu fi-s-safar wa-l-khaliifatu fi-l-'ahl. Allaahummo! Innii 'a'uudhubik min wa'thaa'-s-safar wa kaaabati-l-mqonzor wa suu'i-l-munqolab fi-l- moql wa-l-'ahl. Allaahu tobi, Allaahu tobi, Allaahu tobi. Mimq ni fun eni ti o ro (nkan-igun) yii fun wa. (Ti kii ba se beq ni) a ba ti le sunmq on. Qdo Oluwaa wa ni a dari pada si (ni oqo ti a ba ku). Qlqhun! (ﷻ) Awa ntqro daadaa, iberu Qlqhun (ﷻ) ati isq ti O yonu si lori irin ajoo wa yii. Qlqhun! (ﷻ) se irin ajoo wa yii nirqrun, ki O si ba wa k'ana ko. Qlqhun! (ﷻ) Pqlu aaboo Re ni a fi fe rin irin-ajo naa, Iwo si ni arole ti yoo moju to ile fun wa. Qlqhun! (ﷻ) Mo nsadi Q nibi wahala ori irin ajo, iriri aburu ati apada si aburu ninuu dukia ati ara.</p> <p>Yoo wi i nigba ti o ba tun ndari bq pqlu afikun yii: Aayibuun taa'ibuun aabiduun lirqbbinaa haamiduun. Itumq: A npada sile leni ti ntuuba (kuro nibi aburu), a a si maa qosin fun Oluwaa wa, a a si maa dupe fun Un</p>
<p>Ti eeyan ba fe sun</p>	<p>*Allaahummo! Aslantu noqsii ilaek wa fawwadu 'amrii ilaek wa 'alja'tu zohrii 'ilaek rahbatan wa roqhbatan ilaek laa molja' wa laa mqnjaa minka 'illaa 'ilaek aamqntu bikitaabika-lledhii anzalt, wa binabiyyika-lledhii arsalt. Qlqhun! (ﷻ) Mo jupa jusq silq fun Q, mo ko qroq mi le Q lqwo, eyin-in mi di qwoq Re, niti iberu ati niti titanmqo si Q, ko si ibusasi kan, ko si si ona abayo kan lati qdoq Re tayq ko pada si qdoq Re. Mo gba iwee Re ti O sqkalq gbq, mo si gba ojise Re ti O ran nise gbq.</p> <p>*Al-hamdu lilleqh-lledhii at'amqnaa wa saqqqnaa wa kafaanaa wa aawaanaa fakam mimmqon laa kaafiya lah walaa mu'wii. Qpe ni fun Qlqhun (ﷻ) ti O fun wa ni ounje je, ti O fun wa ni omi mu, ti O to wa, ti O fun wa ni ile-gbee, melo melo eeyan ti ko ri eni ti yoo to o, ti yoo si seto ile gbee fun un.</p> <p>*Allaahummo! Khalaqta nafsii wa anta tawaffaahaa laka mqmqotuhaa wa mahyaahaa in ahyatahaa fa-hfazhaa wa in 'amqtahaa fa-ghfir lahaa. Qlqhun! (ﷻ) Iwo lo da emii mi, Iwo si ni waa pa a. Iwo ni maa ku fun, Iwo si ni maa lo isqemii mi fun. Ti O ba ta mi ji, ki O sq emii mi, Ti O ba si gba emii mi, ki O forijin in.</p> <p>*Allaahummo! Innii as-'aluka-l-'aafiyah. Qlqhun! (ﷻ) Mo ntqro alaafia lqdoq Re.</p> <p>*Allaahummo! Qinii 'adhaabak yaomq teb'athu 'ibaadak. Qlqhun! (ﷻ) La mi kuro ninu iyaa Re lojq ti Waa gbe awon erusin-in Re dide.</p> <p>*Subhaanak-a-llaahummo! Rqbbii bika waqo'tu janbii wa bika 'arfa'uh 'in 'amsakta noqsii fa-ghfir lahaa wa 'in'arsaltahaa fa-hfazhaa bimqo tahfazu bihi 'ibaadaka-s-sqqlihiin. Mimq fun Q, Qlqhun! (ﷻ) Oluwaa mi, (ogoo Re) ni maa fi feqbe lele, ohun naa si ni maa fi gbe e, ti O ba gba emii mi, forijin in, ti O ba si fi i sile, ba mi sq o pqlu ohun ti O fi n sq emi awon erusin-in Re daadaa.</p> <p>Yoo fe ategun tuqtue si atqlwwoq re mejeeji, yoo wa ka suratu-l-mu'awwidhateen (iyen ni Suuratu-l-Falaq ati Suuratu-n-Naas), yoo wa fi qwoq naa pa gbogbo ara.)) ((ojise Qlqhun ki i sun ni alq kan ayaafi ki o ka Alif Laam Miim-Sajdah ati tabaaraka- l-Mulk</p>

Ibere (leyin Tekbiratu-l-Ihroom)

Wajjahtu wajhii lilledhii faṭora-s-samṭowaati wa-l-ard haniifaa wa moḥḥ 'ana mina-l-mushrikiin. Inna ṣolaatii wa nuskii wa mahyaaya wa moḥḥḥḥḥii lilledhii robbi-l-'aalamiin laa sheriika lah wa bidhaalika umirt wa anaa mina-l-muslimiin Allaahummo anta-l-malik laa ilaaha 'illaa 'ant, anta robbii wa ana 'abduk zolamtu noḥḥḥii wa-'tarafu bi dhanbii fa-ghfirlii dhunuubii jemii'aa innahu laa yeghfiru-dh-dhunuub illaa ant wa-hdini lihsani-l-akhlaaq laa yahdii li'ahsanihaa 'illaa ant wa-srif 'annii seyyi'ihaa laa yasrifu anni seyyihaa illaa ant labbaeka wa sa'daek wa-l-khaeru kulluhu fii yadaek wa-sh-sharru laesa ilaek 'ana bika wa ilaek tabaarakta wa ta'aalaet asteghfiruk wa atuubu 'ilaek. Mo dojuu mi ko eni ti O ṣeda sanmo ati ile, emi ki i ṣe ara awon oṣeḥo. Dajudaju, irun-un mi, eran-an mi (ti mo fi nsin Olohun (ﷻ), ishemii mi ati ikuu mi, Olohun (ﷻ) oluwa gbogbo eda lo ni i, ko lorogun, iyen ni won pa laṣe fun mi, mo si je ara awon musulumi. Olohun! (ﷻ) Iwo loba, ko si eni ti ijosin to si ayaafi Iwo, Iwo ni Oluwaa mi, emi si ni eruu Re. Mo ṣabosi si emi araa mi, mo si njewo eṣeḥ mi, fori gbogbo eṣeḥ mi jinmi. Dajudaju, ko si eni ti o le forijin ni ayaafi Iwo. Darii mi si iwa to dara julo, ko si eni ti o le dari eni si iwa to dara julo ayaafi iwo. Dari okan-an mi kuro nibi iwa buburu, ko si eni ti o le dari okan-an mi kuro nibi iwa buburu ayaafi Iwo. Mo njepee Re, maa si maa ṣe ohun ti yoo maa so mi di eni rere loddo Re. Gbogbo oore patapata ni nbe lowo Re mejeeji, aburu ko si ṣee fi ti si O. Mo nṣe ti E, ododo Re si ni maa pada si. Mimoo ni fun O, ajulo ni fun O. Mo ntoro aforijin loddo Re, mo si nronu-piwada (lori eṣeḥ mi) si O.

Jijade lo si moṣalasi

Allaahummo ij'al fii qolbii nuuroḥḥ, wa fii lisaanii nuuroḥḥ, wa fii sam'ii nuuroḥḥ, wa fii baṣoriu nuuroḥḥ, wa min faoqii nuuroḥḥ, wa min tahtii nuuroḥḥ, wa 'an yemiinii nuuroḥḥ, wa 'an ṣimoqlii nuuroḥḥ, wa min amoomii nuuroḥḥ, wa min kholfii nuuroḥḥ, wa-j'al fii nafsii nuuroḥḥ, wa 'a'zim lii nuuroḥḥ, wa 'azzim lii nuuroḥḥ, wa-j'al lii nuuroḥḥ, wa-j'alni nuuroḥḥ. Allaahummo 'a'tinii nuuroḥḥ, wa-j'al fii 'aṣobii nuuroḥḥ, wa fii lahmii nuuroḥḥ, wa fii damii nuuroḥḥ, wa fii ṣa'rii nuuroḥḥ, wa fii basharii nuuroḥḥ. Olohun! (ﷻ) Fi imole sinu okan-an mi, fi imole sori ahon-on mi, fi imole sinu iriran-an mi, fi imole si okee mi, fi imole si isalee mi, fi imole si otun-un mi, fi imole si osii mi, fi imole si iwajuu mi, fi imole si eyin-in mi, fi imole sinu emii mi, fun imolee mi ni agbara, fun imolee mi ni agbara, fun mi ni imole, ki O si ṣe mi ni imole. Olohun! (ﷻ) Fun mi ni imole, fi imole sinu iran-an mi, fi imole sinu eran araa mi, fi imole sinu ejeḥ mi, fi imole sinu irun araa mi, ki O si fi imole sinu awo araa mi

'Istikhaarah (wiwa oore loddo Olohun)

Ti enikan ninuu yin ba gbero lati dawole nkan, ki o yan noḥḥḥḥ rakaa meji. Leyin naa, ki o so pe: Allaahummo innii astakhiiruka bi ilmik, wa astegdiruka bi qudrotik, wa as-aluka min foḥḥḥḥ, fainnaka tegdir walaa aqdir, wa ta'lam wa laa a'lam, wa anta allaamu-l-ghuub. Allaahummo fa'in kunta ta'lam haadhhaa-l-'amr (waa daruko ohun ti o fe dawole naa) khaerran lii fii diinii wa mo'asii wa 'aaqibati 'amrii (tabi ki o so pe) – aajili 'amrii wa aajilih – fa-qdurhu lii wa yessirhu lii thummoo baarik lii fiih, wa in kunta ta'lam anna haadhhaa-l-amr ṣarrun lii fii diinii wa mo'asii wa aaqibati amrii (tabi ki o so pe) – aajili amrii wa aajilih – fa-srifhu annii wa-srifnii 'anah wa-qdur liya-l-khaer haethu kaan thummoo roddinnii bih. Olohun! (ﷻ) Dajudaju, emi nfi imoo Re wa oore, mo nfi ogo Re wa ogo, mo si ntoro ninu o'laa Re, Nitore pe, Iwo ni alagbara, ko si agbara fun emi, Iwo ni olumo, ko si imo fun mi, Iwo ni olumoo koko. Olohun! (ﷻ) Ti O ba ti mo pe ohun (ti mo fe dawole) yii (waa daruko ohun ti o fe dawole naa) oore ni fun mi ninu esin-in mi ati ishemii mi ati ikangun oroo mi (tabi ki o so pe) – layee mi ati orun-un mi – fun mi ni ikapa lori e, ro o fun mi, leyin naa ki o wa fi ibukun si i fun mi. Ti O ba si mo pe, dajudaju ohun (ti mo fe dawole) yii, aburu ni fun mi ninu esin-in mi, ishemii mi ati ikangun oroo mi (tabi ki o so pe) – layee mi ati orun-un mi – darii re kuro loddo mi, darii mi kuro nibe, ki O si fun mi ni ikapa lori oore nibikibi ti o ba wa, leyin naa, ki O yonu si i fun mi.

Adua fun oku

Allahumma ighfir lahu warhamhu, wa 'aafihi wa'fu anhu, wa akrim nuzulahu wa wassi' moḍkhalahu, waghsilhu bil-moḍi wath-thalji wal-bardi, wa naqqih minal kḥoṭṭoyaa kamḍo ṇoḡḡoeta thaobal-abyad minad-danas, wa abdilhu daaran khaeran min daarihi, wa ahlan khaeran min ahlihi, wa zaojan khaeran min zaojihi, wa adkḥilhul-jannat, wa a'idhhu min adhaabil qabr wa min adhaabin-naar. “Oḷohun! forijin, ki o ke, ko yo, ki O si se amojukuro fun, se aḡonle ibusokale sii re, ki o si gba laaye ninu ibugbe re, weḡo pelu omi,ati yinyin, ati iri, foḡo kuro nibi eṣe gege bi o ti fo aṣo funfun mo kuro nibi idoti, fi ile to dara ju ile to gbe laye lo paarḍo fun, ati ebi to dara ju ebi i re laye lo, ati aya to dara ju aya a re laye lo, fiwo inu al-jannah, ki o si la nibi iya saare ati iya ina”.

Gbigbe ibanuje kuro

Enikeṇi ti ibanuje kan ba ba, ti o waa so bayi pe: *Allahumma innii 'abduk, wabnu 'abdik, wabnu amatik, moḍdin fiyya hukmuk, 'adlun fiyya qoḍoḡḡhuk, asaluka bi kulli ismin huwa lak,sammaeta bihi nafsak, ao 'alamtahu ahadan min kḥoḷḡik, ao anzaltahu fii kitaabik, awista'tharta bihii fii 'ilmil ghaeb 'indak an taj'alil-Qur'an roḡbii'a qoḷbii, wa nuuro soḍrii, wa jalaa huznii, wa dhahaaba hammii*” Oḷohun! eru Re ni mo je, mo si tun je oḡo eru u Re ati oḡo erubinrin in Re, idajo o Re ti gba waju nipa a mi, ebubu u re si ti se deede ninu oḡo o mi, mo be O pelu gbogbo oruko o Re, eyi ti O fi so ara a Re, tabi O fi mo enikan ninu awon eḍa a Re, tabi O so kale sinu tira a Re, tabi O fi pamḍo sinu imo o Re, pe ki o se al-Qur'an ni aritutu okan an mi, ati imole igbaayaa mi, ati isipaya ibanuje e mi, ati mumu ogbe okan an mi lo. Ayaafi ko se wipe Oḷohun yoo mu ibanuje ati ogbe okan re kuro, yoo si fi idunnu ati ayḍo ropo o re fun.

OWO AŞEJERE

Ọlọhun (ﷻ) ti gbe ajulo ọla fun ọmọniyan lori gbogbo ẹda yooku. O si şa ẹda lẹşa pelu ike ọrọ sisọ. O wa fi ahon şe irin-işe ọrọ. Ohun si ni ike ti eeyan le lo si ibi daadaa tabi ibi aidaa. Ẹni ti o ba ri i lo si ibi daadaa, oriire aye ti pari si i loḍo, awon aaye giga yoo si je tiẹ lorun. Ẹni ti o ba wa lo tiẹ si ibi ti o yatọ si iyen, iparun aye ati torun ni o fe ko araa re si. Leyin kika Al-Quraan, gbolohun **iranti Ọlọhun** ni nkan ti o tun loore julọ ti eeyan le lo asikoo re fun.

Ọla ti o wa fun iranti Ọlọhun:

Ọpoloḥo hadiith lo wa lori ẹ, ninu ẹ ni ọrọ Ojişe Ọlọhun (ﷻ) ti o sọ pe:

« **أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرِ أَعْمَالِكُمْ، وَأَزْكَاهَا عِنْدَ مَلِيكِكُمْ وَأَرْفَعُهَا فِي دَرَجَاتِكُمْ، وَخَيْرَ لَكُمْ مِنْ إِنْفَاقِ الذَّهَبِ وَالْوَرَقِ، وَخَيْرَ لَكُمْ مِنْ أَنْ تَلْقَوْا عَدُوَّكُمْ فَتَضْرِبُوا أَعْنَاقَهُمْ وَيَضْرِبُوا أَعْنَاقَكُمْ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: ذُكِرَ اللَّهُ** »

((*Şe ki nfun yin niroo işe ti o loore julọ ninu işe yin, ati eyi ti ó mọ julọ loḍo Oluwaa yin, ati eyi ti o ga julọ ninu ipoo yin, ti o si tun loore ju nina goolu ati silifa lo, ti o si tun loore ju ki ẹ pade ọtaa yin lo, ti ẹ ẹ pa won, ti awon naa yoo si pa yin? Won sọ pe: Be ẹ ni, iwọ Ojişe Ọlọhun. O sọ pe: iranti Ọlọhun (ﷻ) (ni).))*

Tirmidhii lo gba a wa. Ati ọrọ re (ﷻ):

« **مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذِي لَا يَذْكُرُ رَبَّهُ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ** » ((Apeṣe ẹni ti o n ranti Oluwa re ati ẹni ti ko maa ranti Oluwa re da bi apeṣe alaaye ati oku.)) Bukhaarii lo gba a wa.

Ati ọrọ Ọlọhun (ﷻ) ninu hadiith qudsii:

« **أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي، وَأَنَا مَعَهُ إِذَا ذَكَرَنِي فَإِنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي، وَإِنْ ذَكَرَنِي فِي مَلَأَ ذَكَرْتُهُ فِي مَلَأَ خَيْرَ مِنْهُمْ، وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ بِشِبْرٍ تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ ذِرَاعًا** »

((*Emi (Ọlọhun) nbe nibi erongba erusin mi si mi (pelu imọ mi), Mo si nbe pelu ẹ (pelu imọ Mi) nigba ti o ba ranti Mi, ti o ba ranti Mi loun nikan (ni jeeje), maa (san an lẹsan) iranti naa loḍo Mi (laini fi odiwon ẹsan naa to awon molaaike leti), ti o ba ranti Mi laarin awon eeyan, Maa (san an lẹsan) iranti naa laarin awon molaaike (leni ti yoo fi odiwon ẹsan naa to won leti), ti o ba sunmọ Mi ni odiwon bi ika ifabela şe jinna si atanpako (ti a ba ya won katakata), Maa sunmọ ọn ni odiwon apa.)) Bukhaarii lo gba a wa.*

Ati ọrọ Ojişe Ọlọhun (ﷻ):

« **سَبَقَ الْمُفْرَدُونَ، قَالُوا: وَمَا الْمُفْرَدُونَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الذَّاكِرُونَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتُ** » ((*Awon mufarridu ti gbawaju, Won sọ pe: Iwọ Ojişe Ọlọhun awon wo ni mufarridu? O sọ pe: Awon oluranti Ọlọhun loḥoḥo loḥunrin ati lobinrin.)) Muslim lo gba a wa.*

Ojişe Ọlọhun (ﷻ) tun nsọ asoḣe fun ọkan ninu awon sọhaaba re pe:

« **لَا يَزَالُ لِسَانُكَ رَطْبًا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ** » ((*Ahon-ọn re ko nii ye tutu nibi iranti Ọlọhun.))*

Tirimidhii ati elomii lo gba a wa.

Adipele Awon Ẹsan: Awon ẹsan işe rere yoo maa di adipele gege bi awon ẹsan kika Al-Quraan şe maa ndi adipele. Iyen si nri be pelu awon okunfa wonyii:

1) Lori odiwon ohun ti nbe ninu ọkan nigbagbo, iṣafomọ ọkan, nini ife Ọlọhun ati awon nkan ti mọ ntele ninife Ọlọhun. **2)** Lori odiwon bi ọkan şe nronu si nibi iranti Ọlọhun ati bi o şe ni afokansi to lori ẹ, ko gbodo je ori ahon lasan.

Ti gbogbo iyen ba pe si ara ẹni ti o nranti Ọlọhun, Ọlọhun yoo pa aida re re lodidi, yoo si fun ni ẹsan to pe perepere. Ẹni ti nkan awon ohun ti a menuba loke ko ba pe si lara, ẹsan re yoo mọ ni dede odiwon ohun ti nbe fun un.

Awon Anfaani Iranti Olohun:

- ★ Iranti Olohun (ጸ) maa nle eṣu jinna si eḍa, yoo da a lagara, yoo si yepere re, amọ iyonu Olohun (ጸ) ni iranti Olohun.
- ★ Iranti Olohun (ጸ) yoo jogun ninife Olohun (ጸ), sisunmọ Olohun (ጸ), ṣiṣọ Olohun (ጸ), bibere Olohun (ጸ) ati rironupiwada si oḍo Olohun (ጸ), yoo si ran an lowo lati maa tele aṣe Olohun.
- ★ Iranti Olohun (ጸ) maa nyọ edun okan ati ibanuje kuro ninu okan eḍa, yoo si fa idunnu wa fun un. Bakan naa, yoo jogun iṣemi, agbara ati afomọ fun okan.
- ★ Aaye ati ailera kan nbe fun okan ti ko si ona abayo fun un tayọ iranti Olohun (ጸ). Bakan naa, ilekoko kan nbe fun okan ti ko si ohun ti o le se atunse re ti o si le ro o fun ofin Olohun (ጸ) tayọ iranti Olohun.
- ★ Iwosan okan, oogun aisan okan, onunje emi ati adun ti ko legbe ni iranti Olohun (ጸ) je fun okan. Kikuna lati ranti Olohun si ni aare okan.
- ★ Ami iṣaju-meji ni ki eḍa ranti Olohun (ጸ) fun igba to kere julọ, ami igbagbo to lagbara ati ife ododo ni ṣiṣe iranti Olohun (ጸ) loṣoṣo. Ṣebi eni ba nife nkan, yoo maa ranti e loṣoṣo.
- ★ Ti eru ba ranti Olohun (ጸ) lasiko idera, Olohun (ጸ) yoo ranti eru naa lasiko inira, paapaa julọ lasiko ti eḍa ba feḗ ku ati nibi ipoka iku.
- ★ Iranti Olohun (ጸ) ni o ma nla eniyan nibi iya Olohun (ጸ). O si maa nṣokunfa ki ifokanbale sokale. O tun nse okunfa ki ike Olohun (ጸ) bo eḍa daru. Iranti Olohun ni o tun nbi ki awon molaika maa toro aforijin fun eḍa.
- ★ Iranti Olohun (ጸ) ki i fun eḍa ni aaye isokuso, oro eyin, ofofo ṣiṣe, iro pipa ati awon nkan miran ti a ko ṣiṣe re fun eḍa, ti a si tun se ni eewo fun un.
- ★ Ninu ijosin, iranti Olohun (ጸ) ni o roron julọ, ti o pataki julọ, ti o si tun loore julọ. Ohun ni sababi fun oḡba idera.
- ★ Iranti Olohun (ጸ) yoo daṣo ibere, adun ati itutu oju bo oluranti Olohun (ጸ). Iranti Olohun (ጸ) je Imole ni aye, ninu saare ati lojo ikeyin.
- ★ Iranti Olohun (ጸ) nii mu ki Olohun (ጸ) ke eḍa, ti si i mu ki awon molaika maa toro ike fun eḍa. Olohun si maa nfi awon oluranti Re se iyanran laarin awon molaika.
- ★ Awon ti won loore julọ ninu josinjosi ni awon ti won ba po julọ ni ṣiṣe iranti Olohun (ጸ), awon ti won si loore julọ laarin awon alaawe ni awon ti won se iranti Olohun (ጸ) julọ lasiko aawe naa.
- ★ Iranti Olohun (ጸ) maa nde ohun ti o ba le, idkun ni iranti Olohun (ጸ) je fun eni ti ara nni, o si maa ngbe wahala fuye, o si maa nse okunfa arisiki, o si tun maa nfun ara lokun.

Anfaani: Shekhu-l-'Isaam (rohimohu-llahu) so pe: Iṣe ti iranti Olohun (ጸ) nse fun okan da bi iṣe ti omi nse fun eja, bawo wa ni eja se fe wa ti o ba ko omi silẹ?

**AWON NKAN TI A FI NŞE IRANTI
OŁOHUN LAARỌ ATİ NIRỌLE**

N	Ohun ti a fi nşẹ Iranti Ołohun ni Ojoojumọ (A o maa sọ pe...	Onka ati asiko	Oripaa rẹ ati Ola ti o nbẹ fun şişe rẹ
1	Aayatu-l-kursii. ¹	Laarọ ati nirọle, ki a to sun ati ni eyin irun ọran-anyan	Shaetọọn ko ni de ọdọ ẹni naa, o si jẹ okunfa alujọnna.
2	Aaya meji ti o keyin (suuratu-l-Baqorah) ²	Eḡkan ni irọle tabi ki a to sun, a tun le ka a sinu ile nigba kiigba.	Yoo to wa nibi gbogbo aburu.
3	Suuratu-l-Ikhlaas, al-Falaq ati a-n-Naas.	meṭa laarọ, meṭa nirọle.	Yoo to wa nibi gbogbo aburu.
4	بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ Bismi-l-lahi-lladhii laa yaḍurru ma'a-smihi şee'un fil 'ard wa laa fi-s-samọọ' wa huwa-s-semii'u-l-'aliim. (Ni orukọ Ołohun ti nkan kan kii ko inira ba orukọ Rẹ lorilẹ ati ninuu sanmọ, Oun ni Olugbo, Olumọ.)	meṭa laarọ, meṭa nirọle.	aluba ojiji ko nii şeḡ si i, inira kan ko si nii kan an.
5	'A 'uudhu bikalimọṭi-llaahi-t-taamọṭ min şharri mọṭ khalaq. (Mo nfi awon ọrọ Ołohun ti o pe perepere wa işọ nibi aburu u ohun ti Ołohun da.)	meṭa ni aarọ meṭa nirọle ati fun ẹni ti o ba de si aaye kan.	Aabo ni fun wa ni gbogbo aaye.
6	Hasbiya-llọḡ laa 'ilaaha 'illa huwa 'aleehi tawakkaltu wa huwa rọbbu-l-'arshi-l-'azim. (Ołohun to mi, ko si ẹni ti ijọsin tọ si ayafi Oun , Oun ni mo gbarale, Oun si ni O ni itẹ nla naa.)	meje laarọ, meje nirọle.	Ołohun yoo to o nibi ohun ti o n ba a ninu jẹ ninu alaamọri aye ati t'ọrun.
7	Rọḡiitu bi-llaahi rọbbaa wa bi-l-Islaami diinaa wa bi Muḡammadin (ﷺ) nabiiyaa. (Mo yonu si Allọḡhu ni Oluwa, mo yonu si 'Islaam ni ẹsin, mo si meṭa nirọle. yonu si Muhammad ni Ojise.)	meṭa laarọ, meṭa nirọle.	Ołohun yoo yonu si i ni ti ododo.
8	اللهم بك أصبحنا وبك أمسينا وبك نحيا وبك نموت وإليك النشور Allaahumọ bika aşbahnaa wa bika amsaenaa wa bika nahyaa wa bika namuut wa 'ileeka-n-nusuur. (Ołohun, peḡu ogoo Rẹ ni a fi mojumọ, peḡu ogoo Rẹ ni a fi dirọle, peḡu ogoo Rẹ ni a fi nşemi, peḡu ogoo Rẹ ni a o fi ku, ọdọ Rẹ si ni a o kojo si nikeyin.) Ni irọle: اللهم بك أمسينا وبك أصبحنا وبك نحيا وبك نموت وإليك المصير Allaahumọ bika amsaenaa wa bika 'asbahnaa ... wa 'ilaeka-l-mọsiir. (Ołohun peḡu ogoo Rẹ ni a fi dirọle, peḡu ogoo Rẹ ni a fi mojumọ ... ọdọ Rẹ ni a o si pada si.)	Ni aarọ ati nirọle.	Ọrọ ojije ołohun wa lori rẹ, ti o pe wa lọ sibi ki a maa şe e.

1 ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْهُدَى الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ، مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾
 2 ﴿أَمَّا الرَّسُولُ فَمَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَّاتُ بِهِ وَكُنَّ مِنْ رُسُلِهِ لَا تَفْرُقَ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿١٨٥﴾ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لِطَافَتِهِ لَنَا بِهٖ وَأَعْفُ عَنَّا وَاعْفُرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٨٦﴾﴾

9	<p>أصبحنا على فطرة الإسلام، وكلمة الإخلاص، ودين نبينا محمد ﷺ وملة أبيينا إبراهيم ﷺ حنيفاً مسلماً وما كان من المشركين.</p> <p><i>Asbahnaa 'alaa fitrati-l-Islaam, wa kalmoti-l-ikhlaas, wa diini nabiyyinaa Muhammad (ﷺ), wa millati 'abiinaa 'Ibrophiim (ﷺ) haniifaa muslimoq wa moq kaana mina-l-mushrikiin.</i> (A mojumọ lori adamọ 'Islaam, ati ọrọ afọmọ ọkan, ati ẹsin Anabi wa Muhammad (ﷺ), ati ilana baba nlaa wa 'Ibrophiim (ﷺ) ẹni ti o mo kanga-kanga, ti o je musulumi, kii si i se ara awon oşẹbo.)</p>	Ni aaro	Anabi (ﷺ) maa nşe e a ni adua.
10	<p>اللَّهُمَّ مَا أَصْبَحَ بِي مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فَبِمَنْكَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ فَكَ الْحَمْدُ وَتَكَ الشُّكْرُ</p> <p><i>Allaahummo moq asbaha bii min ni'moq ao bi ahadin min khalqik fa minka wahadak laa sheriika lak falaka-l-hamd wa laka-sh-shukr.</i> (Olohun! ike ti o ba mi ji tabi ti o ba ẹnikan ji ninu ẹdaa Re, odoq Re nikan soşo ni ike naa ti wa, ko si orogun fun O, Iwo ni ope to si, Iwo si ni eyin to si) Ni irọle: Moq'amsaa bii min ni'moq... (dipo 'asbaha).</p>	Ni aaro ati ni irọle	O ti dupe ọsan ati ale ojo naa
11	<p>اللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ أَشْهَدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ وَمَلَائِكَتَكَ وَأَنْبِيَاءَكَ وَجَمِيعَ خَلْقِكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ.</p> <p><i>Allaahummo innii asbahtu ushiduk wa 'ushidu hamalata 'arshik wa molaatik wa anbiyaa'ak wa jemii'a khaliqik bi'annaka 'antallah laa 'ilaaha 'illaa 'ant wa 'anna Muhammada 'abduk wa rosuulik.</i> (Olohun! Dajudaju emi mojumọ leni ti o n fi O jeri, mo tun nfi awon ti won gbe iteş Re dani jeri, ati awon molaika Re, ati awon Anabi Re ati gbogbo ẹdaa Re pe dajudaju Iwo ni Allaah, ko si ẹni ti ijosin to si ayaafi Iwo, atipe dajudaju Muhammad erusin Re ati ojiseş Re ni.) Nirọle: amsaetu ushiduk wa 'ushidu ... (dipo 'asbahtu)</p>	merin laaro, merin ni irọle.	Eni ti o ba wi i lemerin lojumọ, Olohun (ﷺ) yoo bo okun ina kuro lorun-un re.
12	<p>اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَ أَسْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشَرِّكَ وَأَنْ أَعْتَرَفَ عَلَى نَفْسِي سَوْأً أَوْ أَجْرَهُ إِلَى مُسْلِمٍ</p> <p><i>Allaahummo faatira-s-samawaati wa-l-'ard 'aalimo-l-ghaebi wa-s-shahaadah roqba kulli shaein' wa moliikah ashadu an laa ilaaha illa 'ant, 'a'udhu bik min sharri nofsii wa min sharri-s-shaetoqon wa shirkih wa 'an 'aqterifa 'alaa nofsii suu'a 'ao 'ajurrahu 'ilaa muslim.</i> (Olohun! Olupileş dida sanmo ati ile, Olumo kọkọ ati gbangba, Oluwa gbogbo nkan ati Alakosoo re, mo njeri pe ko si ẹni ti ijosin to si ayaafi Iwo, mo nfi O wa isọ nibi aburu emii mi ati aburu esu ati bibo o, mo si tun nfi O wa isọ nibi ki nfi owo ara mi fa aburu tabi nibi ki nfi aburu kan musulumi.</p>	eyo kan laaro, eyo kan nirọle ati nigba ti a ba feş sun.	Yoo daabo bo o nibi roiroi esu.
13	<p>اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَلَمِ الْعِزِّ وَالْحُزْنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعُزِّ وَالْكَسَلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَيْنِ وَالْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ غَلْبَةِ الدِّينِ وَقَهْرِ الرِّجَالِ</p> <p><i>Allaahummo innii a'udhu bika mina-l-hammi wa-l-hazani, wa 'a'udhu bik mina-l-'ajz wa-l-kasal, wa 'a'udhu bik mina-l-jubn wa-l-bukhl, wa 'a'udhu bik min gholabati-d-daen wa qohari-r-rijaal</i> (Olohun! Dajudaju, emi nwa isọ peluu Re nibi edun okan ati ibanuje, mo tun nwa isọ peluu Re nibi ikagara ati oju riro, mo tun nwa isọ peluu Re nibi ojo sişe ati ahun sişe, mo tun nwa isọ peluu Re nibi eruu gbese ati ijegaba leni lori.</p>	Eyo kan laaro, eyo kan nirọle.	Yoo mu edun okan ati ibanuje lo. Olohun (ﷺ) yoo si ba ẹni naa san gbese orun un re.

14	<p>اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتَ أَبِئْوَاءَ لَكَ يَنْعَمُكَ عَلَيَّ وَأَبِئْوَاءَ لَكَ بِذُنُوبِي فَاعْفُرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ</p> <p><i>Allaahummọ 'anta rọbbii laa ilaaha illa ant khalaaqtanii wa ana 'abduk wa 'ana 'alaa 'ahdik wa wa 'dika mọ-statọ't a'uudhu bika min sharri mọọ sọna't abuu'u laka bi ni'mọtika 'alayya wa 'abuu'u laka bidhanbii fa-ghfirlii fa'innahu laa yeghfiru-dh-dhunuuba 'illaa 'anta.</i> (Ọlọhun! Iwọ ni Oluwaa mi, ko si ẹni ti ijọsin tọ si ayaafi Iwọ, Iwọ lo da mi, ẹrusin Rẹ ni mi. Mo si wa lori adehun ati alukawanii Rẹ bi mo ẹe lagbara mọ. Mo nwa iṣọ pẹluu Rẹ nibi aburuu ohun ti mo ẹe, mo nṣẹwọ fun Ọ ikeṣe Rẹ lorii mi, mo si tun nṣẹwọ ẹṣeṣe mi fun Ọ, forijin mi, nitori pe ko si ẹni ti o le fori ẹṣe jin ni ayafi Iwọ.)</p>	<p>Olorii gbolohun itoro aforijin Ọlọhun (☸) ni eyi. A o maa wii laaro ati nirọle.</p>	<p>Eni ti o ba ka a pẹlu amọdaju ni oṣan, to si ku ni oṣan naa, tabi o ka a ni aṣe ti o si ku ni aṣe naa, o ti di omọ alujonna.</p>
15	<p>يا حي يا قيوم برحمتك أستغيث أصلح لي شأني كله ولا تكلني إلى نفسي طرفة عين</p> <p><i>Yaa Hayyu yaa Qoyyuum birahmọtika asteghiith aṣliḥ lii sha'nii kullah wa laa teklinii 'ilaa nọfsii torfatan 'aen.</i> (Mo pe Ọlọhun Alaaye, Agbeniro, ikeṣe Rẹ ni mo fi nwa atileyin, ba mi ẹe atunṣe gbogbo ororo mi, ma ẹe da mi da ororo mi ni kadaju-kalaju.)</p>	<p>laaro ati nirọle.</p>	<p>Anabi (ki ike ati ọla Ọlọhun maa ba) ni o ẹe e ni asotele fun Faatimoh.</p>
16	<p>اللهم عافني في بدني، اللهم عافني في سمعي، اللهم عافني في بصري، اللهم إني أعوذ بك من الكفر والفقير، اللهم إني أعوذ بك من عذاب القبر لا إله إلا أنت</p> <p><i>Allahummo 'aafinii fii badanii allaahummọ 'aafinii fii sam'ii. Allaahummọ 'aafinii fii basrii. Allaahummọ innii a'uudhu bik mina-l-kufr wa-l-faqr. Allaahummọ innii a'uudhu bik min 'adhaabi-l-qobr laa ilaaha illaa ant.</i> (Ọlọhun! Fun mi ni alaafia ni araa mi. Ọlọhun! Fun mi ni alaafia nibi etigbo mi. Ọlọhun! Fun mi ni alaafia nibi iriran-an mi. Ọlọhun! Dajudaju, mo nwa iṣọ pẹluu Rẹ nibi aigbagbo ati oṣi. Ọlọhun! Dajudaju, mo nwa iṣọ pẹluu Rẹ nibi iya inuu saare, ko si ẹni ti ijọsin tọ si ayaafi Iwọ.)</p>	<p>Meṭa laaro, meṭa nirọle.</p>	<p>Ojise Ọlọhun maa nse e ni adua</p>
17	<p>لا إله إلا الله وحده لا شريك له له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير</p> <p><i>Laa 'ilaaha ill-Allọh wahdahu laa sheriika lahu lahu-l-mulk wa lahu-l-hamd wa huwa 'alaa kulli shaein qodiiir.</i> (Ko si ẹni ti ijọsin tọ si ayaafi Allaah, Oun nikan soṣo ni, ko lorogun, Oun lo ni ọla. Oun si ni o ni eyin. Oun ni Alagbara lori ohun gbogbo.)</p>	<p>Eyo kan tabi mewaa, laaro ati nirọle.</p>	<p>O ẹe deede si bibo okun eru kuro lorun eru kan. O ẹe deede si iṣe daadaa mewaa. Yoo si pa aidaa mewaa re. Yoo sokunfa agbega ipo mewaa. Aabo ribi aburu esu.</p>
18	<p>سبحان الله وبحمده عدد خلقه ورضا نفسه وزنة عرشه ومداد كلماته</p> <p><i>Subhaana-llaah wa bihamdihi, 'adada khalqihi wa ridọọ nọfsihi wa zinata 'arshihii wa midaada kelmọotihi.</i> (Mimọ Rẹ Ọlọhun ati eyin-in Rẹ ni iye onka edaa Rẹ, ni iye onka ti O yonu si, ni odiwon iteṣe Rẹ, ni odiwon tadaa ti o le ko awon ororo Rẹ.)</p>	<p>Meṭa laaro.</p>	<p>O loore ju gbolohun miran ti o je iranti Ọlọhun lo ti a le ẹe lati alufajari titi di iyaleta.</p>
19	<p>Bismillahi بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ</p> <p><i>tawakkaltu 'ala-lloḥ laa haola wa laa quwwata 'illa billaahi.</i> (Ni orukọ Ọlọhun, mo gbara le Ọlọhun, ko si oḡbon kan, ko si agbara kan ayaafi pẹlu iyonnda Ọlọhun.)</p>	<p>nigbati eniyan ba feṣe jade nile.</p>	<p>Ọlọhun yoo daabo bo onitoun, esu yoo si maa yago fun un.</p>

**AWỌN GBOLOHUN ATI IŞE KAN TI
LAADA NLA WA LORI RE NINU EGBAWA**

N	Gbolohun Tabi Işę Oloore:	Eşan re ninuu sunnah. Anabi (ﷺ) sọ pe:
1	<i>Laa ilaaha ill-Allọh wahdah laa sheriika lah lahu-l-mulk wa lahu-l-hamd wa huwa 'alaa kulli shaein qodiir.</i> (Ko si eni ti ijọsin tọ si ayaafi Allaah, Oun nikan şoşo ni, ko lorogun, Oun lo ni olá. Oun si ni o ni eyin. Oun ni Alagbara lori ohun gbogbo.)	((Eni ti o ba sọ pe: laa 'ilaaha 'ill-Allọh wahdah laa sheriika lah lahu-l-mulk wa lahu-l-hamd wa huwa 'alaa kulli shaein qodiir, nigba ogorun lojumọ, yoo şe deede si titu okun lorun eru mewaa, wọn yoo kọ işe daadaa ogorun fun un, wọn yoo pa aidaa ogorun-un re fun un, yoo si je aabo fun un nibi aburu eşu ni ojo naa titi ti ile yoo fi şu. Ko wa si enikan ti o le şe ohun ti o loore julọ tayo eni ti o ba şe ju onka yi lo.))
2	<i>Subhaana-llọphi-l-'aziim wa bihamdih.</i> (Mimọ ni fun Qlọhun ti O tobi, eyin si ni fun Un.)	((Eni ti o ba sọ pe: <i>Subhaana-llọphi-l-'aziim wa bihamdih</i> , wọn yoo ba a gbin igi dabinu kan sinu oga idera.))
3	<i>Subhaana-llọph wa bihamdih.</i> (Mimọ ni fun Qlọhun, eyin ni fun Un.)	((Eni ti o ba sọ pe: Subhaana-llọph wa bihamdih, nigba ogorun, laaro tabi nirife, wọn yoo pa eşe re re fun un koda ki o po to ifofo okun, enikan ko si le muwa lojo alukiyaamọ ohun ti o loore ju ohun ti o şe lo ayafi eni ti o ba wi iru iyen tabi ti o wi ju iyen lo.)) ((Gbolohun meji ti o fuye lori ahon, ti o wuwo lori oşuwon, ti o ba Ajoke aye si nifeşe si; <i>subhaana-llọph wa bihamdih subhaana-llọphi-l-'aziim</i> .)
4	<i>Laa haola wa laa quwwata 'illa billaah.</i> (Ko si ogbon kan, ko si agbara kan ayafi pelu iyonda Qlọhun.	((şe ki n juwee re si pepe oro kan ninuu pepe oro oga idera? Mo fesi pe: beşe ni, Anabi (ﷺ) sọ pe: <i>laa haola wa laa quwwata 'illa billaah</i> .)
5	Tituro alujannah ati wiwa iso kuro nibi ina	((eniken to ba toro alujannah lowo Qlọhun lemeta, alujanna yoo sọ pe : Qlọhun! fi wo sinu alujanna, eniken to ba wa işo Qlọhun kuro nibi ina lemeta, ina yoo sọ pe: Qlọhun! La kuro nibi ina.
6	Gbolohun ti a fi ntoro aforijin Qlọhun lori ijokoo ti a jo.	((Eni ti o ba jokoo nibi ijokoo kan, ti aroyee re po nibe, ti o wa wi gbolohun yii şiwaju ki o to dide kuro nibi ijokoo yen: <i>subhaanaka-llaahummo wa bihamdik ash-adu an laa ilaaha illaa ant asteghfiruk wa atuubu ileek</i> , (Mimọ fun Q, Qlọhun, eyin ni fun Q, mo njeri pe ko si eni ti ijọsin tọ si ayaafi Iwo, mo ntoro aforijin lodoo Re, mo si nronupiwada si odoo Re.), ko nii sọ beşe ayaafi ki Qlọhun fori ohun ti o şe laidaa jin ni ijokoo re.
7	Hiha awon aayah kan ninu Suuratu-l-Kahf.	((Eni ti o ba ha aayah mewaa ti o bere Suuratu-l-Kahf, wọn yoo sọ o kuro nibi aburu moşihu Dajjaal.))
8	şise asalaatu fun Anabi.	((Eni ti o ba şe asalaatu fun mi leşkan şoşo, Qlọhun yoo san an leşan asalaatu mewaa, wọn yoo pa eşe re mewaa re, wọn yoo si şe agbega ipo mewaa fun).))
9	Kika awon aayah Al-Quraan.	((Eni ti o ba ka aadota aayah ni ojo kan, wọn ko ni kọ orukoo re mo araa awon afonufora. Eni ti o ba ka ogorun aayah, wọn yoo kọ orukoo re mo ara awon oluduro şinşin sinu eşin. Eni ti o ba ka igba aayah, Al-Quraan ko nii tako o lojo alukiyaamọ. Eni ti o ba ka eşedegbeta aayah, wọn yoo kọ eşan rabata fun un)) ((Qul-huw-Allọhu ahad dogba ilata (ida kan ninu idameta) Al-Quraan.))
10	Eşan ti nbe fun awon aperun.	((Dajudaju, eniyan kan, alujonnu kan tabi nkan miran kan ko nii gbọ ohun aperun, ayaafi ki o jerii re lojo alukiyaamọ.)) ((Qrun awon aperun ni yoo gun julọ laarin awon eeyan lojo alukiyaamọ.))
11	Wiwi gbolohun tele aperun ati şise adua leyin irun pipe.	((Eni ti o ba sọ bayii nigba ti o gbọ irun pipe: Allaahummo robbha haadhihi-d-da'awati-t-taammoh wa-s-solaati-l-qoo'imoh aati Muhammada al-wasiilah wa-l-fadiilah, wa-b-'athhu moqoqomoh mahmuuda a-l-ladhii wa'adtah (Qlọhun! Oluwa to ni ipepe ti o pe yii ati irun ti o duro, ba wa fun Muhammad (ﷺ) ni wasiilah ati olá, ki O si gbe e si aaye eyin eyi ti O şe adehun re fu un), isipeşe mi ti di eto fun un lojo alukiyaamọ.
12	şise aluwala daadaa.	((Eni ti o ba şe aluwala, ti o si şe e daadaa, awon eşe re yoo maa jade kuro ninu araa re titi ti wọn yoo tun fi gba abe awon eekanna re jade.))

13	şışe adua leyin aluwala.	((Enikan ninuu yin ko nii şe aluwala, ko şe e de ogongo tabi ki o fi omi re gbogbo ibi ti o ba ye ki omi de daadaa, leyin naa, ki o wa so pe: ashadu 'an laa ilaaha ill-Allaah wa anna Muhammada (ﷺ) abdu-llaah wa rosuuluh (Mo njeri pe dajudaju ko si eni ti ijodin to si ayaafi Allaah, atipe Muhammad erusin Olohun, ojise Olohun ni,) ko nii so beş ayaafi ki won si awon ilekun alujonna mejeejo silẹ fun, ti yoo si gba ibi ti o ba wu u wole.))
14	Kiki rakaa meji leyin aluwala.	((Musulumi kan ko nii şe aluwala, ki o si şe e daadaa, leyin naa ki o wa dide lati şe noofila rakaa meji, leni ti o doju dọkan kọ rakaa mejeeji naa, ko nii şe beş ayafi ki alujonna di dandan fun un lati wọ.))
15	Ririn irin to nase lo si moşalasi:	((Eni ti o ba rin lo si moşalasi lati ki irun jonmọ, igbese kan yoo maa pa aşışe kan re, won yoo si maa fi igbese kan kọ daadaa kan fun, ni alọ ati ni abọ.))
16	Mimura ati titete kuro nile fun irun ojọ Jimọ.	((Eni ti o ba wę araa re mo tonitoni, ti o si tun wę iweş Jimọ, leyin naa, ti o gbawaju, ti o si tete koja si moşalasi , ti o feşe rin, ti ko gun nkan-igun, ti o si sunmọ tosi odo imaam, ti o deti si i, ti ko si so ohunkohun (lasiko khutubah); laada eni ti o fi odidi odun kan sin Olohun pelu aawe ati irun kiki ni won yoo kọ fun un lori igbese kọkan ti o gbe wa si moşalasi .) ((Okunrin kan ko nii wę ni ojọ Jimọ, ki o si şe imototo pelu ohun ti agbaraa re ba ka lati fi şe imototo, ti o si lo ninuu ipara re, tabi ki o lo lofinda kan ti o ni nile, leyin naa , ki o wa jade lo si Jimọ, ti ko si ni fi owọ la aarin awon eniyan koja ninuu moşalasi, leyin naa , ki o wa ki noofila iye rakaa ti Olohun ni ki o le ki, leyin naa, ki o wa dake enu nigba ti imaam ba nsoro lowo, ko nii şe beş ayaafi ki won forijin in lori eşe to şe laarin Jimọ yii si Jimọ miran)).
17	Biba tekbiiratu-l- 'ihraam leyin imaam.	((Eni ti o ba ki irun janmọ fun ogoji ojo fun Olohun, ti o si nba kabara alakokọ, ola meji ni won yoo kọ fun un: lila kuro ninu ina ati lila kuro ninu isojumeji (şobe şelu) .)
18	Kiki irun oran- anyan ni jonmọ.	((Irun jonmọ loore ju irun adaki lo pelu ipo metadinlogbon)).
19	kiki irun 'Işaa' ati Subhi ni jonmọ.	((Eni ti o ba ki irun 'Işaa' ni jonmọ, o dabi eni ti o fi ilaji oru kirun ni, eni ti o ba wa ki irun Subh ni jonmọ o dabi eni ti o fi gbogbo oru kirun ni)).
20	Kikirun ni saafu kiini.	((Ti awon eniyan ba mo ohun ti nbe (ni esan) nibi irun pipe ati wiwa ni saafu akokọ ni, leyin naa ti won ko wa ri ona kankan lati kopa nibe tayọ fifi aje (lati fi mo ta ni yoo perun, ta si ni yoo wa ni saafu kiini nipase idifun-unfun ti yoo maa şe le lori re), won ko ba fi aje lori re)).
21	Didunnimọ naafila ti o so po mo awon irun oran-anyan (sunanu rọwaatib).	((Eni ti o ba ki rakaa mejila losan ati lalẹ, won yoo kọ ile kan fun sinu ogba idera; rakaa merin şaaju irun Zuhr, rakaa meji leyin re, rakaa meji leyin irun Moğhrib, rakaa meji leyin irun 'Işaa' ati rakaa meji şaaju irun Subhi.))
22	Yiyan naafila lopolopo.ati şise ojukokoro lori şise ni korọ	((Maa yan naafila lopolopo, nitori pe, dajudaju iwọ ko ni forikanle fun Olohun ni ekan ayaafi ki Olohun fi şe agbega ipo kan fun o, ki O si fi ha eşe kan danu fun o)).(nafila aşegboro ti arakunrin kan ba yan nibi ti enikeni ko ti le ri şe deede ilopo lona meşdogbon eyi to yan loju awon eeyan)).
23	Naafila ti a maa nyan şiwaju irun Subhi ati irun oranyan Subhi.	((Naafila rakaa meji (ti a maa nyan şiwaju irun Subh) loore ju aye ati ohun ti o n be ninu re lo)). Eni ti o ba ki irun Subh ti wa ninu aabo Olohun.))
24	Irun naafila Duha.	((Gbogbo orikee ara ni o n mojumọ saye lori işe oloore kan; işe oloore ni gbogbo gbolohun subhaana-llaah , işe oloore ni gbogbo gbolohun al-hamdulillaah , işe oloore ni gbogbo gbolohun laa 'ilaaha 'ill-Allọh , işe oloore ni gbogbo gbolohun Allọhu 'akbar , işe oloore ni pipani laşe daadaa, işe oloore ni kikọ aidaa fun ni, ohun ti o wa gbe gbogbo iyen ni rakaa meji ti eniyan ki ni iyaleta .)
25	Eni ti o ba jokoo si ibi ti o ti kirun, ti o wa nşe gbolohun iranti Olohun nibe.	((Awon molaika yoo maa toro ike fun enikan ninuu yin lodiwon igba ti o ba ši wa ni ibukirun re , ti ko si legbin lara nibe, awon molaika yoo maa so pe: Olohun! Forijin in. Olohun! Ke e.

26	Èni ti o ki irun Subh tan ni jònmoṣ, ti o wa duro si ibukirun naa lèni ti nṣe gbolohun iranti Ọlọhun, titi ti oorun fi yo, lèyin naa, ti o wa yan naafilà rakaa mejì.	((Èni ti o ba ki irun Subh ni jònmoṣ, lèyin naa ti o wa jokoo ti o nṣe gbolohun iranti Ọlọhun titi ti oorun fi yo, lèyin naa ti o wa yan naafilà rakaa mejì, ẹsan ti yoo maa bẹ fun un yoo dabi ẹsan hajj ati umura to pe perepere)).
27	Èni ti o jì loru lati yan naafilah, ti o si jì iyawo rẹ.	((Èni ti o ba jì loru, ti o si jì iyawo rẹ, ti wọn si dijo yan naafilà rakaa mejì, wọn yoo kọ wọn mọ ara awọn oluranti Ọlọhun lopolopo lokunrin ati lobinrin.))
28	Èni ti o ba nii lọkan lati yan naafilà loru, sugbọn ti ko taji titi tilẹ fi mọ.	((Ko si ẹnikan ti o maa nyan nọṣila loru, ti o wa sun gbagbe lọ, ayaafi ki Ọlọhun kọ laada irun naa fun un, oorun rẹ yoo si jẹ iṣẹ oloore (saraa) fun un.
29	Adua ti ẹnì to ba wọ inu oja yoo ẹ	laa ilaaha ill-Allọṣh wahdah laa ẹṣiika lah lahu-l-mulk wa lahu-l-hamd yuhyii wayumiit wa huwa hayyun laa yamuut bi yadihil khayr wa huwa alaa kulli shaain qodiir. Won yoo ko egberun lona egberun isee re fun, won yoo si pa egberun lona egberun asise re fun, won yoo si se agbega ipo o re ni ilopo egberun lona egberun.
30	Subhana-llọṣh, wa-l-hamdu lilaah, w-Allọṣhu 'akbar 33. (ki a wi gbolohun "Mimọ fun Ọlọhun, oṣe ni fun Ọlọhun, Allọṣhu ni O tobi julọ" ni igba 33, ki a pari rẹ pẹlu "kosi ọlọhun miran ayafi Allah" lèyin irun ọranyan	((Èni ti o ba sọ lèyin irun ọranyan pe: " subhana-llọṣh (33), Al-hamdu lillaah (33), Allọṣhu akbar (33) ", gbogbo iyẹn jẹ (99) ti o wa pari rẹ pẹlu "laa ilaaha ill-Allọṣh wahdah laa ẹṣiika lah lahu-l-mulk wa lahu-l-hamd wa huwa alaa kulli shaain qodiir", Ọlọhun yoo ẹ aforijin ẹṣeṣe rẹ fun un, koda ki o to ifofọ okun.))
31	Kika Aayatu-l-Kursii lèyin irun ọran-anyan.	((Èni ti o ba nka Aayatu-l-Kursii lèyin irun ọranyan kọkan, ko si kinnikan ti o ndi i lọwọ lati wọ ọgba idera ayafi iku (iyẹn ni pe, afaiku lai wọ ọgba idera)).
32	Bibẹ alaisan wo.	((Ko si musulumi kan ti yoo lọ bẹ musulumi wo laarọ ọjọ kan ayaafi ki egberun lona aadọrin awọn mọlaaika maa toro ikẹ fun un titi ti ilẹ yoo fi su. Ko si nii bẹ ẹ wo niroṣe, ayaafi ki egberun lona aadọrin awọn mọlaaika maa toro ikẹ fun titi ti ilẹ yoo fi mọ, yoo si jẹ eso dabinu tutu fun un loṣba idera.))
33	Adua ti amaa n se nigbati a ba ri ẹnì ti adanwo kan seṣe si.	Ẹnikeni to ba ri ẹnì ti adanwo kan seṣe si, to waa sọ bayi pe: " alhamdulillah al-ladhi 'aafaanii mimmabtalaaka bihi, wa faddolanii 'alaa keṣiirin mimman khqlakọ tafdiilan " ((oṣe ni fun Ọlọhun to la mi kuro nibi adanwo to fi kan ẹ, to si gbe ajulo fun mi lori ọpoloṣo ninu awọn ẹda a rẹ)). Iru adanwo naa ko nii kan.
34	Bibanikẹdun.	((Èni ti o ba lọ ba ẹnì ti adanwo kan kẹdun, oun naa yoo gba iru ẹsan ẹnì ti adanwo kan.)) ((Ko si musulumi kan ti yoo lọ ba omọ iyaa rẹ kẹdun adanwo kan, ayaafi ki Ọlọhun daṣo aponle bo o)).
35	Kikirun si oku lara ati sisin oku lọ si itẹ.	((Èni ti o ba wa nibi isinku titi di igba ti wọn fi kirun si i lara, yoo gba qiiroṣu kan, ẹnì ti o ba wa nibẹ titi di igba ti wọn fi sin in, yoo gba qiiroṣu mejì. Wọn si beere pe ki ni qiiroṣu mejì? O si sọ pe: O dabi oke nla mejì)). Omọ 'Umọr sọ pe: ((A ti padanu ọpoloṣo qiiroṣu)).
36	Kikọ mọsalasi ile Ọlọhun.	((Èni ti o ba kọ mọsalasi kan fun Ọlọhun, koda ki o kere bii itẹ ẹyẹ, Ọlọhun yoo mọ ile kan fun oun naa sinu ọgba idera)).
37	Èni ti o ba ku lorii wiwi kalimọh Taohiid.	((Ko si ẹrusin kan ti yoo wi laa ilaaha ill-Allọṣh, ti o si ku sori rẹ, ayaafi ki o wọ ọgba idera)).
38	Ninawo si oju ọna Ọlọhun.	((Ko si ojumo kan ti awọn ẹrusin Ọlọhun nji saye ayaafi ki mọlaaika mejì sọkalẹ ti ọkan ninu wọn yoo si maa sọ pe: Ọlọhun! Fun nawonawo ni owo miran (roṣo eyi ti o na). Ikeji yoo si maa sọ pe: Ọlọhun! Ko iparun ba ahun ti kii nawo)).
39	Itọrẹ aanu	((Owoo dirihami kan gbawaju mọ egberun lona ọṣorun lọwọ. Wọn si sọ pe: Iwọ Ojise Ọlọhun! Bawo ni o se ri bẹ? O sọ pe: Ọkunrin kan ni dirihami mejì lọwọ, ni o ba mu eyokan, o si fi ẹ saraa, ọkunrin kan si ni owo pupọ lọwọ, ni o ba fa egberun lona ọṣorun jade ninu rẹ lati fi ẹ saraa)). Ojise Ọlọhun tun sọ pe ((musulumi kan ko nii gbini igi eleeso kan tabi gbi irugbin kan, ki ẹyẹ tabi eniyan tabi ẹranko jẹ ninu u rẹ ayaafi ko jasi ẹsan saraa siṣe fun.

40	Yiyani lowo lai la anfaani kankan lo fun eni ti o yani lowo	((Kosi musulumi kan ti yoo yá musulumi miran ni owo ni eemeji, ayaafi ki eyi wa fun un gege bi eni ti o se itore aanu ni eekan.))
41	šise suuru fun onigbese ti ko tete ri gbese san	Enikeni to ba se suuru fun onigbese ti ko tete ri gbese re san, yoo maa gba ešan šise itore aanu fun gbogbo ojo kookan titi ti gbese naa yoo fi too san, to ba se suuru fun leyin ti gbese naa too san, yoo maa gba ešan šise itore aanu leemeji fun gbogbo ojo kookan.
42	Gbigba aawe ojo kan ni oju ona Qlohun.	((Eni ti o ba gba aawe ojo kan ni oju ona Qlohun, Qlohun yoo gbe onitoun jinna si ina fun aadorin odun.))
43	Gbigba aawe metameta ninu ošu kookan, aawe ojo Arafa ati aawe ojo Aashuura.	((Aawe metameta ninu ošu kookan se deede ni laada si fifi gbogbo igbese aye gba aawe.)) ((Won bi ojiše Qlohun leere nipa aawe ojo Arafa, o si so pe: O maa npa eše odun ti o koja ati ti odun ti o nbo re)) ((Won si tun bi i leere nipa aawe ojo kewa ninu ošu muharram, o si so pe: Yoo pa eše odun ti o koja re)).
44	Gbigba aawe mefa ninu ošu shawwaal.	((Eni ti o ba gba aawe Romododon, leyin naa, ti o tun wa gba mefa tele e ninu ošu shawwaal, o dabi eni ti o fi gbogbo igbese aye re gbaawe ni)).
45	Kiki irun taraawih pelu imam ti yoo fi pari.	((Dajudaju, ti enikan ba ki irun (taraawih) leyin imam titi di igba ti imam fi pari irun, ešan eni ti o fi gbogbo oru se naafila ni won yoo ko fun un)).
46	šise umura ninuu Ramadhan.	((Umura šise ninuu Ramadhan se deede si iše hajj, tabi šise iše hajj pelu mi.)). ((enikeni to ba tawwaf ile Qlohun (ka'bah) leemeje, to waa se nafilah raka'ah meji, o da gege bi eni to bo okun lorun eru ni)).
47	Hajj daadaa.	((Eni ti o ba se iše hajj, ti ko so isokuso, ti ko huwa buruku, yoo pada wale gege bi o se wa ni ojo ti iyaa re bi i (lai ni eše kankan lorun.)) ((Hajj daadaa ko ni ešan kan tayo alijannah)).
48	šise iše rere ninu ojo mewaa akoko ninu ošu Dhu-l-Hijjah.	((Ko si awon ojo kan ti Qlohun nife si julọ fun šise iše rere ti o to awon ojo yii, iyen ojo mewaa), won wa so pe: Iwo ojiše Qlohun (猪), jijagun si oju ona Qlohun nko? O so pe: ((Ati jijagun si oju ona Qlohun (ešan re ko to iše ti a ba se ninu ojo mewaa yii) ayafi okunrin kan ti o jade si oju ona Qlohun pelu emi ati dukia re, ti ko si pada wale mo pelu nkankan)).
49	Pipa eran odun ileya.	((Awon sohaaba ojiše Qlohun beere pe: Iwo ojiše Qlohun! Ki ni eran odun ileya ti a npa yii wa fun? O so pe: ilana babaa yin Anabi Ibraahiim ni. Won so pe: ki wa ni ipin ti wa nibe, iwọ ojiše Qlohun? O so pe: daadaa kan ni e e gba lori fonran irun kookan. Won so pe: se lara irun eran, ojiše Qlohun? O so pe: daadaa kan ni e e gba lori fonran irun eran kookan)).
50	Ešan onimimo esin ati olaa re.	((Ajulo ọla ti nbe fun onimimo esin lori olujosin (ti kii se onimimo) da gege bii ajulo ọla ti nbe fun mi lori eni ti o kere julọ ninuu yin)). Leyin naa, Ojiše Qlohun tun so pe: ((Dajudaju, Qlohun ati awon molaaika ati awon ti nbe ninuu sanmo ati lorile, titi ti o fi mo kokoro awarebe ti nbe ninu ihoo re, to tun fi mo eja, won maa nse adua fun onimimo, ti o nko awon eniyan ni ona ti o daa.))
51	Eni ti o ba n toro kiku si oju ona Qlohun pelu otito-inu.	((Eni ti o ba toro kiku si oju ona Qlohun lowo Qlohun pelu otito-inu, Qlohun yoo gbe onitoun si ipo awon ti won ku si oju ogun esin, koda ki o ku si ori ibusun re)).
52	Eni ti eru Qlohun ba, ti o wa bu sekun ati eni ti o nsođe ni oju ona Qlohun.	((Oju meji kan nbe ti ina ko nii jo; oju ti o damije nibi ipaya Qlohun ati oju ti o nso awon musulumi mojumọ ni oju ona Qlohun)).
53	Gbigbe fifi ina jora, ojo ati fifi eye sapeere isele ju sile.	((Won fi gbogbo ijo han Anabi (猪) loju oorun, o wa ri ijoo re ti egberun lona aadorin n be ninuu won ti won yoo wo ogba idera lai nii se isiro isele lai si nii jiya kankan, awon si ni: awon ti won kii fi ina jora, won kii se ruqhya, won kii fi eye se apeere isele, won si maa ngbe ara le Oluwa won)).
54	Ešan eni ti omọ kekere ba ku fun.	((Ko si enikan ninu eniyan ti o je musulumi, ti omọ meta yoo ku fun, ti awon omọ naa ko tii balaga, ayafi ki Qlohun mu (obii won) wo ogba idera.))

55	Eni ti Olohun fi adanwo oju kàn, ti o si şe suuru.	((Dajudaju, Olohun so pe: ti mo ba fi adanwo oju kan erusin mi, ti o si şe suuru lori re, ogba idera ni Emi yoo fi ropo ojuu re mejeeji fun un)).
56	Gbigbe nkan ju silẹ nitori Olohun.	((Dajudaju, iwọ ko nii gbe nkan kan ju silẹ ni eni ti o nberu Olohun ayaafi ki Olohun fi fun o ni ohun ti o loore ju u lo.))
57	şışo abẹ ati ahon.	((Eni ti o ba fowogbaya fun mi lati so ohun ti nbe laarin irun gbọn mejeeji (ahon) ati ohun ti n be laarin ese mejeeji (aju ara), Mo fi nda a loju pe yoo wo alujonna)).
58	şışe bismi-llaah nigbati a ba feẹ wole ati nigbati a ba feẹ jeun.	((Ti eniyan ba daruko Olohun nigbati o ba fe wo inu ile ati nigbati o ba feẹ jeun, esu yoo so (fun awon omọ ogun-un re) pe: ko si oorun fun yin (loḍo eni yii), ko si siounje ale fun yin (loḍo re), sugbon ti o ba wo inu ile ti ko daruko Olohun nigbati o feẹ wole, esu yoo so pe: e ti de ibi ti e o sun, ti ko ba tun daruko Olohun nibiounje re, (esu) yoo so pe: e ti de ibi ti e o sun, e si ti de ibi ti e o ti jeun ale)).
59	Adua ti a maa nşe nigba ti a ba jeun tan, ati nigba ti a ba wo aşo tuntun.	Enikeni to ba jeun tan to waa so pe <i>“alhamdulillah al-ladhii at’amanii haadhaa wa rşaqoniihi min ghaeri haolin minnii walaa kuwwat”</i> ((ope ni fun Olohun Oba to fun mi niounje yii, to si pese e re fun mi lai şe pelu ogbon on mi tabi agbara a mi)), won yoo fori ese e re to ti şe şiwaju jin. To ba si wo aşo tuntun to waa so pe <i>“alhamdulillah al-ladhii kasaanii haadhaa wa rşaqoniihi min ghaeri haolin minnii walaa kuwwat”</i> ((ope ni fun Olohun Oba to fun mi ni aşo yii wo, to si pese e re fun mi lai şe pelu ogbon on mi tabi agbara a mi)), won yoo fori ese e re to ti şe şiwaju jin.
60	Eni ti o ba fe ki Olohun ba oun gbe işe oun fuyẹ.	Faatimoh beere lowo Anabi pe ki o fun oun ati ‘Alii ni omọ oḍo: ((Anabi ba so pe: şe ki n ko yin ni ohun ti o loore ju ohun ti e beere lo fun eyin mejeeji? Ti eyin mejeeji ba ti fe fi egbe yin le ibusun yin, ki e şe <i>Alloḡhu ‘akbar</i> merinleogbon (34), <i>subhaana-lloḡh</i> metaleogbon (33), <i>Al-hamdu lillaahi</i> metaleogbon (33), şise ohun yii loore fun eyin mejeeji ju omọ oḍo lo.
61	şışe adua şiwaju oorun ifẹ.	((Ti o ba je pe okan ninu yin, nigba ti o fe sunmo iyawo re, ti o ba so pe: bismi-l-lah, allaahummo jennibnaa-shaetoon wa jennibi-shaetoon maa razaqtanaa, (ni oruko Olohun, Olohun! Gbe wa jina si esu, ki O si gbe esu jina si ohun ti o ba pese fun wa), dajudaju, ti won ba pebubu omọ sibi (oorun ifẹ) yen, esu kan ko nii le şe e ni şuta laelae)).
62	Ki iyawo wa iyonu oko re.	((Ti obinrin ba ki irun wakati marun re, ti o si gba aawe oşu (Ramadhan) re, ti o si so abe re, ti o tun wa tele aşe oko re, won yoo so fun un pe: wo ogba idera lati eyikeyii oju ona ti o fe)). ((Eyikeyii obinrin ti o ba ku, ti oko re si nyonu si i, yoo wo ogba idera)).
63	şışe daadaa si awon obi mejeeji ati dida moḷebi po.	((Iyonu Olohun n be nibi iyonu obi)), ((Eni ti o ba fe ki arisiki oun gbooro, ki won si tun maa ranti oripaa oun, ki o yaa maa da moḷebii re po)).
64	Gbigba omọ orukan wo.	((Bayii ni emi ati alagbatọ omọ orukan yoo se wa ninu ogba idera; o si fi ika ifabẹla ati ika aarin re se itokasi oḗo naa)).
65	Iwa rere.	((Dajudaju, onigbagbo ododo le tipase iwa rere re de ipo gbaawe-gbaawe, ti kii tun sinmi nibi naafilah yian)). ((Mo fi da enikeni to ba tun iwa re se loju pe yoo ni ile kan ni aaye to ga julo ninu ogba alujannah)).
66	Kike awon eniyan ati şise aanu fun won.	((Atipe Olohun yoo maa ke awon eleyinju aanu ninu awon erusin Re, e maa ke awon ti n be lorile aye, Eni ti n be lokee (sanmo keje; iyen Olohun) yoo maa ke eyin naa)).
67	Fife daadaa fun awon musulumi.	((Igbagbo enikan ninu yin ko tii pe, titi di igba ti o ba to fe fun omọ iyaa re ohun ti o n fe fun araa re)).
68	Itiju.	((Itiju kii mu kinni kan wa ayafi oore)). ((Lara igbagbo ni itiju wa)). ((Nkan merin kan nbe lara ilana awon ojişe Olohun; itiju, lilo loḗinda , rirun orin ati igbeyawo)).
69	Kikoko salamo si	((Dajudaju, okunrin kan wa si oḍo Anabi (ﷺ), ni o ba so pe: assalaam ‘alaekum. Anabi (ﷺ) so pe: (daadaa) mewaa (ni n be fun un.) Leyin naa elomiran de, ni o ba so

	awon musulumi.	pe: assalaam 'alaekum wa rahmōtu-llaah. Anabi (ﷺ) si sọ pe: (daadaa) ogun (ni nbẹ fun un). Leyin naa, ẹlomiran tun de, ni o ba sọ pe: assalaamu 'alaekum wa rahmōtu-llaah wa barakaatuh. Anabi (ﷺ) si sọ pe: (daadaa) ogbōn (ni nbẹ fun).
70	Bibowọ nigba ti a ba pade araa wa.	((Ko si musulumi meji ti yoo pade araa wọn, ki wọn si bọra wọn lọwọ, ayaafi ki wọn ti forijin awọn mejeeji šiwaju ki wọn to pinya)).
71	Dida aabo bo ọmọluabi musulumi.	((Eni ti o ba daabo bo ọmọluabi ọmọ iyaa rẹ, Ọlọhun yoo daabo bo oun naa nibi ina lojọ ajinde)).
72	Ninifẹ awọn ẹni rere ati jijokoo pẹlu wọn.	((Iwọ yoo maa bẹ pẹlu ẹni ti o ba nifẹ)). Anas (ﷺ) sọ pe: ko si ohun ti o dun mọ awọn sọhaaba ninu toto hadiith yii,
73	Awọn ti wọn nferan ara wọn nitori Ọlọhun.	((Ọlọhun sọ pe: awọn ti wọn titori titobii Mi nifẹ araa wọn, awọn pepele imọlẹ kan yoo maa bẹ fun wọn, awọn Anabi Ọlọhun ati awọn ti wọn ku si oju ọna Ọlọhun yoo maa jẹrankan-an rẹ)).
74	Eni ti o ba še adua fun musulumi ọmọ iyaa rẹ.	((Adua ti musulumi ba še fun ọmọ iyaa rẹ leyin yoo gba, ni gbogbo igba to ba ti nše adua fun ọmọ iya a rẹ, mọlaaika ti wọn fi ti ẹni naa yoo sọ pe: Ọlọhun yoo gba adua naa, ki o si ri fun iwọ naa bẹ)).
75	Titọrọ aforijin fun awọn onigbagbọ ododo lọkunrin ati lobinrin.	((Eni ti o ba tọrọ aforijin fun awọn onigbagbọ ododo lọkunrin ati lobinrin, Ọlọhun yoo kọ daadaa kan fun un lori onigbagbọ ododo kọkọkan lọkunrin ati lobinrin)).
76	Mimu ohun ti o ba le še eniyan ni suta kuro ni oju ọna.	((Mo ti ri ọkunrin kan ti o n lẹ ti o n bọ ninu ọgba idera nipase pe o ge igi kan ti o n kọ suta ba awọn eniyan ni oju ọna)).
77	Gbigbe iyan jija ati irọ ju silẹ.	((Emi nše adehun ile kan ti n bẹ ni ayika ọgba idera fun ẹni ti o ba gbe iyan jija ju silẹ, koda ki o jẹ pe ododo ni o nsọ, ati ile kan ti nbẹ ni aarin gbungbun ọgba idera fun ẹni ti o ba gbe irọ ju silẹ koda ki o jẹ pe o nše awada)).
78	Gbigbe ibinu mi.	((Eni ti o ba gbe ibinu mi ti o si ni anfaani lati binu, Ọlọhun yoo pe onitọun jade lojọ ajinde niwaju gbogbo ẹda pe ki o sẹsa ẹni ti o ba wu u ninu awọn obinrin ẹleyinju ẹge)).
79	Eni ti wọn ba fi daadaa tabi aidaa royin rẹ.	((Eni ti ẹ ba fi daadaa royin rẹ, ọgba idera ti di ọranyan fun un, ẹni ti ẹ ba fi aburu royin rẹ ina ti di ọranyan fun un, ẹyin ni olujeri Ọlọhun lorilẹ aye, ẹyin ni ...)).
80	Eni ti o ba ran musulumi lọwọ, ti o sẹdekun fun un, ti o si tun bo o laşirii.	((Eni ti o ba gbe ibanujẹ kan ninu ibanujẹ aye kuro fun onigbagbọ ododo, Ọlọhun yoo gbe ibanujẹ kan ninu ibanujẹ ọrun kuro fun oun naa ni ọjọ ajinde, ẹni ti o ba sẹdekun fun ẹni ti ara ba ni lati san gbese, Ọlọhun yoo sẹdekun fun oun naa laye ati loran, ẹni ti o ba bo musulumi kan lasirii (lorii daadaa), Ọlọhun yoo bo oun naa laşirii laye ati loran, Ọlọhun yoo ma še iranlọwọ fun ẹrusin, ti ẹrusin naa ba nše iranlọwọ fun ọmọ iyaa rẹ.
81	Gbigbọla fun ọrun lori aye	((Eni ti o ba jẹ pe bi yoo še ni ọrun ni erongbaa rẹ, Ọlọhun yoo fi ayo ọkan rọ ọ lora, Ọlọhun yoo si ko iwa ti onitọun yoo fi roran wọ jọ fun un, (ora) aye yoo si maa wa onitọun kiri, ti aye yoo si yepere araa rẹ fun un)).
82	şişe dedee alaşe, ọdọ ti o dagba sori daadaa, didunnimọ lilọ si mọsalasi, fiferan eniyan nitori Ọlọhun.	((Awọn eniyan meje kan ti wọn yoo wa ni abẹ booji Ọlọhun ni ọjọ ti ko ni si booji miran ayafi booji Rẹ: alaşe ti o nše deede, ati ọdọ ti o dagba sibi ijọsin Ọlọhun, ati ẹniti o fẹran ki o maa lọ si mọsalasi, ati awọn eniyan meji ti wọn fẹran ara wọn nitori Ọlọhun, wọn nše aşepọ nitori Ọlọhun wọn si tuka nitori Rẹ, ati ọkunrin kan ti obinrin ti o ni ipo ati ẹwa pe lati wa ba oun şe ibajẹ, ti o wa sọ pe: emi npaya Ọlọhun, ati ọkunrin kan ti o şe itore aanu ti o si şe ni kọkọ titi ti ọwọ osi rẹ ko fi mọ ohun ti ọwọ ọtun rẹ nna, ati ọkunrin kan ti o şe iranti Ọlọhun ni kọkọ ti oju rẹ fi damije)).
83	Titoro aforijin nibi eşe	((enikeni to ba dunnimọ titọrọ aforijin eşe, Ọlọhun yoo se ọna abayo fun nibi gbogbo ifunpepe, yoo si şe işipaya fun nibi ibanujẹ, yoo si pese fun lati ibi ti ko lero.

AWỌN IŞESI KAN TI ẸGBAWA KỌ FUN WA LATI ŞE E

N	Ohun ti wọn kọ	Eri lati inu <u>hadiith</u> Ojiişẹ Ọlọhun (s.'a.w) to fẹşẹ rinlẹ lori ẹ.
1	şekarimi	Ọlọhun ti ọla a Rẹ ga julọ sọ pe: ((Emi ni ẹni to rọrọ kuro nibi nini orogun, enikeni to ba şişe kan, to si mu orogun miran pọ mọ Emi Ọlọhun ninu rẹ, maa pa irufe ẹni beẹ ti, ati işe ẹ rẹ.
2	şişe daadaa ni gbangba ati şişe aburu ni kọrọ.	((Mo mọ awọn ijo Kan ti wọn yoo wa si waju Ọlọhun Ọba ni ojo igbende pelu işe rere(ti yoo pọ, ti yoo si funfun kenwẹn) gege bi oke Tihaamah, şugbọn ti Ọlọhun yoo ku danu gege bii iyefun elubo, Thauban sọ pe: ire ojişẹ Ọlọhun, royin wọn fun wa,ki o si je ki a mowon daadaa, ki a le majẹ ọkan lara wọn, nigbati a ba ti mọ wọn, ojişẹ Ọlọhun sọ pe: ninu awon omọ iyaa yin ni won, araa yin si niwon pelu, won a maa kirun loru gege bi eyin naa se n kirun, şugbọn to ba ku awon nikan ni koro, won a maa se nkan ti Ọlọhun Ọba se leewo.
3	Ijora-eniloju	Ko nii wo ọgba idera ẹni ti ohun ti o to omọ inaagun ijora-eni loju ba nbe ninu ọkan-an re. Ijora-eni loju ni titako ododo ati fifi oju bintin wo awon eeyan.
4	Wiwọ aşo to gun koja kokose(o lee je şokoto, ewu, bantẹ, lawani ati bebeşẹ lo)	((Gigun koja kokose nibi şokoto ati ewu ati lawani, enikeni to ba nwọ eyikeyi ninu re nilẹ niti igberaga, Ọlọhun ko nii şiju(aanu Re) wo ni ojo igbende)).
5	Kenimani	Ẹ şora fun kenimani . Dajudaju, kenimani maa n je awon işe daadaa gege bi ina se maa nje igi işe pe gbige tabi koriko gbige
6	Owo ele	Ojişẹ Ọlọhun (𐤀𐤌𐤃) şebi le ẹni ti n je owo ele ati ẹni ti o n fun un je. Dirihami kan to je owo ele ti okunrin kan je, ti o si mọ pe owo ele ni, o nira ju şişe şina nigba merindinlogoji lo.
7	Ọmuti	Ẹni ti o ba nse nkan marun kan ko nii wo ọgba idera: ọmuti alamupara, ẹni ti o gba opidan gbọ, atubituran, alagbegba ati oniregun.
8	Iro-pipa.	Egbe ni fun ẹni ti o nsọ ọrọ lati fi pa awon eeyan lerin-in, ti yoo wa maa parọ, egbe ni fun un, egbe ni fun un.
9	Fifimu finlẹ.	Ẹni ti o ba nyọ kelekele lati deti si ọrọ awon kan ti won ko fe ki onitoun gbọ ọrọ awon, tabi ti awon eeyan naa nsa fun un (ki o mọ fi le gbọ ọrọ won), won yoo yo oje ina sinu etii re lojo ajinde.
10	Yiia aworan (nkan elepii).	Dajudaju, awon ti iyaa won yoo le koko julọ lojo ajinde ni awon ayaworan. Awon molaika ko nii wo inu ile kan ti aja tabi aworan (nkan elepii) wa nibe.
11	Ofofo şişe.	Olofofo ko nii wo ọgba idera. Ofofo ni gbige ọrọ kiri ọdọ awon eeyan lati fi se ibaje.
12	Ọrọ-eyin sisọ.	Nje ẹ mọ ohun ti nje ọrọ eyin? Won sọ pe: Ọlọhun ati Ojişẹ Rẹ lo nimo julọ. O sọ pe: (ọrọ eyin) ni sisọ nipa omọ yaa re ohun ti ko nii nifeş si. Won sọ pe: ti o ba je pe ohun ti omọ iyaa mi se ni mo nsọ leyin-in re n ko? Ti o ba je pe ohun ti o se ni o nsọ, o ti sororo re leyin nuu, ti ko ba se ohun ti o nsọ, o ti ba a loruko je.
13	Epe şişe	((Fifi musulumi şepe da gege bi pipa a Awon elepe ko nii je oluşıpe tabi oluđerii lojo ajinde)), Enikeni to ba şepe fun nkankan ti epe ko to si, epe naa yoo pada sodo re).
14	Titu ọrọ aşiri	Dajudaju, lara awon eeyan to buru julọ nipo lodọ Ọlọhun lojo ajinde ni okunrin ti o fi aşiri ara han iyawoo re, ti iyawo naa si fi aşiri ara han okoro re, leyin naa ti o wa lo tu ọrọ aşirii re sita
15	Iwaburuku ati Sisọ ọrọ ibaje	((Dajudaju, awon eeyan ti yoo buru julọ nipo lodọ Ọlọhun lojo ajinde ni awon ti awon eeyan ba pati lati fi şora fun iwa buruku owọ won)). ((Opolopo aşise omọ annabi Adam lati ipase ahon re ni)).

16	Kikefin pe Musulumi ti di keferi	Eyikeyii okunrin ti o ba so fun omọ iyaa re pe: mo pe iwọ keferi (yii), orọ naa yoo pada si odọ okan ninu awon mejeeji, (orọ naa je ti teni ti o pe be) ti o ba je pe bi onitoun se ri niyen, bi beẹ ko, orọ naa yoo pada si odọ re (iyen, eni ti o so o)
17	Siso baba miiran di baba eni	Eni ti o ba so baba mii di babaa re, ti o si mo, ogba idera ti di eewo fun un. Eni ti o ba pa babaa re ti, alaimoore ni.
18	Fifi nkan seru ba Musulumi	Ko leto fun musulumi lati fi nkan seru ba musulumi. Eni ti o ba fi nkan ija toka si omọ iyaa re, nse ni awon molaika yoo maa sebile e titi di igba ti o ba to ju u silẹ.
19	Pipa alatipo silẹ 'Islaam	Eni ti o ba pa emi kan ti a ti ba ni adehun alaafia, lai je pe onitoun daran pipa, ko nii gboorun ogba idera. Dajudaju, won yoo si ti maa gboorun ogba idera ni irin ogorun odun
20	Mimu ore Olohun lotaa	Dajudaju, Olohun so pe: eni ti o ba mu ore mi lotaa, Mo ti kede ogun ti maa gbe didi si i.
21	Pipe munaafiki (olojumeji) ati pokii ni asaaju.	E e gbodo pe munaafiki ni asaaju, nitori pe, ti o ba fi le je asaaju, e ti munu bi Oluwaa yin (ﷻ)
22	Jijanba omọ eyin	Eyikeyi erusin ti Olohun ba ko nkan so, ki o wa ku, ti o ba fi le ku ni eni ti o se abosi fun awon nkan osin (eeyan tabi eranko) ayaafi ki Olohun se Alijanna ni eewo fun un.
23	Fifi aimokan mu idajo esin wa.	ese re nbe lorun re, eniken ti o ba da ejo-esin fun laisi imo esin lodọ re
24	Pipa irun Jimo ati alaasari ti niti iyepere	((Eni ti o ba gbe irun Jimo ju silẹ niti iyepere, Olohun yoo fi edidi di okan-an re pa)), ((Eniken to ba gbe irun alaasari ju silẹ, isese re yoo bajẹ))
25	Pipa irun je	Adehun ti o wa ni aarin awa ati awon ni irun kiki, eni ba ti pa irun ti, o ti di keferi. Iyatọ laarin (jijosin fun Olohun) omoniyani ati isese (osebo) ni gbigbe irun kiki ju silẹ
26	Gbigba iwaju olukirun koja	Ti eni ti o fe gba iwaju olukirun koja ba mo ese ti nbe lorun-un re ni, ki o duro fun ogoji ko ba loore fun un ju ki o gbawaju re lo
27	Kiko inira ba awon olukirun	Eni ti o ba je alubosa, alubosa ayu ati alubosa kuraas, ko gbodo sunmo mosalasi wa. Dajudaju, awon molaika maa nri inira nibi nnkan ti maa nje inira fun omọ Adamo
28	Gbigba ile onile	Eni ti o ba ge ile ti o to alafa ti nbe laarin ika ifabela ati atanpako niti abosi, won yoo ka a we e lorun lojo ajinde lati ile keje
29	Sisoro ti o le bi Olohun ninu	Dajudaju, erusin le maa so oro ti yoo bi Olohun ninu , ti ko si nii bikita, yoo si tipase be re bo sinu ina fun aadarin odun
30	Oro pupo ti ko la iranti Olohun lo.	E ye soro pupo lai ni ranti Olohun, nitori pe oro pupo ti ko la iranti Olohun lo nii fa okan lile
31	Aroye sese	Dajudaju, eni ti mo korira julọ ninu yin, ti yoo si jinna si mi ju ninu yin nijokoo lojo ajinde ni alaroye, oniworoboto ati oniworoworo
32	Gbigbagbera nipa iranti Olohun.	Awon ijo kan o nii joko nibi ijoko kan, kiwon ma se iranti Olohun nibe, ki won si ma se asalaatu fun annabi won, ayaafi ko se wipe eebu nbe lori won, bi o ba wun Olohun yoo je won niya, bi o ba si wun U, yoo fori jiwon.
33	Yiyọ musulumi (lori adanwo to kan)	Ma se yo omọ iyaa re (lori adanwo to kan), ki o ma lo jasi pe, Olohun yoo ke, yoo si fi adanwo naa kan iwọ naa.
34	Odi yian laarin musulumi	Ko leto fun musulumi lati yan omọ iyaa re lodi tayo ojo meta Eni ti o ba yan odi tayo ojo meta, to si ku sorii be, yoo wo ina.

35	Dida eṣe ni gbangba tabi pipolongo eṣe to ti da ni koṣo ni gbangba.	Gbogbo awon ijo o mi ni won yoo moju kuro fun, ayaafi awon oluda eṣe ni gbangba ati olupolongo eṣe to ti da ni koṣo ni gbangba.
36	Iwa buburu.	Dajudaju iwa buburu a maa ba iṣe re je, gege bi omi khallu se maa nba oyin je.
37	Aṣoore-dare-pada	Eni ti o tore tan, ti o tun wa gba oore naa pada, o dabi aja ti o bi tan, ti o tun wa pada sibi eebii re (lati ko o je). Ko leto fun eniyan lati tore tan, leyin naa, ki o wa da oore naa pada
38	ṣiṣe abosi fun aladugbo eni.	Ki arakunrin kan se sina pelu awon obinrin mewa fuye fun ju ki o se sina pelu iyawo aladugbo o re lo, be si ni ki arakunrin kan jale ninu ile mewa fuye fun ju ki o ja aladugbo o re lole lo.
39	Fifi oju wo iwokuwo	Won ti ko ipin sina le omu Adamo lori, yoo pade (sina) yii, ko si nibuye; oju mejeji, sina tie ni iwokuwo, eti mejeji, sina tie ni igbokugbo, ahon, sina tie ni orokoro, owo, sina tie ni imukumuu, okan yoo si maa ya sibe, yoo si maa tanmo, abe yoo si so o di ododo tabi ki o ja a niro.
40	Fifi owo kan obinrin ti kii se eletu eni.	((Ki won yo oje irin gbigbona le arakunrin kan lori, o loore fun ju ko fi owo kan obinrin ti kii se eletu o re lo)), ojishe Olahun(ike ati ola Olahun ko maa ba) so pe: emi kii bo awon obinrin (ajeji) lowo.
41	Fife iyawo laini sodaaki lori	Anabi (安) ko sighaar (ki awon meji fi omu fun araa won lai ni sodaaki lori.
42	Igbe ekun-idaro	Eni ti won ba kigbe ekun le lori (lojo ikuu re), won yoo je e niya lojo ajinde fun bi won se sunkun e. Ojishe Olahun (s. 'a.w) shebi le onigbe ekun ati olugbo re
43	Fifi nkan mii bura leyin Olahun	Eni ti o ba bura pelu nkan mii leyin Olahun, o ti di keferi tabi osho. Eni ti o ba fe bura, ki o fi Olahun bura tabi ki o dake
44	Ibura-eke	Eni ti o ba bura lati fi gba dukia musulumi, ti onitun si je obileje lori e, yoo pade Olahun, Olahun yoo si binu si i.
45	Bibura lori oja.	E sora fun bibura lololo lori oja, nitori pe, yoo mu oja ta, leyin naa, yoo ko iparun baa. Ibura yoo mu oja ta, yoo si ko iparun baa
46	Kikoṣe keferi.	Eni ti o ba wo ijo kan koṣe, o ti di araa won. Kii se araa wa ni eni ti o ba wo elomii koṣe yatṣi wa.
47	Mimṣo nkan si orii saare	Ojishe Olahun (安) ko ki won mo saare pelu biriki, ki won jokoo le e lori tabi ki won mo nkan le e lori
48	Didale ati jijanba	Ti Olahun (s.w.t) ba ko awon eni akoko ati eni ikeyin jo lojo ajinde, won yoo ta asia kan fun gbogbo odale, won yoo si so pe: eyi ni eni ti o da lagbaja omu lagbaja
49	Jijikoo le saare lori	Ki okan ninu yin jokoo le ogunna lori, ki o si jo aso re, ki ina si bo si i lara, (eyi) lore fun un ju ki o joko le saare kan lori lo
50	Eni ti o ba nife si ki awon eeyan maa dide fun oun to ba wonu ile.	Enikeni ti o ba nife si ki awon eeyan maa dide duro fun oun, ki o yaa sasa ibi to ba wun lati desi ninu ina.
51	Eni ti o ba fe maa sagbe jṣun	Erusin kan ko nii shilekun agbe silu (fun isemii re), ayafi ki Olahun shilekun oshi silu fun un, eni to ba nse agbe lati ko oro jo, ogunna ina(jahannam) lo n koro fun ara re, bi o ba wun o lee je ko kere tabi ko po.
52	Tita oja basa	Ojishe Olahun (安) ko ki ara ile je alagbata (onibaranda) fun ara oko, o si ko ki e taja basa, o si ko ki enikan kowo le oja ti omu iyaa re ti ra
53	Lilo ohun to junu	Eni ti o ba gbo pe enikan nlo ohun ti o junu ninu mosalasi, ki o so pe:

	ninuu mọsalasi	Ọlọhun ko nii da a pada fun ọ, nitori pe, wọn o kọ mọsalasi fun iyẹn
54	Bubu Shaetọn(ẹsù).	Ẹ ma ẹ maa bu shaetọn, ẹ maa wa iṣọ Ọlọhun kuro nibi aburu u rẹ ni, ọkan lara awọn sohaaba annabi sọ pe: mo joko leyin ojiṣe Ọlọhun (ike) ati ọla Ọlọhun ko maa ba) lori nkan oḡun un rẹ, nkan oḡun naa ba bere si nii ẹ kọtankotan, ni mo ba sọ pe: iparun ko ba shaetọn, ojiṣe Ọlọhun sọ pe: ma ẹ sọ pe ki iparun ba shaetọn, nitori pe ti o ba sọ eleyi, yoo gbe araa rẹ tobi titi ti yoo fi da geḡe bii ile,yoo si sọ pe:pelu agbara a mi(ni ohun bayi fi ẹḡe), ẹḡbọn sọ wipe: Bismillah(ni oruko Ọlọhun), ti o ba sọ eleyi, yoo sọ ara a rẹ di kekere titi ti yoo fi da geḡe bii eṣinṣin .
55	Bubu aisan iba.	Ẹ ma ẹ maa bu aisan iba, nitori pe aisan iba a maa ha eṣe kuro lara oḡọ annabi Adam, geḡe bi ewiri ẹ n ha idogun kuro lara irin(to ti dogun)
56	Ẹni ti o npepe lo sibi iṣina	Ẹni ti o ba si pepe si iṣina, eṣe ti yoo maa be fun un yoo dabi awọn eṣe ti nbẹ fun awọn ti wọn ẹle e, iyẹn ko si nii din kinnikan ku ninu eṣe wọn
57	Awọn iṣesi ti a kọ fun wa nibi mumu nkan.	Ojiṣe Ọlọhun (爨) kọ gbigbe ẹnu si ẹnu doroto ifami tabi kondoro omi. Anabi (爨) jagbe mọ mimu omi ni inaro, ojiṣe Ọlọhun kọ fun wa nibi mimi eemi tabi fifi ẹnu fẹ atẹgun sinu ohun mumu.
58	Fifi abọ goolu ati fadaka mumi	((Ẹ ko gbọḡo fi abọ goolu ati abọ fadaka mumi, ẹ ko si gbọḡo wọ aṣọ ariirii ati alaari, nitori pe, ti awọn keferi ni nile aye, ti ẹyin musulumi ni lọrun
59	Fifi ọwọ osi mumi.	Ẹnikẹni ninuu yin ko gbọḡo fi ọwọ osi ẹjun, ko si gbọḡo fi mumi, nitori pe ẹsù ni o maa nfi ọwọ osi ẹjun, ti o si fi n mumi
60	Atubituran	Atubituran ko nii wọ alujọna
61	Aitorọ asọlaatu fun Anabi wa Muhammed (爨)	Wọn yoo fi imu enikan gbole . Ẹni naa ni (eni ti) wọn darukoḡo mi ni ọḡḡo rẹ, ti ko toro asọlaatu fun mi. Ahun ni eni ti wọn darukoḡo mi ni ọḡḡo rẹ, ti ko toro asọlaatu fun mi
62	Sisin aja	Ẹni ti o ba ko aja jọ, yatọ si aja ọḡe tabi aja ti nṣọ nkan-ọsin dajudaju qiriḡoṡu meji ni yoo maa dinku lojumọ ninu ẹsan-an rẹ
63	Fifi iya ẹranko	Wọn yoo fiya ẹ obinrin kan nitori ologbo ti o de mọle pa, oun naa yoo wọna. Ẹ ma ẹ sọ nkan ẹlẹmii di ohun ti ẹ ẹ mọ juko lu
64	Siso aago mọ ẹranko lorum	Awọn mọlaaika ko nii kọwọḡo rin pelu ikọ kan ti aja tabi aago gbọngan-gbọngan nbẹ nibẹ peluu wọn. Irinṣe ẹsù ni aago gbọngann-gbọngan
65	Ẹni ti o nfi idera ti Ọlọhun ẹ fun deṣe s'Ọlọhun.	Nigbati o ba ri ti Ọlọhun nṣe nkan ti ẹru nfe fun, bi o tilẹ ẹ pe o n be lori eṣe, loḡ mọ wipe oore eḡe ni iru eleyi ẹ, lehin naa ni ojiṣe Ọlọhun waa ka aayat al-Qur'an to lo bayi pe: <i>{Nigba ti wọn gbagbe ohun ti a fin ẹ iranti fun wọn, Awa si ṣipaya fun wọn, awọn oju ọna gbogbo nkan titi ti wọn fi n yo tori ohun ti a fun wọn, A mu wọn ni ojiji, nigbanaa gbogbo wọn sọ ireti nu}</i> . Suuratul an'aam:44
66	Ẹni ti o waye mọya	Ẹni ti o ba ẹ pe ile aye ni ogo-ngori ohun ti nfe, Ọlọhun yoo ẹ ki o fi oju araa rẹ ri oṣi, Ọlọhun yoo si tu ohun ti o koḡo ka, kinnikan ko si nii teḡe loḡo nile aye ayaafi ohun ti wọn ti kọ mọ

IRINAJỌ AREMABỌ

OJU ỌNA TI O LE GBA DE INU ALUJANNA TABI INU INA

Ọlọhun ti ọla Rẹ ga julọ sọpe: **(Mo pe ẹyin Olugbagbọ ododo! Ẹ paya Ọlọhun ti ọla Rẹ ga julọ, ki ẹnìkọ̀kan o si wo ye si nto ti siwaju fun Ọla.**

▶ **SAARE:** Akọkọ awọn ibusọ ti eniyan yoo gba de ile Igbeyin. Ogbun-ina lo jẹ fun Olukọ ti Ọlọrun ati koşeku-koşeyẹ Musulumi. Ogba ati abata idera lo si jẹ fun Olugbagbọ ododo. Ifiyajeni ninu Saare yoo maa da lori awọn eṣe kan ninu wọn ni: şişe aişora kuro nibi itọ lasiko ti eniyan ba ntọ, Ofofo şişe, Fifi aparutu ji ogun ẹlomiran, Irọ pipa, Ifinufindọ sun lasiko irun, Yiyin AL-Quran lodi, Agbere şişe. Ibalopọ laarin Ọkunrin ati Ọkunrin lona ti ko tọ, aisan-gbese ati awọn nkan mii. Ninu awọn nkan to le lani nibi iya saare ni: Işẹ rere ti a şe nitori Ọlọhun nikan şoşo. Wiwa Ọlọrun ọba nişọ nibi iya Saare. Kika Suuratul-Mulk (Quran:67) ati awọn nkan miran. A o şọ awọn iran eniyan wonyi ninu iya saare: Ẹniti wọn pa si oju ọna Ọlọhun Ọba. Ẹniti o fa ararẹ kalẹ lati daabo bo awọn Musulumi. Ẹniti o ku ni ojo Jimoh. Ẹniti aisan inu pa ati awọn miran.

FIFỌN FERẸ: Oun ni fifẹ atẹgun sinu iwo nla kan ti Mọlaika Isroofil ti gbe Şenu ti o nreti igba ti Ọlọhun yoo pa laşẹ lati fọn fere iberu. Ọlọhun Ọba aleke Ọla sọpe: (Wọn yoo fọn fere sinu Iwo, iberu yoo si de ba gbogbo ohun ti n bẹ ninu sanmọ ati ile, ayaafi ẹniti Ọlọhun ba fẹ ni ko ni beru).

Lẹhin fere yi gbogbo aye yoo di ahoro. Lẹhin Ogoji, wọn o tun fọn Fere Igbende. Ọlọhun Ọba aleke ọla sọpe: **(Leyin naa, wọn yoo tun fọn Fere mü sinu rẹ (Iwo). Bayii ni awọn eniyan yoo tun maa şemi pada ti wọn yoo si maa wo oun ti nşẹle ninu iberu).**

▶ **IGBENDE:** Lẹhin naa Ọlọhun (ﷻ) Ọba yoo rọ Ojo kan ti yoo fa Sababi ki gbogbo Oku ti o ti wa ninu saare o ji pada lati ibi eegun igegeru wọn, wọn yoo di ẹda tuntun, ti wọn o si ni kumọ, ni ihoho laisi bata tabi aşọ lara ni wọn yoo wa. Wọn yoo maa ri awọn Mọlaika ati alujonnu, a o gbe wọn dide nibamu si awọn işe wọn ti wọn şe.

▶ **AKOJỌ:** Ọlọhun (ﷻ) Ọba yoo ko gbogbo ẹda patapata jọ fun Işiro işe ni iwasi ẹniti ẹru n ba bi ẹniti nhunrira ni Ọjọ nla ti yoo şe deede egbẹrun-un lona aadọta odun. Ti igbesi-aye ẹda yoo si wa dabi wakati kan pere. Ọjọ ti oorun yoo Sunmọ Omọ eniyan ni odiwọn ibusọ kan. Bakan-naa, oogun yio si mu awọn eniyan ni odiwọn awọn işe-owọ wọn. Ni ojo yi awọn Ọlẹ ati awọn oni girimokai yoo dojuko ara wọn, Ti keferi yoo si maa ba ohun ti o sin laye ati eşu rẹ ati awọn orikee-rikee ara rẹ ja. Apakan wọn yoo si maa şebile apakeji, ti alabosi yoo si maa jẹ ika abamọ. Ijanu egbẹegbẹrun ọna aadọrin ni wọn yoo fi maa wọ ina Jahanamah, ti egbẹegbẹrun ọna aadọrin Mọlaika yoo si maa wọ ọ. Ti Olukọ t'Ọlọrun bari işele yi tan yoo wu lati gba ẹmi ara rẹ la tabi ki o ti ẹ di erupe. Ni ti awọn oluyapa Ọlọhun ẹwe Ẹniti o kọ ti ko yọ zakaat owo rẹ, wọn yoo sọ owo rẹ di awẹ ina ti wọn yoo fi maa joo lara. Wọn yoo si gbe awọn onigberaga dide bi awarebe. Ọdalẹ eniyan, oluji orọ ogun ati oluja-dukia-onidukia-gba lagidi yio si di ẹleşin. A o gbe ole dide pelu ohun ti o jigbe. Gbogbo ohun t'opamọ yio si di kedere. Şugbọn awọn oluberu Ọlọhun (ﷻ), wọn yoo la kuro nibi iberu, tabi ki a ti ẹ sọpe gbogbo asiko iberu loḡo wọn ko ni ju deede asiko ti a file ki irun Dhuur lo ni bi yoo şe rekoja niwaju wọn.

► **IPE:** Anabi (ﷺ) ni ẹniti Ọlọhun fi ipẹ nla şaleşa, ti yoo si şipe gbogbo ẹda ni ojo akojo yi. Yoo şipe loḍo Ọlọhun ki O şe isiro işe awon ẹda, ki o si l'awon ninu adanwo ti won wa. Ipe miran ni ipe gbogbo-gboo, ipe yi ko Anabi (ﷺ) sinu ati awon miran bi ipe l'ati mu Olugbagbo ododo kuro ninu ina, ati ipe alekun **igbega**.

► **IŞIRO:** Won yoo ş'eri awon eniyan ni owoowo l'osi odo Ọlorun Oba won, Ọlọhun Oba yoo fi awon işe won han won, Yoo si bi won leere nipa re. Ọlọhun Oba yoo bi won leere nipa Ojo-ori won, nipa igba-odo won, nipa dukia won, nipa Imo won, nipa adehun ti won maa n şe, nipa idera ti Ọlọhun şe fun won, gegebii igboran, iriran ati ohun ti won fi okan won ro. Gbangba-kedere ni won yoo şe Işiro keferi ati koşeku-koşeye Musulumi. Eyi ri beş ki a le baa topinpin won. ki eri o si le baa t'ako won, ti won yoo si fi awon eniyan, ilele, awon Ojo, awon ale awon dukia, awon Molaika ati awon orikerike ara won jeri l'ewon l'ori ati ki jebetẹ ole gbomo lewon lowo, won yoo si wa jawo awon nkan ti a fi esun re kan won.

Ni ti işiro işe-owo Olugbagbo-ododo ewe, Ọlọhun Oba yoo kaa esun si i ni ese ni korọ titi yoo fi ri wipe ko si imoribo nibi iya Ọlọhun pelu gbogbo awon esun yii, Ọlọhun Oba yoo si so fun un wipe: "Mo bo o laşiri awon ese yii laye, Emi ni n yoo si fi ori ese **naa jin** o loni yii. Akoko awon ti won o pe waa je'jo ni ijo Anabi wa Muhammad (ﷺ). Akoko ohun ti Ọlọhun yoo beere lowo ẹda ni irun kiki. Idajo yoo si bere lori esun **ipaniyan**.

► **FIFONKA IWE IŞE:** Lehin naa, ni awon iwe işe yoo fonkan, ti kaluku yoo si maa gba iwe kan (ti oje wipe ati kekere işe ati nla re ni o wa ninu re). Olugbagbo ododo yoo gba tie peluowo otun. Keferi alaigbagbo ati koşeku-koşeye Musulumi yoo si gba tie peluowo osi re lati eyin re.

► **OŞUNWON:** Lehin naa ni oşunwon awon işe yoo waye lati le ba gba esan işe. Oşunwon alabala meji, ti koni gba Ojoro laye. Awon işe ti eniyan ba şe nitori Ọlọhun ati lati pa ofin Ọlọhun Oba mo, yoo t'eşunwon. Ninu awon nkan ti yoo tun teşunwon ni gbolohun: Laa ilaha Allah, iwa rere, gbolohun iranti Ọlorun bii: Alhamdu lilahi, Subhaana-llahi wa bi hamduhi, Subhaanallahil Adheem. Awon eniyan o si maa gba esan işe rere won ati awon aidaa ti won şe.

► **ODÒ:** Lehin naa awon Olugbagbo ododo yoo wa sibi odo, ẹni ti o ba mu nibe ni ounge ko tun ni gbẹ mo laelae. Ikoşkan ninu awon Anabi ni o ni odo. Eyi ti o tobi ju ninu awon odo naa ni ti Anabi Muhammad (ﷺ) omi re funfun ju wara lo, osi dun ju oyin lo, Oorun re ju ti almisiki lo, Igba **goolu** ati fadaka ti o po bi onka irawo oju orun ni n be fun odo naa. Ooro re gun ju Aala ti n be laarin orile-ede Jodan si ilu Adan lo. Lati inu Işeleru Al-kaothar ni omi odo naa ti o maa şan wa.

► **DIDAN AWON OLUGBAGBO ODODO WO:** Ni opin ojo akojo, awon alaigbagbo yoo tele awon Ọlọhun won ti won sin laye. Won yoo si kowon wo inu ina lo nijonijo bi ikowon aguntan, Won yoo ma fi awon ese won rin tabi won o maa dojubole rin lo. Ko si ni şeku ẹnikankan mo l'asiko naa ju awon Olugbagbo ododo lo ati awon k'oşeku-k'oşeye (monaafiki) Musulumi. Ọlọhun Oba Allah yoo si wa bawon ti yoo bi won leere wipe: Kinni e tun nreti o? Won yoo si

dahun wipe: A n reti Ọlọhun Ọba wa ni. Wọn yoo si da Ọlọrun Ọba mọ nigbati ti o ba ši Ojugun rẹ fun wọn. Gbogbo wọn o si wo lulẹ lati Sujada (foribale) fun Ọlọhun. Awọn koşeku-koşeyẹ (mọnaafiki) Musulumi in ko nii le sujada foribale fun Ọlọhun. Ọlọhun Ọba aleke ọla sọ pẹ: (Ni ọjọ ti a yoo fi ojugin **han** wọn. A o sipe wọn lọ sibi sisujada (Iforibale) fun Ọlọhun (ﷻ), wọn ko si **ni le** foribale). Lẹhin naa, awọn Olugbagbo ododo yoo tele Ọlọhun Ọba wọn. Ọlọhun (ﷻ) yoo gbe As-siroot (ona ibugbakọja) ka lẹ. Yoo si fun awọn Olugbagbo-ododo ni imọlẹ, yoo si pana imọlẹ awọn koşeku-koşeyẹ (mọnaafiki) Musulumi.

► **AS-SIROOT:** Afara kan ti a mọ le ori ina Jahanamah ni As-siroot jẹ. A gbe kalẹ ki awọn Olugbagbo-ododo o le gba ori rẹ wọ inu Al-jannah. Ojışẹ Ọlọhun (ﷻ) ti ẹ royin rẹ pẹ: (*O nyọ bii ikun. O le gbe ni şubu, ẹmu ati ẹgun to dabi ẹgun şaga nbẹ lori rẹ. Wiwẹ rẹ ju wiwẹ irun lọ. O si mu ju ida lọ*) Musulumi lo gba wa. Nigbanaa, wọn yoo fun awọn Olugbagbo-ododo ni imọlẹ lori odiwọn işẹ rere wọn. Ẹni ti imọlẹ yoo ga ju ẹniti imọlẹ rẹ yoo ri bi oke. Ẹniti imọlẹ ti ẹ yoo si kere ju ni ẹniti imọlẹ ti ẹ yoo wa l’eti atanpako ẹşẹ rẹ. Imọlẹ yii yo tan fun awọn Olugbagbo-ododo ni odiwọn işẹree wọn lati kọja. O wa ninu awọn Olugbagbo-ododo ti yoo rekoja laarin işẹju aaya, tabi bii mọnamọna, tabi bi afẹfẹ tabi bi ẹyẹ tabi bi Olugbagbo-ododo ti yoo rekoja laarin işẹju aaya, tabi bii mọnamọna, tabi bi afẹfẹ tabi bi ẹyẹ tabi bi ẹşin abi nkan-igun miiran. (*Awọn kan yoo rekoja ti nkankan ko ni mu wọn. Awọn kan yoo si fara pa nibi ti wọn ba ti nrekoja. Awọn kan yoo si jabọ sinu ina jahanama*). Bukhaari ati Musulumi lo gba wa. Konii si imọlẹ fun awọn koşekukoşeyẹ (Mọnaafiki) Musulumi lojọ naa. Wọn yoo şeri pada. Lẹhin-naa ni wọn yoo mọ odi si aarin wọn ati awọn Olugbagbo-ododo wọn o si fẹẹ rekoja As-siroot, wọn o si maa jabọ si inu ina.

► **ILE-INA:** Awọn alaigbagbo ni wọn yoo kọkọ wọ inu ina. Lẹhin-naa ni, awọn Olugbagbo-ododo ẹleşẹ. Lẹhin-naa ni koşekukoşeyẹ (mọnaafiki) Musulumi. Ookandinlẹgberun eniyan ni yoo maa wọ inu ina ninu ẹgberun kan. Ilẹkun meje ni ina ni. O ni agbara ju ina ile aye lọ lona aadọrin. Idẹda awọn alaigbagbo yoo tobi si ninu ina. Alafo irin ọjọ męta ni yoo maa wa laarin ejika rẹ kan si ekeji, eyin ọgan rẹ kan yoo tobi to oke Uhud. Awọn ara rẹ yoo nipọn, wọn o si tun maa parọ rẹ fun wọn ki iya naa ki o le jẹ wọn daadaa. Omi gbigbona ti yoo ma ge ifun wẹlẹ-wẹlẹ ni nkan mimu inu ina. Eso igi zaquum, igi kan ni ninu ina, o koro oju iwọ lọ, ọkan si kọ oorun rẹ, awonuwojẹ ati etutu ni ounjẹ awọn ẹni ina. Ẹniti iya rẹ yoo kere ju ni ẹniti wọn yoo fi ogunna meji si ni atẹleşẹ rẹ ti ọpọlọ ori rẹ yoo si maa sọ kọtọkọtọ nipasẹ ogunna meji naa. Ninu ina yii, awọ ara yoo maa jona, yoo si maa yọọ. Aaye igbona, iwọ n’ile tuurutu, ifişẹkẹşẹkẹ de ni, iwa nigbekun ni ina jẹ, ọgbun rẹ jinna ti wọn ba ju ọmọ ina sinu rẹ yoo di aadọrin ọdun ko to de isalẹ rẹ. Awọn alaigbagbo ati awọn okuta ni oun eelo ikona lojọ naa. Afẹfẹ inu ina atẹgun gbigbona ni. Ooji inu ina igbona nla ni. Aşọ inu ina gan-angan ni, gbogbo iya patapata ni yoo maa jẹ laişẹ-ọkan ku. Yoo maa binu yoo si maa kun. Yoo maa jo awọ kan egun ati ọkan.

► **AFARA:** Ojiṣe Ọlọrun (ﷻ) sọ pe: (Awọn Olugbagbo-ododo yoo la kuro ninu iya ina. Lehin-naa, a o dawonduro si ori afara kan laarin Alujannah ati ina. Lehin-naa wọn yoo gba ẹsan fun awọn ti wọn ẹ abosi si laye lati ara awọn ti wọn ẹ abosi si wọn titi ti wọn yoo fi mọ kuro ninu ẹṣe yoo fi mọ kuro ninu ẹṣe ati awọn iwa palapala ti o wa lara wọn. Wọn yoo si yonda fun wọn lati wọ Alujannah. Mo fi ẹniti ẹmii Muhammad (ﷺ) n bẹ ni ọwọ rẹ bura, daju ẹnikoṣkan ọmọ Alujannah yoo da aaye rẹ mọ nibẹ ju bi o ẹ da ile rẹ nile-aye mọ lọ.

► **ALUJONNAH:** Ibugbe awọn olugbagbo-ododo. Fadaka ati goolu ni awọn biriki ile naa. Almisiki si ni simenti rẹ, aluuluu ati okuta olowo iyebiye yaaquut ni okuta ikole (gravel) naa. Zaafaran ni erupe ibe. Oju-ona mejọ ni o wọ Alujannah. Ibu ọkoṣkan awọn ilekun naa to irin ọjọ meṣa, ọgọrun-un aja ni o wa ninu rẹ. Alafo sanmọ si ile ni nbe laarin aja kan si aja keji. Alfirdaos ni aja ti o ga julọ ninu Alujannah. Ninu rẹ ni awọn odo yoo ti maa tu jade wa. Al'arashi Ọlọhun (ﷻ) Ọba ajokẹ aye lowa loko Al-firdaos. Oyin, wara, ọti ati omi ni awọn odo Alujannah. Awọn odo yii yoo maa ẹsan ninu Alujannah laisi opo. Opo ti o ba wu Olugbagbo-ododo lati mu ni yoo mu. Ounjẹ inu Alujannah gbere ni, arọwoto ni yoo si wa pelu, atibaba aluuluu, ti o si f'enu, ibu rẹ to irin ọgọta ibuso yoo maa be fuwọn ninu rẹ. Ara ile (obinrin arewa) yoo si maa be fun un ni gbogbo origin. Ara ile (obinrin arewa) naa yoo maa dan ni ti ewa, ti ko nii si irun kankan lara wọn, Tiroo yoo maa wa ni oju wọn ni gbogbo igba. Wọn ko ni di arugbo be si ni aṣo ọrun wọn ko nii gbo. Kosi igbonse tabi ito abi nkan egbin miiran ninu Alujannah. Goolu ni wọn fi ẹ awọn iyarun wọn. Almisiki si ni oogun ti yoo maa jade lati ara wọn. Arewa ni awọn obinrin Alujannah. Ọmoge ti ọjọ ori oni jura wọn lọ, ti wọn yoo si je ẹni ti yoo nife oko wọn. Ojiṣe Ọlọhun (ﷻ) ọba ni yoo kọkọ wọ Alujannah. Lehin-naa, ni awọn Anabi yoku. Ẹniti yoo kereju nipo ninu wọn ni ẹniti yoo tanmọ nkankan. Ti Ọlọhun (ﷻ) yoo si fun ni ilopo mewaa nkan naa. Ọdolangba ti wọn da bi aluuluu ti a fonka, ti wọn yoo si maa be lọ gbere ninu Alujannah ni awọn ọmọ ọdọ fun awọn Olugbagbo-ododo ti wọn je ọmọ Alujannah. Ninu ohun totobi ju ninu idera Alujannah ni riri Ọlọhun (ﷻ), ati iyonu Ọlọhun (ﷻ), ati mimaa be ninu Alujannah lọ gbere.

AKOONU

1- ẸSAN TI N BẸ FUN KIKA AL-QURAAAN.	1
2- AWỌN IBEERE TI O Ẹ PATAKI NI IẸMI AYE MUSULUMI	67
3- AWỌN IẸ AFỌKANẸ	89
4- IFỌRỌJOMITORO ỌRỌ NITI PELEPELE	100
5- A-SH-SHAHAADATAAN:	117
6- IMỌRA	121
7- IDAJO ẸSIN NIPA ẸJE ADAMO OBINRIN	126
8- OBINRIN NINU ISLAAM	128
9- IRUN KIKI:	133
10- ZAKAAT (ITỌRE-AANU TI O DANDAN NINU DUKIA):	140
11- AAWẸ:	143
12- IẸ HAJJ:	146
13- ANFAANI LỌKAN-O-JỌKAN:	151
14- ILANA IWOSAN TI O BA SHERIA MU (RUKIYA):	157
15- ADUA: (TITỌRỌ NKAN LỌDỌ ỌLỌHUN)	165
16- Adua Pataki To Ye Ka Ha Sori Niyi:	167
17- OWO AṣEJERE	173
18- AWỌN NKAN TI A FI NṢE IRANTI ỌLỌHUN LAARỌ ATI NIROLE	175
19- AWỌN GBOLOHUN ATI IẸ KAN TI LAADA NLA WA 20- LORI RE NINU ẸGBAWA	178
21- AWỌN IẸSI KAN TI ẸGBAWA KỌ FUN WA LATI ẸE	184
22- ALAYE BI A TI Ẹ N KIRUN:	148
23- IRINAJO AREMABỌ (IKU):	188
24- IROYIN BI A Ẹ NṢE ALUWALA	
25- IROYIN IRUN KIKI	
26- DIDI DANDAN LILO IMỌ	

IROYIN BI A ŞE NŞE ALUWALA

Irun kiki ko ni alaafia laisi aluwala, omi ti o mo ni a si gbodo fi se aluwala, omi ti o mo ni eyi ti o wa lori ipile adamo re, bi omi ibudo, omi kanga, omi seleru ati omi odo.
Akiyesi: Ifara kin eginbini omi ti ko to nkan yoo so o di elegebin. Sugbon omi ti o po, ti o ju osunwon litaa (210) lo ko ni di elegebin titi ti awo re, tabi itowo re, tabi oorun re yoo fi yi pada.

Ao bere aluwala pelu oruko Olohun, a fe ki a we owo wa mejeeji de orun owo nibi gbogbo aluwala ti a ba fe se, oran-anyan ni o je fun eniti o ji loju oorun ti o sun lati ale ki o we owo re mejeeji lemeta.
Akiyesi: A ko wiwe gbogbo awon orike rike aluwala ju emeta lo.

Leyin naa, A o fi omi fofonu ni ekan sošo, a o si gbo fonu shuku shuku pelu re, ki a fi omi yofonu ni emeta ni o dara ju lo.
Akiyesi: 1) Fifi omi si fonu ati tituu jade ko to fun fonu fifo, a gbodo gbo fonu shuku-shuku pelu re. 2) A fe rirun orin laarin asiko ti a ba nyo fonu.

Leyin naa oranyan ni ki a fi omi finimu wa lekan sošo, emeta ni o dara ju.
Akiyesi: Fifi omi ra imu ko to, bikoşepe a o fa omi si imu wa, a o si tun fa a jade pada pelu emisini, kişe pelu owo. Ekan ni o je oranyan, ki o je emeta lo dara ju.

Leyin naa, a o we oju wa lekan sošo niti oranyan, ki a we e ni emeta ni o dara ju. Aala oju ti wiwe re je oranyan bere lati eti si eti ni ibu, lati agbon si ibi ti irun ori ba saaba lati maa hu ni ooro.
Akiyesi: A fe ki a fi owo ya irun agbon wa ti o ba nipon, oran-anyan ni ki a fi owo yaa ti ko ba po.

Leyin naa, a o fo owo mejeeji lati ori awon omoo ika titi de igbunwo lekan sošo, ki o je emeta ni o dara ju.
Akiyesi: A fe ki a we otun siwaju osi.

Leyin naa, a o fi omi pagbogbo ori, a o si tun ki ika ifabela mejeeji si inu eti mejeeji, a o si tun pa ode eti mejeeji pelu atanpako mejeeji. A o se gbogbo eleyi ni ekan sošo.
Akiyesi: 1) Lati iwaju ori de ipako ni o je oran-anyan ki a pa. 2) kişe oran-anyan ni ki a pa irun ti o sanwale lati ipako. 3) Awon ori ni a o pa ti ko ba si irun lori. 4) Pipa alafoti o wa laarin irun ati eti wa je oran-ayan.

Leyin naa, a o fo ese wa mejeeji titi de kokose lekan sošo, ki o je emeta o dara ju lo.

Awon itaniji: 1) Awon orikerike aluwala je merin a) Gbigbo omi shukushuku lenu pelu wiwe oju b) Wiwe owo mejeeji d) pipa ori ati eti mejeeji e) wiwe ese wa mejeeji de kokose. Oran-ayan ni ki a to awon orikerike yi lera won bi a se so won yi, ipasipayo laarin won yoo maa ba aluwala je.

2) Oran-anyan ni ki wiwe awon orikerike aluwala yi o je shisentele, fifi alafosi le laarin orike ti a we tan ki o fi gbe ati orike miiran ti a fe we yoo maa ba aluwala je. 3) Ilana (sunna) Annabi (ﷺ) ni o je ki a so leyin aluwala pe: *Ash'adu Anla ilaa illa Allah Whadah Laa Sheriika lahu, wa ash'adu anna Muhammadan 'Abduhu wa Rosuluh.*

ITUMO: mo jeri pe kosi enikan ti ijosin to si ayafi Olohun (ﷻ), Oun nikan ni, ko ni orogun. Allah. Mo si tun jeri pe Muhammad (ﷺ) erusin Olohun (ﷻ) ni Ojise Re si ni.

IROYIN IRUN KIKI

Ti o ba gbero lati kirun, iwọ yoo sọ bayi pe: (*Allahu Akbar*) Qlọhun ni o tobi julọ ni ẹniti iduro rẹ tọ, Imaam yoo wi gbolohun yi soke ati awọn gbolohun gbige Qlọhun ọba tobi yooku (*Allahu Akbar*) ninu irun. Ki ẹniti o ba wa lẹyin rẹ le baa gbọ ohun rẹ. Ẹniti o yatọ si imaam yoo wi tirẹ jẹjẹjẹ. Ekini-keji yoo gbe ọwọ rẹ soke ni dede ejika rẹ nigbati o ba nwi gbolohun yi ni ẹniti yoo pa awọn ọmọnika ọwọ rẹ meejeeji papọ. Ẹniti o to lẹyin yoo wi gbolohun yi lẹyin ti imam ti wi tan.

Akiyesi: Qran-anyan ni ki ẹniti o nkirun gbe ohun rẹ soke ni odiwọn ti yoo fi fun ara rẹ gbọ nibi ohun ti o jẹ origun ati qran-anyan irun oni gbolohun, koda ki o jẹ irun ti a maa nkeu nibẹ ni jẹjẹjẹ.

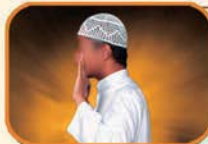
Olukirun yoo fi ọwọ ọtun rẹ gba ọwọ osi rẹ mu tabi ọrun ọwọ osi rẹ, yoo si gbe ọwọ rẹ meejeeji si abẹ aya rẹ, ti oju iriran rẹ yoo maa wo aaye iforibalẹ rẹ. Lẹyin naa, yoo bẹrẹ irun pẹlu kike apa kan adua ibẹrẹ irun ti o wa lati ọdọ anabi, bii: *Subhaanaka Allahuma wabi hamdika tabaaraka ismuka wataalaa jaduka, wala ilaa gaeruka*. Lẹhin naa, yoo wa iṣọ pẹlu Qlọhun Ọba kuro lọdọ eṣu nibi irun rẹ, yoo si sọ wipe: Ahudhu billahi mina shaetoṣnir-rojeem. Lẹhin naa yoo bẹrẹ pẹlu orukọ Qlọhun wipe: Bismilahir Rahamanir-Roheem. Jẹjẹjẹ ni yoo ka gbogbo ohun ti o ṣiwaju yẹn. Lẹhin naa, yoo ka Suuratul-Faatiah (Alhamdu lilahi de ipari). Kiiṣe qran-anyan ni fun ẹniti o wa lẹhin Imaam lati ka nkankan ninu awọn ọpaa irun ti Imaam maa nkeu soke nibẹ, bikoṣepe a fẹ fun un ki o ka Suuratul-Faatiah nikan ni igbati Imaam ba dakẹ ninu rakaah. Bakannaa ni nibi awọn irun ti a kii keu soke nibẹ. Imaam yoo gbe ohun soke nigbati o ba nkeu nibi irun sub'hi (Fajr) ati opo meji alakọkọ ninu irun Maghrib ati Ishaai, jẹjẹjẹ ni yoo keu nibi awọn yooku.

Akiyesi: Awọn onimimọ fẹ ki keu ti a o maa ke ninu irun wa ni ibamu si bi wọn ṣe to awọn ẹgba-oro (Suurah) Alquran, wọn si korira ki a ke e ni pasipayọ. Eewọ si ni bibẹrẹ kika gbolohun, eṣe-oro (aaya) Al-Quraan lati opin rẹ, ati bibẹrẹ kika ọgba-oro (suura) Alquraan kan lati opin rẹ.

Lẹyin naa, yoo fi titobi Qlọhun rinlẹ yoo sọ wipe: (Allahu Akbar). Yoo si gbe ọwọ rẹ meejeeji soke, yoo si tun tẹ kọkoro (Rukuu), yoo fi ọwọ rẹ meejeeji le orunkun rẹ meejeeji bi ẹni pe o gba wọn mu, yoo si ya awọn ọmọ-ika rẹ, yoo si jẹ ki ẹyin rẹ o tọ ṣongbọndon. Yoo si jẹ ki ori rẹ o wa ni ọngangan ẹyin rẹ, lẹyin naa yoo sọ wipe: (*Subhaana Robbiy Al'adhim*) (Itumọ: Mimọ fun Qlọhun Ọba mi ti o tobi). Pẹlu origun yi, ni a o fi maa ba ọpa irun kan lẹyin Imaam.

Akiyesi: Asiko fifi titobi Qlọhun rinlẹ Allahu Akbar ati gbolohun pe: (Qlọhun Ọba gbọ ẹni ti o n yin In) ti yoo sọ wipe: (Samia'llahu Liman hamidahu), aarin iṣipo pada lati ibi origun kan si omiran ni, kiiṣe ki a to ṣipo pada tabi ti a ba ṣipo pada tan, iyẹn nibi gbogbo awọn Allahu Akbar yooku ninu irun. Ṣugbọn irun yoo maa bajẹ ti o ba mọnmọn ṣe bẹ.

Lẹyin naa, yoo gbe ori soke ni ẹniti o n sọ wipe: *Samia llahu liman hamidahu* – yoo si gbe ọwọ rẹ meejeeji si oke, lẹyin ti iduro rẹ ba tọ tan yoo sọ wipe: *Robbannaa walakal hamdu hamdan katheeran toyyiban mubaarakan fihī mil'as samaawat wa mil'al'ard wa mil'a maa shiita min sha'in b'ad*.

Akiyesi: : Lẹyin igba ti olukirun ba dideduro tan daadaa lati ibi itẹkọkoro (rukuh) ni yoo wi gbolohun: "Rōbbana walakal hamdu", kiiṣe laarin igbati o ba n gbori soke nibẹ.

Lẹhin naa, yoo fi ori kanlẹ (sujud) pẹlu gbibe Qlọhun ọba tobi wipe: (*Allahu akbar*). Yoo gbe apa rẹ meejeeji jinna si ẹgbẹ rẹ meejeeji, kosi ni jẹ ki ikun rẹ o sun le itan rẹ meejeeji, yoo si jẹ ki ọwọ rẹ meejeeji o wa ni ọgan-gan ejika rẹ meejeeji, yoo forikanlẹ lori eteeti eṣe rẹ meejeeji ni ẹniti o dojuko qibla, pẹlu awọn ọmọnika ọwọ rẹ meejeeji ati ọmọnika eṣe rẹ meejeeji. Lẹhin naa, yoo sọ pe: (*Subuhana Robbiy Al'aala*) ni ẹmeṣta.

Akiyesi: Qran-anyan ni ki awọn orikee meje wonyi fi ara kin ilẹ nigbati a ba forikanlẹ, ki olukirun fi ọkan lara wọn silẹ ni ẹniti o mọ laisi awijare kankan ti o fi eṣe rinlẹ yoo maa ba irun jẹ, eteeti awọn ọmọnika eṣe wa meejeeji, orunkun wa meejeeji, atẹlẹwọ wa meejeeji, iwaju wa ati imu wa.

Leyinnaa, yoo gbe ori soke leni ti o n so pe: (*Allahu Akbar*), ti yoo si joko. Aworan meji ti a gbawole ni o n be fun ijoko: **A:** ki o te ese osi re sile ki o si joko lee atelese osi re, yoo si naro ese re otun ti gigise re yoo wa loke, ti yoo si se awon omu ika re doju ko qiblah. **B:** Ki o naro awon ese re mejeji ti awon omonika won yoo dojuko qibla, yoo si joko lori gigise re mejeji, ti yoo si so wipe: (*Robbi igfirlu*) (Olohun forijinmi) lemeta. Ti o ba fe o le se afikun lori eyi ti yoo so pe: *War'hamni, wajburni, warf'ani, warzuqni, wansurni, wahdini, wa'aafini, waaf'anni.* Leyinnaa, yoo fi orikanle elেকেji, bi o se se lakoko. Leyinnaa, yoo gbe ori soke ni eniti o nso pe: (*Allahu Akbar*), ti yoo si dide duro lori atelese re mejeji, bayi ni yoo si tun ki opa irun elেকেji bi o ti se ki alakoko.

Akiyesi: A ko gbodo ka Suratul Fatiha titi a o fi dide duro daadaa, nitoripe ori iduro ni aaye kika re, ti olukirun ba ka a siwaju ki o to dide duro, o ti di oran-anyan ki o tun un ka leyin ti o ba dide duro tan, bibekoko irun re ti bajе.

Ti o ba pari rakaah irun meji (opa irun meji). Yoo joko lati ka (Attasha hud) alakoko, (Aworan ijoko akoko ti a se alaye siwaju), yoo gbe owore osi le itan osi, owore re otun le itan re otun, yoo ka ika omudinrin ati ika eyi ti o tele e papo mo inu atelowo, yoo si fi ori atanpako ati ori ika aarin re kan ara won ni aworan odo, yoo si maa fi ika ifabela toka, ti yoo si maa so pe: *Attahiyatu lilahi was sollowat wat toyyibat, As-salaam Alaeka ayyuan nabiyy warahmotu llahi wabarakatuhu, assalaam alaena wa 'alaa ibaadi llahi ssoliheena, ashiadu anlaa ilaha illa Allahu wa ash'adu anna Muhammadan 'Abduhu wa rpsuuluhu.*

Leyinnaa, yoo dide duro lati ki irun opo elেকেti ati elেকেrin ni eniti o n so pe: (*Allahu Akbar*), yoo gbe ori re soke. Bakanna ni yoo se ki awon opa irun ti o ku, sugbon ko ni gbe ohun soke ninu won, Suuratul faatih nikan ni yoo ke.

Leyinnaa, yoo joko ni eniti yoo gbe ara le itan re ati awe idi re osi lori ile lati ka (Attashahud) ti igbehin. Yala irun je olopo meta ni tabi olopo merin. Iran ijoko be je orishi meta, meteta ni o si dara.

(A) Yoo te ese re osi sile ti yoo je ki o jade labe ojugin otun ti o ti naro ese re, ti o si doju awon omu-nika re ko Qiblah, ti abala idi re yoo si wa lori ile.

(B) Yoo te ese re osi sile ti yoo si mu u gba abe ojugin otun re, ti yoo si fi egebe ibi kojegbin ese re lele, ti abala idi re osi yoo si wa lori ile.

(D) yoo te ese osi re sile yoo si jade labala otun, ti yoo wa larin ojugin otun ati itan re, ti abala idi re osi yoo wa lori ile. Iru ijoko bayii kii waye ayaafi nibi ijoko igbeyin ninu irun ti o ni (Tashahud) meji. Leyin ti o ba joko yii tan, yoo se (tashahud) alakoko. Leyin naa, yoo so wipe:- *Allahumma suli alaa Muhammadin wa alaa aali Muhammad kamu Solaeta alaa Ibroheema wa alaa aali Ibroheema Innaka Hameedun Majeedun.*

A si fe ki olukirun se die ninu awon adua ti o wa lati odo anabi wa (ﷺ). Ninu awon adua naa: *Auudhu billahi min 'adhaabin naari, wa 'adhaabil qabri, wa fitnatil Mahyah wal mamaati, wa fitnatil masiehid dajjaal.*

Leyinnaa, yoo salamo si apa otun re ti yoo so pe:- (*Assalaam Alaekum Warahmotullahi*), yoo si tun salamo si apa osi re bakanna, ti o ba salamo tan ko ni dide nibi ti o joko si ti yoo fi se adua ti o wa lati odo Anabi wa (ﷺ).

DIDI DANDAN LILO IMỌ

Qlọhun (s.w.t), ojişę Rę ati awọn onigbagbo ododo ti bu ęnu atę lu imọ ti a ni şugbọn ti a ko lo. Qlọhun (s.w.t) sọ pe:

﴿يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَمْ تَقُولُوا مَا لَمْ تَفْعَلُوا ۖ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَمْ تَفْعَلُوا﴾

((Mo pe ęyin onigbagbo ododo! E e şe ti ęyin yoo maa sọ ohun ti ę ko nii şe. Ibinu nla ni lọdọ Qlọhun pe ki ę maa sọ ohun ti ę ko nii şe)).

Abu Huraera (r.a) sọ pe: “Apejuwe imọ ti a ni ti a ko lo dabi pepe ọrọ ti a ni şugbọn ti a ko na si oju ọna Qlọhun.” **Fudọel** (ki Qlọhun kę ę) sọ pe: “Onimimọ ko nii ye ko nii gbo ni alaimọkan t’oun t’imọ ti o ni, titi ti yoo fi maa lo imọ naa.” **Mọplik ọmọ Dinaar** (ki Qlọhun kę ę) sọ pe: “Imọ n bę lęnu elomiran, ti ko si nii fi ikan pe ọkan, t’oun ti bęę naa, aşışe ni gbogbo işęę rę”

Ọmọ iyaa mi ni musulumi musulumo, Qlọhun yooşe kika iwe ti o wulo yii nirọrun fun o. Bi o ba ka a tan, o ku ẹrẹ kika. Ohun naa si ni mimu ohun ti o n bę nibę lo.

★ O ti ka awọn suurah kan ati itupaleę wọn koja, tete gbiyanju lori lilo awọn ohun ti o mọ ninu awọn itupaleę aayah naa, nitoripe, awọn sọhaaba ojişe Qlọhun ję ęni ti Anọbi (s.‘a.w) maa n gba aayah męwaa fun, wọn ko si nii gba aayah męwaa miran titi di igba ti wọn ba to mọ ękọ ti o n bę ninu eyi ti wọn kọ wọn, ti wọn si mu u lo. Awọn sọhaaba (r.‘a) sọ pe: **a kọ imọ ati imuloo rę, geęę bi ofin ęsin şe gbęwa longbę rę.**

Ọmọ ‘Abbaas (r.‘a) sọ pe: itumọ aayah ti Qlọhun ti sọ pe: ﴿تَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ﴾ (wọn n ka a ni bi o şe tọ ki wọn ka a) ni pe: wọn n tele e bi o şe tọ ki wọn tele e.

Fudọel (ki Qlọhun kę ę) sọ pe: Nitori ki wọn le mu al-Quraan lo ni wọn şe sọ o kale, şugbọn awọn eniyan ti mu kikaa rę nikan ni işę.

★ Bakannaa, ireę tun ti ka awọn nnkankan ninu sunnah Anọbi (s.‘a.w), tete jępee sunnah naa, ki o si fi şişę şe. Awọn ti wọn ję ęni rere ninu ijo yii, wọn ko nii kọ kinikan ayafi ki wọn dije lori imuloo rę ati ipepe lọ sibę. Wọn şe bęę lati fi mu ọrọ Ojişe Qlọhun (s.‘a.w) şe ni, ninu ọrọ ti o ti sọ pe: **((Ti mo ba pa yin laşe nkankan, ki ę tete şe e lodiwọn bi ę ba şe ni ikapa mọ. Ohun ti mo ba si kọ fun yin, ki ę jina si i))**. Bukhaarii ati Muslim lo gba a wa. Wọn tun n şora fun iya eleta-elero ti Qlọhun sọrọ nipaa rę pe: ﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ **((Nitorinaa, ki awọn ti wọn n yapa aşeę rę (aşeę Ojişe) lọ şora, ki idaamu ma baa ba wọn tabi ki iya elero ma baa ję wọn))**.

Eyi ni apeęę titara-tara lo imọ:

★ Iya awọn onigbagbo ododo, ummu Habiibah (r.‘a) gba hadiith yii wa lati ọdọ Ojişe Qlọhun (s.‘a.w) pe: **((Eni ti o ba ki rakaa mejila lọsan kan oru kan, wọn yoo fi kọ ile kan fun un sinu ọgba idęra))** Muslim lo gba a wa. Ummu Habiibah wa sọ pe: “Mi o pa nọfila naa ti lati igba ti mo ti gbọ ọrọ yii lati ọdọ Ojişe Qlọhun”.

★ Ọmọ ‘Umọr (r.‘a) gba hadiith kan wa pe: **((Ki ni ohun ti o tun ję ętọ fun musulumi, ti o ni ohun ti yoo sọ asọtęle le lori, ki o sun oorun ọjọ męta, ayafi ki asọtęle rę ti wa ni akọsileę))**. Muslim lo gba a wa. Lęyin naa, ọmọ ‘Umọr sọ pe: lati igba ti mo ti gbọ ọrọ yęn lọdọ Ojişe Qlọhun (s.‘a.w), ilę ọjọ kan ko nii şu ba mi laye ayafi ki asọtęle mi ti wa ni kiko lọdọ mi.

★ Imọm Ahmad (ki Qlọhun kę ę) sọ pe: “Emi ko nii kọ hadiith kan silę ayafi ki n ti mu u lo, titi ti mo fi ri hadiith kan pe: **Anọbi (s.‘a.w) dego, o si fun Abu**

Ṭoebah (ɛni ti o ba a dego) ni owo dinaaru kan. Ni igba ti emi naa dego, mo ba fun ɛni ti o ba mi dego ni owo dinaaru kan.”

★ Imōom Bukhaar̄ii (ki Ọlọhun kẹ ẹ) sọ pe: “Emi ko sọ ọrọ ɛnikeni leyin mo, lati igba ti mo ti mo pe eewo ni ọrọ ẹyin. Dajudaju, mo fẹẹ pade Ọlọhun, emi ko si fẹ ki Ọlọhun fi sinu işiro işe mi pe mo soro ɛnikan leyin.”

★ O wa ninu hadiith pe: ((**Ẹni ti o ba ka aayatu-l-Kursii leyin irun kōkan, ko si kinikan ti o n di i lowo lati wo ọgba idera tayọ ki o ku.**)) Hadiith yii wa ninu Sunanu-l-Kubrọ ti An-nasaahi. Ibnu Qoyyim (ki Ọlọhun kẹ ẹ) sọ pe: “O de etiigbo mi nipa sheikhu-l-’Isaam pe: o sọ pe: emi ko fi i silẹ lai ka (iyen, aayatu-l-Kursii) leyin irun kōkan ayafi ti mo ba gbagbe tabi ti ohun ti o jo o ba tun şeş.”

★ Leyin imō ati mimu u lo, o tun di dandan ki o pepe lo sibi ike ti Ọlọhun şe fun o naa, iyen ike imō ẹsin. Ki o si ma şe laada ipepe yii ni eewo fun emi araa re ati fun ɛlomiran. Anōbi (s. ‘a.w) sọ pe: ((**Ẹni ti o ba toka ɛlomiran si daadaa kan, iru ẹsan ti ɛni ti o şe daadaa yen yoo gba ni oun naa yoo gba**)). Muslim lo gba a wa.

Ojiş Ọlọhun (s. ‘a.w) tun sọ pe: ((**Ẹni ti o loore julọ ninuu yin ni ɛni ti o ko al-Qur’aan, ti o si fi ko ɛlomiran**)). Bukhaar̄ii lo gba a wa.

Anōbi (s. ‘a.w) tun sọ pe: ((**Ẹ fi to awon eniyan leti lati ọdọ mi, koda bi o şe aayah kan ni ẹ mo**)). Bukhaar̄ii ati Muslim lo gba a wa.

Bi ire ba şe wa fon rere işe daadaa to, beş naa ni ẹsan-an re yoo şe po to. Ẹsan-an re yoo si maa lo titi lailai, bere lati işemi ayee re titi di ẹyin ikuu re. Anōbi (s. ‘a.w) sọ pe: ((Ti omo eniyan ba ku, işe re ti pari, ayafi nibi awon nkan meta kan; ayafi saraa ti o n wulo lo jara (leyin ikuu re), tabi imō ti won fi n şe anfaani (leyin ikuu re) tabi omo rere (ti o je musulumi) ti o n şe adua fun un (leyin ikuu re))). *Muslim lo gba a wa.*

Imole: A maa n ka suuratu-l-Faatihah ni igba ti o le ni metadinlogun lojumọ, ti a si n wa aabo Ọlọhun nibi awon ti Ọlọhun binu si ati awon ti won ti şina. Leyinnaa, a wa n wo won koşe; a n gbe imō ju silẹ, a si n fi aimokan josin, ni afijo awon Nasaara ti won ti şina. Tabi pe a n ko imō, a ko si mu u lo, ni afijo awon yehuudi ti Ọlọhun ti binu si.

A n be Ọlọhun ki O ro awa ati iwọ loro imō ti o wulo ati işe rere.

Ọlọhun ati Ojiş Ẹ re ni Onimimọ, ki ike Ọlọhun ati alaafia Ọlọhun maa ba aşıwajuu wa, lolufeş wa, Muḥammad, ati awon ara ilee re ati awon soḥaaba re lapapo.

Waqfun Lillaah Ta’aala

Imōom Abu Haniifah ati imōom shaafi’ (ki Ọlọhun kẹ awon mejeeji), won sọ pe: (Ti hadiith ba ti ni alaafia, ilanaa mi ni).

Imōom Mōolik (ki Ọlọhun kẹ ẹ) sọ pe: (**Ko si ɛnikan leyin Anōbi (s. ‘a.w) ayafi pe a le mu ninu ọrọ re, ti a si le gbe ọrọ re ju silẹ ayafi Anōbi (s.a.w, oun nikan ni a ko gbodo gbe ọrọ re ju silẹ, ti o ba ti feş rinle).**)

Imōom Aḥmọd (ki Ọlọhun kẹ ẹ) sọ pe: (**Ẹni ti o ba gbe hadiith ojiş Ọlọhun (s. ‘a.w) ju silẹ, o ti wa ni bebe iparun.**)

تَقْسِيمِ
العشر الأخر

من القرآن الكريم